M
231

II

xiij Liber expositio ẽ philipicae

BIBLIOTECA
DE LA
Universidad de Salamanca.
Est. 1 Caj. 2 Núm. 11.

ya luia

ne uir tus me

ne um & refu

me um & libera tor me

Libera tor me us degen

tibus iracun dus abinsur gen tibus inime

exalta bis me auiro iniquo eripies me

& appa co Si conre surrexistis cumcristo que sur sum

que rite alle luia ubicristus est indextera dei

sum sunt sa pite alle luia

patris - Kyrii.

Demosthenis Orationes d. 6

iam paci en tibus dat e scam e surien

Dominus erigit eli sos dominus sol uet

tor custodit dominus pupillum et aduenam et

suscipiet et uiam peccato rum exter mina

abit dominus in e ter num deus tu

in se culum se

culi Psallam CO Modicum

idebitis me alleluia i terum mo di cum et uidebitis

a uado ad patrem alleluia alleluia **Dom. iii. Post pasce**

antate domino canticum nouum alleluia o uia mi

bilia fecit dominus alleluia ante conspectu

M 231

XXII

27.

alle luia ps … regem cui o vae alle luia

V Cum autem ue ne rit

tus ueritatis doce bit uos om nem ue

ritatem & que uentu ra sunt

XXV

ci abit uobis OF Iubila te de o uniuer sa ter

ra CO Dum uene rit para clitus spiritum

tis ille ar guet mundum de pec ca to re & de iusti

de iudi ci o alle luia alle lu ia Dom. v. poc

Vocem io cunditatis adnunci ate & audiat

le lu ia nun ci a te us que ad extre

terre libe rauit dominus populum suum al

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA SALAMANCA

Λιβανίου σοφιστοῦ πρὸς ἀνθύπατον
Μόντιον ἀξιώσαντα αὐτὸν γράψαι
τόν τε Δημοσθένους βίον καὶ τὰς ὑποθέσεις

Ἐπειδὴ κράτιστε ἀνθυπάτων Μόντιε κατὰ τὸν
ὁμηρικὸν Ἀστεροπαῖον περιδέξιος τὰ ἐς λό-
γους ὤν, πρωτεύεις μὲν ἐν τῇ Ῥωμαίων φωνῇ
καὶ τῆς παρ' ἐκείνοις παιδείας ὁμολογουμένως
τὸ πρεσβεῖον ἀμφισβητήσας, ἀμελεῖς δὲ οὐδὲ τῆς ἑλληνικῆς,
ἅτε καὶ ἐν αὐτῇ διὰ τὸ τῆς φύσεως μέγεθος ὑπερέχειν
δυνάμενος, ἀλλὰ περί τε τοὺς ἄλλους διατρίβεις, καὶ περὶ
τὸν τελεώτατον τῶν ἑλληνικῶν ῥημάτων τὸν Δημοσθέ-
νην, καὶ δὴ καὶ ἡμᾶς ἐβουλήθης τὰς ὑποθέσεις τῶν τοῦ
τοῦ λόγων ἀναγράψασθαί σοι, δεχόμεθα μέν, ἀσμέ-
νως τὸ πρόσταγμα· ἴσμεν γὰρ ὅτι πλέω τὴν τιμὴν,
ἢ πόνον ἔχει· ἀρξόμεθα δὲ τοῦ συντάγματος, ἀπὸ
τοῦ βίου τοῦ ῥήτορος· οὐχ ὅλον αὐτὸν διεξιόντες·
περιττὸν γὰρ τοῦτο· ἀλλὰ τοσούτων μνημονεύον-
τες, ὅσα δοκεῖ καὶ πρὸς κατάληψιν ἀκριβεστέραν τῶν
λόγων συντελεῖν. Δημοσθένει τοίνυν τῷ ῥή-
τορι, πατὴρ ἦν Δημοσθένης ἀνεπίληπτος τὸ γένος,
ὡς καὶ Αἰσχίνης ἐχθρὸς ὢν μαρτυρεῖ· εἴρηται γοῦν αὐτῷ
αὐτοῖς ῥήμασι τοῦτο, πατὴρ μὲν, ἦν Δημοσθένης ὁ Παια-
νιεύς· ἀνὴρ ἐλεύθερος· οὐ γὰρ δεῖ ψεύδεσθαι· ἐργα-
στήριον δὲ εἶχε τῶν μαχαιροποιῶν κεκτημένος, ἐντα-
θεν τὴν τοῦ μαχαιροποιοῦ κλῆσιν ἔλαβε· τὸ μέντοι μητρῷον
γένος τοῦ ῥήτορος, οὐ καθαρῶς φησι καθαρῶς ἀττικόν·
Γύλωνος τοῦ πάππου τοῦ Δημοσθένους φυγόντος μὲν,
ἐξ Ἀθηνῶν, ἐπὶ προδοσίας ἐγκλήματι· οἰκήσαντος
δὲ περὶ τὸν Πόντον, καὶ ἐκεῖ γυναῖκα ἀγομένου, Σκυθὶν
τὸ γένος, ἐξ ἧς ἦν τοῦ Δημοσθένους ἡ μήτηρ Κλεοβούλη.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA SALAMANCA

Λιβανίου σοφιστοῦ πρὸς ἀνθύπατον Μόντιον, ἀξιώσαντα αὐτὸν γράψαι ... τοῦ Δημοσθένους βίον καὶ τὰς ὑποθέσεις ...

Ἐπειδή, κράτιστε ἀνθυπάτων Μόντιε, κατὰ τὸν Ὁμηρικὸν Ἀστεροπαῖον περιδέξιος τὰ ἐς λόγους ὤν, πρωτεύεις μὲν ἐν τῇ Ῥωμαίων φωνῇ καὶ τῆς παρ᾽ ἐκείνοις παιδείας ὁμολογουμένως τὸ πρεσβεῖον ἀφῄρησαι, ἀμελεῖς δὲ οὐδὲ τῆς Ἑλληνικῆς, ἅτε καὶ ἐν αὐτῇ διὰ τὸ τῆς φύσεως μέγεθος ὑπερέχειν δυνάμενος· ἀλλὰ περί τε τοὺς ἄλλους διατρίβεις, καὶ περὶ τὸν τελεώτατον τῶν Ἑλληνικῶν ῥημάτων τὸν Δημοσθένην, καὶ δὴ καὶ ἡμᾶς ἐβουλήθης τὰς ὑποθέσεις τῶν τούτου λόγων ἀναγράψασθαί σοι, δεχόμεθα μέν, ἀσμένως τὸ πρόσταγμα· ἴσμεν γὰρ ὅτι πλοῦτον τιμῆς ὁ πόνος ἔχει. ἀρξόμεθα δὲ τοῦ συντάγματος ἀπὸ τοῦ βίου τοῦ ῥήτορος, οὐχ ὅλον αὐτὸν διεξιόντες· περιττὸν γὰρ τοῦτο· ἀλλὰ τοσούτων μνημονεύοντες, ὅσα δοκεῖ καὶ πρὸς κατάληψιν ἀκριβεστέραν τῶν λόγων συντελεῖν. Δημοσθένει τοίνυν τῷ ῥήτορι, πατὴρ ἦν Δημοσθένης, ἀνὴρ τῶν καλῶν κἀγαθῶν, ὡς καὶ Αἰσχίνης ἐχθρὸς ὢν μαρτυρεῖ· εἴρηται γοῦν αὐτοῖς ῥήμασι τούτοις, πατὴρ μὲν ἦν Δημοσθένης ὁ Παιανιεύς, ἀνὴρ ἐλεύθερος· οὐ γὰρ δεῖ ψεύδεσθαι. ἐργαστήριον δὲ εἶχε τῶν μαχαιροποιῶν κεκτημένος, ἐντεῦθεν τὴν τοῦ μαχαιροποιοῦ κλῆσιν ἔλαβε. τὸ μέντοι μητρῷον γένος τοῦ ῥήτορος, οὐ πάνυ ὥς φασι καθαρῶς ἀττικόν. Γύλωνος τοῦ πάππου τοῦ Δημοσθένους φυγόντος μέν, ἐξ Ἀθηνῶν, ἐπὶ προδοσίας ἐγκλήματι· οἰκήσαντος δὲ περὶ τὸν Πόντον, κἀκεῖ γυναῖκα ἀγομένου, ὅθεν τὸ γένος, ἐξ ἧς ἐκ τοῦ Δημοσθένους ἡ μήτηρ Κλεοβούλη.

ὑποθέσεις ... βίου τοῦ ῥήτορος

ἀρχὴ βίου τοῦ Δημοσθένους

περὶ Δημοσθένους

μήτηρ Κλεοβούλη

βάτταλος

ἐς τοῦτο ὅσοι ἄλλοι λελοιδορήκασι καὶ αἰσχύνης ἐπῶν, ὡς ἄρα εἴη συνήθης βάρβαρος, ἑλληνίζων τῇ φωνῇ· περὶ μὲν οὖν τοῦ γένους αὐτοῦ τοσαῦτα εἰρήσθω· ὀρφανὸς δὲ καταληφθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς κομιδῆ νέος, καὶ μάλιστ' ὥς φασιν ἀσθενὴς τῷ σώματι καὶ νοσώδης· ὥστε, μηδὲ εἰς παλαίστραν φοιτῆσαι καθάπερ πάντες οἱ τῶν ἀθηναίων παῖδες εἰώθεσαν· ὅθεν καὶ ἀνδρωθεὶς, ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν εἰς μαλακίαν ἐσκώπτετο· καὶ βάτταλος ἐπωνυμίαν ἔσχεν· ἱστόρηται γάρ τινα βάτταλον ἐφέσιον αὐλητὴν γενέσθαι· ὃς πρῶτος ὑποδήμασι γυναικείοις ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐχρήσατο· καὶ μέλεσι κατεαγόσι· καὶ ὅλως τὴν τέχνην ἐμάλθαξε· ἀπὸ τούτου δὲ τοὺς ἐκλύτους καὶ ἀνάνδρους, βαττάλους ἐκάλουν· λέγεται δὲ τὸν δημοσθένην τὴν πολλὴν καὶ σφοδρὰν ἐπὶ λόγους ὁρμὴν, ἐντεῦθεν σχεῖν· καλλίστρατος ἦν ἀθηναῖος ῥήτωρ ἔνδοξος· οὗτος ἔμελλε δημοσίαν τινὰ δίκην ἀγωνίζεσθαι· φασὶν οἶμαι τὴν περὶ ὠρωποῦ· ὁ τοίνυν δημοσθένης παῖς ὤν, ἐδεῖτο τοῦ ἐφεστῶτος οἰκέτου συγχωρῆσαι παραβαλεῖν αὐτῷ τῇ δίκῃ· καὶ ὃς ἐπέτρεψεν· ἀκούσας δὲ οὕτω διετέθη, ὥστε ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας, πάντα τὰ πάρεργα πρὸς τοὺς λόγους θέσθαι· διδασκάλῳ δὲ χρήσασθαι μὲν ἰσαίῳ καὶ μάλα δεινῷ ῥήτορι· ὃς ἐς ἄνδρας ἐγγραφείς, εὐθὺς ἀγῶνα κατὰ τῶν ἐπιτρόπων ἐνεστήσατο, κακῶς διῳκηκότων τὴν οὐσίαν αὐτοῦ· καὶ εἷλε μὲν, αὐτούς, οὐ μὴν ἠδυνήθη πάντα ἀπολαβεῖν ὅσα ἀπολώλεκε· τοὺς δὲ λόγους τοὺς ἐπιτροπικοὺς εἰσὶν οἵ φασιν, ἰσαίου καὶ οὐ δημοσθένους εἶναι, διὰ τὴν ἡλικίαν τοῦ ῥήτορος ἀπιστοῦντες· ὀκτωκαίδεκα γὰρ ἐτῶν ἦν, ὅτε πρὸς τούτους ἠγωνίζετο·

καὶ ὅτι δοκοῦσιν οἱ λόγοι τοῦ Ἰσαίου πως ἐπιφαίνειν
εἶδος· ἕτεροι δὲ νομίζουσι, συντετάχθαι μὲν ὑπὸ Δημο
σθένους· διορθοῦσθαι δὲ ὑπὸ Ἰσαίου· οὐδὲν δὲ θαυμα
στὸν τὸ Δημοσθένης, ἐδύνατο μὲν καὶ ἀπ' ἀρχῆς τῆς
ἡλικίας συγγράφειν τοιούτους λόγους· ἡ γὰρ ὕστερον
ὑπεροχὴ καὶ τοῦτο πιστοῦται· ἀποδείκνυσι δὲ ἔτι τῆς
ἀσκήσεως τῆς ὑπὸ τῷ διδασκάλῳ, τὸ γὰρ ἐκείνου χα
ρακτῆρα πολλαχῇ μεμίμηται· μετὰ μέντοι τούτους
τοὺς ἀγῶνας βραχὺ τῇ ἡλικίᾳ προελθὼν, σοφιστεύειν
ἐνεχείρησεν· εἶτα ἀπαλλαγεὶς τούτου, συνηγορεῖν
ἐν δικαστηρίοις· τούτοις δὲ ὥσπερ γυμνασίοις χρη
σάμενος, ἐπὶ τὸ δημαγωγεῖν καὶ τὰ τῆς πόλεως
πράττειν ἦλθεν· ἔτι καίπερ ὢν μὴ μονάζεον, ὅτι
τραυλὸς μὲν ἦν τὴν γλῶτταν ἐκ φύσεως· τὸ δὲ πνεῦ — τραυλὸς τὴν γλῶτταν
μα ἀτονώτερον· ἐξ ὧν ἀμφοτέρων, συνέβαινε φαυ
λοτάτην αὐτῷ τὴν ὑπόκρισιν παρεχόμενον, οὐκ
εὐδοκιμεῖν τὸ κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τοῖς λόγοις· διὸ καὶ πρὸς
τὸν ἐρωτήσαντα τί ἐστι ῥητορική, ἀπεκρίνατο ὅτι
ὑπόκρισις· δυσχεραίνων ὅτι διὰ ταύτην τῶν χει — ὑπόκρισις.
ρόνων ἥττων ἐφαίνετο· ἀλλὰ καὶ ταῦτα μελέ
τῃ κατώρθωσε· καὶ ὅσα ἄλλα αὐτῷ πρὸς δημαγω
γίαν ὑπῆν ἐλαττώματα· καὶ γὰρ δῆλος ἦν τὸ πρῶτον
πρὸς τοὺς τοῦ δήμου θορύβους καὶ εὐκατάπληκτος,
ὥστε καὶ εὐθὺς ἐξίστασθαι· διὰ δὲ τοῦτό φασιν αὐτὸν ἀνα
μον ῥᾶσθαι τηροῦντα, καὶ κινουμένην σφοδρῶς
τὴν θάλατταν, παρὰ τοὺς αἰγιαλοὺς βαδίζοντα
λέγειν· καὶ τῷ τῆς θαλάττης ἤχῳ, συνεθίζεσθαι
φέρειν τὰς τοῦ δήμου καταβοάς· μνημονεύονται
δὲ αὐτοῦ, καὶ οἰκήσεις κατάγειοι· καὶ ξυρήσεις ἀπρε-
πεῖς· ἵνα δι' αἰσχύνην, μὴ προΐοι τοῦ τῆς οἰκίας

ὃς διεβάλλετο τῆς κλοπῆς.

Πυθέας ῥήτωρ.

λύχνων ἀπόζει.

ἐν χρῷ

δωματίου· καὶ ὡς οὐδὲ τὰς νύκτας ἐκάθευδεν· ἀλλὰ διε-
πονεῖτο πρὸς φῶς περὶ λόγους· ὅθεν καὶ Πυθέας
σκώπτων, ἔφη τοὺς λόγους τοῦ Δημοσθένους, λυχνῶν
ἀπόζειν· πρὸς ὃν ὁ Δημοσθένης ἀστείως ἅμα καὶ πικρῶς
οἶδα εἶπεν, ὅτι σε λυπεῖ τὸ λύχνον καίων· διεβέβλη-
το γὰρ ὡς λωποδυτῶν νύκτωρ ὁ Πυθέας. καὶ μὴν,
ὅτι τε ὕδωρ ἔπινε μόνον, ἵνα ἐγρηγορὼς ἂν μᾶλλον
παράσχηται τὴν διάνοιαν, ἅπασιν ὡμολόγηται·
παραλήψομαι δὲ κἀκεῖνο, ὡς καὶ ξίφος ποτὲ ἐκ τῆς
ὀροφῆς ἀπήρτησε· καὶ ἱστάμενος ὑπὸ τούτῳ ἐλέγεν·
ἐποίει δὲ τοῦτο, δι' αἰτίαν τοιαύτην· ἐν τῷ λέγειν, ἀ-
πρεπῶς τὸν ὦμον ἄνωθεν κινεῖν· ὑπερεκρέμασεν
οὖν τοῖς ὤμοις τὸ ξίφος ἐν χρῷ· καὶ οὕτως τῷ δέει
τῆς πληγῆς, ἠδυνήθη κατασχεῖν ἑαυτὸν, ἐπὶ τοῦ
πρέποντος σχήματος. ἀναγκαῖον δὲ δὴ εἰσάξαι,
πῶς ὅπως εἶχε τότε τῶν ἑλλήνων καὶ τῶν ἀθηναίων
πράγματα. ὅτε ἐπὶ τὸ δημαγωγεῖν ἦλθε δημοσθένης·
Θηβαῖοι λακεδαιμονίους ἄρχοντας τῶν ἑλλήνων,
καὶ μεγίστην δύναμιν ἔχοντας ἐν λεύκτροις τῆς βοι-
ωτίας, μάχῃ νικήσαντες αὐτοὺς παρῄρηντο τὴν
ἰσχύν· καὶ μετ' ὀλίγον πρὸς φωκέας πόλεμον ἐξή-
νεγκαν· ἦσαν δὲ οἱ φωκεῖς, ἔθνος ὅμορον τῇ
βοιωτίᾳ· πόλεις ἔχον δύο καὶ εἴκοσιν· οὗτοι δὲ καταλα-
βόντες τὸν τοῦ πυθίου ναὸν πλησίον ὄντα, ἐσύ-
λησαν αὐτόν· καὶ οἱ θηβαῖοι πόλεμον ἐξήνε-
γκαν πρὸς αὐτούς· ἐπολέμουν δὲ καὶ ἀθηναῖοι,
τὸν συμμαχικὸν κληθέντα πόλεμον· χῖοι γὰρ καὶ
ῥόδιοι καὶ βυζάντιοι πάλαι ποτὲ ὄντες ὑπήκοοι
ἀθηναίων, τότε μὲν ἀλλήλων συστάντες καὶ συμ-
μαχίαν ποιησάμενοι, πρὸς αὐτοὺς ἐπολέμουν.

καὶ οὕτω μὲν ἡ ἑλλὰς ἐς πολλὰ μέρη διῄρητο· ἀθηναίων πολεμούντων πρὸς τοὺς ἀρχομένους· καὶ θηβαίων πρὸς φωκέας· καὶ λακεδαιμονίων πρὸς πελοποννησίους· κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν φίλιππος ἀμύντου παῖς, ἐς τὴν μακεδόνων βασιλείαν παρῆλθεν· ἀμύντᾳ γὰρ τῷ μακεδονίας βασιλεῖ, τρεῖς ἐγένοντο παῖδες, ἐξ εὐρυδίκης τῆς ἰλλυρίδος· ἀλέξανδρος περδίκκας φίλιππος. τούτων ὁ μὲν πρεσβύτερος ἀλέξανδρος δολοφονηθεὶς, ἐτελεύτησεν· ὁ δὲ περδίκκας, πρὸς ἰλλυριοὺς μαχόμενος· φίλιππος δὲ ὁ νεώτατος, ἔτυχε μὲν ἐν θήβαις ὁμηρεύων· ὡς δὲ ἐπύθετο τὸν περδίκκου θάνατον, ἐπεξελθὼν λάθρα, καὶ ὀξέως ἐς μακεδονίαν ἀφικόμενος, κατέσχε τὴν ἀρχήν· ἀθηναῖοι δὲ ἀργαῖόν τινα, γένους μὲν ὄντα τοῦ βασιλικοῦ φυγάδα δὲ ἐκ μακεδονίας, ἐπὶ βασιλείᾳ κατῆγον, μετὰ πολλοῦ πλήθους στρατιωτῶν· τούτοις ὁ φίλιππος ἐπιθέμενος, ἐνίκησε μάχῃ· καὶ ὅσους συνέλαβεν αἰχμαλώτους τῶν ἀθηναίων, ἀφῆκεν ἄνευ λύτρων· οὐ κατ' εὔνοιαν τῆς πόλεως· οὐδὲ δι' ἐπιείκειαν τρόπου:-

Τῆς ῥητορικῆς μέρη, τρία· ἐπιδεικτικὸν· συμβουλευτικὸν· καὶ δικανικόν· τοῖν μὲν δυοῖν, ἄκρος ἀγωνιστὴς γέγονε· τοῦ τε δικανικοῦ καὶ συμβουλευτικοῦ. ἐπιδεικτικοὺς δὲ οὐκ ἔχομεν αὐτοῦ λόγους· τοὺς γὰρ φερομένους οὐ πιστεύομεν εἶναι δημοσθένους· τόν τε ἐπιτάφιον, καὶ τὸν ἐρωτικόν· πολὺ γὰρ τῆς ἐκείνου δυνάμεως ἀπολείπονται· καὶ οὐχ ἡμετέραν γνώμην λέγομεν, ἀλλ' ἤδη διονυσίῳ τῷ ἁλικαρνασσεῖ, τοῦτο συνδοκεῖ. ὅτι μὲν γὰρ εἶπεν ἐπιτάφιον λόγον ὁ δημοσθένης, ὁμολογεῖται· οὐ μὴν τοῦτ' ἄξιος εἶναι τὸν ὑπ' ἐκείνου ῥηθέντα, πάνυ φαύλως καὶ ἀσθενῶς ἔχοντα· τῶν δὲ συμβουλευτικῶν αὐτοῦ

Ὄλυνθος, ὁ νῦν
ἱερισσός.
Ποτίδαια, ἡ νῦν
Κασάνδρεια.
Ἀμφίπολις, ἡ
Χρυσόπολις.
Πύδνα, τὸ
Κίτρος.
Φέραι, αἱ
Σέρραι.
Πέρινθος, ἡ νῦν
Ἡράκλεια.
Τρίκκη, τὰ νῦν
Τρίκαλα.
Θέρμη κατὰ Θουκυδίδην,
ἡ νῦν Θεσσαλονίκη.
Ἄβδηρα, τὸ [illegible]
Πολύστυλον.
Θερμοπύλαι, τὸ νῦν
σκέλος.
Ἀσίνη, ἡ νῦν
Κορώνη.
Πήδασος, ἡ
Μεθώνη.

λόγων, οἱ μὲν, αὐτὸ τοῦτο ἔχουσι τὸ ἐπίγραμμα, συμβου
λευτικοὶ φιλιππικοί· οἱ δὲ, ἐπιγράφονται ἀπὸ τοῦ περὶ
τῶν πραγμάτων εἰρηκέναι τὴν ὑπόθεσιν λαχόντας· καὶ τῶν
φιλιππικῶν ἕκαστος ἰδίαν τινὰ ἐπιγραφὴν ἔχει,
κατὰ τὴν τῶν πραγμάτων ἑκάστων ἰδιότητα.

[illegible]

Ὄλυνθος, πόλις ἐπὶ Θρᾴκης· ᾤκουν δὲ ταύτην τῶν
ἐνοικούντων τὸ γένος ἀπὸ Χαλκίδος τῆς ἐν Εὐβοίᾳ· ἡ
δὲ Χαλκὶς Ἀθηναίων ἄποικος. πολλοὶ δὲ πόλεμοι
καὶ ἔνδοξοι τῆς Ὀλύνθου· Ἀθηναίοις τε ἄρχουσιν,
ἐπολέμησεν τῶν Ἑλλήνων τὸ παλαιὸν, καὶ Λακε
δαιμονίοις χρόνῳ τε εἰς δύναμιν προῆλθε μεγάλην·
καὶ τῶν συγγενῶν πόλεων ὑπερέσχεν· ἦν γὰρ ἐπὶ Θρᾴ
κης πολὺ τὸ γένος Χαλκιδικόν· Φιλίππου δὲ τοῦ Μακε
δόνων βασιλέως, σύμμαχοι οἱ Ὀλύνθιοι ποιησάμενοι,
καὶ πολεμοῦντες κατ' αὐτοὺς πρὸς Ἀθηναίους, τὸ κα
τ' ἀρχάς· καὶ τοῦτο μὲν Ἀνθεμοῦντα παρὰ τοῦ Μακεδόνος Plini 4. 10
εἰληφότες, πόλιν ἀμφισβητήσιμον Μακεδόσι καὶ Ὀλυν
θίοις· τοῦτο δὲ Ποτίδαιαν τῶν Ἀθηναίων ἐχόντων, ἐκπο
λιορκήσας ὁ Φίλιππος Ὀλυνθίοις παρέδωκεν· ὕστερον
ὑποπτεύειν ἤρξαντο τὸν βασιλέα, ὁρῶντες αὐτοῦ, τήν τ' ἀρχὴν
καὶ πολλὴν τὴν αὔξησιν, οὐ πιστὴν δὲ τὴν γνώμην. ἀπο
δημοῦντα δὲ τηρήσαντες αὐτὸν, πέμψαντες πρέσβεις πρὸς
Ἀθηναίους, κατελύσαντο τὸν πρὸς αὐτοὺς πόλεμον· ποι
οῦντες τοῦτο, παρὰ τὰς συνθήκας τὰς πρὸς Φίλιππον·
συνετέθειντο γὰρ κοινῇ πολεμεῖν πρὸς Ἀθηναίους,
κἂν ἄλλο τι δόξῃ, κοινῇ καταλύσασθαι. ὁ δὲ Φίλιππος πά
λαι μὲν προφάσεως ἐπ' αὐτοὺς δεόμενος, τότε δὴ ταύ
την λαβὼν, ὡς τὰς συνθήκας παραβεβηκόσι, καὶ πρὸς
τοὺς ἐχθροὺς τοὺς ἑαυτοῦ φιλίαν πεποιημένοις, πο

λεμον ἐπήνεγκεν· οἱ δὲ, πεπόμφασι πρέσβεις εἰς ἀθη
ναίους περὶ βοηθείας· ὁ δὲ δημοσθένης συμβουλεύει βοη
θεῖν τοῖς ὀλυνθίοις· καί φησι τὴν ὀλυνθίων σωτηρίαν
ἀσφάλειαν τῶν ἀθηναίων εἶναι· σωζομένων γὰρ τῶν
ὀλυνθίων, οὐδέποτε ἥξει ἐς τὴν ἀττικὴν φίλιππος· ἀλλὰ
τοῖς ἀθηναίοις ἐξουσίαν ἔσεσθαι πάλιν ἐπὶ τὴν μακε
δονίαν· κἀκεῖ ποιήσασθαι τὸν πόλεμον· ἂν δὲ ὑπὸ φιλίππω
γένηται ἡ πόλις αὕτη, ἀνεῖσθαι τὴν ἐπὶ τοὺς ἀθηναί
ους ὁδὸν τῷ βασιλεῖ· φασὶ δὲ, μὴ δὲ μαχητὸν εἶναι τὸν — ἢ δύσμαχον
φίλιππον· ὡς ὑπείληπται θρασυνομένων ἐπ᾽ αὐτὸν τοὺς
ἀθηναίους· διαλέγεται δὲ, καὶ περὶ τῶν δημοσίων χρημά
των, συμβουλεύων ποιῆσαι αὐτὰ στρατιωτικά, ἀντὶ
θεωρικῶν· καὶ τὸ ἔθος οὐ πρόδηλον ᾧ ἐχρῶντο οἱ — πρ. ον
ἀθηναῖοι, ἀναγκαῖον σαφηνίσαι· οὐκ ὄντος τὸ παλαιὸν
θεάτρου λιθίνου παρ᾽ αὐτοῖς, ἀλλὰ ξυλίνων συμ
πηγνυμένων ἰκρίων καὶ πάντων καταλαμβανόντων τόπ — τὸ ἰκρίον· πάλος ἐστὶ ὀρθοῦ ξύλου.
αδόντων, πληγαί τε ἐγίνοντο καὶ που καὶ τραύματα·
τοῦτο κωλῦσαι βουληθέντες, οἱ προεστῶτες τῶν ἀθη
ναίων, ὠνητοὺς ἐποιήσαντο τοὺς τόπους· καὶ ἕκαστον
ἔδει διδόναι δύο ὀβολοὺς· καὶ λαβόντα θέαν ἔχειν· ἵνα
δὲ μὴ δοκῶσιν οἱ πένητες τῷ ἀναλώματι λυπεῖσθαι, ἐκ
τοῦ δημοσίου λαμβάνειν ἕκαστον, ἐτάχθη τοὺς δύο ὀ
βολούς· ἐντεῦθεν μὲν οὖν τὸ ἔθος ἤρξατο· προῆλθε
δὲ εἰς τοῦτο, ὥστε οὐκέτι τοῦτο μόνον ἐλάμβανον, ἀλλὰ
ἁπλῶς πάντα τὰ δημόσια χρήματα διενέμοντο· ὅθεν
καὶ περὶ τὰς στρατείας ὀκνηροὶ γεγόνασι· πάλαι μὲν
γὰρ στρατευόμενοι μισθὸν παρὰ τῆς πόλεως ἐλάμ
βανον· τότε δὲ, ἐν ταῖς θεωρίαις καὶ ταῖς ἑορταῖς
οἴκοι μένοντες, διενέμοντο τὰ χρήματα· οὐκέτι
οὖν ἤθελον ἐξιέναι καὶ κινδυνεύειν· ἀλλὰ καὶ νόμον

ἔθεντο περὶ τῶν θεωρικῶν τούτων χρημάτων, θάνατον ἀπει-
λοῦντα τῷ γράψαντι μετατεθῆναι ταῦτα εἰς τὴν ἀρχαίαν β′
τάξιν καὶ γενέσθαι στρατιωτικά. διὸ ὁ δημοσθένης εὐλα-
βῶς ἅπτεται τῆς περὶ τούτου συμβουλῆς· καὶ ὑπερω-
τήσας ἑαυτὸν ὅτι συγγράφεις ταῦτα εἶναι στρατιω-
τικά; ἐπιφέρει, μὰ δία οὐκ ἔγωγε. ταῦτα μὲν περὶ
τῶν θεωρικῶν. διαλέκεται δὲ ὁ ῥήτωρ, καὶ περὶ πολιτι-
κῆς δυνάμεως, ἀξιῶν αὐτοὺς στρατεύεσθαι· καὶ μὴ
διὰ ξένων ὥσπερ εἰώθεσαν ποιεῖσθαι τὴν βοήθειαν·
τοῦτο γὰρ αἴτιον γενέσθαι φησὶ τοῦ τὰ πράγματα ἀπολλύσθαι: —

Ὅτι τὸ προοίμιον πλέκεται ἀπὸ τοῦ συμφέροντος κεφαλαί- γ′
ου καὶ τοῦ δυνατοῦ. καὶ γὰρ ὁ σύμπας λόγος ἀπὸ τούτων
προῆκται. λυποῦσι δὲ ἦν αὐτοῦ, τὸ κατὰ τὰ θεωρικὰ χρή-
ματα· διὸ καὶ ἐν ἀρχῇ κελληθοτῶς κατασκευάζει τοὺς
ἀκροατὰς καταφρονεῖν χρημάτων: ἔτι καὶ πραγ-
ματικὸν τὸ προοίμιον. τὸ μὲν γὰρ ἐν τῇ λέξει μέτριον
καὶ ἐπιεικὲς ἠθοσέχον, εὔνουν ποιεῖ τὸν ἀκροατὴν
καὶ παθητικὸν ἀπεργάζεται τὸν λόγον. ἡ δὲ λύσις τῶν
ἀντιπιπτόντων, καὶ ἡ πραγματικὴ τῶν κεφαλαίων ἐπα-
γωγή, πραγματικὸν ποιεῖ τὸ προοίμιον· ἴδιον γὰρ τοῦ ῥή-
τορος. ἀλλὰ καὶ θουκυδίδου μὴ μόνον ἀπὸ τῶν
συναγωνιζομένων αὐτοῖς κεφαλαίων ποιεῖσθαι
τὰ προοίμια, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑφορμῶντα εὐθὺς ἐν ἀρ-
χῇ θεραπεύειν τεχνικῶς σφόδρα καὶ διαρκῶς: δ′

Ὅτι πολλῶν ἂν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι· νοῦς ἐστι
ὑμῖν προτέρα χρήματα καὶ τὸ συμφέρον, ἀθηναῖοι
αὐτοὶ ἀντὶ πολλῶν χρημάτων, τὸ συμφέρον ἂν ἐπά-
σαιτε: ἠτεῖτο δὲ, καὶ τί βουλόμενος δεῖξαι τῇ διά-
νοια ταύτῃ εὐθὺς ἐχρήσατο τῇ συγκρίνουσῃ τὰ χρή-

ματα· καὶ τὸ συμφέρον. καὶ λέγουσιν οἱ μέν, ἐπειδὴ ὑπενό-
ουν τὸ ὡς ἄτοπον λαβεῖν χρήματα παρὰ τῶν Ὀλυνθίων λέγειν
ἑλόμενος ὑπὲρ αὐτῶν, ἠθέλησε διὰ τούτου λῦσαι τὴν
ὑπόνοιαν· διὰ τοῦ εἰπεῖν ὅτι προκριτέον τῶν χρη-
μάτων, τὸ συμφέρον. αὕτη δὲ σεσοφισμένη ἐστὶν
ἡ ἐξήγησις· οὐ γὰρ εἶπεν ὅτι ἐγὼ προκρίνω τῶν χρη-
μάτων τὸ συμφέρον· ἀλλ᾽ ὑμᾶς τοῦτο πιστῶ ποιεῖν·
ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὡς ἐπειδὴ ὑπώπτευον ὡς δεχόμενος
τὰ χρήματα ἀπὸ τοῦ Περσῶν βασιλέως. ἔστι δὲ καὶ
αὕτη ὁμοία ἡ ἐξήγησις. ἄλλοι δέ φασιν ἐπειδὴ περὶ τὰς
φορῶν αὐτοῖς ἔμελλε μετὰ ἀκριβείας διαλέγεσθαι, τοῦ-
το δὲ ἦν λυπηρόν, βουλόμενος αὐτοὺς εὐθυμοτέρους
ἐν τῇ ἀρχῇ κατεργάσασθαι, τὸ τοιοῦτον εἶπεν: ἡ δὲ
ἀληθεστέρα αἰτία, ἐστὶν αὕτη· ἐπειδὴ τὰ χρήματα
ἔχοντες στρατιωτικά, Ἀθηναῖοι ἔναγχος αὐτά, πεποι-
ήκασι θεωρικά· ὥστε λαμβάνειν ἕκαστον τῶν ἐν τῇ πό-
λει δύο ὀβολοὺς εἰς τὸ θεωρεῖν· ἵνα τὸν μὲν ἕνα κατα-
θῇ εἰς ἰδίαν τροφήν. τὸν δὲ ἄλλον παράσχῃ
τῷ ἀρχιτέκτονι τοῦ θεάτρου. οὐδὲ γὰρ εἶχον τότε
θέατρον διαλίθων κατεσκευασμένον. ταῦτα βουλό-
μενος ὁ Δημοσθένης ταῦτα μεταβαλεῖν εἰς στρατι-
ωτικὰ ἐπειδήπερ νῦν κατέλαβεν ὁ πόλεμος ὁ πρὸς
Φίλιππον, καὶ εὐλαβούμενος εὐθὺς ἐν τῇ ἀρχῇ, λυπη-
ρὸς φανῆναι τοῖς Ἀθηναίοις, εἴγε ἔμελλεν αὐτοὺς
ἀποστερεῖν τῶν δοθέντων ὀβολῶν, τέως μὲν ἐν τῇ
ἀρχῇ τοῦ λόγου φανερῶς ἀναβάλλεται· τοῦτο δὲ
αὐτοῖς ὑπόνοιαν παρέχει, διὰ τοῦ εἰπεῖν ὅτι προκριτέ-
ον ἐστὶ τῶν χρημάτων τὸ συμφέρον· καὶ οὐκ
εἶπεν ἁπλῶς χρημάτων, ἀλλὰ καὶ πολλῶν.
δηλῶν ὅτι, ἐκ πολλῶν χρημάτων μέλλουσι κατα-

φρονεῖν διὰ τὸ συμφέρον, πόσῳ γε μᾶλλον, οὐκ ἂν ὑπὲρ ἰδίου
ἐθελήσαιεν δύο ὀβολῶν, ἄνπερ τοῦ δήμου ἐστὶ τελοῦντος:-
μὲν οὖν παρὼν καιρὸς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι: κολο-
φὼν τοῦ προτέρου προοιμίου τὸ δεύτερον· ἐπεὶ γὰρ προκαλε-
σάμενος τοὺς βουλομένους συμβουλεύειν, νῦν ἐκ παρ-
ουσίας τὸν καιρὸν, σύμβουλον εἰσήγαγεν ὥσπερ ἂν
δεικνύμενος, ὅτι ἅπερ μὲν ἐροῦσιν οἱ ῥήτορες ἄδηλον·
ὁ μέντοι καιρὸς τήνδε τὴν γνώμην ἀποφαίνε-
ται· καὶ ἔστιν ὥσπερ ἐκ προσωποποιΐας ὁ λόγος· διενήνοχε
δὲ τῆς παρὰ τοῖς ποιηταῖς· ὅτι ἐκεῖνοι μὲν αὐτὸν
τὸν καιρὸν ποιοῦσι φθεγγόμενον, ἤτοι ἕτερον, οἷς
οὐ μέτεστι φωνῆς· ὁ μέντοι ῥήτωρ τὴν ἐκείνου φωνὴν
ὑποκρίνεται τὸ πάθος τῷ λόγῳ κατασκευάζων:-
ρέψηται καὶ παρασπάσηταί τι: ὁ βέβαιον τῶν
ὀλυνθίων ἐδήλωσεν· ὅτι καὶ μὴ βουλομένους αὐτοὺς
τρέψηται καὶ παρασπάσηται· εἴληπται δὲ ἡ λέξις, ἀπὸ
τῶν καταφευγόντων εἰς τοὺς βωμοὺς καὶ βίᾳ ἀποσπω-
μένους· ὀδύσμαχον αὐτό φησι καὶ δὴ καταγω-
νίζον τοῦ φιλίππου ἐναντιοῦνται αὐτῷ πρὸς τὸ γενναίας
φίλους αὐτοῦ τοὺς ὀλυνθίους:- καὶ πυδναίων
τοὺς ὑποδεξαμένους: πύδνα πόλις μακεδονίας· αὕ-
τη ἀπέστη τοῦ ὑπακούειν φιλίππου· καὶ ἐστράτευσε κατ'
αὐτῆς· καὶ παρὰ ταύτην, τοιοῦτόν τι συνέβη· ὥσπερ
ἐκεῖσε τινὲς προδεδώκασιν, οἱ δὲ ὑπερφρονοῦντες ὅ-
που κἂν αὐτῶν φείσαιτο, ἔφυγον ἐπὶ τὸ ἀμμώνιον
ἱερὸν τοῦ παρ' αὐτοῦ· κολακεύοντες γὰρ αὐτοῦ τὸν
πατέρα πρώην οἱ πυδναῖοι, ἱερὸν αὐτοῦ ἐποίησαν·
ὅμως οὐδ' ἠδέσθη καταφυγόντων ἐφείσατο· ἀλλὰ ἀναστή-
σας αὐτοὺς ὅρκοις ἐπὶ τῷ μηδὲν ποιῆσαι, ἐξελθόντας
ἀνεῖλεν:- ἱεροθήκομεν εὐβοεῦσι: ἠβού

πολεμοῦντες Λακεδαιμονίοις ἐν Λεύκτροις τῆς Βοιωτίας,
ἐνίκησαν αὐτοὺς κατὰ κράτος· ὅθεν εὐθὺς διέβησαν, ἐπὶ τὴν
γῆν τῆς Εὐβοίας, ὡς ἤδη θέλοντες βουλόμενοι, ταύτην χειρώσασθαι·
τὸ δὲ ἀληθὲς ἵνα ταύτην λαβόντες, καὶ κατὰ τῶν Ἀθηναίων
χωρήσωσιν· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐξῆλθον Εὐβοεῦσι συμμα-
χήσοντες· ὥστε καὶ σπονδὰς αὐτοῖς ποιήσασθαι ὑπὲρ
τῶν πεπτωκότων· ἵνα λαβόντες τούτους ἀναχωρήσω-
σιν· ἐπανελθόντων δὲ ἀπὸ τῆς μάχης, εὗρον ἐν Ἀθή-
ναις, διαπρέσβεις τῶν Ἀμφιπολιτῶν, Ἱέρακα καὶ
Στρατοκλέα· παρακαλοῦντας ὥστε ἐξελθεῖν καὶ παρα-
λαβεῖν τὴν Ἀμφίπολιν πολεμουμένην ὑπὸ Φιλίππου:-
[Ὅ]μως ἄν τις εἴποι· τὸ σχῆμα, ἀνθυποφορά· διαφέρει γὰρ
ἀνθυποφορὰ καὶ ἀντίθεσις καὶ ἀντιπῖπτον· [Ἀ]ντιπί-
πτον μὲν γάρ ἐστιν, ὅταν οἱ δὲ ὡς ὅτι μέλλει ἄν, παραπί-
πτειν, ὡς ἄτοπον λέγοντι καὶ ἐπανορθοῦσι τὸ αὐτοῦ
ἀπροσποιήτως, ὥσπερ καὶ λεληθότως· [Ἀ]νθυποφο-
ρὰ δέ, ὅταν μέρος μέν, ὥσπερ καταδέχεται τοῦ λε-
γομένου, ὁ ἀκροατής, ἀμφιβάλλει δὲ περὶ τὸ λοιπόν·
ὥσπερ ἐνταῦθα, ὥσπερ τινὸς λέγοντος, ὅτι καλῶς μὲν λέ-
γεις ταῦτα περὶ Φιλίππου, ἀλλὰ τί δεῖ περὶ ὅλων ἡμῖν
ποιῆσαι ἐπάγει, ὅτι καὶ ταῦτα χρήσιμα πρὸς τὴν παροῦ-
σαν ὑπόθεσιν· [Ἀ]ντίθεσις δέ, ὅταν ἀπό τινος καθο-
λικοῦ ὁρμᾶται· οἷον ἀπὸ δικαίου ἢ συμφέροντος, ἢ τινος
τῶν τοιούτων· ἵνα δὲ μὴ προσκορῆ τὸν λόγον ἐργάζηται,
ἀποτάδην λέγων, ἐπάγει τὴν ἡδονήν, διὰ τῆς πλάσε-
ως τοῦ προσώπου τοῦ λέγοντος· καὶ γὰρ ὥσπερ ἀπαιτού-
μενος παρ' ἄλλου καὶ ἀναγκαζόμενος, οὕτως ἀφ' ἑαυτοῦ ἐπι-
φέρειν δοκεῖ τὴν ἐπιτίμησιν· τινὲς δέ, ὅτι τὸ ὅμως ἄν τις
εἴποι στίζοντες, ἐπιφέρουσι, ταῦτα λέγεις ἡμῖν: [Ἀ]ρχαί-
ων τῶν ἐναχύρων· ἀρχαῖα γὰρ τὰ ἐνάχυρα καὶ τὰ

λ' ἀκαίρως δέ· οὐ γὰρ ὡς ἀλη-
θὲς κατάλεγειν ἡμῖν τὰ Φιλί-
ππου.

ὑποθήκας πολλάκις ὁ δημοσθένης φησί· τινὲς δέ φασι
δανειζόμενοι ἐπὶ τῶν δανειζόντων· παθητικὸν
ἀντὶ ἐνεργητικοῦ· ὥσπερ οἱ δανεισάμενοι ἀρχαῖα τὰ κεφάλαια
προσαπολλύουσι γὰρ οὗτοι διὰ τοὺς τόκους καὶ τὰ κε-
φάλαια πολλάκις· ρᾳθυμηκότες, οὐχ ἁπλῶς
ἠμεληκότες· οὐ γὰρ τοῦτο σημαίνει ἡ λέξις· ἀλλὰ μᾶλλον
τὴν ἄνεσιν, καὶ τὴν ἐν ἡδονῇ διατριβήν: ερὶ
χρημάτων πόρου: ἶτ᾽ ἔρχεται ἐπὶ τὸ δυνατὸν
κεφάλαιον· μερίζει δὲ τοῦτο εἰς δύο· εἰς τὴν χρημάτων
ἀπορίαν καὶ ἀνδρῶν δύναμιν· τὸ δὲ ἀποδώσετε,
καλῶς εἶπε καὶ οὐχὶ δώσετε· δηλονότι καὶ διὰ τούτου,
ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτῶν ἀλλὰ τῶν στρατιωτῶν: ν
δεῆσαι μὲν ἐστὶ τὸ παντελῶς μὴ ἔχειν· προσδεῆσαι δὲ,
τὸ ἔχειν μὲν μέρος ἔτι δὲ δεῆσαι πρὸς τὸ τέλειον·
φησὶν οὖν· εἰ μὲν ἀποδώσετε τὰ χρήματα, οὐ μᾶλλον
προσδεῆσαι, διὰ τὸ ἀρκούντως ἔχειν· εἰ δὲ μή, προσ-
δεῆσαι· εἶτα ἐπειδὴ ἔμφασίν τινα παρεῖχεν ὅτι ἐστὶ
καὶ ἄλλα ἐκτὸς τῶν θεωρικῶν ἀναλαμβάνοντες ὧν
προσδέονται, φησὶ μᾶλλον δέ, παντὸς ἐνδεῖ πό-
ρου· ὡς εἰ μὴ ἀποδώσετε τὰ θεωρικὰ παντελῶς ἀπορή-
σομεν:- αὶ μίαν σύνταξιν· ύνταξίς ἐστι
δύο πραγμάτων, ὡς ἡ πρὸς ἕνωσις· εἰώθασι δὲ οἱ παλαιοί,
ἐπειδάν τι ἀσφαλῶς νομίζωσι λέγειν, διὰ τῆς ἐπιζευ-
γῆς αὐτὸ λέγειν· ὡς καὶ ὁ ποιητὴς εἰπὼν γυμνώμενα
χος, ἐπὶ βραχίονος καὶ ὤμοις· καὶ πάλιν εἰπὼν, ἐν
προπαλιζόμενος ἔφη· γόνυ γουνὸς ἀμείβων· οὕτω
καὶ ὁ ῥήτωρ εἰπὼν σύνταξις, ἐπήγαγε τὸ ποιεῖν καὶ
λαμβάνειν τὰ δέοντα: αὶ γὰρ παρέδωκε: ι
γορίας οὕτως· ἀλέας ἀπόγονός τις τοῦ ἡρακλέους θε-
ττάλος ἐτυράννησε θετταλῶν· εἶτα καὶ οἱ τούτου

παῖδας· μὴ φέροντες δ' οὖν τὴν τυραννίδα οἱ θετταλοί,
καὶ ἀποροῦντες τί δεῖ ποιεῖν, μετεπέμψαντο πρὸς συμ-
μαχίαν τὸν φίλιππον· ὃ τὰ ἄλλα ὡς γέγονε ἐξέβαλε τῆς
ἀλλ' ἀδελφὰς ἐκ τῆς τυραννίδος· καὶ ὑπὲρ τούτου χάριν
αὐτῷ ὁμολογοῦντες οἱ θετταλοί, δεδώκασιν αὐτῷ γα-
μιᾶσθαι πάσας καὶ τὰ χρήματα, ἐκ τῶν λιμένων καὶ
τὰς ἀγοράς: πιστοὶ δὲ θετταλοὶ ἐνομίσθησαν,
ἢ διὰ τὸ τὸν ἰάσονα θετταλὸν ὄντα, ἄπιστον ὀφθῆναι
περὶ τὸν μῆδον, ἢ ὅτι ἐν τῷ πελοποννησιακῷ πολέ-
μῳ, ἐν αὐτῇ τῇ παρατάξει, ἀπὸ ἀθηναίων πρὸς λακε-
δαιμονίους μετετάξαντο· ὡς φησὶ θουκυδίδης· ἡ δὲ
μαγνησία μεγαλόπολις, πλησίον θετταλοῖς, ὑπήκουσα
αὐτοῖς· ἔστι δὲ καὶ πόλις ὁμώνυμος αὐτῷ. χαριζόμενος
οὖν τοῖς θετταλοῖς ὁ φίλιππος, ταύτην αὐτῆς κατεδού-
λωσε, ἀποστᾶσαν αὐτῶν· μετὰ ταῦτα φρούριον ᾠκο-
δόμησαν ἐν αὐτῇ τῇ πόλει τῶν μαγνήτων, ἵνα μὴ
καὶ δεύτερον ἀποστῶσιν· τὸ δ' ἀληθὲς κατ' αὐτῶν θεττα-
λῶν· οἱ δὲ γνόντες τοῦτο αὐτό, ἐκώλυσαν αὐτὸν τειχίζειν:—
ἵνα οὐ καὶ σχημίσασθαι: σαφὲς γὰρ οὐδὲν ἐστὶ τὸ χω-
ρίον· ἄδηλον γάρ, τίνι χρὴ προσνέμειν τῷ ταῦτα ποι-
ῆσαι· πότερον τοῖς ἀθηναίοις, ἢ τῷ φιλίππῳ· δοκεῖ
γὰρ ἐφ' ἑκατέρων ἁρμόζειν· χρὴ οὖν ἐπὶ τῶν τοιούτων
ἀσαφῶν καὶ ἐπαμφοτεριζόντων δηλουμένων, ἐκ τοῦ τέλους,
ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἰέναι· λυθήσεται γὰρ οὕτως ἡ ἀσά-
φεια· οἷον ἐπὶ τοῦ παρόντος, κάτωθεν ἀθυξ ἀρξάμε-
νος λέγει· οὐ τολμήσετε καιρὸν ἔχοντες ταῦτα ποιῆσαι
ἀπαθοῖς εἶναι, ἤδη αὐτὸ ἐκεῖνος·, τὸ γὰρ πρότερον ἐπ'
ἀμφοτέρων λέγεσθαι δοκοῦν, νῦν ἐφάνη περὶ μόνων
τῶν ἀθηναίων εἰρημένον· ὅσῳ τὰν διομάρτυρ τοῦ
λόγου φησίν· ὦ ἑταῖρε ὅ ἐστιν ὦ ἑταῖρε: νῦν ἂν οἱ

ἑξῆς ἄλλο

ὁ βλισκαίων, ὅμως εἶπεν ἄλλο· ἤτοι ὅτι ἔρχομαι ἐπὶ τὴν ἀττικήν, ἄρα ἐὰν δῶ ὡς ἤδη ταῦτα ποιήσω οὐ πράξεις:—

ὀλυνθιακὸς πρῶτος

Ἀντὶ πολλῶν ἄν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρημάτων ὑμᾶς ἑλέσθαι νομίζω, εἰ φανερὸν γένοιτο τὸ μέλλον συνοίσειν τῇ πόλει περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε· ὅτε τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει, προσήκει προθύμως ἐθέλειν ἀκούειν τῶν βουλομένων συμβουλεύειν· οὐ γὰρ μόνον εἴ τι χρήσιμον ἐσκεμμένος ἥκει τις, τοῦτ' ἂν ἀκούσαντες λάβοιτε· ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἐνίοις ἂν ἐπελθεῖν εἰπεῖν, ὥστ' ἐξ ἁπάντων ῥᾳδίαν τὴν τοῦ συμφέροντος ὑμῖν αἵρεσιν γενέσθαι. ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρός, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μόνον οὐχὶ λέγει φωνὴν ἀφιείς, ὅτι τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς ἀντιληπτέον ἐστίν, εἴπερ ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν φροντίζετε· ἡμεῖς δ' οὐκ οἶδ' ὅντινά μοι δοκοῦμεν ἔχειν τρόπον πρὸς αὐτά· ἔστι δὴ τά γ' ἐμοὶ δοκοῦντα, ψηφίσασθαι μὲν ἤδη τὴν βοήθειαν, καὶ παρασκευάσασθαι τὴν ταχίστην, ὅπως ἐνθένδε βοηθήσετε· καὶ μὴ πάθητε ταὐτὸν, ὅπερ καὶ πρότερον· πρεσβείαν δὲ πέμπειν, ἥτις ταῦτ'

ἐρεῖ καὶ παρασκευάσαι τοῖς πράγμασιν· ὡς ἔστι μάλιστα
τοῦτο δέος μὴ πανοῦργος ὢν καὶ δεινὸς ἄνθρωπος, πράγ-
μασι χρῆσθαι τὰ μὲν εἴκων ἡνίκ' ἂν τύχῃ· τὰ δ'
ἀπειλῶν· ἀξιόπιστος δ' ἂν εἰκότως φαίνοιτο, τὰ
δ' ἡμᾶς διαβάλλων καὶ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἡμε-
τέραν, τρέψηται καὶ παρασπάσηταί τι τῶν ὅλων
πραγμάτων. ἀλλ' ἐπιεικῶς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοῦθ'
ὃ δυσμαχώτατόν ἐστι τῶν φιλίππου πραγμάτων,
καὶ βέλτιστον ὑμῖν. τὸ γὰρ εἶναι πάντων ἐκεῖ-
νον ἕνα ὄντα κύριον, καὶ ῥητῶν καὶ ἀπορρή-
των καὶ ἅμα στρατηγὸν καὶ δεσπότην καὶ ταμίαν. καὶ
πανταχοῦ αὐτὸν παρεῖναι τῷ στρατεύματι, πρὸς
μὲν οὖν τὸ τὰ τοῦ πολέμου ταχὺ καὶ κατὰ καιρὸν
πράττεσθαι· πολλῷ προέχει· πρὸς δὲ τὰς κα-
ταλλαγὰς ἃς ἂν ἐκεῖνος ~~ποιήσαιτο~~ ποιήσαιτ' ἄσμενος
πρὸς ὀλυνθίους, ὅτι νῦν οὐ περὶ δόξης, οὐδ' ὑπὲρ
μέρους χώρας πολεμοῦσιν· ἀλλ' ἀναστάσεως
καὶ ἀνδραποδισμοῦ τῆς πατρίδος. καὶ ἴσασιν
ἅ τ' ἀμφιπολιτῶν ἐποίησε τοὺς παραδόντας
αὐτῷ τὴν πόλιν καὶ πυδναίων τοὺς ὑποδεξα-
μένους. καὶ ὅλως ἄπιστον οἶμαι ταῖς πολιτείαις,
ἡ τυραννίς. ἄλλως τε καὶ ~~[illegible]~~ ὅμορον
χώραν ἔχωσι. ταῦτ' οὖν ἐγνωκότας ὑμᾶς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι,
καὶ τἄλλα προσήκει πάντα ἐνθυμουμένους, φημὶ
δεῖν ἐθελῆσαι (cum) καὶ παροξυνθῆναι (tunc) καὶ τῷ πολέμῳ
προσέχειν, εἴπερ ποτὲ καὶ νῦν χρήματα εἰσφέροντας

∴ ἢ παρασπάσεται

ἐναντίως ἔχει. δῆλον γάρ ἐστι τοῖς ὀλυνθίοις.

Anadraemos
Cradenna
ἀμφίπολις
ἐννέα ὁδοί
μυρίκη
ἠϊών

Macedoniae apud thraciam. Stephano

Amphipolis Syriae apposita euphrati. Seleuci aedificium

ἢ μηδὲν ἐξηπατῆσθαι

προθύμως καὶ αὐτοὺς ἀξιοῦντας· οὐδὲ τὸ λοιπὸν οὐ
δύνασθαι προθύμως τοῦ μὴ τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθέλειν
ὑπολείπεται· νυνὶ γὰρ ὃ πάντες ἐθρυλεῖτε ὡς
ὀλυνθίους ἐκπολεμῶσαι δεῖ φιλίππῳ, γέγονεν
αὐτόματον· καὶ ταῦθ' ὡς ἂν ὑμῖν μάλιστα
συμφέροι· εἰ μὲν γὰρ ὑφ' ὑμῶν πεισθέντες ἀνείλον
το τὸν πόλεμον, σφαλεροὶ σύμμαχοι· καὶ μέχρι
τοῦ ταῦτ' ἂν ἐγνωκότες ἦσαν ἴσως· ἐπειδὴ δ' ἐκ
τῶν πρὸς αὑτοὺς ἐγκλημάτων μισοῦσι, βεβαίαν εἰκὸς
τὴν ἔχθραν αὐτοὺς ὑπὲρ ὧν φοβοῦνται καὶ πεπόν
θασιν ἔχειν· οὐ δεῖ δὴ τοιοῦτον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι
παραπεπτωκότα καιρὸν ἀφεῖναι· οὐδὲ παθεῖν
ταὐτὸ ὅπερ ἤδη πολλάκις πρότερον πεπόνθατε·
εἰ γὰρ ὅθ' ἥκομεν εὐβοεῦσι βεβοηθηκότες· καὶ
παρῆσαν ἀμφιπολιτῶν ἱέραξ καὶ στρατοκλῆς — ἱέραξ
ἐπὶ τουτὶ τὸ βῆμα· κελεύοντες ὑμᾶς πλεῖν καὶ — στρατοκλῆς
παραλαμβάνειν τὴν πόλιν· τὴν αὐτὴν παρει
χόμεθ' ἡμεῖς καὶ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν προθυμίαν
ἥνπερ ὑπὲρ τῆς εὐβοέων σωτηρίας, εἴχετ' ἂν ἀμ — ἀμφίπολις
φίπολιν τότε, καὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτα ἂν
ἦτε ἀπηλλαγμένοι πραγμάτων· καὶ πάλιν
ἡνίκα πύδνα· ποτίδαια· μεθώνη· παγασαί· — πύδνα
τἄλλα ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγων διατρίβω — ποτίδαια
πολιορκούμενα ἀπηγγέλλετο· εἰ τότε τούτων — μεθώνη
ἑνὶ τῷ πρώτῳ προθύμως καὶ ὡς προσῆκεν — παγασαί
ἐβοηθήσαμεν αὐτοί, ῥᾴονι καὶ πολὺ ταπει

·ιγ΄·

Nota

νοτέρῳ νῦν ἂν ἐχρώμεθα τῷ φιλίππῳ· νῦν δὲ τὸ
παρὸν αἰεὶ προϊέμενοι τὰ δὲ μέλλοντ' αὐτόματ'
οἰόμενοι σχήσειν καλῶς, ηὐξήσαμεν ὦ ἄν
δρες ἀθηναῖοι φίλιππον, ἡμεῖς, καὶ κατεστήσα
μεν τηλικοῦτον ἡλίκος οὐδείς πω γέγονε
βασιλεὺς μακεδονίας· νῦν δὲ καιρὸς ἥκει τις
οὗτος ὁ τῶν ὀλυνθίων· αὐτόματος τῇ πόλει ὃς
οὐδενός ἐστιν ἐλάττων τῶν προτέρων ἐκείνων καὶ
ἐμοὶ γε δοκεῖ τις ἂν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι δίκαιος λο
γιστὴς τῶν παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπηργμένων — i. beneficiorum quae
καταστάς· καίπερ οὐκ ἐχόντων ὡς δεῖ πολλῶν, — priscis
ὅμως μεγάλην ἂν ἔχειν αὐτοῖς χάριν εἰκότως· — tempo
τὸ μὲν γὰρ πολλὰ ἀπολωλεκέναι κατὰ πόλεμον, — ribus dii in
τῆς ^ πεπονθέναι, πεφηνέναι τέ τινα ἡμῖν — nos co(n)
συμμαχίαν τούτων ἀντίρροπον, ἂν βουλώ — tulerit
μεθα χρῆσθαι, τῆς παρ' ἐκείνων εὐνοίας
εὐεργέτημ' ἂν ἔγωγε θείην· ἀλλ' οἶμαι καὶ παρόμοι
ον ἐστιν ὅπερ καὶ περὶ τῆς τῶν χρημάτων κτή
σεως· ἂν μὲν γὰρ ὅσα ἄν τις λάβῃ καὶ σώσῃ,
μεγάλην ἔχει τῇ τύχῃ τὴν χάριν· ἂν δ' ἀναλώ
σας λάθῃ, συνανάλωσε καὶ τὸ μεμνῆσθαι τὴν
τύχην τὴν χάριν· καὶ περὶ τῶν πραγμάτων οὕτως
οἱ μὴ χρησάμενοι τοῖς καιροῖς ὀρθῶς, οὐδ' εἰ συνέ
βη τι παρὰ τῶν θεῶν χρηστὸν μνημονεύουσι·
πρὸς γὰρ τὸ τελευταῖον ἐκβὰν ἕκαστον τῶν
πρὶν ὑπαρξάντων κρίνεται· διὸ καὶ σφόδρα δεῖ

(margin, at ^: ἡμετέρας ἀμελείας ἄν τις θείη δικαίως, τὸ δὲ μήτε πάλαι τοῦτο)

× ὡς τὰ πολλά

δεῖ τῶν λοιπῶν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι φροντίσαι,
ἵνα ταῦτ᾽ ἐπανορθωσάμενοι τὴν ἐπὶ τοῖς πε-
πραγμένοις ἀδοξίαν ἀποτριψώμεθα. εἰ
δὲ προησόμεθα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ
τούτους τοὺς ἀνθρώπους, εἶτ᾽ ὄλυνθον ἐκεῖνος κα-
ταστρέψεται, φρασάτω τις ἐμοὶ τί τὸ κωλῦ-
ον ἔτ᾽ αὐτὸν ἔσται βαδίζειν ὅποι βούλεται. ἆρα
λογίζεταί τις ὑμῶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι
καὶ θεωρεῖ τὸν τρόπον, δι᾽ ὃν μέγας γέγονεν, ἀ-
σθενὴς ὢν τὸ κατ᾽ ἀρχὰς φίλιππος; τὸ πρῶτον
ἀμφίπολιν λαβών. μετὰ ταῦτα πύδναν.
πάλιν ποτίδαιαν. μεθώνην αὖθις. εἶτα
θετταλίας ἐπέβη. μετὰ ταῦτα φεράς. πα-
γασάς. μαγνησίαν. πάνθ᾽ ὃν ἐβούλετο εὐτρεπίσας
τρόπον, ᾤχετ᾽ εἰς θρᾴκην. εἶτ᾽ ἐκεῖ τοὺς
μὲν ἐκβαλὼν τοὺς δὲ καταστήσας, τῶν βασιλέ-
ων ἠσθένησε. πάλιν ῥᾴσας, οὐκ ἐπὶ τὸ ῥᾳθυμεῖν
ἀπέκλινεν. ἀλλ᾽ εὐθὺς μὲν ὀλυνθίοις ἐπε-
χείρησε. τὰς δ᾽ ἐπ᾽ ἰλλυριοὺς καὶ παίονας αὐτοῦ
καὶ πρὸς ἀρύββαν[+] καὶ ὅποι τις ἂν εἴποι, παρα-
λείπω στρατείας. τί οὖν ἄν τις εἴποι, ταῦτα λέγεις
ἡμῖν νῦν. ἵνα γνῶτε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ
αἴσθησθε ἀμφότερα καὶ τὸ προΐεσθαι καθ᾽
ἕκαστον ἀεί τι τῶν πραγμάτων ὡς ἀλυσιτελές.
καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην, ᾗ χρῆται καὶ συ-
ζῇ φίλιππος, ὑφ᾽ ἧς οὐκ ἔστιν ὅπως ἀγαπήσας

εὐτρεπίσ

ῥᾴσας

ἰλλυριοὶ
παίονες
ἀρύββα

[+] Vlpianus in expositione olynthia
corū. οὗτος βασιλεὺς ἦν
μολοσσῶν. ὀλυμπιάδος δὲ
τῆς τοῦ φιλίππου γυναικὸς
πατήρ.

ὑπαρχόντων

τοῖς πεπραγμένοις ἡσυχίαν σχήσει. εἰ δ' ὁ μὲν ὡς ἀεί
τινος μείζονος τῶν ὑπαρχόντων δεῖ πράττειν ἐγνωκὼς
ἔσται, ὑμεῖς δ' ὡς οὐδενὸς ἀντιληπτέον ἐρρωμένως
τῶν πραγμάτων, σκοπεῖτε ἐς τί ποτε ἐλπὶς ταῦτα
τελευτῆσαι. πρὸς θεῶν, τίς οὕτως εὐήθης ἐστὶν
ὑμῶν, ὅστις ἀγνοεῖ τὸν ἐκεῖθεν πόλεμον δεῦρο
ἥξοντα, ἂν ἀμελήσωμεν. ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦτο
γενήσεται, δέδοικα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μὴ
τὸν αὐτὸν τρόπον ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι ῥᾳδίως
ἐπὶ τοῖς μεγάλοις τόκοις μικρὸν εὐπορήσαντες
χρόνον, ὕστερον καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπέστησαν,
οὕτω καὶ ἡμεῖς ἂν ἐπὶ πολλῷ φανῶμεν ἐρρᾳθυ-
μηκότες καὶ ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν ζητοῦντες,
πολλὰ καὶ χαλεπὰ ὧν οὐκ ἐβουλόμεθα ὕστε-
ρον εἰς ἀνάγκην ἔλθωμεν ποιεῖν, καὶ κινδυνεύ-
σωμεν περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ. τὸ μὲν οὖν ἐπι-
τιμᾶν, ἴσως φήσαι τις ἂν ῥᾴδιον καὶ παντὸς εἶναι.
τὸ δ' ὑπὲρ τῶν παρόντων ὅ τι δεῖ πράττειν ἀποφαί-
νεσθαι, τοῦτ' εἶναι συμβούλου. ἐγὼ δ' οὐκ ἀγνοῶ μὲν
ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦθ' ὅτι πολλάκις ὑμεῖς,
οὐ τοὺς αἰτίους, ἀλλὰ τοὺς ὑστάτους περὶ τῶν πραγ-
μάτων εἰπόντας, ἐν ὀργῇ ποιεῖσθε· ἄν τι μὴ κατὰ
γνώμην ἐκβῇ. οὐ μὴν οἶμαι δεῖν τὴν ἰδίαν ἀσφά-
λειαν σκοποῦνθ' ὑποστείλασθαι περὶ ὧν ὑμῖν συμ-
φέρειν ἡγοῦμαι. φημὶ δὴ διχῇ βοηθητέον εἶναι
τοῖς πράγμασιν ὑμῖν· τῷ τε τὰς πόλεις τοῖς ὀλυν-

∴ Veluti hi qui magnam sub usuris sumpserunt pecuniam pro ... ob illam primum abundantes tempore: mox et quae ante possidebant amittunt sic et nos si longius negligemus cunctaque ad voluptatem referemus in gravia multa et anxia ad extremum incidamus

θίοις σώζειν· καὶ τοὺς τοῦτο ποιήσοντας στρατιώτας
ἐκπέμπειν· καὶ τῷ τὴν ἐκείνου χώραν, κακῶς ποιεῖν·
καὶ τριήρεσι καὶ στρατιώταις ἑτέροις· εἰ δὲ θατέρου
τούτων ὀλιγωρήσετε, ὀκνῶ μὴ μάταιος ἡμῖν ἡ
στρατεία γένηται· εἴτε γὰρ ὑμῶν τὴν ἐκείνου
κακῶς ποιούντων ὑπομείνας τοῦτο, Ὄλυνθον
παραστήσεται, ῥᾳδίως ἐπὶ τὴν οἰκείαν ἐλθὼν
ἀμυνεῖται, εἴτε βοηθησάντων μόνον ὑμῶν
εἰς Ὄλυνθον· ἀκινδύνως ὁρῶν ἔχοντα τὰ οἴκοι,
προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει τοῖς πράγ-
μασι· περιέσται τῷ χρόνῳ, τῶν πολιορκουμένων.
δεῖ δὴ πολλὴν καὶ διχῆ τὴν βοήθειαν εἶναι· καὶ περὶ
μὲν τῆς βοηθείας, ταῦτα γινώσκω· περὶ δὲ χρημάτων
πόρου· ἔστιν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι χρήματα ὑμῖν· ἔστιν
ὅσα οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων στρατιωτικά· ταῦτα
δὲ ὑμεῖς οὕτως ὡς βούλεσθε λαμβάνετε· εἰ μὲν
οὖν ταῦτα τοῖς στρατευομένοις ἀποδώσετε, οὐδενὸς
ὑμῖν προσδεῖ πόρου· τί οὖν ἄν τις εἴποι, σὺ γράφεις
ταῦτ᾽ εἶναι στρατιωτικά· μὰ Δί᾽ οὐκ ἔγωγε· ἐγὼ μὲν
γὰρ ἡγοῦμαι στρατιώτας δεῖν κατασκευασθῆναι·
καὶ ταῦτ᾽ εἶναι στρατιωτικά· καὶ μίαν σύνταξιν
εἶναι τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαμβάνειν καὶ τοῦ ποιεῖν
τὰ δέοντα· ὑμεῖς δὲ οὕτω πως ἄνευ πραγμάτων
λαμβάνειν εἰς τὰς ἑορτάς· ἔστι δὴ λοιπόν, οἶμαι,
πάντας εἰσφέρειν· ἂν πολλῶν δέῃ, πολλά· ἂν
ὀλίγων, ὀλίγα· δεῖ δὲ χρημάτων· καὶ ἄνευ τούτ-

περὶ πόρου

[illegible] τῆς χρείας [illegible]

[illegible]

περὶ χρημάτων στρατιωτικῶν ἢ θεωρικῶν ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ

si nō restituitis stratioticas pecunias εἰ δὲ μὴ προσδεῖ, μᾶλλον δ᾽ ἅπαντος ἐνδεῖ τοῦ πόρου·

δεῖ δὲ χρημάτων

οὐδὲν ἐπιστεύσαμεν τῶν ἀδικούντων· λέγουσι δὲ καὶ ἄλλοι
τινὰς ἄλλους πόρους· ὧν ἕλεσθ' ὅστις ὑμῖν συμ-
φέρειν δοκεῖ· καὶ ἕως ἐστὶ καιρός, ἀντιλάβεσθε τῶν
πραγμάτων. ἄξιον δ' ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσα-
σθαι τὰ πράγματα ἐν ᾧ καθέστηκε νυνὶ τὰ Φιλίπ-
που. οὔτε γάρ, ὡς δοκεῖ καὶ φήσειέ τις ἂν μὴ σκοπῶν
ἀκριβῶς, εὐτρεπῶς οὐδ' ὡς ἂν κάλλιστ' αὐτῷ τὰ πα-
ρόντ' ἔχει· οὔτ' ἂν ἐξήνεγκε τὸν πόλεμόν ποτε τοῦτον
ἐκεῖνος, εἰ πολεμεῖν ᾠήθη δεήσειν αὐτόν· ἀλλ'
ὡς ἐπιὼν ἅπαντα τότε ἤλπιζε τὰ πράγματα
ἀναιρήσεσθαι· κᾆτα διέψευσται. τοῦτο δὴ πρῶ-
τον αὐτὸν ταράττει παρὰ γνώμην γεγονός· καὶ πο-
λλὴν ἀθυμίαν αὐτῷ παρέχει· εἶτα τὰ τῶν Θετ-
ταλῶν. ταῦτα γὰρ ἄπιστα μὲν ἦν δήπου φύσει
καὶ ἀεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις· κομιδῇ δ' ὥσπερ ἦν, καὶ ἔστι
νῦν τούτῳ. καὶ γὰρ Παγασὰς ἀπαιτεῖν αὐτόν εἰσιν
ἐψηφισμένοι· καὶ Μαγνησίαν κεκωλύκασι τει-
χίζειν. ἤκουον δ' ἔγωγέ τινων ὡς οὐδὲ τοὺς λι-
μένας καὶ τὰς ἀγορὰς ἔτι δώσοιεν αὐτῷ καρποῦ-
σθαι· τὰ γὰρ κοινὰ τῶν Θετταλῶν ἀπὸ τούτων
δέοι διοικεῖν, οὐ Φίλιππον λαμβάνειν· εἰ δὲ τούτων
ἀποστερηθήσεται τῶν χρημάτων, εἰς στενὸν κομιδῇ τὰ
τῆς τροφῆς τοῖς ξένοις αὐτῷ καταστήσεται. ἀλλὰ
μὴν τόν γε Παίονα καὶ τὸν Ἰλλυριὸν· καὶ ἁπλῶς
τούτους ἅπαντας ἡγεῖσθαι χρὴ αὐτονόμους ἥ-
διον ἂν καὶ ἐλευθέρους ἢ δούλους εἶναι· καὶ γὰρ

[Left margin:] s(ed) ut sperabat se uno impetu omnia capturum sic postea(m) q(uam) spe sua falsus (est) h(oc) primum conturbatur.

[Left margin:] Παγασάς

[Left margin:] Thessali infidi

[Left margin:] ἄν

[Right margin:] portuum & fororum vectigalia

ἀηθὴς τοῦ κατεσταμένον τινός ἐστι· καὶ ἄλλως ὑβρι-
στὴς ὥς φασι· καὶ μὰ Δί᾽ οὐδὲν ἄπιστον ἴσως· τὸ
γὰρ εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν, ἀφορμὴ τοῦ
κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίνεται· διόπερ
πολλάκις δοκεῖ τὸ φυλάξαι τὰ ἀγαθὰ, τοῦ
κτήσασθαι χαλεπώτερον εἶναι. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς
ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι· τὴν ἀκαιρίαν τὴν ἐκείνου
καιρὸν ὑμέτερον νομίσαντας, ἑτοίμως συναί-
ρασθαι τὰ πράγματα· καὶ πρεσβευομένους ἐφ᾽ ἃ
δεῖ καὶ στρατευομένους αὐτούς· καὶ παροξύνοντας
τοὺς ἄλλους ἅπαντας, λογιζομένους εἰ φίλιππος
λάβοι καθ᾽ ἡμῶν τοιοῦτον καιρὸν καὶ πόλεμος γένοι-
το πρὸς τῇ χώρᾳ, πῶς ἂν αὐτὸν οἴεσθαι ἑτοίμως
ἐφ᾽ ὑμᾶς ἐλθεῖν. εἶτ᾽ οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ μηδ᾽ ἃ πά-
θοιτ᾽ ἂν εἰ δύναιτ᾽ ἐκεῖνος, ταῦτα ποιῆσαι καιρὸν
ἔχοντες οὐ τολμήσετε; ἔτι τοίνυν ὦ ἄνδρες
ἀθηναῖοι μηδὲ τοῦθ᾽ ὑμᾶς λανθανέτω, ὅτι νῦν
αἵρεσίς ἐστιν ὑμῖν, πότερον ὑμᾶς ἐκεῖ πολεμεῖν
ἢ παρ᾽ ὑμῖν ἐκεῖνον. ἐὰν μὲν γὰρ ἀντέχῃ τὰ τῶν
ὀλυνθίων, ὑμεῖς ἐκεῖ πολεμήσετε· καὶ τὴν
ἐκείνου κακῶς ποιήσετε τὴν ὑπάρχουσαν,
καὶ τὴν οἰκείαν ταύτην ἀδεῶς καρπούμενοι· ἂν
δ᾽ ἐκεῖνα φίλιππος λάβοι, τίς αὐτὸν κωλύσει δεῦρο
βαδίζειν. θηβαῖοι; μὴ λίαν πικρὸν εἰπεῖν ᾖ, καὶ
συνεισβαλοῦσιν ἑτοίμως. ἀλλὰ φωκεῖς οἱ τὴν
οἰκείαν οὐχ οἷοί τε φυλάττειν ἐὰν μὴ βοηθήσετε

φυλάξαι τὰ ἀγαθὰ τοῦ κτήσασθαι χαλεπώτερον εἶναι

συνάρασθαι

∴ ἡ. οἴεσθε

∵ ἡ. ἡμᾶς

ὑμ

ἔτι

Thebani: atqui una cum illo libenter irrumperent

ὄντες

συνάρασθαι

P antipophora Δ

ἢ ἄγιος τις — ὑμᾶς; ἀλλ' ὦ τᾶν, οὐχὶ βουλήσεται· τῶν ἀτοπω-
τάτων μέντ' ἂν εἴη, εἰ ἃ νῦν ἄνοιαν ὀφλισκάνων
i. f. ἐκλαλεῖ — ὅμως καὶ ἄλλα, ταῦτα δυνηθεὶς μὴ πράξει; ἀλλὰ
μὴν ἡλίκα γ' ἐστὶ τὰ διάφορα ἐνθάδ' ἢ ἐκεῖ πο-
λεμεῖν, οὐδὲ λόγου προσδεῖν ἡγοῦμαι· εἰ γὰρ ὑ-
μᾶς δεήσειεν αὐτοὺς τριάκοντα ἡμέρας μόνας
ἔξω γενέσθαι· καὶ ὅσα ἀνάγκη στρατοπέδω
χρωμένους τῶν ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν, μη-
δενὸς ὄντος ἐν αὐτῇ πολεμίου λέγω, πλέον ἂν οἶ-
μαι ζημιωθῆναι τοὺς γεωργοῦντας ὑμῶν, ἢ
ὅσα εἰς ἅπαντα τὸν πρὸ τοῦ πόλεμον δεδαπά-
νησθε. εἰ δὲ δὴ πόλεμός τις ἥξει, πόσα χρὴ νο-
μίσαι ζημιωθήσεσθαι; καὶ πρόσεσθ' ἡ ὕβρις — ἡ
καὶ ἔτι ἡ τῶν πραγμάτων αἰσχύνη, οὐδεμι-
ᾶς ἐλάττων ζημίας, τοῖς γε σώφροσι· πάντα
i. f. συνιδόντας — δὴ ταῦτα δεῖ συνειδότας ἅπαντας βοηθεῖν· καὶ
ἀπωθεῖν ἐκεῖσε τὸν πόλεμον· τοὺς μὲν εὐπόρους,
τῶν — ἵν' ὑπὲρ πολλῶν, ὧν καλῶς ποιοῦντες ἔχουσι μι-
κρὰ ἀναλίσκοντες, τὰ λοιπὰ καρπῶνται
ἀδεῶς· τοὺς δὲ ἐν ἡλικίᾳ, ἵνα τὴν τοῦ πολεμεῖν
ἐμπειρίαν ἐν τῇ τοῦ Φιλίππου χώρᾳ κτησάμενοι,
φοβεροὶ φύλακες τῆς οἰκείας ἀκεραίου γένωνται·
τοὺς δὲ [illegible]όντας, ἵν' αἱ τῶν πεπολιτευμένων αὐτοῖς
εὔθυναι ῥᾴδιαι γένωνται· ὡς ὁποῖ' ἄττ' ἂν ὑμᾶς περι-
στῇ τὰ πράγματα, τοιοῦτοι καὶ τῶν πεπραγμένων
αὐτοῖς ἔσεσθε κριταί. χρηστὰ δ' ἐκ παντὸς εἴη: τέλ[ος]

in codicibus impressis λέγοντας. quae lectio verior et emendatior. nam & Leonardus transtulit oratores.

A sensus ÷ diceret aliquis, atq o bone demosthenes non
induceret unquam in animum philippus inuadere atticam ;
respondet ~~philipp~~ demosthenes profecto et absurdissimus
esset si quae nunc & si stulte & inepte tamen profitetur se facturum
non postea faceret cum posset

Ὑπόθεσις τοῦ ὀλυνθιακοῦ δευτέρου :-

Προσήκαντο μὲν τὴν πρεσβείαν τῶν ὀλυνθίων οἱ ἀθηναῖοι, καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς κεκρίκασι· μέλλουσι δὲ περὶ τὴν ἔξοδον, καὶ δεδιόσιν, ὡς δυσπολεμήτου τοῦ φιλίππου, πείθων ὁ δημοσθένης, προτρέπεται θαρσεῖν τὸν δῆμον, ἐπιδεικνὺς ὡς ἀσθενῆ τὰ τοῦ μακεδόνος πράγματα. Καὶ γὰρ τοῖς συμμάχοις αὐτὸν ὕποπτον εἶναι φησί· καὶ κατὰ τὴν οἰκείαν δύναμιν, οὐκ ἰσχυρόν· τοὺς γὰρ μακεδόνας ἀσθενεῖς εἶναι καθ᾽ ἑαυτούς.

ἐξ ἀορίστου προσλήψεως τὸ σχῆμα τοῦ λόγου.

τινά, ἀντὶ τοῦ σύμμετρον ἢ μέγα.
ὁ δ᾽ αὐτὸς τόπος τῶν προοιμίων ἐξ ἴσου διαιρέσεως.

Κατασκευὴ προοιμίου τὸ προσδέχεσθαι ἡμῖν τὴν πόλιν τὴν ὀλυνθίων σύμμαχον.

Δεύτερον προοίμιον ἀπὸ δὲ ἐναντίου ἐκ προσοχῆς.

ὀλυνθιακὸς δεύτερος

Ἐπὶ πολλῶν μὲν ἄν τις ἰδεῖν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι δοκεῖ μοι τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν φανερὰν γιγνομένην τῇ πόλει· οὐχ ἥκιστα δὲ ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι· τὸ γὰρ τοὺς πολεμήσοντας φιλίππῳ γεγενῆσθαι καὶ χώραν ὅμορον· καὶ δύναμίν τινα κεκτημένους· καὶ τὸ μέγιστον ἁπάντων τὴν ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμην τοιαύτην ἔχοντας, ὥστε τὰς πρὸς ἐκεῖνον διαλλαγὰς, πρῶτον μὲν ἀπίστους, εἶτα τῆς ἑαυτῶν πατρίδος νομίζειν ἀνάστασιν εἶναι, δαιμονίᾳ τινὶ καὶ θείᾳ παντάπασιν ἔοικεν εὐεργεσίᾳ. δεῖ τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοῦτ᾽ ἤδη σκοπεῖν αὐτοὺς, μὴ χείρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς εἶναι δόξωμεν τῶν ὑπαρχόντων· ὡς ἔστι τῶν αἰσχρῶν, μᾶλλον δὲ τῶν αἰσχίστων μὴ μόνον πόλεων καὶ τόπων ὧν ἦμέν ποτε κύριοι προϊεμένους· ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντων, συμμάχων καὶ καιρῶν. Τὸ μὲν οὖν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὴν φιλίππου ῥώμην διεξιέναι καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων, προτρέπειν τὰ δέοντα ποιεῖν ὑμᾶς, οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἡγοῦμαι· διὰ τί; ὅτι μοι δοκεῖ πάνθ᾽ ὅσ᾽ ἂν εἴποι τις ὑπὲρ τούτων, ἐκείνῳ μὲν ἔχειν φιλοτιμίαν τινά· ἡμῖν δ᾽ οὐχὶ καλῶς πεπρᾶχθαι· ὁ μὲν γὰρ ὅσῳ πλείον᾽ ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πεποίηκε τὴν αὑτοῦ, τοσούτῳ θαυμαστότερος παρὰ πᾶσι νομίζεται· ὑμεῖς

∴ rf. ἐστι

∴ rf. τινι

∴ ne ipsi deteriores erga nos quam prebita nobis facultas reperiamur.

φαίνεσθαι

ὑπάρχοντα

αι

ι

η

η

φιλοτιμίαν

οὐχ ἥκιστα

ὅσῳ χεῖρον ἢ προσῆκε κέχρησθε τοῖς πράγμασι,
τοσούτῳ πλείονα αἰσχύνην ὠφλήκατε. ταῦτα
μὲν οὖν παραλείψω. καὶ γὰρ εἰ μετ' ἀληθείας, ὦ ἄν-
δρες ἀθηναῖοι, σκοποῖτό τις, ἐνθένδ' ἂν αὐτὸν ἴδοι
μέγαν γεγενημένον, οὐχὶ παρ' αὑτοῦ. ὧν οὖν ἐκεῖνος
μὲν ὀφείλει τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολιτευμένοις
χάριν, ὑμῖν δὲ δίκην προσήκει λαβεῖν, τούτων
ὁρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν. ἃ δὲ καὶ χωρὶς τούτων
ἔνι, καὶ βέλτιον ἀκηκοέναι πάντας ὑμᾶς,
καὶ μεγάλα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, κατὰ φιλίππου
φαίνοιτ' ἂν ὀνείδη βουλομένοις ὀρθῶς δοκι-
μάζειν, ταῦτ' εἰπεῖν πειράσομαι. τὸ μὲν οὖν ἐπίορ-
κον καὶ ἄπιστον καλεῖν ἄνευ τοῦ τὰ πεπραγμένα
δεικνύναι, λοιδορίαν τις ἂν φήσειε κενὴν δικαίως·
τὸ δὲ πάντα ὅσα πώποτ' ἔπραξε διεξιόντα ἐφ' ἅπα-
σι τούτοις ἐλέγχειν, καὶ βραχέος λόγου συμβαί-
νει δεῖσθαι· καὶ δυοῖν ἕνεκα ἡγοῦμαι συμφέρειν
εἰρῆσθαι· τοῦ τ' ἐκεῖνον (ὅπερ καὶ ἀληθὲς ὑπάρχει)
φαῦλον φαίνεσθαι, καὶ τοὺς ὑπερεκπεπληγ-
μένους ὡς ἄμαχόν τινα τὸν φίλιππον, ἰδεῖν ὅτι
πάντα διεξελήλυθεν, οἷς πρότερον παρακρου-
όμενος μέγας ηὐξήθη, καὶ πρὸς αὐτὴν ἥκει τὴν
τελευτὴν τὰ πράγματα αὐτῷ. ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες
ἀθηναῖοι, σφόδρα ἂν ἡγούμην καὶ αὐτὸς φοβερὸν
εἶναι τὸν φίλιππον καὶ θαυμαστόν, εἰ τὰ δίκαια
πράττοντα ἑώρων αὐτὸν ηὐξημένον· νῦν δὲ

∴ Quorum igitur ille gratiam debet his qui pro eo rempublicam administrarunt nobis autem poenas exigere conuenit nequaquam nunc tempus reor illa commemorandi

οὐχ τούτων

παρακρουόμενος ἀπατῶν

παρακρουόμενος

∴ subaudi πεφενάκικεν per syncopam ab infero

† ori .i. nraz simplicitatē ab eo deceptam esse quia primi sit nobis restitutione amphipolis

Secunda Olynthiaca

∴ .f. διαλεχθῆναι

θεωρῶν καὶ σκοπῶν, εὑρίσκω τὴν μὲν ὑμετέραν
εὐήθειαν τὸ κατ' ἀρχὰς ὅτε Ὀλυνθίους ἀπήλαυ-
νόν τινες ἐνθένδε, βουλομένους ὑμῖν διαλεχθῆναι,
τῷ τὴν ἀμφίπολιν φάσκειν παραδώσειν, καὶ τὸ
θρυλλούμενόν ποτε ἀπόρρητον ἐκεῖνο κατασκευάσαι
τούτῳ προσαγόμενον· τὴν δὲ Ὀλυνθίων φιλίαν
μετὰ ταῦτα, τῷ Ποτίδαιαν οὖσαν ὑμετέραν ἐξε-
λεῖν· καὶ τοὺς μὲν προτέρους συμμάχους ὑμᾶς ἀ-
δικῆσαι, παραδοῦναι δ' ἐκείνοις· Θετταλοὺς δὲ νῦν
τὰ τελευταῖα, τῷ Μαγνησίαν παραδώσειν ὑπο-
σχέσθαι καὶ τὸν Φωκικὸν πόλεμον πολεμήσειν
ὑπὲρ τούτων ἀναδέξασθαι· ὅλως δ' οὐδείς ἐστιν
ὅντινα οὐ πεφενάκικεν ἐκεῖνος, τῶν αὐτῷ χρη-
σαμένων· τὴν γὰρ ἑκάστων ἄνοιαν ἀεὶ τῶν ἀγνο-
ούντων αὐτὸν ἐξαπατῶν καὶ προσλαμβάνων, οὕτως
ηὐξήθη· ὥσπερ οὖν διὰ τούτων ἤρθη μέγας, ἡνί-
κα ἕκαστοι συμφέρον αὐτὸν ἑαυτοῖς ᾤοντό τι πρά-
ξειν, οὕτως ὀφείλει διὰ τῶν αὐτῶν τούτων καὶ καθαι-
ρεθῆναι πάλιν· ἐπειδὴ πάνθ' ἕνεκα ἑαυτοῦ ποιῶν
ἐξελήλεγκται· καιροῦ μὲν δὴ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πρὸς
τοῦτο πάρεστι Φιλίππῳ τὰ πράγματα· ἢ παρελθών
τις ἐμοί, μᾶλλον δὲ ὑμῖν, δειξάτω· ὡς οὐκ ἀληθῆ
ταῦτ' ἐγὼ λέγω· ἢ ὡς οἱ τὰ πρῶτα ἐξηπατημένοι,
τὰ λοιπὰ πιστεύσουσιν· ἢ ὡς οἱ παρὰ τὴν αὑτῶν ἀξί-
αν δεδουλωμένοι Θετταλοί, νῦν οὐκ ἂν ἐλεύθεροι
γένοιντ' ἄν· καὶ μὴν εἴ τις ὑμῶν ταῦτα μὲν οὕτως

Interlinear: .s. potideam; de hoc instinct. li. [illegible]

Left margin:

.f. τῶν

✕ de reddenda atheniensibus potidea quae prius erat ipsorum athenienses & postea defecit ad philippum

∴ ordo πρὸς τοῦτο καὶ ἐοῦ

Right margin:

∴ cum olynthios volentes se nobis coniungere repulerunt quidam vana spe oblata quasi ille amphipolim daturus nobis foret & arcana illius tunc usque adeo dictitati machinatione

⊡ sensus καὶ πεφενάκικε τὸν φαιδρὸν ἐξηγεῖν & .i. decepit olynthios eorum amicicia allevens se nobis ademptuerum potideam & restituturum illis. vel ἐξελεῖν .i. auferre de nobis potideam quam dedit olynthiis & fere metis

⊡ .i. quod antea valde publicatum & cognitum erat ipse philippus illud fecit arcanum postquam illi oblatum vel πεφενακίζω .i. decipientem

✕ .f. κατασκευάσαι & sic in codice manu scripto

Below the text:

Δ ordo πεφενάκικε τὸν καὶ τὸν καὶ τὸν & ⁓ usque ad finem ibi odi

⊡ προσαγόμενον et hesychius ἀγαπήσαντα. προσαγόμενον

Pydna Macedo
Potidea thra.

ἔχει λῆψιν· τὴν δὲ βίαν καὶ αὐτὸν τὰ πράγ-
ματα. τὰ χωρία καὶ λιμένας καὶ τὰ τοιαῦτ
προσλήψεσθαι γὰρ οἴεται· ὅταν μὲν γὰρ
ὑπ᾽ εὐνοίας τὰ πράγματα συστῇ, καὶ πᾶσι ταὐτὰ
συμφέρῃ τοῖς μετέχουσι τοῦ πολέμου, καὶ συμπο-
νεῖν καὶ φέρειν τὰς συμφορὰς καὶ μένειν ἐθέλουσιν
οἱ ἄνθρωποι· ὅταν δ᾽ ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας τις ὥσπερ
οὗτος ἰσχύσῃ, ἡ πρώτη πρόφασις καὶ μικρὸν πταῖσμα
ἅπαντα ἀνεχαίτισε καὶ διέλυσεν. οὐ γάρ ἐστιν. οὐκ
ἔστιν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ἀδικοῦντα καὶ ἐπιορκοῦντα
καὶ ψευδόμενον, δύναμιν βεβαίαν κτήσασθαι· ἀλλὰ
τὰ τοιαῦτα, εἰς μὲν ἅπαξ καὶ βραχὺν χρόνον ἀντέχει
καὶ σφόδρα γε ἤνθησεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν ἂν τύχῃ
τῷ χρόνῳ δὲ φωρᾶται· καὶ περὶ αὑτὰ καταρρεῖ. ὥσ-
περ γὰρ οἰκίας οἶμαι καὶ πλοίου· καὶ τῶν ἄλλων
τῶν τοιούτων τὰ κάτωθεν ἰσχυρότατα εἶναι δεῖ,
οὕτω καὶ τῶν πράξεων τὰς ἀρχὰς, καὶ τὰς ὑποθέ-
σεις ἀληθεῖς καὶ δικαίας εἶναι προσήκει· τοῦτο δ᾽ οὐκ
ἔνι νῦν ἐν τοῖς πεπραγμένοις φιλίππῳ. φημὶ
δὴ δεῖν ὑμᾶς τοῖς μὲν ὀλυνθίοις βοηθεῖν· καὶ ὅπως
τις λέγει κάλλιστα καὶ τάχιστα, οὕτως ἀρέσκει μοι· πρὸς
δὲ θετταλοὺς πρεσβείαν πέμπειν· ἢ τοὺς μὲν διδά-
ξει ταῦτα· τοὺς δὲ παροξυνεῖ· καὶ γὰρ νῦν εἰσὶν ἐψηφι-
σμένοι· παγασὰς ἀπαιτεῖν· καὶ περὶ μαγνησίας λόγους
ποιεῖσθαι· σκοπεῖσθε μέντοι τοῦτο ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι
ὅπως μὴ λόγους ἐροῦσι μόνον οἱ παρ᾽ ὑμῶν πρέσβεις.

ἀναχαίτισε. hesy. ἀνατρέπει. ἀναχαλινοῖ. ἀνακρούεται. ἀνασοβεῖ. κυρίως δὲ ἐπὶ τῶν ἵππων. ὁ σοφοκλῆς δὲ γῆς ἀπαιτήσει.

γρ. ἔνι

ἀνεχαίτισε

ἀλλὰ καὶ ἔργον τι δεικνύναι δεῖ, ἐξεληλυθότων
ὑμῶν ἀξίως τῆς πόλεως, καὶ ὄντων ἐπὶ τοῖς
πράγμασιν· ὡς ἅπας μὲν λόγος ἂν ἀπῇ τὰ πράγ- :: Omnis sermo si res absit uanus est
ματα, μάταιόν τι φαίνεται καὶ κενόν· μάλιστα
δὲ ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως· ὅσῳ γὰρ
ἑτοιμότατ' αὐτῷ δοκοῦμεν χρῆσθαι, τοσούτῳ μᾶλλ- i. ἑτοιμότατα
:: i. λόγῳ quia sumus eloquentes — ον ἀπιστοῦσι πάντες αὐτῷ· πολλὴν δὴ τὴν μετάστασιν
καὶ μεγάλην δεικτέον τὴν μεταβολήν· εἰσφέρον- contribuentes
τας, ἐξιόντας, ἅπαντα ποιοῦντας ἑτοίμως, εἴπερ
τις ὑμῖν προσέξει τὸν νοῦν· κἂν ταῦτα ἐθελήσητε ὡς
προσήκει καὶ δεῖ παραίνειν, μόνον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι :: in codicibus impressis sic quoque legitur παραινεῖν sed ego libentius legerem περαίνειν. sic quia scriptum est in codice qui ex urbe ad me allatus est manu scripto
τὰ συμμαχικὰ ἀσθενῶς καὶ ἀπίστως ἔχοντα φανή-
ἡγῆτα — σεται Φιλίππου, ἀλλὰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ δυνά-
μεως, κακῶς ἔχοντα ἐξελεγχθήσεται· ὅλως μὲν γὰρ
ἡ μακεδονικὴ δύναμις, καὶ ἀρχή, ἐν μὲν προσ-
θήκῃ μερίς ἐστί τις οὐ σμικρά· οἷον ὑπῆρξέ ποθ'
ὑμῖν ἐπὶ Τιμοθέου πρὸς ὀλυνθίους· πάλιν αὖ Timotheus
πρὸς ποτίδαιαν ὀλυνθίοις ἐφάνη τι τοῦτο συναμ-
φότερον· νυνὶ δὲ θετταλοῖς νοσοῦσι καὶ στασιάζου-
σι καὶ τεταραγμένοις ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν
ἐβοήθησεν· καὶ ὅποι τις ἄν, οἶμαι, προσθῇ καὶ
μικρὰν δύναμιν, πάντ' ὠφελεῖ· αὐτὴ δὲ καθ' αὑτὴν
ἀσθενὴς καὶ πολλῶν κακῶν μεστή· καὶ γὰρ οὗτος
ἅπασι τούτοις οἷς ἄν τις μέγαν αὐτὸν ἡγήσαιτο,
τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατείαις ἔτ' ἐπισφαλεστέραν
αὐτῶν ἢ ὑπῆρχε φύσει κατεσκεύακεν αὐτῷ· μὴ γὰρ :: i. ἑαυτῷ

μετάστασιν :: in
μεταβολὴν

[illegible] ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τ' αὐτοῖς φιλίππῳ τε
χαίρειν καὶ τοῖς ἀρχομένοις· ἀλλ' ὁ μὲν δόξης ἐπιθυμεῖ
καὶ τοῦτ' ἐζήλωκε καὶ προῄρηται πράττων καὶ κινδυνεύων
ἂν συμβῇ τι παθεῖν, τὴν τοῦ διαπράξασθαι ταῦτα
ἃ μηδεὶς πώποτε ἄλλος μακεδόνων βασιλεύς,
δόξαν ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς ᾑρημένος· τοῖς δὲ
τῆς μὲν φιλοτιμίας τῆς ἀπὸ τούτων οὐ μέτεστι· κο-
πτόμενοι δ' ἀεὶ ταῖς στρατείαις ταύταις ταῖς ἄνω κάτω
λυποῦνται καὶ συνεχῶς ταλαιπωροῦσιν· οὔτ'
ἐπὶ τοῖς αὑτῶν ἰδίοις ἐώμενοι διατρίβειν· οὔτ'
ὅσ' ἂν πορίσωσιν οὕτως ὅπως ἂν δύνωνται ταῦτ'
ἔχοντες διαθέσθαι κεκλεισμένων τῶν ἐμπορίων
τῶν ἐν τῇ χώρᾳ διὰ τὸν πόλεμον· οἱ μὲν οὖν πολλοὶ
μακεδόνων, πῶς ἔχουσι φιλίππῳ, ἐκ τούτων ἄν τις
σκέψαιτο οὐ χαλεπῶς· οἱ δὲ δὴ περὶ αὐτὸν ὄντες ξένοι
καὶ πεζέταιροι, δόξαν μὲν ἔχουσιν ὡς εἰσὶ θαυμαστοὶ
καὶ συγκεκροτημένοι τὰ τοῦ πολέμου· ὡς δ' ἐγὼ τῶν ἐν
αὐτῇ τῇ χώρᾳ γεγενημένων τινὸς ἤκουον ἀνδρὸς
οὐδαμῶς οἷου τε ψεύδεσθαι, οὐδένων εἰσὶ βελτίους· εἰ μὲν
γάρ τις ἀνήρ ἐστιν ἐν αὐτοῖς ἔμπειρος πολέμου
καὶ ἀγώνων, τούτους μὲν φιλοτιμίᾳ πάντας ἀπω-
θεῖν αὐτὸν ἔφη· βουλόμενον πάντα αὐτοῦ δοκεῖν εἶναι
τὰ ἔργα· πρὸς γὰρ αὖ τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν φιλοτιμί-
αν ἀνυπέρβλητον εἶναι· εἰ δέ τις σώφρων
ἢ δίκαιος ἄλλως, τὴν καθ' ἡμέραν ἀκρασίαν τοῦ
βίου καὶ μέθην καὶ κορδακισμοὺς οὐ δυνάμενος

ἀεὶ

ἔργοις οὔτε ἐπὶ τοῖς

∴ ἐκ τούτων

εἰ οὖ

συγκεκροτημένοι

∴ γρ. οὐδένων

οἷος ἔμπειρος

∴ γρ. αὐτοῖς

συγκεκροτημένοι τὰ τοῦ πολέμου

οἷος ἔμπειρος

⁂ hesychius. πεζαίτεροις τοῖς περὶ τὸν βασιλέα δορυφόροις

□ hesy. κορδακισμοί τὰ τῶν μίμων γελοῖα καὶ παίγνια

φέρειν, παρεῶσθαι καὶ ἐν οὐδενὸς εἶναι μέρει τὸν τοι-
οῦτον. λοιποὺς δὴ περὶ αὐτὸν εἶναι λῃστὰς καὶ κόλακας
καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, οἵους μεθυσθέντας ὀρχεῖσθαι τοιαῦτα
οἷα ἐγὼ νῦν ὀκνῶ πρὸς ὑμᾶς ὀνομάσαι. δῆλον δ'
ὅτι ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ· καὶ γὰρ οὓς ἐνθένδε πάντες ἀπή-
λαυνον, ὡς πολὺ τῶν θαυματοποιῶν ἀσελγεστέρους
ὄντας, Καλλίαν ἐκεῖνον τὸν δημόσιον· καὶ τοιούτους
ἀνθρώπους, μίμους γελοίων καὶ ποιητὰς αἰσχρῶν ᾀσμά-
∴ των, ὧν εἰς τοὺς συνόντας ποιοῦσιν ἕνεκα τοῦ γελασθῆναι,
τούτους ἀγαπᾷ καὶ περὶ αὐτὸν ἔχει. καίτοι ταῦτα, κἂν μι-
κρά τις ἡγῆται, μεγάλα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δεί-
γματα τῆς ἐκείνου γνώμης καὶ κακοδαιμονίας
ἐστὶ τοῖς εὖ φρονοῦσιν. ἀλλ' οἶμαι νῦν μὲν ἐπι-
σκοτεῖ τούτοις τὸ κατορθοῦν· αἱ γὰρ εὐπραξίαι
δειναὶ συγκρύψαι καὶ συσκιάσαι τὰ τοιαῦτα ὀνεί-
δη· εἰ δέ τι πταίσει, τότε ἀκριβῶς ταῦτ' ἐξετα-
σθήσεται. δοκεῖ δ' ἔμοιγε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι,
δείξειν οὐκ εἰς μακράν, ἂν οἵ τε θεοὶ θέλωσι καὶ
ὑμεῖς βούλησθε. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν ἡμῶν
τέως μὲν ἂν ἐρρωμένος ᾖ τις, οὐδὲν ἐπαι-
σθάνεται τῶν καθ' ἕκαστα σαθρῶν· ἐπὰν δὲ
ἀρρώστημά τι συμβῇ, πάντα κινεῖται, κἂν
ῥῆγμα, κἂν στρέμμα, κἂν ἄλλο τι τῶν
ὑπαρχόντων σαθρὸν ᾖ, οὕτω καὶ τῶν πό-
λεων καὶ τῶν τυράννων· ἕως μὲν ἂν ἔξω
πολεμῶσιν, ἀφανῆ τὰ κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐ

Καλλίας δημόσιος

fortuna secunda multa uitia obumbrat

∴ i. quos cantus componunt aduersus conuiuentes sibi

Oratio Secunda

ὁ πόλεμος

Fortuna magnū momentū in rebus humanis

ἐπεὶ δ' ἂν δὲ ὁ μέρος σοι ἐμπλανῆ, ταῦτα ἐπιδείκνυσιν ἐν
δῆλα. Γεἰ δέ τις ὑμῶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὸν
φίλιππον εὐτυχοῦντα ὁρῶν, ταύτῃ φοβερὸν προσ-
πολεμῆσαι νομίζει, σώφρονος μὲν ἀνθρώπου λογισ-
μῷ χρῆται· μεγάλη γὰρ ῥοπή, μᾶλλον δὲ τὸ ὅλον ἡ ∴ ρ. μᾶλλον δὲ ὅλον
τύχη παρὰ πάντα ἐστὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα. γὰρ
ἀλλ' ἔγωγε εἴ τις αἵρεσίν μοι δοίη, τὴν τῆς ὑμετέρας
πόλεως τύχην ἂν ἑλοίμην ἐθελόντων ἃ προσή-
κει ποιεῖν ὑμῶν αὐτῶν καὶ κατὰ μικρόν, ἢ τὴν ἐκεί-
νου. πολὺ γὰρ πλείους ἀφορμὰς εἰς τὸ τὴν παρὰ τῶν
θεῶν εὔνοιαν ἔχειν ὁρῶ ὑμῖν ἐνούσας ἢ ἐκείνῳ
ἀλλ' οἶμαι καθήμεθα οὐδὲν ποιοῦντες· οὐκ ἔνι δ' αὐ-
τὸν ἀργοῦντα οὐδὲ φίλοις ἐπιτάττειν ὑπὲρ αὑτοῦ
τι ποιεῖν, μή τί γε δὴ τοῖς θεοῖς. οὐ δὴ θαυμαστὸν
εἰ στρατευόμενος καὶ πονῶν ἐκεῖνος αὐτὸς καὶ
παρὼν ἐφ' ἅπασι, καὶ μηδένα καιρὸν παραλεί-
πων μηδ' ὥραν, ἡμῶν μελλόντων καὶ ψηφιζομένων καὶ
πυνθανομένων περιγίγνεται. οὐδὲ θαυμάζω τοῦτ'
ἐγώ· τοὐναντίον γὰρ ἂν ἦν θαυμαστὸν. ~~εἰ μὴ, ὁ γὰρ~~
~~στρατευόμενος καὶ πονῶν αὐτὸς~~ εἰ μηδὲν ποιοῦντες
ἡμεῖς, ὧν τοῖς πολεμοῦσι προσήκει τοῦ πάντα
ποιοῦντος ἄδη περιῆμεν. Γἀλλ' ἐκεῖνο θαυμά-
ζω εἰ λακεδαιμονίοις μέν ποτε ὦ ἄνδρες ἀ-
θηναῖοι ὑπὲρ τῶν ἑλληνικῶν δικαίων ἀν-
τήρατε· καὶ πολλοὶ ἰδίᾳ πλεονεκτῆσαι πολ-
λάκις ὑμῖν ἐξὸν οὐκ ἠθελήσατε, Γαλλῖναι

∴ ρ. ἰδίᾳ

∴ ἐγχ ἐνιόταν

ἄλλοι τύχωσι τῶν δικαίων, τὰ ὑμέτερα αὐτῶν
ἀνηλίσκετε εἰσφέροντες, καὶ προεκινδυνεύετε
στρατευόμενοι· νυνὶ δ' ὀκνεῖτε ἐξιέναι· καὶ
μέλλετε εἰσφέρειν ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων αὐτῶν
κτημάτων· καὶ τοὺς μὲν ἄλλους σεσώκατε
πολλάκις πάντας, καὶ καθ' ἕνα αὐτῶν ἐν
μέρει· τὰ δ' ὑμέτερα αὐτῶν ἀπολωλεκότες
κάθησθε. ταῦτα θαυμάζω καὶ ἔτι πρὸς τούτοις
ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἰ μηδεὶς ὑμῶν δύναται λογί-
σασθαι πόσον πολεμεῖτε χρόνον φιλίππῳ· καὶ τί
ποιούντων ὑμῶν αὐτῶν, ὁ χρόνος ἅπας διελήλυθ-
ε οὗτος. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι μελλόντων ὑμῶν, ἑτέρους
τινὰς ἐλπιζόντων πράξειν, αἰτιωμένων ἀλλήλους,
κρινόντων· πάλιν ἐλπιζόντων· σχεδὸν ταὐτὰ ἅπερ
νυνὶ ποιούντων, ὁ χρόνος ἅπας διελήλυθεν. εἶτ'
οὕτως ἀγνωμόνως ἔχετε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὥστε δι'
ὧν ἐκ χρηστῶν φαῦλα τὰ πράγματα τῆς
πόλεως γέγονε, διὰ τῶν αὐτῶν τούτων, ἐλπίζετε
πράξεων, ἐκ φαύλων αὐτὰ χρηστὰ γενήσεσθαι;
ἀλλ' οὔτε εὔλογον, οὔτε ἔχον ἐστὶ + φύσιν τοῦτό γε· πολὺ
γὰρ ῥᾷον ἔχοντας φυλάττειν, ἢ κτήσασθαι (parare) πάντα
πέφυκε. νῦν δὲ ὅ τι μὲν φυλάξομεν, οὐδέν ἐστιν
ὑπὸ τοῦ πολέμου λοιπὸν τῶν πρότερον· κτήσασθαι
δὲ δεῖ. αὐτῶν οὖν ἡμῶν ἔργον τοῦτ' ἤδη. φημὶ δὴ δεῖν
εἰσφέρειν χρήματα· αὐτοὺς ἐξιέναι προθύμως·
μηδένα αἰτιᾶσθαι, πρὶν αὐτῶν πραγμάτων κρατήσητε.

πολὺ γὰρ ῥᾷον
ἔχοντας φυλάσσειν
ἢ κτήσασθαι

+ sed neque ratio id
neque natura
patitur - Leonar.

τηνικαῦτα δὲ ἀπάντων τῶν ἔργων κρίναντας, τοὺς μὲν ἀξίους ἐπαίνου τιμᾶν, τοὺς δ' ἀδικοῦντας κολάζειν· τὰς προφάσεις δ' ἀφελεῖν καὶ τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείμματα· οὐ γὰρ ἔστι πικρῶς ἐξετάσαι τί πέπρακται τοῖς ἄλλοις, ἂν μὴ παρ' ὑμῶν αὐτῶν πρῶτον ὑπάρξῃ τὰ δέοντα. τίνος γὰρ ἕνεκα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε τοῦτον μὲν φεύγειν τὸν πόλεμον πάντας, ὅσους ἂν ἐκπέμψητε στρατηγούς, ἰδίους δ' εὑρίσκειν πολέμους; ὅτι ἐνταῦθα μὲν ἔστι τὰ ἆθλα ὑπὲρ ὧν ἐστιν ὁ πόλεμος ὑμέτερα· Ἀμφίπολις κἂν ληφθῇ, παραχρῆμα αὐτὴν κομιεῖσθε ὑμεῖς· οἱ δὲ κίνδυνοι τῶν ἐφεστηκότων ἴδιοι, μισθὸς δ' οὐκ ἔστιν· ἐκεῖ δὲ κίνδυνοι μὲν ἐλάττους, τὰ δὲ λήμματα τῶν ἐφεστηκότων καὶ τῶν στρατιωτῶν, Λάμψακος, Σίγειον, τὰ πλοῖα ἃ συλῶσιν. ἐπὶ οὖν τὸ λυσιτελοῦν αὐτοῖς ἕκαστοι χωροῦσιν. ὑμεῖς δ' ὅταν μὲν εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψητε φαύλως ἔχοντα, τοὺς ἐφεστηκότας κρίνετε· ὅταν δὲ δόντες λόγον τὰς ἀνάγκας ἀκούσητε, ταύτας ἀφίετε. περίεστι τοίνυν ὑμῖν ἀλλήλοις ἐρίζειν καὶ διεστάναι, τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα, τὰ κοινὰ δ' ἔχειν φαύλως. πρότερον μὲν γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰσεφέρετε κατὰ συμμορίας, νυνὶ δὲ πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας. ῥήτωρ ἡγεμὼν ἑκατέρων, καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ, καὶ οἱ βοησόμενοι, τριακόσιοι· οἱ δ' ἄλλοι προσνενέμησθε, οἱ μὲν ὡς τούτους,

Pulcherrimu[m]

+ q[uia] hic praemia sunt vestra p[ro] q[uibus] bellum geritur

+ vos autem cum res intuemini male se habentes praefectos incusatis. cum autem rationes et excusationes eorum auditis omni crimine absolvitis

leonardus arc

re pre vestr

rf. βοηθήσομενοι

rf. ταῦτα

οἱ δέ, ὡς ἐκείνους. δεῖ δὴ ταῦτα ἐπανέντας, καὶ ὑμῶν
αὐτῶν ἔτι καὶ νῦν γενομένους, καὶ νῦν καὶ τὸ λέγειν
καὶ τὸ βουλεύεσθαι· καὶ τὸ πράττειν κοινὸν ποιῆσαι· εἰ δὲ
τοῖς μὲν ὥσπερ ἐκ τυραννίδος ὑμῶν ἐπιτάττειν
ἀποδώσετε, τοῖς δὲ ἀναγκάζεσθαι τριηραρχεῖν, εἰσ-
φέρειν, στρατεύεσθαι· τοῖς δὲ ψηφίζεσθαι κατὰ
τούτων μόνον· ἄλλο δὲ μηδ' ὁτιοῦν συμπονεῖν, οὐχὶ γε-
νήσεται τῶν δεόντων, ὑμῖν οὐδὲν ἐν καιρῷ· τὸ
γὰρ ἠδικημένον ἀεὶ μέρος ἐλλείψει· εἶθ' ὑμῖν τούτους
κολάζειν ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν περιέσται. λέγω δὴ
κεφάλαιον, πάντας εἰσφέρειν, ἀφ' ὅσων ἕκαστος ἔχει
τὸ ἴσον· πάντας ἐξιέναι κατὰ μέρος, ἕως ἂν
ἅπαντες στρατεύσησθε· πᾶσι τοῖς παριοῦσι λόγον
διδόναι· καὶ τὰ βέλτιστα ὧν ἂν ἀκούσητε αἱρεῖ-
σθαι· μὴ ἃ ἂν ὁ δεῖνα, ἢ ὁ δεῖνα εἴπῃ· καὶ ταῦτα
ποιήσητε, οὐ τὸν εἰπόντα μόνον παραχρῆμα ἐπαι-
νέσεσθε, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον, βέλτιον
δὴ τούτων τῶν ὅλων πραγμάτων ὑμῖν ἐχόντων:—

κατὰ τούτων
ψηφίζεσθαι
.i. de his decernere

Ὀλυνθιακὸς β'

Ὑπόθεσις τοῦ ὀλυνθιακοῦ τρίτου :—

Ἔπεμψαν βοήθειαν τοῖς ὀλυνθίοις οἱ ἀθηναῖοι· καί τι κατορθοῦν ἔδοξαν διὰ ταύτης· καὶ
ταῦτα αὐτοῖς ἀπηγγέλετο· ὁ δὲ δῆμος ἐχάρη, καὶ οἱ ῥήτορες παρεκάλουν ἐπὶ
τὴν τιμωρίαν τοῦ φιλίππου. ἔδεισε τοίνυν ὁ δημοσθένης, μὴ θαρρήσαντες ὡς τὰ
πάντα νενικηκότες, καὶ ἱκανὴν βοήθειαν πεποιημένοι τοῖς ὀλυνθίοις, τῶν λοιπῶν
ὀλιγωρήσωσι. διὰ τοῦτο παρελθὼν ἐπικόπτει τὴν ἀλαζονείαν αὐτῶν, καὶ πρὸς ἀλή-
θειαν σώφρονα τὴν γνώμην μεθίστησι, λέγων, οὐ περὶ τῆς φιλίππου τιμωρί-
ας αὐτοῖς εἶναι τὸν λόγον, ἀλλὰ περὶ τῆς τῶν συμμάχων σωτηρίας. οἶδε γὰρ ὅτι
καὶ ἀθηναῖοι καὶ ἄλλοι πού τινες, τοῦ μὲν μή τι παθεῖν, οἰκεία προφάσει ποιοῦνται φροντί-
δα· περὶ δὲ τοῦ τιμωρήσασθαι τοὺς ἐναντίους, ἧττον σπουδάζουσιν. ἐν δὲ τούτῳ τῷ
λόγῳ καὶ τῆς περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων συμβουλῆς, φανερώτερον ἅπτεται. καὶ
ἀξιοῖ λῦσαι τοὺς νόμους, τοὺς ἐπιτιθέντας ζημίαν τοῖς γράψασιν αὐτὰ γε-
νέσθαι στρατιωτικά, ἵνα ἐξῇ τὸ συμφέρον λέγειν τὰ βέλτιστα. παραινεῖ δὲ
καὶ ὅλως δὲ πρὸς τὸν τῶν προγόνων ζῆλον ἀναστῆναι, καὶ στρατεύεσθαι σώμασιν
οἰκείοις. καὶ ἐπιτιμήσει πολλῇ κέχρηται κατὰ τοῦ δήμου, καὶ ἐξελέγχει
καὶ τῶν δημαγωγῶν, ὡς οὐκ ὀρθῶς προϊσταμένων τῆς πόλεως :—

Ὀλυνθιακὸς τρίτος

diuersa sunt uerba uestra a rebus

Οὐχὶ ταὐτὰ παρίσταταί μοι γιγνώσκειν, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, ὅταν τ' εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψω
καὶ ὅταν πρὸς τοὺς λόγους οὓς ἀκούω· τοὺς μὲν
λόγους περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι Φίλιππον ὁρῶ
γιγνομένους· τὰ δὲ πράγματα εἰς τοῦτο προήκοντα
ὥστε ὅπως μὴ πεισόμεθα αὐτοὶ πρότερον κακῶς
σκέψασθαι δέον. οὐδὲν οὖν ἄλλο μοι δοκοῦσιν οἱ τὰ
τοιαῦτα λέγοντες, ἢ τὴν ὑπόθεσιν, περὶ ἧς βουλεύεσθε,
οὐχὶ τὴν οὖσαν παριστάντες ὑμῖν ἁμαρτάνειν.
ἐγὼ δὲ, ὅτι μέν ποτε ἐξῆν τῇ πόλει καὶ τὰ αὑτῆς ἔχειν ἀ-
σφαλῶς, καὶ Φίλιππον τιμωρήσασθαι, καὶ μάλα
ἀκριβῶς οἶδα· ἐπ' ἐμοῦ γὰρ, οὐ πάλαι γέγονε
ταῦτα ἀμφότερα· νῦν μέντοι πέπεισμαι τοῦθ' ἱκανὸν
providere
προλαβεῖν ἡμῖν εἶναι τὴν πρώτην, ὅπως τοὺς συμ-
μάχους σώσομεν· ἐὰν γὰρ τοῦτο βεβαίως ὑπάρξῃ,
τότε καὶ περὶ τοῦ τίνα τιμωρήσεταί τις καὶ ὃν
τρόπον ἐξέσται σκοπεῖν· πρὶν δὲ τὴν ἀρχὴν ὀρθῶς
ὑποθέσθαι, μάταιον ἡγοῦμαι περὶ τῆς τελευτῆς
ὁντινοῦν ποιεῖσθαι λόγον. Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἴπερ ποτὲ καὶ νῦν πολλῆς φρον-
τίδος δεῖται· ἐγὼ δὲ, οὐχ ὅτι χρὴ περὶ τῶν παρόντων
συμβουλεῦσαι, χαλεπώτατον ἡγοῦμαι, ἀλλ' ἐκεῖνο-

καὶ βουλῆς

Marginalia:

sermones uestri sunt de ulciscendo philippum res autem sunt pleniores desidie ut uerendum nobis sit ne nos priores ab illo mala patiamur

ἰδέ

Meo namque tempore ut antiquiora omittam hec utraque

Prius quam principium recte disponatur uanum esse aliquid de fine mentionem facere.

τὴν πρώτην

ἀπορῶ, τί μάλιστα εἴπω ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πρὸς
ὑμᾶς περὶ αὐτῶν εἴπω· πέπεισμαι γὰρ ἐξ ὧν παρὼν
καὶ ἀκούων σύνοιδα, τὰ πλείω τῶν πραγμάτων
ὑμᾶς ἐκπεφευγέναι τῷ μὴ βούλεσθαι τὰ δέον ∴ cf. βούλεσθαι
τα ποιεῖν, ἢ τῷ μὴ συνιέναι· ἀξιῶ δ' ὑμᾶς, ἂν
μετὰ παρρησίας ποιῶμαι τοὺς λόγους, ὑπομένειν τοῦ
θεωροῦντας εἰ τἀληθῆ λέγω καὶ διὰ τοῦτο, ἵνα τὰ λοιπὰ
βελτίω γένηται· ὁρᾶτε γὰρ ὡς ἐκ τοῦ πρὸς χάριν δημη
γορεῖν ἐνίους, εἰς πᾶν προελήλυθε μοχθηρίας τὰ
παρόντα πράγματα· ἀναγκαῖον δὲ ὑπολαμβάνω
μικρὰ τῶν γεγενημένων, πρῶτον ὑμᾶς ὑπομνῆσαι·
μέμνησθε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτ' ἀπηγγέλθη φίλιπ
πος ὑμῖν ἐν θρᾴκῃ, τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος τουτὶ
∴ octo ber the ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ἡραῖον τεῖχος πολιορκῶν· τότε τοίνυν μὴν μὲν ἦν ἡραῖον τεῖχος
μαιμακτηριών· πολλῶν δὲ λόγων καὶ θορύβου
γιγνομένου παρ' ὑμῖν, ἐψηφίσασθε τετταράκοντα
τριήρεις καθέλκειν· καὶ τοὺς μέχρι πέντε καὶ τετ
ταράκοντα ἐτῶν, αὐτοὺς ἐμβαίνειν· καὶ τάλαντα
ἑξήκοντα εἰσφέρειν· καὶ μετὰ ταῦτα διελ
θόντος τοῦ ἐνιαυτοῦ τούτου, ἑκατομβαιών, μετα ~~julius~~ augustus
γειτνιών, βοηδρομιών· τούτου τοῦ μηνὸς, μόγις
μετὰ τὰ μυστήρια δέκα ναῦς ἀπεστείλατε ἔχοντα
κενὰς χαρίδημον· καὶ πέντε τάλαντα ἀργυρίου· ∴ cf. η
ὡς γὰρ ἠγγέλθη φίλιππος ἀσθενῶν ἢ τεθνεώς,
ἦλθε γὰρ ἀμφότερα, οὐκέτι καιρὸν οὐδένα τοῦ
βοηθεῖν νομίσαντες, ἀφήκατε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι

\+ eius de huius anni .s. in quo hoc nunciatum fuit de philipp

▫ Julius

⊡ September

A ad gd

q. r. quae tunc acta sunt non aliter se habere possunt

Oratio Tertia

ἀπόστολον

Τὸν ἀπόστολον· ἦν δ᾽ οὗτος ὁ καιρὸς αὐτός· εἰ γὰρ τότε ἐκεῖσε ἐβοηθήσαμεν, ὥσπερ ἐψηφισάμεθα, προθύμως, οὐκ ἂν ἠνώχλει νῦν ὑμῖν ὁ Φίλιππος σωθείς. Τὰ μὲν δὴ τότε πραχθέντα οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι· νῦν δ᾽ ἑτέρου πολέμου καιρὸς ἥκει τις, δι᾽ ὃν καὶ περὶ τούτων ἐμνήσθην, ἵνα μὴ ταὐτὰ πάθητε. τί δὴ χρησόμεθα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τούτῳ; εἰ γὰρ μὴ βοηθήσετε παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν, θεάσασθ᾽ ὃν τρόπον ὑμεῖς ἐστρατηγηκότες πάντα ἔσεσθε ὑπὲρ Φιλίππου. ὑπῆρχον Ὀλύνθιοι δύναμίν τινα κεκτημένοι, καὶ διέκειθ᾽ οὕτω τὰ πράγματα· οὔτε Φίλιππος ἐθάρρει τούτους, οὔθ᾽ οὗτοι Φίλιππον. ἐπράξαμεν ἡμεῖς κἀκεῖνοι πρὸς ἡμᾶς εἰρήνην· ἦν τοῦτο ὥσπερ ἐμπόδισμά τι τῷ Φιλίππῳ καὶ δυσχερές, πόλιν μεγάλην ἐφορμεῖν τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς διηλλαγμένην πρὸς ἡμᾶς. ἐκπολεμῶσαι δεῖν ᾠόμεθα τοὺς ἀνθρώπους ἐκ παντὸς τρόπου, καὶ ὃ πάντες ἐθρύλλουν, τοῦτο πέπρακται νυνὶ ὁπωσδήποτε. τί οὖν ὑπόλοιπον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πλὴν βοηθεῖν ἐρρωμένως καὶ προθύμως; ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ· χωρὶς γὰρ τῆς περιστάσης ἂν ἡμᾶς αἰσχύνης, εἰ καθυφείμεθά τι τῶν πραγμάτων, οὐδὲ τὸν φόβον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μικρὸν ὁρῶ τὸν τῶν μετὰ ταῦτα, ἐχόντων μὲν ὡς ἔχουσι Θηβαίων ἡμῖν, ἀπειρηκότων δὲ χρήμασι Φωκέων, μηδενὸς δ᾽ ἐμποδὼν ὄντος Φιλίππῳ τὰ παρόντα καταστρεψαμένῳ πρὸς ταῦτα ἐπικλῖναι τὰ πράγματα. ἀλλὰ μὴν εἴ τις ὑμῶν εἰς τοῦτο ἀναβάλλεται ποιήσειν τὰ δέ

+ οὗτος;

ἐθάρρει τούτους confidebat his

ἐφορμεῖν obviare aretinus pessime legendum puto p. n. ἐφορμῶ · hesychius ἐφορμῶ [illegible] τῆς πολέμῳ ἐφορμῆσαι lege harp [illegible]

ἐκπολεμῶσαι ad bellum inducere hesychius ἐκπολεμῶσαι πολεμοποιῆσαι

ἀπόστολος

.·. f. τὸν in altero codice manu scriptum

.·. ad hoc tempus quo se adducere nos inclinet res philippus

ὄντα, ἰδεῖν ἔτ' ἐν θεῶν βούλεσθαι τ' Ἀθηναῖοι, δέον ἀκούειν
ἄλλ' ἐπιπεμπόμενα· καὶ βοηθοῦσι αὐτοῖς ζητεῖν, δέον
νῦν ἑτέροις αὐτὸν βοηθεῖν. ὅτι γὰρ εἰς τοῦτο περιστήσεται
τὰ πράγματα [ἐὰν οὖν] ταῦτα προώμεθα, σχεδὸν
ἴσμεν ἅπαντες δήπου. ἀλλ' ὅτι μὲν δὴ δεῖ βοηθεῖν,
εἴποι τις ἄν, πάντες ἐγνώκαμεν ἐβοηθήσομεν· τὸ
δὲ ὅπως, τοῦτο λέγε. μὴ τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
θαυμάσητε, ἂν παράδοξον εἴπω τι τοῖς πολλοῖς. νομο-
θέτας καθίσατε. ἐν δὲ τούτοις τοῖς νομοθέταις, μὴ
θῆσθε νόμον μηδένα (εἰσὶ γὰρ ὑμῖν ἱκανοί) ἀλλὰ τοὺς
εἰς τὸ παρὸν βλάπτοντας ὑμᾶς λύσατε. λέγω δὲ τοὺς περὶ
τῶν θεωρικῶν σαφῶς οὑτωσί, καὶ τοὺς περὶ τῶν στρατευο-
μένων ἐνίους. ὧν οἱ μὲν τὰ στρατιωτικὰ τοῖς οἴκοι
μένουσι διανέμουσι θεωρικά· οἱ δὲ τοὺς ἀτακτοῦντας
ἀθῴους καθιστᾶσιν· εἶτα καὶ τοὺς τὰ δέοντα ποιεῖν
βουλομένους ἀθυμοτέρους ποιοῦσιν. ἐπειδὰν δὲ ταῦτα
λύσητε, καὶ τὴν τοῦ τὰ βέλτιστα λέγειν ὁδὸν ἀσφαλῆ
παράσχητε, τηνικαῦτα τὸν γράψοντα ἃ πάντες
ἴστε ὅτι συμφέρει, ζητεῖτε. πρὶν δὲ ταῦτα πρᾶξαι,
μὴ σκοπεῖτε τίς εἰπὼν τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν ὑφ' ὑμῶν
ἀπολέσθαι βουλήσεται· οὐ γὰρ εὑρήσετε· ἄλλως τε καὶ
τούτου μόνου περιγίγνεσθαι μέλλοντος, τοῦ παθεῖν ἀδίκως
τι κακὸν τὸν ταῦτ' εἰπόντα καὶ γράψαντα, μηδὲν δὲ
ὠφελῆσαι τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ λοιπὸν
μᾶλλον ἔτι ἢ νῦν τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν φοβερώ-
τερον ποιῆσαι. καὶ λύειν γε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τ

ἀτακτεῦντας
λειποτακτεῖν
ἀτακτεῖν

Marginalia:

∴ rf. οὖν

∴ rf ἐὰν

+ rf. καθίσατε — in codice alio manu scriptum .i. create imperativo modo preterito esse imp.

∴ θῆτε / ἄθε — constituatis feratis

θεωρικά — [illegible]

στρατιωτικά

a damnis reperti impunes

erat in altero codice manu scriptum

Oratio Tertia

νόμους δὲ τοὺς ταῦτα ἀξιοῦν, οἵπερ καὶ τεθείκασιν·
οὐ γάρ ἐστι δίκαιον, τὴν μὲν χάριν ἣ πᾶσαν ἔβλαπτε
τὴν πόλιν, τοῖς τότε θεῖσιν ὑπάρχειν, τὴν δ᾽ ἀπέχθειαν
δι᾽ ἧς ἂν ἅπαντες ἄμεινον πράξαιμεν, τῷ νῦν τὰ βέλ-
-τιστα εἰπόντι ζημίαν γενέσθαι· πρὶν δὲ ταῦτα εὐτρε-
πίσαι, μηδαμῶς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι μηδένα ἀξι-
οῦτε τηλικοῦτον εἶναι παρ᾽ ὑμῖν· ὥστε τοὺς νόμους τούτους

∴ Nolite existimare quemquam esse ita magnū ut si transgrediatur has leges poenas nō reportet

παραβάντα, μὴ δοῦναι δίκην· μηδ᾽ οὕτως ἀνόητον, ὥστε
εἰς προῦπτον κακὸν αὑτὸν ἐμβαλεῖν. οὐ μὴν οὐδ᾽ ἐκεῖνό γε ὑμᾶς
ἀγνοεῖν δεῖ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτι ψήφισμα οὐδενὸς
ἄξιόν ἐστιν, ἂν μὴ προσγένηται τὸ ποιεῖν ἐθέλειν τά γε
δόξαντα προθύμως ὑμᾶς. εἰ γὰρ αὐτάρκη τὰ ψηφί-
σματα ἦν, ἢ ὑμᾶς ἀναγκάζειν ἃ προσήκει πράττειν,
ἢ περὶ ὧν γραφείη διαπράξασθαι, οὔτ᾽ ἂν ὑμεῖς πολλὰ

∴ Neqquã nos tam multa iampridē decernentes parū aut nihil fecissetis

ψηφιζόμενοι μικρά, μᾶλλον δ᾽ οὐδὲν ἐπράττετε,
οὔτε φίλιππος τοσοῦτον ὑβρίκει χρόνον· πάλαι γὰρ ἂν
ἕνεκα ψηφισμάτων, ἐδεδώκει δίκην. ἀλλ᾽ οὐχ
οὕτω ταῦτα· τὸ γὰρ πράττειν τοῦ λέγειν καὶ χειροτονεῖν
ὕστερον ὂν τῇ τάξει, πρότερον τῇ δυνάμει καὶ κρεῖττον
ἐστί. τοῦτο οὖν δεῖ προσεῖναι· τὰ δ᾽ ἄλλα ὑπάρχει· καὶ γὰρ
εἰπεῖν τὰ δέοντα παρ᾽ ὑμῖν εἰσιν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι
δυνάμενοι· καὶ γνῶναι πάντων ὑμεῖς ὀξύτατοι τὰ
ῥηθέντα· καὶ πρᾶξαι δὲ δυνήσεσθε νῦν, ἐὰν ὀρθῶς
ποιῆτε. τίνα γὰρ χρόνον ἢ τίνα καιρόν, ὦ ἄνδρες
ἀθηναῖοι τοῦ παρόντος βελτίω ζητεῖτε· ἢ πότε ἃ δεῖ
πράξετε, εἰ μὴ νῦν· οὐχ ἅπαντα μὲν ἡμῶν τὰ χωρί-α

τὸ πράττειν τοῦ λέγειν καὶ χειροτονεῖν ὕστερον ὂν τῇ τάξει πρότερον τῇ δυνάμει καὶ κρεῖττον

Ad sensus hoc solũ addatis. s. exequi quę semel decrevistis. nã cetera omnia adsunt vobis. ~~nã~~ sunt .s. apud vos q[ui] in dicendo valent & vos acutissimi intelligendi omnia quę oportet facere./

sensus est posset aliquis dicere / si aliis pretermissis ... / ... ceterum dicet / tas illos ... / respondet demosthenes ... ceterum dicet

Olynthiaca

i. olynthios

προσλήψεται ἄνθρωπος; ἂν δὲ καὶ ταύτης κύριος τῆς χώρας — f. ipse philippus
γένηται, πάντων αἴσχιστα πεισόμεθα· οὐχ οὓς εἰ πολε- — i. olynthios — tu sensus nonne illos
μήσαιεν, ἑτοίμως σώσειν ὑπισχνούμεθα, οὗτοι νῦν — oppugnat quibus si ab
πολεμοῦνται; οὐκ ἐχθρός; οὐκ ἔχων τὰ ἡμέτερα; οὐ — ipso oppugnarentur
βάρβαρος; οὐχ ὅ τι ἂν εἴποι τις; ἀλλὰ πρὸς θεῶν — auxiliari promisimus
ἅπαντα ταῦτα ἐάσαντες, καὶ μόνον οὐχὶ συγκατα- — non est hostis ...
σκευάσαντες αὐτῷ, τότε τοὺς αἰτίους οἵτινες τούτων ζητή- — τούτων — per interrogationem
σομεν; οὐ γὰρ αὐτοί γ' αἴτιοι φήσομεν εἶναι· σαφῶς — legendum & ~~est sensus~~
οἶδα τοῦτ' ἐγώ. οὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς τοῦ πολέμου κιν- — increpat illos quod
δύνοις, τῶν φυγόντων, οὐδεὶς ἑαυτοῦ κατηγορεῖ, ἀλλὰ — disquisitionem reorum
καὶ τοῦ στρατηγοῦ καὶ τῶν πλησίον καὶ πάντων μᾶλ- — & nocentium ducum
λον· ἥττηνται δ' ὅμως διὰ πάντας τοὺς φυγόντας, δήπου· — in aliud tempus di
μένειν γὰρ ἐξῆν τῷ κατηγοροῦντι τῶν ἄλλων· εἰ — fferant velut
δὲ τοῦτ' ἐποίει ἕκαστος, ἐνίκων ἄν. καὶ νῦν οὐ λέγει — philippizantes
τις τὰ βέλτιστα; ἀναστὰς ἄλλος εἰπάτω, μὴ τοῦτον — sed per deos immor
αἰτιάσθω. ἕτερος λέγει τις βελτίω, ταῦτα ποιεῖτε — tales an ista negli
ἀγαθῇ τύχῃ [ἀλλ' οὐχ ἡδέα ταῦτα; οὐκέτι τοῦθ' ὁ λέ- — gente & quasi pro
γων ἀδικεῖ· πλὴν εἰ δέον εὔξασθαι, παραλείπει. — philippo disponentes
εὔξασθαι μὲν γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ῥᾴδιον, εἰς — postea quae causa fue
ταὐτὸ πάνθ' ὅσα βούλεταί τις ἁθροίσαντα ἐν ὀλί- — rint huius perditionem
γῳ· ἑλέσθαι δ', ὅταν περὶ πραγμάτων προτεθῇ σκοπεῖν, — ego demosthenes
οὐκέθ' ὁμοίως εὔπορον, ἀλλὰ δεῖ τὰ βέλτιστα ἀντὶ — quae dico non ledo
τῶν ἡδέων, ἂν μὴ συναμφότερα ἐξῇ, λαμβάνειν. — vos sed tempus non
εἰ δέ τις ἡμῖν ἔχει καὶ τὰ θεωρικὰ ἐᾶν, καὶ πόρους — patitur simul ... iungi utilia & ho
ἑτέρους λέγειν στρατιωτικούς, οὐχ οὗτος κρείττων; — nesta
εἴποι τις ἄν. φήμ' ἔγωγε, εἴπερ ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι.

δεῖ τὰ βέλτιστα ἀντὶ τῶν ἡδέων ἂν μὴ συναμφότερα ἐξῇ λαβεῖν

per interrogationem legendum

x non ne iste meliora diceret. certe ita: modo quisquam sit

hec omnia optime usque ad multas lineas exposuit ulpianus

applicatio comparationis. i. quemadmodum in bello si mansissent in suo loco nunquam ... fuissent victi & nemo facit quod debet sed tamen alium accusat cum contrarium debeat eorum fieri

// q. s. nullus est peccatum ~~?~~ causus rei ~~causa~~ subiicit

Oratio Tertia

ἀλλὰ θαυμάζω εἴ τις ποτὲ ἀνθρώπων, ἢ τυχόν, ἢ τεθνηκότων,
αὐτὰ παρόντα ἀναλώσει πειρᾶσθαι μηδὲ τῶν ἀπόντων,
τῶν ἀπορῆσαι πειρᾶσθαι· ἀλλ' οἶμαι μάλα τοῖς τοιοῦτ-
ὑπὲρ χρ. λόγοις ἢ τοῦ δὲ ἑκάστου βούλησις· διόπερ ῥᾷστον
ἁπάντων ἐστὶν αὑτὸν ἐξαπατῆσαι· ὃ γὰρ βούλεται

Ὃ γὰρ βούλεται, τοῦθ' ἕκαστος καὶ οἴεται. τὰ δὲ πράγματα πολλάκις οὐχ οὕτω πέφυκε

× f. μισθοὺς

τοῦθ' ἕκαστος καὶ οἴεται. τὰ δὲ πράγματα πολλάκις
οὐχ οὕτω πέφυκε. ὁρᾶτ' οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦτ'
οὕτως ὅπως καὶ τὰ πράγματα ἐνδέχεται. καὶ δυνήσεσ-
θε ἐξιέναι καὶ μισθὸν ἕξετε. οὔτοι σωφρόνων οὐδὲ
γενναίων ἐστὶν ἀνθρώπων, ἐλλείποντάς τι δι' ἔνδειαν χρημάτων
τοῦ πολέμου, εὐχερῶς τὰ τοιαῦτα ὀνείδη φέρειν· οὐδ'
ἐπὶ μὲν Κορινθίους καὶ Μεγαρέας ἁρπάσαντας τὰ ὅπλα
πορεύεσθαι, Φίλιππον δ' ἐᾶν πόλεις Ἑλληνίδας ἀνδρα-
ποδίζεσθαι, δι' ἀπορίαν ἐφοδίων τοῖς στρατευομένοις.
. Καὶ ταῦτα οὐχ ἵν' ἀπεχθωμαί τισιν ὑμῶν, τὴν ἄλλως
προῄρημαι λέγειν· οὐ γὰρ οὕτως ἄφρων οὐδ' ἀ-
τυχής εἰμ' ἐγώ, ὥστε ἀπεχθάνεσθαι βούλεσθαι
μηδὲν ὠφελεῖν νομίζων· ἀλλὰ δικαίου πολίτου κρίνω

Δικαίου πολίτου τὴν τῶν πραγμάτων σωτηρίαν ἀντὶ τῆς ἐν τῷ λέγειν χάριτος αἱρεῖσθαι

τὴν τῶν πραγμάτων σωτηρίαν ἀντὶ τῆς ἐν τῷ λέγειν
χάριτος αἱρεῖσθαι. καὶ γὰρ τοὺς ἐπὶ τῶν προγόνων
:. oratores ὑμῶν λέγοντας ἀκούω, ὥσπερ ἴσως καὶ ὑμεῖς, οὓς
ἐπαινοῦσι μὲν οἱ παριόντες ἅπαντες, μιμοῦνται δ' οὐ
πάνυ, τούτῳ τῷ ἔθει καὶ τῷ τρόπῳ τῆς πολιτείας χρῆσθαι·
τὸν Ἀριστείδην ἐκεῖνον, τὸν Νικίαν, τὸν ὁμώνυμον
:. διερωτῶντες ἐμαυτῷ, τὸν Περικλέα. ἐξ οὗ δ' οἱ διερωτῶντες ὑμᾶς
οὗτοι πεφήνασι ῥήτορες· τί βούλεσθε; τί γράψω·

Ἰηνάλως

hesychius πεφθέξεσθαι

τί ὑμῖν χαρίσομαι, προπέποται τῆς παραυτίκα ἡδονῆς
καὶ χάριτος τὰ τῆς πόλεως πράγματα· καὶ τοιαυτὶ ταῦτα
συμβαίνει· καὶ τὰ μὲν τούτων (orator) πάντα καλῶς ἔχει· τὰ δ' ὑμέ- προπέποται
τερα αἰσχρῶς· καίτοι σκέψασθε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι
ἅ τις ἂν κεφάλαια εἰπεῖν ἔχοι, τῶν τε ἐπὶ τῶν προγόνων
ἔργων, καὶ τῶν ἐφ' ὑμῶν· ἔσται δὲ βραχὺς καὶ γνώριμος
ὑμῖν ὁ λόγος· οὐ γὰρ ἀλλοτρίοις ὑμῖν χρωμένοις παραδείγ-
μασιν· ἀλλ' οἰκείοις ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εὐδαίμοσιν
ἔξεστι γενέσθαι· ἐκεῖνοι τοίνυν οἷς οὐκ ἐχαρίζοντο οἱ λέ-
γοντες, οὐδὲ ἐφίλουν αὐτοὺς ὥσπερ ὑμᾶς οὗτοι νῦν, πέντε
μὲν καὶ τετταράκοντα ἔτη τῶν ἑλλήνων ἦρξαν ἑκόντων·
πλείω δὲ ἢ μύρια τάλαντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀνήγαγον·
ὑπήκουε δὲ ὁ ταύτην τὴν χώραν ἔχων αὐτοῖς βασιλεύς, — macedonia
ὥσπερ ἐστὶ προσῆκον βάρβαρον ἕλλησι· πολλὰ δὲ καὶ
καλὰ καὶ πεζῇ καὶ ναυμαχοῦντες ἔστησαν τρόπαια
αὐτοὶ στρατευόμενοι· μόνοι δὲ ἀνθρώπων, κρείττω τὴν — Soli inter mortales invidiā gloria supe- raverunt
ἐπὶ τοῖς ἔργοις δόξαν τῶν φθονούντων κατέλιπον·
ἐπὶ μὲν δὴ τῶν ἑλληνικῶν ἦσαν τοιοῦτοι· ἐν δὲ τοῖς
κατὰ τὴν πόλιν αὐτήν, θεάσασθε ὁποῖοι, ἔν τε τοῖς
κοινοῖς, καὶ ἐν τοῖς ἰδίοις· δημοσίᾳ μὲν τοίνυν
οἰκοδομήματα καὶ κάλλη τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα
κατεσκεύασαν ἡμῖν ἱερῶν καὶ τῶν ἐν τούτοις ἀνα-
θημάτων, ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων ὑπερ-
βολὴν λελεῖφθαι· ἰδίᾳ δὲ οὕτω σώφρονες ἦσαν
καὶ σφόδρα ἐν τῷ τῆς πολιτείας ἤθει μένοντες,
ὥστε τὴν ἀριστείδου καὶ τὴν μιλτιάδου καὶ τῶν τότε

Oratio tertia

a propriam opulentiam leonardo

τῆς τοῦ γείτονος οὐδὲν σεμνοτέραν οὖσαν

λαμπρῶν, οἰκίαν εἴ τις ἄρα οἶδεν ὑμῶν ὁποία
ποτ' ἐστὶν, ὁρᾷ τῆς τοῦ γείτονος οὐδὲν σεμνοτέραν
οὖσαν· οὐ γὰρ εἰς περιουσίαν ἐπράττετο αὐτοῖς τὰ
τῆς πόλεως· ἀλλὰ τὸ κοινὸν αὔξειν ἕκαστος ᾤετο
δεῖν· ἐκ δὲ τοῦ, τὰ μὲν ἑλληνικὰ πιστῶς· τὰ δὲ πρὸς
τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς· τὰ δ' ἐν αὐτοῖς ἴσως διοικεῖν,
μεγάλην εἰκότως ἐκτήσαντο εὐδαιμονίαν. τότε μὲν
δὴ τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον τὰ πράγματα, ἐκείνοις χρωμένοις
οἷς εἶπον προστάταις· νυνὶ δὲ πῶς ἡμῖν ὑπὸ τῶν χρηστῶν
τῶν νῦν τὰ πράγματα ἔχει· ἆρά γε ὁμοίως ἢ παραπλη-
σίως; ∴ πλ. ἡ οἷς τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ πολλὰ ἂν ἔχων εἰπεῖν· ἀλλ' ὅσης
ἅπαντες ὁρᾶτε ἐρημίας ἐπιλημμελοῖ, καὶ λακεδαι-
μονίων μὲν ἀπολωλότων, θηβαίων δὲ ἀσχόλων ὄντων,
τῶν δὲ ἄλλων οὐδενὸς ὄντος ἀξιοχρέω περὶ τῶν πρω-
τείων ἡμῖν ἀντιτάξασθαι· ἐξὸν δ' ἡμῖν καὶ τὰ ἡμέ-
τερα αὐτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν, καὶ τὰ τῶν ἄλλων δίκαια
βραβεύειν, ἀπεστερήμεθα μὲν χώρας οἰκείας· πλείω
δὲ ἢ χίλια καὶ πεντακόσια τάλαντα ἀνηλώκαμεν
εἰς οὐδὲν δέον· οὓς δ' ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχους ἐκτησά-
μεθα, εἰρήνης οὔσης ἀπολωλέκασιν (amiserunt) οὗτοι (isti oratores)· ἐχθρὸν
δ' ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς τηλικοῦτον ἠσκήκαμεν. ἢ φρα-
σάτω τις ἐμοὶ παρελθών, πόθεν ἄλλοθεν ἰσχυρὸς γέ-
γονεν, ἢ παρ' ἡμῶν αὐτῶν φίλιππος. ἀλλ' ὦ τᾶν, εἰ ταῦτα
φαύλως, τά γε ἐν αὐτῇ τῇ πόλει νῦν ἄμεινον ἔχει· καὶ τί ἂν
εἰπεῖν τις ἔχοι· τὰς ἐπάλξεις ἃς κονιῶμεν· καὶ τὰς ὁδοὺς
ἃς ἐπισκευάζομεν· καὶ κρήνας· καὶ λήρους· ἀπο

ἐπειλημμένοι
βραβεύειν

ex hesychio
ἐπειλημμένη
κρατοῦσα

.//. ceterorum iura praescribere leonardo

Olynthiaca

βλέψατε δὴ πρὸς τοῖς τὰ τοιαῦτα πολιτευομένων· οἱ μὲν ἐκ πτωχῶν πλούσιοι γεγόνασι· οἱ δ' ἐξ ἀδόξων ἔντιμοι. ἔνιοι δὲ τὰς οἰκίας, τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας εἰσὶ κατεσκευασμένοι. ὅσῳ δὲ τὰ τῆς πόλεως ἐλάττω γέγονε, τοσούτῳ τὰ τούτων ηὔξηται. τί δὴ τὸ πάντων αἴτιον τούτων, καὶ τί δήποτε ἅπαντ' εἶχε καλῶς τότε, καὶ νῦν οὐκ ὀρθῶς; ὅτι τότε μὲν πράττειν καὶ στρατεύεσθαι τολμῶν αὐτὸς ὁ δῆμος δεσπότης τῶν πολιτευομένων ἦν καὶ κύριος αὐτὸς ἁπάντων τῶν ἀγαθῶν. καὶ ἀγαπητὸν ἦν παρὰ τοῦ δήμου τῶν ἄλλων ἑκάστῳ καὶ τιμῆς καὶ ἀρχῆς καὶ ἀγαθοῦ τινὸς μεταλαβεῖν. νῦν δὲ τοὐναντίον. κύριοι μὲν οἱ πολιτευόμενοι τῶν ἀγαθῶν καὶ διὰ τούτων ἅπαντα πράττεται. ὑμεῖς δὲ ὁ δῆμος ἐκνευρισμένοι καὶ περιῃρημένοι χρήματα, συμμάχους. ἐν ὑπηρέτου καὶ προσθήκης μέρει γεγένησθε, ἀγαπῶντες, ἐὰν μεταδιδῶσι θεωρικῶν ὑμῖν ἢ βοηδρόμια πέμψωσιν οὗτοι. καὶ τὸ πάντων ἀνανδρότατον, τῶν ὑμετέρων αὐτῶν χάριν προσοφείλετε. οἱ δ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει καθείρξαντες ὑμᾶς, ἐπάγουσιν ἐπὶ ταῦτα. καὶ τιθασεύουσι χειροήθεις αὐτοῖς ποιοῦντες. ἔστι δ' οὐδέποτ' οἶμαι μέγα καὶ νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν, μικρὰ καὶ φαῦλα πράττοντας. ὁποῖ' ἄττα γὰρ ἂν τἀπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώπων ᾖ, τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ τὸ φρόνημα ἔχειν. ταῦτα μὰ τὴν Δήμητρα οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἰ μείζων εἰπόντι ἐμοὶ γένοιτο παρ' ὑμῶν βλάβη, τῶν πεποιηκότων

Harpocratio. βοηδρόμια· ἑορτή τις ἀθήνησιν οὕτω καλουμένη. ἥν φησι Φιλόχορος ὀνομασθῆναι, ἐπειδὴ Ἴων ὁ Ξούθου ἐβοήθησε τοῦ πολεμουμένοις Ἀθηναίοις ὑπὸ Εὐμόλπου τοῦ Ποσειδῶνος, ἐθελοντὴς βασιλεύοντος. βοηθεῖν γὰρ βοηθεῖν ὠνομάζετο τοὺς ἐπιμάχους φαμέν.

Spoliati pecuniis & sociis

ὑμῶν

βοηδρομία. festum quoddam cursus cum clamore

Leonardus. nec eque mirarer si hec dicenti mihi maior poena imponeretur quam illis ipsis qui ista faciunt

: est nunquam. i. nunquam fit / nunquam esse potest

Δ sensus est si contingit hoc fiat hoc. Si vero hoc fiat rursus hoc
.i. si est in eo statu civitas ut possimus sine bello gerere .v. domi
maneamus. hoc .n. est melius quam ob necessitatem aliquam e-
tra delinquere. rursus oritur bellum aliquo urbi idem fit mili-
tet et capiat stipendium ab his ipsis &c.

αὐτὰ γενέσθαι· οὐ γὰρ παρρησία περὶ πάντων s. audacia loquendi
ἀεὶ παρ' ὑμῖν ἐστιν· ἀλλ' ἔγωγε, ὅτι καὶ νῦν γέγονεν,
θαυμάζω. ἐὰν οὖν ἀλλὰ νῦν ἔτι ἀπαλλαγέντες
τούτων τῶν ἐθῶν, ἐθελήσητε στρατεύεσθαί τε καὶ
πράττειν ἀξίως ὑμῶν αὐτῶν, καὶ ταῖς περιουσίαις ταῖς
οἴκοι, ταύταις ἀφορμαῖς, ἐπὶ τὰ ἔξω τῶν ἀγαθῶν χρή-
σησθε. ἴσως ἂν ἴσως ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τέλειόν τι
καὶ μέγα κτήσαισθε ἀγαθόν· καὶ τῶν τοιούτων
λημμάτων ἀπαλλαγείητε, ἃ τοῖς ἀσθενοῦσι παρὰ
τῶν ἰατρῶν σιτίοις διδομένοις ἔοικε· καὶ γὰρ
ἐκεῖνα, οὔτε ἰσχὺν ἐντίθησιν, οὔτε ἀποθνήσκειν
ἐᾷ. καὶ ταῦτα ἃ νέμεσθε νῦν ὑμεῖς, οὔτε τοσαῦ-
τά ἐστιν, ὥστε ὠφέλειαν ἔχειν τινὰ διαρκῆ, οὔτ' ἀπο-
γνόντας, ἄλλο τι πράττειν ἐᾷ· ἀλλ' ἔστι ταῦτα
τὴν ἑκάστου ῥᾳθυμίαν ὑμῶν ἐπαυξάνοντα. οὐκοῦν
μισθοφορὰν λέγεις φήσει τις; καὶ παραχρῆμά γε
τὴν αὐτὴν σύνταξιν ἁπάντων ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
ἵνα τῶν κοινῶν ἕκαστος τὸ μέρος λαμβάνων,
ὅτου δέοιτο ἡ πόλις, ἐς τοῦθ' ἑτοίμως χρήσιμον
ἑαυτὸν παρέχοι. ἔξεστιν ἄγειν ἡσυχίαν; οἴκοι μένων
ἦν βελτίων τοῦ δι' ἔνδειαν ἀνάγκῃ τι ποιεῖν αἰσχρὸν
ἀπηλλαγμένος. συμβαίνει τι τοιοῦτον; οἷον καὶ
τὰ νῦν; στρατιώτης αὐτὸς ὑπάρχων ἀπὸ τῶν αὐτῶν
τούτων λημμάτων, ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον ὑπὲρ τῆς
πατρίδος. ἔστι τις ἔξω τῆς ἡλικίας ὑμῶν, ὅσα οὗτος
ἀτάκτως νῦν λαμβάνων οὐκ ὠφελεῖ; ταῦτ' ἐν
ἴσῃ τάξει λαμβάνων, πάντ' ἐφορῶν καὶ διοικῶν
ἃ χρὴ πράττεσθαι. ὅλως δ' οὔτ' ἀφελὼν οὔτε προσθεὶς
πλὴν μικρῶν, τὴν ἀταξίαν ἀνελὼν, εἰς τά-
ξιν ἤγαγον τὴν πόλιν. τὴν αὐτὴν τοῦ

□ eandem constitutionem

Aretinus nec eos quia gentibus ... debentur ociosis ...
a quod huius vel alterius ... milites ... mercede

λαβεῖν, τοῦ στρατεύεσθαι, τοῦ δικάζειν, τοῦ ποιεῖν τοῦθ' ὅ τι καθ' ἡλικίαν ἕκαστος ἔχοι καὶ ὅτου καιρὸς εἴη τάξιν ποιήσας. οὐκ ἔστιν ὅπως ἐγὼ τοῖς μηδὲν ποιοῦσι τὰ τῶν ποιούντων εἶπον ὡς δεῖ νέμειν, οὐδ' αὐτοὺς μὲν ἀργεῖν καὶ σχολάζειν καὶ ἀπορεῖν· ὅ τι δ' οἱ τοῦ δεῖνος νικῶσι ξένοι, ταῦτα πυνθάνεσθαι· ταῦτα γὰρ νυνὶ γίγνεται. καὶ οὐχὶ μέμφομαι τὸν ποιοῦντά τι τῶν δεόντων ὑπὲρ ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἀξιῶ πράττειν ταῦτα ἐφ' οἷς ἑτέρους τιμᾶτε, καὶ μὴ παραχωρεῖν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τῆς τάξεως, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι τῆς ἀρετῆς μετὰ πολλῶν καὶ καλῶν κινδύνων κτησάμενοι κατέλιπον. σχεδὸν εἴρηκα ἃ νομίζω συμφέρειν· ὑμεῖς δ' ἕλοισθε ὅ τι καὶ τῇ πόλει καὶ ἅπασι συνοίσειν ὑμῖν μέλλει. Τέταρτ

Κατὰ Φιλίππου

Λιβανίου ὑπόθεσις

Καλῶς ἐν τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς Φίλιππον οἱ ἀθηναῖοι φερόμενοι, ... εἰς ἔσχατον ἀθυμίας ἐληλύθασι ... Ὁ τοίνυν ῥήτωρ πειρᾶται τὴν ἀθυμίαν αὐτῶν παραμυθεῖσθαι, λέγων οὐδὲν εἶναι θαυμαστὸν εἰ ῥαθυμοῦντες κεκράτηνται. καὶ ἀποδείκνυσι πῶς ἂν ἄριστα τῷ πολέμῳ προσενεχθεῖεν. κελεύει δὲ δύο δυνάμεις παρασκευάσασθαι, μίαν μὲν μείζω πολιτικήν, ἥτις οἴκοι μένουσα πρὸς τὰς αἰφνιδίους χρείας ἑτοίμη ὑπάρξει. ἑτέραν δὲ ἐλάττονα, ξένων ὄντων τῶν στρατευομένων· καὶ ταύτην τὴν δύναμιν μὴ ἀθήνησι μένειν, μηδὲ ἐκ τῆς πόλεως ποιεῖσθαι τὰς στρατείας, ἀλλὰ περὶ τὴν μακεδονίαν ἀναστρέφεσθαι πολεμοῦσαν ἀδιαλείπτως, ἵνα μὴ τοὺς ἐτησίας φυλάξας ἐπιτηρήσας ὁ Φίλιππος, ἢ καὶ τὸν χειμῶνα, ἡνίκα ἀθήνηθεν εἰς μακεδονίαν πλεῖν οὐ δυνατόν, ἐπιχειρῇ τοῖς πράγμασι. καὶ περὶ τῶν πόρων ... ἀθηναίων ἁπάντων κρατεῖ, ἀλλ' εὐθὺς ἡ πρὸς αὐτὸν ἀντιταχθεῖσα δύναμις πρὸς αὐτὴν ἀπῇ :–

Εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος προὐτίθετο ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι λέγειν, ἐπισχὼν ἂν ἕως οἱ πλεῖστοι τῶν εἰωθότων γνώμην ἀπεφήναντο, εἰ μὲν ἤρεσκέ τί μοι τῶν ὑπὸ τούτων ῥηθέντων, ἡσυχίαν ἂν ἦγον· εἰ δὲ μή, τότ' ἂν καὐτὸς ἐπειρώμην ἃ γιγνώσκω λέγειν. ἐπειδὴ δὲ περὶ ὧν πολλάκις εἰρήκασιν οὗτοι πρότερον συμβαίνει καὶ νυνὶ σκοπεῖν, ἡγοῦμαι καὶ πρῶτος ἀναστὰς εἰκότως ἂν συγγνώμης τυγχάνειν. εἰ γὰρ ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου τὰ δέοντα οὗτοι συνεβούλευσαν, οὐδὲν ἂν ὑμᾶς νῦν ἔδει

Δ·1· si neglexeritis res non eueniet ~~et~~ uobis res quales nos ignoraueritis ·1·

βούλεσθε περὶ αὐτῶν. πρῶτον μὲν οὖν οὐκ ἀθυμητέον, ὦ
ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῖς παροῦσι πράγμασιν, οὐδ' εἰ πάνυ
φαύλως ἔχειν δοκεῖ. ὃ γάρ ἐστι χείριστον αὐτῶν ἐκ τοῦ παρε-
ληλυθότος χρόνου, τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑ-
πάρχει. τί οὖν ἐστι τοῦτο; ὅτι οὐδέν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι,
τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν, κακῶς τὰ πράγματα ἔχει·
ἐπεί τοι, εἰ πάνθ' ἃ προσῆκε πραττόντων οὕτως εἶχεν, οὐδ'
ἂν ἐλπὶς ἦν αὐτὰ βελτίω γενέσθαι. ἔπειτα ἐνθυμητέον
καὶ παρ' ἄλλων ἀκούουσι, καὶ τοῖς εἰδόσιν αὐτοῖς ἀναμι-
μνησκομένοις, ἡλίκην ποτ' ἐχόντων δύναμιν λακε-
δαιμονίων, ἐξ οὗ χρόνος οὐ πολύς, ὡς καλῶς καὶ προσηκόντως
οὐδὲν ἀνάξιον ὑμεῖς ἐπράξατε τῆς πόλεως, ἀλλ' ὑπε-
μείνατε ὑπὲρ τῶν δικαίων τὸν πρὸς ἐκείνους πόλεμον.
τίνος οὖν ἕνεκα ταῦτα λέγω; ἵν' εἰδῆτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι,
καὶ θεάσησθε, ὅτι οὐδὲν οὔτε φυλαττομένοις ὑμῖν ἐστι
φοβερόν, οὔτ' ἂν ὀλιγωρῆτε, τοιοῦτον οἷον ἂν ὑμεῖς
βούλοισθε, παραδείγματι χρώμενοι τῇ τότε ῥώμῃ τῶν
λακεδαιμονίων, ἧς ἐκρατεῖτε ἐκ τοῦ προσέχειν τοῖς
πράγμασι τὸν νοῦν, καὶ τῇ νῦν ὕβρει τούτου, δι' ἣν ταραττ-
όμεθα, ἐκ τοῦ μηδὲν φροντίζειν ὧν ἐχρῆν. εἰ δέ τις
ὑμῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δυσπολέμητον οἴεται τὸν
φίλιππον εἶναι, σκοπῶν τό τε πλῆθος τῆς νῦν ὑπαρ-
χούσης αὐτῷ δυνάμεως, καὶ τὸ τὰ χωρία πάντα ἀπο-
λωλέναι τῇ πόλει, ὀρθῶς μὲν οἴεται· λογισάσθω μέν-
τοι τοῦτο, ὅτι εἴχομέν ποτε ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι,
πύδναν καὶ ποτίδαιαν καὶ μεθώνην καὶ πάντα

nitis / & pri / laboris / sed / firmi / dolos / & hor / renda

Δ ι · χρώμενοις

:. volebant .i. magis nobis affici ebantur quam illi, attice pro plurali singularis pre cedente ~~singulari~~ nomine neutro

τὸν τόπον τοῦτον οἰκοῦσιν ἐκείνῳ. καὶ πολλὰ τῶν μετ' ἐκεί-
νου νῦν ὄντων ἐθνῶν, αὐτονομούμενα καὶ ἐλεύθερα
ὑπῆρχε. καὶ μᾶλλον ἡμῖν ἐβούλετ' ἔχειν οἰκείως, ἢ
ἐκείνῳ. εἰ τοίνυν ὁ Φίλιππος τότε ταύτην ἔσχε τὴν
γνώμην, ὡς χαλεπὸν πολεμεῖν ἐστὶν Ἀθηναίοις ἔχουσι
τοσαῦτα ἐπιτειχίσματα τῆς αὑτοῦ χώρας, ἔρημον ὄντα
τότε συμμάχων, οὐδὲν ἂν ὧν νυνὶ πεποίηκεν ἔπρα-
ξεν. οὐδὲ τοσαύτην ἐκτήσατο δύναμιν. ἀλλ' εἶδεν
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτο καλῶς ἐκεῖνος, ὅτι ταῦτα μέν
ἐστιν ἅπαντα τὰ χωρία, ἆθλα τοῦ πολέμου κείμε-
να ἐν μέσῳ. φύσει δ' ὑπάρχει τοῖς παροῦσι τὰ τῶν ἀπόντων. Nota
καὶ τοῖς ἐθέλουσι πονεῖν καὶ κινδυνεύειν, τὰ τῶν ἀμε-
λούντων. καὶ γάρ τοι ταύτῃ χρησάμενος τῇ γνώμῃ, πάντα
κατέστραπται καὶ ἔχει. τὰ μὲν ὡς ἂν ἑλών τις ἔχοι πολέ-
μῳ. τὰ δὲ σύμμαχα καὶ φίλα ποιησάμενος. καὶ γὰρ συμ-
μαχεῖν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τούτοις ἐθέλουσιν ἅπαντες,
οὓς ἂν ὁρῶσι παρεσκευασμένους καὶ πράττειν ἐθέλοντας ἃ
χρή. ἂν τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τῆς
τοιαύτης ἐθελήσητε γνώμης γενέσθαι νῦν, ἐπειδήπερ οὐ :. ubi
πρότερον. καὶ ἕκαστος ὑμῶν οὗ δεῖ καὶ δύναιτ' ἂν πα-
ρασχεῖν αὑτὸν χρήσιμον τῇ πόλει, πᾶσαν ἀφεὶς τὴν εἰρω-
νείαν ἕτοιμος πράττειν ὑπάρξῃ. ὁ μὲν χρήματ' ἔχων,
εἰσφέρειν. ὁ δ' ἐν ἡλικίᾳ στρατεύεσθαι. συνελόντι δ'
ἁπλῶς ἂν ὑμῶν αὐτῶν ἐθελήσητε γενέσθαι, καὶ
παύσησθε, αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἕκαστος ποιήσειν ἐλπίζων.
τὸν δὲ πλησίον πάνθ' ὑπὲρ αὐτοῦ πράξειν, καὶ τὰ ὑμέτερ'

∴ Ἰαπήνου). famosi

κατέπτηχε

ἀποστροφήν· ἢ καταφυγήν

αὐτῶν κομιεῖσθε, ἂν θεὸς θέλῃ, καὶ τὰ κατερρᾳθυ-
μημένα πάλιν ἀναλήψεσθε, κἀκεῖνον τιμωρήσεσθε·
μὴ γὰρ ὡς θεῷ νομίζετ' ἐκείνῳ τὰ παρόντα πεπηγέναι
πράγματα ἀθάνατα· ἀλλὰ καὶ μισεῖ τις ἐκεῖνον καὶ
δέδιεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ φθονεῖ, καὶ τῶν πάνυ
νῦν δοκούντων οἰκείως ἔχειν αὐτῷ· καὶ ἅπανθ' ὅσα περ
καὶ ἐν ἄλλοις τισὶν ἀνθρώποις ἔνι, ταῦτα κἀν τοῖς μετ'
ἐκείνου χρὴ νομίζειν ἐνεῖναι· κατέπτηχε μέντοι ταῦτα
πάντα νῦν, οὐκ ἔχοντα ἀποστροφήν, διὰ τὴν ὑμε-
τέραν βραδυτῆτα καὶ ῥᾳθυμίαν· ἣν ἀποθέσθαι φημὶ
δεῖν ἤδη· ὁρᾶτε γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ πρᾶγμα, οἷ
προελήλυθεν ἀσελγείας ἄνθρωπος, ὃς οὐδ' αἵρεσιν ὑμῖν
δίδωσι τοῦ πράττειν ἢ ἄγειν ἡσυχίαν· ἀλλ' ἀπειλεῖ καὶ λό-
γους ὑπερηφάνους, ὥς φασι, λέγει· καὶ οὐχ οἷός τέ
ἐστιν, ἔχων ἃ κατέστραπται, μένειν ἐπὶ τούτων· ἀλλ'
ἀεί τι προσπεριβάλλεται· καὶ κύκλῳ πανταχῇ
μέλλοντας ἡμᾶς καὶ καθημένους περιστοιχίζεται·
πότ' οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πότε ἃ χρὴ πράξετε·
ἐπειδὰν τί γένηται· ἐπειδὰν νὴ Δία ἀνάγκη τις ᾖ;
νῦν δὲ τί χρὴ τὰ γιγνόμενα ἡγεῖσθαι· ἐγὼ μὲν γὰρ οἴομαι
τοῖς ἐλευθέροις μεγίστην ἀνάγκην τὴν ὑπὲρ τῶν πραγ-
μάτων αἰσχύνην εἶναι· ἢ βούλεσθε, εἰπέ μοι, περιιόντες
αὐτῶν πυνθάνεσθαι κατὰ τὴν ἀγοράν, λέγεταί τι καινόν·
γένοιτο γὰρ ἄν τι καινότερον, ἢ Μακεδὼν ἀνὴρ Ἀθηναίους
καταπολεμῶν, ἢ τὰ τῶν Ἑλλήνων διοικῶν· τέθνηκε
Φίλιππος; οὐ μὰ Δία, ἀλλ' ἀσθενεῖ· τί δ' ὑμῖν διαφέρει·

secunda interrogatio altera Atheniensium oro[...] & fra[...] qm[...]

καὶ γὰρ ἂν οὗτός τι πάθῃ, ταχέως ὑμεῖς ἕτερον Φίλιπ-
πον ποιήσετε, ἄνπερ οὕτω προσέχητε τοῖς πράγμασι
τὸν νοῦν· οὐδὲ γὰρ οὗτος παρὰ τὴν αὑτοῦ ῥώμην τοσοῦ-
τον ἐπηύξηται, ὅσον παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν· καί-
τοι καὶ τοῦτο εἴ τι πάθοι καὶ τὰ τῆς τύχης ἡμῖν ὑπάρξοι
ἥπερ ἀεὶ βέλτιον, ἢ ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμεθα·
καὶ τοῦτο ἐξεργάσαιτο, ἴσθ' ὅτι πλησίον μὲν ὄντες, ἅ-
πασι τοῖς πράγμασι τεταραγμένοις ἐπιστάντες, ὅπως
βούλεσθε διοικήσαιτε· ὡς δὲ νῦν ἔχετε, οὐδὲ
διδόντων ὑμῖν τῶν καιρῶν, Ἀμφίπολιν δέξασθαι
δύναισθ' ἄν, ἀπηρτημένοι καὶ ταῖς παρασκευαῖς,
καὶ ταῖς γνώμαις. ὡς μὲν οὖν δεῖ τὰ προσήκοντα ποιεῖν
ἐθέλοντας ὑπάρχειν ἅπαντας ἑτοίμως, ὡς ἐγνωκότων
ὑμῶν καὶ πεπεισμένων, παύομαι λέγων· τὸν δὲ τρό-
πον τῆς παρασκευῆς ἣν ἀπαλλάξαι ἂν τῶν τοιούτων
πραγμάτων ὑμᾶς ἡγοῦμαι, καὶ τὸ πλῆθος ὅσον, καὶ
πόρους οὕστινας χρημάτων, καὶ τἄλλα ὡς ἄν μοι βελ-
τίστα καὶ τάχιστα δοκεῖ παρασκευασθῆναι, καὶ δὴ
πειράσομαι λέγειν, δεηθεὶς ὑμῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
τοσοῦτον· ἐπειδὰν ἅπαντα ἀκούσητε, κρίνατε· καὶ
μὴ πρότερον προλαμβάνετε, μηδ' ἂν ἐξ ἀρχῆς δοκῶ
τινὶ καινὴν παρασκευὴν λέγειν, ἀναβάλλειν ἐ-
μοὶ τὰ πράγματα ἡγείσθω· οὐ γὰρ οἱ ταχὺ καὶ τήμερον
εἰπόντες, μάλιστα εἰς δέον λέγουσιν· οὐ γὰρ ἄν,
τά γ' ἤδη γεγενημένα, τῇ νυνὶ βοηθείᾳ κωλῦσαι
δυνηθεῖμεν· ἀλλ' ὃς ἂν δείξῃ τίς πορισθεῖσα

ἐξεργάσαιτο

ἀπαλλάξαι

θρασυνόμενος καὶ ποθ' ὅση καὶ ποθεν διαμένουσι αἰώνιος εἶναι,
ἕως ἂν καὶ διαλυσώμεθα παθόντες τὸν πόλεμον, καὶ
περιεσώμεθα τῶν ἐχθρῶν, οὕτω γὰρ ἐκεῖ τὸ λοιποῦ,
παρέχειν μὲν ἂν κακῶς· οἱ κατοικοῦντες ταῦτα λέγειν
ἔχειν μὴ καλύσαντες ἄλλος ὥσπερ τῆς τύχης· καὶ μὲν
γὰρ ὑπόσχεσις γίγνεται μάχη· τὸ δὲ πεπεισμένον ἤδη τοῦ ἡμετ
χρόνου δῶρον· κρίνεται δ' ὑμᾶς ὥσπερ αὐτοῦ· τοῦ μὲν τοί
νυν ἀνδρὸς ἀθηναῖοι Ἰβηρικῆς πολιτικῆς τῆς
συνηγορίας φημὶ δεῖν· εἰ τοῦτο καὶ οὕτω τὰς γνώ
μας ἔχειν, ὥσπερ ἂν τὶ δὴ οἱ πλεῖστοι εἰς ταύτας αὐτοῖς
ἦλθον· τοὺς δὲ τρόπους τοῖς ἡμετέροις πρὸ τοῦ τοιοῦτο
γονεῖς· Ἰβηρικὰς καὶ τοιαῦτα ἅπαντα ποιῆσαι δέον
ταῦτα μὲν οἴομαι δεῖν ὑπάρχειν· καὶ τὰς ἐξαίφνης τὰ
ταῖς ἀπὸ τῆς οἰκείας χώρας αὐτοῦ στρατείας, εἰς πελ
Χερρόνησον καὶ Ὄλυνθον καὶ ὅποι βούλεται· δεῖ γὰρ
ἐκείνῳ τοῦτο εἶναι γνώμῃ παρεστηκέναι, ὡς ὑμεῖς κτῆσιν
ἀμελεῖτε ταύτης τῆς ἀρχῆς, ὡς πρὸς Εὔβοιαν καὶ περὶ τῶν
πολεμούντων ἐσωτέρων, ἔτι τὴν ἀπορίαν τοὺς
πολλοὺς ἴσως ἂν ὁρμήσαντες· οὕτω τὸν πόλεμον, γὰρ δὴ καὶ
ποιήσετε τοῦτο ὡς ἐγώ φημι δεῖν, ἀλλὰ ταφεύγη
τὴν ὁδόν· ἵνα μὴ διὰ τὸν βουλόμενον αὐτὸν τῆς εἰρήνης,
εἰ δεῖ τοίνυν ἀκριβῶς, ἐπεὶ γάρ εἰσιν οἱ πάντα προσελθόντες
ἐκείνῳ παρ' ἡμῶν αὐτῶν πολλάκις τοῦ δόντες, καὶ χρή
ἔχειν, καὶ παρ' ἰδίων ταῦτα, ἀφύλακτος ληφθῇ, μηδὲν
ὄντος κωλύσοντος εἰς τὴν οἰκείαν χώραν ὑμῶν
ἀμυνεῖσθαι καὶ ἕως· ταῦτα μὲν οὖν ἅπασι δεδόχθαι

φημὶ δεῖν καὶ παρεσκευάσθαι ὅσα ἀπεισθῆναι οἴομαι· πρὸ
δὲ τούτοις, δύναμίν τινα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, φημὶ
προχειρίσασθαι δεῖν ὑμᾶς, ἣ συνεχῶς πολεμήσει, καὶ
κακῶς ἐκεῖνον ποιήσει· μή μοι μυρίους, μηδὲ δισμυ-
ρίους ξένους· μηδὲ τὰς ἐπιστολιμαίους ταύτας δυ-
νάμεις· ἀλλ' ἣ τῆς πόλεως ἔσται· κἂν ὑμεῖς ἕνα· κἂν
πλείους· κἂν τὸν δεῖνα κἂν ὁντινοῦν χειροτονῆτε στρα-
τηγόν, τούτῳ πείσεται καὶ ἀκολουθήσει· καὶ τροφὴν ταύτῃ
πορίσαι κελεύω· ἔσται δὲ αὕτη τίς ἡ δύναμις· καὶ πόση·
καὶ πόθεν τὴν τροφὴν ἕξει, καὶ πῶς ταῦτα ἐθελήσει
ποιεῖν, ἐγὼ φράσω, καθ' ἕκαστον τούτων διεξιὼν χωρίς·
ξένους μὲν λέγω (καὶ ὅπως μὴ ποιήσετε ὃ πολλά-
κις ὑμᾶς ἔβλαψεν, ἅπαντ' ἐλάττω νομίζοντες εἶναι
τοῦ δέοντος, καὶ τὰ μέγιστ' ἐν τοῖς ψηφίσμασιν αἱρούμε-
νοι, ἐπὶ τῷ πράττειν οὐδὲ τὰ μικρὰ ποιεῖτε· ἀλλὰ τὰ
μικρὰ ποιήσαντες, καὶ πορίσαντες, τούτοις προστί-
θετε, ἂν ἐλάττω φαίνηται) λέγω δὴ τοὺς πάντας
στρατιώτας δισχιλίους· τούτων δὲ ἀθηναίους φημὶ
δεῖν εἶναι πεντακοσίους, ἐξ ἧς ἄν τινος ὑμῖν ἡλικί-
ας καλῶς ἔχειν δοκῇ, χρόνον τακτὸν στρατευομένους, μὴ μα-
κρὸν τοῦτον· ἀλλ' ὅσον ἂν δοκῇ καλῶς ἔχειν ἐκ διαδοχῆς
ἀλλήλοις· τοὺς δ' ἄλλους ξένους εἶναι κελεύω· καὶ μετὰ
τούτων ἱππέας διακοσίους, καὶ τούτων πεντήκοντα ἀθηναί-
ους τοὐλάχιστον, ὥσπερ τοὺς πεζούς, τὸν αὐτὸν τρόπον στρα-
τευομένους· καὶ ἱππαγωγοὺς τούτοις· εἶεν· τί πρὸς τού-
τοις ἔτι· ταχείας τριήρεις δέκα· δεῖ γάρ, ἔχοντος ἐκείνου

./. hippagines

προχειρίσασθαι

ναυτικὸν δεῖ, καὶ ταχειῶν τριήρων ὑμῖν, ὅπως ἀσφαλῶς καὶ
ἡ δύναμις πλέῃ. πόθεν δὴ τούτοις ἡ τροφὴ καὶ σιτηρέσιον
ἔσται καὶ τοῦτο φράσω καὶ δείξω, ἐπειδὰν διότι τηλικαύτην
τὴν ἀποχρῆν οἶμαι τὴν δύναμιν, καὶ πολίτας τοὺς στρα-
τευομένους εἶναι κελεύω, διδάξω. τοσαύτην μὲν ὦ
ἄνδρες ἀθηναῖοι διὰ ταῦτα, ὅτι οὐκ ἔνι νῦν ἡμῖν πορί-
σασθαι δύναμιν τὴν ἐκείνῳ παραταξομένην ἀλλὰ λῃ-
στεύειν ἀνάγκη. καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ πολέμου χρῆσθαι τὴν
πρώτην. οὐ τοίνυν ὑπέρογκον αὐτήν, οὐ γάρ ἐστι μισθὸς
οὐδὲ τροφή, οὐδὲ παντελῶς ταπεινὴν εἶναι δεῖ. πολίτας δὲ
παρεῖναι καὶ συμπλεῖν διὰ ταῦτα κελεύω, ὅτι καὶ πρότερόν
ποτ' ἀκούω ξενικὸν τρέφειν ἐν κορίνθῳ τὴν πόλιν, οὗ πολύ-
στρατος ἡγεῖτο καὶ ἰφικράτης καὶ χαβρίας καὶ ἄλλοι τινές,
καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς συστρατεύεσθαι. καὶ οἶδα ἀκούων ὅτι λακε-
δαιμονίους παραταττόμενοι μεθ' ὑμῶν ἐνίκων οὗτοι οἱ ξένοι
καὶ ὑμεῖς μετ' ἐκείνων. ἐξ οὗ δ' αὐτὰ καθ' αὑτὰ τὰ ξενικὰ
ὑμῖν στρατεύεται, τοὺς φίλους νικᾷ καὶ τοὺς συμμάχους.
οἱ δ' ἐχθροὶ μείζους τοῦ δέοντος γεγόνασι. καὶ παρα-
παρακύψαντα — ψαντα ἐπὶ τὸν τῆς πόλεως πόλεμον, πρὸς ἀρτάβαζον
καὶ πανταχοῦ μᾶλλον οἴχεται πλέοντα. ὁ δὲ στρατηγὸς
ἀκολουθεῖ. εἰκότως. οὐ γὰρ ἔστιν ἄρχειν, μὴ διδόντα μισθόν.
τί οὖν κελεύω; τὰς προφάσεις ἀφελεῖν, καὶ τοῦ στρατηγοῦ, καὶ
τῶν στρατιωτῶν, μισθὸν πορίσαντας, καὶ στρατιώτας
οἰκείους, ὥσπερ ἐπόπτας τῶν στρατηγουμένων παρακατα-
στήσαντας. ἐπεὶ νῦν γε, γέλως ἔσθ' ὡς χρώμεθα τοῖς πρά-
γμασιν. εἰ γὰρ ἔροιτό τις ὑμᾶς, εἰρήνην ἄγετε ὦ ἄνδρες

i. cum accersita aliunde
inclinent ad bellum urbis
& videntur athenas versus
iter facere postea stipen-
dii penuria sese ad arta-
bazum conferunt vel
quo ipsis libet

+ harpocration in lexicis, φύλαρχος ἐστὶν ὁ καθ' ἑκάστην φυλὴν ἐπὶ τῶν ἱππέων ἄρχων, ὑποτεταγμένος δὲ τῷ ἱππάρχῳ ὡς ἀριστοτέλης ἐν τῇ ἀθηναίων πολιτείᾳ φησί.

ἀθηναῖοι, καὶ διὰ τί χειροτονεῖτε ἐξ ὑμῶν αὐτῶν δέκα ταξιάρχους καὶ στρατηγοὺς καὶ φυλάρχους καὶ ἱππάρχους δύο; τί οὗτοι ποιοῦσι πλὴν ἑνὸς ἀνδρός, ὃν ἂν ἐκπέμψητε ἐπὶ τὸν πόλεμον, οἱ λοιποὶ τὰς πομπὰς πέμπουσιν ὑμῖν μετὰ τῶν ἱεροποιῶν· ὥσπερ γὰρ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίνους, εἰς τὴν ἀγορὰν χειροτονεῖτε τοὺς ταξιάρχους καὶ τοὺς φυλάρχους, οὐκ ἐπὶ τὸν πόλεμον. οὐ γὰρ ἐχρῆν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ταξιάρχους παρ' ὑμῶν, ἱππάρχους παρ' ὑμῶν, ἄρχοντας οἰκείους εἶναι· ἵν' ἦν ὡς ἀληθῶς τῆς πόλεως ἡ δύναμις; ἀλλ' εἰς μὲν λῆμνον, τὸν παρ' ὑμῶν ἵππαρχον δεῖ πλεῖν· τῶν δ' ὑπὲρ τῆς πόλεως κτημάτων ἀγωνιζομένων, μενέλαον ἱππαρχεῖν; καὶ οὐ τὸν ἄνδρα μεμφόμενος ταῦτα λέγω· ἀλλ' ὑφ' ὑμῶν ἔδει κεχειροτονημένον εἶναι τοῦτον ὅστις ἂν ᾖ. ἴσως δὲ ταῦτα μὲν ὀρθῶς ἡγεῖσθαι λέγεσθαι·

τὸ δὲ τῶν χρημάτων, πόσα καὶ πόθεν ἔσται, μάλιστα ποθεῖτε ἀκοῦσαι· τοῦτο δὴ καὶ περαίνω. χρήματα τοίνυν ἔστι μὲν ἡ τροφή· σιτηρέσιον μόνον τῇ δυνάμει ταύτῃ, τάλαντα ἐνενήκοντα καὶ μικρόν τι πρός· δέκα ναυσὶ ταχείαις, τετταράκοντα τάλαντα· εἴκοσιν εἰς τὴν ναῦν μναῖ τοῦ μηνὸς ἑκάστης· στρατιώταις δὲ δισχιλίοις, τοσαῦτα ἕτερα· ἵνα δέκα τοῦ μηνὸς ὁ στρατιώτης δραχμὰς σιτηρέσιον λαμβάνῃ· τοῖς δ' ἱππεῦσι διακοσίοις οὖσιν, ἐὰν τριάκοντα δραχμὰς ἕκαστος λαμβάνῃ τοῦ μηνός, δώδεκα τάλαντα. εἰ δέ

+ λέγεται δὲ παρ' ἀθηναίοις ἵππαρχος καὶ ὁ τῶν ἱππέων ἄρχων. δύο δὲ ἦσαν οὗτοι ἀθήνησι, ἐν [illegible] φιλιππικῶν φησί καὶ ἀριστοτέλης ἐν ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Ταξίαρχοι
φύλαρχοι
ὕπαρχοι ff
ἵππαρχοι &
sic legendum
ex harpo
cratione in
ea dictione

εἰ δέ τις οἴεται μικρὰν ἀφορμὴν σιτηρέσιον τοῖς στρατευο-
μένοις ὑπάρχειν, οὐκ ὀρθῶς ἔγνωκεν· ἐγὼ γὰρ οἶδα σα-
φῶς, ὅτι, τοῦτ᾽ ἂν γένηται, προσποριεῖ τἆλλα τὸ
αὐτὸ τὸ στράτευμα ἀπὸ τοῦ πολέμου· οὐδένα τῶν
Ἑλλήνων ἀδικοῦν οὐδὲ τῶν συμμάχων· ὥστ᾽ ἔχειν μισθὸν ||
ἐντελῆ· ἐγὼ συμπλέων ἐθελοντὴς πάσχειν ὁτιοῦν ἕτοιμος
ἐὰν μὴ ταῦθ᾽ οὕτως ἔχῃ· πόθεν οὖν ὁ πόρος τῶν χρημάτων
ἃ παρ᾽ ὑμῶν κελεύω γενέσθαι, τοῦτ᾽ ἤδη λέξω:—
ἃ μὲν ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δεδυνήμεθα εὑρεῖν,
ταῦτ᾽ ἐστίν· ἐπειδὰν δὲ ἐπιχειροτονῆτε τὰς γνώμας· surgebunt
ἃ ἂν ὑμῖν ἀρέσκῃ χειροτονήσετε· ἵνα μὴ μόνον ἐν
τοῖς ψηφίσμασι καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς πολεμῆτε Φιλίππῳ,
ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις. δοκεῖτε δέ μοι πολὺ βέλτιον ἂν
περὶ τοῦ πολέμου καὶ ὅλης τῆς παρασκευῆς βουλεύσασθαι,
εἰ τὸν τόπον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῆς χώρας, πρὸς ἣν
πολεμεῖτε, ἐνθυμηθείητε καὶ λογίσαισθε, ὅτι τοῖς
πνεύμασι καὶ ταῖς ὥραις τοῦ ἔτους, τὰ πολλὰ πολλοῖς f. προλαμ-βα-νων
βάνων, διαπράττεται Φίλιππος· καὶ φυλάξας τοὺς
ἐτησίας ἢ τὸν χειμῶνα ἐπιχειρεῖ· ἡνίκ᾽ ἂν ἡμεῖς μὴ δυ-
ναίμεθα ἐκεῖσε ἀφικέσθαι. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς ταῦτα
ἐνθυμουμένους, μὴ βοηθείαις πολεμεῖν (ὑστεριοῦμεν
γὰρ ἁπάντων) ἀλλὰ παρασκευῇ συνεχεῖ καὶ δυνάμει· ὑπάρχει
δ᾽ ὑμῖν χειμαδίῳ μὲν χρῆσθαι τῇ δυνάμει, Λήμνῳ· καὶ
Θάσῳ· καὶ Σκιάθῳ· καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς ἐν τούτῳ
τῷ τόπῳ νήσοις· ἐν αἷς καὶ λιμένες· καὶ σῖτος· καὶ
ἃ χρὴ στρατεύματι πάντα ὑπάρχει· τὴν δ᾽ ὥραν τοῦ

∴ repete ἐν
ἐνθυμήσασθαι

ἔτι ὅτε καὶ πρὸ τῆς γῆς εἶναι ῥᾴδιον, καὶ τὸ τῶν πνευ-
μάτων ἀσφαλὲς πρὸς αὐτῇ τῇ χώρᾳ καὶ πρὸς τοῖς τῶν
ἐμπορίων στόμασι ῥᾳδίως ἔσονται· ἃ μὲν οὖν χρήσεται   χρήσεται
καὶ πότε τῇ δυνάμει, παρὰ τὸν καιρὸν ὁ τούτων κύριος
καταστὰς ὑφ' ὑμῶν, βουλεύσεται· ἃ δ' ὑπάρξαι δεῖ παρ'
ὑμῶν, ταῦτ' ἐστὶν ἃ ἐγὼ γέγραφα. ἂν ταῦτα, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, πορίσητε τὰ χρήματα πρῶτον ἃ λέγω, εἶτα καὶ τἆλλα
παρασκευάσαντες, τοὺς στρατιώτας, τὰς τριήρεις, τοὺς
ἱππέας, ἐντελῆ πᾶσαν τὴν δύναμιν νόμῳ κατακλείσητε
ἐπὶ τῷ πολέμῳ μένειν, τῶν μὲν χρημάτων αὐτοὶ ταμίαι
καὶ πορισταὶ γινόμενοι, τῶν δὲ πράξεων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ
τὸν λόγον ζητοῦντες, παύσεσθ' ἀεὶ περὶ τῶν αὐτῶν βου-
λευόμενοι καὶ πλέον οὐδὲν ποιοῦντες· καὶ ἔτι πρὸς τού-
τοις πρῶτον μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μέγιστον τῶν
ἐκείνου πόρων ἀφαιρήσεσθε. ἔστι δ' οὗτος τίς; ἀπὸ
τῶν ὑμετέρων ὑμῖν πολεμεῖ συμμάχων, ἄγων καὶ φέρων
τοὺς πλέοντας τὴν θάλατταν. ἔπειτα τί πρὸς τούτῳ;
τοῦ πάσχειν αὐτοὶ κακῶς ἔξω γενήσεσθε, οὐχ ὥσπερ τὸν
παρελθόντα χρόνον εἰς Λῆμνον καὶ Ἴμβρον ἐμβαλὼν
αἰχμαλώτους πολίτας ὑμετέρους ᾤχετ' ἔχων· πρὸς
τῷ Γεραιστῷ τὰ πλοῖα συλλαβών, ἀμύθητα χρήματα
ἐξέλεξε· τὰ τελευταῖα εἰς Μαραθῶνα ἀπέβη· καὶ τὴν
ἱερὰν ἀπὸ τῆς χώρας ᾤχετ' ἔχων τριήρη· ὑμεῖς δ' οὔ-
τε ταῦτα δύνασθε κωλύειν, οὔτ' εἰς τοὺς χρόνους οὓς
ἂν προθῆσθε βοηθεῖν. καίτοι τί δήποτ', ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, νομίζετε, τὴν μὲν τῶν Παναθηναίων ἑορτὴν

∴ ἱερὰ τριήρης· Δημοσθένης ἐν τετάρτῳ Φιλιππικῶν·
καὶ τὴν ἱερὰν ἀπὸ τῆς χώρας ᾤχετο ἔχων τριήρη·
λέγοι ἂν ἤτοι τὴν Πάραλον ὡς ὁμοίως δ' ἔστι ἐκ [illegible]
τε τῆς Φιλοχόρου καὶ ἐκ τῆς Ἀνδροτίωνος ὁμοίως ἐκ τῆς [illegible]
[illegible] Harpocratione. Πάραλος· Δημοσθένης Φιλιππικοῖς·
μία ζεῦγος τῶν Ἀθηναίων πρὸς τὰς δημοσίας χρείας ἐκπεμ-
πομένων τριήρων

Καὶ τὰ τῶν Διονυσίων ἀεὶ τοῦ καθήκοντος χρόνου γίνεται,
ἄν τε δεινοὶ λάχωσιν, ἄν τε ἰδιῶται οἱ τούτων ἑκατέρων
ἐπιμελούμενοι· εἰς ἃ τοσαῦτ᾽ ἀναλίσκεται χρήματα,
ὅσα οὐδ᾽ εἰς ἕνα τῶν ἀποστόλων, καὶ τοσοῦτον ὄχλον, καὶ το-
σαύτην παρασκευὴν ὅσην οὐκ οἶδ᾽ εἴ τι τῶν ἁπάντων ἔχει· τοὺς
δὲ ἀποστόλους πάντας ὑμῖν ὑστερίζειν τῶν καιρῶν,
τὸν εἰς Μεθώνην· τὸν εἰς Παγασάς· τὸν εἰς Ποτίδαιαν·
ὅτι ἐκεῖνα μὲν ἅπαντα, νόμῳ τέτακται· καὶ πρόοιδεν
ἕκαστος ὑμῶν ἐκ πολλοῦ, τίς χορηγὸς· ἢ γυμνασίαρχος
τῆς φυλῆς, πότε· καὶ παρὰ τοῦ· καὶ τί λαβόντα, τί
δεῖ ποιεῖν, οὐδὲν ἀνεξέταστον οὐδ᾽ ἀόριστον ἐν τούτοις
ἠμέληται· ἐν δὲ τοῖς περὶ τοῦ πολέμου καὶ τῆς τούτου
παρασκευῆς, ἄτακτα· ἀόριστα· ἀδιόρθωτα ἅπαν-
τα· τοιγαροῦν ἅμα ἀκηκόαμέν τι, καὶ τριηράρχους
καθίσταμεν· καὶ τούτοις ἀντιδόσεις ποιούμεθα·
καὶ περὶ χρημάτων πόρου σκοποῦμεν· καὶ μετὰ ταῦ-
τα ἐμβαίνειν τοὺς μετοίκους ἔδοξε· καὶ τοὺς χωρὶς
οἰκοῦντας· εἶτ᾽ αὐτοὺς πάλιν ἀντεμβιβάζειν· εἶτ᾽
ἐν ὅσῳ ταῦτα μέλλεται, προαπόλωλεν τὸ ἐφ᾽ ὃ ἂν ἐκπλέω-
μεν· τὸν γὰρ τοῦ πράττειν χρόνον, εἰς τὸ παρασκευάζε-
σθαι ἀναλίσκομεν· οἱ δὲ τῶν πραγμάτων καιροί, οὐ
μένουσι τὴν ἡμετέραν βραδυτῆτα καὶ εἰρωνείαν·
ἃς δὲ τὸν μεταξὺ χρόνον δυνάμεις οἰόμεθα ἡμῖν
ὑπάρχειν, οὐδὲν οἷαί τε οὖσαι ποιεῖν, ἐπ᾽ αὐτῶν τῶν καιρῶν
ἐξελέγχονται· ὁ δ᾽ εἰς τοῦθ᾽ ὕβρεως ἐλήλυθεν, ὥστ᾽
ἐπιστέλλειν Εὐβοεῦσιν ἤδη τοιαύτας ἐπιστολάς:

Epistoles anagnosis
Recitatio [illegible]
ἐπιστολ[illegible]

Τὸ ὑμᾶς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τῶν ἀρεσκόντων, ἀληθῆ
μέν ἐστι τὰ πολλά· ὡς οὐκ ἔδει· οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως οὐχ
ἡδέα ἀκούειν· ἀλλ' εἰ μὲν ὅσα ἄν τις ὑπερβῇ τῷ
λόγῳ ἵνα μὴ λυπήσῃ, καὶ τὰ πράγματα ὑπερβήσεται,
δεῖ πρὸς ἡδονὴν δημηγορεῖν· εἰ δ' ἡ τῶν λόγων χάρις,
ἂν ᾖ μὴ προσήκουσα, ἔργῳ ζημία γίγνεται· αἰσχρόν
ἐστιν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι φενακίζειν ἑαυτούς· καὶ
ἅπαντα ἀναβαλλομένους, ὅσ' ἂν ᾖ δυσχερῆ, πάντων
ὑστερίζειν τῶν ἔργων, καὶ μὴ δὲ τοῦτο δύνασθαι μαθεῖν,
ὅτι δεῖ τοὺς ὀρθῶς πολέμῳ χρωμένους, οὐκ ἀκολουθεῖν
τοῖς πράγμασιν· ἀλλ' αὐτοὺς ἔμπροσθεν εἶναι τῶν
πραγμάτων· καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ τῶν στρα-
τευμάτων ἀξιώσειεν ἄν τις τὸν στρατηγὸν ἡγεῖ-
σθαι, οὕτω καὶ τῶν πραγμάτων τοὺς βουλευομένους
ἡγεῖσθαι χρή· ἵνα ἃ ἂν ἐκείνοις δοκῇ, ταῦτα πράτ-
τηται, καὶ μὴ τὰ συμβαίνοντα ἀναγκάζωνται δι-
ώκειν· ὑμεῖς δὲ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πλείστην δύ-
ναμιν ἁπάντων ἔχοντες· τριήρεις· ὁπλίτας· ἱπ-
πεῖς· χρημάτων πρόσοδον, τούτων μὲν μέχρι τῆς
τήμερον ἡμέρας, οὐδενὶ πώποτε εἰς δέον τι κέχρη-
σθε· οὐδενὸς δὲ ἀπολείπεσθε· ὥσπερ δὲ οἱ βάρ-
βαροι πυκτεύουσιν, οὕτω πολεμεῖτε Φιλίππῳ· καὶ
γὰρ ἐκείνων ὁ πληγείς, ἀεὶ τῆς πληγῆς ἔχεται·
κἂν ἑτέρωσε πατάξῃ τις, ἐκεῖσέ εἰσιν αἱ χεῖρες·
προβάλλεσθαι δὲ ἢ βλέπειν ἐναντίον, οὔτε οἶδεν
οὔτε ἐθέλει· καὶ ὑμεῖς ἐὰν ἐν χερρονήσῳ πύθησθε

φίλιππον, καὶ σὲ βοηθεῖν ἀφίξεσθαι· ἐὰν ἐν πόλεσι,
εἶθ' ὅτι· ἐὰν ἄλλο δέῃ, συμπράξειν τε δεῖν ὡς κοινὰ
τῷ· καὶ στρατηγεῖσθαι μὲν ὑπ' ἐκείνου· βεβουλεῦσθαι δὲ
οὐδὲν αὐτοῖς συμφέρον περὶ τοῦ πολέμου· οὐδὲ περὶ
τῶν χρημάτων προορᾶν οὐδένα περὶ ἄν, ἢ γενο-
μένων, ἢ γινομένων τι περὶ ἡμῶν. ταῦτα δὲ ἴσως
πρότερον μὲν εὐλόγως ποιεῖν· νῦν δὲ ἐπειδὴ ἤδη
τὴν ἀρχήν· ὡς τὴν ἐκείνου χώραν· δοκεῖ δέ μοι ἐνταῦθα
τις ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοῖς γινομένοις ὑπὸ τῆς
πόλεως αἰσχυνόμενος, τὴν φιλοπραγμοσύνην
ταύτην ἐμβαλεῖν φιλίππῳ· εἰ μὴ ἔχων ἀνεῖτο στρα-
τιὰν ἐπεστάλη φησιν, ἡσυχίαν ἄγειν ἐθέλει, καὶ μηδὲν
στρατεύεσθαι, ἀπ' ἐκείνων εὐνοίας ἡμῶν ἀπιμελεῖ δοκεῖ,
ὅτι οὐδ' αἰσχύνην καὶ ἀνανδρίαν, καὶ πάντα τὰ αἴσχιστα
ὠφλήκατε ἂν ἡμῖν δημοσθ(ένη)· νῦν δὲ ἐπιχειροῦντα
τι καὶ τοῦ πλέονος ὀρεγόμενος, ἴσως ἂν εἰκότως
ὑμεῖς, εἴπερ μὴ παντελῶς πᾶσιν αὐτὸν ἀπογνώσεσθε·
θαυμάζω δ' εἰ γε μηδεὶς ὑμῶν μήτε ἐνθυμεῖται, μήτε
ὀργίζεται, ὁρῶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ
πολέμου γεγενημένην περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι φίλιπ-
πον· τὴν δὲ τελευτὴν οὖσαν ἤδη ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν αὐτοὺς
κακῶς ὑπὸ τοῦ φιλίππου· ἀλλὰ μὴν ὅτι γε οὐ στήσεται,
δῆλον εἰ μή τις αὐτὸν κωλύσει· εἶτα τοῦτο ἀναμενοῦ-
μεν, καὶ τριήρεις κενὰς καὶ τὰς παρὰ τοῦ δεῖνος ἐλπίδας
ἐὰν ἀποστείλητε, πάντα ἔχειν οἴεσθε καλῶς; ζητήσομεν ποῦ
κείμεθα; ζητοῦμεν αὐτοὶ μόρφῇ γε τινὶ στρατιωτῶν οἰκείων;

νεῶν· ἢ καὶ μὴ πεζῇ ἔλθῃ; ἐπὶ τὴν ἐκείνου πλευσούμεθα;
ποῖ δὴ προσορμιούμεθα ἤρετό τις; εὑρήσει τὰ σα-
θρά, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τῶν ἐκείνου πραγμάτων αὐτὸς
ὁ πόλεμος ἂν ἐπιχειρῶμεν· ἂν μέντοι καθήμεθα οἴ-
κοι λοιδορουμένων ἀκούοντες καὶ αἰτιωμένων ἀλ-
λήλους τῶν λεγόντων, οὐδέποτ' οὐδὲν ἡμῖν οὐ μὴ
γένηται τῶν δεόντων· ὅποι μὲν γὰρ ἂν οἶμαι μέρος τι τῆς
πόλεως συναποσταλῇ, κἂν μὴ πᾶσα παρῇ, καὶ τὸ τῶν
θεῶν εὐμενὲς καὶ τὸ τῆς τύχης συναγωνίζεται·
ὅποι δ' ἂν στρατηγὸν καὶ ψήφισμα κενὸν, καὶ τὰς ἀπὸ
τοῦ βήματος ἐλπίδας ἐκπέμψητε, οὐδὲν ὑμῖν τῶν δεόντων
γίνεται· ἀλλ' οἱ μὲν ἐχθροὶ καταγελῶσιν, οἱ δὲ σύμμαχοι
τεθνᾶσι τῷ δέει τοὺς τοιούτους ἀποστόλους· οὐ γὰρ ἔστιν
οὐκ ἔστιν ἕνα ἄνδρα δυνηθῆναί ποτε ταῦθ' ὑμῖν
πρᾶξαι, ἅπανθ' ὅσα βούλεσθε· ὑποσχέσθαι μέντοι
καὶ φῆσαι, καὶ τὸν δεῖνα αἰτιάσασθαι, καὶ τὸν δεῖνα,
ἔστι· τὰ δὲ πράγματα ἐκ τούτων ἀπόλωλεν· ὅταν γὰρ
ἡγῆται μὲν ὁ στρατηγὸς ἀθλίων ἀπομίσθων ξένων,
οἱ δ' ὑπὲρ ὧν ἂν ἐκεῖνος πράξῃ πρὸς ὑμᾶς ψευδό-
μενοι ῥᾳδίως ἐνθάδ' ὦσιν, ὑμεῖς δ' ἐξ ὧν ἂν ἀκούσητε
ὅ τι ἂν τύχητε ψηφίζησθε, τί καὶ χρὴ προσ-
δοκᾶν· πῶς οὖν ταῦτα παύσεται; ὅταν ὑμεῖς ὦ ἄν-
δρες ἀθηναῖοι τοὺς αὐτοὺς ἀποδείξητε στρατιώτας
καὶ μάρτυρας τῶν στρατηγουμένων, καὶ δικαστὰς οἴ-
καδ' ἐλθόντας τῶν εὐθυνῶν· ὥστε μὴ ἀκούειν μόνον
ὑμᾶς τὰ ὑμέτερα αὐτῶν· ἀλλὰ καὶ παρόντας ὁρᾶν·

νῦν δ' εἰς τοῦθ' ἥκει τὰ πράγματα αἰσχύνης ὥστε τῶν στρατηγῶν ἕ-
καστος δὶς καὶ τρὶς κρίνεται παρ' ὑμῖν περὶ θανάτου·
πρὸς δὲ τοὺς ἐχθρούς, οὐδεὶς οὐδ' ἅπαξ αὐτῶν ἀγω-
νίσασθαι περὶ θανάτου τολμᾷ· ἀλλὰ τὸν τῶν ἀνδρα-
ποδιστῶν καὶ λωποδυτῶν θάνατον μᾶλλον αἱροῦνται
τοῦ προσήκοντος· κακούργου μὲν γάρ ἐστι κριθέντα ἀπο-
θανεῖν· στρατηγοῦ δὲ μαχόμενον τοῖς πολεμίοις· ἡμῶν
δ' οἱ μὲν περιιόντες μετὰ λακεδαιμονίων φασὶ φίλιπ-
πον πράττειν τὴν θηβαίων κατάλυσιν· καὶ τὰς πολιτείας
διασπᾶν· οἱ δ' ὡς πρέσβεις πέπομφεν ὡς βασιλέα·
οἱ δ' ἐν ἰλλυριοῖς πόλεις τειχίζειν· οἱ δὲ λόγους πλάττοντες,
ἕκαστος περιερχόμεθα· ἐγὼ δ' οἶμαι μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι
νὴ τοὺς θεούς, ἐκεῖνον μεθύειν τῷ μεγέθει τῶν πεπραγ-
μένων, καὶ πολλὰ τοιαῦτα ὀνειροπολεῖν ἐν τῇ γνώμῃ·
τήν τ' ἐρημίαν τῶν κωλυσόντων ὁρῶντα· καὶ τοῖς ~~πεπραγ~~ πεπραγ-
μένοις ἐπηρμένον· οὐ μέντοι γε μὰ Δί' οὕτω προαιρεῖ-
σθαι πράττειν, ὥστε τοὺς ἀνοητοτάτους τῶν παρ' ὑμῖν
εἰδέναι τί μέλλει ποιεῖν ἐκεῖνος· ἀνοητότατοι γάρ εἰσιν οἱ
λογοποιοῦντες· ἀλλ' ἐὰν ἀφέντες ταῦτα ἐκεῖνο εἰδῶμεν·
ὅτι ἐχθρὸς ἄνθρωπος καὶ τὰ ἡμέτερα ἀποστερεῖ, καὶ χρόνον
πολὺν ὕβρικε, καὶ ἅπαντα ὅσα πώποτε ἠλπίσαμέν τι-
να πράξειν ὑπὲρ ἡμῶν καθ' ἡμῶν εὕρηται, καὶ τὰ λοιπὰ
ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ἐστι, κἂν μὴ νῦν ἐθέλωμεν ἐκεῖ πολεμεῖν
αὐτῷ, ἐνθάδε ἴσως ἀναγκασθησόμεθα τοῦτο ποιεῖν,
ἂν ταῦτα εἰδῶμεν, καὶ τὰ δέοντα ἐσόμεθα ἐγνω-
κότες, καὶ λόγων ματαίων ἀπηλλαγμένοι· οὐ γὰρ ἅττα

ποῖ᾽ ἄττα δ᾽ ὅσον πεῖν· ἀλλ᾽ ὅτι φαῦλα, ἂν μὴ προσέχη-
τε τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν καὶ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλητε,
εὖ εἰδέναι. ἐγὼ μὲν οὖν οὔτ᾽ ἄλλοτε πώποτε πρὸς χάριν
εἱλόμην λέγειν, ὅ τι ἂν μὴ καὶ συνοίσειν ὑμῖν πεπει-
σμένος ὦ, νῦν τε ἃ γιγνώσκω, πάνθ᾽ ἁπλῶς οὐδὲν
ὑποστειλάμενος, πεπαρρησίασμαι. ἐβουλόμην δ᾽ ἄν,
ὥσπερ ὅτι ὑμῖν συμφέρει τὰ βέλτιστα ἀκούειν οἶδα,
οὕτως εἰδέναι συνοῖσον καὶ τῷ τὰ βέλτιστα εἰπόντι· πολ-
λῷ γὰρ ἂν ἥδιον εἶπον. νῦν δ᾽ ἐπ᾽ ἀδήλοις οὖσι τοῖς ἀπὸ

νῦν δὲ εἰς τοῦθ' ἥκει τὰ πράγματα αἰσχύνης, ὥστε τῶν στρατηγῶν
ἕκαστος δὶς καὶ τρὶς κρίνεται παρ' ὑμῖν περὶ θανάτου·
πρὸς δὲ τοὺς ἐχθρούς, οὐδεὶς οὐδὲ ἅπαξ αὐτῶν ἀγω-
νίσασθαι περὶ θανάτου τολμᾷ· ἀλλὰ τὸν τῶν ἀνδρα-
ποδιστῶν καὶ λωποδυτῶν θάνατον μᾶλλον αἱροῦνται
τοῦ προσήκοντος· κακούργου μὲν γάρ ἐστι κριθέντα ἀπο-
θανεῖν· στρατηγοῦ δὲ μαχόμενον τοῖς πολεμίοις. ἡμῶν
δὲ οἱ μὲν περιιόντες μετὰ Λακεδαιμονίων φασὶ Φίλιππ

Ὑπόθεσις τοῦ περὶ τῆς εἰρήνης

Μηκυνομένου τοῦ πολέμου τοῦ περὶ Ἀμφιπόλεως, εἰρήνης ἐπεθύμησαν ὅ τε Φίλιππος καὶ οἱ
Ἀθηναῖοι. οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, κακῶς ἐν τῷ πολέμῳ φερόμενοι. ὁ δὲ Φίλιππος, βουλόμενος ἃ ὑπέ-
σχετο Θετταλοῖς τε καὶ Θηβαίοις ἐπιτελέσαι. ὑπέσχετο δέ, τοῖς μὲν Θηβαίοις, Ὀρχομενὸν
παραδώσειν καὶ Κορώνειαν, πόλεις Βοιωτίας. ἀμφοτέροις δὲ τὸν Φωκικὸν καταλύσειν
πόλεμον. τοῦτο δὲ ἦν ἀδύνατον αὐτῷ πολεμίων ὄντων Ἀθηναίων. καὶ γὰρ πρότερον
βουληθεὶς εἰσβαλεῖν εἰς τὴν Φωκίδα, τῶν Ἀθηναίων περιπλευσάντων ταῖς ναυσὶν εἰς τὰς
καλουμένας Πύλας, ὑπὸ ἐνίων δὲ Θερμοπύλας, ἀπεκρούσθη τῆς εἰσόδου. νῦν τοίνυν
εἰρήνην ποιησάμενος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, μηδενὸς κωλύοντος παρελθὼν εἴσω Πυλῶν,
τὸ Φωκέων ἔθνος, ἀνάστατον πεποίηκε. καὶ τὴν Φωκέων ἐν τοῖς Ἀμφικτύοσι χώραν
καὶ τὰς ἐκείνων ἐν τῷ συνεδρίῳ ψήφους, παρὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων εἴληφε. πέπομ-
φε δὲ καὶ πρὸς Ἀθηναίους πρέσβεις ἀξιῶν καὶ αὐτοὺς ταῦτα συγχωρεῖν. καὶ ὁ Δημοσθένης,
παραινεῖ συγχωρεῖν. οὐ τῷ πράγματι συνιστάμενος, ὡς ὀρθῶς ἔχοντι. οὐδὲ δίκαιον εἶναι
λέγων. μετέχειν Ἑλληνικοῦ συνεδρίου τὸν Μακεδόνα. ἀλλὰ δεδιέναι φάσκων μὴ
καταναγκασθῶσι κοινὸν πόλεμον, πρὸς ἅπαντας Ἕλληνας ἔχειν. προσκεκρου-
κέναι γὰρ λέγει τοῖς Ἀθηναίοις. ἄλλους δι' ἄλλας τινὰς αἰτίας. τούτοις δὲ κοινὴν
πολεμήσασιν αὐτοῖς δώσομεν φησὶ κοινὴν αἰτίαν ταύτην καθ' ἡμῶν. ὅτι μόνοι
τοῖς τῶν Ἀμφικτυόνων, ἐναντιούμεθα δόγμασι. ὥστε κάλλιον τὴν εἰρήνην τηρεῖν.
καὶ ταῦτα Φιλίππου παρεληλυθότος εἴσω Πυλῶν, καὶ ἐλθεῖν δυναμένου τῇ Ἀτ-
τικῇ· περὶ μικροῦ τοιοῦτον κίνδυνον ἄρασθαι. οὗτος γὰρ ὁ λόγος, ὑπόθεσιν (?)
ἀληθῆ μὲν οὐ μὴν εἰρῆσθαι μοι δοκεῖ. κατηγορῶν γὰρ ὁ ῥήτωρ Αἰσχίνου, καὶ τοῦτο
μετὰ τῶν ἄλλων αὐτοῦ διαβάλλων, ὅτι συνεβούλευε Φίλιππον Ἀμφικτύονα
εἶναι ψηφίσασθαι μηδενὸς ἄλλου τολμῶντος τοῦτο εἰσηγήσασθαι, μηδὲ Φιλο-
κράτους τοῦ πάντων ἀναιδεστάτου. ἐκεῖ οὖν αὐτὸ ὁ περὶ τούτων συμβεβου-

πεπύσθαι δεῖ σαφῶς τόδε· ἀλλ' ὅτι φαῦλα, κἂν μὴ προσέχητε τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν καὶ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλητε, εὖ εἰδέναι. ἐγὼ μὲν οὖν οὔτ' ἄλλοτε πώποτε πρὸς χάριν εἱλόμην λέγειν, ὅ τι ἂν μὴ καὶ συνοίσειν ὑμῖν πεπεισμένος ὦ, νῦν τε ἃ γιγνώσκω, πάνθ' ἁπλῶς οὐδὲν ὑποστειλάμενος, πεπαρρησίασμαι. ἐβουλόμην δ' ἄν, ὥσπερ ὅτι ὑμῖν συμφέρει τὰ βέλτιστα ἀκούειν οἶδα, οὕτως εἰδέναι συνοῖσον καὶ τῷ τὰ βέλτιστα εἰπόντι· πολλῷ γὰρ ἂν ἥδιον εἶπον. νῦν δ' ἐπ' ἀδήλοις οὖσι τοῖς ἀπὸ τούτων ἐμαυτῷ γενησομένοις, ὅμως ἐπὶ τῷ συνοίσειν ὑμῖν ἐὰν πράξητε ταῦτα πεπεῖσθαι λέγειν αἱροῦμαι. νικῴη δ' ὅ τι πᾶσιν ὑμῖν μέλλει συνοίσειν. Τέλος

Περὶ τῆς εἰρήνης

Ὁρῶ μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ παρόντα πράγματα πολλὴν δυσκολίαν ἔχοντα καὶ ταραχήν, οὐ μόνον τῷ πολλὰ προεῖσθαι καὶ μηδὲν εἶναι πρὸ ἔργου περὶ αὐτῶν εὖ λέγειν, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπολοίπων κατὰ ταὐτά, μηδὲ καθ' ἓν τὸ συμφέρον πάντας ἡγεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς μὲν ὡδί, τοῖς δ' ἑτέρως δοκεῖν. δυσκόλου δ' ὄντος φύσει καὶ χαλεποῦ τοῦ βουλεύεσθαι, ἔτι πολλῷ χαλεπώτερον ὑμεῖς αὐτὸ πεποιήκατε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι πρὸ τῶν πραγμάτων εἰώθασι χρῆσθαι τῷ βουλεύεσθαι, ὑμεῖς δὲ μετὰ τὰ πράγματα. ὃ δὲ τούτου συμβαίνει παρὰ πάντα τὸν χρόνον

προοίμιον τοῦ πράγματος ὡς ... τοῦ ... γραμματέως

...λάκως τὸν Αἰσχίνην, ὅταν τοῖς διέβαλλε. ἀλλὰ δῆλον, ὅτι τὴν ὑπόνοιαν ἔδεισε, μὴ δόξῃ φιλιππίζειν. Καὶ χρήμασιν ὑπὸ τοῦ βασιλέως πεισθείς, τοιαύτην γνώμην ἀποφήνασθαι. ἔτι δὲ ἐν τῷ λόγῳ πρὸς τοιαύτην τινὰ ὑπόνοιαν ἱστάμενος φαίνεται· σεμνύνας ἑαυτόν, ὡς ἀγνοοῦντι τῇ δόξῃ καὶ ἀδωροδοκήτου:

ὃν οἶδ' ἐγώ, τὸν μὲν οἷς ἂν ἁμάρτητε ἐπιτιμῶντας,
εὐδοκιμεῖν καὶ δοκεῖν εὖ λέγειν· τὰ δὲ πράγματα καὶ
περὶ ὧν βουλεύεσθε ἐκφεύγειν ὑμᾶς. οὐ μὴν ἀλλὰ
περὶ τούτων οὕτως ἐχόντων, οἶμαι (καὶ πεπεισμένος
ἀνέστηκα) ἂν ἐθελήσητε τοῦ θορυβεῖν καὶ φιλονεικεῖν
ἀποστάντες, ἀκούειν ὡς ὑπὲρ πόλεως βουλευομένοις,
καὶ τηλικούτων πραγμάτων προσήκει, ἕξειν καὶ λέγειν
καὶ συμβουλεύειν, δι' ὧν καὶ τὰ παρόντα ἔσται βελτίω, καὶ
τὰ προειμένα σωθήσεται. ἀκριβῶς δ' εἰδώς, ὦ ἄνδρες
ἀθηναῖοι, τὸ λέγειν περὶ ὧν αὐτός τις εἶπε, καὶ περὶ αὐτοῦ
παρ' ὑμῖν, ἀεὶ τῶν πάνυ λυσιτελούντων τοῖς τολμῶσιν ὄν,
οὕτως ἡγοῦμαι φορτικὸν καὶ ὀχληρόν, ὥστε καὶ ἀναγκαῖον ὂν
ὁρῶν, ὅμως ἀποκνῶ. νομίζω δ' ἄμεινον ὑμᾶς περὶ ὧν
νῦν ἐρῶ κρῖναι, μικρὰ τῶν πρότερόν ποτε ῥηθέντων
ὑπ' ἐμοῦ μνημονεύσαντας. ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι,
πρῶτον μὲν ἡνίκ' ἔπειθόν τινες ὑμᾶς ἐν εὐβοίᾳ ταραττ-
ομένων πλουτάρχῳ βοηθεῖν, καὶ πόλεμον ἄ-
δοξον καὶ δαπανηρὸν ἄρασθαι, πρῶτος καὶ μόνος
παρελθὼν ἀντεῖπον· καὶ μόνον οὐ διεσπάσθην, ὑπὸ τῶν
ἐπὶ μικροῖς λήμμασι πολλὰ καὶ μεγάλα ὑμᾶς ἄνδρες ταῦτ' ἀν-
πεισάντων· καὶ χρόνου βραχέος διελθόντος μετὰ τοῦ
προσοφλεῖν αἰσχύνην καὶ παθεῖν οἷα τῶν πώποτ' ἀνθρώπων οὐ-
δένες πώποτε πεπόνθασιν ὑπὸ τούτων, οἷς ἐβοηθήσατε,
πάντες ὑμεῖς ἔγνωτε, τὴν τῶν τότε ταῦτα πεισάντων κακίαν,
καὶ τὴν τοῦ τὰ βέλτιστα λέγοντος ἐμοῦ· πάλιν τοίνυν ὦ ἄν-
δρες ἀθηναῖοι κατιδὼν νεοπτόλεμον τὸν ὑποκριτήν, τῷ

∴ Sciens uero athemienses quod quoniam loqui de his uel que quis dixerit ac de se ipso apud nos semper ex maxime utilibus fuit ~~fuit~~ audentibus sic tamen duco graue &c.

Neoptolemus hypocrita

μονονοὺ

μὲν τῆς τέχνης προσχήματι τυγχάνοντα ἀδείας· κακὰ δ'
ἐργαζόμενον τὰ μέγιστα τὴν πόλιν, καὶ τὰ παρ' ὑμῖν διοι-
κοῦντα Φιλίππῳ καὶ πρυτανεύοντα, παρελθὼν εἶπον εἰς
ὑμᾶς, οὐδεμιᾶς ἕνεκα οὔτ' ἔχθρας οὔτε συκοφαντ-
ίας, ὡς ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα ἔργων γέγονε δῆλον. Καὶ
οὐκέτι τούτοις αἰτιάσομαι τοὺς ὑπὲρ Νεοπτολέμου λέγον-
τας· οὐδὲ εἷς γὰρ ἦν· ἀλλ' αὐτοὺς ὑμᾶς· εἰ γὰρ ἐν Διονύ-
σου τραγῳδοὺς ἐθεᾶσθε, ἀλλὰ μὴ περὶ σωτηρίας καὶ κοινῶν
πραγμάτων ἦν ὁ λόγος, οὐκ ἂν οὕτως οὔτ' ἐκείνου πρὸς χάριν,
οὔτ' ἐμοῦ ~~πρὸς~~ πρὸς ἀπέχθειαν ἠκούσατε. καίτοι τοῦτό γε ὑμᾶς
οἶμαι νῦν ἅπαντας ᾐσθῆσθαι, ὅτι τὴν τότε ἄφιξιν εἰς τὴν
πολεμίαν ὑπεποιήσατο· ὑπὲρ τοῦ τὰ ἐκεῖ κείμενα ὀφει-
λόμενα ὡς ἐκκομίσας, δεῦρο λειτουργεῖν· καὶ τοῦτον τὸν
λόγον πλεῖστον χρησάμενος, ὡς δεινὸν εἴ τις ἐγκαλοίη τοῖς ἐ-
κεῖθεν ἐνθάδε τὰς εὐπορίας ἄγουσιν· ἐπεὶ δὲ διὰ τὴν εἰρήνην
ἀδείας ἔτυχεν, ἣν ἐνθάδε ἐκέκτητο οὐσίαν φανεράν,
ταύτην ἐξαργυρίσας, πρὸς ἐκεῖνον ἀπιὼν ᾤχετο. Δύο
μὲν δὴ ταῦτα ὧν προεῖπον ἐγὼ, μαρτυρεῖ τοῖς τότε γεγε-
νημένοις λόγοις, ὀρθῶς καὶ δικαίως, οἷα περ ἦν ἀποφαν-
θέντα ὑπ' ἐμοῦ· τρίτον δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ μόνον ἓν
τοῦτ' εἰπὼν, ἔτι καὶ δὴ περὶ ὧν παρελήλυθα ἐρῶ. ἡνίκα
τοὺς ὅρκους τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης ἀπειληφότες ἥκομεν οἱ
πρέσβεις, τότε Θεσπιάς τινων καὶ Πλαταιὰς ὑπισχνου-
μένων οἰκισθήσεσθαι, καὶ τοὺς μὲν Φωκέας τὸν Φίλιππον
ἂν γένηται κύριος σώσειν, τὴν δὲ Θηβαίων πόλιν διοικιεῖν,
καὶ τὸν Ὠρωπὸν ὑμῖν ὑπάρξειν, καὶ τὴν Εὔβοιαν ἀντ'

ἀμφίπολιν ἀποδοθήσεσθαι, καὶ τοιαύτας ἐλπίδας καὶ
φενακισμούς, οἷς ὑπαχθέντες ὑμεῖς, οὔτε συμφόρως οὔτ'
οὔτε ἴσως οὔτε καλῶς προεῖσθε φωκέας, οὐδὲν τούτων
οὔτ' ἐξαπατήσας οὔτε σιγήσας φανήσομαι· ἀλλὰ
προειπὼν ὑμῖν ὡς οἶδ' ὅτι μνημονεύετε, ὅτι ταῦτ'
οὔτε οἶδα οὔτε προσδοκῶ· νομίζω δ' αὐτὸν λέγοντα ληρεῖν·
ταῦτα τοίνυν πάντα ὅσα φαίνομαι βέλτιον τῶν ἄλλων
προορῶν, οὐδ' εἰς μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι οὔτε δεινό-
τητα οὔτε ἀλαζονείαν ἀναθήσω οὐδὲ προσποιήσομαι·
δι' οὐδὲν ἄλλο γιγνώσκειν καὶ προαισθάνεσθαι, πλὴν δι' ἃ ἂν
ὑμῖν εἴπω δύο· ἓν μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι διὰ τύχην, ἣν
συμπάσης εἶναι τῆς ἐν ἀνθρώποις οὔσης δεινότητος καὶ σοφί-
ας ὁρῶ κρατοῦσαν· ἕτερον δὲ, ὅτι προῖκα τὰ πράγματα
κρίνω καὶ λογίζομαι· καὶ οὐδὲν λῆμμα οὐδεὶς ἂν ἔχοι
πρὸς οἷς ἐπεπολίτευμαι καὶ λέγω, δεῖξαι προσηρτημένον·
ὀρθὸν γὰρ ὅ τι ἄν ποτε ἀπ' αὐτῶν ὑπάρχῃ τῶν πραγμάτων,
τὸ συμφέρον φαίνεταί μοι· ὅταν δὲ ἐπὶ θάτερα ὥσπερ
εἰς τρυτάνην ἀργύριον προσθῇς, οἴχεται φέρον, καὶ
καθείλκυσε τὸν λογισμὸν ἐφ' αὑτό· καὶ οὐκέτ' ὀρθῶς
οὐδ' ὑγιῶς ὁ τοῦτο ποιήσας περὶ οὐδενὸς ἂν λογίσαιτο·
Ἓν μὲν δὴ τοῦτο πρῶτόν φημι δεῖν, ὅπως ἐάν τε σύν-
ταξιν, ἐάν τε συμμαχίαν, ἐάν τ' ἄλλο τι βούληταί τις κατα-
σκευάζειν τῇ πόλει, τὴν ὑπάρχουσαν εἰρήνην μὴ λύων
τοῦτο ποιήσει· οὐχ ὡς θαυμαστὴν οὐδ' ὡς ἀξίαν οὖσαν ὑμῶν·
ἀλλ' ὁποία ποτ' ἐστὶν αὕτη, μὴ γενέσθαι μᾶλλον εἶχε τοῖς
πράγμασι πρέπον, ἢ γενομένην νῦν δι' ὑμᾶς λυθῆναι·

πολλὰ γὰρ προείμεθα, ὧν ὑπαρχόντων, τότ᾽ ἂν ἦν ἡμῖν, ἀσ-
φαλέστερος καὶ ῥᾴων ἦν ἡμῖν ὁ πόλεμος. δεῖ δὲ ὁρᾶν,
ὅπως μὴ προαχθήσεσθ᾽, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς συνελη-
λυθότας τούτους καὶ φάσκοντας ἀμφικτύονας νῦν εἶναι,
εἰς ἀναγκαῖον καὶ πρόφασιν κοινοῦ πολέμου πρὸς ὑμᾶς. ἐγὼ
γὰρ εἰ γένοιθ᾽ ἡμῖν πρὸς φίλιππον πάλιν πόλεμος δι᾽ ἀμφίπο-
λιν, ἤ τι τοιοῦτον ἔγκλημα ἴδιον, οὗ μὴ μετέχουσι θετ-
ταλοὶ μηδ᾽ ἀργεῖοι μηδὲ θηβαῖοι, οὐκ ἂν ἡμῖν οἴομαι τού-
των οὐδένα πολεμῆσαι, καὶ πάντων ἥκιστα· καί μοι
μὴ θορυβήσῃ μηδεὶς πρὶν ἀκούσῃ· θηβαίους, οὐχ ὡς
ἡδέως ἔχουσιν ἡμῖν, οὐδ᾽ ὡς οὐκ ἂν χαρίζοιντο φιλίππῳ,
ἀλλ᾽ ἴσασιν ἀκριβῶς, εἰ καὶ πάνυ φησί τις αὐτοὺς ἀναι-
σθήτους εἶναι, ὅτι εἰ γενήσεται πόλεμος πρὸς ὑμᾶς αὐ-
τοῖς, τὰ μὲν κακὰ πάνθ᾽ ἕξουσιν αὐτοί, τοῖς δ᾽ ἀγαθοῖς ἐφ-
εδρεύων ἕτερος καθεδεῖται. οὐκ ἂν οὖν προοῖντ᾽ αὐτοὺς
εἰς τοῦτο, μὴ κοινῆς τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς αἰτίας οὔσης τοῦ
πολέμου. οὐδέ γ᾽ εἰ πάλιν πρὸς τοὺς θηβαίους πολεμήσαιμεν
δι᾽ ὠρωπὸν ἤ τι τῶν ἰδίων, οὐδὲν ἂν ἡμᾶς παθεῖν ἡγοῦ-
μαι· καὶ γὰρ ἡμῖν κἀκείνοις τοὺς βοηθήσοντας ἂν οἶμαι,
εἰς τὴν οἰκείαν εἴ τις ἐμβάλλοι, βοηθήσειν, συνεισβαλεῖν δ᾽
οὐδετέροις· καὶ γὰρ αἱ συμμαχίαι τοῦτον ἔχουσι τὸν τρόπον
ὧν καὶ φροντίσειεν ἄν τις, καὶ τὸ πρᾶγμα φύσει τοιοῦτον
ἐστίν. οὐχ ἕξει τῆς ἴσης εὐνοίας ἕκαστος ἔστιν ἕνδον οὐθ᾽ ἡμῖν,
οὔτε θηβαίοις, ὥστε εἶναι καὶ κρατεῖν τῶν ἄλλων· ἀλλ᾽
ὅπως μὲν εἶναι ἅπαντες ἂν βούλοιντο ἕνεκα σφῶν αὐτῶν·
κρατήσαντας δὲ τοὺς ἑτέρους δεσπότας ὑπάρχειν οὐδ᾽ ὁποτεροισοῦν,

οὐδὲ εἷς· ποιῶ καίτοι μὲν φοβοῦμαι καὶ τι φυλάξασθαι
φημὶ δεῖν ὑμᾶς· ὅπως μὴ κοινὴν πρόφασιν καὶ κοινὸν
ἀπάντων ὁμολογούμενον πόλεμον πρὸς ἅπαντας λάθωμεν· εἰ γὰρ
ἀργεῖοι καὶ μεσσήνιοι καὶ μεγαλοπολῖται καὶ τινὲς τῶν
λοιπῶν πελοποννησίων ὅσοι μὲν ταὐτὰ τούτοις φρο-
νοῦσι διὰ τὴν πρὸς λακεδαιμονίους ἡμῶν ἐπικηρυκείαν
ἐχθρῶς σχήσουσι, καὶ τὸ δοκεῖν ἐκδέχεσθαί τι τῶν ἐκείνοις
πεπραγμένων, θηβαῖοι δ' ἔχουσι μὲν ὡς λέγουσιν ἀπεχθῶς,
ἔτι δ' ἐχθροτέρως σχήσουσιν, ὅτι τοὺς παρ' ἐκείνων φεύγον-
τας σώζομεν καὶ πάντα τρόπον τὴν δυσμένειαν ἐνδει-
κνύμεθα αὐτοῖς, θετταλοὶ δ' ὅτι τοὺς φωκέων φυγά-
δας σώζομεν, φίλιππος δ' ὅτι κωλύομεν αὐτὸν κοινωνεῖν
τῆς ἀμφικτυονίας· φοβοῦμαι μὴ πάντες περὶ τῶν
ἰδίων ἕκαστος ὀργιζόμενος, κοινὸν ἐφ' ἡμᾶς ἄξωσι τὸν
πόλεμον, τὰ τῶν ἀμφικτυόνων δόγματα προστησάμενοι·
εἶτ' ἐπισπασθῶσιν ἕκαστοι παρὰ τοῦ συμφέροντος ἑαυ-
τοῖς, κινδυνεῦσαι, ὥσπερ καὶ περὶ φωκέων· ἴστε γὰρ
δήπου τοῦθ' ὅτι νῦν θηβαῖοι καὶ φίλιππος καὶ θετ-
ταλοί, οὐχὶ ταὐτὰ μάλιστα ἕκαστοι σπουδάζοντες,
ταὐτὰ πάντες ἔπραξαν· οἷον θηβαῖοι, τὸν μὲν φίλιπ-
πον παρελθεῖν καὶ λαβεῖν τὰς παρόδους, οὐκ ἐδύναντο κωλῦσαι·
οὐδέ γε τῶν αὐτοῖς πεπονημένων, ὕστατον ἥκοντα τὴν δό-
ξαν ἔχειν· νῦν γὰρ, θηβαίοις πρὸς μὲν τὴν χώραν ἀνακομί-
σθαι, κάλλιστα πέπρακται· πρὸς δὲ τιμὴν καὶ δόξαν, αἴ-
σχιστα· εἰ γὰρ μὴ παρῆλθε φίλιππος, οὐδὲν ἂν αὐτοῖς ἐδόκει
εἶναι· ταῦτα δ' οὐκ ἐβούλοντο· ἀλλὰ τῷ τὸν ὀρχομενὸν καὶ τὴν

κορώνειαν λαβεῖν ἐπεθύμουν, οὐ δυνάμενοι δὲ ταῦτα πάνθ' ὑπέμειναν· Φίλιππον τοίνυν, ἐπειδή που τολμῶσί τινες λέγειν, ὡς οὐκ ἐβούλετο Θηβαίοις Ὀρχομενὸν καὶ Κορώνειαν παραδοῦναι, ἀλλ' ἠναγκάσθη· ἐγὼ δὲ τούτοις μὲν ἐρρῶσθαι λέγω· κἀκεῖνο δ' οἶδα, ὅτι οὐ μᾶλλον ταῦτ' ἔμελεν αὐτῷ, ἢ τὰς παρόδους λαβεῖν ἐβούλετο· καὶ τὴν δόξαν τοῦ πολέμου, τοῦ δοκεῖν δι' ἑαυτὸν κεκρίσθαι, εἰληφέναι, καὶ τὰ πύθια θεῖναι δι' αὑτοῦ· καὶ τούτων ἐπεθύμει μάλιστα τυχεῖν. Θετταλοὶ δὲ οὐδέτερ' ἐβούλοντο τούτων· οὔτε Θηβαίους, οὔτε τὸν Φίλιππον μείζους γενέσθαι· πάντα γὰρ ταῦτα ἐφ' αὑτοῖς ᾤοντο εἶναι· τῆς πυλαίας δὲ ἐπιθυμοῦντες καὶ τῶν ἐν Δελφοῖς πλεονεκτημάτων, διττῶν κύριοι γενέσθαι· τοῦ δὲ τούτων τυχεῖν, πάντα συνέπραξαν· τῶν τοίνυν διὰ τὸ ἔγκλημα, καθ' ὃν ἄρ' ἕκαστος πολλὰ πεποιηκότα, ὧν οὐδὲν ἐβούλετο πρᾶξαι· τοῦτο μὲν τοίνυν ὅτι τοιοῦτόν ἐστι, φυλακτέον ἡμῖν· τὰ κελευόμενα ἡμᾶς ἆρα διὰ τοῦτο ποιεῖν ταῦτα φοβουμένους, καὶ σὺ ταῦτα κελεύεις; πολλοῦ γε καὶ δέω· ἀλλ' ὡς οὔτε πράξομεν οὐδὲν ἀνάξιον ἡμῶν αὐτῶν, οὔτ' ἔσται πόλεμος, νοῦν τε δόξομεν πᾶσιν ἔχειν καὶ τὰ δίκαια λέγειν, τοῦτ' οἶμαι δεῖν· πρὸς δὲ τοὺς θρασέως ὅτι οὖν οἰομένους δεῖν ὑπομένειν, καὶ μὴ προορωμένους τὸν πόλεμον, ἐκεῖνα βούλομαι λογίσασθαι· ἡμεῖς Θηβαίους ἐῶμεν ἔχειν Ὠρωπόν· κἂν εἴ τις ἔροιτο ἡμᾶς κελεύσας εἰπεῖν τἀληθῆ, διὰ τί; ἵνα μὴ πολεμῶμεν, φαίημεν ἄν· καὶ Φιλίππῳ νῦν κατὰ τὰς συνθήκας Ἀμφίπολιν παρακεχωρήκαμεν· καὶ Καρδιανοὺς ἐῶμεν ἔξω τῶν Χερρονησιτῶν

Ὑπόθεσις τοῦ κατὰ φιλίππου β'

τῶν ἄλλων τὰ τάχιστα· καὶ τοὺς ὠραταὺς νησιώτας καὶ τὰ
λαμβάνειν· Χίον· καὶ Κῶ· καὶ Ῥόδον· καὶ Βυζάντιον καὶ τὰ
γενόμενα πλοῖα. δῆλον ὅτι τὴν ἀπὸ τῆς ἐρωμένης κοινῆς χάριν
πλεονεκτοῦν ἀθηνῶν αὐτὴν εἶναι νομίζοντες, καὶ τὸ πρὸς
κρούειν καὶ τὸ φιλονεικεῖν περὶ τοῦτον· γενέσθαι καὶ
κοινῇ δηλοῦντι, περὶ ἑκάστου καθ' ἕνα οὕτως εἰ δὴ περὶ συν-
ηνεγμένοις περὶ τῶν οἰκείων καὶ ἀνασπαστάτων, πεῖσαι
πάντας περὶ τῆς ἐν δελφοῖς σὺν ἀθηναίοις πολεμήσαι :+

Παραινεῖ διὰ τούτου τοῦ λόγου τοῖς ἀθηναίοις ὁ ῥήτωρ πολέμιον ὑποπτεύειν τὸν φίλιππον. καὶ τῇ εἰρήνῃ μὴ πάνυ πιστεύειν. ἀλλ' ἐγρηγορέναι καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς πράγμασι, καὶ παρασκευάζεσθαι πρὸς πόλεμον. ἐπιβουλεύειν γὰρ αἰτιᾶται καὶ τοῖς ἀθηναίοις καὶ πᾶσι τοῖς ἕλλησι τὸν φίλιππον. καὶ τοῦτο αὐτοῦ καταμαρτυρούσας τὰς πράξεις φησίν. ἐπαγγέλλεται δὲ καὶ ἀποκρίσεις δώσειν πρὸς τοὺς πρέσβεις ἥκοντας ἀπορούντων τῶν ἀθηναίων, ὁπότε ἀποκρίνασθαι δεῖ. πόθεν δὲ οὗτοι καὶ περὶ τίνων ἥκουσιν ἐν τῷ λόγῳ μὲν οὐ δηλοῦται. ἐκ δὲ τῶν φιλιππικῶν ἱστοριῶν, μαθεῖν δυνατόν. κατὰ γὰρ τοῦτον τὸν καιρὸν ἔπεμψε πρέσβεις ὁ φίλιππος πρὸς τοὺς ἀθηναίους αἰτιώμενος ὅτι διαβάλλουσιν αὐτὸν μάτην πρὸς τοὺς ἕλληνας. ὡς ἐπαγγειλάμενον αὐτοῖς, πολλὰ καὶ μεγάλα. ψευσάμενον δέ. οὐδὲν γὰρ ὑπεσχῆσθαι φησίν, οὐδὲ ἐψεῦσθαι. καὶ περὶ τούτου ἐλέγχους ἀπαιτεῖ. ἔπεμψαν δὲ μετὰ φιλίππου καὶ ἀργεῖοι καὶ μεσσήνιοι πρέσβεις εἰς ἀθήνας. αἰτιώμενοι καὶ οὗτοι τὸν δῆμον, ὅτι λακεδαιμονίοις καταδουλουμένοις τὴν πελοπόννησον, εὐνοεῖ τε καὶ συγκροτεῖ. αὐτοῖς δὲ περὶ ἐλευθερίας πολεμοῦσιν, ἐναντιοῦται. ἀποροῦσιν οὖν οἱ ἀθηναῖοι καὶ πρὸς τὸν φίλιππον ἀποκρίσεως, καὶ πρὸς τὰς πόλεις. ὅτι εὖνοι μέν εἰσι λακεδαιμονίοις, ἐκ δὲ τῶν ἀργείων καὶ μεσσηνίων μετὰ φιλίππου συστᾶσιν καὶ μισοῦσι καὶ ὑποπτεύουσιν.

Κατὰ φιλίππου β'

Ὅταν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι λόγοι γίνωνται περὶ ὧν φίλιππος
πράττει καὶ βιάζεται παρὰ τὴν εἰρήνην, ἀεὶ τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν
λόγους, καὶ δικαίους καὶ φιλανθρώπους ὁρῶ φαινομένους,
καὶ λέγειν μὲν ἅπαντας ἀεὶ τὰ δέοντα δοκοῦντας τοὺς κατη-
γοροῦντας φιλίππου, γιγνόμενον δ' οὐδὲν ὡς ἔπος εἰπεῖν τῶν
δεόντων, οὐδ' ὧν εἵνεκα ταῦτα ἀκούειν ἄξιον· ἀλλ' εἰς
τοῦτο ἤδη προηγμένα τυγχάνει πάντα τὰ πράγματα τῇ
πόλει, ὥσθ' ὅσῳ τις ἂν μᾶλλον καὶ φανερώτερον ἐξελέγχῃ
φίλιππον, καὶ τὴν πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην παραβαίνοντα,
καὶ πᾶσι τοῖς ἕλλησιν ἐπιβουλεύοντα, τοσούτῳ τὸ τί χρὴ
ποιεῖν συμβουλεῦσαι, χαλεπώτερον εἶναι· αἴτιον δὲ τούτων
ὅτι πάντας ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοὺς πλεονεκτεῖν ζητοῦν-
τας, ἔργῳ κωλύειν καὶ πράξεσιν οὐχὶ λόγοις δέον, πρῶτον
μὲν ἡμεῖς οἱ παριόντες, τούτων μὲν ἀφεστήκαμεν καὶ γράφειν
καὶ συμβουλεύειν, διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀπέχθειαν ὀκνοῦντες.

οὐ μὴν ἀποφήνασθαι δύναται δίκαια πράττειν τοὺς λακεδαιμονίους. πρὸς δὲ τὸ φίλιππον δὲ ἡμαρτήκασι μὲν ὧν ἤλπισαν. οὐ μὴν ἐκείνου γε αὐτοῦ δοκοῦσιν ἐξηπατῆσθαι. οὔτε γὰρ ταῖς ἐπιστολαῖς ἀνέγραψεν ὁ φίλιππος ἐπαγγελίαν οὐδεμίαν, οὔτε διὰ τῶν ἰδίων πρέσβεων ἐποιήσατο τινὰ ὑπόσχεσιν. ἀλλ' ἀθηναίων τινὲς ἦσαν, οἱ τὸν δῆμον ἐς ἐλπίδα κατέστησαν, ὡς φίλιππος φωκέας σώσει, τὰς δὲ θήβας ὕβριν καταλύσει. διὰ τοῦτο ὁ δημοσθένης τῶν ἀποκρίσεων μνησθεὶς, ἐπαγγέλλεται ἐρεῖν αὐτὰς ὕστερον. φησὶ δὲ ὅτι δίκαιον ἦν τοὺς τὴν ἐλπίδα πεποιηκότας, ἐκείνους τὰς ἀποκρίσεις ἀπαιτεῖσθαι. τοὺς ἀπατήσαντας φησὶ τὸν δῆμον, καὶ ἀνοίξαντας φιλίππῳ πύλας. ταῦτα δὲ ἐς τὸν αἰσχίνην αἰνίττεται προκατασκευάζων ὥς φασι, τὴν κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν τὴν παραπρεσβείας, ἣν ὕστερον ἐνεστήσατο. καὶ προδιαβάλλων αὐτὸν πρὸς τοὺς ἀθηναίους :—

οἷα ποιεῖ δὲ ὡς δεινὰ καὶ χαλεπὰ καὶ τοιαῦτα διεξερχόμεθα. τὰ δ' ἐνθυμηθέντες οἱ καθήμενοι, ὡς μὲν ἂν δικαίους λόγους εἴποιτε καὶ λέγοντος ἄλλου συνείητε, ἄμεινον φιλίππου παρεσκεύασθε· ὡς δὲ κωλύσαιτ' ἂν ἐκεῖνον πράττειν ταῦτα ἐφ' ὧν ἐστι νῦν, παντελῶς ἀργῶς ἔχετε. συμβαίνει δὴ πρᾶγμα ἀναγκαῖον οἶμαι καὶ ἴσως εἰκός, ἐν οἷς ἑκάτεροι διατρίβετε καὶ περὶ ἃ σπουδάζετε, ταῦτα ἄμεινον ἑκατέροις ἔχειν, ἐκείνῳ μὲν αἱ πράξεις, ὑμῖν δ' οἱ λόγοι. εἰ μὲν οὖν καὶ νῦν λέγειν δικαιότερα ἐξαρκεῖ ὑμῖν, ῥᾴδιον καὶ πόνος οὐδεὶς πρόσεστι τῷ πράγματι· εἰ δ' ὅπως τὰ παρόντ' ἐπανορθωθήσεται δεῖ σκοπεῖν καὶ μὴ προελθόντα ἔτι πορρωτέρω λήσει πάντας ἡμᾶς, μηδ' ἐπιστήσεται μέγεθος δυνάμεως, πρὸς ἣν οὐδ' ἀντᾶραι δυνησόμεθα, οὐχ ὁ αὐτὸς τρόπος ὅσπερ πρότερον τοῦ βουλεύεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς λέγουσιν ἅπασι καὶ τοῖς ἀκούουσιν ὑμῖν, τὰ βέλτιστα καὶ τὰ σώσοντα τῶν ῥᾴστων καὶ τῶν ἡδίστων προαιρετέον. πρῶτον μὲν γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι εἴ τις θαρρεῖ, ὁρῶν ἡλίκος ἤδη καὶ ὅσων κύριός ἐστι φίλιππος, καὶ μηδένα οἴεται κίνδυνον φέρειν τοῦτο τῇ πόλει, μηδ' ἐφ' ὑμᾶς πάντα ταῦτα παρασκευάζεσθαι, θαυμάζω. καὶ δεηθῆναι πάντων ὁμοίως ὑμῶν βούλομαι, τοὺς λογισμοὺς ἀκοῦσαί μου διὰ βραχέων, δι' οὓς τἀναντία ἐμοὶ παρέστηκε προσδοκᾶν, καὶ δι' ὧν ἐχθρὸν ἡγοῦμαι φίλιππον. ἵν' ἐὰν μὲν ἐγὼ δοκῶ βέλτιον τῶν ἄλλων προορᾶν, ἐμοὶ πεισθῆτε· ἐὰν δ' οἱ θαρροῦντες καὶ πεπιστευκότες αὐτῷ, τούτοις προσθῆσθε. ἐγὼ τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι λογίζομαι τίνων ὁ φι-

λιππος κύριος πρῶτον μετὰ τὴν εἰρήνην κατέστη Πυλῶν καὶ
τῶν ἐν Φωκεῦσι πραγμάτων· τί οὖν τούτοις ἐχρήσατο·
ἃ Θηβαίοις συμφέρει, καὶ οὐχ ἃ τῇ πόλει, πράττειν προ-
είλετο· τί δήποτε; ὅτι πρὸς πλεονεξίαν οἶμαι καὶ τὸ πάνθ'
ὑφ' ἑαυτῷ ποιήσασθαι τοὺς λογισμοὺς ἐξετάζων· καὶ οὐ
πρὸς εἰρήνην οὐδ' ἡσυχίαν, οὐδὲ δίκαιον οὐδὲν εἶδε πάνυ
ὀρθῶς· ὅτι τῇ μὲν ἡμετέρᾳ πόλει καὶ τοῖς ἤθεσι τοῖς ἡμετέροις ἤθε-
σιν, οὐδὲν ἂν ἐνδείξαιτο τοιοῦτον· οὐδὲ ποιήσειεν, ὑφ' οὗ
πεισθέντες ὑμεῖς τῆς ἰδίας ἕνεκ' ὠφελείας τῶν ἄλλων
τινὰς Ἑλλήνων ἐκείνῳ προοῖσθε, ἀλλὰ καὶ τοῦ δικαίου λόγον
ποιούμενοι, καὶ τὴν προσοῦσαν ἀδοξίαν τῷ πράγματι φεύγον-
τες, καὶ πάνθ' ἃ προσήκει προορώμενοι, ὁμοίως ἐναντιώ-
σεσθαι, ἄν τι τοιοῦτον ἐπιχειρῇ πράττειν, ὥσπερ ἂν εἰ πολεμοῦν-
τες τύχοιτε, τοὺς δὲ Θηβαίους ἡγεῖτο, ὅπερ συνέβη, ἀντὶ
τῶν ἑαυτοῖς γιγνομένων, τὰ λοιπὰ ἐάσειν ὅπως βούλεται
πράττειν ἑαυτῷ, καὶ οὐχ ὅπως ἀντιπράξειν καὶ διακωλύ-
σειν, ἀλλὰ καὶ συστρατεύσειν, ἂν αὐτοὺς κελεύῃ. καὶ νῦν τοὺς
Μεσσηνίους καὶ τοὺς Ἀργείους ταὐτὰ ὑπειληφὼς, εὖ ποιεῖ. ὃ
καὶ μέγιστόν ἐστιν ἐγκώμιον ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· κέ-
κρισθε γὰρ ἐκ τούτων τῶν ἔργων, μόνοι τῶν πάντων· μηδενὸς
ἂν κέρδους τὰ κοινὰ δίκαια τῶν Ἑλλήνων προέσθαι· μηδ'
ἀνταλλάξασθαι μηδεμιᾶς χάριτος μηδ' ὠφελείας τὴν εἰς τοὺς
Ἕλληνας εὔνοιαν. Καὶ ταῦτ' εἰκότως καὶ περὶ ὑμῶν οὕτως ὑπεί-
ληφε· καὶ κατ' Ἀργείων καὶ Θηβαίων ὡς ἑτέρως, οὐ μόνον εἰς τὰ
παρόντα ὁρῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸ τούτων λογιζόμενος· εὑρίσκει
γὰρ οἶμαι καὶ ἀκούει τοὺς ὑμετέρους προγόνους, ἐξὸν αὐτοῖς τῶν

λοιπῶν ἄρχειν ἠξίων, ὡς ταὐτὸ ὑπακούειν βασιλεῖ, οὐ μό-
νον ἐκείνῳ ἀσχημονοῦντες τὸν λόγον τοῦτον καὶ ἀληθινὰ λέ-
ξαι δέος ὁ τούτων πείσονος περὶ τούτων κῆρυξ· ἀλλ' αὐ-
τὴν πόλιν αὖ λιπεῖν πειθόμενοι, καὶ παθεῖν ὅτι γε ὑπομέ-
νοντας, καὶ μετὰ ταῦτα πράξαντας ταῦτα, ἃ πάντων μά-
λιστ' αἰσχύνη λαβεῖν ἀξίως δ' εἰπεῖν οὐδεὶς ἂν δύναιτο· διὸ περὶ
καταπροδοῦναι πολιτικῶς· ὅτι γὰρ μέγιστα ἐστι ἁμαρτήματα
ἢ ὡς τῷ λόγῳ τις ἂν εἴποι· τοὺς δὲ Θηβαίων καὶ ἀργείων
περὶ τῶν, τοὺς μὲν οὐ προστάξαντας τῷ βαρβάρῳ
τοὺς δ' οὐ μὲν ἀντιτάξοντας· οἱ δὲ νῦν ἀμφοτέροις ἴσον
τὸ λυσιτελὲς οὐ φαίπησοντας, γὰρ ὅτι συνῴσει κοινῇ τοῖς
ἐκεῖ καθιστάμενοι· ἢ γὰρ τοῦ γε ἡμᾶς καὶ οἱ τὸ φίλοις,
ἐπὶ τοῖς Δικαίοις αἱρήσεσθαι· εἰ δὲ ἐκείνοις πείθεσθαι το-
σοῦτο τοῖς ἔχειν τῆς αὐτοῦ πλεονεξίας· διὰ ταῦτα καὶ νῦν
ἀνθυμεῖσθαι καὶ τὸ τὰ κοινὰ αἱρεῖσθαι. γὰρ περὶ δὴ τριήρεις
γεωργεῖν πλοίοις αὐτοῖς ἡμῖν βουλεύουσας· οὐδὲ τὴν μεσογαίαν
τινὰ ἀρχὴν ἀφῄρηκε· τῆς δ' ἐπὶ τὴν θάλατταν καὶ τῶν ὑπε-
ρορίων ἀφῄρηκε· οὐ δὲ μυκηναίους τοῖς λοιποῖς οὐδὲ
ταῖς ὑποσχέσεσιν ἐφ' αἷς τῆς εἰρήνης ἔτυχον· ἀλλ' αὐ μὴ
Δία εἴ τις ἂν ὡς πάντα ταῦτα ἴδοι, γὰρ πλεονεξίαι
εἶναι, οὐδὲν εἰ ἐκείνου κατηγορῶ, τό γε ταῦτα πράξαι·
ἀλλ' αὖ τῷ δίκαιον τρόπον ἀξιοῦν τοῖς Θηβαίοις καὶ
ὑμᾶς, ἀλλὰ τοῦτον καὶ μόνον τῶν λόγων πάντων, δεῖ
λέγειν πάντων νῦν εἰπεῖν· ὁ γὰρ Λακεδαιμονί-
οις ἀφιέναι κελεύων, πῶς ἂν ὀρχομενὸν καὶ κορω-
νείαν τοῖς Θηβαίοις προσθείς, τὸ δίκαια νομίζειν

ταῦτ' ἐναντία τῇ πλεονεξίᾳ συνεχώρει τότε. ἀλλὰ βίᾳ δηλονότι νὴ
Δία, τοῦτο γὰρ αὖ λοιπόν, καὶ παραγινομένων τῶν Θετ-
ταλῶν ἵππου καὶ τῶν Θηβαίων ὁπλιτῶν ἐν μέσῳ λη-
φθεὶς συνεχώρησε ταῦτα; καλῶς. οὐκοῦν φασὶ μὲν
μέλλειν πρὸς Θηβαίους αὐτὸν ὑπόπτως ἔχειν. καὶ λογο-
ποιοῦσι περιιόντες, ὡς Ἐλάτειαν τειχιεῖ. ὁ δὲ ταῦτα
μὲν μέλλει καὶ μελλήσει γ' ὡς ἐγὼ κρίνω. τοῖς Μεσσηνίοις δὲ
καὶ τοῖς Ἀργείοις ἐπὶ τοὺς Λακεδαιμονίους συμβάλλειν
οὐ μέλλει, ἀλλὰ ξένους εἰσπέμπει καὶ χρήματα ἀποστέλλει·
καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχων αὐτός ἐστι προσδόκιμος.
τοὺς μὲν ὄντας ἐχθροὺς Θηβαίων Λακεδαιμονίους ἀναι-
ρεῖ. οὓς δ' ἀπώλεσεν αὐτὸς πρότερον Φωκέας, νῦν σώζει;
καὶ τίς ἂν ταῦτα πιστεύσειεν; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδ' ἂν ἡγοῦμαι
Φίλιππον, οὔτ' εἰ τὰ πρῶτα βιασθεὶς ἄκων ἔπραξεν, οὔτ' εἰ νῦν
ἀπεγίνωσκε Θηβαίους, τοῖς ἐκείνων ἐχθροῖς
συνεχῶς ἐναντιοῦσθαι, ἀλλ' ἀφ' ὧν νῦν ποιεῖ, κἀκεῖνα ἐκ
προαιρέσεως δῆλός ἐστι ποιήσας. ἐκ πάντων δ' ἄν τις
ὀρθῶς θεωροίη, πάντα πραγματεύεται κατὰ τῆς πό-
λεως συντάττων. καὶ τοῦτ' ἐξ ἀνάγκης τρόπον τινὰ αὐτῷ νῦν
γε δὴ συμβαίνει. λογίζεσθε γάρ. ἄρχειν βούλεται, τούτου
δ' ἀνταγωνιστὰς μόνους ὑπείληφεν ὑμᾶς. ἀδικεῖ πολὺν
ἤδη χρόνον. καὶ τοῦτ' αὐτὸς ἄριστα σύνοιδεν ἑαυτῷ·
οἷς γὰρ οὖσιν ὑμετέροις ἔχει, τούτοις πάντα τἄλλα
ἀσφαλῶς κέκτηται. εἰ γὰρ Ἀμφίπολιν καὶ Ποτίδαιαν
προεῖτο, οὐδ' ἂν οἴκοι μένειν βεβαίως ἡγεῖτο. ἀμφότερα οὖν
οἶδε. καὶ αὑτὸν ὑμῖν ἐπιβουλεύοντα, καὶ ὑμᾶς

αἰσθανομένους· ἀφ' ἑαυτοῦ δ' ὑμᾶς ὑπολαμβάνει ὅτι καὶ
σὺ αὐτὸν μισεῖν νομίζοι, καὶ παροξύνεται· πείσεσθαί τι
κακὸν προσδοκῶν, ἂν καιρὸν λάβητε, ἂν μὴ πρότερος
φθάσῃ ποιήσας· διὰ ταῦτ' ἐγρήγορεν· ἐφέστηκεν ἐπὶ
τῇ πόλει· θεραπεύει τινὰς Θηβαίους καὶ Πελοποννησίων
τοὺς ταὐτὰ βουλομένους τούτοις· οὓς διὰ μὲν πλεονε-
ξίαν, τὰ παρόντα ἀγαπήσειν οἴεται· διὰ δὲ σκαιότητα τρόπων,
τῶν μετὰ ταῦτα οὐδὲν προόψεσθαι· καίτοι σωφρονοῦσί
γε καὶ μετρίως, ἐναργῆ παραδείγματ' ἐστὶν ἰδεῖν, ἃ καὶ
πρὸς Μεσσηνίους καὶ πρὸς Ἀργείους ἔμοιγ' εἰπεῖν συνέβη·
βέλτιον δ' ἴσως καὶ πρὸς ὑμᾶς εἰρῆσθαι· πῶς γὰρ οἴ-
εσθε ἔφην ὦ ἄνδρες Μεσσήνιοι, δυσχερῶς ἀκούειν
Ὀλυνθίους, εἴ τις λέγοι κατὰ Φιλίππου κατ' ἐκεί-
νους τοὺς χρόνους· ὅτ' Ἀνθεμοῦντα μὲν αὐτοῖς ἀφίει· οὗ πάντες
οἱ πρότερον Μακεδόνων βασιλεῖς ἀντεποιοῦντο· Ποτίδαιαν
δ' ἐδίδου, τοὺς Ἀθηναίους ἀποίκους ἐκβάλλων· καὶ
τὴν μὲν ἔχθραν τὴν πρὸς ὑμᾶς αὐτὸς ἀνῄρητο, τὴν χώραν δ'
ἐκείνοις ἐδεδώκει καρποῦσθαι· ἆρα προσδοκᾶν αὐτοὺς
τοιαῦτα πείσεσθαι, ἢ λέγοντός ἄν τινος πιστεῦσαι οἴε-
σθε; ἀλλ' ὅμως ἔφην ἐγὼ μικρὸν χρόνον τὴν ἀλλοτρίαν καρπω-
σάμενοι, πολὺν τῆς ἑαυτῶν ὑπ' ἐκείνου στέρονται·
αἰσχρῶς ἐκπεσόντες, οὐ κρατηθέντες μόνον, ἀλλὰ καὶ
προδοθέντες ὑπ' ἀλλήλων καὶ πραθέντες· οὐ γὰρ ἀσφαλεῖς
ταῖς πολιτείαις αἱ πρὸς τοὺς τυράννους λίαν ὁμιλίαι·
τί δ' οἱ Θετταλοί; ἆρ' οἴεσθε ἔφην, ὅτ' αὐτοῖς τοὺς τυράν-
νους ἐξέβαλλε; καὶ πάλιν Νίκαιαν καὶ Μαγνησίαν ἐδίδου,

προσδοκᾶν τὴν καθεστῶσαν νῦν δεκαδαρχίαν ἔσεσθαι
παρ' αὐτοῖς, ἢ τὸν τὴν πυλαίαν ἀποδόντα τοῦτον τὰς ἰδί-
ας αὐτῶν προσόδους παραιρήσεσθαι; οὐκ ἔστι ταῦτα· ἀλλὰ
μὴν γέγονε ταῦτα· καὶ πᾶσιν ἔστιν εἰδέναι. ὑμεῖς δ' ἔφην
ἐγώ, διδόντα μὲν καὶ ὑπισχνούμενον θεωρεῖτε φίλιππον·
ἐξηπατηκότα δ' ἤδη καὶ παρακεκρουμένον ἀπεύ-
χεσθε· εἰ σωφρονεῖτε δή, ἰδεῖν. ἔστι τοίνυν νὴ Δί' ἔφην ἐγὼ
παντοδαπὰ εὑρημένα ταῖς πόλεσι πρὸς φυλακὴν καὶ σω-
τηρίαν, οἷον χαρακώματα καὶ τείχη· καὶ τάφροι· καὶ τἆλλα
ὅσα τοιαῦτα· καὶ ταῦτα μέν ἐστιν ἅπαντα χειροποίητα·
καὶ δαπάνης προσδεῖται· ἓν δέ τι κοινόν, ἡ φύσις
τῶν εὖ φρονούντων ἐν αὐτῇ κέκτηται φυλακτήριον· ὃ πᾶσι
μὲν ἐστὶν ἀγαθὸν καὶ σωτήριον· μάλιστα δὲ τοῖς πλήθεσι πρὸς
τοὺς τυράννους. τί οὖν ἐστι τοῦτο; ἀπιστία· ταύτην φυλάττετε·
ταύτης ἀντέχεσθε· ἂν ταύτην σώζητε, οὐδὲν δεινὸν μὴ πά-
θητε· τί ζητεῖτε; ἐλευθερίαν; εἶτ' οὐχ ὁρᾶτε
φίλιππον ἀλλοτριωτάτας ταύτῃ καὶ τὰς προσηγορίας ἔχοντα;
βασιλεὺς γὰρ καὶ τύραννος ἅπας, ἐχθρὸς ἐλευθερίᾳ καὶ νόμοις
ἐναντίος· οὐ φυλάξεσθε ὅπως ἔφην μὴ πολέμου ζη-
τοῦντες ἀπαλλαγῆναι, δεσπότην εὕρητε; ταῦτα ἀκούσαντες
ἐκεῖνοι καὶ θορυβοῦντες ὡς ὀρθῶς λέγεται, καὶ πολλοὺς
ἑτέρους λόγους παρὰ τῶν πρέσβεων, καὶ παρόντος ἐμοῦ, καὶ
πάλιν ὕστερον ἀκούσαντες ὡς ἔοικεν, οὐδὲν μᾶλλον ἀπο-
σχήσονται τῆς φιλίππου φιλίας οὐδ' ὧν ἐπαγγέλλεται· καὶ
οὐ τοῦτ' ἔστιν ἄτοπον εἰ μεσσήνιοι καὶ πελοποννησίων τινὲς
παρὰ τῷ λογισμῷ βέλτισθ' ὁρῶσι, τι πράξουσιν, ἀλλ' ὑμεῖς

οἱ ἠκηκοότες ἑκάστοτε αὐτοὶ καὶ τῶν λεγόντων ἀκούοντες ὑμεῖς
ὡς ἐπιβουλεύεσθε· ὡς περιστοιχίζεσθε· ὡς αὐτοῦ μηδὲν
ἤδη ποιήσητε, αἰσθάνεσθαι ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, πάντα ταῦθ' ὑπομε-
νεῖτε· οὕτως ἡ παραυτίκα ἡδονὴ καὶ ῥᾳστώνη, μεῖζον
ἰσχύει, τοῦ ποθ' ὕστερον συνοίσειν μέλλοντος· περὶ μὲν δὴ τῶν
ὑμῖν πρακτέων, καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον βουλεύσεσθε
ἂν σωφρονῆτε· ἃ δὲ νῦν ἀποκρινάμενοι τὰ δέοντ' ἂν εἴητ'
ἐψηφισμένοι, ταῦτ' ἤδη λέξω· ἦν μὲν γὰρ δίκαιον ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι, τοὺς ἐνεγκόντας τὰς ὑποσχέσεις ἐφ' αἷς ἐπείσθη-
τε ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην, καλεῖν· οὔτε γὰρ αὐτὸς ἄν ποτε
ὑπέμεινα πρεσβεύειν, οὔτ' ἂν ὑμεῖς οἶδ' ὅτι ἐπαύσα-
σθε πολεμοῦντες, εἰ τοιαῦτα πράξειν τυχόντα εἰρήνης
Φίλιππον ᾤεσθε· ἀλλ' ἦν πολὺ τούτων ἀφεστηκότα τὰ
τότε λεγόμενα· καὶ πάλιν ἑτέρους καλεῖν· τίνας;
τοὺς ὅτ' ἐγὼ γεγονυίας ἤδη τῆς εἰρήνης, ἀπὸ τῆς ὑστέρας
ἥκων πρεσβείας τῆς ἐπὶ τοὺς ὅρκους, αἰσθόμενος φενα-
κιζομένην τὴν πόλιν, προὔλεγον καὶ διεμαρτυρόμην,
καὶ οὐκ εἴων προέσθαι Πύλας, οὐδὲ Φωκέας, λέγοντας,
ὡς ἐγὼ μὲν ὕδωρ πίνων, εἰκότως δύσκολος καὶ δύσ-
τροπος εἰμί τις ἄνθρωπος· Φίλιππος δὲ ἅπερ εὔξαισθ' ἂν ὑμεῖς,
ἐὰν παρέλθῃ πράξει, καὶ Θεσπιὰς μὲν καὶ Πλαταιὰς τει-
χιεῖ, Θηβαίους δὲ παύσει τῆς ὕβρεως, Χερρόνησον δὲ τοῖς
αὑτοῦ τέλεσι διορύξει, Εὔβοιαν δὲ καὶ τὸν Ὠρωπὸν
ἀντ' Ἀμφιπόλεως ὑμῖν ἀποδώσει· ταῦτα γὰρ ἅπαντα
ἐπὶ τοῦ βήματος ἐνταῦθα μνημονεύετ' οἶδ' ὅτι ῥηθέντ',
καίπερ ὄντες οὐ δεινοὶ τοὺς ἀδικοῦντας μεμνῆσθαι·

τὸ πάντων αἴσχιστον, καὶ τοῖς ἐγγόνοις πρὸς τὰς ἐλπίδας
τὴν αὐτὴν εἰρήνην εἶναι ταύτην προσεψηφίσασθαι·
οὕτω τελέως ὑπήχθητε. τί δὴ ταῦτα νῦν λέγω, καὶ δεῖν
φημὶ δεῖν τούτους ἐγὼ μὴ τοὺς θεοὺς τἀληθῆ μετὰ παρρη-
σίας ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι· οὐχ ἵνα εἰς
λοιδορίαν ἐμπεσὼν ἐμαυτῷ μὲν ἐξ ἴσου λόγον παρ' ὑμῖν
ποιήσω· τοῖς δ' ἐμοὶ προσκρούσασιν ἐξ ἀρχῆς, πρόσχω
πρόφασιν καινήν· τοῦ πάλιν τι λαβεῖν παρὰ Φιλίππου,
οὐδ' ἵνα τὴν ἄλλως ἀδολεσχῶ· ἀλλ' οἶμαί ποθ' ὑμᾶς λυπή-
σειν ἃ Φίλιππος πράττει μᾶλλον, ἢ τὰ νυνί· τὸ γὰρ πρᾶγμα
ὁρῶ προβαῖνον· καὶ οὐχὶ βουλοίμην μὲν ἂν εἰκάζειν
ὀρθῶς· φοβοῦμαι δὲ μὴ λίαν ἐγγὺς ᾖ τοῦτ' ἤδη· ὅταν οὖν
μηκέθ' ὑμῖν ἀμελεῖν ἐξουσία γίγνηται τῶν συμβαινόντων,
μηδ' ἀκούητε ὅτι ταῦτ' ἐφ' ὑμᾶς ἐστιν, ἐμοῦ μηδὲ τοῦ δεῖνος,
ἀλλ' αὐτοὶ πάντες ὁρᾶτε, καὶ εὖ εἰδῆτε, ὀργίλους καὶ τραχεῖς
ὑμᾶς ἔσεσθαι νομίζω· φοβοῦμαι δὲ μὴ τῶν πρέσβεων
σεσιωπηκότων ἐφ' οἷς αὑτοῖς συνίσασι δεδωροδοκηκόσι,
τοῖς ἐπανορθοῦν τι πειρωμένοις τῶν διὰ τούτους ἀπολω-
λότων, τῇ παρ' ὑμῶν ὀργῇ περιπεσεῖν συμβῇ· ὁρῶ γὰρ ὡς
τὰ πολλὰ ἐνίους, οὐκ εἰς τοὺς αἰτίους, ἀλλ' εἰς τοὺς ὑπὸ
χεῖρα μάλιστα τὴν ὀργὴν ἀφιέντας· ἕως οὖν ἔτι μέλλει
καὶ συνίσταται τὰ πράγματα καὶ κατακούομεν ἀλλήλων,
ἕκαστον ὑμῶν, καίπερ ἀκριβῶς εἰδότα, ὅμως ἐπανα-
μνῆσαι βούλομαι· τίς ὁ Φωκέας καὶ Πύλας ποιήσας ὑμᾶς
προέσθαι· ὧν καταστὰς ἐκεῖνος κύριος, τῆς ἐπὶ τὴν Ἀττι-
κὴν ὁδοῦ καὶ τῆς εἰς Πελοπόννησον κύριος γέγονε, καὶ

πεποίηκεν ὑμῖν μήτε περὶ τῶν δικαίων, μήτε περὶ τῶν ἔξω πραγμάτων εἶναι τὴν βουλήν, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ καὶ τοῦ πρὸς τὴν Ἀττικὴν πολέμου· ὃς λυπήσει μὲν ἕκαστον ἐπειδὰν παρῇ· γέγονε δ' ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· εἰ γὰρ μὴ παρεκρούσθητε τόθ' ὑμεῖς, οὐδὲν ἂν ἦν τῇ πόλει πρᾶγμα· οὔτε ναυσὶ δήπου κρατήσας, εἰς τὴν Ἀττικὴν ἦλθεν ἄν ποτε στόλῳ Φίλιππος· οὔτε πεζῇ βαδίζων ὑπὲρ τὰς Πύλας καὶ Φωκέας· ἀλλ' ἢ τὰ δίκαι' ἂν ἐποίει, καὶ τὴν εἰρήνην ἄγων, ἡσυχίαν εἶχεν, ἢ παραχρῆμ' ἂν ἦν ἐν ὁμοίῳ πολέμῳ δι' ὃν τότε τῆς εἰρήνης ἐπεθύμησεν· ταῦτ' οὖν εἰς μὲν ὑπόμνησιν, νῦν ἱκανῶς εἴρηται· ὡς δ' ἂν ἐξετασθείη μάλιστ' ἀκριβῶς, μὴ γένοιτο ὦ πάντες θεοί· οὐδένα γὰρ βουλοίμην ἂν ἔγωγ', οὐδ' εἰ δίκαιός ἐστ' ἀπολωλέναι, μετὰ τοῦ πάντων κινδύνου, καὶ τῆς ζημίας δίκην ὑποσχεῖν :– τέλ(ος)

Κατὰ Φιλίππου λόγος τρίτος :–

Πολλῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι λόγων γιγνομένων ὀλίγου δεῖν καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν, περὶ ὧν Φίλιππος, ἀφ' οὗ τὴν εἰρήνην ἐποιήσατο, οὐ μόνον ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἀδικεῖ· καὶ πάντων οἶδ' ὅτι φησάντων γ' ἄν, εἰ καὶ μὴ ποιοῦσι τοῦτο, καὶ λέγειν δεῖν καὶ πράττειν ὅπως ἐκεῖνος παύσεται τῆς ὕβρεως καὶ δίκην δώσει, εἰς τοῦτο ὑπηγμένα πάντα τὰ πράγματα καὶ προειμένα ὁρῶ, ὥστε δέδοικα, μὴ βλάσφημον μὲν

Ἁπλῆ τοῦ λόγου τούτου ὑπόθεσις. Φιλίππου τῷ λόγῳ μὲν εἰρήνην ἄγοντος, ἔργῳ δὲ πολλὰ ἀδικοῦντος, συμβουλεύει Ἀθηναίοις ὁ ῥήτωρ ἀναστῆναι, καὶ ἀμύνασθαι τὸν βασιλέα, ὡς κινδύνου μεγάλου καὶ αὐτοῖς ἐπικρεμαμένου, καὶ πᾶσι κοινῇ τοῖς Ἕλλησιν :–

εἴπω, ἀληθὲς δὲ εἰπεῖν· εἰ καὶ λέγειν ἅπαντες ἐβούλοντο
οἱ παριόντες, καὶ χειροτονεῖν ὑμεῖς, ἐξ ὧν ὡς φαυλότατα
ἔμελλε τὰ πράγματα ἕξειν, οὐκ οἴομαι δύνασθαι
χεῖρον, ἢ νῦν διατεθῆναι· πολλὰ μὲν οὖν ἴσως ἐστὶν αἴτια,
τοῦ ταῦθ' οὕτως ἔχειν, καὶ οὐ παρ' ἓν οὐδὲ δύο. εἰς τοῦτο
τὰ πράγματα ἀφῖκται· μάλιστα δὲ, ἄνπερ ἐξετάζητε
ὀρθῶς εὑρήσετε, διὰ τοὺς χαρίζεσθαι μᾶλλον ἢ τὰ βέλ-
τιστα λέγειν προαιρουμένους· ὧν τινὲς μὲν, ὦ ἄνδρες
ἀθηναῖοι, ἐν οἷς εὐδοκιμοῦσιν αὐτοὶ καὶ δύνανται,
ταῦτα φυλάττοντες, οὐδεμίαν περὶ τῶν μελλόντων πρό-
νοιαν ἔχουσιν· οὐκοῦν οὐδ' ὑμᾶς οἴονται δεῖν ἔχειν. ἕτεροι δὲ
δή· τοὺς ἐπὶ τοῖς πράγμασιν ὄντας αἰτιώμενοι καὶ διαβάλ-
λοντες, οὐδὲν ἄλλο ποιοῦσιν, ἢ ὅπως ἡ μὲν πόλις αὐτὴ
παρ' αὑτῆς δίκην λήψεται· καὶ περὶ τοῦτ' ἔσται· Φιλίππῳ δ'
ἐξέσται καὶ λέγειν καὶ πράττειν ὅ τι βούλεται· αἱ δὲ τοιαῦ-
ται πολιτεῖαι, συνήθεις μέν εἰσιν ὑμῖν· αἴτιαι δὲ τῆς
ταραχῆς καὶ τῶν ἁμαρτημάτων· ἀξιῶ δ', ὦ ἄνδρες
ἀθηναῖοι, ἐάν τι τῶν ἀληθῶν μετὰ παρρησίας λέγω,
μηδεμίαν μοι διὰ τοῦτο παρ' ὑμῶν ὀργὴν γενέσθαι· σκοπεῖτε
γὰρ ὡδί· ὑμεῖς τὴν παρρησίαν, ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων, οὕτω
κοινὴν οἴεσθε δεῖν εἶναι πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει· ὥστε καὶ
τοῖς ξένοις καὶ τοῖς δούλοις αὐτῆς μεταδεδώκατε· καὶ
πολλοὺς ἄν τις οἰκέτας ἴδοι παρ' ὑμῖν μετὰ πλείονος ἐξου-
σίας, ὅ τι βούλονται λέγοντας, ἢ πολίτας ἐνίους ἐν ἐνίαις τῶν
ἄλλων πόλεων· ἐκ δὲ τοῦ συμβουλεύειν παντάπασιν
ἐξεληλάκατε· εἶθ' ὑμῖν συμβέβηκεν ἐκ τούτου, ἐν τῇ

ταῖς ἐκκλησίαις τρυφᾶν καὶ κολακεύεσθαι πάντα
πρὸς ἡδονὴν ἀκούουσιν· ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς
γιγνομένοις, περὶ τῶν ἐσχάτων ἤδη κινδυνεύειν. εἰ
μὲν οὖν καὶ νῦν οὕτω διάκεισθε, οὐκ ἔχω τί λέγω· εἰ δὲ ἃ
συμφέρει τοῖς πράγμασι χωρὶς κολακείας ἐθελήσετε
ἀκούειν, ἕτοιμος λέγειν. Καὶ γὰρ εἰ πάνυ φαύλως τὰ
πράγματα ἔχει καὶ πολλὰ προεῖται, ὅμως ἔστιν ἐὰν ὑμεῖς
τὰ δέοντα ποιεῖν βούλησθε, ἔτι, πάντα ταῦτα ἐπανορ-
θώσασθαι. καὶ παράδοξον μὲν ἴσως ἐστὶν ὃ μέλλω
λέγειν, ἀληθὲς δέ· τὸ χείριστον ἐν τοῖς παρεληλυθόσι,
τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. τί οὖν ἐστι
τοῦτο; ὅτι οὔτε μικρὸν οὔτε μέγα οὐδὲν τῶν δεόντων
ποιούντων ὑμῶν, κακῶς τὰ πράγματα ἔχει· ἐπεί τοι
εἰ πάνθ' ἃ προσῆκε πραττόντων ὑμῶν, οὕτω διέκειτο,
οὐδ' ἂν ἐλπὶς ἦν αὐτὰ γενέσθαι βελτίω· νῦν δὲ τῆς
μὲν ῥᾳθυμίας τῆς ὑμετέρας καὶ τῆς ἀμελείας κεκρά-
τηκε Φίλιππος· τῆς πόλεως δ' οὐ κεκράτηκεν· οὐδὲ
ἥττησθε ὑμεῖς· ἀλλ' οὐδὲ κεκίνησθε. εἰ μὲν γὰρ ἅπαντες
ὡμολογοῦμεν Φίλιππον τῇ πόλει πολεμεῖν καὶ τὴν εἰρήνην
παραβαίνειν, οὐδὲν ἄλλο ἔδει τὸν παριόντα λέγειν
καὶ συμβουλεύειν, ἢ ὅπως ἀσφαλέστατα καὶ ῥᾷστα αὐτὸν
ἀμυνούμεθα· ἐπειδὴ δὲ οὕτως ἀτόπως ἔνιοι διά-
κεινται, ὥστε πόλεις καταλαμβάνοντος ἐκείνου καὶ
πολλὰ τῶν ὑμετέρων ἔχοντος, καὶ πάντας ἀνθρώπους ἀδι-
κοῦντος, ἀνέχεσθαί τινων ἐν ταῖς ἐκκλησίαις λεγόν-
των πολλάκις ὡς ἡμῶν τινές εἰσιν οἱ ποιοῦντες τὸν πό-

λέμων, ἀνάγκη φυλάττεσθαι καὶ διορθοῦσθαι περὶ τούτων. ἔστι γὰρ δέος μὴ ποθ' ὡς ἀμυνούμεθα γράψας τις καὶ συμβουλεύσας, εἰς τὴν αἰτίαν ἐμπέσῃ τοῦ πεποιηκέναι τὸν πόλεμον. ἐγὼ δὴ τοῦτο πρῶτον ἁπάντων λέγω καὶ διορίζομαι· εἰ ἐφ' ἡμῖν ἐστι τὸ βουλεύσασθαι περὶ τοῦ, πότερον εἰρήνην ἢ πόλεμον ἄγειν δεῖ, εἰ μὲν οὖν ἔξεστιν εἰρήνην ἄγειν τῇ πόλει καὶ ἐφ' ἡμῖν ἐστι τοῦτο, ἵν' ἐντεῦθεν ἄρξωμαι, φημὶ ἔγωγε ἄγειν ἡμᾶς δεῖν, καὶ τὸν ταῦτα λέγοντα γράφειν καὶ πράττειν, καὶ μὴ φενακίζειν ἀξιῶ. εἰ δ' ἕτερος, τὰ ὅπλα ἐν ταῖς χερσὶν ἔχων καὶ δύναμιν πολλὴν περὶ αὐτόν, τοὔνομα μὲν τὸ τῆς εἰρήνης ὑμῖν προβάλλεται, τοῖς δ' ἔργοις αὐτὸς τοῖς τοῦ πολέμου χρῆται, τί λοιπὸν ἄλλο, πλὴν ἀμύνεσθαι· φάσκειν δ' εἰρήνην ἄγειν εἰ βούλεσθε ὥσπερ ἐκεῖνος, οὐ διαφέρομαι. εἰ δέ τις ταύτην εἰρήνην ὑπολαμβάνει, ἐξ ἧς πάντα τἆλλα λαβὼν ἐφ' ὑμᾶς ἥξει, πρῶτον μὲν μαίνεται· ἔπειτα ἐκείνῳ παρ' ὑμῶν, οὐχ ὑμῖν παρ' ἐκείνου τὴν εἰρήνην λέγει. τοῦτο δ' ἐστὶν ὃ τῶν ἀναλισκομένων χρημάτων ἁπάντων Φίλιππος ὠνεῖται, αὐτὸν μὲν πολεμεῖν ὑμῖν, ὑφ' ὑμῶν δὲ μὴ πολεμεῖσθαι· καὶ μὴν εἰ μέχρι τούτου περιμενοῦμεν, ἕως ἂν ἡμῖν ὁμολογήσῃ πολεμεῖν, πάντων ἐσμὲν εὐηθέστατοι· οὐδὲ γὰρ ἂν ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν αὐτὴν βαδίζῃ καὶ τὸν Πειραιᾶ, τοῦτ' ἐρεῖ, εἴπερ οἷς πρὸς τοὺς ἄλλους πεποίηκε δεῖ τεκμαίρεσθαι. τοῦτο μὲν γὰρ Ὀλυνθίοις τετταράκοντα ἀπέχων στάδια τῆς πόλεως εἶπεν·

ὅτι παρ᾽ Αἰσχίνου θέατρον· ἢ ἐκείνοις ἐν ὄχλῳ δημηγορῶν,
ἢ μέτρου ἐν Μακεδονίᾳ· περὶ τὰ τὸν ἄλλον χρόνον· ἢ τῆς
αὐτοῦ αἰτιάσαιτο τὸ τοιοῦτον ἀφεὶς αὐτῶν καὶ πρέσβεις
πέμποντας καὶ ἀπολογησομένοις. τοῦτο δὲ τοὺς φωκέας ὡς
πρὸς συμμαχίαν ὑποβάλλετο. καὶ περὶ δὲ τῶν φωκέων
ἤδη, οἱ πρὶν καλοῦ δὴ ὧν αὐτῶν παραλελειμμένων. καὶ
περὶ ὑμῶν ἤριζον πολλοί, θηβαίοις οὐ λυσιτελῆ ὄντα τὸν
ἐκείνου πάροδον· καὶ μὴν καὶ φθάσας πρώην ὡς φίλος
καὶ σύμμαχος. ὡς θετταλοῖς ἦλθον, ἐχθροὺς καταλαβὼν
καὶ τὰ τῆς αὐτῆς ἀταλαιπώροις ὠρέγνυς τοιούτοις,
ὑποσχόμενος ἀφθόνους στρατιώτας προσομφρονεῖν
καταλύσαι· πῶς ἂν ἐδύνατο πρὸς αὐτούς, ὡς νοσοῦσι
καὶ στασιάζουσιν ἐν αὐτοῖς· συμμαχῶν δὲ μὲν καὶ
φίλων ἀλλήλοιν ὄντων τοῖς τοιούτοις καιροῖς πρόδηλον
ἐπὶ τοῖς ἅμα, οἱ μὲν οὐδὲν αὐτὸν ἐνδεικνύμενον πο-
λιορκοῦσι, μὴ παθόντες δὲ φυλάξει αὐτῶν ἴσως, τοῦτο
μὲν ἐξαπατᾶν αἰρεῖσθαι μᾶλλον, ἢ περιλέγοντα βιά-
ζεσθαι· ὑμῖν δὲ ἐπιτηρήσας ὡς πολεμήσοιεν, καὶ τὰς δι-
ώρας ἀνοίγοντες ἐξαπατᾶσθαι; δῆλον ὅτι ταῦτα· καὶ περὶ
ἀναβολῆς πρότερος ἡ πάντων αὐτῶν, ἡ τῶν αἰδου-
μένων ὑμῶν, μηδὲν ἐγκαλούντων αὐτῷ· ἀλλ᾽ ὑμῶν
αὐτῶν τινὰς αἰτιωμένων καὶ κρίνειν βουλομένων,
καὶ ἐκλύσας τὴν πρὸς ἀλλήλους ἔριν ὑμῶν καὶ φι-
λονεικίαν, ἢ φαῦλον περὶ ὅπου πέπραται· ἢ τῶν περὶ
αὐτῷ διαφορούντων τοῖς λόγοις ἀφίοιτο, οἳ
ἀναβάλλουσιν ὑμᾶς, λέγοντες ὡς ἐκεῖνος γὰρ

πολεμεῖ τῇ πόλει· ἀλλ' ἐστὶν ὦ πρὸς τοῦ Διὸς ὅστις ἀ-
φρονῶν, ἐκ τῶν ὀνομάτων μᾶλλον ἢ τῶν πραγμάτων,
τὸν ἄγοντ' εἰρήνην ἢ πολεμοῦνθ' ἑαυτῷ, σκέψαιτ' ἄν;
οὐδεὶς δήπου· ὁ τοίνυν Φίλιππος ἐξ ἀρχῆς, ἄρτι τῆς εἰ-
ρήνης γεγονυίας, οὔπω Διοπείθους στρατηγοῦντος,
οὐδὲ τῶν ἐν Χερρονήσῳ νῦν ὄντων ἀπεσταλμένων,
Σέρριον καὶ Δορίσκον ἐλάμβανε· καὶ τοὺς ἐκ Σερρί-
ου τείχους καὶ Ἱεροῦ ὄρους στρατιώτας ἐξέβαλλεν οὓς
ὁ ὑμέτερος στρατηγὸς κατέστησε· καίτοι ταῦτα πράτ-
των, τί ἐποίει; εἰρήνην μὲν ὠμωμόκει· καὶ μηδεὶς εἴπῃ,
τί δὲ ταῦτ' ἐστίν, ἢ τί τούτων μέλει τῇ πόλει; εἰ μὲν γὰρ μικρὰ
ταῦτα ἐστίν, ἢ μηδὲν ὑμῖν αὐτῶν ἔμελεν, ἄλλος ἂν
εἴη λόγος οὗτος· τὸ δ' εὐσεβὲς καὶ τὸ δίκαιον ἄν τ' ἐπὶ
μικροῦ τις ἄν τ' ἐπὶ μείζονος παραβαίνῃ, τὴν αὐτὴν ἔχει
δύναμιν· φέρε δὴ νῦν ἡνίκ' εἰς Χερρόνησον, ἣν βασι-
λεὺς καὶ πάντες οἱ Ἕλληνες ὑμετέραν ἐγνώκασιν εἶναι,
ξένους εἰσπέμπει καὶ βοηθεῖν ὁμολογεῖ καὶ ἐπιστέλλει ταῦ-
τα, τί ποιεῖ· φησὶ μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν· ἐγὼ δὲ τοσούτου
δέω ταῦτα ποιοῦντα ἐκεῖνον ὁμολογεῖν ἄγειν τὴν πρὸς
ὑμᾶς εἰρήνην, ὥστε καὶ Μεγάρων ἁπτόμενον, καὶ ἐν
Εὐβοίᾳ τυραννίδα κατασκευάζοντα, καὶ νῦν ἐπὶ
Θρᾴκην παριόντα, καὶ τὰ ἐν Πελοποννήσῳ σκευωρούμενον,
καὶ πάνθ' ὅσα πράττει μετὰ τῆς δυνάμεως ποιοῦντα,
λύειν φημὶ τὴν εἰρήνην καὶ πολεμεῖν ὑμῖν· εἰ μὴ καὶ
τοὺς τὰ μηχανήματα ἐφιστάντας εἰρήνην ἄγειν φή-
σετε, ἕως ἂν αὐτὰ τοῖς τείχεσιν ἤδη προσαγάγωσιν·

τοῦ συστροφῆς σχῆμα

ἀλλ᾽ οὐ φήσετε· ὁ γὰρ οἷς ἂν ἐγὼ ληφθείην, ταῦτα πράττων [illegible]
καὶ κατασκευαζόμενος, οὗτος ἐμοὶ πολεμεῖ, κἂν μήπω
βάλλῃ μηδὲ τοξεύῃ. τίσιν οὖν ὑμεῖς ἂν κινδυνεύσαιτε, εἴ τι
γένοιτο; τῷ τὸν Ἑλλήσποντον ὑμῶν ἀλλοτριωθῆναι· τῷ
Μεγάρων καὶ τῆς Εὐβοίας τὸν πολεμοῦνθ᾽ ὑμῖν γενέσθαι
κύριον· τῷ Πελοποννησίους τἀκείνου φρονῆσαι. εἶτα τὸν
τοῦτο τὸ μηχάνημα ἐπὶ τὴν πόλιν ἐφιστάντα καὶ προσ-
σκευάζοντα, τοῦτον εἰρήνην ἄγειν ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς; πολλοῦ
γε καὶ δεῖ. ἀλλ᾽ ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἀνεῖλε Φωκέας, ἀπὸ ταύτης ἀνέμνησα αὐτ[illegible]
ἔγωγε αὐτὸν ὁρίζομαι πολεμεῖν. ὑμᾶς δέ, ἐὰν ἀμύνησθε λύπη[illegible]
ἤδη, σωφρονήσειν φημί· ἐὰν δ᾽ ἀναβάλλησθε, οὐδὲ
τοῦτο ὅταν βούλησθε δυνήσεσθαι ποιῆσαι. καὶ τοσοῦτόν γε
ἀφέστηκα τῶν ἄλλων ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν συμβουλευόντων,
ὥστε οὐδὲ δοκεῖ μοι περὶ Χερρονήσου νῦν σκοπεῖν· οὐδὲ
Βυζαντίου. ἀλλ᾽ ἐπαμῦναι μὲν τούτοις, καὶ διατηρῆ-
σαι μή τι πάθωσι· καὶ τοῖς οὖσιν ἐκεῖ νῦν στρατιώταις, πάνθ᾽
ὅσων ἂν δέωνται ἀποστεῖλαι. βουλεύεσθαι μέντοι περὶ
πάντων τῶν Ἑλλήνων ὡς ἐν κινδύνῳ μεγάλῳ καθεστηκότων.
βούλομαι δ᾽ εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς ἐξ οὗ ὑπὲρ τῶν πραγμάτων
οὕτω φοβοῦμαι· ἵν᾽ εἰ μὲν ὀρθῶς λογίζομαι, μετάσχη-
τε τῶν λογισμῶν· καὶ πρόνοιάν τινα ὑμῶν αὐτῶν
εἰ καὶ μὴ τῶν ἄλλων ἄρα βούλεσθε ποιήσησθε· ἂν δὲ
ληρεῖν καὶ τετυφῶσθαι δοκῶ, μήτε νῦν μήτ᾽ αὖθις
ὡς ὑγιαίνοντί μοι προσέχητε. ὅτι μὲν δὴ μέγας ἐκ μικροῦ
καὶ ταπεινοῦ τὸ κατ᾽ ἀρχὰς Φίλιππος ηὔξηται, καὶ
ἀπίστως καὶ στασιαστικῶς ἔχουσι πρὸς αὑτοὺς οἱ Ἕλληνες,

Καὶ ὅτι πολλῷ παραδοξότερον ἦν τοσοῦτον αὐτὸν ἐξ ἐκεί-
νου γενέσθαι, ἢ νῦν ὅθ' οὕτω πολλὰ προείληφε, καὶ τὰ
λοιπὰ ὑφ' αὐτῷ ποιήσασθαι, καὶ πάνθ' ὅσα τοιαῦτ' ἂν
ἔχοιμι διεξελθεῖν, παραλείψω· ἀλλ' ὁρῶ συγκεχωρηκότ-
ας ἀνθρώπους ἅπαντας, ἀφ' ὑμῶν ἀρξαμένους, αὐτῷ, ὑπὲρ οὗ
τὸν ἄλλον ἅπαντα χρόνον ἅπαντες οἱ πόλεμοι γεγό-
νασιν οἱ ἑλληνικοί· τί γὰρ ἦν τοῦτο; τὸ ποιεῖν ὅ,τι βούλεται.
καὶ καθ' ἕνα ἕκαστον οὑτωσὶ περικόπτειν καὶ λωποδυτεῖν
τῶν ἑλλήνων· καὶ καταδουλοῦσθαι τὰς πόλεις ἐπιόντα. καίτοι
προστάται μὲν ὑμεῖς ἑβδομήκοντα ἔτη καὶ τρία τῶν ἑλ-
λήνων ἐγένεσθε· προστάται δὲ τριάκοντα ἑνὸς δέοντα,
λακεδαιμόνιοι· ἴσχυσαν δέ τι καὶ θηβαῖοι τοὺς τελευταίους
τουτουσὶ χρόνους μετὰ τὴν ἐν λεύκτροις μάχην· ἀλλ'
ὅμως οὔθ' ὑμῖν οὔτε θηβαίοις· οὔτε λακεδαιμονίοις οὐ-
δεπώποτε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι συνεχωρήθη τοῦτο ὑπὸ
τῶν ἑλλήνων, ποιεῖν ὅ,τι βούλοισθε· οὐδὲ πολλοῦ δεῖ· ἀλλὰ
τοῦτο μὲν ὑμῖν μᾶλλον δὲ τοῖς τότε οὖσιν ἀθηναίοις, ἐπειδὴ
τισὶν οὐ μετρίως ἐδόκουν προσφέρεσθαι, πάντες ᾤοντο
δεῖν πολεμεῖν· καὶ οἱ μηδὲν ἐγκαλεῖν ἔχοντες αὐτοῖς μετὰ τῶν
ἠδικημένων. Καὶ πάλιν λακεδαιμονίοις ἄρξασι καὶ
παρελθοῦσιν εἰς τὴν δυναστείαν τὴν αὐτὴν ὑμῖν, ἐπειδὴ
πλεονάζειν ἐπεχείρουν, καὶ πέρα τοῦ μετρίου τὰ καθεστη-
κότα ἐκίνουν, πάντες εἰς πόλεμον κατέστησαν· καὶ οἱ μηδὲν
ἐγκαλοῦντες αὐτοῖς· καὶ τί δεῖ τοὺς ἄλλους λέγειν· ἀλλὰ
ἡμεῖς αὐτοὶ καὶ λακεδαιμόνιοι, οὐδὲν ἂν εἰπεῖν ἔχοντες
ἐξ ἀρχῆς ὅ,τι ἠδικούμεθα ὑπ' ἀλλήλων, ὅμως ὑπὲρ ὧν

τοῖς ἄλλοις ἀδικουμένοις ἑωρῶμεν, πολεμεῖν ᾠόμεθα
δεῖν· καίτοι πάνθ' ὅσα ἐξημάρτηται· καὶ λακεδαιμονίοις
ἐν τοῖς τριάκοντ' ἐκείνοις ἔτεσι, καὶ τοῖς ἡμετέροις προ-
γόνοις, ἐν τοῖς ἑβδομήκοντα ἐλάττονά ἐστιν ὦ ἄνδρες
ἀθηναῖοι ὧν φίλιππος ἐν τρισὶ καὶ δέκα οὐχ ὅλοις ἔτεσιν,
οἷς ἐπιπολάζει ἠδίκηκε τοὺς ἕλληνας· μᾶλλον δ'
οὐδὲ πολλοστὸν πέμπτον μέρος τούτων ἐκεῖνα· καὶ τοῦτο
ἐκ βραχέος λόγου ῥᾴδιον δεῖξαι· ὄλυνθον μὲν δὴ· καὶ
μεθώνην· καὶ ἀπολλωνίαν· καὶ δύο καὶ τριάκοντα πό-
λεις ἐπὶ θρᾴκης, ἐῶ· ἃς ἁπάσας οὕτως ὠμῶς ἀνῄρηκεν,
ὥστε μηδ' εἰ πώποτ' ᾠκήθησαν, εἶναι ῥᾴδιον
προσελθόντα εἰπεῖν· καὶ τὸ φωκέων ἔθνος τοσοῦτον
ἀνῃρημένον σιωπῶ· ἀλλὰ θετταλία πῶς ἔχει· οὐχὶ τὰς
πόλεις καὶ τὰς πολιτείας αὐτῶν παρῄρηται· καὶ τετραρχίας
κατέστησεν αὐτοῖς, ἵνα μὴ μόνον κατὰ πόλεις, ἀλλὰ
καὶ κατὰ ἔθνη δουλεύωσιν; αἱ δ' ἐν εὐβοίᾳ πόλεις οὐκ
ἤδη τυραννοῦνται· καὶ ταῦτα ἐν νήσῳ πλησίον θηβῶν
καὶ ἀθηνῶν· οὐ διαρρήδην εἰς τὰς ἐπιστολὰς γράφει,
ἐμοὶ δ' ἐστὶν εἰρήνη πρὸς τοὺς ἀκούειν ἐμοῦ βουλομένους;
καὶ οὐ γράφει μὲν ταῦτα, τοῖς δ' ἔργοις οὐ ποιεῖ· ἀλλ'
ἐφ' ἑλλήσποντον οἴχεται· πρότερον ἧκεν ἐπ' ἀμβρακίαν·
ἦλιν ἔχει, τηλικαύτην πόλιν ἐν πελοποννήσῳ· μεγαρεῦσιν
ἐπεβούλευσε πρῴην· οὔθ' ἡ ἑλλὰς, οὔθ' ἡ βάρβαρος τὴν
πλεονεξίαν χωρεῖ τἀνθρώπου· καὶ ταῦθ' ὁρῶντες οἱ
ἕλληνες ἅπαντες καὶ ἀκούοντες· οὐ πέμπομεν πρέσβεις
περὶ τούτων πρὸς ἀλλήλους καὶ ἀγανακτοῦμεν· οὕτω δ'

κακῶς διακείμεθα καὶ διορωρύγμεθα κατὰ πόλεις.
ἕως τῆς τήμερον ἡμέρας, οὐδὲν οὔτε τῶν συμφε
ρόντων, οὔτε τῶν δεόντων πρᾶξαι δυνάμεθα· οὐδὲ
συστῆναι· οὐδὲ κοινωνίαν βοηθείας καὶ φιλίας οὐδεμίαν
ποιήσασθαι· ἀλλὰ μείζω γιγνόμενον τὸν ἄνθρωπον περιορῶ
μεν τὸν χρόνον κερδᾶναι τοῦτον, ὃν ἄλλος ἀπόλλυται,
ἕκαστος ἐγνωκώς, ὥς γ' ἐμοὶ δοκεῖ, οὐχ ὅπως σωθήσεται τὰ
τῶν Ἑλλήνων σκοπῶν οὐδὲ πράττων. ἐπεὶ ὅτι γε ὥσπερ
περίοδος ἢ καταβολὴ πυρετοῦ ἤ τινος ἄλλου κακοῦ,
καὶ τῷ πάνυ πόρρω δοκοῦντι νῦν ἀφεστάναι προσέρ
χεται, οὐδεὶς ἀγνοεῖ δήπου. καὶ μὴν κἀκεῖνό γε ἴστε· ὅτι
ὅσα μὲν ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἢ ὑφ' ἡμῶν ἔπασχον οἱ
Ἕλληνες, ἀλλ' οὖν ὑπὸ γνησίων γ' ὄντων τῆς Ἑλλάδος,
ἠδικοῦντο. καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον ἄν τις ὑπέλαβε τοῦτο,
ὥσπερ ἂν εἰ υἱὸς ἐν οὐσίᾳ πολλῇ γεγονὼς γνήσιος
διῴκει τι μὴ καλῶς μηδ' ὀρθῶς, κατ' αὐτὸ μὲν τοῦτο ἄ
ξιος μέμψεως εἶναι καὶ κατηγορίας· ὡς δ' οὐ προσήκων
ἢ ὡς οὐ κληρονόμος τούτων ὢν, ταῦτα ποιεῖ, οὐκ ἐνεῖναι
λέγειν. εἰ δέ γε δοῦλος ἢ ὑποβολιμαῖος τὰ μὴ προσή
κοντα ἀπώλλυε καὶ ἐλυμαίνετο, Ἡράκλεις, ὅσῳ
μᾶλλον δεινὸν καὶ πολλῆς ὀργῆς ἄξιον πάντες ἂν
ἔφασαν εἶναι· ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ Φιλίππου καὶ ὧν ἐκεῖνος
πράττει νῦν, οὐχ οὕτως ἔχουσιν, οὐ μόνον οὐχ Ἕλληνος
ὄντος, οὐδὲ προσήκοντος οὐδὲν τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλ' οὐ
δὲ βαρβάρου ἐντεῦθεν, ὅθεν καλὸν εἰπεῖν, ἀλλ' ὀλέθρου
Μακεδόνος, ὅθεν οὐδ' ἀνδράποδον σπουδαῖον οὐδὲν

ἦν πρότερον πρίασθαι. καίτοι τί τῆς ἐσχάτης ὕβρεως
ἀπολείπει; οὐ πρὸς τῷ πόλεις ἀνῃρηκέναι, τίθησι μὲν
τὰ Πύθια, τὸν κοινὸν τῶν Ἑλλήνων ἀγῶνα, κἂν αὐτὸς
μὴ παρῇ, τοὺς δούλους ἀγωνοθετήσοντας πέμπει;
κύριος δὲ Πυλῶν καὶ τῶν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας παρόδων
ἐστὶ καὶ φρουραῖς καὶ ξένοις τοὺς τόπους τούτους
κατέχει; ἔχει δὲ καὶ τὴν προμαντείαν τοῦ θεοῦ, παρώσας
ἡμᾶς καὶ Θετταλοὺς καὶ Δωριέας καὶ τοὺς ἄλλους Ἀμφικτύ-
ονας, ἧς οὐδὲ τοῖς Ἕλλησιν ἅπασι μέτεστι; γράφει δὲ
Θετταλοῖς ὃν χρὴ τρόπον πολιτεύεσθαι· πέμπει δὲ
ξένους, τοὺς μὲν εἰς Πορθμὸν, τὸν δῆμον ἐκβαλοῦντας
τὸν Ἐρετριέων, τοὺς δ' ἐπ' Ὠρεὸν, τύραννον Φιλιστίδην
καταστήσοντας, ἀλλ' ὅμως ταῦθ' ὁρῶντες οἱ Ἕλληνες ἀν-
έχονται· καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον ὥσπερ τὴν χάλαζαν
ἔμοιγε δοκοῦσι θεωρεῖν, εὐχόμενοι μὴ καθ' ἑαυτοὺς ἕκα-
στοι γενέσθαι, κωλύειν δ' οὐδεὶς ἐπιχειρῶν. οὐ μόνον δ'
ἐφ' οἷς ἡ Ἑλλὰς ὑβρίζεται ὑπ' αὐτοῦ οὐδεὶς ἀμύνεται,
ἀλλ' οὐδ' ὑπὲρ ὧν αὐτὸς ἕκαστος ἀδικεῖται· τοῦτο γὰρ ἤδη
τοὔσχατόν ἐστιν. οὐ Κορινθίων ἐπ' Ἀμβρακίαν ἐλήλυθε καὶ
Λευκάδα; οὐκ Ἀχαιῶν Ναύπακτον ὀμώμοκεν
Αἰτωλοῖς παραδώσειν; οὐχὶ Θηβαίων Ἐχῖνον ἀφῄρηται,
καὶ νῦν ἐπὶ Βυζαντίους πορεύεται, συμμάχους ὄντας;
οὐχ ἡμῶν, ἐῶ τἆλλα, ἀλλὰ Χερρονήσου τὴν μεγίστην
ἔχει πόλιν Καρδίαν; ταῦτα τοίνυν πάσχοντες ἅπαν-
τες, μέλλομεν καὶ μαλακιζόμεθα καὶ πρὸς τοὺς πλησί-
ον βλέπομεν, ἀπιστοῦντες ἀλλήλοις, οὐ τῷ φανερῶς

πάντας ἡμᾶς ἀδικοῦντος· καίτοι τὸν ἅπασιν ἀσελγῶς
ἀσελγῶς οὕτω χρώμενον, τί οἴεσθε; ἐπειδὰν καθ' ἕν' ἡμῶν
ἕκαστον κύριος γένηται, τί ποιήσειν; τί οὖν αἴτιον του-
τωνί; οὐ γὰρ ἄνευ λόγου καὶ δικαίας αἰτίας οὔτε τότε
οὕτως εἶχον ἑτοίμως πρὸς ἐλευθερίαν ἅπαντες οἱ Ἕλλη-
νες, οὔτε νῦν πρὸς τὸ δουλεύειν. ἦν τι τότε ἦν, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, ἐν ταῖς τῶν πολλῶν διανοίαις, ὃ νῦν οὐκ ἔστιν.
ὃ καὶ τοῦ Περσῶν ἐκράτησε πλούτου· καὶ ἐλευθέραν ἦγε
τὴν Ἑλλάδα· καὶ οὔτε ναυμαχίας, οὔτε πεζῆς μάχης οὐ-
δεμιᾶς ἡττᾶτο· νῦν δ' ἀπολωλὸς ἅπαντα λελύ-
μανται· καὶ ἄνω καὶ κάτω πεποίηκε τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγ-
ματα· τί οὖν ἦν τοῦτο; οὐδὲν ποικίλον· οὐδὲ σοφόν·
ἀλλ' ὅτι τοὺς παρὰ τῶν ἄρχειν βουλομένων ἢ καὶ δια-
φθείρειν τὴν Ἑλλάδα χρήματα λαμβάνοντας, ἅπαντες
ἐμίσουν· καὶ χαλεπώτατον ἦν τὸ δωροδοκοῦντα ἐλεγ-
χθῆναι· καὶ τιμωρίᾳ μεγίστῃ τοῦτον ἐκόλαζον· καὶ
παραίτησις οὐδεμία ἦν οὐδὲ συγγνώμη· τὸν οὖν καιρὸν
ἑκάστου τῶν πραγμάτων ὃν ἡ τύχη καὶ τοῖς ἀμελοῦσι κατὰ
τῶν προσεχόντων, καὶ τοῖς μηδὲν ἐθέλουσι ποιεῖν, κατὰ τῶν
πάντα ἃ προσήκει πραττόντων πολλάκις παρασκευάζει·
οὐκ ἦν πρίασθαι παρὰ τῶν λεγόντων οὐδὲ τῶν στρατηγούν-
των, οὐδὲ τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοιαν· οὐδὲ τὴν πρὸς
τοὺς βαρβάρους καὶ τοὺς τυράννους ἀπιστίαν· οὐδ'
ὅλως τῶν τοιούτων οὐδέν· νῦν δ' ἅπανθ' ὥσπερ ἐξ ἀγο-
ρᾶς ἐκπέπραται ταῦτα· ἀντεισῆκται δὲ ἀντὶ τούτων,
ὑφ' ὧν ἀπόλωλε καὶ νενόσηκεν ἡ Ἑλλάς· ταῦτα δ' ἐστὶ τί;

ζῆλος ὅτις εἴληφέ τι· γέλως ἂν ὁμολογῇ· συγγνώ-
μη τοῖς ἐλεγχομένοις· μῖσος, ἂν τούτοις τις ἐπιτιμᾷ·
τἆλλα πάνθ' ὅσα ἐκ τοῦ δωροδοκεῖν ἤρτηται. ἐπεὶ
τριήρεις γε καὶ σωμάτων πλῆθος καὶ χρημάτων πρόσο-
δοι καὶ τῆς ἄλλης κατασκευῆς ἀφθονία· καὶ τἆλλα οἷς
ἄν τις ἰσχύειν τὰς πόλεις κρίνοι, νῦν ἅπασι καὶ πλείω
καὶ μείζω ἐστὶ τῶν τότε πολλῷ· ἀλλὰ πάντα ταῦτ'
ἄχρηστα· ἄπρακτα· ἀνόνητα ὑπὸ τῶν πωλούντων γίγνεται·
ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει, τὰ μὲν νῦν ὁρᾶτε δήπου καὶ οὐδὲν
ἐμοῦ προσδεῖσθε μάρτυρος· τὰ δ' ἐν τοῖς ἄνωθεν χρόνοις,
ὅτι τἀναντία τούτων εἶχεν, ἐγὼ δηλώσω· οὐ λόγους
ἐμαυτοῦ λέγων· ἀλλὰ γράμματα τῶν ὑμετέρων προγόνων. ἃ ἐ-
κεῖνοι κατέθεντο εἰς στήλην χαλκῆν γράψαν-
τες εἰς ἀκρόπολιν· οὐχ ἵνα αὐτοῖς ᾖ χρήσιμα· καὶ γὰρ
ἄνευ τούτων τῶν γραμμάτων τὰ δέοντα ἐφρόνουν· ἀλλ'
ἵνα ὑμεῖς ἔχητε ὑπομνήματα καὶ παραδείγματα, ὡς
ὑπὲρ τῶν τοιούτων σπουδάζειν προσήκει· τί οὖν λέγει τὰ
γράμματα· Ἄρθμιος φησὶν ὁ Πυθώνακτος ὁ Ζελείτης,
ἄτιμος ἔστω καὶ πολέμιος τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων καὶ
τῶν συμμάχων αὐτὸς καὶ γένος· εἶθ' ἡ αἰτία δι' ἣν ταῦτ'
ἐγένετο· ὅτι τὸν χρυσὸν τὸν ἐκ τῶν Μήδων εἰς Πελοπόν-
νησον ἤγαγεν, ἦν καὶ θαυμάζειν· ταῦτ' ἐστὶ τὰ γράμματα·
λογίζεσθε δὴ πρὸς Διὸς καὶ θεῶν· καὶ θεωρεῖτε παρ'
ὑμῖν αὐτοῖς, τίς ἦν ποθ' ἡ διάνοια τῶν τότε Ἀθηναί-
ων ταῦτα ποιούντων· ἢ τί τὸ ἀξίωμα· ἐκεῖνοι Ζελεί-
την τινὰ Ἄρθμιον δοῦλον βασιλέως, ἡ γὰρ Ζέλεια

ἐπὶ τῆς ἀσί(ας), ὅτι τῷ δεσπότῃ διακονῶν χρυσίον ἤ-
γαγεν ἐς πελοπόννησον, οὐκ ἀθήναζε, ἐχθρὸν αὐτὸν
ἀνέγραψαν καὶ τῶν συμμάχων αὐτὸς καὶ γένος. ἐ-
ἀτίμησεν εἶναι· τοῦτο δ' ἐστιν· οὐχ ἣν ἄν οὑτωσί τις φήσει
ἀτιμίαν· τί γὰρ τῷ ζελείτῃ τούτων ἔμελλεν, εἰ τῶν ἀθηναίων
κοινῶν μὴ μεθέξειν ἔμελλεν· ἀλλ' οὐ τοῦτο λέγει· ἀλλ'
ἐν τοῖς φονικοῖς γέγραπται νόμοις, ὑπὲρ ὧν ἂν μὴ
διδῷ φόνου δικάσασθαι· ἀλλ' εὐαγὲς ᾖ τὸ
ἀποκτεῖναι, καὶ ἄτιμος φησὶ τεθνάτω· τοῦτο δὴ λέγει,
καθαρὸν τὸν τούτων τινὰ ἀποκτείναντα εἶναι. οὐκοῦν
ἐνόμιζον ἐκεῖνοι τῆς ἁπάντων τῶν ἑλλήνων σωτηρίας
αὐτοῖς ἐπιμελητέον εἶναι· οὐ γὰρ ἂν αὐτοῖς ἔμελεν,
εἴ τις ἐν πελοποννήσῳ τινὰς ὠνεῖται καὶ διαφθείρει, μὴ
τοῦθ' ὑπολαμβάνουσιν. ἐκόλαζον δ' οὕτω καὶ ἐτιμωροῦν-
το οὓς αἴσθοιντο δωροδοκοῦντας, ὥστε καὶ στηλίτας
ποιεῖν. ἐκ δὴ τούτων, εἰκότως τὰ τῶν ἑλλήνων ἦν τῷ βαρ-
βάρῳ φοβερά· οὐχ ὁ βάρβαρος τοῖς ἕλλησιν. ἀλλ' οὐ νῦν·
οὐ γὰρ οὕτως ἔχεθ' ὑμεῖς οὔτε πρὸς τὰ τοιαῦτα, οὔτε πρὸς
τἆλλα· ἀλλὰ πῶς; ἴστε αὐτοί· τί γὰρ δεῖ περὶ πάντων
ὑμῶν κατηγορεῖν· καὶ παραπλησίως δὲ καὶ οὐδὲν βέλ-
τιον ὑμῶν, ἅπαντες οἱ λοιποὶ ἕλληνες. διόπερ φημὶ ἔ-
γωγε καὶ σπουδῆς πολλῆς καὶ βουλῆς ἀγαθῆς τὰ παρόντα
πράγματα προσδεῖσθαι. τίνος; εἴπω κελεύετε καὶ οὐκ ὀργιεῖσθε÷
Ἔστι τοίνυν εὐήθης τις λόγος παρὰ τῶν παραμυθεῖσθαι
βουλομένων τὴν πόλιν, ὡς ἄρα οὔπω φίλιππός ἐστι τοι-
οῦτος, οἷοί ποτ' ἦσαν λακεδαιμόνιοι· οἳ θαλάττης μὲν

ἦρχον καὶ τῆς θαλάσσης· βασιλέα δὲ σύμμαχον εἶχον·
ὑφίστατο δ' οὐδὲν αὐτούς· ἀλλ' ὅμως ἠμύνατο κἀ-
κείνους ἡ πόλις καὶ οὐκ ἀνηρπάσθη· ἐγὼ δὲ ἁπάντων
ὡς ἔπος εἰπεῖν πολλὴν εἰληφότων ἐπίδοσιν, καὶ οὐδὲν
ὁμοιότερον ὄντων τῶν νῦν τοῖς πρότερον, οὐδὲν ἡγοῦμαι
πλέον, ἢ τὰ τοῦ πολέμου κεκινῆσθαι· καὶ ἐπιδεδω-
κέναι· πρῶτον μὲν γὰρ ἀκούω Λακεδαιμονίους τό-
τε πάντας τοὺς ἄλλους τέτταρας μῆνας ἢ πέντε τὴν
ὡραίαν αὐτὴν ἐμβαλόντας, καὶ κακώσαντας τὴν — ὡραίαν
τῶν ἐναντίων χώραν ὁπλίταις καὶ πολιτικοῖς
στρατεύμασιν, ἀναχωρεῖν ἐπ' οἴκου πάλιν· οὕτω δ' ἀρχαίως
εἶχον, μᾶλλον δὲ πολιτικῶς, ὥστ' οὐδὲ χρημάτων
ὠνεῖσθαι παρ' οὐδενὸς οὐδέν· ἀλλ' εἶναι νόμιμόν τινα
καὶ προφανῆ τὸν πόλεμον· νυνὶ δ' ὁρᾶτε μὲν δήπου
τὰ πλεῖστα τοὺς προδότας ἀπολωλεκότας· οὐδὲν
δ' ἐκ παρατάξεως οὐδὲ μάχης γιγνόμενον· ἀκού-
ετε δὲ Φίλιππον, οὐχὶ τῷ φάλαγγας ὁπλιτῶν ἄγειν,
βαδίζονθ' ὅποι βούλεται· ἀλλὰ τῷ ψιλοὺς, ἱππέ-
ας, τοξότας, ξένους, τοιοῦτον ἐξηρτῆσθαι στρατόπεδον·
ἐπειδὰν δὲ ἐπὶ τούτοις πρὸς νοσοῦντας ἐν αὑτοῖς προσπέσῃ,
καὶ μηδεὶς ὑπὲρ τῆς χώρας δι' ἀπιστίαν ἐξίῃ, μηχα-
νήματ' ἐπιστήσας, πολιορκεῖ· καὶ σιωπῶ θέρος καὶ
χειμῶνα ὡς οὐδὲν διαφέρει· οὐδ' ἐστὶν ἐξαίρετος
ὥρα τις, ἣν διαλείπει· ταῦτα μέντοι πάντας εἰδό-
τας καὶ λογιζομένους, οὐ προσέσθαι τὸν πόλεμον εἰς τὴν
χώραν· οὐδ' εἰς τὴν εὐήθειαν τὴν τοῦ τότε πρὸς Λακε-

δαιμονίους βλάπτοντας, καὶ βασκαίνεσθαι. ἀλλ'
ὡς ἐν ἀπλέτου φυλάττεσθαι τοῖς πεπραγμένοις καὶ τοὺς
πρασσομένους, ὅπως οἱ ἐσθλοὶ μὴ κινήσονται ἐπὶ τὰς
γὰρ συμπλακέντας διαγωνίζεσθαι. περὶ μὲν τοῦ πο-
λέμου, πολλὰ δ' ὕστερον [illegible] ἡμῖν ὑπὲρ γε-
νῶν πρώην ἀθηναῖοι πολεμοῦντες [illegible] καὶ φύσις
τῆς ἐκείνου χώρας, καὶ φιλοῦν καὶ φέρειν ἐπὶ πολλῶν καὶ
καινῶς ποιεῖν. ἀλλ' ἀμαυρὰς δὲ διὰ φωνὰς ἐκεῖνος ἠκούσθη
ἐκεῖνος ἡττηθείς. οὐ μόνον δι' ἃ ταῦτα γινώσκειν, οὐδὲ
ὑπὲρ τοὺς ἀμύνεσθαι ἐκεῖνον τοῖς τοῦ πολέμου. ἀλλὰ
ἐξ ὅλης [illegible] καὶ τῇ διανοίᾳ, τοὺς πρὸ ἡμῶν ὑπὲρ αὐτοῦ
λέγοντας μὴ [illegible] θυμὸν ὑμῖν λόγον ὅτι [illegible] τῶν ἔξω
τῆς πόλεως καὶ ἔξωθεν κρατῆσαι· πρὶν ἂν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ
πόλει πολεμοῦντας ὑπερβαλοῦ [illegible] ἐκείνου. ὁ μὲν τοῦ διὰ
τοὺς ἄλλους θεοὺς οὐ δύνασθαι ὑμᾶς ποιῆσαι. οὐδὲ βου-
λεύεσθαι. ἀλλ' εἰς τοῦτο ἀφίκετο μωρίας, καὶ παροινίας. καὶ
γὰρ χολῆς λέγω. πολλάκις γὰρ ὑμεῖς [illegible] πεπλήρωσθε καὶ
τὸ ὑποφοβεῖσθαι, μή τι δαιμόνιον [illegible] πραττομένων ἡμῶν,
ὥστε λοιδοροῖ ἢ φθόνου ἢ [illegible] τινὸς αὐ-
τύχῃ τὰ αἰτίας, ἀνθρώπους μὴ ὄντος. [illegible]
[illegible], ὡς γὰρ εἰσὶ [illegible], λέγουσι [illegible], καὶ
[illegible] λοιδορηθῶσι. καὶ γὰρ τοῦτο ποθεινόν;
καὶ προὔδενον. ἀλλὰ καὶ μετὰ τὰ πλεονεκτήματα [illegible]
πολιτεύεσθαι δεδοικότι τούτοις, καὶ τοῖς ὑπὲρ ὑμῶν
λέγουσι. καὶ τοι [illegible] ὅσας συμφορὰς πεπόνθα-
μεν, τὸ [illegible] ἀνέχεσθαι. χρὴ [illegible] ἔργα

ἀκούοντες ἐσώθησαν· ἦσαν ἐν ὀλύνθω ἐν τοῖς πράγ-
μασι, τινὲς μὲν τὰ φιλίππου φρονοῦντες· ἐπὶ πάνθ' ὑπηρε-
τοῦντες ἐκείνω· τινὲς δὲ τοῦ βελτίστου καὶ ὅπως μὴ
δουλεύσωσιν οἱ πολῖται πράττοντες· πότεροι δὴ τὴν
πατρίδα ~~προὔδοσαν~~ ἀπώλεσαν· ἢ πότεροι τοὺς ἱπ-
πέας προὔδοσαν· ὧν προδοθέντων, ὄλυνθος ἀπώλετο·
οἱ τὰ φιλίππου φρονοῦντες, καὶ ὅτ' ἦν ἡ πόλις, τοὺς
τὰ βέλτιστα λέγοντας συκοφαντοῦντες καὶ διαβάλ-
λοντες οὕτως. ὥστε τόν γ' ἀπολλωνίδην, ἐκβαλεῖν
ὁ δῆμος ὁ τῶν ὀλυνθίων ἐπείσθη· οὐ τοίνυν παρὰ τούτοις
μόνοις τὸ ἔθος τοῦτο πάντα κακὰ εἰργάσατο· ἄλλοθι δ' οὐδα-
μοῦ· ἀλλ' ἐν ἐρετρίᾳ, ἐπειδὴ ἀπαλλαγέντος πλου-
τάρχου καὶ τῶν ξένων ὁ δῆμος εἶχε τὴν πόλιν καὶ τὸν
πορθμόν, οἱ μὲν ἐφ' ὑμᾶς ἦγον τὰ πράγματα· οἱ δ' ἐπὶ
φίλιππον· ἀκούοντες τούτων τὰ πολλά· μᾶλλον δ' οἱ πάντα
ταλαίπωροι καὶ δυστυχεῖς ἐρετριεῖς, τελευτῶντες ἐπ-
είσθησαν τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν λέγοντας ἐκβαλεῖν· καὶ γάρ τοι
πέμψας ἱππόνικον ὁ σύμμαχος καὶ φίλος αὐτοῖς φίλιππος,
καὶ ξένους χιλίους, τὰ τείχη περιεῖλε τοῦ πορθμοῦ καὶ τρεῖς
κατέστησε τυράννους· ἵππαρχον αὐτομέδοντα κλείταρχον·
καὶ μετὰ ταῦτ' ἐξελήλακεν ἐκ τῆς χώρας, δὶς ἤδη βουλο-
μένους σώζεσθαι· τότε μὲν πέμψας τοὺς μετ' εὐρυ-
λόχου ξένους, πάλιν δὲ, τοὺς μετὰ παρμενίωνος·
καὶ τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν, ἀλλ' ἐν ὠρεῷ φιλιστίδης μὲν,
ἔπραττε φιλίππω· καὶ μένιππος καὶ σωκράτης
καὶ θόας, καὶ ἀγαπαῖος· οἵ περ νῦν ἔχουσι τὴν πόλιν·

καὶ ταῦτ' ἔδωκαν ἅπαντες. Εὐφραῖος δέ τις ἄνθρωπος καὶ παρ' ὑμῖν
ποτ' ἐνθάδε οἰκήσας, ὅπως ἐλεύθεροι καὶ μηδενὸς δοῦλοι
ἔσονται· οὗτος τὰ μὲν ἄλλα ὡς ὑβρίζετο καὶ προὐπηλα-
κίζετο ὑπὸ τοῦ δήμου τοῦ τῶν ὠρειτῶν, πολλὰ ἂν εἴη λέ-
γειν· ἐνιαυτῷ δὲ πρότερον τῆς ἁλώσεως ἐνέδειξεν ὡς
προδότην τὸν φιλιστίδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, αἰσθόμενος
ἃ πράττουσι. συστραφέντες δὲ ἄνθρωποι πολλοὶ καὶ χορηγὸν
ἔχοντες φίλιππον καὶ πρυτανευόμενοι παρ' ἐκείνου,
ἀπάγουσι τὸν εὐφραῖον εἰς τὸ δεσμωτήριον, ὡς συνταρά-
ττοντα τὴν πόλιν. ὁρῶν δὲ ταῦθ' ὁ δῆμος ὁ τῶν ὠρειτῶν,
ἀντὶ τοῦ τῷ μὲν βοηθεῖν, τοὺς δ' ἀποτυμπανίσαι, τοῖς μὲν
οὐκ ὠργίζετο· τὸν δ' ἐπιτήδειον εἶναι ταῦτα παθεῖν ἔφη·
καὶ ἐπέχαιρε. μετὰ ταῦθ' οἱ μὲν ἐπ' ἐξουσίας ὁπόσης
ἐβούλοντο ἔπραττον, ὅπως ἡ πόλις ληφθήσεται καὶ κα-
τεσκευάζοντο τὴν πρᾶξιν. τῶν δὲ πολλῶν εἴ τις αἴσθοιτο,
ἐσίγα καὶ κατεπέπληκτο τὸν εὐφραῖον οἷα ἔπαθε με-
μνημένος. οὕτω δ' ἀθλίως διέκειντο τῷ φόβῳ, ὥστε οὐ
πρότερον ἐτόλμησεν οὐδείς, τοιούτου κακοῦ προσιόντος
ῥῆξαι φωνήν, πρὶν διασκευασάμενοι πρὸς τὰ τείχη προ-
σῄεσαν οἱ πολέμιοι· τηνικαῦτα δ' οἱ μὲν ἠμύνοντο, οἱ δὲ
προὐδίδοσαν. τῆς πόλεως δ' οὕτως ἁλούσης αἰσχρῶς
καὶ κακῶς, οἱ μὲν ἄρχουσι καὶ τυραννοῦσι τοὺς τότε σώ-
ζοντας αὐτοὺς καὶ τὸν εὐφραῖον ἑτοίμους ὁτιοῦν ποιεῖν
ὄντας· τοὺς μὲν ἐκβαλόντες, τοὺς δ' ἀποκτείναντες·
ὁ δ' εὐφραῖος ἐκεῖνος ἀπέσφαξεν ἑαυτόν, ἔργῳ μαρτυρήσας
ὅτι καὶ δικαίως καὶ καθαρῶς ὑπὲρ τῶν πολιτῶν ἀνθεστήκει

φιλίππῳ· πόθεν τὸ αἴτιον θαυμάζετ' ἴσως, τὸ καὶ τοὺς
ὀλυνθίους καὶ τοὺς ἐρετριεῖς καὶ τοὺς ὠρείτας ἥδιον πρὸς
τοὺς ὑπὲρ φιλίππου λέγοντας ἔχειν ἢ τοὺς ὑπὲρ αὑτῶν·
ὅπερ καὶ παρ' ὑμῖν ἐστίν· ὅτι τοῖς μὲν ὑπὲρ τοῦ βελτίστου λέ-
γουσιν, οὐδὲ βουλομένοις ἔνεστιν ἐνίοτε πρὸς χάριν οὐδὲν
εἰπεῖν· τὰ γὰρ πράγματα, ἀνάγκη σκοπεῖν ὅπως σωθήσεται·
οἱ δ' ἐν αὐτοῖς οἷς χαρίζονται, φιλίππῳ συμπράττου-
σιν· εἰσφέρειν ἐκέλευον· οἱ δ' οὐδὲν δεῖν ἔφασαν· πολεμεῖν
καὶ μὴ πιστεύειν· οἱ δ' ἄγειν εἰρήνην, ἕως ἐγκατελήφθησαν.
τἄλλα τὸν αὐτὸν τρόπον οἶμαι πάνθ' ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα
λέγω· οἱ μὲν ἐφ' οἷς χαριοῦνται ταῦτ' ἔλεγον· καὶ ἐλυποῦν
οὐδέν· οἱ δ' ἐξ ὧν ἔμελλον σωθήσεσθαι· πολλὰ δὲ καὶ
τὰ τελευταῖα οὐχ οὕτως· οὔτε πρὸς χάριν οὔτε πρὸς
ἄγνοιαν οἱ πολλοὶ προσίεντο· ἀλλ' ὑποκατακλινόμενοι
ἐπειδὴ τοῖς ὅλοις ἡττᾶσθαι ἐνόμιζον· ὃ νὴ τὸν δία καὶ
τὸν ἀπόλλω δέδοικα ἐγὼ μὴ πάθητε ὑμεῖς· ἐπει-
δὰν εἰδῆτε ἐκλογιζόμενοι μηδὲν ὑμῖν ἐνόν, καὶ τοὺς δὲ
τοὺς ὑπάγοντας ὑμᾶς ὁρῶν οὐκ ὀρρωδῶ, οὐδὲ
δυσωποῦμαι· ἢ γὰρ ἐξ ἐπιτηδείας, ἢ δι' ἄγνοιαν εἰς χαλε-
πὸν πρᾶγμα ὑπάγουσαν τὴν πόλιν· καίτοι, μὴ γένοιτο
ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὰ πράγματα ἐν τούτῳ· τεθνάναι
γὰρ μυριάκις κρεῖττον, ἢ κολακείᾳ τι ποιῆσαι φιλίππῳ·
καὶ προέσθαι τῶν ὑπὲρ ὑμῶν λεγόντων τινάς· κα-
λὴν γοῦν οἱ πολλοὶ νῦν ἀπειλήφασιν ὠρειτῶν χάριν· ὅ-
τι τοῖς φιλίππου φίλοις ἐπέτρεψαν αὑτούς· τὸν δ' εὐ-
φραῖον ἐώθουν· καλὴν γ' ὁ δῆμος· ὅτι τοὺς ὑμετέρων

μὲν πρέσβεις ἀπήλασεν ὁ ἐρετρικῶν· κλειτάρχῳ δὲ ἐνέ-
δωκεν αὐτόν· δουλεύουσί γε μαστιγούμενοι· καὶ στρεβλούμενοι· σφαττόμενοι
καλῶς ὀλυνθίων ἐφείσατο· τῶν τὸν μὲν λασθένην ἵπ-
παρχον χειροτονησάντων· τὸν δὲ ἀπολλωνίδην ἐκβαλόντων·
μωρία καὶ κακία τὰ τοιαῦτα ἐλπίζειν καὶ κακῶς βουλευο-
μένους· καὶ μηδὲν ὧν προσήκει ποιεῖν ἐθέλοντας. ἀλλὰ
τῶν ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λεγόντων ἀκροωμένους τηλικαύ-
την ἡγεῖσθαι πόλιν οἰκεῖν τὸ μέγεθος, ὥστε μηδ᾽ ἂν ὁτιοῦν
ᾖ δεινὸν πείσεσθαι· καὶ μὴν ἐκεῖνό γε αἰσχρὸν ὕστερόν ποτ᾽
εἰπεῖν, οἷον ἐμβαίνοντος τινός· τίς γὰρ ἂν ᾠήθη ταῦτα γενέσθαι.
νὴ τὸν Δία, ἔδει γὰρ τό, καὶ τό, ποιῆσαι· καὶ τό, μὴ ποιῆσαι·
πολλὰ ἂν ἔχοιεν εἰπεῖν ὀλύνθιοι νῦν· ἃ τότε εἰ προείδοντο,
οὐκ ἂν ἀπώλοντο· πολλὰ ἂν ὠρεῖται· πολλὰ φωκεῖς·
πολλὰ τῶν ἀπολωλότων ἕκαστοι. ἀλλὰ τί τούτων ὄφε-
ξη' λος αὐτοῖς· ἕως ἂν σώζηται τὸ σκάφος, ἄν τε μεῖζον ἄν τ᾽ ἔλα-
ττον ᾖ, τότε χρὴ καὶ ναύτην καὶ κυβερνήτην καὶ πάντα
ἄνδρα ἐφεξῆς προθύμους εἶναι· καὶ ὅπως μήθ᾽ ἑκών,
μήτ᾽ ἄκων μηδεὶς ἀνατρέψῃ τοῦτο σκοπεῖσθαι· ἐπειδὰν
δὲ ἡ θάλαττα ὑπέρσχῃ, μάταιος ἡ σπουδή· καὶ ἡμεῖς τοί-
νυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ἕως ἐσμὲν σῷοι πόλιν μεγίστην
ἔχοντες. ἀφορμὰς πλείστας ἀξίωμα κάλλιστον τί ποιῶμεν;
πάλαι τις ἡδέως ἂν ἐρωτήσων κάθηται· ἐγὼ νὴ Δία ἐρῶ·
καὶ γράψω δέ, ὥστε ἂν βούλησθε, χειροτονήσετε. αὐτοὶ
πρῶτον ἀμυνόμενοι· καὶ παρασκευαζόμενοι, τριήρεσι
χρήμασι καὶ στρατιώταις λέγω· καὶ γὰρ ἂν ἅπαντες
δουλεύειν δή που συγχωρήσωσιν οἱ ἄλλοι, ἡμῖν γε ὑπὲρ

τῆς ἐλευθερίας ἀμφισβητῶν· ταῦτα δὴ πάντα παρασκευα-
σαμένοι καὶ ποιήσαντες τοῖς ἄλλοις φανερά, τοὺς ἄλλους
ἤδη παρακαλῶμεν· καὶ τοὺς ταῦτα διδάξοντας ἐκ-
πέμπωμεν πρέσβεις πανταχοῦ· εἰς Πελοπόννησον· εἰς
Χίον· εἰς Ῥόδον· ὡς βασιλέα λέγω· οὐδὲ γὰρ τῶν ἐκείνῳ συμ-
φερόντων ἀφέστηκε τὸ μὴ τοῦτον ἐᾶσαι πάντα καταστρέ-
ψασθαι· ἵν᾽ ἂν μὲν πείσητε, κοινωνοὺς ἔχητε καὶ τῶν κιν-
δύνων καὶ τῶν ἀναλωμάτων, ἄν τι δέῃ· εἰ δὲ μή, χρόνους
γ᾽ ἐμποιῆτε τοῖς πράγμασιν· ἐπειδὴ γάρ ἐστι πρὸς ἄνδρα
καὶ οὐχὶ συνεστώσης πόλεως, ἰσχὺν ὁ πόλεμος· οὐδὲ
τοῦτ᾽ ἄχρηστον· οὐδ᾽ αἱ πέρυσι πρεσβεῖαι περὶ τὴν Πελο-
πόννησον ἐκεῖναι καὶ κατηγορίαι, ἃς ἐγὼ καὶ Πολύευκτος
ὁ βέλτιστος ἐκεινοσὶ καὶ Ἡγήσιππος καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις,
περιήλθομεν· καὶ ἐποιήσαμεν ἐπισχεῖν ἐκεῖνον· καὶ
μήτ᾽ ἐπ᾽ Ἀμβρακίαν ἐλθεῖν, μήτ᾽ εἰς Πελοπόννησον ὁρμῆσαι·
οὐ μέντοι λέγω μηδὲν αὐτοὺς ὑπὲρ αὑτῶν ἀναγκαῖον ἐθέ-
λοντας ποιεῖν, τοὺς ἄλλους παρακαλεῖν· καὶ γὰρ εὔηθες
τὰ οἰκεῖα αὐτοὺς προϊεμένους, τῶν ἀλλοτρίων φάσκειν κη-
δεσθαι· ἢ τὰ παρόντα περιορῶντας ὑπὲρ τῶν μελλόντων,
τοὺς ἄλλους φοβεῖν· οὐ λέγω ταῦτα· ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐν Χερρο-
νήσῳ χρήματ᾽ ἀποστέλλειν φημὶ δεῖν· καὶ τἄλλα ὅσα ἀξι-
οῦσι ποιεῖν· αὐτοὺς δὲ παρασκευάζεσθαι· καὶ πρώτους
ἃ χρὴ ποιοῦντας, τότε καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας συγ-
καλεῖν· συνάγειν· διδάσκειν· νουθετεῖν· ταῦτ᾽ ἐστὶ πόλεως
ἀξίωμα ἐχούσης, ἡλίκον ὑμῖν ὑπάρχει· εἰ δ᾽ οἴεσθε
Χαλκιδέας τὴν Ἑλλάδα σώσειν ἢ Μεγαρέας, ὑμεῖς

δὲ ἀποδράσεσθαι τὰ πράγματα οὐκ ὀρθῶς οἴεσθε· ἀγα
πητὸν γὰρ ἂν αὐτοὶ σῴζωνται τούτων ἕκαστοι· ἀλλ' ὑμῖν τοῦ
το πρακτέον· ὑμῖν οἱ πρόγονοι τοῦτο τὸ γέρας ἐκτήσαντο
καὶ κατέλιπον· μετὰ πολλῶν καὶ καλῶν καὶ μεγάλων
κινδύνων· εἰ δ' ὃ βούλεται ζητῶν ἕκαστος καθεδεῖται· καὶ
ὅπως μηδὲν αὐτὸς ποιήσει σκοπῶν, πρῶτον μέν, οὐδὲ
μή ποθ' εὕρῃ τοὺς ποιήσοντας· ἔπειτα δέδοικα, ὅπως
μὴ πάνθ' ὅσα μὴ βουλόμεθα ποιεῖν ἡμῖν ἀναγκη γενήσεται·
εἰ γὰρ ἦσαν, ἂν ἡρῆσθαι πάλαι ἕνεκα τοῦ μὴ δεῖν ἡμᾶς αὐτοὺς
ποιεῖν ἐθέλειν· ἀλλ' οὐκ εἰσίν· ἐγὼ μὲν δὴ ταῦτα λέγω· ταῦτα
γράφω· καὶ οἴομαι καὶ νῦν ἔτι ἐπανορθωθῆναι ἂν τὰ
πράγματα τούτων γιγνομένων· εἰ δέ τις ἔχει τούτων τι
βέλτιον, λεγέτω καὶ συμβουλευέτω· ὅ τι δ' ὑμῖν δόξει
τοῦτο ὦ πάντες θεοὶ συνενέγκοι: —

κατὰ Φιλίππου τέταρτος

Καὶ οὗτος ὁ λόγος, τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἔχει τοῖς φθάνουσι·
καὶ πλέον οὐδέν, οὔτε ἴδιον· πλὴν τὸ τῆς ὁμονοίας,
πολιτικῆς· διαφερομένων γὰρ τῶν πλουσίων πρὸς
τοὺς πένητας, ὁ δημοσθένης καταπαύειν πειρᾶται τὴν
στάσιν· τοῖς μὲν δὴ μῶ παραινῶν μὴ δυσχεραίνειν ταῖς τῶν
πλουσίων οὐσίαις· τοῖς δὲ πλουσίοις μὴ φθονεῖν τοῖς
ἀπόροις τοῦ δημοσίου λήμματος· προτρέπεται τοὺς ἀθηναίους
καὶ πρὸς τὸν περσῶν βασιλέα περὶ συμμαχίας πρεσ
βεύσασθαι: —

Καὶ σπουδαῖα νομίζων ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι περὶ
ὧν βουλεύεσθε καὶ ἀναγκαῖα τῇ πόλει, πειρα-

σομαι περὶ αὐτῶν ἃ πέπεισμαι συμφέρειν· οὐ πολ-
λῶν δ' ὄντων ἁμαρτημάτων οὐδὲ μικροῦ χρόνου συνει-
λεγμένων ἐξ ὧν φαύλως ταῦτ' ἔχει, οὐδέν ἐστιν ὦ ἄνδρες
ἀθηναῖοι τῶν πάντων δυσκολώτερον εἰς τὸ παρόν,
ἢ ὅτι ταῖς γνώμαις ὑμᾶς ἀφέστηκε τῶν πραγμάτων·
καὶ τοσοῦτον χρόνον σπουδάζετε, ὅσον ἂν κάθησθε
ἀκούοντες, ἢ ἀγγελθῇ τι νεώτερον· εἶτ' ἀπελθὼν ἕ-
καστος ὑμῶν, οὐ μόνον οὐδὲν φροντίζει περὶ αὐτῶν,
ἀλλ' οὐδὲ μέμνηται· ἡ μὲν ἀσέλγεια καὶ πλεονεξί-
α ἣ πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους φίλιππος χρῆται, τοσαύτη τὸ πλῆ-
θος, ὅσην ἀκούετε· ὅτι δ' οὐ περὶ ταῦτ' ἔστιν ἐκεῖνον ἐπι-
σχεῖν ἐκ λόγου καὶ δημηγορίας, οὐδεὶς ἀγνοεῖ δήπου·
καὶ γὰρ εἰ μὴ διὰ τῶν ἄλλων τοῦτο μαθεῖν δύναται
τις, ὧδε λογισάσθω· ἡμεῖς οὐδαμοῦ πώποτε ὅπου περὶ τῶν
δικαίων ἀντεδικήσαμεν ἡττήθημεν· οὐδ' ἀδικεῖν ἐδόξαμεν·
ἀλλὰ πάντων πανταχοῦ κρατοῦμεν· καὶ περίεσμεν τῷ
λόγῳ· ἆρ' οὖν διὰ ταῦτα ἐκείνῳ φαύλως ἔχει τὰ πράγματα,
ἢ τῇ πόλει καλῶς; πολλοῦ γε καὶ δεῖ· ἐπειδὰν γάρ, ὁ μὲν
λαβὼν μετὰ ταῦτα βαδίζῃ τὰ ὅπλα, πᾶσι τοῖς οὖσιν ἑτοί-
μως κινδυνεύσων, ἡμεῖς δὲ καθώμεθα, οἱ μὲν εἰρηκότες
τὰ δίκαια, οἱ δ' ἀκηκοότες, εἰκότως οἶμαι τὰ ἔργα τοὺς
λόγους παρέρχεται· καὶ προσέχουσιν ἅπαντες, οὐχ οἷς
εἴπομεν ποθ' ἡμεῖς δικαίοις ἢ νῦν εἴποιμεν ἄν, ἀλλ'
οἷς ποιοῦμεν· ἔστι δὲ ταῦτα οὐδένα τῶν ἀδικουμένων
σώζειν δυνάμενα· οὐδὲν γὰρ δεῖ πλείω περὶ αὐτῶν λέ-
γειν· τοιγάρτοι διεστηκότων εἰς δύο μέρη ταῦτα τῶν ἐν

ταῖς πόλεσι τῶν μέν, ὥστε μήτε ἀρχὴν βία βουλεύεσθαι
μηδενὸς μήτε δουλεύειν ἄλλῳ, ἀλλ' ἐν ἐλευθερίᾳ καὶ νό
μοις ἐξ ἴσου πολιτεύεσθαι· τῶν δὲ τὸ ἄρχειν μὲν τῶν
πολιτῶν ἐπιθυμεῖν, ὑφ' ἑτέρῳ δ' ὑπακούειν· διὸ τοῦ ποτ'
ἂν οἴονται τοῦτο δυνήσεσθαι ποιῆσαι, οἱ τῆς ἐκείνου προ
αιρέσεως, οἱ τυραννίδων καὶ δυναστειῶν ἐπιθυμοῦντες,
κεκρατήκασι πανταχοῦ· καὶ πόλις δημοκρατουμένη βε

οὐκ οἶδ' εἴ τις — βαίως, οὐκ οἶδ' εἴ τις ἐστὶ τῶν πασῶν λοιπή, πλὴν ἡ ὑμε
τέρα. κεκρατήκασιν οἱ δι' ἐκείνου τὰς πολιτείας ποιούμενοι
πᾶσιν ὅσοις πράγματα πράττεται· πρώτῳ μὲν πάντων καὶ
πλείστῳ τῷ τοὺς βουλομένους χρήματα λαμβάνειν ἔχειν
τὸν δώσοντα ὑπὲρ αὐτῶν· δευτέρῳ δὲ, καὶ οὐδὲν ἐλάττονι
τούτου, τῷ δύναμιν τὴν καταστρεψομένην τοὺς ἐναντι
ουμένους αὐτοῖς ἐν οἷς ἂν αἰτήσωσι χρόνοις παρεῖναι.
ἡμεῖς δὲ, οὐ μόνον τούτοις ὑπολειπόμεθα, ὦ ἄνδρες Ἀθη
ναῖοι, ἀλλ' οὐδ' ἀνεγερθῆναι δυνάμεθα· ἀλλὰ μανδρα
γόραν πεπωκόσιν, ἤτοι φάρμακον ἄλλο τοιοῦτον
ἐοίκαμεν ἀνθρώποις. εἶτ' οἶμαι, δεῖ γὰρ ὡς ἐγὼ κρίνω λέγειν
τἀληθῆ, οὕτω διαβεβλήμεθα καὶ καταπεφρονήμεθα
ἐκ τούτων, ὥστε τῶν ἐν αὐτῷ τῷ κινδύνῳ ὄντων,
οἱ μὲν ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας ἡμῖν ἀντιλέγουσιν· οἱ δὲ
ὑπὲρ τοῦ ποῦ συνεδρεύσουσι· τινὲς δὲ καθ' ἑαυ
τοὺς ἀμύνεσθαι μᾶλλον, ἢ μεθ' ὑμῶν ἐγνώκασι. τοῦ
χάριν δὲ ταῦτα λέγω καὶ διεξέρχομαι; οὐ γὰρ ἀπεχθάνε
σθαι μὰ τὸν Δία καὶ πάντας τοὺς θεοὺς προαιροῦμαι·
ἀλλ' ἵνα ὑμῶν ἕκαστος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτο γνῷ καὶ ἴδῃ, ὅτι

ἡ καθ' ἡμέραν ῥᾳστώνη καὶ ῥᾳθυμία, ὥσπερ τοῖς ἰδίοις βίοις,
οὕτω καὶ ταῖς πόλεσιν, οὐκ ἀφ' ἑκάστου τῶν ἀμελουμένων
ποιεῖ τὴν αἴσθησιν εὐθέως, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κεφαλαίῳ τῶν
πραγμάτων ἀπαντᾷ. ὁρᾶτε Σέρριον καὶ Δορίσκον. ταῦ-
τα γὰρ πρῶτον ὠλιγωρήθη μετὰ τὴν εἰρήνην, ἃ πολλοῖς
ὑμῶν, οὐδὲ γνώριμα ἴσως. ταῦτα μέντοι τὰ ἐαθέν-
τα καὶ παροφθέντα, ἀπώλεσε Θρᾴκην· καὶ Κερσο-
βλέπτην σύμμαχον ὄνθ' ὑμῶν, πάλιν ταῦτα ἀμελούμενα
ἰδὼν, καὶ οὐδεμιᾶς βοηθείας τυγχάνοντα παρ' ὑμῶν, κατέ-
σκαπτε Πορθμόν· καὶ τυραννίδα ἀπαντικρὺ τῆς Ἀττι-
κῆς ἐπετείχισεν ὑμῖν ἐν τῇ Εὐβοίᾳ. ταύτης ὀλιγωρου-
μένης, Μέγαρα ἑάλω παρὰ μικρόν· οὐδὲν ἐφροντί-
σατε οὐδ' ἐπεστράφητε οὐδὲν τούτων οὐδ' ἐνεδείξασθε
τοῦθ' ὅτι οὐκ ἐπιτρέψετε τοῦτο ποιεῖν αὐτῷ· Ἀντρῶνας
ἐπρίατο· καὶ μετ' οὐ πολὺν χρόνον, τὰ ἐν Ὠρεῷ πράγματ'
εἰλήφει· πολλὰ δ' ἤδη παραλείπω· Φεράς· τὴν ἐπ' Ἀμβρα-
κίαν ὁδόν· τὰς ἐν Ἤλιδι σφαγάς· ἄλλα μυρία· οὐ γὰρ ἵν'
ἐξαριθμήσωμαι τοὺς βεβιασμένους καὶ τοὺς ἠδικη-
μένους ὑπὸ Φιλίππου, ταῦτα διεξῆλθον· ἀλλ' ἵνα τοῦθ'
ὑμῖν δείξω, ὅτι οὐ στήσεται πάντας ἀδικῶν,
τὰ δ' ὑφ' αὑτῷ ποιούμενος Φίλιππος ἂν μή τις αὐτὸν κω-
λύσῃ· εἰσὶ δέ τινες οἳ πρὶν ἀκοῦσαι τοὺς ὑπὲρ τῶν πραγ-
μάτων λόγους, εἰώθασιν ἐρωτᾶν· τί οὖν χρὴ ποιεῖν·
οὐχ ἵνα ἀκούσαντες ποιήσωσι· χρησιμώτατοι γὰρ
ἂν ἦσαν ἁπάντων· ἀλλ' ἵνα τοῦ λέγοντος ἀπαλλαγῶσι.
δεῖ δ' ὅμως εἰπεῖν, ὅ τι χρὴ ποιεῖν· πρῶτον μέν, ὦ ἄνδρες

ἀθηναῖοι τοῦτο παρ' ὑμῖν αὐτοῖς βεβαίως γνῶναι· ὅτι τῇ πόλει φίλιππος πολεμεῖ· καὶ τὴν εἰρήνην λέλυκε· καὶ κακόνους μέν ἐστι καὶ ἐχθρὸς ὅλῃ τῇ πόλει· καὶ τῷ τῆς πόλεως ἐδάφει· προσθήσω δὲ καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει θεοῖς, οἵπερ αὐτὸν ἐξολέσειαν· οὐδενὶ μέντοι μᾶλλον, ἢ τῇ πολιτείᾳ πολεμεῖ· οὐδ' ἐπιβουλεύει· καὶ σκοπεῖ μᾶλλον οὐδὲν τῶν ἁπάντων, ἢ ὅπως ταύτην καταλύσῃ· καὶ τοῦτ' ἐξ ἀνάγκης τρόπον τινὰ νῦν γε δὴ ποιεῖ· λογίζεσθε γάρ· ἄρχειν βούλεται· τούτου δ' ἀνταγωνιστὰς μόνους ὑπείληφεν ὑμᾶς· ἀδικεῖ πολὺν ἤδη χρόνον· καὶ τοῦτ' αὐτὸς ἄριστα σύνοιδεν ἑαυτῷ· οἷς γὰρ οὖσιν ὑμετέροις ἔχει χρῆσθαι τούτοις ἅπαντα τἆλλα βεβαίως κέκτηται· εἰ γὰρ ἀμφίπολιν καὶ ποτίδαιαν προεῖτο, οὐδ' ἂν ἐν μακεδονίᾳ μένειν ἀσφαλῶς ἡγεῖτο· ἀμφότερα οὖν οἶδεν καὶ αὐτὸν ὑμῖν ἐπιβουλεύοντα καὶ ὑμᾶς αἰσθανομένους· εὖ φρονεῖν δ' ὑμᾶς ὑπολαμβάνων δικαίως μισεῖν αὑτὸν ἡγεῖται· πρὸς δὲ τούτοις τοσούτοις οὖσιν οἶδεν ἀκριβῶς ὅτι οὐδ' ἂν ἁπάντων τῶν ἄλλων γένηται κύριος, οὐδὲν ἔστ' αὐτῷ βεβαίως ἔχειν, ἕως ἂν ὑμεῖς δημοκρατῆσθε· ἀλλ' ἐάν ποτέ τι συμβῇ πταῖσμα, πολλὰ δ' ἂν γένοιτο ἀνθρώπῳ, ἥξει πάντα τὰ νῦν βεβιασμένα, καὶ καταφεύξεται πρὸς ὑμᾶς· ἐστὲ γὰρ ὑμεῖς οὐκ αὐτοὶ πλεονεκτῆσαι καὶ κατασχεῖν ἀρχὴν εὖ πεφυκότες· ἀλλ' ἕτερον λαβεῖν κωλῦσαι, καὶ τὸν ἔχοντ' ἀφελέσθαι· καὶ ὅλως ἐνοχλῆσαι τοῖς ἄρχειν βουλομένοις καὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς ἐλευθερίαν ἐξελέσθαι δεινοί· οὐκ οὖν βούλεται τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς, τὴν παρ' ὑμῶν ἐλευθερίαν ἐφεδρεύειν· οὐ κακῶς· οὐδ' ἀργῶς ταῦτα λογιζόμενος·

πρῶτον μὲν δὴ τοῦτο δεῖ γινώσκειν ἐχθρὸν ὑπειληφέναι
τῆς πολιτείας καὶ τῆς δημοκρατίας ἀδιάλλακτον ἐκεῖνον·
δεύτερον δὲ εἰδέναι σαφῶς ὅτι πάνθ᾽ ὅσα πραγματεύεται
καὶ κατασκευάζεται νῦν, ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν παρα-
σκευάζεται. οὐ γὰρ οὕτως εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν οὐδείς, ὥστε
ὑπολαμβάνειν τὸν Φίλιππον, τῶν μὲν ἐν Θρᾴκῃ κακῶν, τί
γὰρ ἂν ἄλλο τις εἴποι Δρογγίλον καὶ Καβύλην καὶ Μάστει-
ραν καὶ ἃ νῦν φασιν αὐτὸν ἔχειν· τούτων μὲν ἐπιθυμεῖν
καὶ ὑπὲρ τοῦ ταῦτα λαβεῖν, καὶ πόνους καὶ χειμῶνας, καὶ
τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ὑπομένειν, τῶν δ᾽ Ἀθήνησι
λιμένων καὶ τριήρων καὶ νεωρίων, καὶ τῶν ἔργων τῶν
ἀργυρείων· καὶ τοσούτων προσόδων, καὶ τόπου καὶ δό-
ξης, ὧν μήτ᾽ ἐκείνῳ μήτ᾽ ἄλλῳ γένοιτο μηδενὶ χειρω-
σαμένῳ τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν κυριεῦσαι, οὐκ ἐπιθυ-
μεῖν, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑμᾶς ἐάσειν ἔχειν, ὑπὲρ δὲ τῶν
μελινῶν καὶ τῶν ὀλυρῶν τῶν ἐν τοῖς Θρᾳκίοις σιρροῖς
ἐν τῷ βαράθρῳ χειμάζειν. οὐκ ἔστι ταῦτα· ἀλλὰ κἀκεῖνα
ὑπὲρ τοῦ τούτων γενέσθαι κύριος· καὶ τἆλλα πάντα πραγ-
ματεύεται. ταῦτα τοίνυν ἕκαστον εἰδότα καὶ γινώ-
σκοντα παρ᾽ αὑτῷ μὰ Δί᾽ οὐ γράφειν κελεύειν πόλεμον τὸν
τὰ βέλτιστα ἐπὶ πᾶσι δικαίοις συμβουλεύοντα. τοῦτο
μὲν γάρ ἐστιν ὅτῳ μὴ πολεμήσετε λαβεῖν βουλομένων
οὐχ ἃ τῇ πόλει συμφέρει πράττειν. ὁρᾶτε γάρ· εἰ δι᾽ ἃ πρῶ-
τα παρεσπόνδησε Φίλιππος, ἢ δι᾽ ἃ δεύτερα ἢ τρίτα,
πολλὰ γάρ ἐστιν ἐφεξῆς, ἔγραψέ τις αὐτῷ πολεμεῖν
ὁ δὲ ὁμοίως ὥσπερ νῦν οὐ γράφοντος Ἀθηναίων οὐ-

δὲ πρὸς τὸν πόλεμον παρ' ἑαυτοῖς ἐβοήθει· οὐ γὰρ ἦν ἀπηλλαγμένος
ἂν ἢ γράψας, καὶ διὰ τοῦτο ἅπαντες ἤδη τὸ ἀφ' αὑτῶν,
παρ' ἑαυτοῖς βεβοηθήκασι· μὴ τοίνυν ζητεῖτε ποῦ τινα αἰτίαν
ὧν Φίλιππος ἐξαμαρτάνει μισήσετε ἀλλὰ καὶ τοῖς μὲν ἑαυτῶν
μὴ ἀναγκάσητε ἀπολογεῖσθαι παραβάλλετε· μηδ' αὐτοὶ
χειροτονήσαντες πόλεμον βούλεσθε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς
ἐρίζειν, εἰ δέον ἢ μὴ δέον ἦν καὶ τοῦτο πεποιηκέναι·
ἀλλ' οὗ ἕνεκα πολεμεῖ τρόπον, τοῦτον ἀπομιμήσασθαι· τοῖς
μὲν ἀπηνιωμένοις ἤδη χρήματα, καὶ τὰ ἄλλα ὧν δέονται
διδόντες· αὐτοὶ δ' εἰσφέροντες ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ κα-
τασκευαζόμενοι στρατεύματα· τριήρεις· ταχείας ἵππους
ἱππαγωγούς· καὶ τἆλλα ὅσα εἰς πόλεμον· ἐπεὶ νῦν
γε, γέλως ἐσθ' ὡς χρώμεθα τοῖς πράγμασι· καὶ Φί-
λιππον δ' αὐτὸν οἶμαι οὐδὲν ἄλλο μᾶλλον εὔχεσθαι —
ποιεῖν τὴν πόλιν, ἢ ταῦτα ὑστερίζετε· ἀναλίσκετε·
ὅτῳ παραδώσετε τὰ πράγματα ζητεῖτε, δυσχεραίνετε·
ἀλλήλοις αἰτιᾶσθε· ἀφ' ὅτου δὲ ταῦτα γίνεται, ἐγὼ
διδάξω· καὶ ὅπως παύσεται λέξω· οὐδενὸς πώποτ'
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν πραγμάτων ἐξ ἀρχῆς ἀντε —
λάβεσθε· οὐδὲ κατεσκευάσασθε ὀρθῶς· ἀλλὰ τὸ συμ
βαῖνον ἀεὶ διώκετε· εἶτ' ἐπειδὰν ὑστερίσητε, παύεσθε·
ἕτερον πάλιν ἐὰν συμβῇ τι παρασκευάζεσθε, καὶ θο —
ρυβεῖσθε· τὸ δ' οὐχ οὕτως ἔχει· οὐκ ἔνεστι βοηθείαις χρω
μένους οὐδὲν τῶν δεόντων πώποτε πρᾶξαι· ἀλλὰ κατα-
σκευάσαντας δὲ δύναμιν· καὶ τροφὴν ταύτῃ πορί
σαντας καὶ ταμίας δημοσίους, καὶ ὅπως ἐνῆν τὴν

τῶν χρημάτων φυλακήν, ἀκριβεστάτην γενέσθαι
οὕτω ποιήσαντας· τὸν μὲν τῶν χρημάτων λόγον, παρὰ
τούτων λαμβάνειν· τὸν δὲ τῶν ἔργων, παρὰ τοῦ στρα-
τηγοῦ· καὶ μηδεμίαν πρόφασιν τοῦ πλεῖν ἄλλοσε ἢ
πράττειν ἄλλο τῷ στρατηγῷ καταλείπειν· ἂν δ' οὕτω ποι-
ήσητε καὶ τοῦτο ἐθελήσητε, ὡς ἀληθῶς ἐξ ἀρχῆς ἦν
δίκαιον, καὶ μένειν ἐπὶ τῆς αὐτοῦ Φίλιππον ἀναγ-
κάσετε ἢ πολεμήσετε ἐξ ἴσου· καὶ ἴσως ἂν ἴσως ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι ὥσπερ ὑμᾶς νῦν πυνθάνεσθε τί
ποιεῖ Φίλιππος καὶ ποῖ πορεύεται, οὕτως ἐκεῖνος
φροντίσει, ποῖ ποθ' ἡ τῆς πόλεως ἀπῆρκε δύναμις καὶ
ποῖ φανήσεται· εἰ δέ τῳ δοκεῖ ταῦτα καὶ δαπάνης
πολλῆς, καὶ πόνων πολλῶν καὶ πραγματείας εἶναι,
καὶ μάλ' ὀρθῶς δοκεῖ· ἀλλ' ἐὰν λογίσηται τὰ τῇ πόλει μετὰ
ταῦτα γενησόμενα, ἐὰν ταῦτα μὴ ἐθέλῃ ποιεῖν, εὑ-
ρήσει λυσιτελοῦν τὸ ἑκόντας ποιεῖν τὰ δέοντα· εἰ μὲν
γάρ ἐστί τις ὑμῖν ἐγγυητὴς θεῶν, οὐ γὰρ ἀνθρώπων γε οὐ-
δεὶς ἂν γένοιτο ἀξιόχρεως τηλικούτου πράγματος,
ὡς ἐὰν ἄγητε ἡσυχίαν καὶ ἅπαντα προῆσθε, οὐκ ἐπ'
αὐτοὺς ὑμᾶς τελευτῶν ἐκεῖνος ἥξει, αἰσχρὸν μὲν νὴ
τὸν Δία καὶ πάντας θεούς· καὶ ἀνάξιον ὑμῶν καὶ τῶν
ὑπαρχόντων τῇ πόλει καὶ τῶν πεπραγμένων τοῖς
προγόνοις, τῆς ἰδίας ῥᾳθυμίας ἕνεκα τοὺς ἄλλους
ἅπαντας Ἕλληνας εἰς δουλείαν προέσθαι· καὶ ἔγωγε
αὐτὸς τεθνάναι μᾶλλον ἂν, ἢ ταῦτ' εἰρηκέναι βουλοί-
μην· οὐ μὴν ἀλλ' εἴ τις ἄλλος λέγει καὶ ὑμᾶς πείθει,
ἔστω· μὴ ἀμύνεσθε· ἅπαντα προΐεσθε· εἰ δὲ μηδενὶ
τοῦτο δοκεῖ, τοὐναντίον δὲ πρόισμεν ἅπαντες ὅτι
ὅσῳ ἂν πλειόνων ἐκεῖνον ἐάσωμεν γενέσθαι κύ-
ριον, τοσούτῳ χαλεπωτέρῳ καὶ ἰσχυροτέρῳ χρη-

πνᾶμα ἐξ ὑπο-
θέσεως

σόμεθα ἐν ἐχθρῷ. ποῖ ἀναδυόμεθα; ἢ τί μέλλομεν; ἢ πότε
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθελήσομεν;
ὅταν νὴ Δία ἀναγκαῖόν τι ᾖ. ἀλλ' ἣν μὲν ἄν τις ἐλευθέρων
ἀνθρώπων ἀνάγκην εἴποι, οὐ μόνον ἤδη πάρεστιν, ἀλλὰ καὶ
πάλαι παρελήλυθε. τὴν δὲ τῶν δούλων ἀπεύχεσθαι
δήπου μὴ γενέσθαι δεῖ. διαφέρει δὲ τί; ὅτι ἐστὶν ἐ-
λευθέρῳ μὲν ἀνθρώπῳ μεγίστη ἀνάγκη, ἡ ὑπὲρ τῶν γιγνο-
μένων αἰσχύνη. καὶ μείζω ταύτης οὐκ οἶδα ἥντινα
ἂν εἴποι τις. δούλῳ δὲ πληγαὶ καὶ ὁ τοῦ σώματος αἰκισ-
μός. ἃ μήτε γένοιτο οὔτε λέγειν ἄξιον. τὸ μὲν τοίνυν
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πρὸς τὰ τοιαῦτα ὀκνηρῶς διακεῖσθαι,
ἃ δεῖ τοῖς σώμασι καὶ ταῖς οὐσίαις λῃτουργῆσαι ἕκα-
στον, ἔστι μὲν, οὐκ ὀρθῶς ἔχον. οὐδὲ πολλοῦ δεῖ. οὐ
μὴν ἀλλ' ἔχει γέ τινα πρόφασιν ὅμως. τὸ δὲ μηδ' ὅ-
σα ἀκοῦσαι δεῖ, μηδ' ὅσα βουλεύσασθαι προσήκει
μηδὲ ταῦτα ἐθέλειν ἀκούειν, τοῦτ' ἤδη πᾶσαν ἐπιδέ-
χεται κατηγορίαν. ὑμεῖς τοίνυν καὶ οὔτ' ἀκούειν πρὶν ἂν
ὥσπερ νῦν αὐτὰ παρῇ τὰ πράγματα, οὔτε βουλεύεσθαι
περὶ οὐδενὸς ἐθέλετε ἐφ' ἡσυχίας. ἀλλ' ὅταν μὲν
ἐκεῖνος παρασκευάζηται, ἐφ' ὑμᾶς ἀμελήσαντες τοῦ
ποιεῖν τοῦτο καὶ ἀντιπαρασκευάζεσθαι, ῥαθυμεῖτε.
καὶ ἐάν τι λέγῃ τις, ἐκβάλλεται. ἐπειδὰν δὲ ἀπολω-
λός, ἢ πολιορκούμενόν τι πύθησθε, τηνικαῦτα, ἀ-
κροᾶσθε. ἦν δ' ἀκηκοέναι μὲν καὶ βεβουλεῦσθαι τότε
καιρός, ὅθ' ὑμεῖς οὐκ ἠθελήσατε, πράττειν δὲ καὶ
χρῆσθαι τοῖς παρεσκευασμένοις, νῦν ἡνίκ' ἀκού-
ετε. τοιγαροῦν ἐκ τῶν τοιούτων ἐθῶν, μόνοι τῶν πάν-
των ἀνθρώπων ὑμεῖς τοὐναντίον τοῖς ἄλλοις ποιεῖτε. οἱ
μὲν γὰρ ἄλλοι πρὸ τῶν πραγμάτων εἰώθασι χρῆσθαι
τῷ βουλεύεσθαι. ὑμεῖς δὲ μετὰ τὰ πράγματα. ὃ δὴ

λοιπὸν ἐστί· καὶ πάλαι μὲν ἴσως, δι' ἀφθονίαν οὐδὲν ὑμῖν,
τούτων ὑπὲρ ὧν οὐδενὸς τῶν πάντων οὕτως ὡς χρημά-
των δεῖ τῇ πόλει πρὸς τὰ νῦν ἐπιόντα πράγματα·
συμβέβηκεν εὐτυχήματα ἀπ' αὐτομάτου· οἷς ἂν
χρησώμεθα ὀρθῶς, ἴσως ἂν γένοιτο τὰ δέοντα·
πρῶτον μὲν γάρ, οἷς βασιλεὺς πιστεύει καὶ εὐεργέτας
ὑπείληφεν αὑτοῦ, οὗτοι μισοῦσι καὶ πολεμοῦσι Φιλίπ-
πῳ· ἔπειθ' ὁ πράττων καὶ συνειδὼς πάνθ' ὅσα Φιλίπ-
πος κατὰ βασιλέως παρασκευάζεται, οὗτος ἀνάσπα-
στος γέγονε· καὶ πάσας τὰς πράξεις βασιλεὺς, οὐχ ἡ-
μῶν κατηγορούντων ἀκούσεται· οὓς ἂν ὑπὲρ τοῦ συμ-
φέροντος ἂν ἡγήσαιτο τοῦ ἰδίου λέγειν, ἀλλὰ τοῦ πρά-
ξαντος αὐτοῦ καὶ διοικοῦντος· ὥστ' εἶναι πιστὰς τὰς
κατηγορίας· καὶ λοιπὸν λόγον εἶναι τοῖς παρ' ὑμῶν
πρέσβεσιν, ὃν βασιλεὺς ἡδέως ἀκούσεται· ὡς τὸν ἀμφο-
τέρους ἀδικοῦντα κοινῇ τιμωρήσασθαι δεῖ· καὶ
ὅτι πολὺ τῷ βασιλεῖ φοβερώτερος ὁ Φίλιππος ἂν
προτέροις ἡμῖν ἐπίθηται· εἰ γὰρ ἐγκαταλειπόμενοι
τι πεισόμεθα ἡμεῖς, ἀδεῶς ἐπ' ἐκεῖνον ἤδη πο-
ρεύσεται· ὑπὲρ δὴ τούτων ἁπάντων οἶμαι δεῖν
ὑμᾶς πρεσβείαν ἐκπέμπειν ἥτις τῷ βασιλεῖ δια-
λέξεται· καὶ τὴν ἀβελτηρίαν ἀποθέσθαι· δι' ἣν πολλά-
κις ἠλαττώθητε· ὁ δὴ βάρβαρος καὶ ὁ κοινὸς ἅπασιν
ἐχθρὸς καὶ ἅπαντα τὰ τοιαῦτα· ἐγὼ γὰρ ὅταν τινὰ
ἴδω τὸν μὲν ἐν Σούσοις καὶ ἐν Ἐκβατάνοις δεδιότα
καὶ κακόνουν εἶναι τῇ πόλει φάσκοντα· ὃς καὶ πρότερον
συνεπηνώρθωσε τὰ τῆς πόλεως πράγματα· καὶ νῦν
ἐπηγγέλλετο· εἰ δὲ μὴ ἐδέχεσθ' ὑμεῖς, ἀλλ' ἀπεψη-
φίσασθε, οὐ τἀκείνου αἴτια· ὑπὲρ δὲ τοῦ ἐπὶ ταῖς
θύραις ἐγγὺς, οὑτωσὶ ἐν μέσῃ τῇ Ἑλλάδι αὐξανομένου

ληστοῦ τῶν ἑλλήνων, ἄλλο τι λέγοντα, θαυμάζω· καὶ
δέδοικα τοῦτον, ὅστις ἄν ποτ᾽ ᾖ, ἔγωγε, ἐπειδὴ οὐχ οὗ
τος φίλιππον· ἔστι τοίνυν τι πρᾶγμα καὶ ἄλλο ὃ λυ
μαίνεται τὴν πόλιν ὑπὸ βλασφημίας ἀδίκου· καὶ
λόγων οὐ προσηκόντων διαβεβλημένον· ἔτι τοῖς μη
δὲν τῶν δικαίων ἐν τῇ πολιτείᾳ βουλομένοις ποι
εῖν πρόφασιν παρέχει· καὶ πάντα ὅσα ἐλλείπει δέον
παρὰ τοῦ γίγνεσθαι, ἐπὶ τοῦθ᾽ εὑρήσετε τὴν αἰτίαν
ἀναφερομένην· περὶ οὗ πάνυ μὲν φοβοῦμαι λέγειν,
ὅμως δ᾽, ἀλλ᾽ ἐρῶ· οἶμαι γὰρ ἔχειν καὶ ὑπὲρ τῶν ἀπόρων
τὰ δίκαια ἐπὶ τῷ συμφέροντι τῆς πόλεως εἰπεῖν
πρὸς τοὺς εὐπόρους· καὶ ὑπὲρ τῶν κεκτημένων τὰς
οὐσίας πρὸς τοὺς καταδεεῖς, ἂν ἀμφοῖν μὲν ἐκποδὼν
τὰς βλασφημίας, ἃς ἐπὶ τῷ θεωρικῷ ποιοῦνταί
τινες οὐχὶ δικαίως· καὶ τὸν φόβον ὡς οὐ στήσεται
τοῦτο ἄνευ μεγάλου τινὸς κακοῦ· οὐ γὰρ ἂν
εἰς τὰ πράγματα μεῖζον εἰσενέγκαιμεθα· οὐδ᾽ ὅ τι ποι
ῶν μᾶλλον ἂν ὅλην ἐπιρρώσειε τὴν πόλιν· οὕτω
σὺ δὲ σκοπεῖτε· ἐρῶ δ᾽ ὑπὲρ τῶν ἐν χρείᾳ δοκούν
των εἶναι πρότερον· ἦν ποτ᾽ οὐ πάλαι παρ᾽ ἡμῖν ὅτ᾽
οὐ προσῄει τῇ πόλει τάλαντα ὑπὲρ λ΄ καὶ ρ΄ τάλαντα καὶ
ἕκαστον· καὶ οὐδεὶς ἐστὶ τῶν τριηραρχεῖν δυναμέ
νων· οὐδὲ τῶν εἰσφέρειν· ὅστις οὐκ ἠξίου τὰ καθή
κοντα ἀφ᾽ αὑτοῦ ποιεῖν ὅτι χρήματα οὐ περιῆν,
ἀλλὰ καὶ τριήρεις ἔπλεον· καὶ χρήματα ἐγίγνετο·
καὶ πάντα ἐποιοῦμεν τὰ δέοντα· μετὰ ταῦτα
ἡ τύχη καλῶς ποιοῦσα, πολλὰ πεποίηκε τὰ
κοινά, καὶ τετρακόσια ἀντὶ τῶν ἑκατὸν ταλάν
των προσέρχεται οὐδενὸς οὐδὲν ζημιουμένου
τῶν τὰς οὐσίας ἐχόντων· ἀλλὰ καὶ προσλαμβά

νοῦν τῶν· οἱ γὰρ εὔποροι παρ' ἑτέρων ἔρχονται μετάξον
τὸ τούτου· καὶ καλῶς ποιοῦσι· πρότερον μαθόντες
τοῦτο ὀνειδίζομεν ἀλλήλοις· καὶ προφάσει χρώμεθα
τοῦ μηδὲν τῶν δεόντων ποιεῖν· πλὴν ἂν μὴ τῇ παρὰ
τῆς τύχης βοηθείᾳ γεγονυίᾳ τοῖς ἀπόροις φθονοῦμεν.
οὐκ οὖν ταῦτ' αἰτιᾶσθαι μὴν ἔγωγε, οὐκ ἀξιῶ· οὐδὲ γὰρ
ἐν ταῖς ἰδίαις οἱ καὶ σοφώτατοι ἐν ἡλικίᾳ πρὸς τοὺς
πρεσβυτέρους, οὕτω διακείμενοι, οὐδ' οὕτως ἀγρῶ-
μον οὐδ' ἂν τὸ πώποτε τὸν οὕτως οὐδένα, ὥστε μὴ
ποιήσουσιν ἅπαντες, ὅσα ἂν αὐτὸς οὐ φαίνοιντο ἀποι-
κήσαιμι οὐδὲν οὐδ' αὐτόν· καὶ γὰρ αὐτοῖς τῆς κοινωνίας
ἐν γάμοις οὗτος ἔστω τὰ ἔνοχος· δεῖ γὰρ οἶμαι τοῖς γονεῦ-
σι τὸν ὡρισμένον ἐξ ἀμφοτέρων ἔρανον, καὶ παρὰ
τῆς φύσεως καὶ παρὰ τοῦ νόμου δικαίως φέρειν
καὶ ἔχοντα ὑποτελεῖν· ὥσπερ τοῖς γονεῦσιν ἡμῶν
ἑκάστου τις ἐπιτοράς, οὕτως καὶ συμπάσης τῆς πόλεως
κοινοὺς δεῖ γονέας τοὺς συμπάντας ἡγεῖσθαι καὶ προ-
σήκειν τούτοις τούτους, οὐχ ὅπως ὧν ἡ πόλις δίδωσιν
ἀφελέσθαι τι, ἀλλὰ καὶ μηδὲν τούτων ἄλλο χρὴ λήρ
σκοπεῖν ὅπως μηδένες οὕτως ἐνδεεῖς περιόψον-
σονται· τοῖς μὲν τοίνυν ἀπόροις ταύτῃ χρωμένοις
τῇ γνώμῃ, οὐ μόνον ἡγοῦμαι τὰ δίκαια ποιεῖν αὐτούς,
ἀλλὰ καὶ τὰ λυσιτελῆ· τὸ γὰρ τὰς ἀρχὰς καὶ ὧν τινας,
ἀποστερεῖν κοινῇ καλούς ἐστι ποιεῖν πολλοὺς ἀνθρώ-
ποις πράγμασι· τοῖς δὲ ἐνδεέσιν δι' ὃ δυσχεραίνουσι
τὰ πράγματα οἱ τὰς οὐσίας ἔχοντες καὶ κατηγοροῦσι
δικαίως, τοῦτ' ἀφελεῖν ἂν συμβουλεύσαιμι· δεῖ γάρ μοι
δοῦς περὶ ἄρτι τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ ὑπὲρ τῶν ἀ-
πόρων, οὐ κατατολμήσας εἰπεῖν τἀληθῆ· ἐμοὶ γὰρ
οὐδεὶς οὕτως ἄθλιος οὐδὲ [illegible] εἶναι δοκεῖ τὴν οὐ πόρος·

γνώμην· οὐ γὰρ ἀθηναῖοι οἶμαι, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἄλλων
ὡς ἐπιτιμῆσαι ταῦτα λαμβάνοντας ὁρῶν τοὺς
ἀπόρους καὶ τῶν ἀναγκαίων· ἀλλὰ ποῦ σωζίβεται
τὸ πρᾶγμα καὶ ποῦ δυσχεραίνεται; ὅταν τὸ ἀπὸ τῶν
κοινῶν ἔθος ἐπὶ τὰ ἴδια μεταβιβάζοντας ὁρῶσι
τινας· καὶ μέγας μὲν οὐ τὰ παρ' ὑμῖν εὐθέως τὸν
λέγοντα ἀθάνατον διὰ τὴν ἀσφάλειαν· ὑπὲρ αὖ δὲ
τὴν κρύβδην ψῆφον τοῦ φανερῶς θορύβου· ταῦτ'
ἀπιστίαν ταῦτ' ὀργὴν ἔχει· δεῖ γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖ-
οι δικαίως ἀλλήλοις τῆς πολιτείας κοινωνεῖν· τοὺς
μὲν ἀπόρους ἅμα μὲν τὸν βίον τὸν καθ' αὑτὸν ἀσφαλῶς
ἔχειν νομίζοντας· καὶ περὶ τούτων μηδὲ δεδιότας·
ἐν δὲ τοῖς κινδύνοις, κοινὰ ὑπὲρ τῆς σοφίας τὰ ὄν-
τα τῇ πατρίδι παρέχοντας· τοὺς δὲ λοιποὺς τὰ μὲν
κοινὰ νομίζοντας καὶ μετέχοντας τὸ μέρος· τὰ δὲ
ἑκάστου ἴδια τοῦ κεκτημένου· οὕτω καὶ μικρὰ
πόλις μεγάλη γίνεται· καὶ μεγάλη σώζεται· ὡς μὲν
οὖν ἂν ποιοῖτ' ἂν τὰ παρ' ἑκατέρων ἀναγκαῖα δεῖ, ταῦθ' ὡς
εἰπεῖν· ὡς δὲ καὶ γένοιτ' ἂν ἔννομος, διορθώσασθαι
δεῖ· τῶν δὲ παρόντων πραγμάτων καὶ τῆς ταρα-
χῆς, πολλὰ πόρρωθεν ἐστὶ τὰ αἴτια· ἃ βου-
λομένοις ὑμῖν, ἀκούειν, ἐθέλω λέγειν·
ἐξεστήκατε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τῆς ὑποθέσεως,
ἐφ' ἧς ὑμᾶς οἱ πρόγονοι κατέλιπον· καὶ τὸ μὲν
προΐστασθαι τῶν ἑλλήνων καὶ δύναμιν συνε-
στηκυῖαν ἔχοντας πᾶσι τοῖς ἀδικουμένοις βοηθεῖν
περίεργον ἐπείσθητε εἶναι καὶ μάταιον ἀνάλωμα,
ὑπὸ τῶν ταῦτα πολιτευομένων· τὸ δὲ ἐν ἡσυ-
χίᾳ διάγειν καὶ μηδὲν τῶν δεόντων πράττειν, ἀλλὰ
προϊεμένους καὶ καθ' ἓν ἕκαστον πάντα ἑτέροις

ἐάσειν λαβεῖν· θαυμαστὴν δ' εὐδαιμονίαν καὶ πολλὴν ἀσφάλειαν ἕξειν οἴεσθε· ἐκ δὲ τούτων ἀπελθὼν ἐπὶ τὴν τάξιν ἣν ὁ δῆμος ὑμῖν ἐντετάχθαι προσῆκεν ἕτερος, οὗτος δ' εὐδαίμων καὶ μέγας ἐκ πολλῶν κύριος γέγονεν ἀπὸ τῶν· πρᾶγμα γὰρ ἔντιμον καὶ μέγα καὶ λαμπρόν, καὶ περὶ οὗ πάντα τὸν χρόνον αἱ μέγισται τῶν πόλεων πρὸς αὑτὰς διεφέροντο· Λακεδαιμονίων μὲν ἠτυχηκότων· Θηβαίων δὲ ἀσχόλων διὰ τὸν Φωκικὸν πόλεμον γενομένων· ἡμῶν δὲ ἀμελούντων, ἔρημον ἀνείλετο· τοιγαροῦν τὸ μὲν φοβερὸς εἶναι τοῖς ἄλλοις, τὸ δὲ συμμάχους πολλοὺς καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχειν, ἐκείνῳ περιγέγονε· καὶ τοσαῦτα πράγματα καὶ τοιαῦτα ἤδη περιέστηκε τοὺς Ἕλληνας ἅπαντας, ὥστε μηδ' ὅ τι χρήσιμα βουλεύειν εὐπορῆσαι· ὄντων δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν παρόντων πραγμάτων πᾶσιν ὡς ἐγὼ κρίνω φοβερῶν, οὐδενὸς ἂν μᾶλλον ἡμῖν δεινὸν τῶν πάντων ἔστιν ὑμῶν, οὐ μόνον τῷ μάλιστα ὑμῖν ἐπιβουλεύειν Φίλιππον, ἀλλὰ καὶ τῷ πάντων ἀργότατα αὐτοὶ διακεῖσθαι· εἰ τοίνυν ὑμεῖς τὸ τῶν ὠνίων πλῆθος ὁρῶντες καὶ τὴν ἀφθονίαν τῶν κατὰ τὴν ἀγορὰν τούτοις κεκήλησθε, ὡς ἐν οὐδενὶ δεινῷ τῆς πόλεως οὔσης, οὔτε προσηκόντως οὔτ' ὀρθῶς τὸ πρᾶγμα κρίνετε· ἀγορὰν μὲν γὰρ ἄν τις καὶ πανήγυριν ἐκ τούτων ἢ φαύλως ἢ καλῶς κατεσκευάσθαι κρίνοι· πόλιν δ' ἣν ὑπείληφεν ὅστις ἂν τῶν Ἑλλήνων ἀρχὴν βουληθῇ μόνην ἂν ἐναντιωθῆναι καὶ τῆς πάντων ἐλευθερίας προστῆναι, οὐ μὰ Δί' ἐκ τῶν ὠνίων, εἰ καλῶς ἔχει δοκιμάζειν δεῖ· ἀλλ' εἰ συμμάχων εὐνοίᾳ πιστεύει, εἰ τοῖς ὅπλοις ἰσχύει· ταῦθ' ὑπὲρ τῆς πόλεως δεῖ σκοπεῖν

ἀφυλάκτως ὑμῖν καὶ οὐ καλῶς ἅπαντ᾽ ἔχει. γνοίη τις δ᾽ ἂν
εἰ σκέψαιτο ὧδε ἐνάργως, πότε μάλιστα εὐτάρακτα
τὰ τῶν Ἑλλήνων γέγονε πράγματα. οὐδένα γὰρ χρό-
νον ἄλλον, ἢ τὸν νυνὶ παρόντα, οὐδ᾽ ἂν εἷς εὕροι. τὸν
μὲν γὰρ ἄλλον ἅπαντα, ἢ ὅσον ταῦτα διῄρητο, τὸ
τῶν Ἑλλήνων, Λακεδαιμονίους καὶ ἡμᾶς. τῶν δ᾽ ἄλ-
λων Ἑλλήνων, οἱ μὲν, ἡμῖν, οἱ δὲ ἐκείνοις ὑπήκουον.
βασιλεὺς δὲ καθ᾽ αὑτὸν μὲν ἅπασιν ὁμοίως ἄπιστος
ἦν. τοὺς δὲ κρατουμένους ἐν τῷ πολέμῳ προσλαμ-
βάνων, ἄχρις οὗ τοῖς ἑτέροις ἐξ ἴσου ποιήσειε, δι-
επιστεύετο. ἀπὸ τοῦ χρόνου αὐτὸν ἐμίσουν οὐκ
ἧττον ἢ τῶν ὑπαρχόντων ἐχθρῶν ἐξ ἀρχῆς.
νῦν δὲ πρῶτον μὲν ὁ βασιλεὺς ἅπασι τοῖς Ἕλλη-
σιν οἰκείως ἔχει. καὶ πάντων ἥκιστα ἡμῖν. ἂν
μὴ νῦν ἐπανορθωσώμεθα. ἔπειτα προστασίαι πολ-
λαὶ καὶ πανταχόθεν γίγνονται. καὶ τοῦ πρωτεύειν
μὲν ἀντιποιοῦνται ἅπαντες. ἀφεστᾶσι δ᾽ ἔνιοι
καὶ φθονοῦσι καὶ ἀπιστοῦσιν ἑαυτοῖς, οὐχ ὡς
ἔδει. καὶ γεγόνασι καθ᾽ ἑαυτοὺς ἕκαστοι. ἀργεῖοι
θηβαῖοι. λακεδαιμόνιοι. κορίνθιοι. ἀρκάδες ἡμεῖς.
ἀλλ᾽ ὅμως ἐν τοσαύταις μερίσι καὶ τοσαύταις δυναστείαις
διῃρημένων τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων, εἰ δεῖ
τἀληθῆ μετὰ παρρησίας εἰπεῖν, τὰ παρ᾽ οὐ-
δενὶ τούτων ἀρχεῖα καὶ βουλευτήρια ἐρημό-
τερ᾽ ἐστὶν ἑλληνικῶν πραγμάτων.
ἢ τὰ παρ᾽ ὑμῖν εἰκότως. οὔτε γὰρ φιλῶν οὔτε
πιστεύων, οὔτε φοβούμενος, οὐδεὶς ὑμῖν
διαλέγεται. αἴτιον δὲ τούτων, οὐχ ἕν ἐστιν, ὦ ἄν-
δρες ἀθηναῖοι. ῥᾴδιον γὰρ ἦν ὑμῖν μεταθέσθαι.
ἀλλὰ πολλὰ καὶ παντοδαπὰ ἐκ παντὸς ἡμαρ-

τὴν μέρα τοῦ χρόνου· ὧν τὸ παρακαιρὸν ἐάσεις ἂν εἰς
ὅ πάντες σώζεσθαι ἔν, λέξω· δεήσεσθ' ὑμῶν ἀνέχεσθαι
τἀληθῆ μετὰ παρρησίας μηδένα χαρισθῆναί μοι·
ἐκ παντὸς πράττειν τὰ συμφέροντα ἀφ' ἑκάστου τῶν
καιρῶν· καὶ μεταλήψεσθε ὑμᾶς μὲν τὴν σχολὴν
καὶ τὴν ἡσυχίαν· ὑφ' ὧν κεκλημένοι τοῖς ἀσπί-
σιν, οὔ τι πρῶτος ἔχετε· ἕτεροι δὲ τὰς τιμὰς ἔχου-
σι καὶ τἄλλα, οὐ κατ' ἀξίαν ἐξετάσαιμ' ἂν ὑμῶν·
ἀλλ' ἐπειδάν τι τῶν πρὸς φίλιππον ἐμπέσῃ,
εὐθὺς ἀναστάς τις λέγει, ὡς οὐ δεῖ ληρεῖν, οὐδὲ γρά-
φειν πόλεμον παραθεὶς εὐθέως ὡς ἐστὶ τὴν εἰρήνην ἄγειν
ὡς ἀγαθὸν· καὶ τὸ τρέφειν δύναμιν μεγάλην ὡς
χαλεπόν· καὶ διαρπάζειν τινὲς τὰ χρήματα
βούλονται· καὶ ἄλλους λόγους ὡς οἷόν τε ἀληθε-
στάτους λέγουσιν· ἀλλὰ δεῖ δήπου τὴν μὲν εἰρή-
νην ἄγειν οὐχ ὑμᾶς πείθειν· οἳ πεπεισμένοι
κάθησθε· ἀλλὰ τὸν τὰ τοῦ πολέμου πράττοντα·
ἂν γὰρ ἐκεῖνος πεισθῇ, τά γ' ἀφ' ὑμῶν ὑπάρχει· νομί-
ζειν δὲ δεῖ χαλεπά, οὐχ ὅσ' ἂν εἰς σωτηρίαν δαπανῶμεν,
ἀλλ' ἃ πεισόμεθ' ἂν ταῦτα μὴ ἐθέλωμεν ποιεῖν, καὶ
τὸ διαρπασθήσεσθαι τὰ χρήματα τῷ φυλακὴν ἀφ' ἧς
σωθήσεται, κωλύειν, οὐχὶ τῷ τοῦ συμφέρον-
τος ἀποστῆναι· καίτοι ἔγωγε ἀγανακτῶ καὶ τοῦτο·
εἰ τὰ μὲν χρήματα λυπεῖ τινας ὑμῶν εἰ διαρπασθή-
σεται, ἃ καὶ φυλάττειν καὶ κολάζειν τοὺς ἁρπάζοντας
ἐφ' ὑμῖν ἐστι, τὴν δ' ἑλλάδα πᾶσαν ἐφεξῆς
οὑτωσὶ φίλιππος ἁρπάζων οὐ λυπεῖ· καὶ ταῦ-
τ' ἐφ' ὑμᾶς ἁρπάζων· τί ποτ' οὖν, ὦ ἄνδρες ἀθη-
ναῖοι, τὸν μὲν οὕτως φανερῶς ἀδικοῦντα καὶ πό-
λεις καταλαμβάνοντα, οὐδεὶς πώποτε τούτων

ε 9

ἄπερ, ὡς ἀδικοῦσι καὶ πόλεμον ποιεῖ· τοῦ δὲ μὴ ἐπι-
τρέπειν μηδὲ προΐεσθαι ταῦτα συμβουλεύοντας,
τούτους πόλεμον ποιεῖν φασὶν, ὅτι τῶν αἰτίαν
τῶν ἐκ τοῦ πολέμου συμβησομένων δυσχερῶν.
ἀνάγκη γὰρ ἀνάγκη πολλὰ λυπηρὰ ἐκ τοῦ πο-
λέμου γίγνεσθαι τοῖς ὑπὲρ ὑμῶν τὰ βέλτιστα λέγειν
οἰομένοις, ἃ πάντα ἀναθήσειν βούλονται. ἡγοῦν-
ται γὰρ ἐὰν μὲν ὑμεῖς ὁμοθυμαδὸν ἐκ μιᾶς γνώ-
μης φίλιππον ἀμύνησθε, καὶ ἐκείνου κρατήσαν
ὑμᾶς, καὶ αὐτοῖς οὐκ ἔσεσθαι μισθαρνεῖν· ἂν
δ᾽ ἀπὸ τῶν πρώτων θορύβων αἰτιασάμενοί τινας
πρὸς τὸ κρίνειν τράπησθε, αὐτοὶ μὲν τούτων
κατηγοροῦντες, ἀμφότερα ἕξειν· καὶ παρ᾽ ὑμῖν
εὐδοκιμήσειν καὶ παρ᾽ ἐκείνου χρήματα λήψεσθαι·
ὑμᾶς δ᾽ ὑπὲρ ὧν δεῖ παρὰ τούτων δίκην λαβεῖν,
παρὰ τῶν ὑπὲρ ὑμῶν εἰρηκότων λήψεσθαι. αἱ
μὲν ἐλπίδες αὗται τούτων αὐτῶν· καὶ τὸ κατασκεύασ-
μα τὸ τῶν αἰτιῶν· ὡς ἄρα βούλονταί τινες πό-
λεμον ποιῆσαι· ἐγὼ δ᾽ οἶδ᾽ ἀκριβῶς ὅτι οὐ γρά-
ψαντος ἀθηναίων οὐδενὸς πόλεμον, πολλὰ φί-
λιππος ἔχει τῶν τῆς πόλεως· καὶ νῦν εἰς καρ-
δίαν πέπομφε τὴν βοήθειαν· εἰ μέντοι βουλόμεθ᾽
ἡμεῖς μὴ προσποιεῖσθαι πολεμεῖν ἡμῖν ἐκεῖνον,
ἀνοητότατος πάντων ἂν εἴη τοῦτ᾽ ἐξελέγχειν· ὅταν γὰρ οἱ
ἀδικούμενοι ἀρνῶνται, τί τῷ ἀδικοῦντι προσήκει·
ἀλλ᾽ ἐπειδὰν ἐφ᾽ ἡμᾶς αὐτοὺς ἴῃ, τί φήσομεν
τότε· ἐκεῖνος μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν, ὡς οὐδ᾽ ὠρεί-
ταις τῶν στρατιωτῶν ὄντων ἐν τῇ χώρᾳ· οὐδὲ
φεραίοις πρότερον ἢ πρὸς τὰ τείχη προσβάλλων αὐτῶν·
οὐδ᾽ ὀλυνθίοις ἐξ ἀρχῆς, ἕως ἐν αὐτῇ τῇ χώ-

ῥᾳ τὸ στράτευμα παρ' ἡμῖν ἔχων· ἢ καὶ πρὸ τούτου καὶ
μὴν καὶ ἀδικεῖν λαβόντας πόλεμον ποιεῖν φήσομεν·
οὐκ ὄντος ὑπόλοιπον δ' οὐ λέγειν· οὐ γὰρ ἄλλο γ' ἐστὶν οὐ-
δὲν ἔνι· καὶ μὴν οὐδ' ὑπὲρ τῶν ἴσων ὑμῖν,
καὶ τισὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ὁ αὐτὸς ὁ κίνδυνος·
οὐ γὰρ ὑφ' αὑτῷ ποιήσασθαι τὴν πόλιν βούλεται
φίλιππος ἡμῶν· οὔ· ἀλλ' ὅλως ἀνελεῖν· οἶδε
γὰρ ἀκριβῶς ὅτι δουλεύειν μὲν ὑμεῖς, οὔτε ἐθε-
λήσετε, οὔτ' ἂν ἐθελήσητε ἐπιστήσεσθε· ἄρχειν
γὰρ εἰώθατε· πράγματα δὲ παρασχεῖν αὐτῷ, ἂν
καιρὸν λάβητε πλείω τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἁπάν-
των δυνήσεσθε· διὰ ταῦτα ὑμῶν, οὐχὶ φείσεται·
ἄνπερ ἐγκρατὴς γενήσεται· ὡς οὖν ὑπὲρ τῶν ἐσχά-
των ἐσομένου τοῦ ἀγῶνος ὑμῖν οὕτω προσήκει
γινώσκειν· καὶ τοὺς πεπρακότας αὐτοὺς ἐκείνῳ
φανερῶς μισεῖν καὶ ἀποτυμπανίσαι· οὐ γὰρ
ἐστὶν οὐκ ἔστι τῶν ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν
κρατῆσαι, πρὶν ἂν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολά-
σητε ἐχθρούς· ἀλλ' ἀνάγκη τούτοις ὥσπερ προ-
βόλοις προσπταίοντας ὑστερίζειν ἐκείνων· πόθεν
γὰρ οἴεσθε νῦν αὐτὸν ὑβρίζειν ὑμᾶς· οὐδὲν γὰρ
ἄλλο ἔμοιγε δοκεῖ ποιεῖν ἢ τοῦτο· καὶ τοὺς μὲν
ἄλλους εὖ ποιοῦντα, εἰ μηδὲν ἄλλο ἐξαπατᾶν,
ὑμῖν δὲ ἀπειλεῖν ἤδη· οἷον θετταλοὺς πολλὰ
δοὺς, ὑπηγάγετο εἰς τὴν νῦν παροῦσαν δουλείαν·
οὐδ' ἂν εἰπεῖν δύναιτο οὐδεὶς ὅσα τοὺς ταλαι-
πώρους ὀλυνθίους, πρότερον δοὺς ποτίδαι-
αν ἐξηπάτησε· καὶ πολλὰ ἕτερα· θηβαίους
ταννῦν ὑπάγεται τὴν βοιωτίαν αὐτοῖς παρα-
δοὺς· καὶ ἀπαλλάξας πολέμου πολλοῦ καὶ χαλεποῦ

ὥστε καρπούμενοι τὴν ἑκάστου τούτων πλεονεξίαν,
οἱ μὲν ἤδη πεπόνθασιν ἃ δὴ πάντες ἴσασιν· οἱ δ' ἔτι
ποτε συμβῆ πείσονται· ὑμᾶς δέ, ὧν μὲν ἀπεστέρησθε
σιωπῶ· ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι,
πόσα ἐξηπατήθητε· πόσων ἀπεστερήθητε· οὐχὶ Φω-
κέας, οὐ Πύλας, οὐχὶ τὰ ἐπὶ Θρᾴκης, Σέρριον,
Δορίσκον, τὸν Κερσοβλέπτην αὐτόν, οὐ νῦν Καρ-
δίαν ἔχει καὶ ὁμολογεῖ, τί ποτ' οὖν ἐκείνως τοῖς ἄλ-
λοις καὶ ὑμῖν, οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον προσφέρεται· ὅτι
ἐν μόνῃ τῶν πασῶν πόλεων τῇ ἡμετέρᾳ, ἄδεια ὑπὲρ
τῶν ἐχθρῶν λέγειν δέδοται· καὶ λαβόντα χρήμα-
τα αὐτὸν ἀσφαλές ἐστι λέγειν παρ' ὑμῖν· κἂν ἀφῃρη-
μένοι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἦτε· οὐκ ἦν ἀσφαλὲς
λέγειν ἐν Ὀλύνθῳ τὰ Φιλίππου μὴ συνευπεπον-
θότων τῶν πολλῶν Ὀλυνθίων, τῷ Ποτίδαιαν καρ-
ποῦσθαι· οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Θετταλίᾳ μὴ
συνευπεπονθότος τοῦ πλήθους τῶν Θετταλῶν,
τῷ τοὺς τυράννους ἐκβαλεῖν Φίλιππον αὐτοῖς· καὶ
τὴν Πυλαίαν ἀποδοῦναι· οὐκ ἦν ἐν Θήβαις ἀσφαλὲς
πρὶν τὴν Βοιωτίαν ἀπέδωκε, καὶ τοὺς Φωκέας ἀνεῖ-
λεν· ἀλλ' Ἀθήνησιν οὐ μόνον Ἀμφίπολιν καὶ τὴν
Καρδιανῶν χώραν ἀπεστερηκότος Φιλίππου, ἀλλὰ
καὶ κατασκευάζοντος ὑμῖν ἐπιτείχισμα τὴν Εὔβοιαν,
καὶ νῦν ἐπὶ Βυζάντιον παριόντος, ἀσφαλές ἐστι λέγειν
ὑπὲρ Φιλίππου· καὶ γάρ τοι τούτων μὲν ἐκ πτωχῶν
ἔνιοι ταχὺ πλούσιοι γεγόνασι· καὶ ἐξ ἀνωνύμων
καὶ ἀδόξων, ἔνδοξοι καὶ γνώριμοι· ὑμεῖς δέ, τοὐναν-
τίον, ἐκ μὲν ἐνδόξων ἄδοξοι· ἐκ δὲ εὐπόρων ἄποροι·
πόλεως γὰρ ἔγωγε πλοῦτον ἡγοῦμαι, συμμάχους,
πίστιν, εὔνοιαν· ὧν ἁπάντων, ἐστὲ ὑμεῖς ἄποροι.

ὑποδεῖ τοῦ τούτων ὀλιγώρως ὑμᾶς ἔχειν, καὶ ἐὰν τοῦ-
τον τὸν τρόπον τὰ πράγματα φέρησθαι, ὁ μὲν εὐδαί-
μων καὶ μέγας, καὶ φοβερὸς ἐπὶ πᾶσιν Ἕλλησι,
καὶ βαρβάροις· ὑμεῖς δ᾽ ἔρημοι καὶ ταπεινοί· τῇ μὲν
κατὰ τὴν ἀγορὰν εὐετηρίᾳ, λαμπροί· τῇ δ᾽ ὧν προ-
σῆκε παρασκευῇ, καταγέλαστοι· οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον
περί τε ὑμῶν καὶ περὶ αὑτῶν ἐνίους τῶν λεγόντων
ὁρῶ βουλευομένους. ὑμᾶς μὲν γάρ, ἡσυχίαν ἄγειν
φασὶ δεῖν, κἄν τις ὑμᾶς ἀδικῇ· αὐτοὶ δ᾽ οὐ δύναν-
ται παρ᾽ ὑμῖν ἡσυχίαν ἄγειν, οὐδενὸς αὐτοὺς ἀδικοῦν-
τος. καίτοι λοιδορίας χωρίς, εἴ τις ἔροιτο εἰπέ μοι
τί δὴ γινώσκων ἀκριβῶς ἀριστόδημε, οὐ δεῖ γὰρ τὰ
τοιαῦτ᾽ ἀγνοεῖν· τὸν μὲν τῶν ἰδιωτῶν βίον ἀσφαλῆ καὶ ἀ-
πράγμονα καὶ ἀκίνδυνον ὄντα, τὸν δὲ τῶν πολιτευομένων
φιλαίτιον καὶ σφαλερὸν καὶ καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν ἀγώ-
νων καὶ κακῶν μεστόν, οὐ τὸν ἡσύχιον καὶ ἀπράγμονα,
ἀλλὰ τὸν ἐν τοῖς κινδύνοις αἱρῇ· τί ἂν εἴποις. εἰ γὰρ ὃ
βέλτιστον ἢ πάντων ἂν εἴποις, τοῦτό σοι συγχωρήσαι-
μεν ἀληθὲς λέγειν· ὡς ὑπὲρ φιλοτιμίας καὶ δόξης,
ταῦτα πάντα ποιεῖς· θαυμάζω τί δή ποτε σαυτῷ μέν,
ὑπὲρ τούτων ἅπαντα ποιητέον εἶναι νομίζεις καὶ
πονητέον καὶ κινδυνευτέον, τὴν πόλιν δὲ προΐεσθαι
ταῦτα, διὰ ῥᾳθυμίαν συμβουλεύεις. οὐ γὰρ ἐκεῖνό
γ᾽ ἂν εἴποις, ὡς σὲ μὲν ἐν τῇ πόλει δεῖ τινα φαίνεσθαι,
τὴν πόλιν δ᾽ ἐν τοῖς ἄλλοις μηδενὸς ἀξίαν εἶναι· οὐ-
μὴν, οὐδὲ ἐκεῖνό γε ὁρῶ, ὡς τῇ πόλει μὲν ἀσφαλές τὸ
τὰ αὐτῆς πράττειν, σοὶ δ᾽ ἐπικίνδυνον, ἂν μηδὲν τῶν
ἄλλων πλέον περιεργάσῃ, ἀλλὰ τοὐναντίον·
σοὶ μὲν ἐξ ὧν ἐργάζῃ καὶ περιεργάζῃ τοὺς ἐσχάτους
κινδύνους, τῇ πόλει δ᾽ ἐκ τῆς ἡσυχίας· ἀλλὰ νὴ δία

τὰ πάτρια καὶ πρᾶα δόξα σοι ὑπάρχει· ἦν αἰσχρὸν ἐστὶν ἐν σοὶ καταλῦσαι· τῇ πόλει δ' ὑπῆρξεν ἀγνῶσι μὲν καὶ φαῦλα τὰ τῶν προγόνων, ἀλλ' οὐδὲ τοσοῦτον ἔχει· σοὶ μὲν γὰρ ὁ πατὴρ ὅπερ, ὑπῆρχεν ὅμοιος σοί· τῇ πόλει δὲ ἡμῶν ὡς ἅπαντες ἴσασιν οἱ Ἕλληνες, δὶς ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων ὑπὸ τῶν προγόνων ὑμῶν σεσωσμένοι. ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἴσως οὐδὲ πολιτικῶς ἔνιοι τὰ καθ' αὑτούς, καὶ τὰ κατὰ τὴν πόλιν πολιτεύονται· πῶς γὰρ ἐστὶν ἴσον τούτων μὲν τινὰς ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου προϊόντας ἑαυτοὺς ἀγνοεῖν· τὴν πόλιν δ' ἣ προεστήκει τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τέως καὶ τὸ πρωτεῖον εἶχε, νῦν ἐν ἀδοξίᾳ πάσῃ καὶ ταπεινότητι καθεστάναι· πολλὰ τοίνυν ἔχων ἔτι καὶ περὶ πολλῶν εἰπεῖν, παύσομαι· καὶ γὰρ οὐ λόγων ἕνεκα δι' ἀπαμοιβὴν κακὰ τὰ πράγματα, οὔτε νῦν οὔτε ἄλλοτε πώποτε φαύλως ἔχειν· ἀλλ' ὅταν πάντες ἀκούσαντες ὑμᾶς τὰ δέοντα καὶ ὁμογνώμονες ὡς ὀρθῶς λέγεται γιγνόμενοι, τῶν λυμαινομένων καὶ διαστρέφειν ταῦτα βουλομένων, ἐξ ἴσου καθῆσθε ἀκροώμενοι· οὐκ ἀγνοοῦντες αὐτούς· ἴστε γὰρ ἅπαντες αὐτοὺς ἰδόντες ἀκριβῶς, τίς μισθοῦ λέγει· καὶ τίς ὑπὲρ Φιλίππου πολιτεύεται· καὶ τίς ὡς ἀληθῶς ὑπὲρ τῶν βελτίστων· ἀλλ' ἵνα αἰτιασάμενοι τούτους καὶ τὸ πρᾶγμα εἰς γέλωτα καὶ λοιδορίαν ἐμβαλόντες μηδὲν αὐτοὶ τῶν δεόντων ποιῆτε. ταῦτ' ἐστὶ τἀληθῆ μετὰ παρρησίας ἁπλῶς εὐνοίᾳ τὰ βέλτιστα εἰρημένα, οὐ κολακείας καὶ βλάβης, καὶ ἀπάτης, λόγος μεστός· ἀργύριον μὲν τῷ λέγοντι ποιήσων· τὰ δὲ πράγματα τῆς πόλεως τοῖς ἐχθροῖς ἐγχειριῶν· ἢ οὖν παυστέον τούτων τῶν ἐθῶν, ἢ

μηδένα ἄλλον αἰτιᾶσθαι, τοῦ πάντα φαύλως ἔχειν,
ἢ ὑμᾶς αὐτούς. –

ὑπόθεσις τοῦ πρὸς τὴν φιλίππου ἐπιστολήν. –

Φίλιππος πρὸς τοὺς ἀθηναίους πέμψας ἐπιστολὴν,
κατηγορῶν αὐτῶν καὶ πόλεμον προκηρύττων ἄντι-
κρυς· οὐκ ἀτόπως ὁ ῥήτωρ πείθει τοὺς ἀθηναίους πολε-
μεῖν ἀναγκαῖον, ἀλλὰ θαρσοῦντας πρὸς τὸν κίνδυνον· ἀ-
νακαθαίρει τὸν λέγων, τὸν μακεδόνα: –

πρὸς τὴν φιλίππου ἐπιστολήν

Ὅτι μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι φίλιππος οὐκ ἐποι-
ήσατο τὴν εἰρήνην πρὸς ὑμᾶς, ἀλλ' ἀνεβάλετο
τὸν πόλεμον, πᾶσιν ἡμῖν φανερὸν γέγο-
νεν· ἐπειδὴ γὰρ φαρσαλίοις ἄλον παραδο-
κε καὶ τὰ περὶ φωκέας διῳκήσατο καὶ τὴν θρᾴκην
κατεστρέψατο πᾶσαν, αἰτίας οὐκ οὔσας πλασάμενος,
καὶ προφάσεις ἀδίκους ἐξευρών, τῷ μὲν ἔργῳ πά-
λαι πολεμεῖ πρὸς τὴν πόλιν· τῷ δὲ λόγῳ νῦν ὁμολογεῖ
διὰ τῆς ἐπιστολῆς ἧς ἔπεμψεν· ὅτι δὲ χρὴ μήτε ὀρ-
ρωδεῖν ἡμᾶς τὴν ἐκείνου δύναμιν, μήτε ἀγεννῶς
ἀντιταχθῆναι πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ καὶ σώμασι καὶ χρή-
μασι καὶ ναυσὶ καὶ πᾶσιν ὡς ἁπλῶς ἐπεῖν ἀφειδῶς
ὁρμῆσαι πρὸς τὸν πόλεμον, ἐγὼ πειράσομαι διδά-
σκειν· πρῶτον μὲν γὰρ εἰκὸς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοὺς
θεοὺς μεγίστους ἡμῖν ὑπάρχειν συμμάχους καὶ βοηθοὺς
ὧν ἐκεῖνος τὰς πίστεις ὑπερβάς, καὶ τοὺς ὅρκους ὑπερι-
δών, λέλυκεν ἀδίκως τὴν εἰρήνην· ἔπειθ' ὅσοις πρό-
τερον ηὐξήθη φενακίζων ἅπαντας καὶ μεγάλα ἐπα-
γγελλόμενος εὐεργετήσειν, πάντα ταῦτα διεξελή-
λυθεν ἤδη· καὶ γινώσκουσι μὲν ὑπὸ τῶν περινθίων
καὶ βυζαντίων, καὶ τῶν ἐκείνου συμμάχων, ὡς

ἐπιθυμεῖ προσενεχθῆναι τούτοις τὸν αὐτὸν τρόπον,
ὅνπερ ὀλυνθίοις πρότερον· οὐκ ἀγνοεῖται δὲ ὑπὸ θετ-
ταλῶν, δεσπόζειν· ἀλλ᾽ οὐχ ἡγεῖσθαι τῶν συμμάχων
προαιρούμενος· ὑποπτεύεται δὲ ὑπὸ τῶν θηβαίων· νί-
καιαν μὲν, φρουρᾷ κατέχων· ἐς δὲ τὴν ἀμφικτυονί[αν]
εἰσδεδυκώς· τὰς δὲ πρεσβείας τὰς ἐκ πελοποννήσου,
πρὸς αὐτὸν ἄγων· καὶ τὴν ἐκείνων συμμαχίαν προαι-
ρούμενος· ὥστε τῶν αὐτοῦ πρότου φιλωνούντων·
τοὺς μὲν, νῦν πολεμεῖν ἀκαταλλάκτως· τοὺς δὲ, μη-
κέτι προθύμους εἶναι συναγωνίζεσθαι· ἅπαντας δὲ,
ὑφορᾶσθαι καὶ διαβεβλῆσθαι πρὸς αὐτόν· ἔτι τοίνυν
οὐδὲ γὰρ τοῦτ᾽ ἐστὶ μικρόν, οἱ κατὰ τὴν ἀσίαν σατράπαι
καθεστῶτες, ἔναγχος μὲν ξένους μισθοφόρους εἰσ-
πέμψαντες, ἐκώλυσαν ἐκπολιορκηθῆναι τὴν πέριν-
θον· νυνὶ δὲ τῆς ἔχθρας αὐτοῖς ἐνεστώσης καὶ τοῦ κιν-
δύνου πλησιάζοντος ἢ χειρωθήσεται βυζάντιον, οὐ
μόνον αὐτοὶ προθύμως συμπολεμήσουσιν, ἀλλὰ
καὶ βασιλέα τὸν περσῶν χρήματα χορηγεῖν ἡμῖν
προτρέψονται· ὃς τοσοῦτον μὲν, κέκτηται πλοῦτον,
ὅσον οὐδ᾽ ἄλλοι σύμπαντες· τηλικαύτην δ᾽ ἔχει ῥώμην
πρὸς τὰς ἐνθάδε πράξεις, ὥστε καὶ πρότερον ἡμῖν ὅτε
λακεδαιμονίοις ἐπολεμοῦμεν, ὁποτέροις προσθοῖτο,
τούτους ἐποίει κρατεῖν τῶν ἑτέρων· καὶ νῦν μεθ᾽ ἡμῶν
γενόμενος, ῥαδίως καταπολεμήσει τὴν φιλίππου δύ-
ναμιν· πρὸς τούτοις τοίνυν τηλικούτοις οὖσιν, οὐκ
ἐρῶ μὲν, ὡς οὐ διὰ τὴν εἰρήνην πολλὰ προείληφεν
ἡμῶν χωρία καὶ λιμένας, καὶ τοιαῦθ᾽ ἕτερα χρήσι-
μα πρὸς πόλεμον· ὁρῶ δὲ, ὡς ὅταν μὲν ὑπ᾽ εὐνοίας
τὰ πράγματα συνέχηται, καὶ ταῦτα πᾶσι συμφέρ[ῃ]
τοῖς μετέχουσι τῶν πολέμων, μένει τὰ συσταθέντα

τὰ βέβαιος· ὅταν δ' ἐξ ἐπιβουλῆς καὶ πλεονεξίας ἀ-
πάτῃ καὶ βίᾳ κατάσχηται, καθάπερ ὑπὸ τούτου νῦν,
μικρὰ πρόφασις καὶ τὸ τυχὸν πταῖσμα ταχέως ἅπαν-
τα διέσεισε καὶ διέλυσε· καὶ πολλάκις ἄν τις συλ-
λογιζόμενος, οὐ μόνον ὅσ' ἂν δρῶσιν Ἀθηναῖοι τὰ συμμα-
χικὰ τοῦ Φιλίππου πρὸς ὑποψίαν ἥκοντα καὶ διεσκεδα-
σμένα, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς ἰδίας ἀρχῆς οὐ συνηρμοσμένα
καλῶς οὐδ' οἰκείως οὐδ' ὡς οἴεταί τις· ὅλως μὲν γὰρ ἡ
Μακεδονικὴ δύναμις ἐν μὲν προσθήκης μέρει ῥοπὴν
ἔχει τινὰ καὶ χρῆσιν· αὐτὴ δὲ καθ' αὑτὴν ἀσθενής ἐστι·
καὶ πρὸς τὸν κοινὸν ὄγκον πραγμάτων εὐκαταφρόνη-
τος· ἔτι δὲ αὐτὴν αὐτὸς τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατεί-
αις, καὶ πᾶσιν οἷς αὐτὸν ἄν τις μέγαν εἶναι νομίσειε,
σφαλερωτέραν αὐτοῦ πεποίηκε· μὴ γὰρ οἴεσθ' ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι τοῖς αὐτοῖς χαίρειν Φίλιππόν τε καὶ τοὺς
ἀρχομένους· ἀλλ' ἐνόμιζε, ὡς ὁ μὲν ἐπιθυμεῖ δόξης·
οἱ δὲ ἀσφαλείας· καὶ αὐτοῦ μέν, οὐκ ἐπιτυχεῖν ταύ-
της ἀκινδύνως· οἱ δ' οὐδὲν δέονται καταλιπόντες οἴκοι
τέκνα, γονεῖς, γυναῖκας, φθείρεσθαι καὶ καθ' ἑκάστην
ἡμέραν κινδυνεύειν ὑπὲρ αὐτοῦ· ὥστε τὸ μὲν πολὺ τοῦ
τῶν Μακεδόνων, ἐκ τούτων καὶ τις ἴδοι πῶς διάκεινται
πρὸς τὸν Φίλιππον· τοὺς δὲ περὶ αὐτὸν ὄντας ἑταίρους
ἢ τοὺς τῶν ξένων ἡγεμόνας, εὑρήσει τὸ δόξαν μὲν ἔ-
χοντας ἐπ' ἀνδρείᾳ· περὶ δὲ ὡς δὲ μᾶλλον τῶν ἀδόξων
ζῶντας· τοῖς μὲν γὰρ πρὸς τοὺς πολεμίους μόνον
ὑπάρχει κίνδυνος· οἱ δὲ τοὺς κόλακας καὶ τοὺς διαβάλ-
λοντας αὐτοὺς μᾶλλον ἢ τὰς μάχας δεδίασι· κἀκεῖνοι
μέν, μετὰ πάντων ἀγωνίζονται, πρὸς τοὺς ἀντιταχθέν-
τας· τοῖς δέ, καὶ τῶν ἐν τοῖς πολέμοις κακῶν, οὐκ
ἐλάχιστον μέρος μέτεστι, καὶ χωρὶς ἴδια φοβεῖσθαι τ''

τρόπον τοῦ βασιλέως συμβαίνειν· ἐπειδὴ τῶν μὲν
πολλῶν ἐπειδὰν ἁμάρτῃ τις ζημίαν κατὰ τὴν ἀξίαν
λήψεσθαι· οἱ δ' ὅταν μάλιστα κατορθώσωσι, τότε μάλιστα
σκορακίζονται καὶ προπηλακίζονται παρ' αὐτοῦ προσηκόντως·
καὶ τούτοις, οὐδὲν ἧττον εὖ φρονοῦντα ἀποστήσειεν· οὔτε
γὰρ αὐτὸν φιλοτιμότατον εἶναί φασιν οἱ συνδιατρίψαντες,
ὥστε βουλόμενον τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων ἅπαντα αὐτοῦ
δοκεῖν εἶναι μᾶλλον ἄχθεσθαι τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν
ἡγεμόνων τοῖς ἄξιον ἐπαίνου τι πράξασιν, ἢ τοῖς
ὅλως ἀποτυχοῦσι· τοιγαροῦν ἐπειδὴ ταῦτα τοι-
αῦτα, πιστῶς ἢ δὴ πολὺν χρόνον αὐτῷ παραμενοῦ-
σιν· ὅτι νῦν μὲν ὥσπερ ὑμεῖς Ἀθηναῖοι τὸ κατορθοῦν
αὐτὸν ἐπισκοτεῖ πᾶσι τοῖς τοιούτοις· αἱ γὰρ εὐπραξίαι
δειναὶ συγκρύψαι καὶ συσκιάσαι τὰς ἁμαρτίας τῶν
αὐτῶν εἰσίν· εἰ δέ τι πταίσει, τότε ἀκριβῶς διακαλυφθήσεται
πάντα ταῦτα· συμβαίνει γὰρ ὥσπερ ἐν τοῖς σώμασιν
ἡμῶν, ὅταν μὲν ἐρρωμένος ᾖ τις, οὐδὲν ἐπαισθά-
νεται τῶν καθ' ἕκαστα σαθρῶν, ἐπειδὰν δὲ ἀρρωστήσῃ, πάντα
κινεῖται· καὶ ῥῆγμα καὶ στρέμμα καὶ ἄλλο τι τῶν ὑπαρ-
χόντων ἢ μὴ τελέως ὑγιαῖνον, οὕτω καὶ τῶν βασιλειῶν
καὶ πασῶν τῶν δυναστειῶν, ἕως μὲν ἂν ἐν τοῖς πολέ-
μοις κατορθῶσιν, ἀφανῆ τοῖς πολλοῖς τὰ κακά· ἐ-
πὰν δέ τι πταίσωσιν, ὃ μᾶλλον καὶ παθεῖν ἐκεῖνον,
μεῖζον φορτίον ἢ καθ' αὑτὸν ἀράμενον, γίνεται
φανερὰ τὰ δυσχερῆ πάντα τοῖς ἅπασιν· εἰ δέ τις
ὑμῶν ὦ ἄνδρες τὸν Φίλιππον ὁρῶν εὐτυχοῦντα,
φοβερὸν εἶναι καὶ δυσπολέμητον, σώφρονος μὲν
ἀνδρὸς χρῆται προνοίᾳ· μεγάλη γὰρ ῥοπὴ μᾶλλον
δὲ ὅλον ἡ τύχη, ἐστὶ πρὸς ἅπαντα τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγ-
ματα· κατὰ πολλοὺς μέντοι τρόπους ἔλοιτ' ἄν τις οὐχ

ἢ τὸν τὴν ἡμετέραν ἀτυχίαν ἢ τὴν ἐκείνου. πλεῖστον
τῶν προγόνων ἐπὶ πλεῖον χρόνον παρειλήφαμεν
τὴν εὐδαιμονίαν. οὐ τούτου μόνον, ἀλλ' ὡς ἔπος εἰπεῖν
φράσαι, πάντων τῶν ἐν μακεδονίᾳ βασιλευσάντων.
καὶ γὰρ οἱ μὲν ἀθηναίοις φόρους ἤνεγκαν· ἡ δὲ ἡμετέρα
πόλις οὐδενί πω τῶν ἁπάντων αὐτῶν. ἐπὶ δὲ τοσοῦτον
πλείονας ἀφορμὰς αὐτοῦ πρὸς τὴν τῶν θεῶν εὔνοιαν
ἔχομεν, ὅσῳ διατελοῦμεν εὐσεβέστερα καὶ δικαιό-
τερα πράττοντες. τί ποτ' οὖν ἐκεῖνος ἐν τῷ προτέρῳ
πολέμῳ πλείω κατώρθωσεν ἡμῶν; ὅτι ὦ ἄνδρες ἀθη-
ναῖοι παρρησιάσομαι γὰρ πρὸς ὑμᾶς, ὁ μὲν αὐτὸς
στρατεύεται καὶ ταλαιπωρεῖ καὶ τοῖς κινδύνοις ἐπι-
στιν. οὔτε καιρὸν παριεὶς, οὔτε ὥραν ἔτους παραλεί-
πων οὐδεμίαν. ἡμεῖς δέ, εἰρήσεται γὰρ τἀληθές,
οὐδὲν ποιοῦντες ἐνθάδε καθήμεθα μέλλοντες ἀεὶ
καὶ ψηφιζόμενοι. καὶ πυνθανόμενοι κατὰ τὴν ἀγορὰν
εἴ τι λέγεται νεώτερον. καίτοι τί γένοιτ' ἂν νεώτερον,
ἢ μακεδὼν ἀνὴρ καταφρονῶν ἀθηναίων. καὶ τολ-
μῶν ἐπιστολὰς πέμπειν τοιαύτας, οἵας ἠκούσατε,
μικρῷ πρότερον. καὶ τῷ μὲν ὑπάρχουσι μισθοφό-
ροι στρατιῶται. καὶ νὴ δία πρὸς τούτοις τῶν παρ' ἡμῖν
ῥητόρων τινές, οἳ τὰς παρ' ἐκείνου δωρεὰς οἴκαδε
λαμβάνοντες, οὐκ αἰσχύνονται φιλίππῳ ζῶντες. οὐ-
δ' αἰσθάνονται παντάπασι τὰ τῆς πόλεως καὶ τὰ σφῶν
αὐτῶν μικροῦ λήμματος πωλοῦντες. ἡμεῖς δὲ, οὔτε
τῶν ἐκείνου πραγμάτων, οὐδὲν στασιάζειν ἀντι-
σπάζομεν, οὔτε ξενοτροφεῖν ἐθέλομεν. οὔτε αὐτοὶ
στρατεύεσθαι τολμῶμεν. οὐκοῦν ἐστιν οὐδὲν θαυ-
μαστὸν εἴ τι πεπλεονέκτηκεν ἡμῶν κατὰ τὸν πρό-
τερον πόλεμον. ἀλλὰ μᾶλλον εἰ μηδὲν ποιοῦντες

ἡμᾶς ὧν προσήκει τοὺς πολεμοῦντας, νομίζομεν κρα-
τήσειν τοὺς τὰ πάντα πράττοντας, ἀλλ᾽ οὐ τοὺς πλεονεκτή-
σειν μέλλοντας. ὦ γὰρ ἄνδρες Ἀθηναῖοι χρὴ λαβόντας
ἔννοιαν καὶ λογισαμένους, ὡς οὐδὲ ἐφ᾽ ἡμῖν ἐστὶ τὸ φά-
σκειν ἄγειν εἰρήνην. ἤδη γὰρ ἐπήγγελκε καὶ προηγόρευκε
τὸν πόλεμον καὶ τοῖς ἔργοις ἐξενήνοχεν· μὴ δὴ ὅσ-
μὴν φυλάξασθαι μήτε τῶν κοινῶν μήτε τῶν ἰδίων,
στρατεύσασθαι δέ, ἐάν που καιρὸς ᾖ, προθύμως ἅ-
παντας· χρήσασθαι δὲ στρατηγοῖς ἀμείνοσιν ἢ πρότε-
ρον· μὴ γὰρ ὑπολάβῃ τις ὑμῶν δι᾽ ὧν ἐκ χρηστῶν
ἐγένετο τὰ πράγματα χείρω ταύτῃ τῇ πόλει, διὰ τού-
των αὐτὰ πάλιν ἀναλήψεσθαι καὶ γενήσεσθαι βελ-
τίω· μηδὲ νομίσητε ῥᾳθυμούντων ὑμῶν ὥσπερ πρό-
τερον, ἑτέρους ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων ἀγωνιεῖσθαι
προθύμως. ἀλλ᾽ ἐννοήσασθε ὡς αἰσχρόν, ἐπὶ τοὺς μὲν
πρὸ ὑμῶν πολλοὺς πόνους καὶ κινδύνους μεγά-
λους ὑποστῆναι Λακεδαιμονίοις πολεμοῦντας· ὑ-
μᾶς δέ, μηδ᾽ ὑπὲρ ὧν ἐκεῖνοι κτησάμενοι καὶ παρα-
δεδώκασιν ὑμῖν, ἐθέλειν ἐρρωμένως ἀμύνεσθαι· ἀλλὰ
τ᾽ ἡμῖν ἐκ Λακεδαίμονος ὁρμωμένους οὕτως ἐγγὺς φι-
λονεικεῖν, ὥστε ὑπὲρ τοῦ μείζω ποιῆσαι τὴν χώραν
κατατετρῶσθαι πᾶν τὸ σῶμα τοῖς πολεμίοις μαχόμενον.
Ἀθηναίους δέ, οἳ πρότερον ἐπὶ μηδενὸς ὑπ᾽ ἄλλου ἦν, ἁ-
πάντων δὲ κρατοῦντες τοῖς πολέμοις, τούτους διὰ μαλα-
κίαν ἢ ῥᾳθυμίαν ἐγκαταλιπεῖν τά τε τῶν προγόνων
ἔργα, καὶ τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος. ἵνα δὲ μὴ μα-
κρολογῶ, φημὶ χρῆναι περὶ τὰς ἡμᾶς παρασκευά-
ζεσθαι μὲν πρὸς τὸν πόλεμον, παρακαλεῖν δὲ τοὺς
ἄλλους Ἕλληνας, μὴ λόγοις ἀλλ᾽ ἐν τοῖς ἔργοις
πρὸς τὴν παρ᾽ ἡμῶν συμμαχίαν· ὥστε ἅπας μὲν

ἐπίλογος μάταιος πράξεων ἄμοιρος γενόμενος·
τοσούτῳ δὲ μάλιστα ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως·
ὅσῳ δή πού μεν αὐτῷ προχειρότατα χρῆσθαι τῶν ἄλλων
ἑλλήνων:-

Φίλιππος ἀθηναίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν· ἐπει-
δὴ πολλάκις ἐμοῦ πρέσβεις ἀποστείλαντος ἵνα ἐμμένω-
μεν τοῖς ὅρκοις καὶ ταῖς ὁμολογίαις, οὐδεμίαν ἐποι-
ήσασθε ἐπιστροφήν, ᾤμην δεῖν πέμψαι πρὸς ὑμᾶς,
ὑπὲρ ὧν ἀδικεῖσθαι νομίζω· μὴ θαυμάσητε δὲ τὸ μῆ-
κος τῆς ἐπιστολῆς· πολλῶν γὰρ ὑπαρχόντων ἐγκλη-
μάτων, ἀναγκαῖόν ἐστιν ὑπὲρ ἁπάντων δηλῶσαι κα-
θαρῶς· πρῶτον μὲν γὰρ νικίου τοῦ κήρυκος ἁρπα-
σθέντος ἐκ τῆς χώρας τῆς ἐμῆς, οὐχ ὅπως τὸν παρανομήσαντα
ἐτιμωρήσασθε, ἀλλὰ τὸν ἀδικούμενον
εἴρξατε δέκα μῆνας· καὶ τὰς ἐφ' ἃ παρ' ἡμῶν ἐπιστολὰς
ἀνέγνωτε ἐπὶ τοῦ βήματος· ἔπειτα θασίων ὑποδεχο-
μένων τὰς βυζαντίων τριήρεις καὶ τῶν ληστῶν τοὺς
βουλομένους, οὐδὲν ἐφροντίζετε τῶν ὅρκων
διαρρήδην λεγόντων, πολεμίους εἶναι τοὺς ταῦτα
ποιοῦντας· ἔτι τοίνυν περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, διο-
πείθης ἐμβαλὼν εἰς τὴν χώραν, κρωβύλην μὲν καὶ
τὴν τιρίστασιν ἐξηνδραποδίσατο· τὴν δὲ προσεχῆ
θρᾴκην ἐπόρθησε· τέλος δὲ εἰς τοῦτο ἦλθε παρανο-
μίας, ὥστε ἀμφίλοχον ὑπὲρ τῶν αἰχμαλώτων ἐλ-
θόντα πρεσβευτήν, συλλαβὼν καὶ τὰς ἐσχάτας ἀνά-
γκας ἐπιθείς, ἀπελύτρωσε ταλάντων ἐννέα·
καὶ ταῦτα τοῦ δήμου ἀδόλως συνδοκοῦντα ἐποίησε· καίτοι τὸ
παρανομεῖν εἰς κήρυκα καὶ πρέσβεις, καὶ τοῖς ἄλ-
λοις τε πᾶσιν ἀσεβὲς εἶναι δοκεῖ καὶ μάλιστα ὑμῖν·
μεγαρέων γοῦν ἀνθεμόκριτον ἀνελόντων, εἰς τοῦτο

ἦλθεν ὁ δῆμος, ὥστε μυστηρίων μὲν εἶρξεν αὐτ-
ὑπομνήματα δὲ τῆς ἀδικίας ἔστησαν ἀνδριάντας
πρὸ τῶν πυλῶν· καίτοι πῶς οὐ δεινὸν ἐφ' οἷς πρόσθεν
οὕτως ἐμισήσατε τοὺς δράσαντας, νῦν αὐτὰ φανερῶς
ποιοῦντα· καὶ Καλλίας τοίνυν ὁ παρ' ὑμῶν στρατηγός, τὰς μὲν
πόλεις τὰς ἐν τῷ Παγασητικῷ κόλπῳ κατοικουμένας ἔλαβεν
ἁπάσας, ὑμῖν μὲν ἐνόρκους, ἐμοὶ δ' οὔσας συμμάχους·
τοὺς δ' εἰς Μακεδονίαν πλέοντας ἐπώλει, πάντας πολε-
μίους κρίνων· καὶ διὰ ταῦθ' ὑμεῖς ἐπῃνεῖτε τοῦτον,
ἐν τοῖς ψηφίσμασιν· ὥστ' ἔγωγ' ἀπορῶ, τί ποτ' ἔσται
καινότερον, ἐὰν ὁμολογήσητε μοι πολεμεῖν· καὶ γὰρ
ὅτε φανερῶς διεφερόμεθα, λῃστὰς ἐξεπέμπετε·
καὶ τοὺς πλέοντας ὡς ὑμᾶς ἐπωλεῖτε· τοῖς ἐναντίοις
ἐβοηθεῖτε· τὴν χώραν μου κακῶς ἐποιεῖτε· χωρὶς
τοίνυν ἐς τοῦτο παρανομίας ἀφῖχθε καὶ δυσμενείας,
ὥστε καὶ πρὸς τὸν Πέρσην πρεσβείας πεπόμφατε, πεί-
σοντας αὐτὸν ἐμοὶ πολεμεῖν· ὃ μάλιστ' ἄν τις θαυμά-
σειε· πρὸ μὲν γὰρ τοῦ λαβεῖν αὐτὸν Αἴγυπτον καὶ Φοι-
νίκην ἐψηφίσασθε, ἄν ἐπί τι νεωτερίζῃ, παρα-
καλεῖν ὁμοίως ἐμὲ καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἅπαντας
ἐπ' αὐτόν· νῦν δὲ τοσοῦτον ὑμῖν περίεστι τοῦ πρὸς ἐμὲ
μίσους, ὥστε πρὸς ἐκεῖνον διαλέγεσθαι περὶ τῆς ἐπι-
συμμαχίας· καὶ τοῖς τὸ παλαιὸν ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι τοῖς
πατράσιν ἐγκαλοῦσι πρὸ ὑμῶν, ἐπετίμων ὡς ἐπάγου-
σι τὸν Πέρσην ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας· ὑμεῖς δ' οὐκ αἰσχύνεσθε
ταῦτα ποιοῦντες ἃ διετελεῖτε τοῖς τυράννοις ἐγκα-
λοῦντες· ἀλλὰ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ γράφετε ἐν τοῖς
ψηφίσμασιν ἐμοὶ προστάττοντες Τήρην καὶ Κερσο-
βλέπτην ἐᾶν Θρᾴκης ἄρχειν ὡς ὄντας Ἀθηναίους·
ἐγὼ δὲ τούτους, οὔτε περὶ τὴν τῆς εἰρήνης συνθή-

οἱ δὲ μετασχόντας ὑμῖν, οὔτ' ἐν ταῖς στήλαις ἀναγεγραμ-
μένους· οὔτ' ἀθηναίους ὄντας· ἀλλὰ τήρην μὲν συ-
στρατευόμενον ἐφ' ὑμᾶς· κερσοβλέπτην δέ, τοῖς ἐμοῖς
πρέσβεσι τοῖς, ἰδίᾳ μὲν, τοὺς ὅρκους ὀμόσαι προθυμού-
μενον· κωλυθέντα δὲ ὑπὸ τῶν ὑμετέρων στρατηγῶν,
ἀποφαινόντων αὐτὸν ἀθηναίων ἐχθρόν· καίτοι, πῶς
ἐστὶ τοῦτ' ἴσον ἢ δίκαιον, ὅταν μὲν ὑμῖν συμφέρῃ πο-
λέμιον ἀναφάσκειν αὐτὸν τῆς πόλεως· ὅταν δὲ ἐμὲ
συκοφαντεῖν βούλησθε, πολίτην ἀποδεικνύναι τὸν
αὐτὸν ὑφ' ὑμῶν· καὶ σιτάλκου μὲν ἀποθανόντος ᾧ
μετέδοτε τῆς πολιτείας, εὐθὺς ποιήσασθαι πρὸς τὸν
ἀποκτείναντα φιλίαν· ὑπὲρ δὲ κερσοβλέπτου πόλεμον
αἱρεῖσθαι πρὸς ἡμᾶς· ἢ ταῦτα σαφῶς εἰδότας, ὅτι τῶν
λαμβανόντων τὰς δωρεὰς τὰς τοιαύτας οὐδεὶς οὔ-
τε τῶν νόμων οὔτε τῶν ψηφισμάτων οὐδὲν φροντίζει
τῶν ὑμετέρων· οὐ μὴν, ἀλλὰ δεῖ πάντα τἄλλα παρα-
λιπόντα συντόμως εἰπεῖν, ὑμεῖς ἔδοτε πολιτείαν,
εὐαγόρᾳ τῷ κυπρίῳ καὶ διονυσίῳ τῷ συρακουσίῳ·
ἢ τοῖς ἐκγόνοις τοῖς ἐκείνων· ἐὰν οὖν πείσητε τοὺς ἐκ-
βαλόντας ἑκατέρους αὐτῶν, ἀποδοῦναι πάλιν τὰς ἀρ-
χὰς τοῖς ἐκπεσοῦσιν, κομιεῖσθε καὶ παρ' ἐμοῦ τὴν
θρᾴκην, ὅσης τήρης καὶ κερσοβλέπτης ἦρχον· εἰ δὲ
τοῖς μὲν ἐκείνων κρατήσασι μηδὲν ἐγκαλεῖν ἀξιοῦτε
μηδέν, ἐμοὶ δὲ ἐνοχλεῖτε, πῶς οὐ δικαίως ὑμᾶς
ἀμυνοίμην ἄν· περὶ μὲν οὖν τούτων πολλὰ λέγειν ἔχων
ἔτι δίκαια παραλιπεῖν προαιροῦμαι· καρδιανοῖς
δὲ φημὶ βοηθεῖν· γεγονὼς αὐτοῖς πρὸ τῆς εἰρήνης σύμ-
μαχος· οὐκ ἐθελόντων ὑμῶν εἰς τὴν κρίσιν, πολλά-
κις μὲν ἐμοῦ δεηθέντος, οὐκ ὀλίγα καὶ ἐκείνων ἐπαγγελλομένων,
ὥστε πῶς οὐκ ἂν εἴην πάντων φαυλότατος ἐγκατα-

κίπων τοὺς συμμάχους, μᾶλλον ὑμῶν φροντίζοιμι,
τὸν πάντα μοι τρόπον ἐνοχλούντων· ἢ τῶν βεβαί
ως μοι φίλων ἀεὶ μενόντων· ἀλλὰ τοίνυν οὐδὲ
τοῦτο παραλιπεῖν, εἰς τοσοῦτον γὰρ ἐληλύθατε πλεο
νεξίας, ὥστε πρότερον μὲν ὢν ἐπηλλάττετό μοι, τὰ
προειρημένα μόνον· τὰ δ' ὑπὸ τοῦτο, Πεπαρηθίων
φασκόντων δεινὰ πεπονθέναι προσετάξατε τῷ
στρατηγῷ δίκην παρ' ἐμοῦ λαβεῖν ὑπὲρ ἐκείνων·
οὓς ἐγὼ μὲν ἐτιμωρησάμην ἐπιεικέστερον ἢ προ-
σῆκεν· ἐκεῖνοι δὲ εἰρήνης οὔσης καταλαβόντες
ἁλόννησον, οὔτε τὸ χωρίον οὔτε τοὺς φρουροὺς
ἀπεδίδοσαν· πέμψαντος ὑπὲρ αὐτῶν ἐμοῦ πολ
λάκις· ὑμεῖς δὲ ὧν μὲν ἠδίκησαν ἐμὲ πεπαρή
θιοι, τούτων μὲν, οὐδὲν ἐπεσκέψασθε· τὴν δὲ
τιμωρίαν ἀκριβῶς ἐξητάσατε, καίτοι τὴν νῆσον,
οὔτ' ἐκείνους οὔτε ὑμᾶς ἀφειλόμην· ἀλλὰ τὸν λῃ
στὴν σώστρατον· εἰ μὲν οὖν αὐτοὶ φατὲ παρα
δοῦναι σωστράτῳ, λῃστὰς ὁμολογεῖτε καταπέμ-
πειν· εἰ δ' ἄκοντος ὑμῶν ἐκεῖνος κατεῖχε,
τί δεινὸν πεπόνθατε λαβόντος ἐμοῦ, καὶ τὸν
τόπον τοῖς πλέουσιν ἀσφαλῆ παρέχοντος·
τοσαύτην δέ μου ποιουμένου πρόνοιαν τῆς
ὑμετέρας πόλεως καὶ διδόντος αὐτῇ τὴν
νῆσον, οἱ ῥήτορες λαμβάνειν μὲν οὐκ εἴων,
ἀπολαβεῖν δὲ συνεβούλευον· ὅπως ὑπομείνας
μὲν τὸ προσταττόμενον, τὴν ἀλλοτρίαν ἔχειν
ὁμολογῶ· μὴ προέμενος δὲ τὸ χωρίον, ὕπο
πτος γένωμαι τῷ πλήθει· γνοὺς ἐγὼ ταῦτα
προυκαλούμην κριθῆναι περὶ τούτων
πρὸς ὑμᾶς· ἵν' εἰ μὲν ἐμὴ γνωσθῇ πρὸς ἑκ

δοθῇ τὸ χωρίον ὑμῖν· ἐὰν δὲ ὑμέτερον κριθῇ, τότε ἀπο-
δοῦ τῷ δήμῳ· ταῦτα δέ μου πολλάκις ἀξιοῦντος, ὑ-
μεῖς μὲν οὐ προσείχετε· Πεπαρήθιοι δὲ τὴν νῆσον κατέ-
λαβον· πῶς οὖν ἐχρῆν με ποιεῖν· οὐ δίκην λαβεῖν παρὰ
τῶν παραβεβηκότων τοὺς ὅρκους; οὐ τιμωρήσασθαι
τοὺς οὕτως ὑπερηφάνως ἀσελγαίνοντας; καὶ γὰρ εἰ τῶν Πε-
παρηθίων ἦν ἡ νῆσος, τί προσῆκεν ἀπαιτεῖν Ἀθηναίους; εἰ
δὲ ὑμετέρα, τί οὐ τούτοις ὀργίζεσθε καταλαβοῦ-
σιν ἀλλοτρίαν· εἰς τοῦτο δὲ προβεβήκαμεν ἔχθρας,
ὥστε βουλόμενος ταῖς ναυσὶν εἰς τὸν Ἑλλήσποντον
παραβαλεῖν, ἠναγκάσθην αὐτὰς παραπέμψαι
διὰ Χερρονήσου τῇ στρατιᾷ· τοὺς μὲν κληρούχους
κατὰ τὸ Πολυκράτους δόγμα πολεμούντων ἡμῖν·
ὑμῶν δὲ τοιαῦτα ψηφιζομένων· τοῦ δὲ στρατηγοῦ
Βυζαντίους τε παρακαλοῦντος καὶ διαγγέλλοντος πᾶ-
σιν ἅπασιν ὅτι πόλιν αὐτοῦ προστεταχέναι ἂν καιρὸν
λάβῃ· τοιαῦτα δὲ πάσχων ὅμως τῆς πόλεως καὶ τῶν
τριήρων καὶ τῆς χώρας ἀπεσχόμην· ἱκανὸς ὢν τὰ
πλεῖστα λαβεῖν ἢ πάντα· καὶ διατετέλεκα ὑμᾶς
προκαλούμενος εἰς κρίσιν ἐλθεῖν, ὑπὲρ ὧν ἐγκαλοῦ-
μεθα ἀλλήλοις· καίτοι σκοπεῖτε πότερον κάλ-
λιον ἐπὶ τοῖς ὅπλοις ἢ λόγοις διακρίνεσθαι· καὶ πό-
τερον αὐτοὺς εἶναι βραβευτὰς, ἢ πεῖσαι τινὰς ἑτέ-
ρους· καὶ λογίζεσθε ὡς ἄλογον ἐπὶ Ἀθηναίους Θασί-
ους μὲν καὶ Μαρωνείτας ἀναγκάσαι περὶ Στρύμης
διακριθῆναι λόγοις, αὐτοὺς δὲ πρὸς ἡμᾶς μὴ δια-
λύσασθαι περὶ ὧν ἀμφισβητοῦσι τὸν τρόπον τοῦ-
τον· ἄλλως τε καὶ γινώσκοντας ὅτι νικηθέντες
μὲν, οὐδὲν ἀποβαλεῖτε· κρατήσαντες δὲ, λήψεσθε
τὰ νῦν ὑφ' ἡμῖν ὄντα· πάντων δὲ μάλιστα παρὰ

λογώτατον εἶναι· διότι πύθωνα μὲν ἐκπέμψαντος ἐμοῦ πρεσβευτὴν ἀπὸ
τῆς συμμαχίας πάσης ἵν᾽ ὦσι μάρτυρες καὶ βουλο-
μένου ποιήσασθαι πρὸς ὑμᾶς δικαίας ὁμολογίας,
ὑπὲρ τῶν ἑλλήνων, οὐδὲ τοὺς περὶ τούτων λόγους
ἐδέξασθε παρὰ τῶν πρέσβεων τοῦ· ἐξὸν ὑμῖν
ἢ τῶν κινδύνων ἀπαλλάξαι τοὺς διὰ χεῖρας ὑποπτεύον-
τας τι παρ᾽ ἡμῶν, ἢ φανερῶς ἐξελέγξαι φαυλό-
τατον ὄντα με πάντων· τῷ μὲν οὖν δήμῳ ταῦ-
τα συνέφερε· τοῖς δὲ λέγουσιν οὐκ ἦν λυσιτελῆ·
φασὶ γὰρ οἱ τῆς πολιτείας τῆς παρ᾽ ὑμῖν ἔμπειροι,
τὴν μὲν εἰρήνην πόλεμον αὐτοῖς εἶναι· τὸν δὲ πόλε-
μον εἰρήνην· ἢ γὰρ συναγωνιζομένους τοῖς στρα-
τηγοῖς, ἢ συκοφαντοῦντας ἀντιλαμβάνειν παρ᾽
αὐτῶν· ἔτι δὲ τῶν πολιτῶν τοῖς γνωριμωτάτοις,
καὶ τοῖς ἔξωθεν τοῖς ἐνδοξοτάτοις λοιδορουμέ-
νοις ἐπὶ τοῦ βήματος, περιποιεῖσθαι παρὰ τοῦ πλή-
θους δόξαν ὡς εἰσὶ δημοτικοί· ῥᾴδιον μὲν οὖν ἐστί
μοι παῦσαι τῆς βλασφημίας αὐτούς, μικρὰ παραναλ-
ωμένῳ· καὶ ποιῆσαι λέγειν ἐπαίνους ὑπὲρ
ἡμῶν· ἀλλ᾽ αἰσχυνοίμην ἂν εἰ τὴν πρὸς ὑμᾶς εὔνοι-
αν παρὰ τούτων φαινοίμην ὠνούμενος· οἳ πρὸς
τοῖς ἄλλοις εἰς τοῦτο τόλμης ἥκουσιν ὥστε καὶ
περὶ ἀμφιπόλεως πρὸς ἡμᾶς ἀμφισβητεῖν ἐπι-
χειροῦσιν· ὑπὲρ ἧς τοὺς ἀντιποιουμένους αὐτῆς,
οἶμαι, πολὺ δικαιότερα λέγειν αὐτός· εἰ τὴν ἀρχὴν ἐστιν
ἐξ ἀρχῆς κρατησάντων τὴν πόλιν, πῶς οὐ δικαίως
ἡμᾶς αὐτὴν ἔχομεν· ἀλεξάνδρου τοῦ προγόνου
πρώτου κατασχόντος τὸν τόπον· ὅθεν καὶ τῶν αἰχμα-
λώτων μήδων ἀπαρχὴν ἀνδριάντα χρυσοῦν
ἀνέστησεν εἰς δελφούς· εἰ δὲ τοῦτο μὲν ἀμφι

σβητεῖ νυνὶ ἐπεὶ· ἀξιοῖ δὲ κρίνεσθαι τῶν ἐξ ἀρχῆς ἐφορμω-
μένων κυρίων, ὑπάρχει μοι καὶ τοῦτο τὸ δί-
καιον· ἐκπολιορκήσας γὰρ τοὺς ὑμᾶς μὲν ἐκ-
βαλόντας, ὑπὸ Λακεδαιμονίων δὲ κατοικισθέν-
τας ἔλαβον τὸ χωρίον· καίτοι πάντες οἱ νῦν ἔχον-
τες πόλεις, ἢ τῶν προγόνων παραδόντων, ἢ κα-
τὰ πόλεμον κύριοι καταστάντες· ὑμεῖς δὲ, οὔτε
πρῶτοι λαβόντες, οὔτε νῦν ἔχοντες· ἐλάχιστον
δὲ χρόνον ἐν τοῖς τόποις ἐμμείναντες, ἀντιποι-
εῖσθε τῆς πόλεως· καὶ ταῦτα πίστιν ὑπὲρ ἡμῶν
αὐτοὶ βεβαιοτάτην ἐπιθέντες· πολλάκις γὰρ ἐ-
μοῦ γράφοντος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ὑπὲρ αὐτῆς
ἐγνώκατε δικαίως ἔχειν με· τότε μὲν ποι-
ησάμενοι τὴν εἰρήνην ἔχοντος ἐμοῦ τὴν πόλιν
κατὰ συμμαχίαν ἐπὶ ταῖς αὐταῖς ὁμολογίαις·
καίτοι πῶς ἂν ἐγένοιτο βεβαιοτέρα ταύ-
της κτῆσις, τῆς τότε μὲν ἐξ ἀρχῆς καταλειφθεί-
σης ἡμῖν ὑπὸ τῶν προγόνων, πάλιν δὲ κατὰ πό-
λεμον ἐμῆς γεγενημένης· τρίτον δὲ, συγχω-
ρησάσης ὑφ' ὑμῶν τῶν εἰθισμένων ἀμφισβη-
τεῖν, καὶ τῶν οὐδὲν ὑμῖν προσηκόντων· ἀ-
μὴν ὅμως ἐγκαλῶ, ταῦτ' ἐπὶ νῦν· ὡς δὲ τῶν προϋπαρ-
χόντων καὶ διὰ τὴν ἐμὴν βλάβην μᾶλλον ἢ
ὅτι τοῖς πράγμασιν ἐπιτιθεμένων καθόσον ἂν
δύνη ἀδικηκότων ποιουμένων, ὑμᾶς ἀμυνοῦμαι
λ τοῦ μετὰ δικαίου· καὶ μάρτυρας τοὺς θεοὺς ποιη-
σάμενος διαλήψομαι περὶ τῶν καθ' ὑμᾶς:—

λόγος οὗτος, οὐκέτι Φιλίππου ἐστίν, ἀλλὰ ὁ τῶν
συμβουλευτικὸς πρὸς ἐκκλησίαν γεγραμμένων

τῶν Ἀθηναίων περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων, πείθει παραινῶν ὁ Δημοσθένης, σὺν τάξει Ἀθηναίους αὐτοὺς καὶ τὸ ἀρχαῖον ἀναλαβεῖν ἀξίωμα, στρατευομένους καὶ τῶν ἄλλων προκινδυνεύοντας. καὶ συγκρίνει τῶν νῦν τὰ ἐπὶ τῶν προγόνων πολὺ φαυλότερα ἢ τὰ πάντα τὰ παρὰ τῶν παλαιῶν ῥητόρων:–

συμβουλευτικὸς περὶ συντάξεως

ερὶ μὲν τοῦ παρόντος ἀργυρίου καὶ ὧν ἕνεκα τὴν ἐκκλησίαν ποιεῖτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδέτερον μοι δοκεῖ τῶν χαλεπῶν εἶναι· οὔτ' ἐπιτιμήσαντα τοῖς νέμουσι καὶ διδοῦσι τὰ κοινὰ εὐδοκιμῆσαι παρὰ τοῖς βλάπτεσθαι διὰ τούτων ἡγουμένοις τὴν πόλιν, οὔτε συνειπόντα καὶ παραινέσαντα ὡς δεῖ λαμβάνειν χαρίσασθαι τοῖς σφόδρα τῶν χρημάτων τοῦ λαβεῖν οὖσιν· οὐδέτεροι γὰρ πρὸς τὸ τῆς πόλεως συμφέρον σκοποῦντες, οὔτ' ἐπαινοῦσιν, οὔτε δυσχεραίνουσι τὸ πρᾶγμα· ἀλλ' ὡς ἑκάτεροι χρείας καὶ περιουσίας ἔχουσιν. ἐγὼ δὲ τοῦτο μὲν, οὔτ' ἂν εἰσηγησαίμην, οὔτ' ἂν ἀντείποιμι ὡς οὐ δεῖ λαμβάνειν· παραινῶ μέντοι σκοπεῖν καὶ λογίζεσθαι πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, ὅτι τὸ ἀργύριον μέν ἐστι τοῦτο, περὶ οὗ βουλεύεσθε, μικρὸν, τὸ δ' ἔθος μέγα· ὃ γίγνεται μετὰ τούτου· εἰ μὲν οὖν μετὰ τοῦ πράττειν ἃ προσήκει καὶ τὸ λαμβάνειν κατασκευάσεσθε, οὐ μόνον οὐ βλάψετε, ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστα ὠφελήσετε τὴν πόλιν, καὶ ὑμᾶς αὐτούς. εἰ δὲ τοῦ μὲν λαμβάνειν ἢ ἑορτὴ ἢ πᾶσα ἀρκέσει πρόφασις, τοῦ δὲ ἃ πρὸς τούτοις δεῖ ποι

μηδὲ τοὺς λόγους ἀκούειν ἐθελήσετε· ὁρᾶτε ὁρᾶτε
μή ποτε ἄνω ὀρθῶς ἡγεῖσθε πράττειν σφόδρα ἡμαρ-
τημάρτανομισητε· ἐγὼ δὲ φημὶ δεῖν, καί μοι μὴ θορυ-
βήσητε ἐφ᾽ ᾧ μέλλω λέγειν· ἀλλὰ ἀκούσαντες κρίνατε·
ὥσπερ τοῦ λαβεῖν ἐκκλησίαν ἀπεδώκαμεν, οὕτω
περὶ τοῦ συντάχθηναι καὶ παρασκευασθῆναι τὰ
πρὸς τὸν πόλεμον, ἐκκλησίαν ἀποδοῦναι· καὶ παρα-
σχεῖν ἕκαστον αὐτὸν μὴ μόνον ταῦτα ἀκούειν ἐθέλον-
τα, ἀλλὰ καὶ πράττειν βουλόμενον· ἵν᾽ ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι τῶν ἀγαθῶν τὰς ἐλπίδας, δι᾽ ὑμῶν αὐτῶν ἔχητε·
μηδὲ τὸν δεῖνα μηδὲ τὸν δεῖνα πυνθάνησθε πράττειν·
ἔστι τὰ μὲν προσιόντα τῇ πόλει πάντα, καὶ ἃ νῦν ἐκ τῶν
ἰδίων προσαναλίσκεται εἰς οὐδὲν δέον, καὶ ὅσα ἐκ
τῶν συμμάχων ὑπάρχει, λαμβάνειν ὑμᾶς φημὶ
χρῆναι τὸ ἴσον ἕκαστον· τοὺς μὲν ἐν ἡλικίᾳ στρατιω-
τικόν· τοὺς δ᾽ ὑπὲρ τὸν κατάλογον ἐξεταστικόν· ἢ ὅπως
ἄν τις ὀνομάσαι τοῦτο· στρατεύεσθαι δὲ αὐτοὺς καὶ
μηδενὶ τούτου παραχωρεῖν· ἀλλὰ τὴν δύναμιν
τῆς πόλεως οἰκείαν εἶναι, καὶ κατεσκευάσθαι ταύτην ἀπὸ
τούτων ἵνα πορίζῃ τι ἢ τὰ δέοντα ποιῇ τι· καὶ τὸν
στρατηγὸν ἡγεῖσθαι ταύτης· ἵν᾽ ὑμῖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
μὴ ταῦτα ἅπερ νυνὶ συμβαίνῃ· τοὺς στρατηγοὺς κρί-
νετε· καὶ περίεστιν ὑμῖν ἐκ τῶν πραγμάτων ὁ δεῖ-
να τοῦ δεῖνος τὸν δεῖνα εἰσήγγελεν· ἄλλο δὲ οὐδέν·
ἀλλ᾽ ἵν᾽ ὑμῖν γένηται· πρῶτον μὲν οἱ σύμμαχοι μὴ
φρουραῖς, ἀλλὰ τῷ ταὐτὰ συμφέρειν ὑμῖν τε
κἀκείνοις ὦσιν οἰκεῖοι· ἔπειθ᾽ οἱ στρατηγοὶ μὴ ξένους ἔχον-
τες, τοὺς μὲν συμμάχους ἄγωσι καὶ φέρωσι· τοὺς
δὲ πολεμίους μηδ᾽ ὁρῶσιν· ἀφ᾽ ὧν αἱ μὲν ὠφέ-
λειαι τούτων εἰσὶν ἴδιαι· τὰ δὲ μίση καὶ τὰ ἐγκλή-

ματα, ἐφ' ὅλην ἔρχεσθαι τὴν πόλιν· ἀλλὰ πολίτας τοὺς ἀ-
κολουθοῦντας ἔχοντες, τοὺς ἐχθροὺς ἀντὶ τούτων συμ-
μάχους καὶ φίλους ποιοῦσι· χωρὶς δὲ τούτων, πολλὰ
τῶν πραγμάτων τὴν ὑμετέραν προσδεῖ παρουσίαν· ἀ-
γα γὰρ τοῦτο πρὸς τοὺς οἰκείους πολέμους, οἷς πάντα ἀγρη-
σαι δυνάμεις συμφέρει· καὶ πρὸς τὰ ἄλλα πράγματα ἀ-
ναγκαῖόν ἐστιν· εἰ μὲν γὰρ ἡσυχίαν ἔχειν ὑμῖν ἀπήρκει,
καὶ μηδὲν τῶν ἑλληνικῶν περιεργάζεσθαι ὅπως ἔχει,
ἄλλος ἂν ἦν λόγος· νῦν δὲ πρωτεύειν ἀξιοῦντες· καὶ
τὰ δίκαια ὁρίζειν τοῖς ἄλλοις· τὴν δὲ ταῦτα ὑπο-
πλέουσαν καὶ φυλάξουσαν δύναμιν, οὔτε κατεσκευ-
ασθε, οὔτε κατασκευάζεσθε· ἀλλ' ἐπὶ πολλῆς μὲν ἡσυχί-
ας καὶ ἠρεμίας ὑμῶν ὁ μιτυληναίων δῆμος καταλέλυται·
ἐπὶ πολλῆς δὲ ἡσυχίας ὁ ῥοδίων· ἐχθροί γε ὄντες ἡμῖν φαίη
τις ἄν· ἀλλὰ μείζω χρὴ νομίζειν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ὡς
τὴν πρὸς τὰς ὀλιγαρχίας ὑπὲρ αὐτῆς τῆς προαιρέσε-
ως ἔχθραν, ἢ τὴν πρὸς τοὺς δήμους ὑπὲρ ὧν ποτ' ἂν ᾖ· ἀλλ'
ἵνα ἐπὶ τὸ ἐπανέλθω· φημὶ δεῖν ὑμᾶς συντετάχθαι
καὶ τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαβεῖν καὶ τοῦ ποιεῖν ἃ προσήκει
σύνταξιν εἶναι· διειλέχθην δὲ ὑμῖν περὶ τούτων καὶ
πρότερον· καὶ δεῖξ' ἐξῆλθον, ὡς ἂν συνταχθείητε· οἵ τε ὁ-
πλῖται καὶ οἱ ἱππεῖς καὶ ὅσοι τούτων ἐκτός εἰσι· καὶ
εὐπορία τις ἂν ἅπασι γένοιτο κοινή· ὃ δέ μοι πλείστην
ἀθυμίαν ἁπάντων παρέσχηκεν ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς,
καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι· ὅτι πολλῶν καὶ καλῶν καὶ μεγάλ(ων)
οὕτω τούτων ἁπάντων τῶν κατ' ἄλλων, οὐδεὶς
οὐδενὸς μέμνηται· τοῖν δυοῖν δ' ὀβολοῖν ἅπαντες· καί-
τοι τοῖς μὲν οὐκ ἔστι πλείονος ἢ δυοῖν ὀβολοῖν ἄξιον
εἶναι· τὰ δ' ἄλλα ἃ μετὰ τούτων ὄντα πολλῶν βασιλικῶν
ἄξιά ἐστι χρημάτων· πόλιν τοσούτους ὁπλίτας ἔχου-

ἢ τριήρεις καὶ ἵππους· ἢ χρημάτων πρόσοδον, συντα-
χθῆναι καὶ παρασπάσασθαι· πόσῳ φανείη τις ἄν· Ταῦ-
τα νῦν λέγω, ὅτι φημὶ δεῖν ὑμᾶς ἐπειδὴ τὸ μὲν ἅ-
παντα μισθοφορεῖν οὐ χαίρουσί τινες, τὸ δ' οὕτω
ταχθῆναι καὶ παρασπάσασθαι πρὸ ἁπάντων χρή-
σιμον ἄρα δοκιμάζετε, ἐντεῦθεν ἐξάρξασθαι τοῦ
πράγματος καὶ προθεῖναι περὶ τούτων βουλομένῳ γνώ-
μην ἀποφήνασθαι ὡς οὕτως ἔχει. ἐὰν μὲν ὑμᾶς νῦν
πεισθῆτε τούτων καιρὸν εἶναι νομίσαντες, ὅταν δὲ χρεία
αὐτῶν ἔλθῃ τις, ἕτοιμα ὑπάρξει· ἐὰν δ' ἀκαιρίαν ἡγη-
σάμενοι παρίδητε, ὅταν δέῃ χρῆσθαι, τότε ἀναγκα-
σθήσεσθε παρασπάζεσθαι. ἤδη δέ τις ἐπῄνεσεν ὦ
ἀθηναῖοί που λέγων οὐχ ὑμῶν τῶν πολλῶν, ἀλλὰ τῶν
διαρηγνυμένων ἃ ταῦτα γενήσεται, τί δ' ἡμῖν ἀπὸ τῶν
δημοσίων λόγων ἀγαθὸν γέγονε· παρελθὼν ἡμῶν
ὅταν αὐτῷ δόξῃ ἐνέπλησε τὰ ὦτα λόγων· καὶ διέσυρε
τὰ παρόντα· καὶ τοὺς προγόνους ἐπαινέσας καὶ μετε-
ωρίσας καὶ φυσήσας ὑμᾶς κατέβη. ἐγὼ δ' εἰ μὲν ὑμᾶς
δυναίμην ὧν λέγω τι πεῖσαι, τηλικαῦτ' ἂν οἶμαι τὴν
πόλιν πρᾶξαι ἀγαθά· ὥστε λέγειν νῦν ἐπιχειρήσαιμι;
πολλοὺς ἂν ἀπιστῆσαι ὡς μείζοσιν ἢ δυνατοῖς. οὐ μὴν
οὐδὲ τοῦτο μικρὸν ὠφελεῖν οἶμαι, εἰ τὰ βέλτιστα ἀκού-
ειν ὑμᾶς συνεθίζω. δεῖ γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὸν βου-
λόμενόν τι ποιῆσαι τὴν πόλιν ὑμῶν ἀγαθόν, τὰ ὦτα
πρῶτον ὑμῶν ἰάσασθαι· διέφθαρται γάρ· οὕτω πολλὰ
καὶ ψευδῆ καὶ πάντα μᾶλλον ἢ τὰ βέλτιστα ἀκούειν συνει-
θίσθε. ὅπως δὲ μὴ θορυβήσῃ μοι μηδεὶς πρὶν ἅπαν-
τα εἴπω. ἀνέῳξάν τινες πρῴην δή που τὸν ὀπισθό-
δομον· οὐκοῦν οἱ παριόντες ἅπαντες τὸν δῆμον
καταλελύσθαι τοὺς νόμους οὐκέτ' εἶναι· τοιαῦτ' ἔλεγον.

καὶ τοιοῦτ' ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ σκοπεῖτε ἂν ἄλλη
θῇ λέγω· οἱ μὲν ταῦτα ποιοῦντες, ἄξια ἐποίουν θα
νάτου· ὁ δῆμος δ' οὐ διὰ τούτων καταλύεται· πάλιν
κἂν πᾶς τις ὑφέληται· μάλιστα ὅσου ἐβούλοντο· πάντες
ἐβόων λέγοντες καταλύεσθαι τὸν δῆμον· ἐγὼ δὲ, τί
φημι· τὸν μὲν ὑφαιρούμενον, θανάτου ποιεῖν ἄ
ξια ὥσπερ ἐκεῖνοι· τὸν δῆμον δ' οὐ διὰ τούτων κατα-
λύεσθαι· ἀλλὰ πῶς καταλύεται οὐδεὶς λέγει· οὐδὲ
παρρησιάζεται· ἐγὼ δὲ φράσω· ὅταν ὑμεῖς ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι φαύλως ἠγμένοι πολλοὶ καὶ ἄποροι καὶ
ἄοπλοι καὶ ἀσύντακτοι, μὴ τὰ αὐτὰ γινώσκοντες ἦ
τε, καὶ μήτε στρατηγὸς, μήτ' ἄλλος μηδεὶς ὧν ὑμεῖς
ψηφίσησθε φροντίζῃ· ἢ ταῦτα μηδεὶς λέγειν ἐθέ-
λῃ μηδ' ἐπανορθοῖ· μηδ' ὅπως παύσεται τοι
αῦτα ὄντα πράττῃ, ὅπερ νῦν συμβαίνει· νὴ δία ὦ ἄν
δρες Ἀθηναῖοι, ἕτεροι τελόγοι παραφρονήκασι πρὸς
ὑμᾶς ῥᾳδίως· ἢ πολλῷ τὴν πολιτείαν βλάπτοντες.
οἷον ἐν τοῖς δικαστηρίοις ὑμῖν ἐστιν ἡ σωτηρία· καὶ δεῖ
τῇ ψήφῳ, τὴν πολιτείαν ὑμᾶς φυλάττειν· ἐγὼ δὲ
οἶδα ὅτι ταῦτα μὲν ὑμῖν τὰ δικαστήρια τῶν πρὸς
ἀλλήλους δικαίων ἐστὶ κοινά· ἐν δὲ τοῖς ὅπλοις δεῖ
κρατεῖν τῶν ἐχθρῶν· καὶ διὰ τούτων ἐστὶν ἡ σωτηρία
τῆς πολιτείας. οὐ γὰρ τὸ ψηφίσασθαι τοὺς ἐν τοῖς
ὅπλοις ποιήσει νικᾶν· ἀλλ' οἱ μετὰ τούτων κρατοῦν
τες τοὺς ἐχθροὺς καὶ ψηφίσασθαι καὶ ἄλλο ὅ τι βού
λεσθε ποιεῖν ὑμᾶς ἐξουσίαν καὶ ἄδειαν παρα-
σκευάζουσι· δεῖ γὰρ ἐν μὲν τοῖς ὅπλοις φοβεροὺς εἶν
δὲ τοῖς δικαστηρίοις φιλανθρώπους εἶναι· ἃ δή τῳ δοκεῖ
μείζους ἢ κατ' ἐμαυτὸν λέγειν λόγους αὐτὸ τοῦτο
ὀρθῶς ἔχει αὐτῷ δοκεῖ· τὸν γὰρ ὑπὲρ τηλικαύτης

πόλεως ἐρημίας μὲν ὁ λόγος ἢ τοιούτων πραγμάτων,
παντὸς ἄξιος τοῦ λέγοντος ἂν μᾶλλον φανείη ἢ ἀληθῆ· καὶ
τῆς ἀξίας τῆς ὑμετέρας, ἄξιός γ' εἶναι, μὴ τῆς τοῦ λέ-
γοντος· ὅτι δ' οὐδὲν εἰς τὰ νῦν φανὲν τιμωμένων ταύ-
τας λέξαι τὰς προφάσεις, ἂν διαλέξαιμι ὑμῖν· οἶμαι,
πρὸς ἀρχαιρεσίαις καὶ ταύτην τὴν τάξιν προσιόντ[ες]
δοῦλοι τῆς ἐπὶ τὸ χειροτονηθῆναι χάριτος περιέρχονται·
τελεσθῆναι στρατηγὸς ἕκαστος σπουδάζων· οὐκ ἀν-
δρὸς ἔργον οὐδὲν πρᾶξαι. εἰ δέ τις καὶ τοιοῦτός ἐστιν
οἷος ἀγαθῶν ἔργων, τῶν πολλῶν μὲν ἡγεῖται τὴν τῆς
πόλεως δόξαν ἀφορμὴν ἔχων καὶ τοὔνομα τῆς τῶν
ἐναντιουμένων ἐρημίας ἀπολαύοντας ἐλπίδας,
ὑμῖν ὑποτείνων· ἄλλος δ' οὐδὲν κληρονομήσειν αὐτῶν
τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν, ὅπερ ἐστὶν ἀληθές· δι' ὑμῶν
αὐτῶν ἓν ἅπαντα ~~πα~~ πάντα τὸ ἴσον τοῖς ἄλλοις ἰσοῦν
τῶν ἔργων, οὕτως καὶ ἐκ τούτων ἔξαν. οἱ δὲ
πολιτευόμενοι καὶ περὶ ταῦτα ὀρθὰ τὰ βέλτι-
στα λέγειν ὑμῖν ἀφέντες, πρὸς ἐκείνους κεχωρήκασι πρὸς τού-
τους. καὶ πρότερον μὲν κατὰ συμμορίας εἰσεφέρετε·
νυνὶ δὲ πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας. ῥήτωρ ἡ-
γεμὼν καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτων· καὶ οἱ βοησόμενοι
μεθ' ἑκατέρων τριακόσιοι· οἱ δ' ἄλλοι προσνενέμη-
σθε· οἱ μὲν ὡς τούτους, οἱ δὲ ὡς ἐκείνους. τοιγαροῦν
ὑμῖν περίεστιν ἐκ τούτων, ὅσα μὲν χαλκοῦς· καὶ
ὅσα ἂν εὐδαίμων· ὅς ἢ δι' ὃ ὑπὲρ τὴν πόλιν,
οἱ δ' ἄλλοι μάρτυρες τῆς τούτων εὐδαιμονίας
κάθησθε, τῆς καθ' ἡμέραν ῥᾳθυμίας πολλὴν καὶ
μεγάλην ὑπάρχουσαν ὑμῖν εὐδαιμονίαν, του-
τοις προϊέμενοι· καίτοι σκέψασθε ὅπως ἐπὶ
τῶν προγόνων ταῦτ' εἶχεν· οὐ γὰρ ἀλλοτρίοις ὑμῖν

παραδείγμασι χρησάμενοι ἐξ ὧν ἔξεστι προ-
ιδεῖν· ἐκεῖνοι θεμιστοκλέα τὸν τὴν ἐν σαλαμῖ-
νι ναυμαχίαν στρατηγήσαντα, καὶ μιλτιάδην τὸν
ἡγούμενον ἐν μαραθῶνι, καὶ πολλοὺς ἄλλους, οὐκ
ἴσα τοῖς νῦν στρατηγοῖς ἀγαθὰ εἰργασμένους, μὰ δί'
οὐ χαλκοῦς ἵστασαν οὐδ' ὑπερηγάπων· ἀλλ' ὡς οὐδὲν
αὑτῶν κρείττους ὄντας ἐτίμων· καὶ ἀφῃροῦντο τῶν ἔργων
οὐδενὸς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὸ δῆμος ἀπεστέρησαν
ἑαυτούς· οὐδεὶς ἐστὶν ὅστις ἂν εἴποι τὴν ἐν σαλα-
μῖνι ναυμαχίαν θεμιστοκλέους, ἀλλ' ἀθηναίων·
οὐδὲ τὴν ἐν μαραθῶνι μάχην μιλτιάδου, ἀλλὰ
τῆς πόλεως· νῦν δέ, οἱ πολλοὶ τοῦτο λέγουσιν ὡς
κέρκυραν εἷλε τιμόθεος· καὶ τὴν μόραν κατέκοψεν
ἰφικράτης· καὶ τὴν περὶ νάξον ἐνίκα ναυμαχίαν
χαβρίας· δοκοῦσι γὰρ αὐτοὶ τῶν ἔργων τούτων παρα-
χωρεῖν τῶν τιμῶν ταῖς ὑπερβολαῖς, ἃς δεδώκατε
ἑκάστοις ἐκείνων τούτων· τὰς μὲν πολιτικὰς δωρεὰς
ἐκεῖνοί τε καλῶς ἔνεμον· καὶ ὑμεῖς οὐκ ὀρθῶς· τὰς
δὲ τῶν ξένων πῶς; ἐκεῖνοι μένωνι τῷ φαρσα-
λίῳ δώδεκα μὲν τάλαντα ἀργυρίου δόντι πρὸς
τὸν ἐπ' ἠιόνι τῇ πρὸς ἀμφίπολιν πόλεμον· δια-
κοσίοις δὲ ἱππεῦσι πενέσταις ἰδίοις βοηθήσαντι,
οὐκ ἐψηφίσαντο πολίτην· ἀλλ' ἀτέλειαν ἔδω-
καν μόνον· καὶ πρότερον τούτου περδίκκᾳ τῷ κα-
τὰ τὴν τοῦ βαρβάρου ποτ' ἐπιστρατείαν βασι-
λεύοντι μακεδονίας τοὺς ἀναχωροῦντας ἐκ
πλαταιῶν τῶν βαρβάρων ἀπὸ τῆς ἥττης δια-
φθείραντι καὶ τέλειον τἀτύχημα ποιήσαντι
τῷ βασιλεῖ, οὐκ ἐψηφίσαντο πολιτείαν· ἀλλ'
ἀτέλειαν ἔδωκαν μόνον μεγάλην οἶμαι τιμὴν

οἶμαι καὶ σεμνὴν τὴν αὐτῶν πατρίδα ἡγούμενοι· τὴν
πάσης μείζονα εὐεργεσίας· νῦν δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
φθόρους ἀνθρώπους οἰκοτρίβων οἰκοτρίβας, τιμὴν ὥσπερ
ἄλλου τινὸς τῶν ὠνίων λαμβάνοντες ποιεῖσθε πο-
λίτας. ταῦτα δ' ὑμῖν ἐπελήλυθε πράττειν, οὐχ ὅτι τὰς
φύσεις ἐστὲ χείρους τῶν προγόνων, ἀλλ' ὅτι τοῖς μὲν
ἐφ' ἑαυτοῖς παρεῖχεν μέγα φρονεῖν· ὑμῶν δ', ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι περιῄρηται τοῦτο. ἔστι δ', οὐδέποτ' οἶμαι
δυνατὸν μικρὰ καὶ φαῦλα πράττοντας, μέγα καὶ νε-
ανικὸν λαβεῖν φρόνημα· ὥσπερ οὐδὲ λαμπρὰ καὶ καλὰ
πράττοντας, μικρὸν καὶ ταπεινὸν φρονεῖν· ὁποῖ' ἄτ-
τα γὰρ ἂν τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώπων ᾖ, τοιοῦτο
ἀνάγκη καὶ τὸ φρόνημα ἔχειν. σκέψασθε δ', ἅ
τις κεφάλαια ἂν ἔχοι εἰπεῖν ἐπαινοῦντες περὶ
τῶν τότε ἐκείνοις πεπραγμένων ἢ τῶν νῦν ὑμῖν, εἰ ἄρα
ὑμεῖς ἂν αὐτῶν ἐκ τούτων γε δυνήσεσθε γενέσθαι
βελτίους. πέντε μὲν τοίνυν καὶ τετταράκοντα ἔ-
τη τῶν Ἑλλήνων ἦρξαν ἑκόντων ἐκεῖνοι· πλείω
δ' ἢ μύρια τάλαντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν συνήγαγον·
πολλὰ δὲ καὶ καλὰ καὶ πεζῇ καὶ ναυμαχοῦντες ἔστη-
σαν τρόπαια· ἐφ' οἷς ἔτι καὶ νῦν φιλοτιμούμεθα.
καίτοι ταῦτα νομίζετε αὐτοὺς στῆσαι, οὐχ ἵνα
θαυμάζωμεν μόνον ἡμᾶς αὐτὰ θεωροῦντας, ἀλ-
λ' ἵνα καὶ μιμώμεθα τὰς τῶν ἀναθέντων ἀρετάς.
ἐκεῖνοι μὲν δὴ ταῦτα. ἡμεῖς δέ, ὅσης ἅπαντες ὁ-
ρᾶτε ἐρημίας ἐπειλημμένοι, σκέψασθε εἰ παραπλή-
σια. οὐ πλείω μὲν ἢ χίλια καὶ πεντακόσια τάλαν-
τα ἀνήλωται μάτην, εἰς τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἀπό-
ρους; ἐξανήλωνται δέ, οἱ τ' ἴδιοι πάντες οἶκοι
καὶ τὰ κοινὰ τῇ πόλει καὶ τὰ παρὰ τῶν συμμάχων.

οὓς δ' ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχους ἐκτησάμεθα, οὗτοι νῦν
ἐν τῇ εἰρήνῃ ἀπολωλέκασιν· ἀλλὰ νὴ Δία ταῦτα μόνον
τότε εἶχε βέλτιον ἢ νῦν· τὰ δὲ ἄλλα χεῖρον· πολλοῦ
γε καὶ δεῖ· ἀλλ' ὅ τι βούλεσθε ἐξετάσωμεν· οἰκοδο-
μήματα μὲν τοίνυν κόσμον τῆς πόλεως ἱερῶν καὶ λι-
μένων, καὶ τῶν ἀκολούθων τούτοις, τοιοῦτον
ἢ τοσοῦτον κατέλιπον ἐκεῖνοι, ὥστε μηδενὶ τῶν
ἐπιγιγνομένων ὑπερβολὴν λελεῖφθαι· προπύλαια
ταῦτα· νεώσοικοι· στοαί· τὰ ἄλλα οἷς ἐκεῖνοι κοσμή-
σαντες τὴν πόλιν ἡμῖν παρέδοσαν· καὶ δὴ ἰδίας
οἰκίας τῶν ἐν δυνάμει γενομένων οὕτω μετρίας καὶ
τῷ τῆς πολιτείας ὀνόματι παραπλησίως, ὥστε τὴν
Θεμιστοκλέους καὶ τὴν Κίμωνος καὶ τὴν Ἀριστείδου
καὶ τῶν τότε λαμπρῶν οἰκίαν, ἄν τις ἄρα οἶδεν ὑμῶν
ὁποία ποτ' ἐστίν, ὁρᾷ τῆς τοῦ γείτονος οὐδὲν σεμνο-
τέραν οὖσαν· νῦν δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δημοσίᾳ μὲν
ἡ πόλις ἡμῶν καὶ ὁδοὺς κατασκευάζουσα καὶ
κρήνας καὶ κονιάματα· λήρους· καὶ οὐ τοῖς εἰση-
γησαμένοις ταῦτ' ἐπιτιμῶ· πολλοῦ γε καὶ δέω· ἀλλ'
εἰ ταῦτα ἱκανὰ ὑμῖν ὑπολαμβάνετε εἶναι· ἰδίᾳ μὲν
ἰδίᾳ δ' οἱ τῶν κοινῶν ἐπί τι γεγενημένοι· οἱ μὲν τῶν
δημοσίων οἰκοδομημάτων, σεμνοτέρας τὰς ἰδίας
οἰκίας κατεσκευάκασιν· οὐ μόνον τῶν πολλῶν ὑπερη-
φανωτέρας· οἱ δὲ γῆν συνεωνημένοι γεωργοῦσιν·
ὅσην οὐδ' ὄναρ ἤλπισαν πώποτε· τούτων δ' αἴτιον
πάντων· ὅτι τότε μὲν ὁ δῆμος ἦν δεσπότης καὶ κύ-
ριος ἁπάντων· καὶ ἀγαπητὸν ἦν παρ' ἐκείνου τῶν
ἄλλων ἑκάστῳ τιμῆς καὶ ἀρχῆς καὶ ἀγαθοῦ τινος
μεταλαμβάνειν· νῦν δέ, τοὐναντίον κύριοι μὲν
τῶν ἀγαθῶν οὗτοι· καὶ διὰ τούτων ἅπαντα πράττεται·

ὁ δὲ δῆμος ἐν ὑπηρέτου καὶ προσθήκης μέρει.
καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε, ἄν τι αὐτοὶ μεταδιδῶσι λαμ-
βάνοντες. τοιγαροῦν ἀξίως τούτων τοι αὐτὰ τὰ πράγ
ματα τῆς πόλεως ἐστὶν, ὥστε εἴ τις ἀναγνοίη τὰ ψη-
φίσματα ὑμῶν, καὶ τὰς πράξεις ἐφεξῆς διέλθοι,
οὐδ᾽ ἂν εἷς πιστεύσειε τῶν αὐτῶν εἶναι ταῦτα καλὰ
γάρ. οἷον ἃ πρὸς τοὺς καταράτους μεγαρέας
ἐψηφίσασθε ἀποτεμνομένους τὴν ὀργάδα ἐξιέναι
κωλύειν, μὴ ἐπιτρέπειν· ἃ πρὸς φλιασίους ὅτε ἐξέ-
πεσον τὸ ἔναγχος βοηθεῖν, μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς σφα-
γεῦσι τῶν ἐν πελοποννήσῳ τοὺς βουλομένους
παρακαλεῖν. ἅπαντα καλὰ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι
ταῦτα καὶ δίκαια, καὶ τῆς πόλεως ἄξια. τὰ ἔργα
δ᾽ ἀπὸ τούτων οὐδαμοῦ. οὕτω τὴν μὲν ἀπέχθει-
αν, διὰ τῶν ψηφισμάτων ἐκφέρεσθε. τῶν δ᾽ ἔρ
γων οὐδενὸς κύριοι γίγνεσθε. τὰ γὰρ ψηφίσματα
πρὸς τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα ψηφίζεσθε. τὴν
δύναμιν οὐκ ἀκόλουθον αὐτοῖς ψηφίζεσθε· ἐγὼ δ᾽ ἂν
ἀν δὲ παραινέσαιμι ἂν ὑμῖν, καὶ μή μοι μηδεὶς
ὀργισθῇ ἔλαττον φρονεῖν· καὶ τὰ ὑμέτερ᾽ αὐτῶν
ἀγαπᾶν πράττοντας, ἢ μείζω δύναμιν παρασκευά
ζεσθαι. εἰ μὲν οὖν σιφνίοις ἢ κυθνίοις ἤ τισιν ἄλ
λοις τοιούτοις οὖσιν ᾔδειν ὑμῖν, ἔλαττον φρο-
νεῖν συνεβούλευον ἄν. ἐπειδὴ δ᾽ ἐστὲ ἀθηναῖ
οι, τὸ τὴν δύναμιν παρασκευάζεσθαι παραινῶ.
αἰσχρὸν γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι αἰσχρὸν λιπεῖν
τὴν τοῦ φρονήματος τάξιν, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι
παρέδωκαν. πρὸς δὲ τούτοις, οὐδ᾽ ἔστιν ἐφ᾽ ὑμῖν,
οὐδ᾽ ἂν ἀποστῆναι τῶν ἑλλήνων βούλησθε.
πολλὰ γὰρ ὑμῖν ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου πέπρακται.

καὶ τοὺς μὲν φίλους τοὺς ὑπάρχοντας αἰσχρὸν
προέσθαι· τοῖς δ' οὖσιν ἐχθροῖς, οὐκ ἔνι πιστὸν
ἢ μεγάλοις ἐᾶσαι γενέσθαι. ὅλως δὲ, ὅπερ οἱ πο-
λιτευόμενοι πεποιήκασι πρὸς ὑμᾶς, οὐκ ἔξεστ'
αὐτοῖς ὅταν βούλωνται παύσασθαι. τοῦτο
ἢ ὑμῖν περιέστηκεν. πεπολίτευσθε γὰρ ἐν
τοῖς ἄλλοις ἐν τίσιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· κεφά-
λαιον ἁπάντων τῶν εἰρημένων, οὐδέποθ' ὑμᾶς
οἱ λέγοντες οὔτε πονηροὺς οὔτε χρηστοὺς ποιή-
σουσιν· ἀλλ' ὑμεῖς τούτους ὁποίους ἂν βούλησθε.
οὐ γὰρ ὑμεῖς ὧν οὗτοι βούλονται στοχάζεσθε·
ἀλλ' οὗτοι ὧν ἂν ὑμᾶς ἐπιθυμεῖν οἴωνται.
ὑμᾶς οὖν ὑπάρξαι δεῖ χρηστὰ βουλομένους·
καὶ πάνθ' ἕξει καλῶς. ἢ γὰρ οὐδεὶς ἐρεῖ φαῦλον
οὐδὲν, ἢ οὐδὲν αὐτῷ πλέον ἔσται μὴ ἔχοντι τοὺς
πεισομένους.

Φήμης γενομένης τὸν περσῶν βασιλέα παρα-
σκευάζεσθαι στρατεύειν ἐπὶ τοὺς ἕλληνας·
ὁ μὲν τῶν ἀθηναίων δῆμος κεκίνηται· καὶ συγ-
καλεῖν ὥρμηται τοὺς ἕλληνας καὶ τὸν πόλεμον
ἐκφέρειν ἤδη· ὁ δὲ δημοσθένης συμβουλεύει
μὴ προεξανίστασθαι, ἀλλ' ἀναμένειν τὸν βασι-
λέα νεωτερίσαι· νῦν μὲν γάρ φησιν, οὐ πείσομεν
τοὺς ἕλληνας συμμαχεῖν ἡμῖν, ἐπ' ἀδείας εἶναι
δοκοῦντας· τότε δὲ αὐτοὺς, ὅταν ἐν δέει αὐτοὶ ὦσι·
παραινεῖ τοίνυν ἡσυχάζοντας συντάξασθαι· καὶ πρὸς
τὸν πόλεμον παρασκευάσασθαι· καὶ δὴ καὶ διέξεισιν
ὃν τρόπον συντακτέον· ὅθεν καὶ περὶ συμμοριῶν
ὁ λόγος ἐπιγράφεται· συμμορία γὰρ παρ' ἀττικοῖς,
τὸ τῶν λειτουργούντων σύνταγμα:—

περὶ τῶν συμμοριῶν

ἱ μὲν ἐπαινοῦντες ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοὺς
προγόνους ὑμῶν, λόγον εἰπεῖν μοι δοκοῦ-
σι προαιρεῖσθαι κεχαρισμένον· οὐ μὴν
συμφέρον τά γε ἐκείνοις οὓς ἐγκωμιάζουσι
ποιεῖν· περὶ γὰρ πραγμάτων ἐπιχειροῦντες λέγειν
ὧν οὐδ' εἷς ἀξίως ἐφικέσθαι δύναιτο τῷ λόγῳ, αὐ-
τοὶ μὲν τοῦ δοκεῖν δύνασθαι λέγειν δόξαν ἐκφέρονται· τὴν
δ' ἐκείνων ἀρετὴν ἐλάττω τῆς ὑπειλημμένης παρὰ
τοῖς ἀκούουσι φαίνεσθαι ποιοῦσιν· ἐγὼ δ' ἐκείνων
μὲν ἔπαινον τὸν χρόνον ἡγοῦμαι μέγιστον εἶναι·
οὗ πολλοῦ γεγενημένου, μείζω τῶν ὑπ' ἐκείνων
πραχθέντων, οὐδένες ἄλλοι παραδεῖξαι
δεδύνηνται· αὐτὸς δὲ πειράσομαι τὸν τρόπον εἰπεῖν
ὃν ἄν μοι δοκεῖτε μάλιστα παρασκευάσασθαι· καὶ γὰρ
οὕτως ἔχει· εἰ μὲν ἡμεῖς ἅπαντες λέγειν δεινοὶ φα-
νήσομεν, οὐδὲν ἂν τὰ ὑμέτερα ἄμεινον βέλτιστον
σχοίη· εἰ δὲ παρελθὼν εἷς ὅστις οὖν δύναιτο διδά-
ξαι καὶ φράσαι τίς παρασκευὴ καὶ πόση καὶ πόθεν πο-
ρισθεῖσα χρήσιμος ἔσται τῇ πόλει, πᾶς ὁ παρὼν φό-
βος λέλυται· ἐγὼ δὲ τοῦτ' ἂν ἄρα οἷός τε ὦ, πειράσομαι
ποιῆσαι· μικρὰ προειπὼν ὑμῖν ὡς ἔχω γνώμης
περὶ τῶν πρὸς βασιλέα· ἐγὼ νομίζω κοινὸν ἐχθρὸν
ἁπάντων τῶν ἑλλήνων εἶναι βασιλέα· οὐ μὴν διὰ
ταῦτα παραινέσαιμ' ἂν, μόνοις τῶν ἄλλων ὑμῖν
πόλεμον πρὸς αὐτὸν ἄρασθαι· οὐδὲ γὰρ αὐτοὺς τοὺς
ἕλληνας ὁρῶ κοινοὺς ἀλλήλοις ὄντας φίλους·
ἀλλ' ἐνίους μᾶλλον ἐκείνῳ πιστεύοντας, ἢ σφίσιν
αὐτοῖς· ἐκ δὴ τούτων τοιούτων ὄντων, νομί-
ζω συμφέρειν ὑμῖν τὴν ἀρχὴν τοῦ πολέμου

ζητεῖν, ὅπως δ᾽ ἂν καὶ γενήσωνται· παρασκευάσασθαι
δὲ, ἃ προσήκει πάντα· καὶ τοῦτο ὑπάρξαι πρῶτον
μή· ἡγοῦμαι γὰρ ἂν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς ἕλληνας
εἰ μέν τι ἐναργὲς γένοιτο καὶ σαφὲς, ὡς βασιλεὺς
αὐτοῖς ἐπιχειρεῖ, καὶ συμμαχῆσαι· καὶ μεγάλην
χάριν ἔχειν τοῖς πρὸ αὐτῶν καὶ μετ᾽ αὐτῶν ἐκεῖνον ἀ-
μυνομένοις· ἤδη τι ἀδήλου τούτου καθε-
στηκότος προαπεχθησόμεθα ὑμεῖς δέδια
ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μὴ τούτοις μετ᾽ ἐκείνου πο
λεμεῖν ἀναγκασθῶμεν ὑπὲρ ὧν προνοούμεθα.
ὁ μὲν γὰρ ἐπισχὼν τὴν ὁρμὴν ἣν ἀφ᾽ ἀρχῆ-
ς ἔχει ἐγνωκὼς τοῖς ἕλλησι, χρήματα δώσει τι-
σὶν αὐτῶν, καὶ φιλίαν προτενεῖται· οἱ δὲ
τοὺς ἰδίους πολέμους ἐπανορθώσασθαι
βουλόμενοι καὶ τοῦτον τὸν νοῦν ἔχοντες
τὴν κοινὴν ἁπάντων σωτηρίαν παρόψονται·
εἰς δὲ τὴν ταραχὴν ταύτην καὶ τὴν ἀγνωμοσύ
νην, παραινῶ μὴ προεμβαλεῖν τὴν πόλιν ἡμῶν.
οὐδὲ γὰρ ἐπ᾽ ἴσης ὁρῶ τοῖς τε ἄλλοις ἕλλησι
καὶ ὑμῖν πρὸς τὸν βασιλέα τὴν βουλὴν οὖσαν.
ἀλλ᾽ ἐκείνων μὲν πολλοῖς ἐνδέχεσθαι δο-
κεῖ, τῶν ἰδίᾳ τι συμφερόντων διοικουμένοις,
τῶν ἄλλων ἑλλήνων ἀμελῆσαι· ὑμῖν δὲ, οὐ
δὲ ἀδικουμένοις παρὰ τῶν ἀδικούντων
καλόν ἐστι λαβεῖν ταύτην τὴν δίκην, ἐᾶσαι
τινὰς αὐτῶν ὑπὸ τῷ βαρβάρῳ γενέσθαι. ὅ
τι δ᾽ οὕτως ταῦτ᾽ ἔχει, σκεπτέον χρὴ ὅπως
μὴ ἡμεῖς ἐκ τοῦ πολέμου γενησόμεθα,
οὐκ ἴσοι, μηδ᾽ ἐκεῖνος ὃν ἡμεῖς ἐπιβουλεύειν
ἡγούμεθα τοῖς ἕλλησι τὴν τοῦ φίλος αὐτοῖς

δοκεῖν γενναιοτέραν, ληφθεῖσαν· πῶς οὖν ταῦτ' ἔσται; ἂν ἡ μὲν
δύναμις τῆς πόλεως ἐξητασμένη καὶ παρεσκευασ-
μένη πᾶσιν ᾖ φανερά· φαίνηται δὲ δίκαια ἐπὶ ταύτῃ
φρονεῖν αἱρουμένη. τοῖς δὲ θρασυνομένοις καὶ σφό-
δρα ἑτοίμως πολεμεῖν κελεύουσιν, ἐκεῖνο λέγω· ὅ-
τι οὐκ ἔστι χαλεπόν, οὔθ' ὅταν βουλεύσασθαι δέῃ, δό-
ξαν ἀνδρείας λαβεῖν, οὔθ' ὅταν κίνδυνός τις ἐγγὺς ᾖ,
δεινὸν εἰπεῖν φανῆναι· ἀλλ' ἐκεῖνο καὶ χαλεπὸν καὶ προ-
σῆκον, ἐπὶ μὲν τῶν κινδύνων τὴν ἀνδρείαν ἐπιδεί-
κνυσθαι· ἐν δὲ τῷ συμβουλεύειν, φρονιμώτερα τῶν
ἄλλων εἰπεῖν ἔχειν· ἐγὼ δέ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομί-
ζω τὸν μὲν πόλεμον τὸν πρὸς βασιλέα, χαλεπὸν τῇ
πόλει, τὸν δὲ ἀγῶνα τὸν ἐκ τοῦ πολέμου, ῥᾴδιον ἂν
συμβαίνειν. διὰ τί; ὅτι τοὺς μὲν πολέμους ἅπαντας,
ἀναγκαίους ἡγοῦμαι εἶναι τριήρων, καὶ χρημάτων καὶ τόπων·
ταῦτα δὲ πάντα ἀφθονώτερον ἐκεῖνον ἔχοντα
ἡμῶν εὑρίσκω. τοὺς δὲ ἀγῶνας, οὐδενὸς οὕτω τῶν
ἄλλων ὁρῶ δεομένους, ὡς ἀγαθῶν ἀνδρῶν. τούτους
δὲ ἡμῖν καὶ τοῖς μεθ' ἡμῶν κινδυνεύουσι, πλείους
ὑπάρχειν νομίζω. τὸν μὲν δὴ πόλεμον διὰ ταῦτα
παραινῶ μηδένα τρόπον προτέρους ἀνελέσθαι.
ἐπὶ δὲ τὸν ἀγῶνα ὀρθῶς ἔφην παρεσκευασμένους
ὑπάρχειν χρῆναι. εἰ μὲν οὖν ἕτερος ἦν τις τρόπος
δυνάμεως ᾧ τοὺς βαρβάρους οἷόν τε ἦν ἀμύνασθαι,
ἕτερος δὲ, τις ᾧ τοὺς Ἕλληνας, ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἴσως φα-
νεροὶ πρὸς ἐκεῖνον ἐγιγνόμεθα ἀντιταττόμενοι·
ἐπεὶ δὲ πάσης παρασκευῆς εἷς ὁ αὐτὸς τρόπος
καὶ δεῖ ταὐτὰ εἶναι κεφάλαια τῆς δυνάμεως,
τοὺς ἐχθροὺς ἀμύνασθαι δύνασθαι· τοῖς συμ-
μάχοις βοηθεῖν· τὰ ὑπάρχοντα ἀγαθὰ σώζειν, τί τοὺς

ὁμολογουμένους ἐχθροὺς ἔχομεν, ἑτέρους ζητοῦμεν·
ἀλλ' ὑπερασπαζόμεθα μὲν πρὸς τούτους, ἀμυνό-
μεθα δὲ ἑκάτερον, ἐὰν ἡμᾶς ἀδικῇ γε ἐπιχειρῇ· καὶ νῦν
μὲν πάλαι τὰ πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνας· ἐὰν
δὲ ἀπελαύνουσιν οὗτοι μὴ ποιῆτε, οὐχ ἧττον δὲ ὡς ἐν
ὧν ὑμῖν ἀχόντων, πῶς χρὴ προσδοκᾶν τινα ὑπα-
κοῦσαι· ὅτι γὰρ δὴ ἀκούσονται παρ' ἡμῶν, ὅτι
ἐπιβουλεύει βασιλεὺς αὐτοῖς· αὐτοὺς δὲ οὐ προορᾶν,
ὦ πρὸς τοῦ Διὸς οἴεσθε τοῦτο; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι·
ἀλλ' οὔπω μείζων οὗτος ἐστὶν ὁ φόβος τῶν πρὸς ὑ-
μᾶς καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐνίοις διαφορῶν· οὐδὲν
οἶμαι. ἀλλ' ἣν ῥᾳθυμήσουσιν οἱ πρέσβεις περιιόντες·
τότε δὴ ἂν ἅμα ἀγνοεῖν οἰόμεθ' ἡμᾶς πράττηται,
οὐ γὰρ δήπου τὸν γ' ἀπ' αὐτῶν Ἑλλήνων τηλικοῦτον
ἐφ' αὑτοῦ φρονήσει· ὃς ἐπὶ τοὺς ὁρῶν ὑμῖν χιλίους μὲν
ἱππέας, ὁπλίτας δὲ ὅσους ἂν θέλῃ τις, ναῦς δὲ τρι-
ακοσίας, οὐχὶ ἕξει καὶ δυνήσεται μετὰ τούτων ἀσφα-
λῶς τἄλλ' ἡγούμενος σώζεσθαι· οὐκ οὖν εἶπ' ἂν τοῦ
πάλαι ἤδη τὸ δεῖσαι καὶ μὴ τύχῃ τε ἀφαμαρτάνειν.
ἐπειδὴ τοῦ μετὰ τοῦ παρασπονδήσαντα τὰ ὑμέτερα
αὐτῶν ἐπιχειρουμένους σώζειν· καὶ ἀεὶ δὴ μὲν
πάντας ἔχοντας ἐστίν· ἐγὼ τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, ταῦτά τε καὶ παραπλήσια τούτοις λογιζό-
μενος, λόγον μὲν οὐδένα ἐβουλόμην θρασὺν οὐ-
δὲ μάταιον ἔχοντα μῆκος, ἄρτι μὲν τοι
παρασπονδοῦντος ἀρτίως καὶ ταχὺ συγγενήσεται,
πάνυ πολλὰ πράγματα ἔχοντος παρ' ὧν οἶμαι δὴ
δεινὰ κουφίσαντας ὑμᾶς αὐτοὺς ἀναγκάσει ψηφίσασθαι.
ἔστι τοίνυν πρῶτον μὲν τῆς παρασπονδήσεως ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι καὶ μέγιστον, οὕτω διαλύσασθαι τὰς γραφ'

μας ὑμῶν, ὡς ἕκαστον ἥκοντα προθύμως ὅ τι ἂν δέῃ
ποιήσοντα. ὁρᾶτε γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ μέ-
χρι γ᾽ οὖν οὕτω διαπεπραγμένοι ὁπόσα μὲν πώποθ᾽ ἅπαν-
τες ἐβουλήθητε καὶ μετὰ ταῦτα τὸ πρᾶγμα αὐτὸς
ἕκαστος ἑαυτῷ προσήκειν ἡγήσατο, οὐδέν, πώ-
ποθ᾽ ὑμᾶς ἐξέφυγεν· ὅσα δὲ ἠβουλήθητε μέν,
μετὰ ταῦτα δέ, ἀπεβλέψατε πρὸς ἀλλήλους, ὡς
αὐτὸς μὲν ἕκαστος οὐ ποιήσων, τὸν δὲ πλησίον
πράξοντα, οὐδὲν πώποτε ὑμῖν ἐγένετο. ἐχόντων
δὲ ὑμῶν οὕτω, καὶ παρωξυμμένων τοὺς διακοσί(ους)
καὶ χιλίους ἀναπληρῶσαι φημὶ χρῆναι· καὶ ποιῆ-
σαι δισχιλίους ὀκτακοσίους αὐτοῖς προσνείμαντας.
ἐὰν γὰρ τοῦτ᾽ ἀποδείξητε τὸ πλῆθος, ἡγοῦμαι τῶν
ἐπικλήρων καὶ τῶν ὀρφανικῶν, καὶ τῶν κληρου- ὀρφανῶν.
χικῶν, καὶ τῶν κοινωνῶν· καὶ εἴ τις ἀδύνατος ἀφαιρε-
θέντων ἔσεσθαι χίλια καὶ διακόσια ταῦθ᾽ ὑμῖν
σώματα. ἐκ τοίνυν τούτων οἶμαι δεῖν ποιῆσαι συμ-
μορίας εἴκοσιν, ὥσπερ νῦν εἰσιν· ἑξήκοντα σώματα
ἔχουσαν ἑκάστην. τούτων δὲ τῶν συμμοριῶν, ἑ-
κάστην διελεῖν κελεύω πέντε μέρη· κατὰ δώδεκα
ἄνδρας ἀνταναπληροῦντας πρὸς τὸν ἀπορώτατον
ἀεὶ πρὸς τοὺς ἀπορωτάτους· καὶ τὰ μὲν σώματα,
οὕτω φημὶ δεῖν συνταχθῆναι· δι᾽ ὃ δέ, εἴσεσθε ἐπειδὰν
ὅλον τὸν τρόπον τῆς συντάξεως ἀκούσητε. τὰς δὲ
τριήρεις πῶς; τὸν ἅπαντα ἀριθμὸν κελεύω τρια-
κοσίας ἀποδείξαντα· κατὰ πεντεκαίδεκα ναῦς κ̄
ποιῆσαι μέρη· τῶν πρώτων ἑκατὸν πέντε· καὶ τῶν
δευτέρων ἑκατὸν πέντε· καὶ τῶν τρίτων ἑκατὸν
πέντε ἑκάστῳ μέρει διδόντας· εἶτα συγκληρῶσαι
συμμορίᾳ σωμάτων ἑκάστῃ τὴν πεντεκαίδεκα

ναίαν· τὴν δὲ συμμορίαν ἑκάστην τὰ μέρη σφῶν αὐτῶν
τὰ πέντε ἀποδοῦναι τριήρεις· ἐπειδὰν δὲ ταῦτα οὕτως
ἔχοντα ὑπάρχῃ, καλῶ ἐπειδὴ τὸ τίμημά ἐστι
τὸ τῆς χώρας ἑξακισχιλίων ταλάντων, ἵν' ὑμῖν καὶ
τὰ χρήματα ᾖ συντεταγμένα διελεῖν τοῦτο καὶ
ποιῆσαι καθ' ἑξήκοντα τάλαντα ἑκατὸν μέρη· εἶτα
πέντε ἑξηκοντάταλαντα ἑκάστῃ τῶν μεγάλων
τῶν εἴκοσι συμμοριῶν ἐπικληρῶσαι· τὴν δὲ συμ-
μορίαν ἑκάστῳ τῶν μερῶν, μίαν ἑξηκοντάταλαν-
τα ἀποδοῦναι· ὅπως ἂν ἐὰν μὲν ὑμῖν ἑκατὸν
δέῃ τριήρων, τὴν μὲν δαπάνην ἑξήκοντα τάλαν-
τα συντελῇ· τριήραρχοι δ' ὦσι δώδεκα· ἐὰν δὲ
δέῃ, διακοσίων τριάκοντα μὲν ᾖ τάλαντα τὰ τὴν δα-
πάνην συντελοῦντα· ἓξ δὲ σώματα τριηραρχοῦν-
τα· ἐὰν δὲ τριακοσίων εἴκοσι μὲν ᾖ τάλαντα τὴν
δαπάνην διαλύοντα· τέτταρα δὲ σώματα τριη-
ραρχοῦντα· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ὅσα ἀθηναί-
οις τὰ σκεύη ὀφειλόμενα τῶν σκευῶν ἐπὶ ταῖς τριή-
ρεσι τιμήσαντας ἅπαντα ἐκ τοῦ διαγράμματος
νεῖμαι καλῶ μέρη ἑκατόν· εἶτα ταῖς μεγάλαις
ἐπικληρῶσαι συμμορίαις, μέρος ἓν χρηστῶν
ἑκάστῃ· τὴν δὲ συμμορίαν ἑκάστην διανεῖμαι τῶν
ἑαυτῆς μερῶν ἑκάστῳ τοῖς δώδεκα τοῖς ἐν ἑκάστῳ
μέρει· ταῦτ' ἐκπράξαντας τριήρεις, ἃς ἂν ἕκαστοι
λάχωσι παρεσκευασμένας παρέχειν· τὴν μὲν
δαπάνην καὶ τὰ σκάφη καὶ τοὺς τριηράρχους καὶ
τὴν τῶν σκευῶν ἔκπραξιν, οὕτως ἂν ἀριθμηθῆναι ἡγοῦ-
μαι καὶ πορισθῆναι καὶ παρασκευασθῆναι· πλη-
ρώσεις δέ τις ἡ καὶ σαφεστάτη καὶ ῥᾳδία, με-
τὰ ταῦτα λέξω· φημὶ τοὺς στρατηγοὺς δεῖν διανεῖμαι

τόπους δέκα τῶν νεωρίων σκεψαμένους, ὅπως ὡς
ἐγγύτατα ἀλλήλων κατὰ τριάκοντα ὦσι νεώσοικοι·
ἐπειδὰν δὲ τοῦτο ποιήσωσι, δύο συμμορίας καὶ τριά-
κοντα τριήρεις τούτων ἑκάστῳ προσνεῖμαι τῶν τόπων·
εἶτ' ἐπικληρῶσαι τὰς φυλάς· τὸν δὲ τριήραρχον ἕκα-
στον καθ' ἕκαστον νεώριον· ἵνα αἱ συμμορίαι δύο τριή-
ρεις τριάκοντα φυλὴ μία· οὗ ἂν ἡ φυλὴ λάχῃ, διελεῖν
τρίχα· καὶ τὰς ναῦς ὡσαύτως· εἶτ' ἐπικληρῶσαι
τὰς τριττύς· ὅπως ἂν τῶν μὲν ὅλων νεωρίων ἓν
ἑκάστη μέρος ἡ τῶν φυλῶν· τοῦ δὲ μέρους ἑκά-
στου τὸ τρίτον μέρος ἡ τριττὺς ἔχῃ· εἰδῆτε δ' ἂν
τι δέῃ πρῶτον μὲν τὴν φυλὴν ὅπου τέτακται· με-
τὰ ταῦτα δὲ τὴν τριττύν· εἶτα τριηράρχους τίνες· καὶ
τριήρεις πόσας· καὶ τριάκοντα μὲν ἡ φυλή· δέκα
δὲ ἡ τριττὺς ἑκάστη τριήρεις ἔχῃ· ἐὰν γὰρ ταῦτα
οὕτως εἰς ὁδὸν καταστῇ, νῦν τι καὶ παραλείπομεν,
πάντα γὰρ ἀκριβῶς εὑρεῖν οὐ ῥᾴδιον, αὐτὸ τὸ
πρᾶγμα ἕκαστον εὑρήσει· καὶ μία σύνταξις καὶ
πάσης τῶν νεῶν καὶ μέρους ἔσται· ὑπὲρ δὲ χρημά-
των καὶ πόρου φανεροῦ τινος, ἤδη παράδοξον
μὲν οἶδα μέλλων λόγον λέγειν· ὅμως δὲ εἰρήσε-
ται· πιστεύω γὰρ ἐάν τις ὀρθῶς σκοπῇ μόνος τἀ-
ληθῆ καὶ τὰ γενησόμενα εἰρηκὼς φανήσεσθαι·
ἐγώ φημι χρῆναι μὴ λέγειν νυνὶ περὶ χρημάτων·
εἶναι γὰρ πόρον, ἐὰν δέῃ, μέγαν καὶ καλὸν καὶ δίκαι-
ον· ὃν ἐὰν μὲν ἤδη ζητῶμεν, οὐδ' εἰς τὸ ὑπάρχειν
ἡγησόμεθ' ἡμῖν· οὕτω πολὺ τοῦ πορίσαι νῦν ἀπο-
σχησόμεθα· ἐὰν δὲ ἐάσωμεν, ἔσται· τί οὖν ἐστι τοῦτο ὃ νῦν
μὲν οὐκ ἔστιν, ὑπάρξων δέ· τὸ τῷ αἰνίγματι γὰρ τοῦ-
τό γε. ἐγὼ φράσω· ὁρᾶτε τὴν πόλιν ὦ ἄνδρες Ἀθη-

ἀθηναῖοι πᾶσαν ταύτην εἰ ἐν ταύτῃ χρήματα ἔχ-
ειν ὀλίγου δέω προσπάσας τὰς ἄλλας ἅπαν πόλεις.
ταῦτα δὲ οἱ κεκτημένοι τοιοῦτον ἔχουσι τὸν νοῦν, ὥστ'
εἰ ἐν ταύτῃ πάντες οἱ λέγοντες φοβοῖεν ὡς ἔρχεται βασιλεύς,
ὡς πάρεστιν, ὡς οὐχ οἷόν τε ταῦτ' ἄλλως ἔχειν, ἅμα
τῷ τοὺς λέγοντας ἴσοι τὸ πλῆθος τούτου χρησμῳδεῖν,
οὐ μόνον οὐκ ἂν εἰσενέγκαιεν, ἀλλ' οὐδ' ἂν δείξαιεν,
οὐδ' ἂν ὁμολογήσαιεν κεκτῆσθαι. εἰ μέντοι γένοιτο
διὰ τῶν λόγων φοβερὰ ἐν ἔργῳ πραχθέντα αὐτά, οὐ-
δεὶς οὕτως εὐήθης ἐστίν, ὅστις οὐχ ἕτοιμον δοίη καὶ
πρῶτος εἰσενέγκαι. τίς γὰρ αἱρήσαιτο μᾶλλον αὐτὸς
καὶ τὰ ὄντα πάντα ἀπολωλέναι ἢ μέρος τούτων
ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν εἰσενεγκεῖν. χρήματα
μὲν δὴ φημὶ καὶ τότε τἂν ὡς ἀληθῶς δέῃ· πρὸ τοῦ
δὲ οὔ. διὸ μηδὲ ζητεῖν παραινῶ· ὅσα γὰρ νῦν πορί-
σασθαι οἴεσθε ἐκ πορίζειν, πλέων ἐστὶ γέλως
τοῦ μηδενός. φέρε γὰρ τὴν ἑκατοστήν τις εἰσφέρειν ἐρεῖ
τις ὑμῶν, οὐκοῦν ἑξήκοντα τάλαντα ἐρεῖ. ἀλλὰ πεν-
τηκοστήν τις ἐρεῖ τὸ διπλοῦν, οὐκοῦν ἑκατὸν καὶ ἀ-
κοσι. καὶ τί τοῦτο ἐστὶ πρὸς διακοσίας καὶ χιλίας κα-
μήλους ἃς βασιλεῖ τὰ χρήματα ἄγειν φασὶν οὗτοι.
ἀλλὰ θῶ βούλεσθε δωδεκάτην ὑμᾶς εἰσενεγκεῖν
πεντακόσια τάλαντα. ἀλλ' οὔτ' ἂν ἀνάσχοισθε, οὔτ' ἂν
εἰ καταθείητε ἀξιόχρεα τοῦ πολέμου τὰ χρήματα. δεῖ
τοίνυν ὑμᾶς τἆλλα παρασκευάσασθαι. τὰ δὲ χρή-
ματα παρ' ἑαυτοῖς κεκτημένους ἔχειν. οὐδα-
μοῦ γὰρ ἐν καλλίονι σώζοιτο τῇ πόλει. ἐὰν δὲ
ποθ' ὁ καιρὸς οὗτος ἔλθῃ, τότε ἐκ τῶν ἑκόντων
τῶν αὐτῶν λαμβάνειν. ταῦτα δὲ καὶ δυνατά ἐ-
στιν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ πρέποντα καλὰ καὶ συμ-

φέροντα καὶ βασιλέα περὶ ὑμῶν, ἔπειθ' ἡ Ἑλλὰς ἀπαγγελ-
λεῖν· καὶ φόβος οὐ μικρὸς γένοιτ' ἂν ἐκείνῳ διὰ τοῦτ'.
οἶδα μὲν γὰρ ὅτι διακοσίαις τριήρεσιν ὧν ἑκατὸν παρα-
σχόμεθα ἡμεῖς τοὺς προγόνους αὐτοῦ χιλίας ἀπο-
λέσαντας ναῦς· ἀκούσεται δὲ τριακοσίας ὑμᾶς
αὐτοὺς παρεσκευασμένους τριήρεις· ὥστ' ἂν μὴ καὶ
δή, μὴ δ' ὑπερμαίνοιτο, νομίσαι ῥᾴδιον εἶναι τὸ
τὴν ἡμετέραν πόλιν ἐχθρὰν ποιήσασθαι· ἀλλὰ
μὴν ὅ γε ἐπὶ χρήμασιν αὐτῷ μέγα ἐπῆρχται
φρονεῖν, καὶ ταύτην ἀσθενεστέραν ἀφορμὴν τῆς
ἡμετέρας εὑρήσει· ὃ μὲν γε χρυσίον ὥς φασιν ἄγει
τοῦτο κἂν διαδιδῷ ζητήσει· καὶ γὰρ αἱ πηγαὶ καὶ
τὰ φρέατα ἐπιλείπειν πέφυκεν, ἄν τις ἀπ' αὐτῶν
ἀθρόα καὶ πολλὰ λαμβάνῃ· ἡμῖν δὲ τὸ τῆς χώρας
τίμημα ὑπάρχον ἀφορμὴν ἑξακισχίλια τάλαντα
ἀκούσεται· ὑπὲρ ἧς ὡς μὲν τοὺς ἐπιόντας ἐκ τῶν
ἀμυνούμεθα, οἱ ἐν Μαραθῶνι τῶν προγόνων αὐ-
τοῦ μάλιστ' ἂν εἰδεῖεν· ἕως δ' ἂν κρατῶμεν, οὐκ ἄν
δήπου χρήματα ἡμᾶς ἐπιλείπειν· ἡμῖν, οὐδ' ὅ τι
γάρ τινες δεδίασι μὴ ξενικὸν πολὺ συστήσηται χρήματα
ἔχων, ἀληθὲς ἡγοῦμαι· ἐγὼ γὰρ εἰς μὲν
ἐπὶ μὲν Αἴγυπτον ὁρμῶντα καὶ τινὰς τῶν ἄλλων
βαρβάρων, πολλοὺς ἂν ἐθελῆσαι τῶν Ἑλλήνων μι-
σθοφορῆσαι παρ' ἐκείνῳ· οὐχ ἵνα ὑπάρχῃ ἐκείνῳ
τινὰ τούτων, ἀλλ' ἵνα εὐπορίαν ἕκαστος αὐτῶν
κτησάμενος, ἀπαλλαγῇ τῆς ὑπαρχούσης πενί-
ας· ἐπὶ δὲ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα Ἕλληνα οὐδένα ἂν
ἐθελῆσαι ἡγοῦμαι· ποῖ γὰρ αὐτὸς τρέψεται μετὰ
ταῦτα; εἰς Φρυγίαν ἐλθὼν δουλεύσει; οὐ γὰρ ὑπὲρ
ἄλλου τινός ἐστιν ὁ πρὸς τὸν βάρβαρον πόλεμος,

ἢ περὶ χώρας καὶ βίου· καὶ ἐθῶν καὶ ἄλλων κυρίως·
καὶ περὶ τῶν τοιούτων· τίς οὕτως ἐστὶ δυσ-
τυχής, ὅστις ἑαυτὸν τολμήσας τοὺς περὶ δύναμιν ἀνε-
καλέσας βραχέος προέσθαι βουλήσεται· ἐγὼ
μὲν οὐδένα ἡγοῦμαι· καὶ μὴν, οὐδὲ ἐκεῖνο συμφα-
ρεῖν, ὡς κρατῆσαι τῶν ἑλλήνων· οἱ γὰρ ἡμῶν
κρατήσαντες, ἐκείνους τὰ πάλαι ἀφῃρήσαντο· βού-
λεται δὲ ἐκεῖνος οὐ καθ' ἕνα λαῶν ἢ κατὰ πόλεις ἐγγὺς
ἀλλὰ μάλιστα μὲν πάντων· ὁ δὲ μηδὲ τῶν ὑπαρ-
χόντων δούλων ἑαυτοῦ γενέσθαι ἀρχήν· ἀ τοίνυν
τίς οἴεται Θηβαίους ἐάσεσθαι μετ' εἰρήνης, ἐπεὶ
μὴν χαλεπὸς πρὸς ὑμᾶς ὁ περὶ εἰρήνης λόγος·
διὰ γὰρ τὸ μισεῖν αὐτούς, οὐδ' ἂν ἀληθὲς ἡδέως
οὐδ' ἀγαθόν τι περὶ αὐτῶν ἀκούσαιτε· οὐ μὴν ἀλλὰ
δεῖ τοὺς περὶ πραγμάτων μεγάλων σκοποῦντας
μηδὲ γὰρ συμφέροντα λογισμὸν παραλιπεῖν
διὰ μηδεμίαν πρόφασιν· ἐγὼ τοίνυν νομίζω
τοσοῦτον ἀπέχειν Θηβαίους τοῦ μετ' εἰρήνης
πάντα ἐγκαλεῖν ἐπὶ τοὺς ἕλληνας, ὥστε πολλ-
ῶν χρημάτων ἂν ἔχοιεν δύναμιν ἐάσασθαι γενέ-
σθαι τινὰ αὐτοῖς καιρόν· διόντας προτέρας
διαλύσονται πρὸς τοὺς ἕλληνας ἁμαρτίας· ἀ-
δύνατα πάντα πᾶσι· τίς οὕτως οἴεται φύσει δυσ-
τυχεῖς Θηβαίους εἶναι, ἐκεῖνό γε δή που φωνῶ ἅπαν-
τες ἐπίστασθε· ὅτι Θηβαίων τὰ ἐκείνων
φρονούντων, ἀνάγκη τοὺς τότε ἐχθροὺς
τὰ τῶν ἑλλήνων φρονεῖν· ἡγοῦμαι τοίνυν
ἐγὼ ταύτην τὴν τάξιν τοῦ δικαίου καὶ τοὺς
μετ' αὐτῆς ὄντας τῶν προδοτῶν κρείττους
καὶ τοῦ βαρβάρου ἀνθέξεσθαι πρὸς ἅπαντας.

ὥστ' οὐδὲ φοβεῖσθαι φημὶ δεῖν παρὰ τοῦ μα[illegible]ίου· ὁ
ὑπαχθῆναι πρότερον ἐπιφέρειν τὸν πόλεμον·
ἡμῖν οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδένα ἄν ποτε τῶν ἑλ-
λήνων φοβηθέντα τὸν πόλεμον τοῦτον ὁρῶ· τίς
τίς γὰρ οὐκ οἶδεν αὐτῶν ὅτι τέως μὲν ἐκεῖνον
κοινὸν ἐχθρὸν ὑπειληφότες, ὁμονοοῦσιν ἀλλή-
λοις, πολλῶν ἀγαθῶν ἦσαν κύριοι· ἐπειδὴ δὲ
φίλον αὐτὸν νομίσαντες αὐτοῖς ὑπάρχειν περὶ
τῶν πρὸς αὐτοὺς διηνέχθησαν διαφορῶν·
ὅσ' ἂν οὐδ' εἷς καταρώμενος εὔξαιτό τις αὐτοῖς, το-
σαῦτα πεπόνθασι κακά· εἶτα τοῦτον ὃν ἡ τύχη καὶ
τὸ δαιμόνιον φίλον μὲν, ἀλυσιτελῆ ξύμφε-
ρον τὰ δ' ἐχθρὸν ἐμφανίζει τοῦτον ἡμᾶς φοβη-
θῶμεν, μηδαμῶς· ἀλλὰ μὴ ἀδικῶμεν ἡμῶν αὐτῶν
ἕνεκα καὶ τῆς τῶν ἄλλων ἑλλήνων ταραχῆς καὶ
ἀπιστίας· εἰ γὰρ ἐνῆν ὁμονοούντων ἡμῶν μετὰ πάντων
ἐπιθέσθαι μόνῳ, οὐδ' ἂν ἀδικεῖν ἂν ἡμᾶς ἐκεῖνον
ἀδίκημα ἂν ἔθηκα· ἐπειδὴ δὲ, τοῦτ' οὐχ οὕτως
ἔχει, φυλάττεσθαι φημὶ δεῖν, μὴ πρόφασιν δῶ-
μεν βασιλεῖ, τοῦ τὰ δίκαια ὑπὲρ τῶν ἄλλων ἑλ-
λήνων ζητεῖν· ἡσυχίαν μὲν γὰρ ἐχόντων ὑμῶν,
ὕποπτος ἂν εἴη τοιοῦτό τι πράττων· πόλεμον δὲ
ποιησαμένων προτέρων, εἰκότως ἂν δοκοίη διὰ
τὴν πρὸς ὑμᾶς ἔχθραν τοῖς ἄλλοις φίλος εἶναι
βούλεσθαι· μὴ οὖν ἐξελέγξητε ὡς κακῶς ἔχει ἔχει
τὰ ἑλληνικά, συγκαλοῦντες ὅτε οὐ πείσετε,
καὶ πολεμοῦντες ὅτε οὐ δυνήσεσθε· ἀλλ' ἔχετε
ἡσυχίαν θαρροῦντες καὶ παρασκευαζόμενοι·
καὶ βούλεσθε ἀπαγγέλλεσθαι περὶ ὑμῶν πρὸς
βασιλέα, μὴ μὰ Δία ὡς ἀποροῦσιν, ἢ φοβοῦνται,

ἠθορυβεῖσθε ἂν πάντες οἱ ἕλληνες καὶ ἀθηναῖοι
πολλοῦ γε καὶ αἰσθεῖ· ἀλλ' ὅτι ἡ μὴ τοῖς ἕλλησι νόμος
αἰσχρὸν καὶ τὸ ψεύσασθαι καὶ ἐπιορκεῖν, ὥσπερ
ἐπαινῶ καλόν· πάλαι ἂν ὑμᾶς ἐπεὶ καὶ γὰρ ἐπο-
ράξασθαι· νῦν δὲ τοῦτο μὲν οὐ καὶ ποιήσητε
ὑμῶν ἕνεκα αὐτῶν· δύχεσθαι δὲ πᾶσι τοῖς
θεοῖς τὴν αὐτὴν λαβεῖν παρ' ἄγνοιαν ἔλεγον καὶ
περί ποτε τοὺς προγόνους αὐτοῦ· καὶ ταύτην,
ἐποίησο πρὶν αὐτοῦ, οὐ πολιτευομέναι βου
λευομένοις εὑρήσει· ἐκεῖνο μέν γε τῶν πρὸς τοὺς
ἑαυτοῦ προγόνους πολέμων σκοποῖ δὲ τὴν πό
λιν ἀδίκως μόνα καὶ μεγάλην γεγενημένην· ἐπειδὴ
τῆς ἀσχολίας καὶ ἡ γε πρὸ τοῦ τῶν ἑλλήνων ἰδίων
πολέμων, οὐδεμίαν τοσοῦτον ὅσον νῦν ὑπερα
ροῦσαν· καὶ μὴν καὶ τοὺς ἕλληνας ὁρῶ διαμαγνο
ἤ τινος ἀκούσιον ἢ ἀλλ' οὖσιον διαλλακτοῦ·
τοῦτον δ' αὐτὸν οἶδε φανέντα αὐτοῖς εἰς πόλεμον
κοινόν· ὥστε καὶ γνώριμα καὶ πιστὰ αὐτοῦ τῶν
ἀπαγγελλόντων ἀκοῦσαι μέλλει· ἵνα δὲ ὥσπερ οἱ
ἀθηναῖοι μὴ μακρὰ λέγων λανθάνω χλευάζων
φυλακὴν συμβουλεύω, φράσας ἃ ποιεῖ·
παρασκευάζεσθαι πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας ἐχθροὺς
κελεύω· ἀμύνασθαι δὲ καὶ βασιλέα καὶ πάν
τας ἂν ἀδικῶν ἐπιχειρῶσι ταύτῃ τῇ δυνάμει·
φημὶ δεῖν· ἀρχὴν δὲ μηδὲ νῦν κόσμη τὸ λόγου,
μὴ τὰ ἔργου ἀδικοῦ· τὰ δὲ ἔργα ὑμῶν ὅπως
ἄξια τῶν προγόνων ἔσται σκοπεῖσθαι· μὴ τοῖς
ἐπὶ τοῦ βήματος λόγοις· καὶ ταῦτα ποιεῖτε
καὶ ὑμῖν αὐτοῖς καὶ τοῖς πᾶσιν ἄλλοις τὰ συμφέροντα
πράξετε· οὐ γὰρ ὀργισθήσεσθαι αὐτοῖς, ὃν ... ἁμαρτοῦντ :-

ου συμμαχικοῦ κληθέντα πόλεμον πρὸς ἀθηναίους
χῖοι καὶ ῥόδιοι καὶ βυζάντιοι· πρῶτον μὲν αὐτῶν
ὑπήκοοι γεγονότες· τότε δὲ ἀλλήλοις συμμαχίαν
πεποιημένοι κατὰ τῶν ἀθηναίων ἐνίκησαν· γε
νόμενοι δὲ οὕτως οἱ ῥόδιοι τῷ καρὶ πρὸς τὸν ταύτης
ὕπαρχον μαύσωλον, οἱ περὶ ἀρχὴν ἔθνους· ὁ δὲ
κατ' ὀλίγον ἐπιφαινόμενος ὑπ' αὐτῶν, ἐπιβουλεύει
κατὰ τοῦ δήμου συνεχῆ ἤσκετο· καὶ τὴν δημοκρα
τίαν τῶν ῥοδίων ἀφειλόμενος, ὀλίγοις τοῖς ἑαυτοῦ
ἑταίροις τὴν πόλιν καταδουλοῦσι· συμβου
λεύει τοίνυν ὁ δημοσθένης, μὴ περιορᾶν ταῦτα·
ἀλλὰ βοηθεῖν τῷ δήμῳ τῶν ῥοδίων συμφέρειν
τοῖς ἀθηναίοις τὸ δημοκρατεῖσθαι τὰς πόλεις·
ἠδικήκασι μὲν καὶ πᾶσιν ἡμᾶς φησι ῥόδιοι, ἀλλὰ πρέ
πον ἐστὶν ὑμῖν καὶ σώζειν τὸ μὴ τοὺς λυπήσαν
τας· τί τῶν ἑλλήνων ἐλευθεροῦν· καὶ μὴ μνη
σικακεῖν ἁμαρτάνουσιν ἐς τὴν πόλιν:–

ἶμαι δεῖν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι
περὶ τηλικούτων βουλευομένους διδό
ναι παρρησίαν ἑκάστῳ τῶν συμβουλευ
όντων· ἐγὼ δὲ, οὐδεπώποτε ἡγησά
μην χαλεπὸν τὸ διδάξαι τὰ βέλτιστα ὑμᾶς·
ὡς γὰρ εἰπεῖν ἁπλῶς ἅπαντες ἐγνωκότες
ὑπάρχειν μοι δοκεῖτε· ἀλλὰ τὸ πεῖσαι πράττειν
ταῦτα· ἐπειδὰν γάρ τι δόξῃ καὶ ψηφισθῇ,
τοσοῦτον τοῦ πραχθῆναι ἀπέχει ὅσον
πρὶν δόξαι· ἔστι μὲν οὖν ἓν ὧν ἐγὼ νομίζω
χάριν ὑμᾶς τοῖς θεοῖς ὀφείλειν· τὸ, τοὺς διὰ
τὴν αὐτῶν ὕβριν ὑμῖν πολεμήσαντας·

οὐ πάλαι γνοῦ ἐν ὑμῖν μόνοις τῆς αὑτῶν σωτηρίας ἔχον-
ται ἐλπίδες. ἄξιον δὲ καὶ ἡσθῆναι τῷ παρόντι καιρῷ.
συμβήσεται γὰρ ὑμῖν, ἐὰν ἃ χρὴ βουλεύσησθε ὑπὲρ αὐ-
τοῦ, τὰς παρὰ τῶν διαβαλλόντων τὴν πόλιν ὑμῶν
βλασφημίας ἔργῳ μετὰ δόξης καλῆς ἀπολύσασθαι.
ᾐτιάσαντο μὲν γὰρ ὑμᾶς ἐπιβουλεύειν αὐτοῖς, Χῖοι
καὶ Βυζάντιοι καὶ Ῥόδιοι καὶ διὰ ταῦτα συνέστησαν
ἐφ᾽ ὑμᾶς τὸν τελευταῖον τοῦτον πόλεμον. φανήσεται
δὲ, ὁ μὲν πρυτανεύσας ταῦτα καὶ πείσας, καὶ Μαύσωλος
φίλος εἶναι φάσκων Ῥοδίων τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν
ἀφῃρημένος. οἱ δ᾽ ἀποδείξαντες αὐτοὺς συμμάχους, Χῖ-
οι καὶ Βυζάντιοι τοῖς ἀτυχήμασιν αὐτῶν οὐ βεβοη-
θηκότες. ὑμεῖς δ᾽, οὓς ἐφοβοῦντο μόνοι πάντων
τῆς σωτηρίας αὐτοῖς αἴτιοι. ἐκ δὲ τοῦ ταῦτα ὑπὸ πάν-
των ὀφθῆναι ποιήσετε τοὺς πολλοὺς ἐν ἁπάσαις
ταῖς πόλεσι, τοῦτο ποιεῖσθαι σύμβολον τῆς αὑτῶν
σωτηρίας, ἐὰν ὑμῖν ὦσι φίλοι. οὗ μεῖζον οὐδὲν ἂν ὑ-
μῖν γένοιτο ἀγαθὸν, ἢ παρὰ πάντων ἑκόντων, ἀνυπό-
πτου τυχεῖν εὐνοίας. θαυμάζω δὲ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ὁρῶν,
ὑπὲρ μὲν Αἰγυπτίων, τἀναντία πρὸς βασιλέα τὴν
πόλιν πείθοντας, ὑπὲρ δὲ τοῦ Ῥοδίων δήμου, φο-
βουμένους τὸν αὐτὸν ἄνδρα τοῦτον. καὶ τοῖς μὲν
Ἕλληνας ὄντας ἅπαντες ἴσασι. τοὺς δ᾽ ἐν τῇ ἀρχῇ
τῇ ἐκείνου μερίδι νομιζομένους. οἶμαι δὲ ὑμῶν μνη-
μονεύειν ἐνίους, ὅτι ἡνίκα ἐβουλεύεσθε περὶ τῶν
βασιλικῶν, παρελθὼν πρῶτος ἐγὼ παρῄνεσα. οἶμαι
δὲ καὶ μόνος ἢ δεύτερος εἰπεῖν, ὅτι μοι σωφρονεῖν
ἂν δοκεῖτε, εἰ τὴν πρόφασιν ἐκείνου παρασκευῆς, μὴ
τὴν πρὸς ἐκεῖνον ἔχθραν ποιοῖσθε, παρασκευά-
ζοισθε δὲ πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας ἐχθρούς. ἀλλ-

νομίζετε δὲ κατ' αὐτὸν, ἐὰν ὑμᾶς ἀδικεῖν ἐπιχειρῇ· καίτοι
ἐγὼ μὲν ταῦτα εἶπον ὑμῖν νῦν, οὐκ οἶδ' ὅπως οὐκ ὀρθῶς ἔλεγον;
ἀλλ' ἐν ὑμῖν ἤρεσκε ταῦτα· ἀκόλουθος τοίνυν ὁ λόγος
ἐστί μοι τοῦτο τὸ περὶ τῆς νῦν τι· ἐγὼ γὰρ εἰ βασιλέα παρ' αὐτὸν
οὕτω καὶ σύμβουλον ποιοῖτο, ταῦτ' ἂν αὐτῷ παραινέ-
σαιμι ἅπερ ὑμῖν· ὑπὲρ μὲν τῶν ἑαυτοῦ πολεμεῖν, ἐάν
τις ἐναντιῶται τῶν ἑλλήνων· ὧν δὲ μηδὲν αὐτῷ προ-
σήκει, τούτων μηδ' ἀντιποιεῖσθαι τὴν ἀρχήν· εἰ μὲν οὖν
ὅλως ἐγνώκατε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ὅσων ἂν βασιλεὺς ἐγ-
κρατὴς γένηται φθάσας καὶ παρακρουσάμενός τινας τῶν
ἐν ταῖς πόλεσι παραχωρεῖν, οὐ καλῶς ἐγνώκατε ὡς
ἐγὼ κρίνω· εἰ δ' ὑπέρ γε τῶν δικαίων καὶ πολεμητέον ἄν του
του δέῃ· καὶ πάσχειν ὁτιοῦν ἂν οἴεσθε χρῆναι· πρῶ-
τον μὲν ὑμῖν ἧττον δεήσει τούτου, ὅσῳ ἂν μᾶλλον
ἐγνωκότες ἦτε ταῦτα, ἔπειτα ἃ προσήκει φρονεῖν δόξετε.
ὅτι δ' οὐδὲν καινὸν οὔτε λέγω ἐγὼ κελεύων ῥοδίους
ἐλευθεροῦν, οὔθ' ὑμεῖς ἂν πεισθῆτέ μοι ποιήσετε τῶν
γεγενημένων ὑμᾶς τι καὶ συνενηνεγμένων ὑπομνήσω·
ὑμεῖς ἐξεπέμψατε τιμόθεόν ποτ' ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι
βοηθήσοντα ἀριοβαρζάνῃ· προσγράψαντες τῷ ψηφίσ-
ματι, μὴ λύοντα τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς βασιλέα· ἰδὼν
δ' ἐκεῖνος τὸν ἀριοβαρζάνην φανερῶς ἀφεστῶτα τοῦ
βασιλέως, σάμον δὲ φρουρουμένην ὑπὸ κυπρο-
θέμιδος ἣν κατέστησε τιγράνης ὁ βασιλέως ὕπαρ-
χος, τῷ μὲν ἀπέγνω μὴ βοηθεῖν· τὴν δὲ προσκαθε- ἀλλ' ἔγνω βοηθεῖν
ζόμενος καὶ πολεμήσας ἠλευθέρωσε· καὶ μέχρι
τῆς τήμερον ἡμέρας, οὐ γέγονε πόλεμος διὰ ταῦθ'
ὑμῖν· οὐ γὰρ ὁμοίως οὐδεὶς ὑπὲρ τοῦ πλεονεκτεῖν
πολεμήσειεν ἂν καὶ ὑπὲρ τῶν ἑαυτοῦ· ἀλλ' ὑπὲρ
μὲν ὧν ἐλαττοῦται μέχρι τοῦ δυνατοῦ πάντες πο-

λημοῦσιν· ὑπὲρ δὲ τοῦ πλεονεκτεῖν οὐχ οὕτως·
ἀλλ' ἐφίενται μέν, ἐάν τις ἐᾷ· ἐὰν δὲ κωλυθῶσιν,
οὐδὲν ἠδικηκέναι τοὺς ἐναντιωθέντας ἡγοῦνται·
ὅτι δή, οὐδ' ἂν ἀντιωθῆναι μοι δοκεῖ τῇ πράξει ταύτῃ
νῦν Ἀρτεμισία, τῆς πόλεως οὔσης ἐπὶ τῶν πραγμά-
των, μικρὰ ἀκούσαντες ὁποῖα ποτε ἀκριβῶς ἐγὼ
λογίζομαι ταῦτα, ἅπαντα καὶ μή· ἐγὼ νομίζω πράττον-
τος μὲν ἐν Αἰγύπτῳ πάντα ὡς ὥρμηκε βασιλέως,
σφόδρα ἂν Ἀρτεμισίαν πειραθῆναι περὶ ποιῆσαι
Ῥόδον αὐτοῦ, οὐ τῇ βασιλέως εὐνοίᾳ, ἀλλὰ τῷ βούλεσθαι αι
πλησίον αὐτῆς διατρίβοντος ἐκείνου μεγάλην εὐερ-
γεσίαν καταθέσθαι πρὸς αὐτόν· ἵν' ὡς οἰκειότατα αὐ-
τὴν ἀποδέχοιτο. πράττον τος δ', ὡς λέγεται καὶ
διημαρτηκότος ὧν ἐπεχείρησεν, ἡγεῖσθαι τὴν νῆ-
σον ταύτην ὅπερ ἐστίν· ἄλλο μὲν οὐδὲν ἂν βασι-
λεῖ χρησίμην ἐν τῷ παρόντι· τῆς δ' αὐτῆς ἀρχῆς ἐπι-
τείχισμα, πρὸς τὸ μηδ' ὁτιοῦν παρακινεῖν. ὥστε μοι
δοκεῖ μᾶλλον ἂν ὑμᾶς ἔχειν, μὴ φανερῶς αὐτῆς ἐν-
δούσης, ἢ ἐκεῖνον λαβεῖν βούλεσθαι. οἶμαι μὲν τοίνυν,
οὐδὲ βοηθήσειν αὐτήν· ἂν δ' ἄρα τοῦτο ποιῇ, φαύ-
λως καὶ κακῶς. ἐπεὶ καὶ βασιλεὺς ὅ τι μέν ποτε πα-
ήσει, μὰ Δί' οὐκ ἂν ἀποιμι ἐγὼ γνῶς οἶδα· ὅτι
μέντοι συμφέρει τῇ πόλει, δῆλον ἤδη γενέσθαι· πό-
τερα ἀντιποιήσεται τῆς πόλεως τῶν Ῥοδίων, ἢ οὔ.
ταῦτ' ἂν ἰσχυρισαίμην· οὐ γὰρ ὑπὲρ Ῥοδίων βουλεύσετε ον
ἂν ἀντιποιῆται μόνον, ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν καὶ
πάντων τῶν Ἑλλήνων. οὐ μὴν οὐδ' ἂν εἰ δι' αὐτοῦ κατέ-
χον τὴν πόλιν οἱ νῦν ἔχοντες ἐν αὐτῇ Ῥόδιοι, παρῄ- –
νεσα ἂν ὑμῖν τούτους ἑλέσθαι· οὐδ' εἰ πάντα ὑπι- –
σχνοῦντο ἡμῖν ποιήσειν· ὁρῶ γὰρ αὐτούς, τὸ μὲν

πράττοντας ὅπως καταλύσωσι τὸν δῆμον προσλαβόντας
τινὰς τῶν πολιτῶν· ἐπειδὴ δὲ τοῦτ' ἔπραξαν, πά-
λιν ἐκβαλόντας τινὰς τῶν πολιτῶν· ἐπειδὴ δὲ τοῦτ'
ἔπραξαν, τούτους, τοὺς δ' οὖν μηδετέροις πιστοὺς γε-
γενημένους, οὐδ' ἂν ὑμῖν βεβαίους ἡγοῦμαι γενέσθαι
συμμάχους· καὶ ταῦτα, οὐδὲ πώποτ' εἶπον ἂν, εἰ τῷ ῥοδίων
δήμῳ μόνον ἡγούμην συμφέρειν· οὔτε γὰρ πρόξενος
τῶν ἀνδρῶν, οὔτ' ἰδιόξενος αὐτῶν οὐδείς ἐστί μοι·
οὐ μὴν οὐδ' εἰ ταῦτα ἀμφότερα ἦν, εἰ μὴ συμφέρειν ὑ-
μῖν ἡγούμην, εἶπον ἄν· ἐπεὶ ῥοδίοις γε συνοίσειν τι τοῦτ'
εἰπεῖν τῷ συναγορεύοντι τὴν σωτηρίαν αὐτῶν, εἰ χαίρω,
τῶν γεγενημένων ὅτι τοὺς κομίσασθαι τὰ ὑμέτερα
ὑμῖν φθονήσαντες, τὴν αὑτῶν ἐλευθερίαν ἀπολω-
λέκασι· καὶ παρὸν αὐτοῖς Ἕλλησι καὶ βελτίοσιν ὑ-
μῖν αὐτῶν ἐξ ἴσου συμμαχεῖν· βαρβάροις καὶ δούλοις
οὓς ἐς τὰς ἀκροπόλεις παρεῖνται, δουλεύουσι παραχω-
ρῆσαι· ὀλίγου δὲ δέω λέγειν ἂν ὑμᾶς αὐτοῖς ἐθελήση-
τε βοηθῆσαι, αὐτοὺς καὶ συνενηνοχέναι ταῦτ' αὐτοῖς· εὖ μὲν
γὰρ πράττοντες, οὐκ οἶδ' εἴ ποτε ἐσωφρονῆσαι ἠθέλησαν,
ὄντες ῥόδιοι· ἔργῳ δὲ διδαχθέντες καὶ πειραθέντες
ὅτι πολλῶν κακῶν ἡ ἄνοια πολλοῖς αἰτία γίνεται,
τάχ' ἂν εἰ τύχοιεν σωφρονέστεροι πρὸς τὸ λοιπὸν τοῦ
χρόνου γένοιντο· τοῦτο δ' οὐ μικρὸν αὐτοῖς ὠφέ-
λημα ἡγοῦμαι. φημὶ δὴ χρῆναι πειρᾶσθαι σῴζειν τοὺς
ἄνδρας καὶ μὴ μνησικακεῖν, ἐνθυμουμένους ὅτι
πολλὰ καὶ ὑμᾶς ὑπὸ τῶν ἐπιβουλευσάντων ἐξηπά-
τηθε· ὧν οὐδενὸς αὐτοὶ δίκην δοῦναι δίκαιον ἂν
ἀναψηφίσαιτε. ὁρᾶτε δὲ κἀκεῖνο ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι,
ὅτι πολλοὺς ὑμεῖς πεπολεμήκατε πολέμους καὶ
πρὸς δημοκρατίας καὶ πρὸς ὀλιγαρχίας· καὶ τοῦτο

ἴσμεν καὶ αὐτοί· ἀλλ' ὑπὲρ ὧν πρὸς ἑκατέρους ἐστὶν
ὑμῖν ὁ πόλεμος, τοῦτ' ἴσως ὑμῶν οὐδεὶς λογί-
ζεται· ὑπὲρ τίνων οὖν ἐστίν; πρὸς μὲν τοὺς δήμους,
ἢ περὶ τῶν ἰδίων ἐγκλημάτων οὐ δυνηθέντων δημο
σίᾳ διαλύσασθαι ταῦτα, ἢ περὶ γῆς μερῶν ἢ ὅρων·
ἢ φιλοτιμίας ἢ τῆς ἡγεμονίας· πρὸς δὲ τὰς ὀλιγαρ
χίας, ὑπὲρ μὲν τούτων, οὐδενός· ὑπὲρ δὲ τῆς πολιτεί
ας καὶ τῆς ἐλευθερίας· ὥστε ἔγωγε, οὐκ ἂν ὀκνήσαι
μι εἰπεῖν μᾶλλον ἡγεῖσθαι συμφέρειν δημοκρατου
μένους τοὺς ἕλληνας ἅπαντας πολεμεῖν ὑμῖν, ἢ ὀ
λιγαρχουμένους φίλους εἶναι· πρὸς μὲν γὰρ ἐλευθέρ
ους ὄντας, οὐ χαλεπῶς ἂν ὑμᾶς εἰρήνην ποιήσασθαι
νομίζω· οὐ γὰρ ἔσθ' ὅπως ὀλίγοι πολλοῖς καὶ ζητοῦν
τες ἄρχειν τοῖς μετ' ἰσηγορίας ζῆν ᾑρημένοις,
εὖνοι γένοιντ' ἄν· θαυμάζω δέ, εἰ μηδεὶς ὑμῶν ἡγεῖται
χίων ὀλιγαρχουμένων καὶ μιτυληναίων καὶ νυνὶ
ῥοδίων, καὶ πάντων ἀνθρώπων ὀλίγου δέω λέγειν, εἰς ταύ
την τὴν δουλείαν ὑπαγομένων, συγκινδυνεύειν τι
τὴν παρ' ἡμῖν πολιτείαν· μηδὲ λογίζεται τοῦθ' ὅτι
οὐκ ἔστιν ὅπως εἰ δι' ὀλιγαρχίας ἅπαντα συστήσεται, τὸν
παρ' ἡμῖν δῆμον ἐάσουσιν· ἴσασι γὰρ οὐδένας ἄλλ
πάλιν εἰς ἐλευθερίαν τὰ πράγματ' ἐπανάξοντας·
ὅθεν δ' ἂν κακὸν αὐτοῖς ἂν γίγνεσθαι προσδοκῶσιν.
τοῦτ' ἀνελεῖν βουλήσονται· τοὺς μὲν οὖν ἄλλους
τοὺς ἀδικοῦντάς τινας, αὐτῶν τῶν κακῶς πεπον
θότων, ἐχθροὺς ἡγεῖσθαι χρή· τοὺς δὲ τὰς πολι
τείας καταλύοντας καὶ μεθιστάντας εἰς ὀλιγαρχίαν,
κοινοὺς ἐχθροὺς παρακελεύομαι νομίζειν πάντων τῶν
ἐλευθερίας ἐπιθυμούντων· ἔπειτα καὶ δίκαιον
ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι δημοκρατουμένους αὐτοὺς τοιαῦτ

φρονοῦντας φαίνεσθαι περὶ τῶν ἀτυχούντων δήμων,
οἵους τοὺς ἄλλους ἀξιώσαιτ' ἂν φρονεῖν περὶ ὑμῶν, εἴ πο-
τε ὃ μὴ γένοιτο τοιοῦτό τι συμβαίη· καὶ γὰρ εἰ δίκαι'
ἀποφήσει τις ῥοδίους πεπονθέναι, οὐκ ἐπιτή-
δειος ὁ καιρὸς ἐφησθῆναι· δεῖ γὰρ τοὺς εὐτυχοῦν-
τας περὶ τῶν ἀτυχούντων ἀεὶ φαίνεσθαι βουλευο-
μένους τὰ βέλτιστα· ἐπειδήπερ ἄδηλον τὸ μέλλον
ἅπασιν ἀνθρώποις· ἀκούω δ' ἔγωγε πολλάκις ἐνταυ-
θοῖ παρ' ὑμῖν τινῶν λεγόντων, ὡς ὅτε ἠτύχησ
ἡ πόλις ἡμῶν συνεβουλεύθησάν τινες αὐτὴν
σωθῆναι· ὧν ἐγὼ μόνων Ἀργείων ἐν τῷ παρόντι
μνησθήσομαι βραχύ τι· οὐ γὰρ ἂν ὑμᾶς βουλοίμην
δόξαν ἔχοντας τοῦ σώζειν τοὺς ἀτυχήσαντας
ἀεὶ χείρους Ἀργείων ἐν ταύτῃ τῇ πράξει φανῆναι·
οἳ χώραν ὅμορον τῇ Λακεδαιμονίων οἰκοῦντες,
ὁρῶντες ἐκείνους γῆς καὶ θαλάττης ἄρχοντας, οὐκ
ἀπώκνησαν· οὐδὲ ἐφοβήθησαν εὔνοιαν ὑμῖν
ἔχοντες φανῆναι· ἀλλὰ καὶ πρέσβεις ἐλθόντας ἐκ
Λακεδαίμονος ὥς φασιν ἐξαιτήσοντάς τινας τῶν
φυγάδων τῶν ὑμετέρων, ἐψηφίσαντο, ἂν μὴ πρὸ δυ
ἡλίου δύνοντος ἀπαλλάττωνται, πολεμίους κρίνειν·
εἶτ' οὐκ αἰσχρὸν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ τὸ μὲν Ἀργεί-
ων πλῆθος οὐκ ἐφοβήθη τὴν Λακεδαιμονίων
ἀρχὴν ἐν ἐκείνοις τοῖς καιροῖς οὐδὲ τὴν ῥώμην,
ὑμεῖς δ' ὄντες Ἀθηναῖοι βάρβαρον ἄνθρωπον καὶ ταῦ-
τα γυναῖκα φοβηθήσεσθε; καίτοι ἐκεῖνοι μὲν, ἂν ἔχοι-
εν εἰπεῖν, ὅτι πολλάκις ἥττηνται ὑπὸ Λακεδαιμονί-
ων· ὑμεῖς δὲ, νενικήκατε μὲν πολλάκις βασιλέα·
ἥττησθε δὲ, οὐδ' ἅπαξ· οὔτε τῶν δούλων τῶν
βασιλέως, οὔτε αὐτοῦ ἐκείνου· εἰ γάρ τί που κε—

κρατηθείσης τῆς πόλεως βασιλεὺς, ἢ τοὺς πονηροτάτους
τῶν ἑλλήνων καὶ προδότας αὐτῶν χρήμασι πείσας,
ἢ οὐδαμῶς ἄλλως ἐκράτησε· καὶ οὐδὲ τοῦτ'
αὐτῷ συνενήνοχεν· ἀλλὰ μὴν ἀφῃρῆσθαι αὐτὸν τὴν
τε πόλιν λακεδαιμονίων ἀρχὴν ποιήσαντα· καὶ περὶ
τῆς αὐτοῦ βασιλείας κινδυνεύσαντα πρὸς κλέαρχον
καὶ κῦρον· οὔθ' ἐκ τοῦ φανεροῦ κεκράτηκεν, οὔτ'
ἐπιβουλεῦσαι συνενήνοχεν αὐτῷ· ὁρῶ δὲ ὑμῶν
ἐνίους φιλίππου μὲν ὡς ἄρα οὐδενὸς ἀξίου πολ
λάκις ὀλιγωροῦντας· βασιλέως δὲ, ὡς ἰσχυροῦ ἐχθροῦ,
οἷς ἂν προέληται φοβουμένους· εἰ δὲ τὸν μὲν, ὡς
φαῦλον οὐκ ἀμυνούμεθα, τῷ δ' ὡς φοβερῷ πάν
τα ὑπείξομεν, πρὸς τίνας ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι παρα
ταξόμεθα· εἰσὶ δέ τινες οἱ παρ' ὑμῖν μάλιστα
τοι τὰ δίκαια λέγειν, ὑπὲρ τῶν ἄλλων πρὸς ὑμᾶς·
οἷς παραινέσαιμ' ἂν ἔγωγε τοσοῦτον μόνον ὑπὲρ
ὑμῶν πρὸς τοὺς ἄλλους ζητεῖν τὰ δίκαια λέγειν·
ἵν' αὐτοὶ τὰ προσήκοντα πρῶτοι φαίνωνται ποιοῦν
τες· ὡς ἔστιν ἄτοπον περὶ τῶν δικαίων ὑμᾶς δι
δάσκειν, αὐτὸν οὐ δίκαια ποιοῦντα· οὐ γάρ ἐστι
δίκαιον ὄντα πολίτην τοὺς καθ' ὑμῶν λόγους, ἀλλὰ
μὴ τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν ἐσκέφθαι· φέρε γὰρ πρὸς
τῶν θεῶν σκοπεῖτε, τί δήποτε ἐν βυζαντίῳ οὐδεὶς
ἐστὶν ὁ διδάσκων ἐκείνους μὴ καταλαμβάνειν χαλ
κηδόνα· ἣ βασιλέως μέν ἐστιν ἔχετε δ' ὑμεῖς αὐ
τήν· ἐκείνοις δ' οὐδαμόθεν προσήκει· μηδὲ ση
λυβρίαν πόλιν ὑμετέραν ποτὲ συμμαχοῦσαν
εἰς αὐτοὺς συντελῆ ποιεῖν· καὶ βυζαντίους ὁρίζειν
τὴν τούτων χώραν, παρὰ τοὺς ὅρκους καὶ τὰς
συνθήκας, ἐν αἷς αὐτονόμους εἶναι γέγραπται

οὐδὲ Μαυσώλου ζῶντος, οὐδὲ τελευτήσαντος
ἐκείνου, τὴν Ἀρτεμισίαν οὐδεὶς ὅθεν δῆλα ἐξ ὧν,
μὴ καταλαμβάνειν καὶ Ῥόδον· καὶ ἄλλας πόλεις
ἑτέρας Ἑλληνίδας, ὧν καὶ βασιλεὺς ὁ ἐκείνων δε-
σπότης, ἐν ταῖς συνθήκαις ἀπέστη τοῖς Ἕλλησι·
καὶ περὶ ὧν πολλοὺς κινδύνους καὶ καλοὺς ἀγῶνας
οἱ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους Ἕλληνες ἐποιήσαντο·
ἢ δι' ἃ ῥᾷ καὶ λέγειν ἔστι τι ἀμφότερα αὐτοῖς, ἀλλ' οἵ γε πει-
σόμενοι τούτοις ὡς ἔοικεν οὐκ ἦσαν· ἐγὼ δὲ δίκαιον
μὲν εἶναι νομίζω κατάγειν τὸν Ῥοδίων δῆμον· οὐ
μὴν, ἀλλὰ καὶ εἰ μὴ δίκαιον ἦν, ὅταν εἰς ἃ ποιοῦσιν
οὗτοι βλέψω, προσήκειν οἶμαι παραινέσαι κατά-
γειν· διὰ τί; ὅτι πάντων μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
τὰ δίκαια ποιεῖν ἐγνωκότων, αἰσχρὸν ἡμᾶς μό-
νους μὴ ἐθέλειν· ἁπάντων δὲ τῶν ἄλλων ὅπως
ἀδικεῖν δυνήσονται παρασκευαζομένων, μόνους
ἡμᾶς τὰ δίκαια προτείνεσθαι, μηδενὸς ἀντιλαμ-
βανομένους, οὐ δικαιοσύνην· ἀλλ' ἀνανδρίαν
ἡγοῦμαι· ὁρῶ γὰρ ἅπαντας πρὸς τὴν παροῦσαν δύ-
ναμιν, καὶ τῶν δικαίων ἀξιουμένους· καὶ παρά-
δειγμα τούτου λέγειν ἔχω πᾶσιν ὑμῖν γνώριμον·
εἰσὶ συνθῆκαι τοῖς Ἕλλησι διτταὶ πρὸς βασιλέα,
ἃς ἐποιήσατο ἡ πόλις ἡ ἡμετέρα, ἃς ἅπαντες ἐγκω-
μιάζουσι· καὶ μετὰ ταῦτα ὕστερον, Λακεδαιμόνι-
οι ταύτας, ὧν δὴ κατηγοροῦσι· κἀν ταύταις οὐχὶ
ταὐτὰ δίκαια ἀμφοτέροις ὥρισται· τῶν μὲν γὰρ
ἰδιωτικῶν δικαίων τῶν ἐν ταῖς πολιτείαις, οἱ νόμοι
κοινὴν τὴν μετουσίαν ἔδοσαν· καὶ ἴσην καὶ
τοῖς ἀσθενέσι καὶ τοῖς ἰσχυροῖς· τῶν δ' Ἑλ-
ληνικῶν δικαίων οἱ κρατοῦντες ὁρίζουσι

τοῖς ἠπειρώταις γίγνονται· ἐπειδὴ τοίνυν ὑμεῖς ἐγκωμιάζετε
τὰ δίκαια καὶ ποιεῖν ὑπάρχει, ὅπως καὶ πράξαιτε ταῦ-
τα ἐφ' ὑμῖν ἐστι δὴ σκοπεῖν· ἔσται δή, ταῦτα, ἐὰν
ὑποληφθῆτε κοινοὶ προστάται, τῆς ἁπάντων ἐλευ-
θερίας εἶναι· εἰκότως δέ μοι δοκεῖ χαλεπώτατον ὑμῖν
εἶναι πρᾶξαι τὰ δέοντα· τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις ἅπασιν
ἀνθρώποις, εἷς ἀγών ἐστιν ὁ πρὸς τοὺς προδήλους ἐχθρούς·
οὓς ἐὰν κρατήσωσιν, οὐδὲν ἐμποδὼν αὐτοῖς κυρίοις
τῶν ἀγαθῶν εἶναι· ὑμῖν δὲ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι δύο·
οὗτοί τε οἱ καὶ τοῖς ἄλλοις, καὶ πρὸς τούτοις ἕτερος τού-
του πρότερος καὶ μείζων· δεῖ γὰρ ὑμᾶς βουλευομένους,
κρατῆσαι τῶν ἐναντία τῇ πόλει παρ' ὑμῖν πράττειν
προῃρημένων· ὅταν οὖν μηδενὸς ἀπονῆτε τῶν
δεόντων γίγνεσθαι, πολλῶν διαμαρτάνειν εἰκότως
ὑμῖν συμβαίνει· τοῦ μέντοι πολλοὺς ἀδεῶς ταύ-
την τὴν τάξιν αἱρεῖσθαι τῆς πολιτείας, ἴσως μὲν
αἱ παρὰ τῶν μισθοδοτῶν αὐτοῖς ὠφέλειαι μάλιστ'
αἰτίαι· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ἔχοι τις δικαίως
αἰτιᾶσθαι· ἐχρῆν γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὴν αὐτὴν
ἔχειν διάνοιαν ὑμᾶς περὶ τῆς ἐν πολιτείᾳ τάξεως,
ἥνπερ περὶ τῆς ἐν ταῖς στρατείαις τάξεως ἔχετε· τίς
οὖν ἐστιν αὕτη; ὑμεῖς τὸν λείποντα τὴν ὑπὸ τοῦ
στρατηγοῦ τάξιν ταχθεῖσαν, ἄτιμον οἴεσθε προσή-
κειν εἶναι· καὶ μηδενὸς τῶν κοινῶν μετέχειν· χρὴ
τοίνυν καὶ τοὺς τὴν ὑπὸ τῶν προγόνων τάξιν ἐν
τῇ πολιτείᾳ παραδεδομένην λείποντας, καὶ
πολιτευομένους ὀλιγαρχικῶς, ἀτίμους τοῦ
συμβουλεύειν ὑμῖν αὐτοὺς ποιεῖσθαι· νῦν δὲ τῶν
μὲν συμμάχων τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους
ὑμῖν ὀμωμοκότας νομίζετε εὐνουστάτους·

τῶν δ' ἐν πόλει πολιτευομένων οὐχ ἥκιστα φαύλους τοὺς τῆς πόλεως ἐχθροὺς ᾑρημένους· τούτους πιστοτάτους ἡγεῖσθε· ἀλλὰ γὰρ οὐχ ὅτι τις κατηγορήσει τούτων, ἢ τοῖς ἄλλοις ὑμῖν ἐπιπλήξει χαλεπὸν εὑρεῖν· ἀλλ' ὁποίων λόγων ἢ ποίας πράξεως ἐπανορθώσεταί τις ἃ νῦν οὐκ ὀρθῶς ἔχει, τοῦτ' ἐργῶδες εὑρεῖν· ἴσως μὲν οὖν, οὐδὲ τοῦ παρόντος καιροῦ περὶ πάντων λέγειν· ἀλλ' ἐὰν ἃ προείρηκα δυνήσησθε ἐπικυρῶσαι συμφέρουσάν τινι πρᾶξιν· καὶ τἆλλα ἴσως καθ' ἓν ἂν βέλτιον σχοίη· ἐγὼ μὲν οὖν οἶμαι δεῖν ὑμᾶς ἀντιλαμβανομένους τούτων τῶν πραγμάτων ἐρρωμένως· καὶ πράττειν ἄξια τῆς πόλεως· ἐνθυμουμένους ὅτι χαίρετε ἀκούοντες, ὅταν τις ἐπαινῇ τοὺς προγόνους ὑμῶν· καὶ τὰ πεπραγμένα ἐκείνοις διεξίῃ· καὶ τὰ τρόπαια λέγῃ· νομίζετε τοίνυν ταῦτα ἀναθεῖναι τοὺς προγόνους ὑμῶν, οὐχ ἵνα θαυμάζητε ταῦτα θεωροῦντες μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ μιμῆσθε, τὰς τῶν ἀναθέντων ἀρετάς:—

ὑπόθεσις τοῦ ὑπὲρ μεγαλοπολιτῶν

Λακεδαιμόνιοι νικηθέντες ὑπὸ Θηβαίων ἐν Λεύκτροις τῆς Βοιωτίας, λοιπὸν δεινὸν μεγάλα κατασχόντων ἀποστάντων Ἀρκάδων καὶ προσθεμένων τοῖς Θηβαίοις, Ἀθηναῖοι σύμμαχοι Λακεδαιμονίοις γενόμενοι διέσωσαν αὐτούς· ὕστερον δὲ, οἱ Λακεδαιμόνιοι τῶν κινδύνων ἀπαλλαγέντες, καὶ προϊόντες πάλιν ἐς δύναμιν, ἐπὶ Μεγάλην πόλιν τῆς Ἀρκαδίας ἤρχοντο· καὶ τοὺς Ἀθηναίους παρεκάλουν διὰ πρεσβείας, κοινωνεῖν αὐτοῖς τοῦ πολέμου· πεπόμφασι δὲ καὶ οἱ Μεγαλοπολῖται πρέσβεις Ἀθήναζε παρακαλοῦντες ὑπὲρ ἑαυτῶν· ὁ τοίνυν Δημοσθένης συμβουλεύει

μὴ περιορᾶν αἱρεθεῖσαν μεγάλην πόλιν· μηδ' ἐᾶσαι ἰσχὺν
προσλαβόντας λακεδαιμονίους. συμφέρειν λέγων
τοῖς ἀθηναίοις, τὸ μὴ φοβερὰν εἶναι τὴν λακεδαιμονίων:-

Ἀμφότεροί μοι δοκοῦσιν ἁμαρτάνειν, ὦ ἄνδρες
ἀθηναῖοι, καὶ οἱ τοῖς ἀρκάσι καὶ οἱ τοῖς
λακεδαιμονίοις συνειρηκότες· ὥσπερ
γὰρ ἀφ' ἑκατέρων ἥκοντες, οὐχ ὑμῶν
ὄντες πολῖται πρὸς οὓς ἀμφότεροι πρεσβεύονται,
κατηγοροῦσι καὶ διαβάλλουσιν ἀλλήλους· ἔστι δὲ τοῦ
το μὲν τῶν ἀφιγμένων ἔργον. τὸ δὲ κοινῶς ὑπὲρ
τῶν πραγμάτων λέγειν· καὶ τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑ
μῶν σκοπεῖν, ἄνευ φιλονεικίας, τῶν ἐνθάδε συμ
βουλεύειν ἀξιούντων· νῦν δ' ἔγωγ' εἴ τις αὐτῶν
ἀφέλοι τὸ γιγνώσκεσθαι καὶ τὸ τῇ φωνῇ λέγειν ἀτ
τικιστί, πολλοὺς ἂν οἶμαι τοὺς μὲν ἀρκάδας· τοὺς
δὲ, λάκωνας αὐτῶν εἶναι νομίσαι. ἐγὼ δ' ὁρῶ
μέν, ὡς χαλεπὸν τὰ βέλτιστα λέγειν ἐστί· συνε
ξηπατημένων γὰρ ὑμῶν, καὶ τῶν μὲν, ταυτὶ βου
λομένων, τῶν δὲ, ταυτί, ἐὰν τὰ μεταξύ τις
ἐγχειρῇ λέγειν, καὶ ὑμεῖς μὴ περιμένητε μαθεῖν·
χαριεῖται μὲν, οὐδετέροις, διαβεβλήσεται δὲ πρὸς
ἀμφοτέρους· οὐ μὴν, ἀλλ' αἱρήσομαι μᾶλλον αὐτός
ἂν ἄρα τοῦτο πάθω δοκεῖν φλυαρεῖν, ἢ παρὰ τὰ βέλ
τιστα νομίζω τῇ πόλει προέσθαι τισὶν, ὑμᾶς ἐξα
πατῆσαι· τὰ μὲν οὖν ἄλλα, ὕστερον ἂν ὑμῖν
βουλομένοις ᾖ λέξω· ἀπὸ δὲ τῶν ὁμολογουμένων
ὑφ' ἁπάντων ἄρξομαι, ἃ κράτιστα νομίζω διδά
σκειν· οὐδεὶς ἂν ἀντείποι ὡς οὐ συμφέρει
τῇ πόλει, καὶ λακεδαιμονίους ἀσθενεῖς εἶναι

καὶ θηβαίους τουτουσί. ἔστι τοίνυν ἄν τινι καὶ τὸ
τοιοῦτο τὰ πράγματα γνῶναι· ὅτι δὴ τοῖς εἰρημένοις
πολλάκις παρ' ὑμῖν λόγοις τεκμήρασθαι· ὥστε θη
βαίους μὲν, ὀρχομενοῦ καὶ θεσπιῶν καὶ πλα
ταιῶν οἰκισθέντων, ἀσθενεῖς γενέσθαι· λακεδαι
μονίους δὲ ἂν ποιήσωνται ἀρκαδίαν ὑφ' αὑτοῖς,
καὶ μεγάλην πόλιν ἀναιρήσουσι, πάλιν ἰσχυροὺς γε- ∵ γενέσθαι
νήσεσθαι· σκεπτέον τοίνυν μὴ πρότερον τούσδε
γενέσθαι φοβεροὺς καὶ μεγάλους ἐάσωμεν, ἢ ἐκεί
νους μικροὶ γενήσονται· καὶ λάθωσιν ἡμᾶς πλείονι
μείζους οἱ λακεδαιμόνιοι γενόμενοι, ἢ ὅσῳ τοὺς θη
βαίους ἐλάττους συμφέρει γενέσθαι· οὐ γὰρ ἐκεῖνό
γε ἂν φαῖμεν, ὡς ἀντ' ἀλλάξασθαι βουλοίμεθα ἀντι
πάλους λακεδαιμονίους ἀντὶ θηβαίων· οὐδὲ
τοῦτο σπουδάζομεν· ἀλλ' ὅπως μηδέτεροι
δυνήσονται καθ' ἡμᾶς ἀδικεῖν· οὕτω γὰρ ἡμᾶς
κατὰ πλείστης ἀδείας ἂν εἴημεν. ἀλλὰ νὴ Δία τοῦ ἀντίθεσις
τα μὲν, οὕτω δεῖν ἔχειν φήσομεν, δεινὸν δὲ, εἰ πρὸς
οἷς παρεταττόμεθα ἐν μαντινείᾳ τούτους συμμάχους
αἱρησόμεθα, καὶ ταῦτα βοηθήσομεν τούτοις ἐναντία
ἐκείνοις μεθ' ὧν τότε ἐκινδυνεύομεν; κἀμοὶ π
ταῦτα δοκεῖ, προσδεῖσθαι δέ τι τοῦ τὰ δίκαια ποι-
ἐθελόντων τῶν ἑτέρων· ἡμῖν τοίνυν ἐθελησόντων
πάντων εἰρήνην ἄγειν, οὐ βοηθήσομεν τοῖς μεγα
λοπολίταις· οὐδὲν γὰρ δεήσει· ὥστε οὐδ' ὁτιοῦν
ὑπεναντίον ὑμῖν ἔσται πρὸς τοὺς συμπαρα
ταξαμένους· σύμμαχοι δ' ὑμῖν, οἱ μὲν οἱ παρ
χουσιν, ὥς φασιν· οἱ δὲ, προσγενήσονται νυνί·
καὶ τί ἂν ἄλλο βουλοίμεθα· εἰ δ' ἂν δὲ ἀδικῶσι,
πολεμεῖν οἴονται δεῖν, ἡμῖν ὑπὲρ τούτου μό

μον βουλευτέον εἰ χρὴ μεγάλην πόλιν ἡμᾶς προέσθαι
Λακεδαιμονίοις, ἢ μὴ δίκαιον μὲν οὖν· συγχωρῶ
δ' ἔγωγε ἐᾶσαι καὶ μηδὲν ἐναντιοῦσθαι τοῖς
τότε τῶν αὐτῶν μετασχοῦσι κινδύνων· ἀλλὰ πάν-
τως ἐπίστασθε ὅτι ταύτην ἂν ἕλωσιν ἴσασι γὰρ ἐπι-
μεμνημένην, φράσατε τοῦτ' ἐμοί τοῖς νῦν χαλεπαίνουσι
τοῖς μεγαλοπολίταις, τί ποθ' ἡμῖν συμβουλεύσειν
ποιεῖν· ἀλλ' οὐ δὴ ἐρεῖ· καὶ μὴν πάντες ἐπί-
στασθε ὡς ἐγὼ παραινῶ τῶν τούτων καὶ μὴ βο-
ηθητέον· ἢ διὰ τοὺς ὅρκους οἷς ὀμωμόκαμεν
μεσσηνίοις, ἢ διὰ τὸ συμφέρον εἶναι καίτοι κατ-
ασσαι ταύτην τὴν πόλιν· σκοπεῖτε δὲ πρὸς ὑ-
μᾶς αὐτούς, πότεραν τὴν ἀρχὴν κάλλιον ἂν καὶ
φιλανθρωπότερον ποιήσαισθε τοῦ μὴ ἐᾶν ἐπι-
χειρεῖν λακεδαιμονίοις, τὴν ὑπὲρ μεγάλο-
πόλεως, ἢ τὴν ὑπὲρ μεσσήνης· νῦν μέν γε
βοηθεῖν δόξετε ἀρκάσι καὶ τὴν εἰρήνην σπουδά-
ζειν εἶναι βεβαίαν, ὑπὲρ ἧς ἐκινδυνεύσατε καὶ παρε-
τάξασθε· τότε δ' εὔδηλοι πᾶσι γενήσεσθε, οὐ τοῦ
Ν´ δικαίου μᾶλλον ἕνεκα μεσσήνην εἶναι βουλό-
μενοι, ἢ τοῦ πρὸς λακεδαιμονίους φόβου· δεῖ δὲ
σκοπεῖν μὲν ἀεὶ καὶ πράττειν τὰ δίκαια, συμ-
παρατηρεῖν δέ, ὅπως ἅμα καὶ συμφέροντα
ἔσται ταῦτα· ἔστι τοίνυν καὶ τοιοῦτος λόγος παρὰ
τῶν ἀντιλεγόντων, ὡς κομίσασθαι τὸν ὠρωπὸν
ἡμᾶς ἐγχειρεῖν δεῖ· εἰ δὲ τοὺς βοηθήσοντας ἡμῖν
ἐχθροὺς ἀπὸ τοῦ νῦν ποιησόμεθα, οὐχ ἕξομεν
συμμάχους· ἐγὼ δέ, τὸ μὲν κομίσασθαι ὠρω-
πόν, πειρᾶσθαι φημὶ δεῖν καὶ αὐτός· τὸ δὲ ἐχθροὺς
ἡμῖν ἔσεσθαι λακεδαιμονίους νῦν, ἐὰν ποιη-

σώματα συμμάχους ἁρπάζων τοὺς βουλομένους ὑμῖν
εἶναι φίλους, μόνοις οὐδὲ πάνυ ἐξῆν αἰγνώμην ζῶσι τοῖς
πρὶν σῶσαι ὑμᾶς ὅτι πολὺ δεινὸν Λακεδαιμόνιοι βοηθ
αὐτοῖς· οἱ γὰρ ταῦτα λέγοντες, ἔπεισαν ὑμᾶς πάντων
Πελοποννησίων ὄντων ὑμᾶς· καὶ μισθοῦ ὑμᾶς
ἀξιούντων ἐπὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἰέναι. τοὺς
μὲν, μὴ προσδέξασθαι· καὶ διὰ τοῦθ' ὁ πλεῖον πο
λοιπὸν αὐτοῖς ἐπὶ Θηβαίους ἦλθον· ὑπὲρ δὲ Λακε
δαιμονίων ὁσίας καὶ χρήματα εἰσφέρειν· καὶ τοῖς
σώμασι κινδυνεύειν· καὶ τοιοῦ δὲ ὑμεῖς ἐθελη
σάντων δή που σώζειν αὐτούς, εἰ τοῦτο προὔλεγον
ὑμῖν ὅτι σωθέντες ἐὰν μὴ ποιῶσιν ὅτι βούλοισθε,
πάλιν αὐτοὺς ἐᾶτε καὶ ἀδικεῖν, οὐδεμίαν χάριν
ὑμῖν ἕξουσι τῆς σωτηρίας. καὶ μὴν εἰ καὶ σφόδρα ἐ
ναντίον ἐστὶ τοῖς Λακεδαιμονίων ἐπὶ χρήμασι,
τὸ τοὺς ἁρπάσαι ὑμᾶς συμμάχους ποιήσασθαι,
πρὸς ἐκεῖνο δή που πλείω χάριν αὐτοὺς ἕξειν ὧν ἐ-
σώθησαν ὑφ' ὑμῶν εἰς τοὺς ἐσχάτους ἐλθόν
τας κινδύνους, ἢ ὧν ἂν δὴ πάνυ κωλύοιντο αὐτοὶ ὀρ
γίζεσθαι. ὥστε πῶς οὐ βοηθήσουσιν ἡμῖν εἰς ἐπ' ὠρωπὸν
ὠρωπόν· ἢ καὶ εἴ ποι πάντων ἀγαθῶν δεήσουσιν
ἦν ἄν· ὅμα τοὺς θεοὺς ἐγγωρίου χώρου· θαυμά
ζω τοίνυν τῶν λεγόντων τὸν λόγον τοῦτον ὡς
εἰ συμμάχους ποιησόμεθα ἁρπάδας ἢ ταῦτα
πράξομεν, μεταβαλεῖσθαι δόξειν καὶ οὐ διανέχειν
πιστὸν ἡ πόλις. ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ τοὐναντίον
ὧν δεῖ ἀθηναῖοι. διὰ τί, ὅτι τῶν ἁπάν
των οὐ δυναμένων τὸ πᾶν οἶμαι ὡς οὐ Λακεδαι
μονίους καὶ πρότερον Θηβαίους καὶ τὸ τελευ
ταῖον Εὐβοέας ἔσωσεν ἡ πόλις. καὶ μετὰ

ταῦτα συμμάχους ἐποιήσατο· ἐπεί τινα τοσαῦ
τα ἂν βουλομένη πράττειν· ἐπεὶ δὲ τοῦτο τοῖς
τοὺς ἀδικουμένους σώζειν· τοιγαροῦν τοῦ δοῦ
τους χρή, οὐκ ἀντὶ τῶν ἡμᾶς ἀδικοῦμεν οἱ κατα
βαλλόμενοι· ἀλλὰ μὴ θέλοντες τοῖς ἀδικουμέν
οις ἐπαμύνειν· καὶ φανήσεται τὰ πράγματα
διὰ τοὺς ἀεὶ πλεονεκτεῖν βουλομένους κατα-
βαλλόμενα· οὐχ ἡ πόλις ἡμῶν· δοκοῦσι δ' ἡμῖν
Λακεδαιμόνιοι καλὰ δρᾶν τὸ ἔργον αὐτῶν ποι
εῖν· νῦν γὰρ φασὶν ἐκπεσόντας δὲ Ἠλείους μὲν
τὴν Τριφυλίαν τὴν ἀπονομίσασθαι· Φλιασίους
δὲ τὸ Τρικάρανον· ἄλλους δέ τινας τῶν Ἀρ
κάδων τὴν αὐτῶν· καὶ τὸν ὠρωπὸν ἡμᾶς·
οὐχ ἵνα ἑκάστους ἡμῶν ἴδωσιν ἔχοντας
τὴν ἑαυτῶν· οὐ δι' ὀλίγου δὴ ὁ καιρὸς ἂν
φιλάνθρωποι γεγονότες ἦν· ἀλλ' ἵνα πεισθῶσι
συμπράττειν· ὅπως ἂν ἕκαστοι κομίζοιντο
ταῦτα, ἃ φασὶν ἑαυτῶν εἶναι· γνῶ τὴν ἐπιθυμίαν ἴω
σιν ἐπιμελήσονται, καὶ αὐτοὶ συστρατεύονται
πάντες αὐτοῖς· οὗτοι καὶ βοηθοῦσι προθύμως·
ἢ δοκοῦσιν ἀδικεῖν, ἐπεὶ ὧν γ' ἔφασαν ἕκαστοι
σφῶν αὐτῶν εἶναι συμμάχους λαβόντες
ἑλληνικοὺς μὴ τὴν ὁμοίαν αὐτοῖς χάριν ἀπο
διδόντες· ἐγὼ δὲ νομίζω τὴν πόλιν πρῶτον
μὲν, καὶ χωρὶς τοῦ κακοῦ φθῆναι Λακεδαιμο
νίοις τινὰς Ἀρκάδων, ἄνθρωπον ἂν νομίσαι
καὶ μετὰ ἐκείνων αὐτά τε ἀδικεῖν καὶ ἀπ..
λωσι βοηθοῦντων· καὶ μετὰ ταῦτα ἄλλων
τῶν οἰκειομένων δὴ Θηβαίους ἔχειν·
ἂν τὰ ἀλλότρια· ἡ δ' ἄρα τοῦτο δῆλον

ἢ μὴ γένοιτο, ὅτι μὴ λακεδαιμονίους ἐῶντες
τὴν πελοπόννησον καταστρέψασθαι, οὐχ
οἷοι τα ἐσόμεθα ὠρωποῦ λαβεῖν· κἂν ταῦτα
φρονοῖεν τὸ πάνυ ἡγοῦμαι τὸν ὠρωπὸν ἐᾶν,
ἢ λακεδαιμονίοις μεσσήνην προσώσασθαι
καὶ πελοπόννησον. οὐ γὰρ ἂν ἡγοῦμαι περὶ
τούτου μόνου ἡμῖν εἶναι τὸν λόγον πρὸς
ἐκείνους· ἀλλ' ἐάσω, τό γε ἐπελθὸν εἰπεῖν
μοι· περὶ πολλῶν δ' ἂν οἶμαι κινδύνων ἡμῖν
γενέσθαι· ἀλλὰ μὴν ἅ γε φασὶ πεπρᾶχθαι
δὴ θηβαίους τοῖς μεγαλοπολίταις ὑπεναν
τία πρὸς ὑμᾶς, ἄτοπον νῦν μὲν ἐν κατη
γορίας μέρει ποιήσασθαι· βουλομένων δὲ γε-
νέσθαι φίλων αὐτῶν, ἵνα τοὐναντίον ἀ
ποιῶσιν ὑμᾶς βασκαίνειν καὶ σκοπεῖν ἐξό
του τρόπου μὴ γενήσονται· καὶ μὴ γινώσκειν
ὅτι ὅσῳ ἂν ἀσπουδαιοτέρους τούτους περὶ
θηβαίους γεγενημένους ἀποδείξουσι, το
σούτῳ πλείονος ὀργῆς αὐτοὶ δικαίως ἂν
τυγχάνοιεν, ἃ τοιούτων συμμάχων τὴν
πόλιν· τὴν φύλακα προτέρους ἦλθον, ἢ θη
βαίους ἀπεστέρησαν· ἀλλ' οἶμαι, ταῦτα μὲν
ἐπὶ δεύτερον ἄγων βουλομένων ἑτέρων ποι
ῆσαι τούτους συμμάχους· ἀλλ' ὅμως, ὅσα ἂν
ἐκ λογισμοῦ σκοπῶν τις εἰπεῖν, καὶ τοὺς
πολλοὺς ὑμῶν οἴομαι ταῦτα φῆσαι· ὅτι
ἂν λήψονται μεγάλην πόλιν λακεδαιμό
νιοι, κινδυνεύσει μεσσήνη· εἰ δὲ καὶ ταύ
την λήψονται, φημὶ ὑμᾶς ἔσεσθαι συμ
μάχους θηβαίων. πολὺ δὴ κάλλιον καὶ

ἄμεινον τὴν Θηβαίων συμμαχίαν αὐτὸν ἐπιλαβεῖν
τῆς δὲ Λακεδαιμονίων πλέον ἀξίαν μὴ ἐπιτρέπειν·
ἢ γνῶ ὅπως οἴονται μὴ τοὺς Θηβαίους σώσωμεν συμμά-
χους, τούτους μὲν προέσθαι, πάλιν δὲ σώζειν αὐτοὺς
τοὺς Θηβαίους· καὶ προστιθέναι φόβον καθεστάναι περὶ
ἡμῶν αὐτῶν· οὐ γὰρ ἴσως γε ἀδικεῖ τοῦτο ὑπολαμ-
βάνω τῇ πόλει, τὸ λαβεῖν μεγάλην πόλιν Λακεδαι-
μονίους, καὶ πάλιν γενέσθαι μεγάλους· ὁρῶ γὰρ
αὐτοὺς καὶ νῦν, οὐχ ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν τι κακὸν πο-
λεμοῦντας ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ κομίσασθαι τὴν
προτέραν οὖσαν ἑαυτοῖς δύναμιν· ὧν μὲν δ' ὅτε ταύτην
ἄρχοντες ὠρέγοντο, ταῦθ' ὑμεῖς μᾶλλον ἴσως ἂν δείσαιτε, ἢ
ἔγωγε φοβοίμην ἂν ὑπό του· ἡδέως δ' ἂν πυθοίμην τῶν
λεγόντων καὶ τοὺς Θηβαίους μισεῖν φασκόντων ἡμῖν
τοὺς Λακεδαιμονίους πότερα δὴ ἑκάτεροι μισοῦσιν,
οὐ δὴ μισοῦσιν ὑπὲρ ἡμῶν καὶ τοῦ συμφέροντος
ὑμῖν, ἢ ὑπὲρ μὲν Λακεδαιμονίων Θηβαίους,
ὑπὲρ δὲ Θηβαίων Λακεδαιμονίους ἑκάτεροι· εἰ μὲν
γὰρ ὑπὲρ ἑκατέρων, οὐδετέροις ὡς μαινομένοις πει-
θεσθαι προσήκει· εἰ δ' ὑπὲρ ὑμῶν φήσουσι, τί πέρα
τοῦ καιροῦ τοὺς ἑταίρους ἐπαίρουσιν· ἔστι γὰρ
ἔστι Θηβαίους ταπεινοὺς ποιεῖν, ἄνευ τοῦ Λακεδαι-
μονίους ἰσχυροὺς καθεστάναι καὶ πάνυ γε ῥᾷον·
ὡς δὲ ἐγὼ πειράσομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, ἴσμεν ἅ-
παντες τοῦθ' ὅτι τὰ μὲν δίκαια πάντες ἐὰν καὶ
μὴ βούλωνται, μέχρι τούτου γε αἰσχύνονται
μὴ πράττειν· τοῖς δὲ ἀδικοῦσιν, ἐναντιοῦνται
φανερῶς· ἄλλως τε κἂν τινες βλάπτωνται, καὶ τοῦ-
το τὸ λυμαινόμενον πάνθ' εὑρήσομεν, καὶ ταύ-
την ἀρχὴν οὖσαν ἁπάντων τῶν κακῶν· τὸ μὴ

ἐκείνων τὰ δίκαια πράττειν ἀναπείθετε· ἵνα τοίνυν μὴ
τοῦτο ἐμποδὼν γένηται τὸ τοὺς Θηβαίους γενέσθαι
μικρούς, τὰς μὲν Θεσπιὰς καὶ τὸν Ὀρχομενὸν καὶ
τὰς Πλαταιὰς κατοικίζεσθαι φῶμεν δεῖν· καὶ συμ-
πράττωμεν αὐτοῖς καὶ τοὺς ἄλλους ἀξιῶμεν· ταῦ-
τα γὰρ καλὰ καὶ δίκαια, μὴ περιορᾶν πόλεις ἀρχαί-
ας, ἐξαναστάσας· τὴν δὲ μεγάλην πόλιν καὶ τὴν
Μεσσήνην, μὴ προώμεθα τοῖς ἀδικοῦσι· μηδ' ἐπὶ
τῇ προφάσει τῇ Θεσπιέων καὶ Πλαταιέων, τὰς οὔ-
σας καὶ κατοικουμένας πόλεις ἀναιρεθείσας περιί-
δωμεν· πάνυ ἢ πρόδηλα ταῦτα, οὐδείς ἐσθ' ὅστις οὐ βουλή-
σεται παύσασθαι Θηβαίους ἔχοντας τὴν ἀλλοτρίαν·
εἰ δὲ μή, πρῶτον μὲν μὴ ἐναντίους ἕξομεν πρὸς ἐκεῖνα
τούτους, εἰκότως ὅταν ἡγῶνται τὴν ἐκείνων κατοίκη-
σιν ἡμῖν αὐτοῖς ὄλεθρον φέρειν· ἔπειτα ἀνήνυτα πράγματα
ἕξομεν αὐτοί· τί γὰρ ὡς ἀληθῶς ἔσται πέρας ὅταν τὰς
τὰς μὲν οὔσας πόλεις ἐῶμεν ἀναιρεῖν, τὰς δ' ἀνη-
ρημένας ἀξιῶμεν οἰκίζειν· λέγουσι τοίνυν οἱ μά-
λιστα δοκοῦντες δίκαια λέγειν, ὡς δεῖ τὰς στήλας καθε-
λεῖν τὰς πρὸς Θηβαίους, εἴπερ ἡμέτεροι βεβαίως ἔσον-
ται σύμμαχοι· οἱ δέ, φασὶν αὐτοῖς οὐ τὰς στήλας· ἀλλὰ
τὸ συμφέρον εἶναι τὸ ποιοῦν τὴν φιλίαν· τοὺς δὲ βοη-
θοῦντας αὐτοῖς, τούτους νομίζειν ἂν συμμάχους.
ἐγὼ δὲ εἰ τὰ μάλιστα εἰσὶ τοιοῦτοι, ὧδε πως ἔχω· φημὶ
δεῖν ἅμα τούτους τε ἀξιοῦν καθαιρεῖν τὰς στήλας καὶ
Λακεδαιμονίους ἄγειν εἰρήνην· ἐὰν δὲ μὴ ἐθέλωσι
ποιεῖν ὁπότεροι ταῦτα, τοῖς ἤδη μετὰ τῶν ἐθελόντων
ἡμᾶς γίνεσθαι· εἴτε γὰρ εἰρήνης γιγνομένης αὐτοῖς
οἱ Μεγαλοπολῖται ἔτι τῆς Θηβαίων συμμαχίας ἕξονται,
φανεροὶ δή που πᾶσιν ἔσονται τὴν πλεονεξίαν τῶν

τῶν Θηβαίων, οὐ τὸ δίκαιον αἱρούμενοι· ἂν συμ-
μάχους ἀδήλως ἡμῖν τῶν Μεγαλοπολιτῶν πα-
μένων, καὶ ἐθελήσωσιν εἰρήνην ἄγειν οἱ Λακεδαι-
μόνιοι· δῆλοι δήπου πᾶσιν ἔσονται, οὐχ ἵνα Θε-
σπιαὶ κατοικισθῶσι ποιούμενοι τὴν σπουδήν,
ἀλλ᾽ ἵνα τοῦ πολέμου τούτου περι[illegible] Θη-
βαίοις τὴν Πελοπόννησον ὑφ᾽ αὑτοῖς ποιή-
σωνται. θαυμάζω δ᾽ ἐνίων, εἰ τὸ μὲν Θηβαίων
συμμάχους ἂν γενέσθαι τοὺς Λακεδαιμονίων ἐχθροὺς
φοβοῦνται, ἂν δὲ καταστρέψωνται Λακεδαιμόνιοι
τούτους αὐτούς, μηδὲν ἡγοῦνται φοβερόν· καὶ
ταῦτ᾽ ἔργῳ πεῖραν ἡμῖν δεδωκότος τοῦ χρόνου,
ὅτι Θηβαῖοι μὲν τούτοις συμμάχοις ἐπὶ Λακε-
δαιμονίους ἀεὶ χρῶνται, Λακεδαιμόνιοι δέ,
ὅτ᾽ εἶχον αὐτούς, ἐφ᾽ ἡμᾶς ἐχρῶντο. οἶμαι τοί-
νυν ἔγωγε κἀκεῖν᾽ ἐνθυμηθῆναι δεῖν, ὅτι μὴ
προσδεξαμένων μὲν ὑμῶν τοὺς Μεγαλοπο-
λίτας· ἐὰν μὲν ἀναιρεθῶσι καὶ διοικισθῶ-
σιν, ἰσχυροῖς Λακεδαιμονίοις αὖθις ἔστιν εἶναι·
ἐὰν δὲ σωθῶσιν ἤδη ὡς ἄρτι καὶ παρ᾽ ἐλπίδας
ἐξέβη, βέβαιοι σύμμαχοι Θηβαίων δικαίως
ἔσονται· ἐὰν δὲ προσδέξησθε, τούτοις μὲν
ὑπάρξαι ἤδη σωθῆναι δι᾽ ὑμᾶς. τὸ δὲ συμβη-
σόμενον καὶ τὸν τοῦ κινδύνου λογισμὸν μετα-
κεινοῦντες, σκοπῶμεν ἐπὶ Θηβαίων καὶ Λα-
κεδαιμονίων. ἐὰν μὲν τοίνυν καταπολε-
μηθῶσιν οἱ Θηβαῖοι ὥσπερ αὐτοὺς δεῖ, οὐκ ἔσον-
ται μείζους τοῦ δέοντος οἱ Λακεδαιμόνιοι. τοὺς
δ᾽ ἔχοντες ἀντιπάλους τοὺς Ἀρκάδας ἐγγὺς
οἰκοῦντας. ἐὰν δ᾽ ἀναρρώσωσιν οἱ Θηβαῖ-

: ※ τουτ ἰδ

καὶ σωθῶσι καὶ μὴ πάσχωσιν, ἀλλ' ὁμοίως ἀσφαλέστεροί γε ἔσονται, ἡμῖν συμμάχων γεγενημένων δέ, καὶ δι' ἡμᾶς σεσωσμένων· ὥστε πανταχόσε συμφέρει μήτε προέσθαι τοὺς ἀρκάδας, μήτε δι' αὐτούς, ἐὰν ἄρα σωθῶσι περιγεγονέναι δοκεῖν· μηδὲ δι' ἄλλους τινάς, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. ἐγὼ μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι μὰ τοὺς θεούς, οὔτε φιλῶν οὐδετέρους, οὔτε μισῶν ἰδίᾳ εἴρηκα· ἀλλὰ νομίζω συμφέρειν ὑμῖν· καὶ παραινῶ, μὴ προέσθαι μεγαλοπολίτας· μηδ' ἄλλον ἁπλῶς μηδένα τῶν ἐλαττόνων τῷ μείζονι.

λεξάνδρου τοῦ μακεδόνος καταγαγόντος ἐς μεσσήνην τοὺς φιλιάδου τοῦ τυράννου παῖδας, αἰτιᾶται παρὰ τὰς συνθήκας εἶναι τοῦτο τὰς πρὸς ἀθηναίους καὶ τοὺς ἄλλους ἕλληνας γενομένας. παραβεβηκέναι δὲ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς τὰς συνθήκας φησὶ τὸν μακεδόνα. καὶ μὴ περιορᾶν ταῦτα παραινεῖ. ὁ δὲ λόγος ψευδεπίγραφος εἶναι δοκεῖ. οὐ γὰρ ἔοικε κατὰ τὴν ἰδέαν τοῖς ἄλλοις τοῖς τοῦ δημοσθένους. ἀλλὰ τῷ ὑπερίδου χαρακτῆρι μᾶλλον προσχωρεῖ. τά τε ἄλλα, καὶ λέξεις τινὰς ἔχει κατὰ τὸ ἐκείνου μᾶλλον εἰρημένας ἢ τὸν δημοσθένην. οἷον νεοπλούτους καὶ βδελυρεύεσθαι.—

ξιον ἀποδέξασθαι ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι σφόδρα τοὺς τοῖς ὅρκοις καὶ ταῖς συνθήκαις διαπειλομένοις ἐμμένειν, ἄν περ αὐτὸ πεπεισμένοι ποιοῦσιν. οἶμαι γὰρ οὐδὲν οὕτως τοῖς δημοκρατουμένοις πρέπειν, ὡς περὶ τὸ ἴσον καὶ τὸ δίκαιον σπουδάζειν. δή τοι

γίνω αὐτοὺς λέγειν ἐπ' αὐτὰ παραινοῦντας μὴ τῶν μὲν
λόγῳ κατακεχρωμένους ἐνοχλεῖν· πάντα δὲ μᾶλλον
πράττειν· ἀλλ' ὑπομείναντας μικρὸν τὸν ἐξετασμόν,
ἢ τὸ λοιπὸν πειθομένους ὑμᾶς ἔχειν περὶ αὐτῶν,
ἢ παραχωρήσαντας τῷ βουλομένῳ λέγειν τοὺς ἀληθέ-
στερα περὶ τῶν δικαίων ἀποφαινομένους· ἵνα ἢ
πείσαντες ἀδικούμενοι ἀνέχησθε, καὶ αὐτὸ τοῦτο χα-
ρίζησθε τῷ ἀδικοῦντι, ἢ προελόμενοι περὶ παντὸς
ποιήσασθαι τὸ δίκαιον, ἀνεπιλήπτως πρὸς ἅπαντας
χρήσησθε τῷ συμφέροντι, μηκέτι μέλλοντες. ἐξ αὐ-
τῶν δὲ τῶν συνθηκῶν καὶ τῶν ὅρκων τῶν κοινῶν κει-
μένοις τῶν περὶ τῆς κοινῆς εἰρήνης, ἔξεστιν ἰδεῖν ἤδη,
τίνες εἰσὶν οἱ παραβεβηκότες· ὡς δὲ περὶ μεγάλων,
συντόμως διαλέξω· ἆρ' εἴ τις ἐρωτήσειεν ὑμᾶς ἐφ' ᾧ
ἂν ὀργισθεῖτε μάλιστα ἂν ἀγανακτήσαιτε,
ἢ ποιεῖτε πάντες, εἴ τις ἀναγκάζοι ἄν, ἀλλ' ὥσπερ
οἱ κατὰ τὸν ἐκεῖνον χρόνον Πεισιστρατίδαι, καὶ εἴ τις ἐβι-
άζετο κατάγειν αὐτοὺς δεῦρο, ἀράμενοι ἂν πάσας τὰς δὲ ὑ-
μᾶς τὰ ὅπλα, πάντα κίνδυνον ὑπομεῖναι, ἀντὶ
τοῦ παραδέχεσθαι, ἢ πεισθέντας δουλεύειν ἀντὶ
τῶν ἀργυρωνήτων· καὶ τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ
τὸν μὲν οἰκέτην, οὐδεὶς ἑκὼν ἀποκτείνει·
τοὺς δὲ τυραννουμένους, ἀκρίτους ὁρῶμεν
ἀπολλυμένους ἅμα καὶ ὑβριζομένους, εἰς παῖ-
δας καὶ γυναῖκας. παρὰ τοίνυν τοὺς ὅρκους τοίνυν καὶ
τὰς συνθήκας τὰς ἐν τῇ κοινῇ εἰρήνῃ γεγραμμένας
Ἀλέξανδρος εἰς Μεσσήνην κατήγαγε τοὺς Φιλι-
άδου παῖδας ὄντας τυράννους· ἆρα φροντίσας
τοῦ δικαίου, ἀλλ' οὐχ ὡς χρήσασθαι τῷ αὐτοῦ ἤθει
τυραννικῷ, βραχὺ φροντίσας ὑμῶν καὶ τῆς

κοινῆς ὁμολογίας. οὐ δὴ δή, ἂν μέν τις ὑμᾶς ταῦτα βι-
άζοιτο μάλιστα ἀγανακτήσει. ἀθλιώτερος δὲ πού γ' ἂν τοῦ
παρὰ τοὺς πρὸς ὑμᾶς ὅρκους, μὴ φυλάξασθαι τοῦ
τοῦ ποτε ἁπλῶς ὑμᾶς ἔχειν· καὶ ὅρκους μὴ φυλάξασθαι.
καὶ ἡμῖν μὲν μὴ διαπαλαίσασθαι τινὰς ἐνταυθοῖ ἐμμέ-
νειν τοῖς ὅρκοις. τότε δ' αὐτοὺς οὕτως ἐπιτρίβοντας
ἀνῃρηκότι, καταλιπεῖν ταύτην τὴν ἐξουσίαν· ἀλλ'
οὐχ οἷόν τε ταῦθ' οὕτως ἔχειν, ἐὰν βούλησθε τοῖς
δικαίως χρῆσθαι. καὶ γὰρ ἔτι προσγέγραπται ἐν ταῖς
συνθήκαις πολέμιον εἶναι τὸν ἐκεῖνα ἅπερ Ἀλέ-
ξανδρος ποιοῦντα, ἅπασι τοῖς τῆς εἰρήνης κοινω-
νοῦσι καὶ τὴν χώραν αὐτοῦ· καὶ στρατεύεσθαι ἐπ'
αὐτὸν ἅπαντας. οὐκοῦν ἐὰν ποιῶμεν τὰ συγκεί-
μενα, πολεμίῳ χρησόμεθα τῷ κατάγοντι.
ἀλλὰ γὰρ οὐδ' ἂν οἱ τυραννίζοντες οὗτοι φήσειαν
ταῖς συνθήκαις γενέσθαι τυράννους Μεσσηνίων
οἱ Φιλιάδου παῖδες· διὸ καὶ κατάγειν τὸν Ἀλέξαν-
δρον αὐτοὺς ἀλλὰ κατάγειν ἄλογος ὁ λόγος. τοὺς μὲν
ἐκβαλεῖν τυράννους, οἷον ἐξ Ἀντίσσης καὶ Ἐρεσοῦ
ἐκβαλεῖν· ὡς ἀδικήματος ὄντος τοῦ πολιτεύματος.
τοὺς πρὸ τῶν ὁμολογιῶν τυραννήσαντας. ἐν δὲ Μεσ-
σήνῃ, μηδὲν οἴεσθαι διαφέρειν τῆς αὐτῆς χαλεπό-
τητος ὑπαρχούσης. ἔπειτα καὶ ἐπὶ τὰ τῆς συνθή-
κης ἐν ἀρχῇ, ἐλευθέρους εἶναι καὶ αὐτονόμους
τοὺς Ἕλληνας. διὸ πῶς οὐχ ὑπερβάλλει ἄτοπον, ἢ τὸ-
σ... μὲν τῶν συνθηκῶν, τὸ αὐτονόμους εἶναι,
καὶ ἐλευθέρους, τὸν δὲ ἐς δουλείαν καταστήσαντα μὴ οἴ-
εσθαι τἀναντία ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις διαπε-
πρᾶχθαι. οὐκοῦν ἀναγκαῖον ἐστὶν ἡμῖν, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, ἐμμένειν τοῖς ὅρκοις καὶ ταῖς συνθήκαις

ἐμμενοῦμεν· καὶ τὰ δίκαια ποιήσομεν, ἐφ᾽ ἃ ὑμᾶς
παρακαλοῦσι καθάπερ αὐτοί που, λαβοῦσι τὰ ὅπλα
στρατεύσασθαι ἐπὶ τοὺς παραβεβηκότας μετὰ τῶν
βουλομένων· ἢ νομίζετε τὸν μὲν καιρὸν ποτ᾽ ἰσχὺν
κωλύειν τοῦ δικαίου τὸ συμφέρον πράττειν· νυνὶ δὲ
ὅτ᾽ εἰς ταὐτὸ τὸ δίκαιον ἅμα καὶ ὁ καιρὸς καὶ τὸ
συμφέρον συνδεδράμηκεν, ἄλλον ἄρα τινὰ
χρόνον ἀναμενεῖτε τῆς ἰδίας ἐλευθερίας ἅμα
καὶ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἀντιλαβέσθαι· ἐπ᾽
ἄλλο δὲ δίκαιον ἔρχομαι τῶν κατὰ τὰς συνθήκας·
ἔστι γὰρ γεγραμμένον ἐάν τινες τὰς πολιτείας τὰς
παρ᾽ ἑκάστοις οὔσας ὅτε τοὺς ὅρκους τοὺς περὶ τῆς
εἰρήνης ὤμνυσαν καταλύσωσι, πολεμίους εἶ-
ναι πᾶσι τοῖς τῆς εἰρήνης μετέχουσι· σκέψασθε
δή, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι Ἀχαιοὶ μὲν οἱ ἐν Πελο-
ποννήσῳ ἐδημοκρατοῦντο, τούτων δὲ ἐν Πελλ-
ήνῃ νῦν καταβέβληκε τὸν δῆμον ὁ Μακεδών· ἐκβα-
λὼν τοὺς πλείστους τὰ δὲ ἐκείνων τοῖς οἰκέταις,
δέδωκε· Χαίρωνα δὲ τὸν παλαιστὴν τύραννον ἐγ-
κατέστησεν· ἡμεῖς δὲ τῆς εἰρήνης μετέχομεν τῆς κελευ-
ούσης πολεμίους ἡγεῖσθαι τοὺς ταῦτα πρά-
ττοντας· ἐπειδὴ τούτων πότερον πειθώμεθα τοῖς
κοινοῖς προστάγμασιν πολεμίοις αὐτοῖς χρώμε-
νοι, ἢ βδελυρός τις οὐ φήσει τούτων τῶν
μισθοφορούντων παρὰ τοῦ Μακεδόνος, τῶν καὶ
ὑμῶν πεπλουτηκότων· οὐ γὰρ δὴ λανθάνουσί γε αὐ-
τούς, οὐδὲν τούτων· ἀλλ᾽ εἰς τοῦθ᾽ ὕβρεως ἥκουσιν,
ὥστε δορυφορούμενοι τοῖς τοῦ τυράννου στρα-
τοπέδοις ἐν μὲν τοῖς παραβεβασμένοις ὅρκοις
ἐμμένειν ὑμῖν διακελεύονται, ὡς καὶ τῆς ἐπ᾽

καταλέλυκε
τὴν πόλιν

ὁρκίας αὐτοκράτορας ὄντας ἐκείνου. τοὺς δ' ἐπιγι-
νομένους, ἁρπάζουσι λίαν· τοὺς μὲν κεκρι-
μένους ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἀφέντες· ἕτερα δὲ
παμπληθῆ τοιαῦτα βιαζόμενοι παρανομεῖν γι-
νώτους. τοῖς γὰρ πεπρακόσιν ἑαυτοὺς εἰς τἀναν-
τία τοῖς τῆς πατρίδος συμφέρουσιν· οὐκ ἔνι μέλειν
νόμων οὐδ' ὅρκων· τοῖς δ' ὀνόμασιν αὐτῶν μόνοις
ἀποχρώμενοι παρακρούονται τοὺς παρέργως
ἐνταυθοῖ· ἀλλ' οὐκ ἐξεταστικῶς ἐκκλησιάζον-
τας· τὴν παραυτίκα ἡσυχίαν, οὐκ ἔσεσθαί πο-
τε αἰτίαν ταραχῆς ἀτόπου μεγάλης· κελεύω
δ' ἔγωγε καθάπερ ἐν ἀρχῇ προεῖπον πείθεσθαι τού-
τοις τοῖς φάσκουσι δεῖν ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμολογί-
ἐμμένειν· ἃ μὴ ἐπονομάζουσιν, ὅταν μὲν λέγωσιν
ὡς ἐμμενετέον τοῖς ὅρκοις, οὐ λέγειν αὐτοὺς
τὸ μὴ δεῖν ἀδικῆσαι· οὐδὲ γὰρ οἴονται αἰσθήσε-
σθαι τυραννίδων ἀντὶ δημοκρατιῶν καθισταμέ-
νων· ἢ τῶν πολιτειῶν καταλυομένων· τοῦτο
δ' ἐστὶ καταγελαστότατον· ἔστι γὰρ ἐν ταῖς συνθή-
καις ἐπιμελεῖσθαι τοὺς συνεδρεύοντας· καὶ
τοὺς ἐπὶ τῇ κοινῇ φυλακῇ τεταγμένους· ὅπως
ἐν ταῖς κοινωνούσαις πόλεσι τῶν ὅρκων
μὴ γίνονται θάνατοι καὶ φυγαὶ παρὰ τοὺς κει-
μένους ταῖς πόλεσι νόμους· μηδὲ χρημάτων δη-
μεύσεις· μηδὲ γῆς ἀναδασμοί· μηδὲ χρεῶν ἀπο-
κοπαί· μηδὲ δούλων ἀπελευθερώσεις ἐπὶ νε-
ωτερισμῷ· οἱ δὲ, τοσούτου δέουσι τούτων, τι
κωλύειν, ὥστε καὶ συγκατασκευάζουσιν· οἳ
πῶς οὐ προσήκει ἀπολωλέναι· οἳ τηλικαύτας
συμφορὰς παρασκευάζουσιν ἐν ταῖς πόλεσιν·

σὲ ἀλλὰ τὸ μέγεθος αὐτοῖς τοσούτοις οὖσι μὴ περι-
ορᾶν ὑπὸ τάξει ἕν· ἔτι δ' ἔστιν ἔτερον δίκαιον ἔξω τῶν λελυ-
κός τὰς συνθήκας· ἔστι γὰρ γεγραμμένον ἐάν τινες
τῶν πόλεων τῶν κοινωνουσῶν τῆς εἰρήνης,
μὴ ἐξάγειν φυγάδας ὁρμήσαντας ὅπλα ἐπι-
φέρειν ἐπὶ πολέμῳ μηδεμιᾷ πόλει τῶν μετε-
χουσῶν· εἰ δὲ μὴ ἔκσπονδον εἶναι τὴν πόλιν, ἐξ ἧς
ἂν ὁρμήσωσιν· οὕτω τοίνυν ῥᾳδίως τὰ ὅπλα
ἐπιφέρουσιν οἱ μακεδόνες, ὥστε οὐδὲ κατέθεντο πώ-
ποτε· ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν ἔχοντες, περιέρχονται καθ' ὅσον
δύνανται· τοσούτῳ δὲ νῦν μᾶλλον ἢ πρότερον ὅτι γρ. ἀμφ
ἐκ προστάγματος ἄλλοις τε ἑτέρωθι καὶ τὸν
παιδοτρίβην εἰς σικυῶνα κατήγαγον· εἰ οὖν δεῖ
πείθεσθαι ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις, καθάπερ
οὗτοι φασίν, ἔκσπονδοι ἡμῖν εἰσιν αὗται αἱ πόλεις
αἳ ταῦτα διαπεπραγμέναι· εἰ μὲν οὖν δεῖ ἐπι-
κρύπτεσθαι τἀληθῆ, οὐ δεῖ λέγειν ὅτι εἰσὶν
αἱ μακεδονικαί· εἰ δ' οὐ παύσονται οἱ τῶν
τῶν μακεδόνων ἀνθυπηρέται, προστάττοντες πρά-
ττειν τὰ ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις, πεισθῶμεν
αὐτοῖς, ἐπειδὴ τὰ δίκαια λέγουσιν· καὶ καθά-
περ κελεύουσιν οἱ ὅρκοι, ἐκσπόνδους ποιη-
σαντες, βουλευσώμεθα πῶς δεῖ χρῆσθαι τοῖς
ὑπερηφάνως καὶ ἀσελγῶς διακειμένοις· καὶ
: γρ. ἐπιβουλεύουσι | διὰ τέλους τὰ μὲν ἐπικαλοῦσι, τὰ δὲ πρά-
ττουσι καὶ καταγελῶσι τῆς κοινῆς εἰρήνης·
διὰ τί γὰρ οὐ φήσουσιν οὗτοι δεῖν ταῦθ' οὕτως
ἔχειν· ἢ τὴν μὲν ὁμολογίαν τὴν κατὰ τῆς
πόλεως οὖσαν βεβαίαν ἀξιοῦσιν εἶναι· τὴν
δὲ σῴζουσαν, οὐ συγχωροῦσιν· ἆρα γε δοκεῖ

δίκαια γίγνεσθαι, κἂν μέν τι ᾖ πρὸς τῶν ἐχθρῶν
κατὰ τῆς πόλεως ὥσπερ ἐν τοῖς ὅρκοις, τοῦτο μὲν
ἰσχυρὸν ἂν ποιήσουσιν· ἐὰν δέ τι ὑμέτερον
ἢ κατ᾽ ἐκείνων ἅμα δίκαιον καὶ συμφέρον ᾖ πρὸς
τοῦτο διαμαχόμενοι, οὐδέποτε παύσασθαι
δικάσονται δεῖν ἑαυτούς· ἵνα δὲ ἀδῆτε ἔτι σα-
φέστερον ὅτι οὐδεὶς ὑμῖν ἐγκαλέσει ποτὲ τῶν
Ἑλλήνων ὡς ἄρα παραβῆτέ τι τῶν κοινῆ ὁ-
μολογηθέντων, ἀλλὰ καὶ χάριν ἕξουσιν ὅτι
μόνοι ἐξηλέγξατε τοὺς ταῦτα ποιοῦντας, μι-
κρὰ ἐπιδραμοῦμαι περὶ αὐτῶν πολλῶν ὄντων.
ἔστι γάρ που ἐν ταῖς συνθήκαις τὴν θάλατ-
ταν πλεῖν τοὺς μετέχοντας τῆς εἰρήνης.
καὶ μηδένα κωλύειν αὐτοὺς μηδὲ κατάγειν πλοῖον
μηδένα τούτων· ἐὰν δέ τις παρὰ ταῦτα ποιῇ,
πολέμιον εἶναι πᾶσι τοῖς τῆς εἰρήνης μετέχουσιν.
οὐκοῦν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὑμεῖς μὲν ἐναρ-
γέστατα ἴστε τοῦθ᾽ ὑπὸ τῶν Μακεδόνων γεγε-
νημένον· εἰς τοῦτο γὰρ ὑπεροψίας ἦλθον,
ὥστε εἰς Τένεδον ἅπαντα τὰ ἐκ τοῦ Πόντου
κατήγαγον· καὶ σκευωρούμενοι περὶ αὐτὰ
οὐ πρότερον ἐπαύσαντο, πρὶν οὗ ὑμεῖς ἐψηφί-
σασθε τριήρεις ἑκατὸν πληροῦν καὶ καθέλ-
κειν· εὐθὺς τότε καὶ στρατηγὸν ἐπ᾽ αὐτὰς
ἐτάξατε Μενεσθέα· πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον,
τοσαῦτα μὲν εἶναι καὶ τηλικαῦτα ἡμαρτημέ-
να ἑτέροις, τοὺς δ᾽ ἐνθάδε φίλους αὐτῶν,
μὴ ἐκείνους ἀποτρέπειν τοὺς παραβαίνον-
τας· ἀλλ᾽ ὑμῖν συμβουλεύειν ἐμμένειν ταῖς
οὕτως ὀλιγωρουμέναις· ὥστε καὶ τοῦτο προσ- ὥσπερ

γεγραμμένου, τοῖς μέν, ἐξεῖναι, πλημμελεῖν·
τοῖς δέ, μηδ' ἀμύνασθαι. πῶς δ' οὐχ ἅμα μάτην ἐκεῖνο
μοιων ἐκεῖνοι καὶ ἀναίσθητοι ἦσαν, οἵ γε τηλικοῦτον
παρέβησαν τῶν ὅρκων· ὃ παρ' ἐλάχιστον ἐποίησε
αὐτοὺς ἀφαιρεθῆναι δικαίως τὴν κατὰ θάλατταν
ἡγεμονίαν· ἡμῶν δ' ἔτι παραδεδωκόσιν ἔτι τοῦ
το τὸ δίκαιον ἀνεγκλήτους ἡμῖν ὅταν βουλησώ-
μεν πράττειν· οὐ γὰρ ὅτι ἐπαύσαντο ἁμαρτάνον-
τες, ἧττον δή που παραβεβήκασι τὰς κοινὰς
ὁμολογίας· ἀλλ' οὕτω τυγχάνουσιν, ὅτι ἡμῶν ἀποχρῶν-
ται τῇ ὑμετέρᾳ ῥᾳθυμίᾳ· τοῦ δ' ἐν τῷ δικαίῳ
ἀπολαύειν προαιρουμένη· καὶ ὑβριστικώτατον
συμβέβηκεν, ἃ οἱ μὲν ἄλλοι ἕλληνες καὶ βάρ-
βαροι ἅπαντες, τὴν πρὸς ὑμᾶς ἔχθραν φοβοῦνται·
οὗτοι δ' οἱ νεόπλουτοι μόνοι καταφρονοῦσιν ὑμῶν
ὑμῶν αὐτῶν ἁρπάζουσι· τὰ μὲν πείθοντες
τὰ δέ, βιαζόμενοι· ὥσπερ ἂν Ἀβδηρίταις ἢ Μαρω-
νείταις· ἀλλ' οὐκ Ἀθηναίοις πολιτευόμενοι·
καὶ ἅμα μὲν μικρὰ τὰ ἡμέτερα πράγματα ποι-
οῦσι· τὰ δὲ τῶν ἐχθρῶν, ἰσχυρά· ἅμα δὲ λαμ-
βάνουσιν ἑαυτοὺς ἀνυπόστατον τὴν πόλιν ὁμο-
λογοῦντας εἶναι· διακωλυόμενοι τὸ δίκαιον, οὐ
δικαίως δ' ἀφυλάττειν· ὥστε τὸ συμφέρον τί γε
προαιρουμένην χρῆσθαι κρατεῖν τῶν πολεμίων,
ῥᾳδίως βιασθῆσαν· ἑκόντες δ' αὐτὸ πεπον-
θασιν· ἕως γὰρ ἂν ἐξῇ τῶν κατὰ θάλατταν ἡ-
μῖν ἀναμφισβητήτως εἶναι κυρίοις, τοῖς γε
κατὰ γῆν πρὸς τῇ ὑπαρχούσῃ δυνάμει, ἔστι πρὸς
βολαῖς ἑτέρας ἀθροῖσαι· ἄλλως τε καὶ πεπαι-
δευμένων ὑπὸ τῆς τύχης, τὸν δορυφορουμένη

ὑπὸ τῶν τυραννικῶν πεπονθότων· καὶ τῶν μὲν δι-
εφθαρμένων, τῶν δὲ, ἐξεληλεγμένων, οὐδε-
νὸς ἀξίων ὄντων· τὸ μὲν οὖν περὶ τὰ πλοῖα
πρὸς τοῖς ἄλλοις τοῖς προειρημένοις, ὁ Μακε-
δὼν τηλικοῦτον παραβῇ· τὸ δὲ ὑβριστικώτα-
τον καὶ ὑπεροπτικώτατον τῶν Μακεδόνων,
τὸ πρώην γεγενημένον ἐπὶ τὸ τολμῆσαι εἰσπλεῦ-
σαι εἰς τὸν Πειραιᾶ, παρὰ τὰς κοινὰς ἡμῖν
πρὸς αὐτοὺς συνθήκας· καὶ τοῦτο ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, οὐχ ὅτι μία τριήρης ἦν, μικρὸν ὑπο-
ληπτέον· ἀλλ' ὅτι ἀπόπειρα ἐγένετο εἰ περι-
οψόμεθα, ἵνα καὶ μετὰ πλειόνων αὐτοῖς ἐξῇ καὶ τοῦ-
το πράττειν· καὶ ὅτι οὐκ ἐφρόντισαν τῶν κοινῶν
δογμάτων, καθάπερ οὐδὲ τῶν προειρημένων· ἐπεὶ
ὅτι γε τοῦτο παραδύσει ἐβούλοντο κατὰ μικρὸν καὶ ἐθισ-
μοῦ, τοῦ ἀνέχεσθαι ἡμᾶς τοὺς τοιούτους εἴσπλους,
κἀκεῖθεν δῆλον· τὸ γὰρ τὸν τότε εἰσπλεύσαντα
ἐπὶ τῆς νεὼς, ὃν ἔδει καὐτὸν μετὰ τῆς τριήρους ὑφ'
ὑμῶν ἀπολωλέναι, αἰτῆσαι ναυπηγήσασθαι
μικρὰ πλοῖα ἐν τοῖς ἡμετέροις λιμέσι, πῶς οὐ κα-
ταφανὲς ποιεῖ ὅτι ἐπὶ τὸ εἰσπλεῖν, τὸ ἤδη ἐν-
δον εἶναι ἐμηχανῶντο· καὶ ἂν λεπτὰ πλοῖα ὑπομέ-
νωμεν, ὀλίγον ὕστερον καὶ τριήρεις· καὶ εἰ τὸ πρῶ-
τον ὀλίγας, μικρὸν ὕστερον πολλάς· οὐ γὰρ δὴ
ἐστί γε εἰπεῖν ὡς Ἀθήνησι μὲν ἀφθόνων ὄντων τῶν
ναυπηγησίμων ξύλων τῶν πόρρωθεν καὶ μό-
λις κομιζομένων, ἐν δὲ τῇ Μακεδονίᾳ ἐπιλε-
λοιπότων, τῇ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς βουλομένοις
ἀτελέστατα καθισταμένῃ· ἀλλ' ᾤοντο ἅμα τὰ
ναυπηγήσασθαι ἐνταῦθα καὶ πληρώσασθαι

ἐν τῷ λιμένι τῷ προειρημένῳ. ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμο-
λογίαις διείρηται μηδένα τοιοῦτον εἰσδέχεσθαι· ἢ
ταῦτα ἐξέσται ἐπὶ πλέον ἀεὶ ποιεῖν. οὕτως ἅπαν-
τα τὰ πράγματα καταφρονητικῶς ἐκεῖνοι χρῶνται
διὰ τοὺς ἐνταῦθα διδασκάλους τοὺς ὑπαγορεύον-
τας αὐτοῖς ἃ δεῖ ποιεῖν. οὕτω δὲ καταγνώκασι
μετὰ τούτων, ἀδιήγητόν τινα τῆς πόλεως ἀπλωσίν
καὶ μαλακίαν. καὶ οὔτε πρόνοιαν ὑπὲρ τῶν μελ-
λόντων εἶναι, οὔτε λογισμὸν οὐδένα παραγίνεσθαι,
τίνα τρόπον χρῆται ὁ τύραννος ταῖς κοιναῖς ὁμο-
λογίαις. οἷς ἐγὼ διακελεύομαι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
πείθεσθαι, καθάπερ ἐξ ἀρχῆς ἔλεξα, καὶ διεβεβαιωσά-
μην ἄν, ὡς τοῦ θ' ἡλικίας ἔχων ἀκμὴν καὶ τοῦ τῶν δι-
καίων ἥματι ἀνεπιλήπτως, καὶ τοῖς καιροῖς κά-
λιστα χρήσασθαι τοῖς ἐπὶ τὸ σύμφορον καθ' ἕκαστον.
καὶ γάρ ἐστι προστέτακται ταῖς συνθήκαις, ἐὰν
βουλώμεθα τῆς κοινῆς εἰρήνης μετέχειν. τὸ δὲ ἂν
βουλώμεθα ἐστὶν ἅμα καὶ τοὐναντίον. ἆρα
ποτὲ δεῖ παύσασθαι αἰσχρῶς ἑτέροις ἀκολου-
θοῦντας. ἀλλὰ μηδ' ἀναμνησθῆναι μηδεμιᾶς
φιλοτιμίας τῶν ἐξ ἀρχαιοτάτου καὶ πλείστου, καὶ
μάλιστα πάντων ἀγῶν ὑμῖν ὑπαρχουσῶν.
ἐὰν οὖν κελεύητε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, γράψω
καθάπερ αἱ συνθῆκαι κελεύουσι πολεμεῖν τοῖς
παραβεβηκόσι.

~~Πρὸς μὲν ὁ ῥήτωρ ὑπὲρ Ἀθηναίων προυβάλετο τῶν
συνθηκῶν τούτων καὶ χαροποιητῶν σφραγίζοντα
καὶ βέλτιον. τὴν τῆς ἐσχάτης πόλιν ἄγνοιαν καὶ περὶ
λόγους δεινότητα ὡς αὐτὸς εἴρηκεν αὐτολίθοις καὶ~~

Ὁ λόγος ἐπιγράφεται περὶ Ἁλοννήσου· τάχα δὲ κρεῖτ-
τον ἐπιγράφειν πρὸς τὴν ἐπιστολὴν τὴν Φι-
λίππου· πέπομφε γὰρ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἐπι-
στολὴν περὶ πολλῶν διαλεγόμενος· ὧν ἕν ἐστι καὶ
τὸ κατὰ τὴν Ἁλόννησον. ἡ νῆσος ἦν μὲν τῶν Ἀθηναίων
ἀρχαῖον κτῆμα· ἐπὶ δὲ τοῖς Φιλίππου καιροῖς ὑπὸ
λῃστῶν κατείχετο· οὓς ἐκβαλὼν ὁ Φίλιππος, ἀπαι-
τοῦσι μὲν τοῖς Ἀθηναίοις τὴν νῆσον, οὐκ ἀποδί-
δωσιν· ὡς αὑτοῦ γὰρ οὖσαν φησίν· αὐτοῖς δὲ ὑπισχνεῖται
δώσειν. ὁ δὲ λόγος οὐ δοκεῖ μοι Δημοσθένους εἶναι·
δηλοῖ δὲ ἡ φράσις καὶ ἡ τῆς συνθέσεως ἁρμονία
πολὺ τὸν Δημοσθενικὸν παραλλάττουσα τύπον· εἰρη-
μένη τε καὶ διαλελυμένη παρὰ τὴν ἰδέαν αὐτοῦ
τοῦ τοῦ ῥήτορος. καὶ μὴν καὶ τὸ ἐπὶ τέλει ῥηθὲν,
οὐ μικρὸν μαρτύριον τοῦ νόθον εἶναι τὸν λόγον· ἂν ὑ-
μεῖς τὸν ἐγκέφαλον ἐν τοῖς κροτάφοις, καὶ μὴ
ἐν ταῖς πτέρναις καταπεπατημένον φορῆτε. οὐδὲ
γὰρ Δημοσθένης εἴωθε παρρησίᾳ χρῆσθαι· τοῦτο δὲ,
ὕβρις ἐστὶ καὶ λοιδορία μέτρον οὐκ ἔχουσα· ἐντα-
λαίτε αὐτοῦ ἡ μνήμη προσαγαγεῖν κατὰ τὴν ἑρμηνείαν·
πρὸς δὲ τούτοις, καὶ ἀῆθες τὸ νομίζειν ἐν τοῖς κρο-
τάφοις ἔχειν τοὺς ἀνθρώπους τὸν ἐγκέφαλον. ὑπώπτευ-
σαν δὲ οἱ πρεσβύτεροι τὸν λόγον, ὡς οὐ τοῦ ῥήτο-
ρος· ἡ ἀναφορὰ καὶ ἐπιγραφὴ ὡς ὄντα Ἡγησίππου·
ἢ ἀπὸ τῆς ἰδέας τῶν λόγων· τοιαύτῃ γὰρ κέχρηται·
ἢ ἀπὸ τῶν πραγμάτων· κατὰ Καλλίππου γὰρ τοῦ
Παιανιέως φησὶν ὁ τὸν λόγον γεγραφὼς ἀπενη-
νοχέναι γραφὴν παρανόμων· φαίνεται δὲ οὐχ
ὁ Δημοσθένης, ἀλλ' ὁ Ἡγήσιππος τὴν κατὰ τοῦ Καλλ-

λίππου γραφὴν εἶναι φασίν· νῦν δὲ ἄλλος ὁ λόγος συμ-
βουλεύει περὶ τῆς ἁλοννήσου τοῖς ἀθηναίοις
μὴ λαμβάνειν αὐτὴν, ἀλλ' ἀπολαμβάνειν· καὶ
διαφέρεται περὶ τῶν ὀνομάτων· ταῦτα δὲ καὶ αἰ-
σχίνης φησὶ τὸν δημοσθένην συμβεβουλευκέναι
τοῖς ἀθηναίοις· ἐπιτιθεὶς τοῦτο δ' ἐν ἀληθείᾳ καὶ αὐ-
τὸν πεποιῆσθαι συμβουλήν, ἢ δημοσθένης
ἢ ἡγήσιππος· ἐπεὶ καὶ τἄλλα τῆς αὐτῆς ἐστὶν
ἐν τῇ πολιτείᾳ προαιρέσεως· ἢ τοῖς φιλιππί-
ζουσι τῶν ῥητόρων αὐτὸ ἔλεγον· καὶ μέμνηται
καὶ ὁ δημοσθένης τοῦ ἡγησίππου, ὡς καὶ τῆς
(?)σαντος μετ' αὐτοῦ, ἢ ἀντιταχθέντος τῷ μακε-
δόνι· δῆλον οὖν ὅτι ὁ μὲν τοῦ δημοσθένους λό-
γος ὁ περὶ τῆς ἁλοννήσου ῥηθεὶς, οὐ σώζεται·
ἐκείνου δὲ ὄντος, τὸν ἀριθμὸν προστιθέντες
αὐτῷ, ἀφορμὴν ἐσχήκασι τὸν περὶ ἁλοννήσου
λόγον εἰρῆσθαι τῷ ῥήτορι· οὐκ ἔτι δὲ ἐξετάζον-
τες, εἰ τοῦτον φησὶν εἶναι τὸν ἐκείνου:—

νδρες ἀθηναῖοι οὐκ ἔστιν ὅπως αἱ αἰ-
τίαι ἃς φίλιππος αἰτιᾶται τοὺς ὑπὲρ
τῶν δικαίων ὑμῖν λέγοντας,
κωλύσουσι συμβούλους ἡμᾶς γίγνε-
σθαι ὑπὲρ τῶν ὑμῖν συμφερόντων· δεινὸν γὰρ
ἂν εἴη τὴν ἐπὶ τοῦ βήματος παρρησίαν, αἱ παρ'
ἐκείνου πεμπόμεναι ἐπιστολαὶ ἀναιροῖεν· ἐγὼ
δ' ὑμῖν ὦ ἀθηναῖοι βούλομαι πρῶτον ὑπὲρ ὧν
φίλιππος ἐπέσταλκε περὶ τούτων διεξελθεῖν·
ὕστερον δὲ περὶ ὧν οἱ πρέσβεις λέγουσι καὶ ἡμᾶς
λέξομεν· φίλιππος γὰρ ἄρχεται μὲν περὶ ἁλον-

νήσου. λέγων ὡς ὑμῖν δίδωσιν ἑαυτοῦ οὖσαν·
ὑμεῖς δέ, οὔ φησι δικαίως αὐτὸν ἀπαιτεῖν· οὐ
γὰρ ὑμετέραν οὖσαν, οὔτε λαβεῖν οὔτε νῦν
ἔχειν. εἴρηκε δὲ καὶ πρὸς ἡμᾶς τοιούτους λόγους
ὅτε πρὸς αὐτὸν ἐπρεσβεύσαμεν· ὡς λῃστὰς ἀ-
φελόμενος ταύτην τὴν νῆσον κτήσαιτο· καὶ προ-
σήκειν αὐτὴν ἑαυτοῦ εἶναι. τοῦτον δὲ τὸν λό-
γον ὡς οὐκ ἔστι δίκαιος, οὐ χαλεπόν ἐστιν αὐτὸν
ἀφελέσθαι· ἅπαντες γὰρ οἱ λῃσταὶ τοὺς ἀλλο-
τρίους τόπους ἀφελόμενοι καὶ καταλαμ-
βάνοντες καὶ τούτους ὀχυροὺς ποιούμενοι, ἐν-
τεῦθεν τοὺς ἄλλους κακῶς ποιοῦσιν· ὁ δὴ τοὺς
λῃστὰς τιμωρησάμενος καὶ κρατήσας, εὖ ἂν δή-
που ἡγοῖτο λέγειν, εἰ φαίη, ἃ ἐκεῖνοι ἀδίκως καὶ
ἀλλοτρίως εἶχον, ταῦτα ἑαυτοῦ γίνεσθαι· εἰ γὰρ
ταῦτα συγχωρήσαιτε, τί κωλύει καὶ, εἴ τινα τῆς
Ἀττικῆς λῃσταὶ τόπον καταλάβοιεν, ἢ Λῆμνον
ἢ Ἴμβρον ἢ Σκῦρον, καί τινες τούτους τοὺς
λῃστὰς ἐκποδὼν ἄθρους, καὶ τὸν τόπον τοῦτον
οὗ ἦσαν οἱ λῃσταί, τὸν ὄντα ἡμέτερον, τῶν τιμω-
ρησαμένων τοὺς λῃστὰς γίνεσθαι. Φίλιππος
δὲ οὐκ ἀγνοεῖ ταῦτα οὐ δίκαια λέγων· ἀλλὰ
καί τις ἄλλος ἐπιστάμενος παραλογισθήσεσθαι
ἂν ὑμᾶς οἴεται ὑπὸ τῶν ἐνθάδε διοικήσειν
μελλόντων, ὡς ἂν αὐτός τε ἐκεῖνος βούληται καὶ
τῶν ὑπεσχημένων καὶ νῦν διαπραττόντων.
ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ἐκεῖνό γε λανθάνει αὐτόν, ὅτι
δι' ἀμφοτέρων τῶν ὀνομάτων, ὁποτέρῳ
ἂν χρήσησθε, ὑμεῖς ἕξετε τὴν νῆσον, ἐάν τε λά-
βητε ἐάν τε ἀπολάβητε. τί οὖν αὐτῷ διαφέρει

μὴ τῷ δικαίῳ ὀνόματι χρησάμενον ἀποδοῦναι ὑμῖν·
ἀλλὰ δωρεὰν δοκεῖν δεδωκέναι τῷ ἀδίκῳ· οὐχ ἵνα εὐερ-
γέτημά τι καταλογίσηται πρὸς ὑμᾶς· γελοῖον γὰρ
ἂν ἦν τοῦτό γε τὸ εὐεργέτημα· ἀλλ' ἵνα ἐνδείξηται
ἅπασι τοῖς Ἕλλησιν ὅτι Ἀθηναῖοι τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ
χωρία ἀγαπῶσι παρὰ τοῦ Μακεδόνος λαμβάνον-
τες· τοῦτο δὲ ὑμῖν οὐ ποιητέον ἐστὶν ὦ Ἀθηναῖοι·
ὅταν δὲ λέγῃ περὶ τούτων ὡς ἐθέλει διαδικάσασθαι,
οὐδὲν ἄλλο ἢ χλευάζει ὑμᾶς· πρῶτον μὲν ἀξιῶν
Ἀθηναίους ὄντας, πρὸς τὸν ἐκ Πέλλης ὁρμώμε-
νον, περὶ τῶν νήσων δικάζεσθαι πότερον ὑ-
μέτεραι, ἢ ἐκείνου εἰσί· ὁπότε γὰρ ἡ μὲν δύνα-
μις ἡ ὑμετέρα ἡ ἐλευθερώσασα τοὺς Ἕλληνας
μὴ δύναται ὑμῖν τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ χωρία διασώ-
ζειν· οἱ δὲ δικασταὶ οἷς ἂν ἐπιτρέψητε οἱ κύριοι τῆς ψή-
φου, οὗτοι ὑμῖν σώζουσιν, ἐὰν μὴ Φίλιππος αὐτοὺς
πρίηται· πῶς ὑμεῖς οὐχ ὁμολογουμένως, ὅταν ταῦ-
τα διαπράττησθε, τῶν ἐν τῇ ἠπείρῳ ἁπάντων ἀφε-
στήκατε καὶ ἐπιδείκνυσθε πᾶσιν ἀνθρώποις, ὅτι οὐδὲ
περὶ ἑνὸς ἂν αὐτῷ διαγωνίσαισθε, εἰ ὑπὲρ τῶν ἐν
τῇ θαλάττῃ οὐ φατὲ ἰσχύειν μὴ διαγωνιεῖσθαι
ἀλλὰ διαδικάσασθαι· ἔτι περὶ συμβόλων φησὶ πεπομ-
φέναι πρὸς ὑμᾶς τοὺς ποιησομένους· ταῦτα καὶ
κύρια ἔσεσθαι οὐχ ὅταν ἐν τῷ δικαστηρίῳ
τῷ παρ' ὑμῖν κυρωθῇ ὥσπερ ὁ νόμος κελεύει, ἀλλ'
ἐπειδὰν ὡς ἑαυτὸν ἐπανενεχθῇ, ἔφεσιν τῶν
παρ' ὑμῶν γιγνομένων γνώσεων ὡς αὑτὸν ποιούμενος·
βούλεται γὰρ ὑμῶν τοῦτο προλαβεῖν, καὶ ὁμολο-
γούμενον ἐν τοῖς συμβόλοις καταστῆσαι· ὅτι τῶν
περὶ Ποτίδαιαν γεγενημένων ἀδικημάτων οὐδὲ

ἐγκαλεῖ τι αὐτῷ, ὡς ἀδικούμενοι· ἀλλὰ βεβαιοῦτε
δικαίως αὐτὸν ἐκεῖνον καὶ λαβεῖν καὶ κτήσασθαι·
καὶ τὰ ἀθηναίων οἳ ἐν ποτιδαίᾳ ᾤκουν οὐκ ὄντος
οὔτοις αὐτοῖς πολέμου πρὸς φίλιππον ἀλλὰ συμ-
μαχίας καὶ ὅρκου ὀμωμοσμένου, οὓς φίλιπ-
πος τοῖς οἰκοῦσιν ἐν ποτιδαίᾳ ὤμοσεν, ἀφῃρέθη-
σαν ὑπ' αὐτοῦ τὰ κτήματα. ταῦτα δὴ βούλεται τὰ
ἀδικήματα παντελῶς παρ' ὑμῶν βεβαιώσασθαι·
ὅτι οὔτε ἐγκαλεῖτε αὐτῷ, οὔτε ἠγανακτήκατε·
ἐπεὶ ὅτι γε συμβόλων, οὐδὲν δέονται μακεδόνες
πρὸς ἀθηναίους, ὁ παρεληλυθὼς ὑμῖν χρόνος
τεκμήριον γενέσθω· οὔτε γὰρ ἀμύντας ὁ πατὴρ
ὁ φιλίππου, οὔτε οἱ ἄλλοι μακεδονίας βασιλεῖς,
οὐδὲ πώποτε σύμβολα ἐποιήσαντο πρὸς τὴν πό-
λιν τὴν ἡμετέραν· καί τοι πλείους γε ἦσαν αἱ ἐπι-
μιξίαι τότε πρὸς ἀλλήλους, ἢ νῦν εἰσιν· ὑφ' ἡμῖν
γὰρ ἦν ἡ μακεδονία· καὶ φόρους ἡμῖν ἔφερε· καὶ
τοῖς ἐμπορίοις τότε μᾶλλον ἢ νῦν ἡμεῖς τε τοῖς
ἐκεῖ, κἀκεῖνοι τοῖς παρ' ἡμῖν ἐχρῶντο· καὶ ἐμπο-
ρικαὶ δίκαι οὐκ ἦσαν ὥσπερ νῦν ἀκριβεῖς, αἱ κα-
τὰ μῆνα ποιοῦσαι, μηδὲν δεῖσθαι συμβόλων,
τοὺς τοσοῦτον ἀλλήλων ἀπέχοντας· ἀλλ' ὅμως
οὐδενὸς ὄντος τοιούτου τότε, οὐκ ἐλυσιτέλει
σύμβολα ποιησαμένους, οὔτε ἐκ μακεδονί-
ας πλεῖν ἀθήναζε δίκας ληψομένους, οὔτε ἡμῖν, εἰς
μακεδονίαν· ἀλλ' ἡμεῖς τε τοῖς ἐκεῖ νομίμοις,
ἐκεῖνοί τε τοῖς παρ' ἡμῖν τὰς δίκας ἐλάμβανον.
μὴ οὖν ἀγνοεῖτε ὅτι τὰ σύμβολα ταῦτα γίγνεται
εἰς ὑποδοχὴν τοῦ μὴ δεῖν ἀμφισβητῆσαι ὑμᾶς ἀ-
λόγως, ὅτι περὶ ποτιδαίας· περὶ δὲ τῶν λῃστῶν

δίκαιον φησὶν εἶναι κοινῇ φυλάττειν τοὺς ἐν τῇ θα-
λάττῃ κακουργοῦντας ὑμᾶς τε καὶ αὐτόν· οὐδὲν
ἄλλο ἢ τοῦτο ἀξιῶν, ὑφ' ὑμῶν ἐφ' ἑαυτῷ θάλατταν
κατασταθῆναι· καὶ ὁμολογῆσαι ὑμᾶς ἄνευ Φιλίππου,
οὐδὲ τὴν ἐν τῇ θαλάττῃ φυλακὴν δύνασθαι οἷοί τε
φυλάττειν· ἔτι δὲ δοθῆναι αὐτῷ ταύτην τὴν
ἄδειαν περιπλέοντι καὶ ὁρμιζομένῳ πρὸς τὰς
νήσους ἐπὶ προφάσει τῇ τῶν λῃστῶν φυλακῇ
διαφθείραντι τοὺς νησιώτας· καὶ ἀφιστάναι ἀφ' ὑμῶν·
καὶ μὴ μόνον τοὺς φυγάδας τοὺς παρ' αὐτοῦ εἰς
Θάσον κατάγειν καὶ διὰ τῶν ὑμετέρων στρατη-
γῶν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἄλλας νήσους οἰκειώσασθαι,
συμπλέοντα τοῖς συμπλεομένοις μετὰ τῶν
ὑμετέρων στρατηγῶν, ὡς κοινωνήσοντας τῆς
κατὰ θάλατταν φυλακῆς· καίτοι φασί τιν(ες)
αὐτὸν προσδεῖσθαι τῆς θαλάττης· ὃ δὲ οὐδὲν
δεόμενος τριήρεις κατασκευάζεται· καὶ νεωσοί-
κους οἰκοδομεῖται· καὶ ἀποστόλους ἀποστέλλειν βού-
λεται· καὶ δαπάνας οὐ μικρὰς δαπανᾷ εἰς
τοὺς κατὰ θάλατταν κινδύνους· ὧν οὐδὲν προ-
τιμᾷ. Ταῦτα οἴεσθε ὦ Ἀθηναῖοι Φίλιππον ἀξιοῦν
ὑμᾶς συγχωρῆσαι αὐτῷ, εἰ μὴ ὑμῶν κατεφρόνει,
οἷς δὴ καὶ ἐνθάδε προῄρηται φίλους κεκτῆσθαι·
τούτοις δὴ ἐπιστεύειν· οἳ οὐκ αἰσχύνονται Φιλίπ-
πῳ ζῶντες, ἢ οὐ τῇ ἑαυτῶν πατρίδι· καὶ τὰς παρ'
ἐκείνου δωρεὰς λαμβάνοντες, οἴονται οἴκοι κατα-
λαμβάνειν τὰ οἴκοι πωλοῦντες· περὶ δὲ τῆς ἐπα-
νορθώσεως τῆς εἰρήνης ἣν ἔδοσαν ἡμῖν οἱ πρέσ-
βεις οἱ παρ' ἐκείνου πεμφθέντες, ἐπανορθώ-
σασθαι· ὅτι ἐπηνώρθωσαν ὁμολογούμενα παρὰ πᾶσιν

ὁμολογεῖται δίκαιον εἶναι ἑκατέρους ἔχειν τὰ ἑαυτῶν·
ἀμφισβητεῖ τὸ μὴ δεδωκέναι, μηδὲ τοὺς πρέσβεις
ταῦτα εἰρηκέναι πρὸς ὑμᾶς οὐδὲν ἄλλο ἢ πεπεισ-
μένος ὑπὸ τούτων οἷς χρῆται φίλοις· ὡς ὑμᾶς οὐ μνη-
μονεύσοντας τὰ ἐν τῷ δήμῳ εἰρημένα· μόνον δὲ τοῦ-
το οὐχ οἷοί τε ὑμῖν εἰσιν ἀμνημονῆσαι· ἐν γὰρ τῇ
αὐτῇ ἐκκλησίᾳ καὶ οἱ πρέσβεις οἱ παρ' ἐκείνου ἥκοντες
ὑμῖν διελέγοντο· καὶ τὸ ψήφισμα ἐγράφη· ὥστε
οὐχ οἷόν τε ἐστὶ παραχρῆμα τοῦ λόγου ῥηθέντος καὶ
αὖθις τοῦ ψηφίσματος ἐπαναγιγνωσκομένου
τὴν καταψευδομένην γνώμην τῶν πρέσβεων·
ταύτην ὑμᾶς χειροτονῆσαι, ὥστε τοῦτο μὲν
οὐ κατ' ἐμοῦ, ἀλλὰ καθ' ὑμῶν ἐπέσταλκεν· ὡς
ὑμεῖς πρέσβεων οὐκ ἀκούσαντες περὶ τούτων ἀπο-
κρινάμενοι τὴν γνώμην ἀπεστάλκατε· καὶ οἱ
πρέσβεις αὐτοὶ ἀκούοντες τὸ ψήφισμα ὃ
τότε ἀπεκρίνασθε αὐτοῖς ἀναγιγνώσκοντες καὶ ἐπὶ
ξένια αὐτοὺς ἐκαλεῖτε, οὐκ ἐτόλμησαν παρελ-
θεῖν οὐδὲ εἰπεῖν ὅτι καταψεύδεσθε ἡμῶν ὦ Ἀ-
θηναῖοι καὶ φατὲ ἡμᾶς εἰρηκέναι ἃ οὐκ εἰρήκαμεν·
ἀλλὰ σιωπῇ ἀπιόντες ᾤχοντο· βούλομαι δὲ ὑμᾶς
ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ γὰρ ἀνέμνησα παρ' ὑμῖν Πύ-
θωνα ἐν τῇ δημηγορίᾳ ὅτε τότε πρεσβεύων αὐτοὺς
τοὺς λόγους οὓς ἔλεγεν ὑπομνῆσαι· οἶδα γὰρ ὅτι
μνημονεύσετε· παραπλήσια δ' ἦσαν οἷς καὶ νῦν
ἐπέσταλκε Φίλιππος· ᾐτιᾶτο γὰρ ἡμῖν τοῖς
διαβάλλουσι τὸν Φίλιππον, καὶ ὑμῖν ἐμέμφετο
ὅτι ὡρμηκότος αὐτοῦ εὖ ποιεῖν ὑμᾶς καὶ προ-
ῃρημένου μάλιστα τῶν Ἑλλήνων εὖ ποιεῖν
ὑμᾶς φίλους κτήσασθαι, αὐτοὶ κωλύετε·

ἀποδεχόμενοι τοὺς λόγους τῶν συκοφαντῶν τούτων καὶ χρήματα ἐκείνων αἰτούντων καὶ διαβαλλόντων· τοὺς γὰρ τοιούτους λόγους ὅταν ἀπαγγέλλωσι τοῖς ἀκη- η'
ὅτι κακῶς ἤκουσαν· ὑμᾶς δὲ ἀποδεχομένους μετα-
βάλλειν αὐτοῦ τὴν γνώμην, ὅταν ἄπιστος φαί-
νηται τούτοις ὧν προῄρηται εὐεργέτης εἶναι· ἐκέ-
λευσεν οὖν τοὺς λέγοντας ἐν τῷ δήμῳ, τιμω-
ρεῖν καὶ μὴ ἐπιτιμᾶν· οὐ γὰρ ἄξιον εἶναι εἰρήνην
λύειν· εἰ δέ τι μὴ καλῶς γέγραπται ἐν τῇ εἰρήνῃ,
τοῦτο ἐπανορθώσασθαι· ὡς ἅπαντα Φίλιππον
ποιήσοντα, ὅσα ἂν ὑμεῖς ψηφίσησθε· οὗτοι δὲ
διαβάλλουσι μέν, αὐτοὶ δὲ μηδὲν γράφωσι δι'
οὗ ἡ μὲν εἰρήνη λῦσαι, καὶ σὺ ταῦτα δὲ ἄπιστος ᾖ
Φίλιππος, μὴ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς τοιούτοις
λόγοις· καὶ τούτους τοὺς λόγους ὑμεῖς ἀκούοντες
ἀποδέχεσθε· καὶ δίκαια εἴφατε τὸν Πύθωνα
λέγειν, καὶ εὖ εἰδότα· ἔλεγε δὲ τούτους τοὺς λό-
γους οὐχ ὅπως λυθῇ ἡ εἰρήνη, ἀλλὰ
ἐκείνῳ συμφέροντα· καὶ οὐ πολλὰ χρήματα ἀνη-
λώκει ὥστε γενέσθαι· ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἐνθάδε
διδασκάλων προδεδιδαγμένος, οἳ οὐκ οἴ-
ονται εἶναι τὸν γράφοντα ἐναντία τῷ Φι-
λοκράτους ψηφίσματι τῷ ἀπολέσαντι Ἀμφί-
πολιν· ἐγὼ δ', ὦ Ἀθηναῖοι, παράνομον μὲν
οὐδὲν ἐτόλμησα γράψαι· τῷ δὲ Φιλοκράτους
ψηφίσματι ὄντι παρανόμῳ, τἀναντία
γέγραφα, ὡς ἐγὼ ἐπιδείξω· τὸ γὰρ ψήφισμα
τὸ τοῦ Φιλοκράτους, καθ' ὃ ὑμεῖς ἀπωλέσατε
Ἀμφίπολιν, ἐναντίον ἐστὶ τοῖς προτέροις ψη-
φίσμασι, καθ' ἃ ὑμεῖς ἐκτήσασθε ταύτην τὴν χώραν.

τοῦτο μὲν ἦν τὸ παράνομον ἦν τὸ ψήφισμα τὸ τοῦ
φιλοκράτους· καὶ οὐχ οἷόν τε ἦν τὸν τὰ ἔννομα γρά-
φοντα, τὰ αὐτὰ τῷ παρανόμῳ ψηφίσματι γράφειν· ἐ-
ναντία δὲ τοῖς προτέροις ψηφίσμασι τοῖς οὖσιν ἐν-
νόμοις καὶ σῴζουσι τὴν ἡμετέραν χώραν ταῦτα
γράφων, ἔννομα ταῦτ᾽ ἔγραψα καὶ ἐξήλεγξα τὸν φί-
λιππον, ὅτι ἐξηπάτα ὑμᾶς καὶ οὐκ ἐπανορθώ-
σασθαι ἐβούλετο τὴν εἰρήνην· ἀλλὰ τὸ ὑπὲρ ὑμῶν
λέγοντας ἀπίστους καταστῆσαι· καὶ ὅτι μὲν δοὺς τὴν
ἐπανόρθωσιν νῦν ἐξαρνός ἐστιν, ἅπαντες ἴστε,
φησὶ δὲ ἀμφίπολιν ἑαυτοῦ εἶναι· ὑμᾶς γὰρ ψηφί-
σασθαι ἐκείνου εἶναι, ὅτι ἐψηφίσασθαι ἔχειν αὐτὸν
ἃ εἶχεν· ὑμεῖς δὲ τὸ μὲν ψήφισμα τοῦτο ἐ-
ψηφίσασθε· οὐ μέντοι γε ἐκείνου εἶναι ἀμφίπολιν·
ἔστι γὰρ ἔχειν καὶ τὰ ἀλλότρια· καὶ οὐχ ἅπαντες οἱ
ἔχοντες τὰ αὑτῶν ἔχουσιν· ἀλλὰ πολλοὶ καὶ τὰ ἀλ-
λότρια κέκτηνται· ὥστε τοῦτό γε τὸ σόφισμα αὐτοῦ εὐ-
ηθές ἐστι· καὶ τοῦ μὲν φιλοκράτους ψηφίσματος,
μέμνηται· τῆς δὲ ἐπιστολῆς, ἣν πρὸς ὑμᾶς ἔπεμ-
ψεν ὅτε ἀμφίπολιν ἐπολιόρκει, ἐπιλέλησται, ἐν
ᾗ ὡμολόγει τὴν ἀμφίπολιν ὑμετέραν εἶναι· ἔφη
γὰρ ἐκπολιορκήσας ὑμῖν ἀποδώσειν, ὡς οὖσαν ὑ-
μετέραν, καὶ οὐ τῶν ἐχόντων· κἀκεῖνοι μέν, ὡς
ἔοικεν οἱ πρότερον ἐν ἀμφιπόλει οἰκοῦντες πρὶν
φίλιππον λαβεῖν, τὴν ἀθηναίων χώραν εἶχον·
ἐπειδὴ δὲ φίλιππος αὐτὴν ἔλαβεν, οὐ τὴν ἀθηναίων
χώραν· ἀλλὰ τὴν ἑαυτοῦ ἔχει· οὐδ᾽ ὄλυνθον,
γε· οὐδὲ ἀπολλωνίαν· οὐδὲ παλλήνην· οὐκ ἀλ-
λοτρίας· ἀλλὰ τὰς ἑαυτοῦ χώρας κέκτηται· ἆρα
ὑμῖν δοκεῖ πεφυλαγμένως ἅπαντα πρὸς ὑμᾶς

ὑμετέρ (margin, at line 6)

ὅτε ἐψηφίσασθε (margin, at line 13)

εἴληφ (margin, at line 27)

ἐπιστέλλει, ὅπως ἂν φαίνηται καὶ λέγων καὶ πράττων ἃ παρὰ πᾶσιν αὐτοῖς ὡμολόγηται δίκαια εἶναι, ἀλλ' οὐ σφόδρα καταπεφρονηκέναι, ὃς τὴν χώραν ἣν οἱ ἕλληνες καὶ ὁ βασιλεὺς ὁ περσῶν ἐψηφίσατο καὶ ὡμολόγησεν ὑμετέραν εἶναι, ταύτην φησὶν ἑαυτοῦ καὶ οὐχ ὑμετέραν εἶναι. περὶ δὲ τοῦ ἑτέρου ἐπανορθώματος, ὃ ὑμεῖς ἐν τῇ εἰρήνῃ ἐπηνορθώσασθε, τοὺς ἄλλους ἕλληνας ὅσοι μὴ κοινωνοῦσι τῆς εἰρήνης, ἐλευθέρους καὶ αὐτονόμους εἶναι· καὶ ἐάν τις ἐπ' αὐτοὺς στρατεύῃ, βοηθεῖν τοὺς κοινωνοῦντας τῆς εἰρήνης· ἡγούμενοι καὶ δίκαιον εἶναι τοῦτο καὶ φιλάνθρωπον· μὴ μόνον ἡμᾶς καὶ τοὺς συμμάχους τοὺς ἡμετέρους, καὶ φίλιππον καὶ τοὺς συμμάχους τοὺς ἐκείνου ἄγειν τὴν εἰρήνην· τοὺς δὲ μήτε ἡμετέρων ὄντας, μήτε συμμάχων φιλίππου, ἐν μέσῳ κεῖσθαι· καὶ ὑπὸ τῶν κρειττόνων ἀπόλλυσθαι, ἀλλὰ καὶ τούτοις διὰ τὴν ὑμετέραν εἰρήνην ὑπάρχειν σωτηρίαν· καὶ τῷ ὄντι εἰρήνην ἡμᾶς ἄγειν, καταθεμένους τὰ ὅπλα· τοῦτο τὸ ἐπανόρθωμα ὁμολογῶν ἐν τῇ ἐπιστολῇ ὡς ἀκούετε, δίκαιον εἶναι καὶ δέχεσθαι· φεραίων μὲν ἀφήρηται τὴν πόλιν· καὶ φρουρὰν ἐν τῇ ἀκροπόλει κατέστησεν· ἵνα δὴ αὐτόνομοι ὦσιν· ἐπὶ δὲ ἀμβρακίαν στρατεύεται· τὰς δὲ ἐν κασσωπίᾳ τρεῖς πόλεις, πανδοσίαν καὶ βούχεταν· καὶ ἐλάτειαν ἠλείων ἀποικίας, κατακαύσας τὴν χώραν, καὶ εἰς τὰς πόλεις βιασάμενος, παρέδωκεν ἀλεξάνδρῳ τῷ ἑαυτοῦ κηδεστῇ δουλεύειν· σφόδρα γε βούλεται τοὺς ἕλληνας ἐλευθέρους καὶ αὐτονόμους εἶναι, ὡς δηλοῖ τὰ ἔργα· περὶ δὲ τῶν ὑποσχέσεων ὧν ὑμῖν

διὰ τούτων ὑπισχνούμενος, ὡς μεγάλα ὑμᾶς εὐεργε-
τήσων, καὶ ταῦτα διαβάλλεσθαί με φησὶν αὐτοῦ ὡς δια-
βάλλοντα πρὸς τοὺς Ἕλληνας· οὐδὲν γὰρ ἡμῖν φησι
πώποτε ὑπεσχῆσθαι· οὕτως ἀναιδής ἐστιν ὅς γ' ἐν
ἐπιστολῇ γεγραφὼς ἣ ἐστὶν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ·
ὅτε ἐπὶ στόματι ἦν ὑμῖν ἡ εἰρήνη τοὺς αὐτοῦ ἀντιλέγοντας,
ἐὰν ἡ εἰρήνη γένηται· τοσαῦτα ὑμᾶς ἀγαθὰ ποιήσειν ἃ
γεγράφηκεν ἤδη, ἢ ἤδη τῆς εἰρήνης ἐσομένης· δῆλον
ὡς προεψηφισμένων καὶ ἑτοίμων ὄντων τῶν
ἀγαθῶν ἃ ἐμέλλομεν πείσεσθαι τῆς εἰρήνης ἐσο-
μένης· γενομένης δὲ τῆς εἰρήνης, ἃ μὲν ἡμᾶς
ἐμέλλομεν ἀγαθὰ πείσεσθαι, ἀποδῶρ ἐπί· φθορὰ
δὲ τῶν Ἑλλήνων τοσαύτη γέγονεν, ὅσην ὑμεῖς
ἴστε· ὑμῖν δὲ ἐν τῇ νῦν ἐπιστολῇ ὑπισχνεῖται, ἐὰν
τοῖς μὲν αὐτοῦ φίλοις καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ λέγουσι πι-
στεύητε, ἡμᾶς δὲ τοὺς διαβάλλοντας αὐτὸν πρὸς
ὑμᾶς τιμωρήσησθε, ὡς μεγάλα ὑμᾶς εὐεργετήσων ἂν·
τὰ μέντοι εὐεργετήματα τοιαῦτα ἔσται· οὔτε τὰ
ὑμέτερα ὑμῖν ἀποδώσει, αὐτοῦ γάρ φησιν εἶναι,
οὔτε ἐν τῇ οἰκουμένῃ αἱ δωρεαὶ ἔσονται, ἵνα
μὴ διαβληθῇ πρὸς τοὺς Ἕλληνας· ἀλλὰ καὶ ἄλλη
τις χώρα, ἢ ἄλλος τις τόπος, ὡς ἔοικε, φανήσεται
οὗ ὑμῖν αἱ δωρεαὶ δοθήσονται· περὶ δὲ τῶν ἐν τῇ
ἀρχῇ αἰχμαλώτων, ὑμῶν ἐχόντων παρὰ
ἐσομένων, καὶ λυτρῶν τῆς εἰρήνης, ἐπειδὴ οὐκ εἶχε
ὅτι εἴποι, ἀλλ' ἀδίκων φανερῶς ἐξελέγχεται· ἐπι-
στολὴν φησὶ περὶ τούτων ἕτοιμος εἶναι ἴσως καὶ
κοινῷ δικαστηρίῳ περὶ τῶν μόνων, οὐδὲν δὴ ἐπι-
τρόπων, ἀλλὰ ἀριθμὸς ἡμερῶν ἐστὶν ὅπερ ἴσων·
ἅπαντες γὰρ ἴσμεν τίνι μηνὶ καὶ ποίᾳ ἡμέρᾳ σε

ριον τεῖχος καὶ ἐργίσκη καὶ ἱερὸν ὄρος ἑάλω· οὐδὲ
ἀφανῆ ἐστι ταῦτα οὕτω πραχθέντα· οὐδὲ κρίσεως
δεόμενα, ἀλλὰ πᾶσι γνώριμα. τὸ πρότερος ὁ μὲν
ἐστὶν, ἐν ᾧ ἡ ἀρχὴ ἐγένετο ἢ ἐν ᾧ τὰ χωρία ἑάλω.
φησὶ δὲ καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἡμῖν ὅσοι ἐν τῷ πο
λέμῳ ἑάλωσαν, ἀποδεδωκέναι· ὃς τὸν μὲν καρύ
στιον τὸν πρόξενον τῆς ὑμετέρας πόλεως, ὑπὲρ οὗ
ὑμεῖς τρεῖς πρεσβείας ἐπέμψατε ἀπαιτοῦντες· τοῦ
τον τὸν ἄνδρα ἐκεῖνος οὕτω σφόδρα ὑμῖν ἐβού
λετο χαρίσασθαι, ὥστε ἀπέκτεινε καὶ οὐδ' ἀναίρε
δέδωκε σιν ἔδωκεν, ἵνα ταφῇ· περὶ δὲ χερρονήσου ἃ αὐτὸς
ἐπιστέλλει πρὸς ὑμᾶς, ἄξιόν ἐστιν ἐξετάσαι· ἔ
τι δὲ καὶ ἃ πράττει καὶ ταῦτα εἰδέναι· τὸν μὲν γὰρ τό
πον ἅπαντα τὸν ἔξω ἀγορᾶς ὡς αὑτοῦ ὄντα χω
καὶ ὑμῖν οὐδὲν προσήκοντα, δέδωκε καρποῦσθαι
ἀπολλωνίδῃ τῷ καρδιανῷ· καίτοι χερρονήσου οἱ
ὅροι εἰσὶν, οὐκ ἀγορά, ἀλλ' ὁ βωμὸς τοῦ διὸς τοῦ
ὁρίου· ὅς ἐστι μεταξὺ πτελεοῦ καὶ λευκῆς ἀκτῆς·
οὗ ἡ διωρυχὴ ἔμελλε χερρονήσου ἔσεσθαι· ὡς γ
τὸ ἐπίγραμμα τὸ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ διὸς τοῦ ὁρί
›› δηλοῖ· ἔστι δὲ καὶ τουτί· τὸν δὲ καθιδρύσαντο
›› θεῶν περικαλλέα βωμόν, λευκῆς καὶ πτελεοῦ μέ
›› σον ὅρον θέμενοι: ἐγγαίηται χώρης σημήϊ
›› ον· ἀμφοτέρης δὲ: αὐτὸς ἄναξ μακάρων ἐστὶ μέ
›› σος κρονίδης:- ταύτην μέντοι τὴν χώραν το
σαύτην οὖσαν, ὅσην οἱ πολλοὶ ὑμῶν ἴσασιν·
ὡς ἑαυτοῦ οὖσαν, τὴν μὲν αὐτὸς καρποῦται, τὴν
δὲ ἄλλοις δωρεὰν δέδωκεν· καὶ ἅπαντα τὰ κτή
ματα τὰ ὑμέτερα, ὑφ' αὑτῷ ποιεῖται· καὶ οὐ μό
νον τὴν ἔξω ἀγορᾶς χώραν σφετερίζεται, ἀλλὰ

καὶ πρὸς καρδιανούς, οἳ οἰκοῦσιν ἔξω ἀγορᾶς ἐπα-
γγέλλει ἐν τῇ νῦν ἐπιστολῇ ὡς δεῖ ὑμᾶς διαδικάζεσθαι
πρὸς καρδιανοὺς τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ ὑμετέρᾳ,
εἴ τι πρὸς αὐτοὺς διαφέρεσθε· διαφέρονται δὲ πρὸς
ὑμᾶς, ὅπερ ἔχετε ἐπεὶ μὴ προῦ ἑαυτῶν φασὶ τ(ὴν)
χώραν οἰκείαν οὖσαν, καὶ οὐχ ὑμετέραν· καὶ τὰ
μὲν ὑμέτερα εἶναι ἐγκτήματα λέγων ὡς ἐν ἀλ-
λοτρίᾳ· τὰ δὲ αὐτῶν ἐγκτήματα ὡς ἐν οἰκείᾳ· καὶ
ταῦτα ὑμέτερον πολίτην γεγράφθαι ἐν ψηφίσματι
τὶ καλλίππον παιανιέα· καὶ τοῦτο ἀληθῆ λέγουσιν·
ἔγραψε γάρ· καὶ ἐμοῦ γε αὐτὸν γραψαμένου
παρανόμων γραφὴν, ὑμεῖς ἀπεψηφίσασθε·
τοιγάρτοι ἀμφισβητήσιμον ὑμῶν τὴν χώραν
κατεσκευάκασιν· ὁπότε δὲ περὶ τούτου τολμήσαιτε
πρὸς καρδιανοὺς διαδικάζεσθαι, τί ἔτι ὑμετέρα
ἐστὶν ἁπάντων ἡ χώρα, ὅτι οὐ καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους
χερρονησίτας τὸ αὐτὸ δικαιουμένων; καὶ οὕτως
ὑβριστικῶς ὑμῖν κέχρηται, ὥστε φησὶν ἐὰν
μὴ θέλωσι διαδικάζεσθαι οἱ καρδιανοί, αὐτὸς
ἀναγκάσειν· ὡς ὑμῶν γε οὐκ ἂν δυναμένων, οὐ
δυνάμενος ἀναγκάσαι καρδιανοὺς ὑμῖν ποιῆσαι τὰ δίκαι-
α· ἐπειδὴ δὲ ὑμεῖς οὐ δύνασθε, αὐτός φησι τοῦτ'
ἀναγκάσειν αὐτοὺς ποιῆσαι· ἆρα οὐ μεγάλα φαί-
νεται ὑμᾶς εὐεργετῶν; καὶ ταύτην τὴν ἐπιστο-
λὴν τινὲς δ' ἔφασαν γεγράφθαι· οἳ πολὺ ἂν δι-
καιότερον ὑφ' ὑμῶν, ἢ φίλιππος μισοῖντο· ἐκεῖ-
νος μὲν γὰρ ἑαυτῷ κτώμενος καὶ δόξαν· καὶ με-
γάλα ἀγαθά, πάντα καθ' ὑμῶν πράττει· ὅσοι δὲ
ἀθηναῖοι ὄντες τῇ μὲν τῇ πατρίδι ἀλλὰ φιλίππῳ εὔ-
νοιαν ἐνδείκνυνται, προσήκει αὐτοὺς ὑφ' ὑμῶν

κακοὺς κακῶς ἀπολωλέναι· εἴπερ ὑμεῖς τὸν ἐγκέ-
φαλον ἐν τοῖς κροτάφοις, ἀλλὰ μὴ ἐν ταῖς πτέρναις
καταπεπατημένον φορεῖτε. ὑπόλοιπον μοί ἐστιν
ἔτι πρὸς ταύτην τὴν ἐπιστολὴν ἣν ἔχουσιν,
καὶ τοὺς λόγους τῶν πρέσβεων γράψαι τὴν ἀπό-
κρισιν ἣν ἡγοῦμαι δίκαιά τε εἶναι καὶ συμφέ-
ρουσαν ὑμῖν:—

ὑπόθεσις περὶ τῶν ἐν χερρονήσῳ:—

Ὁ λόγος οὗτος ὑπὲρ διοπείθους εἴρηται· καὶ ὡς ἐγκεκλημέ-
νος παρ' ἀθηναίοις κατηγορεῖται· ἦν μὲν γὰρ χερ-
ρόνησος ἡ πρὸς θρᾴκην τῶν ἀθηναίων κτῆμα
ἀρχαῖον· εἰς δὲ ταύτην ἀπέστειλαν κατὰ τοῦ φιλίπ-
που καὶ τοὺς κληρούχους ἑαυτῶν· ἔθος δὲ ἦν
τοῦτο παλαιὸν τοῖς ἀθηναίοις ὅσοι πένητες ἦσαν
αὐτῶν καὶ ἀκτήμονες οἴκοι, τούτους πέμπειν ἀποί-
κους εἰς τὰς πόλεις τὰς ἑαυτῶν· καὶ ἐλάμβανον
πεμπόμενοι ὅπλα τε ἐκ τοῦ δημοσίου, καὶ ἐφόδια·
καὶ νῦν τοίνυν τοῦτο γέγονε καὶ πεπόμφασιν ἀποί-
κους εἰς τὴν χερρόνησον στρατηγὸν αὐτοῖς δόντες
διοπείθην· οἱ μὲν οὖν ἄλλοι χερρονησῖται τοὺς
ἐπελθόντας ἐδέξαντο· καὶ μετέδωκαν αὐτοῖς
τῆς οἰκήσεως καὶ γῆς· καρδιανοὶ δὲ οὐκ ἐδέξαντο·
λέγοντες ἰδίαν χώραν οἰκεῖν καὶ οὐκ ἀθηναίων·
ἐνταῦθα οὖν διοπείθης ἐπολέμησε καρδια-
νοῖς· οἱ δὲ παρὰ φίλιππον καταφεύγουσιν· ὃς καὶ
ἐπέστειλεν ἀθηναίοις μὴ βιάζεσθαι καρδιανούς,
ὡς αὐτοῦ προσήκοντας· ἀλλὰ δικάσασθαι πρὸς
αὐτούς, εἴ τι φασὶν ἀδικεῖσθαι· ὡς δὲ οὐχ ὑπήκουον
τούτου οἱ ἀθηναῖοι, βοηθεῖν τοῖς καρδιανοῖς ἔπεμ-
ψεν· ἐφ' οἷς ἀγανακτήσας διοπείθης τοῦ φιλίππου

πρὸς ἐκείνῳ μικρὸν τὴν ἄνω θρᾴκην πολεμοῦντος πρὸς τὸν ὀδρυσῶν βασιλέα· τὴν παραλίαν θρᾴκην ὑπήκοον οὖσαν τοῦ μακεδόνος κατέδραμε καὶ ἐπόρθησε· καὶ ἔφθη πρὶν φίλιππον ἐπαγγελθῆναι ἀναχωρήσας εἰς τὴν χερρόνησον καὶ ἐν ἀσφαλεῖ γενόμενος. ὅθεν ὁ φίλιππος οὐ δυνηθεὶς ὅπλοις αὐτὸν ἀμύνασθαι, πέπομφεν ἐπιστολὴν πρὸς ἀθηναίους κατηγορῶν τοῦ στρατηγοῦ καὶ λέγων αὐτὸν παραβεβηκέναι τὴν εἰρήνην, ἄντικρυς. καὶ οἱ φιλιππίζοντες τῶν ῥητόρων, καταβοῶσι τοῦ διοπείθους· καὶ κολάζειν ἀξιοῦσιν αὐτόν. πρὸς οὓς ὁ δημοσθένης ἐναντιούμενος, δημηγορεῖ ὑπὲρ τοῦ διοπείθους ἰσχυρῶς· οὔτε γὰρ ἀδικεῖν αὐτὸν φασὶ πεποιηκέναι, φιλίππου γὰρ πολὺ πρότερου παραβάντος τὴν εἰρήνην καὶ ἀδικοῦντος τὴν τῶν ἀθηναίων πόλιν, ἢ πῶς καὶ τοῦτον ἔργα πολεμίου διαπράττεσθαι· οὔτε συμφέρειν λέγει τοῖς ἀθηναίοις καταλῦσαι τὸν στρατηγὸν καὶ διαλῦσαι τὴν ὑπ' ἐκείνου δύναμιν· ἥτις νῦν ἀποκρούεται χερρονήσου φίλιππον. τὸ δὲ ὅλον ἐπὶ πόλεμον παρακαλεῖ· καὶ τὴν φιλίππου πολλὴν ποιεῖται κατηγορίαν· ὡς ἀδικοῦντος καὶ παρασπονδοῦντος καὶ τοῖς ἀθηναίοις καὶ τοῖς ἕλλησιν ἐπιβουλεύοντος·

δει μὲν ὦ ἀθηναῖοι τοὺς λέγοντας ἅπαντας ἐν ὑμῖν μήτε πρὸς ἔχθραν ποιεῖσθαι λόγον μηδένα, μήτε πρὸς χάριν· ἀλλ' ὃ βέλτιστον ἕκαστος ἡγεῖτο, τοῦτο ἀποφαίνεσθαι. ἄλλως τε καὶ περὶ κοινῶν πραγμάτων καὶ μεγάλων ὑμῶν βουλευομένων· ἐπειδὴ δὲ ἔνιοι τὰ

μὲν φιλονεικεῖν, τὰ δὲ ἤδη τινὶ δυνατὰ πράττειν παρόντα
λέγειν. ὑμᾶς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοὺς πολλοὺς δὴ τἆλλα
πάντα ἀφέντας, ὃ τῇ πόλει νομίζετε συμφέρειν
καὶ ψηφίζεσθαι ταῦτα καὶ ψηφίσασθαι καὶ πράττειν. ἡ μὲν οὖν
σπουδὴ περὶ τῶν ἐν χερρονήσῳ πραγμάτων
ἐστὶ καὶ τῆς στρατείας· ἣν ἑνδέκατον μῆνα τουτονὶ
φίλιππος ἐν θρᾴκῃ ποιεῖται· τῶν δὲ λόγων οἱ
πλεῖστοι περὶ ὧν διοπείθης πράττει καὶ μέλλει
ποιεῖν εἰρήκασιν· ἐγὼ δὲ ὅσα μέν τις αἰτιᾶται τι-
να τούτων οὓς κατὰ τοὺς νόμους ἐφ' ὑμῖν ἐστιν ὁ-
ταν βούλησθε κολάζειν καὶ νῦν ἤδη δοκεῖ καὶ μὴ
πρὶν ἐπίσχωσι περὶ αὐτοῦ γνῶναι τὴν ψῆφον,
ἡγοῦμαι· καὶ οὐ πάνυ δεῖ περὶ τούτων οὔτ' ἐμὲ
οὔτε ἄλλον οὐδένα ἰσχυρίζεσθαι· ὅσα δὲ ἐχθρὸς
ὑπάρχων τῇ πόλει φίλιππος καὶ σὺν δυνάμει πολλῇ
περὶ ἑλλήσποντον ὢν πειρᾶται προλαβεῖν, καὶ
ἂν ἅπαξ ὑστερίσωμεν, οὐκέτι ἕξομεν σῶσαι·
περὶ τούτων δέ οἶμαι τὴν ταχίστην συμφέρειν
βουλεύσασθαι καὶ παρασκευάσασθαι καὶ μὴ τοῖς
τῶν ἄλλων θορύβοις καὶ ταῖς κατηγορίαις ἀπὸ
τούτων ἀποδρᾶναι· πολλὰ δὲ θαυμάζων τῶν
εἰωθότων λέγεσθαι παρ' ὑμῖν, οὐδενὸς ἧττον
ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τεθαύμακα ὃ καὶ πρῴην τινὸς
ἤκουσα, εἰπόντος ἐν τῇ βουλῇ· ὡς ἄρα δεῖ
τὸν συμβουλεύοντα ἢ πολεμεῖν ἁπλῶς, ἢ
τὴν εἰρήνην ἄγειν συμβουλεύειν· ἔστι δὲ ἢ
μὲν ἡσυχίαν φίλιππος ἄγει, καὶ μήτε τῶν ἡμετέρων
μηδὲν ἔχει παρὰ τὴν εἰρήνην μηδὲν μήτε
συγκατασκευάζεται πάντας ἀνθρώπους ἐφ' ἡμᾶς,
οὐ δεῖ δὴ λέγειν· ἀλλ' ἁπλῶς εἰρήνην ἀκτέον·

καὶ τὰ παρ' ὑμῶν ἕτοιμ' ὑπάρχοντα ὁρῶ· ἃ δὲ
ἂν μὲν ὠμόσαμεν ἡμεῖς καὶ ἐφ' οἷς τὴν εἰρήνην
ἐποιησάμεθα, ἐστὶν ἰδεῖν καὶ γεγραμμένα κεῖται·
φαίνεται δὲ ἀπ' ἀρχῆς ὁ Φίλιππος πρὶν Διοπείθην
ἐκπλεῦσαι καὶ τοὺς κληρούχους, οὓς νῦν αἰτιῶν-
ται πεποιηκέναι τὸν πόλεμον· πολλὰ μὲν τῶν
ἡμετέρων ἀδίκως εἰληφώς· ὑπὲρ ὧν ψηφίσ-
ματα ὑμέτερα ἐγκαλοῦντα ταυτί· παρὰ
δὲ τὸν ἄλλον χρόνον συνεχῶς τὰ τῶν ἄλλων
Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων λαμβάνων, καὶ ἐφ'
ὑμᾶς συσκευαζόμενος, τί τοῦτο λέγουσιν ἡμᾶς
πολεμεῖν ἅπαντας ἢ ἄγειν εἰρήνην δεῖν· οὐ γὰρ
αἵρεσίς ἐστιν ἡμῖν τοῦ πράγματος, ἀλλ' ὑπο-
λείπεται τὸ δικαιότατον καὶ ἀναγκαιότατον
τῶν ἔργων, ὃ ὑπερβαίνουσιν ἑκόντες οὗτοι·
τί οὖν ἐστι τοῦτο, ἀμύνασθαι τὸν πρότερον
πολεμοῦντα ἡμῖν· πλὴν εἰ μὴ τοῦτο λέγουσιν,
ὡς ἕως ἂν ἀπέχηται τῆς Ἀττικῆς καὶ
τοῦ Πειραιῶς ὁ Φίλιππος, οὔτε ἀδικεῖ τὴν
πόλιν, οὔτε ποιεῖ πόλεμον· εἰ δ' ἐν τούτῳ τὰ
δίκαια τίθενται καὶ τὴν εἰρήνην ταύτην ὁ-
ρίζονται, ὅτι μὲν δήπου οὔθ' ὅσια οὔτε
ἀνεκτὰ λέγουσιν, οὔτε ὑμῖν ἀσφαλῆ δῆλον
ἐστὶ πᾶσιν· οὐ μὴν ἀλλὰ ἐναντία συμβαίνει
ταῖς κατηγορίαις, ἃς Διοπείθους κατηγοροῦσι,
καὶ αὐτὰ ταῦτα λέγειν αὐτούς· τί γὰρ δήπο-
τε τῷ μὲν Φιλίππῳ πάντα τὰ ἄλλα ποιεῖν
ἐξουσίαν δώσομεν, ἐὰν τῆς Ἀττικῆς ἀπέ-
χηται, τῷ Διοπείθει δέ, οὐδὲ βοηθεῖν τοῖς
Θρᾳξὶν ἐξέσται· ἢ πόλεμον ποιεῖν αὐτὸν φή-

σομεν· ἀλλὰ νὴ Δία ταῦτα μὲν ἐξελέγχονται, δεινὰ
δὲ ποιοῦσιν οἱ ξένοι περιπλέοντες τὸν Ἑλλήσπον
τον· καὶ Διοπείθης ἀδικεῖ κατάγων τὰ πλοῖα· καὶ
δεῖ μὴ ἐπιτρέπειν αὐτῷ· ἔστω· γιγνέσθω ταῦτα· οὐ
δὲν ἀντιλέγω· οἶμαι μέντοι δεῖν, εἴπερ ὡς ἀληθῶς
ἐπὶ πᾶσι δικαίοις ταῦτα συμβουλεύουσιν, ὥσπερ
τὴν ὑπάρχουσαν τῇ πόλει δύναμιν καταλῦσαι ζη
τοῦσι, τὸν ἐφεστηκότα καὶ πορίζοντα χρήματα ταύ
τῃ διαβάλλοντες ἐν ὑμῖν, οὕτω τὴν Φιλίππου δύ
ναμιν δεῖξαι διαλυθησομένην, ἐὰν ὑμεῖς ταῦτα
πεισθῆτε· εἰ δὲ μὴ σκοπεῖτε ὅτι οὐδὲν ἄλλο
ποιοῦσιν, ἢ καθιστᾶσι τὴν πόλιν εἰς τὸν αὐτὸν τρό
πον δι' οὗ τὰ παρόντα πράγματα ἀπολώλεν·
ἴστε γὰρ δήπου τοῦτο ὅτι οὐδενὶ τῶν πάντων πλέ
ον κεκράτηκε τῆς πόλεως Φίλιππος, ἢ τῷ πρό
τερος πρὸς τοῖς πράγμασι γίγνεσθαι· ὁ μὲν γὰρ
ἔχων δύναμιν ἀεὶ συνεστηκυῖαν περὶ αὐτὸν,
καὶ προειδὼς ἃ βούλεται πράξειν, ἐξαίφνης
ἐφ' οὓς ἂν αὐτῷ δόξῃ πάρεστιν· ὑμεῖς δ' ἐπειδὰν
πυθώμεθά τι γιγνόμενον, τηνικαῦτα θορυβού-
μεθα καὶ παρασκευαζόμεθα· εἶτα, οἶμαι, συμ-
βαίνει τῷ μὲν ἐφ' ἃ ἂν ἔλθῃ, ταῦτα ἔχειν κα
τὰ πολλὴν ἡσυχίαν· ὑμῖν δὲ ὑστερίζειν καὶ ὅσα
ἂν δαπανήσωμεν μάτην ἀνηλωκέναι· καὶ
τὴν μὲν ἔχθραν καὶ τὸ βούλεσθαι κωλύειν ἐν-
δεδεῖχθαι· ὑστερίζοντας δὲ τῶν ἔργων, αἰσχύνην
προσοφλισκάνειν· μὴ τοίνυν ἀγνοεῖτ', ὦ ἄνδρες Ἀθη
ναῖοι, ὅτι νῦν τἄλλα μὲν ἐστὶ λόγοι ταῦτα καὶ
προφάσεις, πράττεται δὲ τοῦτο καὶ κατασκευάζε(ται)
ὅπως ὑμῶν μὲν οἴκοι μενόντων, ἔξω δὲ μὴ

δὲ μιᾶς οὔσης τῇ πόλει δυνάμεως μετὰ πάσης
ἡσυχίας ἅπανθ' ὅσα βούλεται Φίλιππος δι-
οικήσεται. θεωρεῖτε γὰρ τὸ παρὸν πρῶτον ὅ
γίνεται· νυνὶ δύναμιν μεγάλην ἐκεῖνος ἔχων,
ἐν Θρᾴκῃ διατρίβει· καὶ μεταπέμπεται πολλήν,
ὥς φασιν οἱ παρόντες, ἀπὸ Μακεδονίας καὶ
Θετταλίας. ἂν οὖν περιμείνας τοὺς ἐτησίας
ἐπὶ Βυζάντιον ἐλθὼν πολιορκῇ, πρῶτον μὲν
οἴεσθε τοὺς Βυζαντίους μενεῖν ἐπὶ τῆς αὐτῆς
ἀνοίας, ὥσπερ νῦν· καὶ οὔτε παρακαλέσειν ὑ-
μᾶς, οὔτε βοηθεῖν αὑτοῖς ἀξιώσειν· ἐγὼ μὲν : βοηθεῖν
οὐκ οἶμαι· ἀλλὰ καὶ εἴ τισι μᾶλλον ἀπιστοῦσιν
ἢ ὑμῖν, καὶ τούτοις εἰσφρήσεσθαι μᾶλλον, ἢ ἐκεί-
νῳ παραδώσειν τὴν πόλιν, ἄνπερ μὴ φθάσῃ
λαβὼν αὐτούς· οὐκοῦν ἐὰν μὲν ἡμεῖς μὴ δυνώμεθ'
ἐνθένδε ἀναπλεῦσαι, ἐκεῖ μηδεμιᾶς ὑπαρχ-
ούσης ἑτοίμου βοηθείας, οὐδὲν αὐτοὺς ἀπολωλέναι
κωλύσει· νὴ Δία κακοδαιμονοῦσι γὰρ ἄνθρωποι καὶ
ὑπερβάλλουσιν ἀνοίᾳ· πάνυ γε· ἀλλ' ὅμως
αὐτοὺς δεῖ σῶς εἶναι· συμφέρει γὰρ τῇ πόλει· καὶ
μὴν οὐδὲ ἐκεῖνο ἄδηλόν ἐστιν ὑμῖν ὡς ἐπὶ
Χερρόνησον οὐχ ἥξει· ἀλλ' ἔτι κἀκ τῶν ἐπι-
στολῶν δῆλον ὅπου τὰ νῦν, ὧν ἔπεμψε πρὸς ὑμᾶς,
ἀμυνεῖσθαί φησι τοὺς ἐν Χερρονήσῳ· ἂν
μὲν τοίνυν ᾖ τὸ συνεστηκὸς τοῦτο στράτευμα,
καὶ τῇ χώρᾳ βοηθῆσαι δυνήσεται, καὶ τῶν ἐκεί-
νου τι κακῶς ποιῆσαι· ἂν δὲ ἅπαξ διαφθαρή-
σεται καὶ διαλυθήσεται, τί ποιήσομεν, ἂν ἐπὶ
Χερρόνησον ἄγῃ· κρινοῦμεν Διοπείθην· νὴ
Δία καὶ τί, τὰ πράγματα ἔσται βελτίω· ἀλλὰ

ἐνθένδε βοηθήσομεν αὐτοῖς· ἂν δὲ ὑπὸ τῶν πνευ
μάτων κωλυθῶμεν· ἀλλὰ μὰ δία οὐχ ἥξει· καὶ τίς ἐγ
γυητής ἐστὶ τούτου· ἆρ' ὁρᾶτε καὶ λογίζεσθ', ὦ ἄν
δρες ἀθηναῖοι, τὴν ἐπιοῦσαν ὥραν τοῦ ἔτους, εἰς ἣν ἔρη
μον τινὲς οἴονται δεῖν τὸν ἑλλήσποντον ὑμῶν
ποιῆσαι καὶ παραδοῦναι φιλίππῳ; τί δ' ἂν ἀπελ
θὼν ἐκ θράκης, καὶ μηδὲ προσελθὼν χερρον
νήσῳ μηδὲ βυζαντίῳ· καὶ γὰρ ταῦτα λογίζεσθε
ἐπὶ χαλκίδα καὶ μέγαρα ἥκοι τὸν αὐτὸν τρόπον
ὅνπερ εἰς ὠρεὸν πρῴην, πότερον κρεῖττον ἐνθά
δε αὐτὸν ἀμύνασθαι καὶ προσελθεῖν τὸν πόλεμον
πρὸς τὴν ἀττικὴν ἐᾶσαι, ἢ κατασκευάζειν ἤδη
τινὰ ἀσχολίαν αὐτῷ· ἐγὼ μὲν οἶμαι τοῦτο· ταῦ
τα τοίνυν ἅπαντας εἰδότας καὶ λογιζομένους, χρὴ
μὰ δία οὐχ ἣν διοπείθης πειρᾶται δύναμιν τῇ
πόλει παρασκευάζειν, ταύτην βασκαίνειν καὶ
διαλύειν πειρᾶσθαι, ἀλλὰ ἑτέραν αὐτοὺς προσ
παρασκευάζειν· καὶ συνευποροῦντας ἐκείνῳ
χρημάτων· καὶ τἆλλα οἰκείως συναγωνιζομένους.
εἰ γάρ τις ἔροιτο φίλιππον εἰπέ μοι, πότερα βούλοιο
τούτους τοὺς στρατιώτας οὓς διοπείθης νῦν ἔχει τοὺς
ὁποίους τινὰς οὖν· οὐδὲν γὰρ ἀντιλέγω, εὐθηνεῖν
καὶ παρὰ ἀθηναίοις εὐδοξεῖν καὶ πλείους γίνεσθαι
τῆς πόλεως συναγωνιζομένης, ἢ διαβαλλόντων
τινῶν καὶ κατηγορούντων διασπασθῆναι καὶ
διαφθαρῆναι, τοῦτο ἂν οἶμαι φήσειεν. εἶτα ἃ
φίλιππος ἂν εὔξαιτο τοῖς θεοῖς, ταῦτα ὑμῶν τι
νὲς ἐνθάδε πράττουσιν. εἶτα ἔτι ζητεῖτε πόθεν
τὰ τῆς πόλεως ἀπόλωλεν ἅπαντα; βούλομαι
τοίνυν ὑμᾶς μετὰ παρρησίας ἐξετάσαι τὰ παρόντα

πράγματα τῇ πόλει· καὶ σκέψασθαι τί ποιοῦμεν αὐ-
τοὶ νῦν· καὶ ὅπως χρώμεθα αὐτοῖς· ἡμεῖς οὔτε
χρήματα εἰσφέρειν βουλόμεθα, οὔτε αὐτοὶ στρατεύ-
εσθαι τολμῶμεν· οὔτε τῶν κοινῶν ἀπέχεσθαι
δυνάμεθα· οὔτε τὰς συντάξεις Διοπείθει δίδομεν·
οὔτε ὅσα ἂν αὐτὸς αὑτῷ πορίσηται ἐπαινοῦμεν·
ἀλλὰ βασκαίνομεν καὶ σκοποῦμεν, πόθεν καὶ
τί μέλλει ποιεῖν· καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, οὔτε ἐπει-
δήπερ οὕτως ἔχομεν, τὰ ἡμέτερα αὐτῶν πρά-
ττειν ἐθέλομεν, ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς λόγοις τοὺς
τῆς πόλεως λέγοντας ἀξίως ἐπαινοῦμεν·
ἐν δὲ τοῖς ἔργοις τοῖς ἐναντιουμένοις τούτοις
συναγωνιζόμεθα· ὑμεῖς μέντοι εἰώθατε ἑκά-
στοτε τὸν παριόντα ἐρωτᾶν, τί οὖν χρὴ ποιεῖν·
ἐγὼ δὲ ὑμᾶς ἐρωτῆσαι βούλομαι, τί οὖν χρὴ λέγειν·
εἰ γὰρ μήτε εἰσοίσετε μήτε αὐτοὶ στρατεύσεσθε, μή-
τε τῶν κοινῶν ἀφέξεσθε, μήτε τὰς συντάξεις
Διοπείθει δώσετε, μήτε ὅσα ἂν αὐτὸς αὑτῷ πο-
ρίσηται ἐάσετε, μήτε τὰ ὑμέτερα αὐτῶν πρά-
ττειν ἐθελήσετε, οὐκ ἔχω τί λέγω· οἱ γὰρ ἤδη το-
σαύτην ἐξουσίαν τοῖς αἰτιᾶσθαι καὶ διαβάλλειν
βουλομένοις δόντε ἀκροᾶσθε, πάν τις λέγῃ ὅτι
τοίνυν δύναται ταῦτα ποιεῖν, ἐνίους μαθεῖν ὑμᾶς
δεῖ· λέξω δὲ μετὰ παρρησίας· καὶ γὰρ οὐδ' ἂν ἄλλως
δυναίμην· ἅπαντες ὅσοι πώποτε ἐκπεπλεύκασι
παρ' ὑμῶν στρατηγοί, ἢ ἐγὼ πάσχειν ὁτιοῦν τιμῶ-
μαι· ἢ παρὰ Χίων καὶ παρὰ Ἐρυθραίων, καὶ παρ'
ὧν ἂν ἕκαστοι δύνωνται τούτων τῶν τὴν Ἀσίαν
οἰκούντων λέγω, χρήματα λαμβάνουσι· λαμβά-
νουσι δὲ οἱ μὲν ἔχοντες μίαν ἢ δύο ναῦς ἐλάττον·

οἱ δὲ μείζω δυνάμενοι, πλείονα· καὶ διδόασιν οἱ διδόντες
οὔτε τὰ μικρὰ οὔτε τὰ πολλὰ ἀντ᾽ οὐδενός· οὐ γὰρ οὕτω
μαίνονται· ἀλλ᾽ ὠνούμενοι μὴ ἀδικεῖσθαι τοὺς παρ᾽ αὐ-
τῶν ἐκπλέοντας ἐμπόρους, μὴ συλᾶσθαι, παρα-
πέμπεσθαι τὰ πλοῖα τὰ ἑαυτῶν· τὰ τοιαῦτα· φασὶ
δὲ εὐνοίας διδόναι· καὶ τοῦτο τοὔνομα ἔχει τὰ λήμμα-
τα ταῦτα· καὶ δὴ καὶ νῦν τῷ Διοπείθει στράτευμα
ἔχοντι, σαφῶς ἐστι τοῦτο δῆλον· ὅτι δώσουσι χρή-
ματα πάντες οὗτοι· πόθεν γὰρ οἴεσθε ἄλλοθεν τὸν
μήτε λαβόντα παρ᾽ ὑμῶν μηδὲν μήτε αὐτὸν ἔχοντα,
ὁπόθεν μισθοδοτήσει στρατιώτας τρέφειν· ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ; οὐκ ἔστι ταῦτα· ἀλλ᾽ ἀφ᾽ ὧν ἀγείρει καὶ προ-
σαιτεῖ καὶ δανείζεται, ἀπὸ τούτων διάγει· οὐδὲν
οὖν ἄλλο ποιοῦσιν οἱ κατηγοροῦντες ἐν ὑμῖν, οἱ προ-
λέγουσιν ἅπασι μηδὲ ὁτιοῦν ἐκείνῳ διδόναι·
ὡς καὶ τοῦ μελλῆσαι δώσοντι δίκην· μή τι ποιήσαν-
τί γε, ἢ καταπρᾶξαι ἐκεῖνο· τοῦτό ἐστιν ὁ λόγος·
μέλλει πολιορκεῖν· τοὺς Ἕλληνας ἐκδίδωσιν· μέλει
γάρ τινι τούτων τῶν τὴν Ἀσίαν οἰκούντων Ἑλλήνων·
ἄμεινον μέντ᾽ ἂν εἶεν τῶν ἄλλων ἢ τῆς πατρίδος κήδε-
σθαι· καὶ τό γε εἰς Ἑλλήσποντον ἐκπέμπειν ἕτερον
στρατηγόν, τοῦτό ἐστιν· εἰ γὰρ δεινὰ ποιεῖ Διοπείθης
καὶ κατάγει τὰ πλοῖα, μικρόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μικρὸν πι-
νάκιον ταῦτα πάντα κωλῦσαι δύναιτο ἄν· καὶ λέ-
γουσιν οἱ νόμοι ταῦτα· τοὺς ἀδικοῦντας εἰσαγγέλλειν·
οὐ μὰ Δία δαπάναις καὶ τριήρεσι τοσαύταις ἡμᾶς
αὐτοὺς φυλάττειν· ἐπεὶ τοῦτό γ᾽ ἐστὶν ὑπερβολὴ μα-
νίας· ἀλλ᾽ ἐπὶ μὲν τοὺς ἐχθρούς, οὓς οὐκ ἔστι λαβεῖν
ὑπὸ τοῖς νόμοις, καὶ στρατιώτας τρέφειν καὶ τριή-
ρεις ἐκπέμπειν καὶ χρήματα εἰσφέρειν· καὶ ἀναγ-

: οὗτοι: ἀντὶ τοῦ
ἐστὶ τοῦτο σημαίνειν·

κατόν ἐστιν· ἐπειδὰν ὑμᾶς αὐτοὺς ψήφισμα ἐπαγγε- ἢ σαγγελία
λία· πάραλος· ταῦτά ἐστιν ἱκανά· ταῦτα ἦν εὖ φρο-
νούντων ἀνθρώπων· ἐπηρεαζόντων δὲ καὶ διαφθειρόν-
των τὰ πράγματα, ἃ νῦν οὗτοι ποιοῦσι· καὶ τὸ μὲν
τούτου, τινὰς εἶναι τοιούτους ἐν δήμῳ ὄντας, οὐ δεινόν
ἐστιν· ἀλλ᾽ ὑμεῖς οἱ καθήμενοι οὕτως ἤδη διάκει-
σθε, ὥστε εἰ μέν τις εἴπῃ παρελθὼν, ὅτι Δι-
οπείθης ἐστὶ πάντων τῶν κακῶν αἴτιος ἢ Χάρης
ἢ Ἀριστοφῶν· ἢ ὃν ἂν τῶν πολιτῶν εἴπῃ τις, εὐθέ-
ως φατὲ καὶ θορυβεῖτε ὡς ὀρθῶς λέγει· ἐὰν δὲ παρελ-
θὼν λέγῃ τις τἀληθῆ, ὅτι ληρεῖτε ὦ Ἀθη-
ναῖοι πάντων καὶ τῶν πραγμάτων τούτων, Φίλιπ-
πος ἐστὶν αἴτιος· εἰ γὰρ ἐκεῖνος ἦγεν ἡσυχίαν, οὐ-
δὲν ἂν ἦν πρᾶγμα τῇ πόλει, ὡς μὲν οὐκ ἀληθῆ ταῦ-
τά ἐστιν, οὐκ ἔχετε ἀντιλέγειν· ἄχθεσθαι δέ μοι
δοκεῖτε καὶ ὥσπερ ἀπολλύναι τι νομίζειν· αἴτιον
δὲ τοῦτο καί μοι πρὸς θεῶν, ὅταν ὑπὲρ τοῦ βελ-
τίστου λέγω, ἐᾶτε παρρησίαν· παρεσκευάκασιν
ὑμᾶς ἐκ πολλοῦ τῶν πολιτευομένων ἔνιοι ἐν
μὲν ταῖς ἐκκλησίαις φοβεροὺς καὶ χαλεπούς·
ἐν δὲ ταῖς παρασκευαῖς ταῖς τοῦ πολέμου
ῥᾳθύμους καὶ εὐκαταφρονήτους· ἂν μὲν οὖν
τὸν αἴτιον εἴπῃ τις, ὃν ἴστε ὅτι λήψεσθε παρ᾽ ὑ-
μῖν αὐτοῖς, φατέ· καὶ βούλεσθε· ἂν δὲ τοιοῦτον
λέγῃ τις ὃν κρατήσαντες τοῖς ὅπλοις, ἄλλως δ᾽ οὐκ ἔν-
εστι κολάσαι, οὐκ ἔχετε οἶμαι, τί ποιήσετε· ἐξε-
λεγχόμενοι δ᾽ ἄχθεσθε· ἐχρῆν δὲ ὦ Ἀθηναῖοι τοὐ-
ναντίον, ἢ νῦν ἅπαντας τοὺς πολιτευομένους
ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις πρᾴους καὶ φιλανθρώπους
ὑμᾶς ἐθίζειν εἶναι· πρὸς γὰρ ὑμᾶς αὐτοὺς καὶ

τοὺς συμμάχους, ἐν ταύταις ἐστὶ τὰ δίκαια· ἂν δέ τι
παρασπᾶσαι ταῖς τοῦ πολεμίου, φοβεροὺς τοῖς χα-
λεποὺς ἐπιδεικνύναι· πρὸς γὰρ τοὺς ἐχθροὺς καὶ
τοὺς ἀντιπάλους, ἐν ἐκείναις ἐστὶν ὁ ἀγών· νῦν δὲ
δημαγωγοῦντες ὑμᾶς καὶ χαριζόμενοι καθ' ὑπερβο-
λήν, οὕτω διατεθήκασιν, ὥστε ἐν μὲν ταῖς ἐκκλη-
σίαις τρυφᾶν καὶ κολακεύεσθαι πάντα πρὸς ἡδονὴν
ἀκούοντας· ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς γιγνομένοις
περὶ τῶν ἐσχάτων ἤδη κινδυνεύειν· φέρε γὰρ πρὸς
Διός, εἰ λόγον ὑμᾶς ἀπαιτήσειεν οἱ Ἕλληνες ὧν νῦν
παρήκατε καιρῶν διὰ ῥᾳθυμίαν, καὶ ἔροιντο ὑμᾶς·
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πέμπετε ὡς ἡμᾶς ἑκάστοτε πρέσβεις
καὶ λέγετε ὡς ἐπιβουλεύει Φίλιππος ἡμῖν
καὶ πᾶσι τοῖς Ἕλλησι· καὶ ὡς φυλάττεσθαι δεῖ
τὸν ἄνθρωπον καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα· ἀνάγκη φάσκειν
καὶ ὁμολογεῖν, ποιοῦμεν γὰρ ταῦτα· εἶτα ὦ πάν-
των ἀνθρώπων φαυλότατοι, δέκα μῆνας ἀπογενομέ-
νου τοῦ ἀνθρώπου, καὶ νόσῳ καὶ χειμῶνι καὶ πολέμοις
ἀποληφθέντος, ὥστε μὴ ἂν δύνασθαι ἐπανελ-
θεῖν οἴκαδε, οὔτε τὴν Εὔβοιαν ἠλευθερώσατε, οὔ-
τε τῶν ὑμετέρων αὐτῶν οὐδὲν ἀνεσώσασθε·
ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ὑμῶν οἴκοι μενόντων, σχολὴν
ἀγόντων, ὑγιαινόντων, εἰ δὴ τοὺς τὰ τοιαῦτα ποι-
οῦντας ὑγιαίνειν φήσαι, δύο ἐν Εὐβοίᾳ κατέστησε
τυράννους· τὸν μὲν, ἀπαντικρὺ τῆς Ἀττικῆς
ἐπιτειχίσας· τὸν δ' ἐπὶ Σκίαθον· ὑμεῖς δ' οὐ-
δὲ ταῦτα ἀπελύσασθε· εἰ μηδὲν ἄλλο ἐβούλε-
σθε· ἀλλ' ἐάκατε· καὶ ἀφέστατε δῆλον ὅτι αὐτῷ
καὶ φανερὸν πεποιήκατε· ὅτι οὐδ' ἂν δεκάκις
ἀποθάνῃ, οὐδὲν μᾶλλον ὑμεῖς κινήσεσθε·

ποιῶν πρεσβεύεσθε καὶ κατηγορεῖτε καὶ πρά-
γματα ὑμῖν παρέχετε· ἂν ταῦτα λέγωσι, περὶ οὗ-
μεν ἤτι φήσομεν ἄνδρες ἀθηναῖοι· ἐγὼ μὲν
γὰρ οὐχ ὁρῶ. εἰσὶ τοίνυν τινές, οἳ τὸ τὰ ἐξε-
λέγχαν τὸν παριόντα οἴονται ἐκποδὼν ἐρω-
τήσωσι τί οὖν χρὴ ποιεῖν· οἷς ἐγὼ μὲν τὸ δι-
καιότατον καὶ ἀληθέστατον τοῦτο ἀποκρινοῦ-
μαι· ταῦτα μὴ ποιεῖν ἃ νυνὶ ποιεῖτε· οὐ μὴν,
ἀλλὰ καὶ καθ᾿ ἕκαστον ἀκριβῶς ἐρῶ· καὶ ὅπως
ὥσπερ ἐρωτῶσι προθύμως, οὕτω καὶ ποιεῖν ἐθε-
λήσωσι. πρῶτον μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοῦτο παρ᾿ ὑμῖν
αὐτοῖς βεβαίως γνῶναι· ὅτι τῇ πόλει φίλιππος
πολεμεῖ καὶ τὴν εἰρήνην λέλυκε· καὶ παύ-
σασθαι περὶ τούτου κατηγοροῦντας ἀλλήλων·
καὶ κακόνους μέν ἐστι καὶ ἐχθρὸς ὅλῃ τῇ πόλει,
καὶ τῷ τῆς πόλεως ἐδάφει· προσθήσω δὲ καὶ
τοῖς ἐν τῇ πόλει πᾶσιν ἀνθρώποις· καὶ τοῖς μάλιστα
οἰομένοις αὐτῷ χαρίζεσθαι· εἰ δὲ μή, σκεψάσθω-
σαν εὐθυκράτη καὶ λασθένη τοὺς ὀλυνθίους·
οἳ δοκοῦντες οἰκειότατα αὐτῷ διακεῖσθαι·
ἐπειδὴ τὴν πόλιν προὔδοσαν, πάντων κάκι-
στ᾿ ἀπολώλασιν· οὐδενὶ μέντοι μᾶλλον, ἢ τῇ
πολιτείᾳ πολεμεῖ· οὐδ᾿ ἐπιβουλεύει· καὶ
σκοπεῖ μᾶλλον οὐδὲ ἓν τῶν πάντων ἢ ὅπως
ταύτην καταλύσῃ· καὶ τοῦτο εἰκότως τρό-
πον τινὰ νῦν γε πράττει· οἶδε γὰρ ἀκριβῶς,
ὅτι οὐδ᾿ ἂν πάντων τῶν ἄλλων γένηται κύ-
ριος, οὐδέν ἐστιν αὐτῷ βεβαίως ἕως
ἂν ὑμεῖς δημοκρατῆσθε· ἀλλ᾿ ἐάν ποτε συμβῇ
τι πταῖσμα ἃ πολλὰ ἂν γένοιτο ἀνθρώπῳ, ἥξει πάντα

νῦν βεβιασμένα καὶ καταφεύξεται πρὸς ὑμᾶς·
ἐστὲ γὰρ ὑμεῖς, οὐκ αὐτοὶ πλεονεκτῆσαι καὶ κατα-
σχεῖν ἀρχὴν εὖ πεφυκότες· ἀλλ' ἕτερον λα-
βεῖν κωλῦσαι, καὶ ἔχοντα ἀφελέσθαι δεινοί. καὶ
ὅλως ἐνοχλῆσαι τοῖς ἄρχειν βουλομένοις·
καὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς ἐλευθερίαν ἐξαφελέσθαι
ἕτοιμοι· οὔκουν βούλεται τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς
∧ παρ' ὑμῶν ~~τὴν~~ ἐλευθερίαν ἐφεδρεύειν· οὐδὲ πολλοῦ δεῖ·
οὐ κακῶς· οὐδ' ἀργῶς ταῦτα λογιζόμενος· πρῶ-
τον μὲν δὴ διὰ τοῦτο δεῖ ἐχθρὸν ὑπειληφέναι τῆς
πολιτείας καὶ τῆς δημοκρατίας ἀδιάλλακτον
ἐκεῖνον· εἰ γὰρ μὴ τοῦτο πεισθήσεσθε ταῖς ψυχαῖς,
οὐκ ἐθελήσετε ὑπὲρ τῶν πραγμάτων σπου-
δάζειν· δεύτερον δ' εἰδέναι σαφῶς ὅτι παν-
τα ὅσα πραγματεύεται καὶ κατασκευάζεται
νῦν, ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν παρασκευάζε(ται)·
καὶ ὅπου τις ἐκεῖνον ἀμύνεται, ἐνταῦθα
ὑπὲρ ὑμῶν ἀμυνεῖται· οὐ γὰρ οὕτως ἐστὶν
ἀνόητος ὑμῶν οὐδείς, ὥστε ὑπολαμβάνειν
τὸν Φίλιππον τῶν μὲν ἐν Θρᾴκῃ κακῶν
(τί γὰρ ἂν ἄλλο τις εἴποι Δρογγίλον καὶ Κα-
βύλην καὶ Μάστειραν καὶ ἃ νῦν ἐξαιρεῖ καὶ
κατασκευάζεται) τούτων μὲν ἐπιθυμεῖν·
καὶ ὑπὲρ τοῦ ταῦτα λαβεῖν καὶ πόνους καὶ
χειμῶνας, καὶ τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ὑπο-
μένειν, τῶν δ' Ἀθηναίων λιμένων καὶ νεω-
ρίων καὶ τριήρων καὶ τῶν ἔργων τῶν ἀργυ-
ρίων καὶ τοσούτων προσόδων, οὐκ ἐπιθυ-
μεῖν· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑμᾶς ἐάσειν ἔχειν·
ὑπὲρ δὲ τῶν μελινῶν καὶ τῶν ὀλυρῶν

τῶν ἐν τοῖς θραμμίοις στρογγύλοις ἐπὶ τῷ βαρέως
χημάζειν· οὐκ ἐπὶ ταῦτα· ἀλλὰ καλῶ ὑπὲρ
τοῦ ταῦτα γενέσθαι κυρίως καὶ τὰ ἄλλα πάν
τα πράγματα καταστῆναι· τοίνυν ἀφρονοῦντων αὐτῶν
εἶπεν, εἰδότας ταῦτα καὶ ἐγνωκότας· τὴν μὲν
ὑπερβάλλουσαν καὶ ἀνυπέρβλητον ταύτην ἐσε
σθαι μὴ ἀναπεπεῖσθαι· χρήματα δὲ εἰσφέρειν· καὶ
τοὺς συμμάχους ἀξιοῦν· καὶ ὅπως στρατιωτι
κὸς τὸ σύνταγμα μὴ στρατεύματα ὁρᾶν καὶ πράτ
τειν· ἵνα ὦσι πρὸ ἐκείνου ἑτοίμην ἔχουσι δύνα
μιν τὴν ἀδικήσουσαν καὶ καταδουλωσο
μένην ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας, οὕτω τὴν
σώσουσαν ὑμᾶς καὶ βοηθήσουσαν ἅπασιν
ἑτοίμην ἔχητε· οὐ γὰρ αἱ ἐπιβοηθείαις χρω
μένους, οὐδέποτ᾽ οὐδὲν τῶν δεόντων πρᾶξαι·
ἀλλὰ κατασπάσαντας δύναμιν καὶ τροφὴν
ταύτῃ πορίσαντας καὶ ταμίας δημοσίους,
καὶ ὅπως ἂν εἴη τῶν χρημάτων φυλακὴ
ἀκριβεστάτην γενέσθαι· οὕτω ποιήσαντας τὸν
μὲν τῶν χρημάτων λόγον, παρὰ τούτων λαμ
βάνειν· τὸν δὲ τῶν ἔργων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ.
καὶ οὕτω ποιήσετε καὶ ταῦτα ἐθελήσετε ὡς
ἀληθῶς, ἄγειν εἰρήνην δικαίαν καὶ μένειν ἐπὶ
τοῖς αὐτοῦ Φίλιππον ἀναγκάσετε· οὗ μεῖζον
οὐδὲν ἂν γένοιτο ἀγαθόν, ἢ πολεμήσετε ἀξίως.
εἰ δέ τῳ δοκεῖ ταῦτα καὶ δαπάνης μεγάλης
καὶ πόνων πολλῶν καὶ πραγματείας εἶναι,
καὶ μάλα ὀρθῶς δοκεῖ· ἀλλ᾽ ἐὰν λογίσηται μετὰ
λτά ταῦτα τῇ πόλει γενησόμενα ἂν ταῦτα μὴ ἐθέ
λῃ πάνυ, ἀνήκουσι τὸ τέλος τὸ ἐκεῖ τὰς ποι

τὰ δέοντα. ἃ μὲν γὰρ εἴ τις ἐγγυήσαιτο ἡμῖν
θεῶν, οὐ γὰρ ἀνθρώπων γ' οὐδεὶς ἂν γένοιτο ἀξιό-
χρεως τηλικούτου πράγματος, ὡς ἐὰν ἄγητε
ἡσυχίαν καὶ ἅπαντα προῆσθε, οὐκ ἐφ' ὑμᾶς
αὐτοὺς τελευτῶν ἐκεῖνος ἥξει, αἰσχρὸν μὲν
νὴ τὸν Δία καὶ πάντας θεοὺς, καὶ ἀνάξιον
ὑμῶν καὶ τῶν ὑπαρχόντων τῇ πόλει καὶ
πεπραγμένων τοῖς προγόνοις, τῆς ἰδίας
ἕνεκα ῥᾳθυμίας, τοὺς ἄλλους ἅπαντας
Ἕλληνας εἰς δουλείαν προέσθαι· καὶ ἔγωγ' ω
αὐτὸς τεθνάναι μᾶλλον ἂν ἢ ταῦτ' εἰρηκέ-
ναι βουλοίμην· ἀλλ' εἴ τις ἄλλος λέγει καὶ
ὑμᾶς πείθει, ἔστω, μὴ ἀμύνεσθε. ἅπαντα
πρόεσθε· εἰ δὲ μηδενὶ μὲν τοῦτο δοκεῖ, τοὐ-
ναντίον δὲ προΐσμεν ἅπαντες, ὅτι ὅσῳ ἂν
πλειόνων ἐάσωμεν ἐκεῖνον γενέσθαι κύριον,
τοσούτῳ χαλεπωτέρῳ καὶ ἰσχυροτέρῳ
χρησόμεθα ἐχθρῷ· ποῖ ἀναδυόμεθα ἢ τί π
μέλλομεν; ἢ πότε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ δέοντα ποι-
εῖν ἐθελήσομεν; ὅταν νὴ Δία ἀνάγκη τις
ᾖ, ἀλλ' ἣν μὲν ἄν τις ἐλευθέρων ἀνθρώπων
ἀνάγκην εἴποι, οὐ μόνον ἤδη πάρεστιν,
ἀλλὰ καὶ πάλαι παρελήλυθεν· τὴν
δὲ τῶν δούλων ἀπεύχεσθαι δήπου μὴ γε-
νέσθαι δεῖ. διαφέρει δὲ τί; ὅτι ἐστὶν ἐλευ-
θέρῳ μὲν ἀνθρώπῳ μεγίστη ἀνάγκη ἡ ὑπὲρ
τῶν γιγνομένων πραγμάτων αἰσχύνη·
καὶ μείζω ταύτης, οὐκ οἶδα ἥντιν' ἂν εἴποιμεν·
δούλῳ δὲ πληγαὶ, καὶ ὁ τοῦ σώματος αἰ-
κισμός· ἃ μήτε γένοιτο, οὔτε λέγειν ἄξιον.

παρ' αὐτοῖς μένειν τὰ ἄλλα ἔχειν ἀκινδύνως, καὶ δεῖξαι
ὃν τρόπον ὑμᾶς ἔνιοι καταπολιτεύονται, τὰ δ'
ἀλλάξασθαι· ἀλλ' ἐπειδὰν τι τῶν πρὸς φίλιππον
ἐμπέσῃ, ἀναστάς τις λέγει· τὸ τὴν εἰρήνην ἄγειν,
ὡς ἀγαθόν· τὸ δὲ τρέφειν δύναμιν μεγάλην ὡς
χαλεπόν· καὶ διαρπάζειν τινὲς τὰ χρήματα
βούλονται· καὶ τοιούτους λόγους λέγων ἀνα-
βάλλουσι μὲν ὑμᾶς· ἡσυχίαν δὲ ποιοῦσιν
ἐκείνῳ πράττειν ὅτι βούλεται· ἐκ δὲ τούτων
περιγίγνεται ὑμῖν μὲν ἡ σχολὴ καὶ τὸ μηδὲν
ἤδη ποιεῖν, ἃ δέδοικα ὅπως μή ποτε ἡγήσησθε
ἐπὶ πολλοῖς γεγενῆσθαι· τούτοις δὲ αἱ χάριτες
καὶ ὁ μισθὸς ὁ τούτων· ἐγὼ δὲ οἶμαι τὴν μὲν εἰρή-
νην ἄγειν οὐχ ὑμᾶς δεῖν πείθειν οἳ πεπεισμένοι
κάθησθε· ἀλλὰ τὸν τὰ τοῦ πολέμου πράττον-
τα· ἂν γὰρ ἐκεῖνος πεισθῇ, τὰ παρ' ὑμῶν,
ἕτοιμα ὑπάρχει· νομίζειν δὲ εἶναι χαλεπὰ οὐχ
ὅσα εἰς σωτηρίαν δαπανῶμεν· ἀλλ' ἃ πεισόμε-
θα ἂν ταῦτα μὴ ἐθέλωμεν ποιεῖν· καὶ τὸ
διαρπασθήσεσθαι τὰ χρήματα τῷ φυλακὴν
εἰπεῖν, δι' ἧς σωθήσεται κωλύειν· οὐχὶ τοῦ
συμφέροντος ἀφίστασθαι· καίτοι ἔγωγε ἀ-
γανακτῶ καὶ αὐτὸ τοῦτο ὦ ἀθηναῖοι, εἰ τὰ μὲν
χρήματα λυπεῖ τινὰς ὑμῶν εἰ διαρπασθή-
σεται, ἃ καὶ φυλάττειν καὶ κολάζειν τοὺς ἀδι-
κοῦντας ἐφ' ὑμῖν ἐστι· τὴν δὲ ἑλλάδα πᾶσαν
ἐφεξῆς οὑτωσὶ φίλιππος ἁρπάζων οὐ λυ-
πεῖ· καὶ ταῦτα ἐφ' ὑμᾶς ἁρπάζων· τί πο-
τ' οὖν ἐστι τὸ αἴτιον ὦ ἀθηναῖοι, τὸ τὸν μὲν
οὕτω φανερῶς στρατεύοντα, ἀδικοῦντα

πόλεις καταλαμβάνοντα μηδὲν μὲν ποιοῦντα τού-
των ὧν ἄρτι κατηγόρουν πόλεμον ποιεῖν· τοὺς
δὲ μηκέτ' ἐπιτρέπειν μηδὲ προΐεσθαι ταῦτα
συμβουλεύοντας τούτους τὸν πόλεμον ποι-
αἰτιάσεσθαι ἐροῦσι δήπου· ὅτι τὴν ἔριν καὶ ζῆλος
ἐπιγενέσθαι παρ' ὑμῖν, αἰτιᾶσθαι τοῦ
πολέμου ἐς τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν λέγοντας, τὰ
τὰ βέλτιστα, περὶ ὧν βούλονται, ἵνα τοὺς
τοὺς κρίνητε μὴ Φίλιππον ἀμύνησθε· καὶ
κατηγορῶσι μὲν αὐτοί, μὴ δίκην δὲ δῶσιν ὧν
ποιοῦσι νῦν. τοῦτο αὐτοῖς δύναται τὸ λέγειν
ὡς ἄρα βούλονται πόλεμον τινὲς ποιῆσαι
παρ' ὑμῖν· καὶ περὶ τούτου ἡ διαδικασία αὕ-
τη ἐστίν. ἐγὼ δὲ οἶδα ἀκριβῶς ὅτι οὐ γρά-
ψαντος Ἀθηναίων οὐδενός πω πόλεμον·
ἡ ἄλλα πολλὰ Φίλιππος ἔχει τῶν τῆς
πόλεως. καὶ νῦν εἰς Καρδίαν πέπομφε
βοήθειαν· εἰ μέντοι βούλεσθ' ὑμεῖς μὴ προσ-
ποιεῖσθαι πολεμεῖν αὐτὸν ὑμῖν, ἀνοητότα-
τος πάντων ἂν εἴη τῶν ὄντων ἀνθρώπων, εἰ τοῦ-
το ἐξελέγχοι· ἀλλ' ἐπειδὰν ἐπ' αὐτοὺς ἴῃ
τί φήσομεν τότε; ἐκεῖνος μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν
ὑμῖν ὥσπερ οὐδ' Ὠρείταις τῶν στρατιω-
τῶν ὄντων ἐν τῇ χώρᾳ· οὐδὲ Φεραίοις
πρότερον πρὶν πρὸς τὰ τείχη προσβαλεῖν αὐτῶν,
οὐδ' Ὀλυνθίοις ἐξ ἀρχῆς ἕως ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ
τὸ στράτευμα παρὸν εἶχεν· ἢ καὶ τότε
τοὺς ἀμύνεσθαι κελεύοντας μὴ
λαβόντας πόλεμον φήσομεν ποιεῖν; ὑπ-
όλοιπον δουλεύειν· οὐ γὰρ ἄλλο γε

οὐδὲ μὲν ἐπιμελὲς αὐτῷ τοῦ μήτε ἀδικεῖν καθ᾽ αἱ μήτε ἀ-
γνωμοσύνας ἐᾶσαι· καὶ μὴ οὐχ ὑπὲρ τῶν ἴσων
ὑμῖν τε καὶ ἄλλοις ἐστὶν ὁ κίνδυνος· οὐ γὰρ ἀφ᾽
αὐτοῦ τὴν πόλιν παύσασθαι βούλεται Φίλιππος·
ἀλλ᾽ ὅλως ἀφελεῖν· οἶδε γὰρ ἀκριβῶς ὅτι δουλεύειν
μὲν ὑμεῖς οὔτε ἐθελήσητε, οὔτε ἐὰν ἐθελήσητε
ἐπίστασθε· ἄρχειν γὰρ εἰώθατε· πράγματα δὲ αὐτῷ
παρασχεῖν ἂν καιρὸν λάβητε, πλείω τῶν ἄλλων
ἀνθρώπων ἁπάντων δυνήσεσθε· ὡς οὖν ὑπὲρ τῶν ἐ-
σχάτων ὄντος τοῦ ἀγῶνος, οὕτω προσήκει γιγνώ-
σκειν· καὶ τοὺς πεπρακότας αὐτοὺς ἐκείνῳ μισεῖν·
καὶ ἀποτυμπανίσαι· οὐ γὰρ ἔστιν οὐκ ἔστι τῶν
ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν τοὺς
ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολάσεται ἐχθρούς, ὑπηρετοῦν-
τας ἐκείνῳ· ἀλλ᾽ ἀνάγκη τούτοις ὥσπερ προβό-
λοις προσπταίοντας ὑστερίζειν ἐκείνων· πόθεν
γὰρ οἴεσθε νῦν αὐτὸν ὑβρίζειν ὑμᾶς· οὐδὲ γὰρ
ἄλλο ἔμοιγε δοκεῖ ποιεῖν ἢ τοῦτο· καὶ τοὺς μὲν ἄλ-
λους αὐτοῖς εὖ ποιοῦντα, εἰ μηδὲν ἄλλο ἐξαπατᾶν·
ὑμῖν δὲ ἀπειλεῖν ἤδη· οἷον Θετταλοῖς πολλὰ δοὺς,
ὑπηγάγετο εἰς τὴν νῦν παροῦσαν δουλείαν· οὐδὲ
εἰπεῖν δύναιτο οὐδεὶς ὅσα τοὺς ταλαιπώρους Ὀλυν-
θίους πρότερον δοὺς Ποτίδαιαν ἐξηπάτησε· καὶ
πολλὰ ἕτερα· Θηβαίους τε νῦν ὑπάγεται τὴν Βοιω-
τίαν αὐτοῖς παραδοὺς· καὶ ἀπαλλάξας πολέμου
πολλοῦ καὶ χαλεποῦ· ὥστε καρπωσάμενοί τι-
να ἕκαστοι τούτων πλεονεξίαν, οἱ μὲν ἤδη πεπόν-
θασιν, ἃ δὴ πάντες ἴσασιν· οἱ δὲ ὅτι ἂν ποτε
συμβῇ πείσονται· ὑμεῖς δὲ ὧν μὲν ἀπεστέρησθε,
σιωπῶ· ἀλλ᾽ ἐν αὐτῷ τῷ καὶ τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι,

οὐχ ὑπὲρ τῶν νησιωτῶν

πόσα εἰς ἣν πάντη πάθη· πόσων ἀπεστέρηνται· οὐχὶ Φω
κέας καὶ Πύλας; οὐχὶ τἀπὶ Θρᾴκης· Δορίσκον·
Σέρριον τὸν Κερσοβλέπτην αὐτόν· οὐ νῦν τὴν
πόλιν τὴν Καρδιανῶν ἔχει καὶ ὁμολογεῖ· τί πο
τ' οὖν ἐστιν ὅτι τοῖς ἄλλοις καὶ οὐ τὸν αὐτὸν τρό
πον ὑμῖν προσφέρεται· ὅτι ἐν μόνῃ τῶν πασῶν
πόλεων τῇ ὑμετέρᾳ ἄδεια ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν
λέγειν δέδοται· καὶ λαβόντα χρήματα αὐτὸν
ἀσφαλές ἐστι λέγειν παρ' ὑμῖν· κἂν ἀφῃρημένοι
τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἦτε· οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέ
γειν ἐν Ὀλύνθῳ τὰ Φιλίππου μὴ σὺν εὖ πεπον
θότων τῶν πολλῶν Ὀλυνθίων τῷ Ποτείδαιαν καρ
ποῦσθαι· οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Θετταλί
ᾳ τὰ Φιλίππου μὴ σὺν εὖ πεπονθότος τοῦ πλή
θους τῶν Θετταλῶν· τῷ τοὺς τυράννους ἐκ
βαλεῖν Φίλιππον αὐτοῖς καὶ τὴν Πυλαίαν
ἀποδοῦναι· οὐκ ἦν ἐν Θήβαις ἀσφαλὲς πρὶν
τὴν Βοιωτίαν ἀπέδωκε καὶ τοὺς Φωκέας
ἀνεῖλεν· ἀλλ' Ἀθήνησιν οὐ μόνον Ἀμφίπο
λιν καὶ τὴν Καρδιανῶν χώραν ἀπεστερηκότος
Φιλίππου, ἀλλὰ καὶ κατασκευάζοντος ὑμῖν ἐπι
τείχισμα τὴν Εὔβοιαν· καὶ νῦν ἐπὶ Βυζάντιον πα
ριόντος, ἀσφαλές ἐστι λέγειν ὑπὲρ Φιλίππου· καὶ
γάρ τοι τούτων μὲν ἐκ πτωχῶν ἔνιοι ταχὺ πλού
σιοι γεγόνασι καὶ ἐξ ἀνωνύμων καὶ ἀδόξων,
ἔνδοξοι καὶ γνώριμοι· ὑμεῖς δὲ τοὐναντίον ἐκ
μὲν ἐνδόξων, ἄδοξοι· ἐκ δ' εὐπόρων ἄποροι·
πόλεως γὰρ ἔγωγε πλοῦτον ἡγοῦμαι συμμάχους·
πίστιν· εὔνοιαν· ὧν ἁπάντων ἐσθ' ὑμεῖς ἄποροι·
ἐκ δὲ τοῦ τούτων ὀλιγώρως ὑμᾶς ἔχειν, καὶ ἐᾶν

ταῦτα φέρεσθαι, ὁ μὲν εὐδαίμων καὶ μέγας καὶ φοβερὸς
πᾶσιν Ἕλλησι καὶ βαρβάροις γέγονεν· ὑμεῖς δ' ἐρῆ-
μοι καὶ ταπεινοί, τῇ μὲν τῶν ὠνίων ἀφθονίᾳ, λαμ-
προί· τῇ δ' ὧν προσῆκε παρασκευῇ καταγέλαστοι·
οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον περί τε ὑμῶν καὶ περὶ αὑτῶν
ἐνίους τῶν λεγόντων, ὁρῶ βουλευομένους. ὑμᾶς
μὲν γὰρ ἡσυχίαν ἄγειν φασὶ δεῖν, κἄν τις ὑμᾶς ἀδι-
κῇ· αὐτοὶ δ' οὐ δύνανται παρ' ὑμῖν ἡσυχίαν ἄγειν,
οὐδενὸς αὐτοὺς ἀδικοῦντος· εἶτά φησιν ὃς ἂν τύ-
χοι παρελθών· οὐ γὰρ ἐθέλεις γράφειν οὐδὲ κινδυ-
νεύειν· ἀλλὰ ἄτολμος εἶ καὶ δϊώατος· ἐγὼ δὲ θρα- μαλακός·
σὺς μὲν καὶ βδελυρὸς καὶ ἀναιδὴς οὔτε εἰμί, μήτε
γενοίμην· ἀνδρειότερον μέντοι πολλῶν πάνυ τῶν
ἰταμῶς πολιτευομένων παρ' ὑμῖν, ἐμαυτὸν ἡγοῦ-
μαι· ὅστις μὲν γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παριδὼν ἃ συνοί-
σει τῇ πόλει, κρίνει· δημεύει· δίδωσι κατηγορεῖ· οὐ-
δεμιᾷ ταῦτα ἀνδρείᾳ ποιεῖ· ἀλλ' ἔχων ἐνέχυρον
τῆς αὑτοῦ σωτηρίας τὸ πρὸς χάριν ὑμῖν λέγειν· καὶ πο-
λιτεύεσθαι ἀσφαλῶς θρασύς ἐστιν· ὅστις δ' ὑπὲρ
τοῦ βελτίστου πολλὰ τοῖς ὑμετέροις ἐναντι-
οῦται βουλήμασι, καὶ μηδὲν λέγει πρὸς χάριν, ἀλλὰ
τὸ βέλτιστον ἀεὶ· καὶ τοιαύτην πολιτείαν προ-
αιρεῖται, ἐν ᾗ πλειόνων ἡ τύχη κυρία γίνεται,
ἢ οἱ λογισμοί· τούτων δ' ἀμφοτέρων ἑαυτὸν ὑπεύ-
θυνον ὑμῖν παρέχει, οὗτός ἐστιν ἀνδρεῖος καὶ χρή-
σιμός γε πολίτης ὁ τοιοῦτός ἐστιν· οὐχ οἱ τῆς παρ'
ἡμέραν χάριτος τὰ μέγιστα τῆς πόλεως ἀπο-
λωλεκότες· οὓς ἐγὼ τοσούτου δέω ζηλοῦν ἢ νο-
μίζειν ἀξίους πολίτας τῆς πόλεως εἶναι,
ὥστε εἴ τις ἔροιτό με, εἰπέ μοι σὺ δὲ δὴ τί τὴν πό

λιν ἡμῶν γὰρ ταῦτα πεποίηκας, οἷ' ἔχων ὦ ἀθηναῖοι καὶ
τριηραρχίας ἀπεῖν καὶ χορηγίας· καὶ χρημάτων
εἰσφορὰς καὶ λύσεις αἰχμαλώτων καὶ τοιαύτας
ἄλλας φιλανθρωπίας· οὐδὲν ἂν τούτων εἴποιμι· ἀλλ'
ὅτι τῶν τοιούτων πολιτευμάτων, οὐδὲν πεπο-
λίτευμαι· ἀλλὰ δυνάμενος ἂν ἴσως ὡς καὶ
ἕτεροι καὶ κατηγορεῖν καὶ χαρίζεσθαι καὶ δημεύειν
καὶ τὰ ἄλλα ἃ ποιοῦσιν οὗτοι ποιεῖν· οὐδὲ ἐφ' ἕν
τούτων πώποτε ἐμαυτὸν ἔταξα· οὐδὲ προ-
ήχθην οὔτε ὑπὸ κέρδους, οὔτε ὑπὸ φιλοτιμίας·
ἀλλὰ διαμένω λέγων ἐξ ὧν ἐγὼ μὲν πολλῶν
ἐλάττων εἰμὶ παρ' ὑμῖν· ὑμεῖς δὲ εἰ πείθοισθέ μοι
μείζους ἂν εἴητε· οὕτω γὰρ ἴσως ἀνεπίφθονον
εἰπεῖν· οὐδὲ γε μοι δοκεῖ δικαίου τοῦτο εἶναι πολί-
του, τοιαῦτα πολιτεύματα εὑρίσκειν· ἐξ ὧν ἐγὼ
μὲν πρῶτος ὑμῶν ἔσομαι εὐθέως· ὑμεῖς δὲ τῶν
ἄλλων ὕστατοι· ἀλλὰ συναυξάνεσθαι δεῖ τὴν πό-
λιν τοῖς τῶν ἀγαθῶν πολιτῶν πολιτεύμασι καὶ
τὸ βέλτιστον ἀεὶ μὴ τὸ ῥᾷστον ἅπαντας λέγειν· ἐπ' ἐκεῖ-
νο μὲν γὰρ ἡ φύσις αὐτὴ βαδιεῖται· ἐπὶ τοῦτο δὲ
τῷ λόγῳ δεῖ προάγεσθαι, διδάσκοντα τὸν ἀγαθὸν πο-
λίτην· ἤδη τοίνυν τινὸς ἤκουσα καὶ τοιοῦτόν τι λέ-
γοντος, ὡς ἄρα ἐγὼ λέγω μὲν ἀεὶ τὰ βέλτιστα, ἔστι
δ' οὐδὲν ἄλλο, ἢ λόγοι τὰ παρ' ἐμοῦ· δεῖ δὲ ἔργων
τῇ πόλει, καὶ πράξεώς τινος· ἐγὼ δὲ ὡς ἔχω περὶ
τούτων λέξω πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι·
οὐκ εἶναι νομίζω τοῦ συμβουλεύοντος ὑμῖν ἔργον
οὐδὲν πλὴν εἰπεῖν τὰ βέλτιστα· καὶ τοῦτο ὅτι τοῦ-
τον ἔχει τὸν τρόπον, ῥᾳδίως οἶμαι δεῖξειν· ἴστε
γὰρ δήπου τοῦτο ὅτι τιμόθεος ποτὲ ἐκεῖνος

ὑμῖν ἐδημηγόρησ ὡς δεῖ βοηθεῖν· καὶ τοὺς εὐβο-
έας σώζειν, ὅτε θηβαῖοι κατεδουλοῦντο αὐτούς·
καὶ λέγειν ἅπαν, οὕτω πως· εἰπέ μοι, βουλεύεσθε,
ἔφη θηβαίους ἔχοντας ἐν νήσῳ τί χρήσεσθε καὶ
τί δεῖ ποιεῖν· οὐκ ἐμπλήσετε τὴν θάλατταν ὦ ἄ
ἀθηναῖοι τριήρων·, οὐκ ἀναστάντες ἤδη πορεύσεσθε
εἰς τὸν πειραιᾶ·, οὐ καθέλξετε τὰς ναῦς·, οὐκοῦν
εἶπε μὲν ταῦτα ὁ τιμόθεος· ἐποιήσατε δ' ὑμεῖς· ἐκ
δὲ τούτων ἀμφοτέρων, τὸ πρᾶγμα ἐπράχθη· εἰ δ'
ὁ μὲν εἶπεν ὡς οἷόν τε τὰ ἄριστα ὥσπερ εἶπεν,
ὑμεῖς δ' ἀπερραθυμήσατε καὶ μηδὲν ὑπηκού-
σατε ἆρα ὧν ἐλέγομεν καὶ περὶ ὧν ἂν ἦν γεγονός τι
τῶν τότε συμβάντων τῇ πόλει·, οὐχ οἷόν τε· οὕτω
τοίνυν καὶ περὶ ὧν ἂν ὁ δεῖνα εἴπῃ, τὰ μὲν ἔργα
παρ' ὑμῶν αὐτῶν ζητεῖτε· τὰ δὲ βέλτιστα ἐπιστή-
μην λέγειν παρὰ τοῦ παριόντος· ἐν κεφαλαίῳ
δ' ἃ λέγω φράσας, καταβῆναι βούλομαι· χρήμα-
τα εἰσφέρειν φημὶ δεῖν· τὴν ὑπάρχουσαν δύνα-
μιν συνέχειν, ἐπανορθοῦντας εἴ τι δοκεῖ μὴ
καλῶς ἔχειν· μὴ οἷς ἄν τις αἰτιάσηται τὸ ὅλον
καταλύοντας· πρέσβεις ἐκπέμπειν πανταχοῦ
τοὺς διδάξοντας· νουθετήσοντας· πράξοντας,
ὅσα ἂν δέωνται τῇ πόλει· παρὰ πάντα ταῦτα τοὺς
ἐπὶ τοῖς πράγμασι δωροδοκοῦντας, κολάζειν καὶ
μισεῖν ἀεὶ καὶ πανταχοῦ· ἵνα οἱ μέτριοι καὶ δίκαι-
οι ἑαυτοὺς παρέχοντες, εὖ βεβουλεῦσθαι δοκῶσι
καὶ τοῖς ἄλλοις καὶ ἑαυτοῖς· κἂν οὕτω τοῖς πράγμασι
χρῆσθε καὶ παύσησθε ὀλιγωροῦντες ἁπάντων,
ἴσως ἂν ἴσως, καὶ νῦν ἔτι βελτίω τὰ λοιπὰ γέ-
νοιτο· εἰ μέντοι καθεδεῖσθε ἄχρι τοῦ θορυβῆσαι

καὶ ἢ πραγματείᾳ σπουδάζοντες, ἐὰν δὲ δή τι ποιῶν ἀγαλλόμενοι τῶν χειρῶν λόγον, ὅστις ἂν μάτου ποιῶν ὑμᾶς ἀπροσδόκητα, συνήσεται τὴν πόλιν σώζειν·-

[illegible] ὑπόθεσις τοῦ [illegible]

Τάχος μὲν ὁ ῥήτωρ ὑπερ[illegible]έθην αἰ προὐβάλετο τὸ παρὰ συνήθειαν τούτων τὴν χειροποίητον ἀρχαίαν [illegible] τε καὶ βέλτιον· τὴν τε δὲ στὴν πολυγνοίαν περὶ λόγους δεινότητα ὡς αὐτὸς εἴρηκεν· γλίθοι κἂν

πλίνθοις τὰς ἀθήνας ὠχύρωσεν· ἀλλὰ μεγάλαις δυνάμεσι καὶ πολλῇ τινὶ συμμαχίᾳ· τῇ μὲν, ἐκ γῆς· τῇ δὲ, ἐκ θαλάττης· οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ ἐς τὸν χειροποίητον περίβολον, οὐ μικρὰ τῇ πόλει συνεβάλετο· πεπονηκότος γὰρ κατὰ πολλὰ μέρη τοῦ τείχους τοῖς ἀθηναίοις· ἐπειδὴ ἔδοξεν ἀνορθοῦν αὐτὸ, ᾑρέθησαν ἐπὶ τὸ ἔργον ἄνδρες διὰ φυλῆς ἑκάστης· εἷς· ἔδει τέως ἐπιμεληθῆναι παρέχεσθαι ὕλην· τὸ γὰρ ἀνάλωμα δημόσιον· εἷς τοίνυν τούτων καὶ ὁ ῥήτωρ γενόμενος, οὐχ ὁμοίως τοῖς ἄλλοις τὴν ἐπιμέλειαν μόνην εἰσήνεγκε τῇ χρείᾳ, ἀλλὰ τὸ μὲν ἔργον ἀμέμπτως ἐπετέλεσε· τὰ δὲ χρήματα ἔδωκεν οἴκοθεν τῇ πόλει· ἐπῄνεσεν αὐτοῦ τὴν εὔνοιαν ταύτην ἡ βουλὴ καὶ τὴν προθυμίαν ἠμείψατο στεφάνῳ χρυσῷ· ἕτοιμοι γὰρ ἀθηναῖοι πρὸς τὰς χάριτας τῶν εὐποιούντων· κτησιφῶν δὲ εἰπὼν τὴν γνώμην ἔγραψεν ὥστε δεῖ στεφανῶσαι τὸν δημοσθένην· ἐν μὲν καιρῷ τοῖς διονυσίοις· ἐν δὲ τόπῳ, τῷ τοῦ διονύσου θεάτρῳ· ἔνθα θεαταῖς πᾶσι τοῖς ἕλλησιν οἷς ἡ πανήγυρις συνήγαγε· καὶ τούτων ἐναντίον ἀναγορεῦσαι τὸν κήρυκα ὅτι στεφανοῖ δημοσθένην δημοσθένους παιανιέα ἡ πόλις ἀρετῆς συμπάσης ἕνεκα καὶ εὐνοίας τῆς πρὸς ἑαυτήν· ἐν πᾶσι τὰ χθὲν ἡ τιμὴ θαυμαστή· διὸ καὶ φθόνος αὐτῇ εἵπετο· καὶ τοῦ ψηφίσματος ἀπηνέχθη παρανόμων γραφή· αἰσχίνης γὰρ ἐχθρὸς ὢν τοῦ δημοσθένους ἀγῶνα παρανόμων ἐπήγγειλε κτησιφῶντι· λέγων ἄρχοντα γεγονότα τὸν δημοσθένην· καὶ μὴ δεδωκότα λόγον ὑπεύθυνον εἶναι· νόμον δὲ

κωλύειν τοὺς ὑπευθύνους μὴ στεφανοῦν. καὶ πάλιν νόμον παρεχόμενος τὸν λέγοντα, ἐὰν μέν τινα ὁ δῆμος τῶν ἀθηναίων στεφανοῖ, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τὸν στέφανον ἀναγορεύεσθαι· ἐὰν δὲ ἡ βουλή, ἐν τῷ βουλευτηρίῳ· ἀλλαχόθι δὲ μὴ ἐξεῖναι. φησὶ δὲ καὶ τοὺς ἐπαίνους εἶναι τοὺς ἐπὶ τῷ δημοσθένει γε ψευδεῖς. μὴ δὲ γὰρ πεπολιτεῦσθαι καλῶς τὸν ῥήτορα· ἀλλὰ καὶ δωροδοκοῦν εἶναι· καὶ πολλῶν κακῶν αἴτιον τῇ πόλει· καὶ ταύτῃ γε τάξει τῆς κατηγορίας αἰσχίνης κέχρηται· πρῶτον εἰπὼν περὶ τοῦ τῶν ὑπευθύνων νόμου· καὶ δεύτερον περὶ τούτων· καὶ τρίτον περὶ τῆς πολιτείας. ἀξιοῖ δὲ καὶ τὸν δημοσθένην τὴν αὐτὴν τάξιν ποιήσασθαι. ὁ δὲ ῥήτωρ καὶ ἀπὸ τῆς πολιτείας τὴν ἀρχὴν ἐποιήσατο καὶ πάλιν εἰς ταύτην τὸν λόγον κατέστρεψε, τεχνικῶς ποιῶν· δεῖ γὰρ ἄρχεσθαί τε ἀπὸ τῶν ἰσχυρῶν καὶ λήγειν εἰς ταῦτα· μέσα δὲ τέθεικε τὰ περὶ τῶν νόμων· καὶ τὸν περὶ τῶν ὑπευθύνων, εὐπιθῆ σι διανοίας· τὸν δὲ περὶ τῶν κηρυγμάτων, νόμον ἕτερον, ἤτοι νόμου μέρος ὥς φησιν αὐτός. ἐν ᾧ συγκεχώρηται καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ κηρύττειν· ἐὰν δῆμος ἢ ἡ βουλὴ τοῦτο ψηφίσηται:—

ρῶτον μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοῖς θεοῖς εὔχομαι πᾶσι καὶ πάσαις, ὅσην εὔνοιαν ἔχων ἐγὼ διατελῶ τῇ τε πόλει καὶ πᾶσιν ὑμῖν, τοσαύτην ὑπάρξαι μοι παρ' ὑμῶν εἰς τουτονὶ τὸν ἀγῶνα· ἔπειθ' ὅπερ ἐστὶ μάλισθ' ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας τε καὶ

δόξης, τοῦτο παραστῆσαι τοὺς θεοὺς ὑμῖν, μὴ τὸν ἀντί-
δικον σύμβουλον ποιήσασθαι περὶ τοῦ πῶς ἀκού-
ειν ὑμᾶς ἐμοῦ δεῖ· σχέτλιον γὰρ ἂν εἴη τοῦτό γε· ἀλλὰ
τοὺς νόμους καὶ τὸν ὅρκον, ἐν ᾧ πρὸς ἅπασι τοῖς
ἄλλοις δικαίοις καὶ τοῦτο γέγραπται· τὸ ὁμοίως ἀμ-
φοῖν ἀκροάσασθαι· τοῦτο δ' ἐστὶν, οὐ μόνον τὸ μὴ προ-
κατεγνωκέναι μηδέν, οὐδὲ τὸ τὴν εὔνοιαν ἴσην,
ἀμφοτέροις ἀποδοῦναι, ἀλλὰ καὶ τὸ τῇ τάξει καὶ
τῇ ἀπολογίᾳ ὡς βεβούληται καὶ προῄρηται τῶν ἀ-
γωνιζομένων ἕκαστος, οὕτως ἐᾶσαι χρήσασθαι·
πολλὰ μὲν οὖν ἔγωγ' ἐλαττοῦμαι κατὰ τουτονὶ
τὸν ἀγῶνα αἰσχίνου· δύο δέ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ
μεγάλα· ἓν μέν, ὅτι οὐ περὶ τῶν ἴσων ἀγωνίζομαι·
οὐ γάρ ἐστιν ἴσον νῦν ἐμοί, τῆς παρ' ὑμῶν εὐνοί-
ας διαμαρτεῖν, καὶ τούτῳ μὴ ἑλεῖν τὴν γραφήν,
ἀλλ' ἐμοὶ μέν, οὐ βούλομαι δυσχερὲς εἰπεῖν, οὐ-
δὲν ἀρχόμενος τοῦ λόγου· οὗτος δ' ἐκ περιουσίας
μου κατηγορεῖ· ἕτερον δ', ὃ φύσει πᾶσιν ἀνθρώποις ὑπάρ-
χει, τῶν μὲν λοιδοριῶν καὶ τῶν κατηγοριῶν, ἀκούειν
ἡδέως· τοῖς ἐπαινοῦσι δ' αὑτοὺς ἄχθεσθαι· του-
των τοίνυν ὃ μέν ἐστι πρὸς ἡδονήν, τούτῳ δέδοται·
ὃ δὲ πᾶσιν ὡς ἔπος εἰπεῖν ἐνοχλεῖ, λοιπὸν ἐμοί·
κἂν μὲν εὐλαβούμενος τοῦτο μὴ λέγω τὰ πεπραγ-
μένα ἐμαυτῷ, οὐκ ἔχειν ἀπολύσασθαι τὰ κα-
τηγορημένα δόξω· οὐδ' ἐφ' οἷς ἀξιῶ τιμᾶσθαι δει-
κνύναι· ἐὰν δ' ἐφ' ἃ καὶ πεποίηκα καὶ πεπολίτευ-
μαι βαδίζω, πολλάκις λέγειν ἀναγκασθήσομαι
περὶ ἐμαυτοῦ· πειράσομαι μὲν οὖν ὡς μετριώ-
τατα τοῦτο ποιεῖν· ὅ τι δ' ἂν τὸ πρᾶγμα αὐτὸ ἀναγ-
κάζῃ, τούτου τὴν αἰτίαν οὗτός ἐστι δίκαιος ἔχειν,

γ' προοίμιον

γνω||

ὁ τοιοῦτον ἀγῶνα ἀγωνισάμενος. οἶμαι δ' ὑμᾶς
ὦ ἄνδρες δικασταὶ πάντας ἂν ὁμολογῆσαι κοινὸν
εἶναι τουτονὶ τὸν ἀγῶνα ἐμοί τε καὶ Κτησιφῶν-
τι· καὶ οὐδὲν ἐλάττονος ἄξιον σπουδῆς ἐμοί.
πάντων μὲν γὰρ ἀποστερεῖσθαι λυπηρόν ἐστι καὶ
χαλεπόν· ἄλλως τε κἂν ὑπ' ἐχθροῦ τῳ τοῦ-
το συμβαίνῃ· μάλιστα δέ, τῆς παρ' ὑμῶν εὐ-
νοίας καὶ φιλανθρωπίας· ὅσῳπερ καὶ τὸ τυχεῖν τού-
των μέγιστόν ἐστι· περὶ τούτων δ' ὄντος τουτουὶ
τοῦ ἀγῶνος, ἀξιῶ καὶ δέομαι πάντων ὁμοίως
ὑμῶν ἀκοῦσαί μου περὶ τῶν κατηγορημέ-
νων ἀπολογουμένου δικαίως, ὥσπερ οἱ νόμοι
κελεύουσιν· οὓς ὁ τιθεὶς ἐξ ἀρχῆς Σόλων εὔνους
ὢν ὑμῖν καὶ δημοτικὸς οὐ μόνον τῷ γράψαι
κυρίους ᾤετο δεῖν εἶναι, ἀλλὰ καὶ τῷ τοὺς
δικάζοντας ὀμωμοκέναι· οὐκ ἀπιστῶν ὑ-
μῖν, ὥς γ' ἐμοὶ φαίνεται· ἀλλ' ὁρῶν ὅτι τὰς
αἰτίας καὶ τὰς διαβολάς, αἷς ἐκ τοῦ πρότερος
λέγειν ὁ διώκων ἰσχύει, οὐκ ἔνι τῷ φεύγοντι
παρελθεῖν· εἰ μὴ τῶν δικαζόντων ἕκαστος ὑμῶν
τὴν πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσέβειαν διαφυλάττων·
καὶ τὰ τοῦ λέγοντος ὑστέρου δίκαια εὐνοϊκῶς
προσδέξεται καὶ παρασχὼν ἑαυτὸν ἴσον καὶ
κοινὸν ἀμφοτέροις ἀκροατήν, οὕτω τὴν διά-
γνωσιν ποιήσεται περὶ πάντων· μέλλων δὲ τοῦ
τε ἰδίου βίου παντὸς ὡς ἔοικε λόγον διδόναι τή-
μερον καὶ τῶν κοινῇ πεπολιτευμένων, βούλο-
μαι καθάπερ ἐν ἀρχῇ πάλιν τοὺς θεοὺς παρακα-
λέσαι· καὶ ἐναντίον ὑμῶν εὔχομαι, πρῶτον
μὲν ὅσην εὔνοιαν ἔχων διατελῶ τῇ τε πόλει

καὶ πᾶσιν ὑμῖν, τοσοῦτον ὑπάρξαι μοι πρὸς ὑμῶν εἰς
τουτονὶ τὸν ἀγῶνα· ὑπὲρ δ' ὅ τι μέλλει συνοίσειν καὶ
πρὸς εὐδοξίαν κοινῇ καὶ πρὸς εὐσέβειαν ἑκάστῳ, τοῦ-
το παραστῆσαι τοῖς θεοῖς πᾶσιν ὑμῖν, περὶ ταυτη-
σὶ τῆς γραφῆς γνῶναι. εἰ μὲν οὖν περὶ ὧν ἐδίωκε
μόνον κατηγόρησεν Αἰσχίνης, κἀγὼ περὶ αὐτοῦ τοῦ
προβουλεύματος εὐθὺς ἂν ἀπελογούμην· ἐπειδὴ δ'
οὐκ ἐλάττω λόγον τἆλλα διεξιὼν ἀνήλωκε
καὶ τὰ πλεῖστα κατεψεύσατό μου, ἀναγκαῖον εἶναι
νομίζω καὶ δίκαιον ἅμα, βραχέα ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
περὶ τούτων πρῶτον εἰπεῖν, ἵνα μηδεὶς ὑμῶν τοῖς
ἔξω λόγοις ἠγμένος, ἀλλοτριώτερον τῶν ὑπὲρ τῆς
γραφῆς δικαίων ἀκούῃ μου· περὶ μὲν δὴ τῶν
ἰδίων ὅσα λοιδορούμενος βεβλασφήμηκε περὶ
ἐμοῦ, θεάσασθε ὡς ἁπλᾶ καὶ δίκαια λέγω· εἰ μὲν
ἴστε με τοιοῦτον οἷον οὗτος κατηγορεῖ, οὐ γὰρ ἄλλο-
θί που βεβίωκα ἢ παρ' ὑμῖν, μηδὲ φωνὴν ἀνά-
σχησθε· μηδ' ἂν πάντα τὰ κοινὰ ὑπὲρ εὖ πεπολί-
τευμαι· ἀλλ' ἀναστάντες καταψηφίσασθε ἤδη·
εἰ δὲ πολλῷ βελτίω τούτου καὶ ἐκ βελτιόνων,
καὶ μηδενὸς τῶν μετρίων, ἵνα μηδὲν ἐπαχθὲς
λέγω, χεῖρον καὶ ἐμὲ καὶ τοὺς ἐμοὺς ὑπειλήφατε
καὶ γινώσκετε, τούτῳ μὲν, μηδ' ὑπὲρ τῶν ἄλλων
πιστεύετε· δῆλον γὰρ ὡς ὁμοίως ἅπαντ' ἐπλά-
ττετο· ἐμοὶ δ' ἣν παρὰ πάντα τὸν χρόνον εὔνοιαν
ἐνδέδειχθε ἐπὶ πολλῶν ἀγώνων τῶν πρότερον
γεγενημένων, καὶ νυνὶ παράσχησθε· κακοήθης
δ' ὢν Αἰσχίνη τοῦτο παντελῶς εὔηθες ᾠήθης, τοὺς
περὶ τῶν πεπραγμένων καὶ πεπολιτευμένων
λόγους ἀφέντα με πρὸς τὰς λοιδορίας τὰς παρὰ σοῦ

τρέψασθαι· οὐ δὴ ποιήσω τοῦτο· οὐχ οὕτω τετύ-
φωμαι· ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τῶν περὶ πόλιν τῶν μεγάλων
ἀ κατεψάσθην καὶ διεβάλλεις, ἐξετάσω· τῆς
δὲ πομπείας ταύτης τῆς ἀναιδῶς οὑτωσὶ γεγενη-
μένης ὕστερον ἂν βουλομένοις ᾖ τουτοισί, μνησι-
κακήσομαι· τὰ μὲν οὖν κατηγορημένα πολλὰ καὶ
δεινά· καὶ περὶ ὧν ἐνίων μεγάλας καὶ τὰς ἐσχά-
τας οἱ νόμοι, τάττουσι τιμωρίας· τοῦ δὲ πα-
ρόντος ἀγῶνος ἡ προαίρεσις αὐτή, ἐχθροῦ μὲν
ἐπήρειαν ἔχει καὶ ὕβριν· καὶ λοιδορίαν καὶ προ-
πηλακισμὸν ὁμοῦ· καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα· τῶν
μέντοι κατηγοριῶν καὶ τῶν αἰτιῶν τῶν γεγενημέ-
νων ἃ περίεσαν ἀληθεῖς, οὐκ ἔστι τῇ πόλει δίκην
ἀξίαν λαβεῖν, οὐδ' ἔστιν· οὐ γὰρ ἀφαιρεῖσθαι δεῖ
τὸ προσελθεῖν τῷ δήμῳ καὶ λόγου τυχεῖν· οὐδ'
ἐνεπηρείας τ' ἕνεκα καὶ φθόνου τοῦτο ποιεῖν, οὔτε
μὰ τοὺς θεοὺς ὀρθῶς ἔχον, οὔτε πολιτικόν· οὔτε
δίκαιόν ἐστιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· ἀλλ' ἐφ' οἷς ἀδι-
κοῦνται μὲν ἑώρα τὴν πόλιν οὖσι τηλικούτοις
ἡλίκαν ἐγὼ ἐργατῶν καὶ διέξειμι ταῖς ἐκ τῶν
νόμων τιμωρίαις παραυτὰ τἀδικήματα χρῆσαι·
ἃ μὲν εἰσαγγελίας ἄξια πράττοντα μὲν ἑώρα
εἰσαγγέλλοντα καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ἐς κρίσιν
καθιστάντα παρ' ὑμῖν· ἢ δὲ γράφοντα παράνομα
παρανόμων γραφόμενον· οὐ γὰρ δήπου κτησι-
φῶντα μὲν δεινὰ ταῖς διώκειν δι' ἐμέ, ἐμὲ δ' ἐπε-
ξελέγχειν ἔνοχον ζῶν αὐτὸν οὐκ ἀνεγράψατο·
καὶ μὴν εἴ τι τῶν ἄλλων ὧν νῦν διέβαλε καὶ δι-
εξῄει, ἢ καὶ ἄλλο τι ὅσα ἀδικοῦντα μὲν ὑμᾶς
ἑώρα, εἰσὶ νόμοι περὶ πάντων καὶ τιμωρίαι

καὶ ἀγῶνες καὶ κρίσεις πικρὰ καὶ μεγάλα ἔχουσαι τὰ
ἐπιτίμια· καὶ τούτοις ἐξῆν ἅπασι χρῆσθαι· κ(αὶ)
ὁπηνίκα ἐφαίνετο ταῦτα πεποιηκὼς καὶ τοῦτον
τὸν τρόπον κεχρημένος τοῖς πρὸς ἐμέ, ὡμο-
λογεῖτο ἂν ἡ κατηγορία τοῖς ἔργοις αὐτοῦ· νῦν δὲ
ἐκστὰς τῆς ὀρθῆς καὶ δικαίας ὁδοῦ, καὶ φυγὼν
τοὺς παρ' αὐτὰ τὰ πράγματα ἐλέγχους τοσούτοις
ὕστερον χρόνοις, αἰτίας καὶ σκώμματα καὶ λοι-
δορίας συμφορήσας ὑποκρίνεται· εἶτα κατηγορεῖ μὲν
ἐμοῦ, κρίνει δὲ τουτονί· καὶ τοῦ μὲν ἀγῶνος
ὅλου τὴν πρὸς ἐμὲ ἔχθραν προΐσταται· οὐδα-
μοῦ δὲ ἐπὶ ταύτην ἀπηντηκὼς ἐμοί, τὴν ἑ-
τέρου ζητῶν ἐπιτιμίαν ἀφελέσθαι φαίνεται·
καίτοι πρὸς ἅπασιν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοῖς ἄλλοις
δικαίοις οἷς ἂν εἰπεῖν τις ὑπὲρ κτησιφῶντος ἔχοι,
καὶ τοῦτ' ἔμοιγε δοκεῖ· καὶ μάλ' εἰκότως ἂν λέ-
γειν· ὅτι τῆς ἡμετέρας ἔχθρας ἡμᾶς ἐφ' ἡμῶν
αὐτῶν δίκαιον ἦν τὸν ἐξετασμὸν ποιήσασθαι· οὐ τὸ
μὲν πρὸς ἀλλήλους ἀγωνίζεσθαι παραλείπειν,
ἑτέρῳ δ' ὅτῳ κακόν τι δώσομεν ζητεῖν· ὑπερβολὴ
γὰρ ἀδικίας τοῦτό γε· πάντα μὲν τοίνυν τὰ κα-
τηγορημένα ὁμοίως ἐκ τούτων ἄν τις ἴδοι· οὔτε δι-
καίως οὔτ' ἐπ' ἀληθείας οὐδεμιᾶς εἰρημένα·
βούλομαι δὲ καὶ καθ' ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐξετάσαι·
καὶ μάλιστα ὅσα ὑπὲρ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς πρεσβείας
κατεψεύσατό μου, τὰ πεπραγμένα ἑαυτῷ
μετὰ φιλοκράτους, ἀνατιθεὶς ἐμοί· ἔστι δὲ ἀ-
ναγκαῖον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ προσῆκον ἴσως
ὡς κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους εἶχε τὰ πράγματα,
ἀναμνῆσαι ὑμᾶς· ἵνα πρὸς τὸν ὑπάρχοντα,

καιρούς, ἵνα ἕκαστα θεωρῆτε· τοῦ γὰρ φωκικοῦ συστάντος
πολέμου, οὐ δι' ἐμέ, οὐ γὰρ δὴ ἔγωγε ἐπολιτευόμην πω τότε,
πρῶτον μὲν ὑμεῖς οὕτω διέκεισθε, ὥστε φωκέας
μὲν βούλεσθαι σωθῆναι, καίτοι οὐ δίκαια ποι-
οῦντας ὁρῶντες· θηβαίοις δὲ ὁτιοῦν ἂν ἐφησθῆναι
παθοῦσιν· οὐκ ἀλόγως οὐδ' ἀδίκως αὐτοῖς ὀρ-
γιζόμενοι· οἷς γὰρ ηὐτυχήκεσαν ἐν λεύκτροις
οὐ μετρίως ἐκέχρηντο· ἔπειθ' ἡ πελοπόν-
νησος ἅπασα διειστήκει· καὶ οὔθ' οἱ μισοῦντες
λακεδαιμονίους οὕτως ἴσχυον ὥστε ἀνελεῖν
αὐτούς, οὔθ' οἱ πρότερον δι' ἐκείνων ἄρχοντες κύ-
ριοι τῶν πόλεων ἦσαν· ἀλλά τις ἦν ἄκριτος
καὶ παρὰ τούτοις καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἔρις
καὶ ταραχή· ταῦτα δ' ὁρῶν ὁ φίλιππος, οὐ
γὰρ ἦν ἀφανῆ, τοῖς παρ' ἑκάστοις προδόταις
χρήματα ἀναλίσκων πάντας συνέκρουε καὶ
πρὸς αὑτοὺς ἐτάραττε· εἶτ' ἐν οἷς ἡμάρτανον
οἱ ἄλλοι καὶ κακῶς ἐφρόνουν, αὐτὸς παρε-
σκευάζετο καὶ κατὰ πάντων ἐφύετο· ὡς δὲ
ταλαιπωρούμενοι τῷ μήκει τοῦ πολέμου οἱ τό-
τε μὲν βαρεῖς, νῦν δ' ἀτυχεῖς θηβαῖοι, φανε-
ροὶ πᾶσιν ἦσαν ἀναγκασθησόμενοι κατα-
φεύγειν ἐφ' ὑμᾶς, ἵνα μὴ τοῦτο γένοιτο μηδὲ
συνέλθοιεν αἱ πόλεις, ὑμῖν μὲν εἰρήνην, ἐκεί-
νοις δὲ βοήθειαν ἐπηγγείλατο· τί οὖν συνηγω-
νίσατο αὐτῷ πρὸς τὸ λαβεῖν ὀλίγου δεῖν ὑμᾶς ἑ-
κόντας ἐξαπατωμένους; ἡ τῶν ἄλλων ἑλλή-
νων, εἴτε χρὴ κακίαν εἴτ' ἄγνοιαν, εἴτε καὶ ἀμ-
φότερα ταῦτ' εἰπεῖν, οἳ πόλεμον συνεχῆ καὶ

μάχιμον πολεμούντων ὑμῶν, καὶ τοῦτον
ὑπὲρ τῶν κοινῇ πᾶσι συμφερόντων, ὡς ἔρ
γῳ φανερὸν γέγονεν, οὔτε χρήμασιν οὔτε σώ
μασιν, οὐδ᾽ ἄλλῳ οὐδενὶ τῶν πάντων συνε
λάμβανον ὑμῖν, οἷς καὶ δικαίως καὶ προσηκόν
τως ὀργιζόμενοι, ἑτοίμως ὑπηκούσατε τῷ
φιλίππῳ· ἡ μὲν οὖν τότε συγχωρηθεῖσα εἰρή
νη διὰ ταῦτα, οὐ δι᾽ ἐμέ, ὡς οὗτος διέβαλλεν, ἐπρά
χθη· τὰ δὲ τούτων ἀδικήματα καὶ δωροδοκή
ματα ἐν αὐτῇ, τῶν νυνὶ παρόντων πραγμά
των ἄν τις ἐξετάζῃ δικαίως, αἴτια εὑρήσειεν·
ταυτὶ πάνθ᾽ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἀκριβολογοῦμαι
καὶ διεξέρχομαι· εἰ γὰρ εἶναί τι δοκοίη τὰ μά
λιστα ἐν τούτοις ἀδικήματα, οὐδέν ἐστι δήπου
πρὸς ἐμέ· ἀλλ᾽ ὁ μὲν πρῶτος εἰπὼν καὶ μνη
σθεὶς περὶ τῆς εἰρήνης, ἀριστόδημος ἦν, ὁ
ὑποκριτής· ὁ δ᾽ ἐκδεξάμενος καὶ γράψας
καὶ ἑαυτὸν μετὰ τούτου μισθώσας ἐπὶ ταῦτα,
φιλοκράτης ὁ ἁγνούσιος· ὁ σός, αἰσχίνη, κοινω
νός, οὐχ ὁ ἐμός· οὐδ᾽ ἂν σὺ διαρραγῇς ψευδόμενος·
οἱ δὲ συνειπόντες ὅτου δήποτε εἵνεκα, ἐῶ γὰρ
τοῦτό γε ἐν τῷ παρόντι, εὔβουλος καὶ κηφισο
φῶν· ἐγὼ δὲ οὐδὲν οὐδαμοῦ· ἀλλ᾽ ὅμως
τούτων τοιούτων ὄντων καὶ ἐπ᾽ αὐτῆς τῆς
ἀληθείας οὕτω δεικνυμένων, εἰς τοῦθ᾽ ἧκεν
ἀναιδείας, ὥστ᾽ ἐτόλμα λέγειν ὡς ἄρα ἐγὼ,
πρὸς τῷ τῆς εἰρήνης αἴτιος γεγενῆσθαι,
ὅτι καὶ κεκωλύκοιμι τὴν πόλιν μετὰ κοι
νοῦ συνεδρίου τῶν ἑλλήνων αὐτὴν ποι-
ήσασθαι· εἶτ᾽ ὦ τί ἄν σέ τις ὀρθῶς

προσήκοι· εἶτ' ὅπου συνῄρουν τηλικαύτην πρᾶ-
ξιν καὶ συμμαχίαν ἡνίκα μετὰ διεραγώδης καὶ
διεξῄεις ὅσων ἀφαιρούμενόν με τῆς πόλεως
ἠγανάκτησας· ἢ παρελθὼν ταῦθ' ἃ νῦν κατη-
γορεῖς, ἐδίδαξας ἢ γοῦν διεξῆλθες, καὶ μὴν
εἰ τὸ κωλῦσαι τὴν κοινωνίαν τῶν Ἑλλήνων
ἐπεπράκειν ἐγὼ Φιλίππῳ, σοὶ τὸ μὴ σιγῆσαι
λοιπὸν ἦν· ἀλλὰ βοᾶν καὶ διαμαρτύρεσθαι,
καὶ δηλοῦν τουτοισί· οὐ τοίνυν ἐποίησας οὐ-
δαμοῦ τοῦτο· οὐδ' ἤκουσέ σου ταύτην τὴν
φωνὴν οὐδείς· οὔτε γὰρ ἦν πρεσβεία πρὸς οὐ-
δένα ἀπεσταλμένη τότε τῶν Ἑλλήνων,
ἀλλὰ πάλαι πάντες ἦσαν ἐξεληλεγμένοι,
οὔθ' οὗτος ὑγιὲς περὶ τούτων εἴρηκεν οὐδέν·
χωρὶς δὲ τούτων καὶ διαβάλλει τὴν πόλιν
τὰ μέγιστα ἐν οἷς ψεύδεται· εἰ γὰρ ὑμεῖς ἅμα
τοὺς μὲν ἄλλους Ἕλληνας εἰς πόλεμον παρε-
καλεῖτε, αὐτοὶ δὲ πρὸς Φίλιππον περὶ εἰρή-
νης ἐπέμπετε πρέσβεις, Εὐρυβάτου πρᾶγ-
μα οὐ πόλεως ἔργον, οὐδὲ χρηστῶν ἀνθρώπων
διεπράττεσθε· ἀλλ' οὐκ ἔστι ταῦτα, οὐκ ἔστι·
τί γὰρ καὶ βουλόμενοι μετεπέμπεσθ' ἂν αὐ-
τοὺς ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ; ἐπὶ τὴν εἰρήνην,
ἀλλ' ὑπῆρχεν ἅπασιν, ἀλλ' ἐπὶ τὸν πόλε-
μον, ἀλλ' αὐτοὶ περὶ εἰρήνης ἐβουλεύεσθε,
οὐκοῦν οὔτε τῆς ἐξ ἀρχῆς εἰρήνης ἡγε-
μὼν οὐδ' αἴτιος ὢν ἐγὼ φαίνομαι, οὔτε
τῶν ἄλλων ὧν κατεψεύσατο οὐδὲν ἀλη-
θὲς ὂν δείκνυται· ἐπειδὴ τοίνυν ἡ πόλις
ἐποιήσατο τὴν εἰρήνην, ἐνταῦθα πάλιν

σκέψασθε, τί ἦν μαθὼν ἑκάτερος προείλετο πρά-
ττειν; καὶ γὰρ ἐκ τούτων εἴσεσθε, τίς ἦν ὁ
φιλίππῳ πάντα συναγωνιζόμενος· καὶ
τίς ὑπὲρ ἁπάντων ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τὸ τῇ πόλει
συμφέρον ζητῶν· ἐγὼ μὲν τοίνυν ἔγρα-
ψα βουλεύων ἀποπλεῖν τὴν ταχίστην τοὺς
πρέσβεις, ἐπὶ τοὺς τόπους, ἐν οἷς ἂν ὄντα
φίλιππον πυνθάνωνται καὶ τοὺς ὅρκους
ἀπολαμβάνειν· οὗτοι δέ, οὐδὲ γράψαντος
ἐμοῦ ταῦτα ποιεῖν ἠθέλησαν· τί δὲ τοῦτ'
ἠδύνατο ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἐγὼ διδάξω·
φιλίππῳ μὲν ἦν συμφέρον ὡς πλεῖστον μετα-
ξὺ χρόνον γενέσθαι τῶν ὅρκων· ὑμῖν δ' ὡς
ἐλάχιστον· διατί; ὅτι ὑμεῖς μέν, οὐκ ἀφ' ἧς ὠμό-
σατε μόνον ἡμέρας, ἀλλ' ἀφ' ἧς ἠλπίσατε εἰρήνην
ἔσεσθαι πάσας ἐξελύσατε τὰς παρασκευὰς
τὰς τοῦ πολέμου· ὁ δὲ τοῦτο ἐκ παντὸς τοῦ
χρόνου μάλιστα ἐπραγματεύετο νομίζων ὅ-
περ ἦν ἀληθές, ὅσα τῆς πόλεως προλάβοι πρὸ
τοῦ τοὺς ὅρκους ἀποδοῦναι, πάντα ταῦτα βε-
βαίως ἕξειν· οὐδένα γὰρ τὴν εἰρήνην λύσειν
τούτων ἕνεκα· ἃ ἐγὼ προορώμενος ὦ ἄν-
δρες ἀθηναῖοι, καὶ λογιζόμενος τὸ ψήφισ-
μα τοῦτο γράφω πλεῖν ἐπὶ τοὺς τόπους ἐν
οἷς ἂν ᾖ φίλιππος· καὶ τοὺς ὅρκους τὴν
ταχίστην ἀπολαμβάνειν· ἵν' ἐχόντων
τῶν θρᾳκῶν τῶν ἡμετέρων συμμάχων,
τὰ χωρία ταῦτα ἃ νῦν οὗτος διέσυρε τὸ σέρ-
ριον καὶ τὸ μύρτιον καὶ τὴν ἐργίσκην·
οὕτω γίγνοιντο οἱ ὅρκοι· καὶ μὴ προλαβὼν

ἐπάγοντος τοὺς ἐπὶ καιρῷ τῶν ἰδίων τόπων, ὡς εἰ τὸν Θρᾷκα καταστρέψαι ἢ μὴ δι' ὀλίγων μὲν χρημάτων πολλῶν δὲ στρατιωτῶν ἀπορήσας ἐν τούτῳ ῥᾳδίως τοῖς λοιποῖς ἐπιχειροίη πράγμασιν. ἔπειτα τοῦτο μὲν οὐχὶ λέγει τὸ ψήφισμα οὐδ' ἀναγινώσκει· ὅτι δ' ἐβουλόμην ἐγὼ προσάγειν τοὺς πρέσβεις ὡς μέλλω δεῖν, τοῦτό μου διαβάλλει. ἀλλὰ τί ἐχρῆν με ποιεῖν; μὴ προσάγειν ταξαι τοὺς ἐπὶ τοῦθ' ἥκοντας, ἵν' ὑμῖν διαλεχθῶσιν, ἢ θέαν μὴ κατανεῖμαι τὸν ἀρχιτέκτονα αὐτοῖς κελεῦσαι; ἀλλ' ἐν τοῖν δυοῖν ὀβολοῖν ἐθεώρουν ἄν, εἰ μὴ τοῦτ' ἐγράφη. τὰ μικρὰ συμφέροντα τῆς πόλεως ἔδει με φυλάττειν, τὰ δ' ὅλα ὥσπερ οὗτοι πεπρακέναι; οὐ δήπου. λέγε τοίνυν μοι τὸ ψήφισμα τουτὶ λαβών, ὃ σαφῶς οὗτος εἰδὼς παρέβη. λέγε.

ψήφισμα. ταῦτα γράψαντος ἐμοῦ τότε καὶ τὸ τῇ πόλει συμφέρον οὐ τὸ Φιλίππῳ ζητοῦντος, βραχὺ φροντίσαντες οἱ χρηστοὶ πρέσβεις οὗτοι, κάθηντο ἐν Μακεδονίᾳ τρεῖς ὅλους μῆνας, ἕως ἦλθε Φίλιππος ἐκ Θρᾴκης, πάντα καταστρεψάμενος· ἐξὸν ἡμερῶν δέκα, μᾶλλον δὲ τριῶν ἢ τεττάρων, εἰς τὸν Ἑλλήσποντον ἀφῖχθαι καὶ τὰ χωρία σῶσαι λαβόντας τοὺς ὅρκους, πρὶν ἐκεῖνον ἐξελεῖν αὐτά. οὐ γὰρ ἂν ἥψατ' αὐτῶν παρόντων ἡμῶν. ἢ οὐκ ἂν ὡρκίζομεν αὐτόν· ὥστε τῆς εἰρήνης ἂν διημαρτήκει· καὶ οὐκ ἂν ἀμφότερ' εἶχε καὶ τὴν εἰρήνην καὶ τὰ χωρία. Τὸ μὲν τοίνυν ἐν τῇ πρεσβείᾳ πρῶτον κλέμμα μὲν Φιλίππου, δωροδόκημα δὲ τῶν ἀδίκων τουτωνὶ ἀνθρώπων καὶ θεοῖς ἐχθρῶν, τοιοῦτον ἐγένετο· ὑπὲρ οὗ καὶ τότε καὶ νῦν καὶ ἀεὶ ὁμολογῶ πολεμεῖν καὶ διαφέρεσθαι τούτοις. ἕτερον

δ' εὐθὺς ἐφεξῆς ἐπὶ τούτου μεῖζον πανούργημα θε-
άσασθε· ἐπειδὴ γὰρ ὤμοσε τὴν εἰρήνην ὁ φίλιππος
ἐξ ὧν, προλαβὼν τὴν θρᾴκην διὰ τούτους οὐχὶ πεισθέν-
τας τῷ ἐμῷ ψηφίσματι, πάλιν ὠνεῖται παρὰ
τούτων ὅπως μὴ ἀπίωσιν ἐκ μακεδονίας, ἕως ἂν τὴν
στρατείαν τὴν ἐπὶ τοὺς φωκέας εὐτρεπῆ ποιήσαιτο·
ἵνα μὴ δεῦρο ἀπαγγειλάντων αὐτῶν ὅτι μέλλει καὶ
παρασκευάζεται πορεύεσθαι, ἐξέλθοιτε ὑμεῖς καὶ
περιπλεύσαντες ταῖς τριήρεσιν εἰς πύλας ὥσπερ πρό-
τερον κλείσητε τὸν πορθμόν· ἀλλὰ ἅμα ἀκούοιτε ταῦ-
τα ἀπαγγελλόντων ὑμῖν τούτων· κἀκεῖνος ἐντὸς εἴη
πυλῶν· καὶ μηδὲν ἔχοιθ' ὑμεῖς ποιῆσαι. οὕτω δ' ἦν
ὁ φίλιππος ἐν φόβῳ μὴ καὶ ταῦτα προειληφότος
αὐτοῦ, προτοῦ τοὺς φωκέας ἀπολέσθαι ἀκούσαν-
τες ψηφίσησθε βοηθεῖν καὶ ἐκφύγῃ τὰ πράγματα καὶ
αὐτόν, ὥστε πάλιν μισθοῦται τὸν κατάπτυστον τουτο-
νί· οὐκέτι κοινῇ μετὰ τῶν ἄλλων πρέσβεων, ἀλλὰ
ἰδίᾳ καθ' αὑτὸν τοιαῦτα πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, καὶ ἀπαγ-
γεῖλαι δι' ὧν ἅπαντ' ἀπώλετο. ἀξιῶ δ' ὦ ἄνδρες
ἀθηναῖοι καὶ δέομαι τοῦτο μεμνῆσθαι ὑμᾶς παρ'
ὅλον τὸν ἀγῶνα, ὅτι μὴ κατηγορήσαντος αἰσχίνου
μηδὲν ἔξω τῆς γραφῆς, οὐδ' ἂν ἐγὼ λόγον οὐδένα
ἐποιούμην ἕτερον· ἁπάσαις δ' αἰτίαις καὶ βλα-
σφημίαις ἅμα τούτου κεχρημένου, ἀνάγκη κἀ-
μοὶ πρὸς ἕκαστα τῶν κατηγορουμένων μικρὰ ἀπο-
κρίνασθαι· τίνες οὖν ἦσαν οἱ παρὰ τούτου λόγοι
τότε ῥηθέντες, καὶ δι' οὓς ἅπαντ' ἀπώλετο, ὥστ' οὐ
δεῖ θορυβῆσαι τῷ παρεληλυθέναι φίλιππον
εἴσω πυλῶν. ἔσται γὰρ ἅπανθ' ὅσα βούλεσθ'
ὑμεῖς, ἐὰν ἔχητε ἡσυχίαν καὶ ἀκούσεσθε

δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν. οἷς μὲν ἐχθρὸς ἤδη, φίλον αὐ-
τὸν γεγενημένον· οἷς δὲ φίλος, τοὐναντίον ἐχθρ(όν).
οὐ γὰρ τὰ ῥήματα τὰς οἰκειότητας ὦ Αἰσχίνη βεβαιοῦν,
μάλα σεμνῶς ὀνομάζων, ἀλλὰ τὸ ταὐτὰ συμφέρειν.
συμφέρειν δὲ φιλίππῳ καὶ φωκεῦσι καὶ ὑμῖν ὁμοίως
ἅπασι τῆς ἀναλγησίας καὶ τῆς βαρύτητος ἀπαλ-
λαγῆναι τῆς τῶν θηβαίων. ταῦτα δ' ἐξ ἐκείνων τι-
νὲς ἤκουον αὐτοῦ, διὰ τὴν τότε ὑποῦσαν ἀπέχθει(αν)
πρὸς τοὺς θηβαίους. τί οὖν συνέβη μετὰ ταῦτ'
εὐθέως, οὐκ εἰς μακράν; τοὺς μὲν ταλαιπώρους φωκέ(ας)
ἀπολέσθαι καὶ κατασκαφῆναι τὰς πόλεις αὐτῶν,
ὑμᾶς δ' ἡσυχίαν ἄγοντας καὶ τούτῳ πεισθέντας μι-
κρὸν ὕστερον σκευαγωγεῖν ἐκ τῶν ἀγρῶν. τοῦτον,
δὲ χρυσίον λαβεῖν. καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, τὴν μὲν
ἀπέχθειαν τὴν πρὸς τοὺς θηβαίους καὶ θετταλ(οὺς)
τῇ πόλει γενέσθαι, τὴν δὲ χάριν τὴν ὑπὲρ τῶν
πεπραγμένων, φιλίππῳ. ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει,
λέγε μοι τό τε τοῦ καλλισθένους ψήφισμα, καὶ
τὴν ἐπιστολὴν τὴν τοῦ φιλίππου· ἐξ ὧν ἀμφο-
τέρων ὑμῖν ἅπαντα ταῦτ' ἔσται φανερά. λέγε·

ψήφισμα: λ ἐπὶ ταύταις ταῖς ἐλπίσι
τὴν εἰρήνην ἐποιεῖσθε; ἢ ταῦτα ἀπήγγελλεν
ὑμῖν οὗτος ὁ μισθωτός; λέγε δὴ τὴν ἐπιστολὴν
ἣν διέπεμψε φίλιππος μετὰ ταῦτα.— ἐπιστο(λή)
λ ἀκούετε ὡς σαφῶς δηλοῖ καὶ διορίζεται ἐν τῇ
πρὸς ὑμᾶς ἐπιστολῇ πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ συμμάχους,
ὅτι ταῦτα ἐγὼ πεποίηκα ἀκόντων ἀθηναίων
καὶ λυπουμένων, ὥστ' εἴπερ εὖ φρονεῖτε ὦ
θηβαῖοι καὶ θετταλοί, τούτους μὲν ἐχθροὺς ὑπο-
λήψεσθε. ἐμοὶ δὲ πιστεύσετε. οὐ τούτοις τοῖς ῥή-

μασι γράψας, ταῦτα δὲ βουλόμενος δηλῶσαι· τοιγαροῦν
ἐκ τούτων ἀγαθὰ ἐκεῖνος λαβὼν, εἰς τὸ μηδ' ὁτιοῦν
προορᾶν τῶν μετὰ ταῦτα μηδ' αἰσθάνεσθαι ἀλλ'
ἐᾶσαι πάντα τὰ πράγματα ἐκεῖνον ὑφ' ἑαυτῷ ποι-
ήσασθαι· ἐκ τῶν ταῖς παρούσαις συμφοραῖς οἱ τα-
λαίπωροι θηβαῖοι κέχρηνται. ὁ δὲ ταύτης τῆς πίστεως
αὐτῷ συνεργὸς, καὶ συναγωνιστὴς καὶ ὁ δεῦρ' ἀπα-
γγείλας τὰ ψευδῆ καὶ φενακίσας ὑμᾶς, οὗτός ἐστιν
ὁ τὰ θηβαίων ὀδυρόμενος νῦν πάθη· καὶ διεξιὼν
ὡς οἰκτρά· καὶ τούτων καὶ τῶν ἐν φωκεῦσι κα-
κῶν καὶ ὅσα ἄλλα πεπόνθασιν οἱ ἕλληνες, ἁπάντων
αὐτὸς ὢν αἴτιος· δῆλον γὰρ ὅτι σὺ μὲν ἀλγεῖς ἐπὶ
τοῖς συμβεβηκόσιν αἰσχίνη· καὶ τοὺς θηβαίους ἐλεεῖς,
κτήματα ἔχων ἐν τῇ βοιωτίᾳ· καὶ γεωργῶν τὰ ἐκεί-
νων· ἐγὼ δὲ χαίρω ὃς εὐθὺς ἐξῃτούμην ὑπὸ τοῦ ταῦ-
τα πράξαντος. ἀλλὰ γὰρ ἐμπέπτωκα εἰς λόγους
οὓς αὐτίκα μᾶλλον ἴσως ἁρμόσει λέγειν· ἐπάνειμι
δὴ πάλιν ἐπὶ τὰς ἀποδείξεις, ὡς τὰ τούτων ἀδι-
κήματα καὶ ἀδικήματα, τῶν νυνὶ παρόντων πραγ-
μάτων γέγονεν αἴτια· ἐπειδὴ γὰρ ἐξηπάτησθε
μὲν ὑμεῖς ὑπὸ τοῦ φιλίππου διὰ τούτων τῶν ἐν ταῖς
πρεσβείαις μισθωσάντων ἑαυτοὺς τῷ φιλίππῳ
καὶ οὐδὲν ἀληθὲς ὑμῖν ἀπαγγειλάντων· ἐξηπάτην-
το δὲ, οἱ ταλαίπωροι φωκεῖς καὶ ἀνῄρηντο αἱ πόλεις
αὐτῶν, τί ἐγένετο· οἱ μὲν κατάπτυστοι θετταλοὶ
καὶ ἀναίσθητοι θηβαῖοι, φίλον· εὐεργέτην· σωτῆρα,
τὸν φίλιππον ἡγοῦντο· πάντ' ἐκεῖνος ἦν αὐτοῖς· οὐ-
δὲ φωνὴν ἤκουον εἴ τις ἄλλο τι βούλοιτο λέγειν·
ὑμεῖς δὲ ὑφορώμενοι τὰ πεπραγμένα καὶ δυσχε-
ραίνοντες, ἤγετε τὴν εἰρήνην οὕτως· οὐ γὰρ ἦν :ὅμως

ὅτι ἂν ἐποιῆτε μόνοι· καὶ οἱ ἄλλοι δὲ Ἕλληνες ὁ
μοίως ὑμῖν πεφενακισμένοι καὶ διημαρτηκότες
ὧν ἤλπισαν, ἦγον τὴν εἰρήνην· ἄσμενοι καὶ αὐτοὶ
τρόπον τινὰ ἐκ πολλοῦ πολεμούμενοι. ὅτε γὰρ
περιιὼν ὁ φίλιππος ἰλλυριοὺς καὶ τριβαλλοὺς τι
νὰς δὲ καὶ τῶν ἑλλήνων κατεστρέφετο καὶ δυνάμεις
τινὰς καὶ μεγάλας ἐποιεῖτο ὑφ᾽ ἑαυτῷ· καί τινες
τῶν ἐκ τῶν πόλεων ἐπὶ τῇ τῆς εἰρήνης ἐξουσίᾳ
βαδίζοντες ἐκεῖσε διεφθείροντο· ὧν εἷς οὗτος ἦν· τό
τε πάντες ἐφ᾽ οὓς ταῦτα παρεσκευάζετο ἐκεῖνος,
ἐπολεμοῦντο· εἰ δὲ μὴ ᾐσθάνοντο, ἕτερος λόγος
οὗτος· οὐ πρὸς ἐμέ· ἐγὼ μὲν γὰρ προὔλεγον
καὶ διεμαρτυρόμην καὶ παρ᾽ ὑμῖν ἀεὶ καὶ ὅποι
πεμφθείην, αἱ δὲ πόλεις ἐνόσουν· τῶν μὲν ἐν
τῷ πολιτεύεσθαι καὶ πράττειν, δωροδοκούντων
καὶ διαφθειρομένων ἐπὶ χρήμασι· τῶν δὲ ἰδι
ωτῶν καὶ πολλῶν, τὰ μὲν οὐ προορωμένων· τὰ
δὲ, τῇ καθ᾽ ἡμέραν ῥᾳστώνῃ καὶ σχολῇ δελεαζομένων,
καὶ τοιουτονί τι πάθος πεπονθότων ἁπάντων,
πλὴν οὐκ ἐφ᾽ ἑαυτοὺς οἰομένων ἕκαστον τὸ δεινὸν ἥ
ξειν, ἀλλὰ διὰ τῶν ἑτέρων κινδύνων τὰ ἑαυτῶν
σχήσειν ἀσφαλῶς ὑπολαμβανόντων ὅταν βούλωνται·
εἶτ᾽ οἶμαι συμβέβηκε τοῖς μὲν πλήθεσιν ἀντὶ τῆς
πολλῆς καὶ ἀκαίρου ῥᾳθυμίας, τὴν ἐλευθερί
αν ἀπολωλεκέναι· τοῖς δὲ προεστηκόσι καὶ τἆλλα
πλὴν ἑαυτοὺς οἰομένοις πωλεῖν πρώτους ἑαυτοὺς
πεπρακόσιν ᾐσθῆσθαι· ἀντὶ γὰρ φίλων καὶ ξένων,
ἃ τότε ὠνομάζοντο ἡνίκα ἐδωροδόκουν, νῦν κό
λακες καὶ θεοῖς ἐχθροί, καὶ τἆλλα ἃ προσήκει πάντα
ἀκούουσιν· οὐδεὶς γάρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὸ τοῦ

προδιδόντος συμφέρον οὐ ζητοῦσι χρήματα ἀναλί-
σκει· οὐδὲ ἐπειδὰν ὧν ἂν πρίηται κύριος γένηται, τῷ προ-
δότῃ συμβούλῳ περὶ τῶν λοιπῶν ἔτι χρῆται· οὐδὲν
γὰρ ἂν ἦν εὐδαιμονέστερον προδότου. ἀλλ' οὐκ ἔστι
ταῦτα οὐκ ἔστι· πόθεν; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ' ἐπειδὰν τῶν
πραγμάτων ἐγκρατὴς ὁ ζητῶν ἄρχειν καταστῇ, καὶ
τῶν ταῦτα ἀποδομένων δεσπότης ἐστί· τὴν δὲ
πονηρίαν εἰδώς, τότε δή, τότε καὶ μισεῖ καὶ ἀπιστεῖ
καὶ προπηλακίζει. σκοπεῖτε δέ, καὶ γὰρ εἰ παρελήλυ-
θεν ὁ τῶν πραγμάτων καιρός, ὁ τοῦ γε εἰδέναι τὰ
τοιαῦτα καιρὸς ἀεὶ πάρεστι τοῖς εὖ φρονοῦσι. μέ-
χρι τούτου Λασθένης φίλος ὠνομάζετο Φιλίππου,
ἕως προὔδωκεν Ὄλυνθον· μέχρι τούτου Τιμό-
λαος, ἕως ἀπώλεσε Θήβας· μέχρι τούτου Εὔδι-
κος καὶ Σῖμος οἱ Λαρισαῖοι, ἕως Θετταλίαν ὑπὸ
Φιλίππῳ ἐποίησαν· εἶτ' ἐλαυνομένων καὶ ὑβριζο-
μένων, καὶ τί κακὸν οὐχὶ πασχόντων πᾶσα ἡ οἰ-
κουμένη μεστὴ γέγονε προδοτῶν· τί δ' Ἀρίστρατος
ἐν Σικυῶνι; καὶ τί Περίλαος ἐν Μεγάροις; οὐκ ἀπερριμ-
μένοι; ἐξ ὧν καὶ σαφέστατ' ἄν τις ἴδοι ὅτι ὁ μάλιστα
φυλάττων τὴν αὑτοῦ πατρίδα καὶ πλεῖστα ἀντιλέγων
τούτοις, οὗτος ὑμῖν τοῖς προδιδοῦσι καὶ
μισθαρνοῦσι τὸ ἔχειν ἐφ' ὅτῳ δωροδοκήσετε περιποιεῖ·
καὶ διὰ τοὺς πολλοὺς τούτων καὶ τοὺς ἀνθισταμένους
τοῖς ὑμετέροις βουλήμασιν ὑμεῖς ἐστὲ σῷοι καὶ
ἔμμισθοι· ἐπεὶ διά γ' ὑμᾶς αὐτοὺς πάλαι ἂν ἀπο-
λώλειτε. καὶ περὶ μὲν τῶν τότε πραχθέντων
ἔχων ἔτι πολλὰ λέγειν, καὶ ταῦτα ἡγοῦμαι πλείω
τῶν ἱκανῶν εἰρῆσθαι. αἴτιος δὲ οὗτος, ὥσπερ
ἑωλοκρασίαν τινά μου τῆς πονηρίας τῆς ἑαυτ-

καὶ τῶν ἀδικημάτων κατασκεδάσαι, ἵν' ἀνα-
γκαῖόν μοι ἦν πρὸς τοὺς νεωτέρους τῶν πεπραγμέ-
νων μικρὰ ἀπολογήσασθαι. παρηνώχλησθε δὲ καὶ ὑμεῖς
ἴσως, οἳ καὶ πρὶν ἐμὲ εἰπεῖν ὁτιοῦν ᾔδειτε τὴν τότε τούτου
μισθαρνίαν. καίτοι φιλίαν γε καὶ ξε-
νίαν αὐτὴν ὀνομάζει· καὶ νῦν εἶπέ που λέγων·
ὁ τὴν Ἀλεξάνδρου ξενίαν ὀνειδίζων ἐμοί.
ἐγώ σοι ξενίαν Ἀλεξάνδρου; πόθεν λαβόν-
τι, ἢ πῶς ἀξιωθέντι; οὔτε Φιλίππου ξένον
οὔτ' Ἀλεξάνδρου φίλον εἴποιμ' ἂν ἐγώ σε· οὐχ οὕτω
μαίνομαι· εἰ μὴ καὶ τοὺς θεριστάς, καὶ τοὺς ἄλλο
τι μισθοῦ πράττοντας φίλους καὶ ξένους δεῖ
καλεῖν τῶν μισθωσαμένων. ἀλλ' οὐκ ἔστι
ταῦτα· πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλὰ μισθωτὸν ἐγώ
σε Φιλίππου πρότερον καὶ νῦν Ἀλεξάνδρου
καλῶ· καὶ οὗτοι πάντες. εἰ δ' ἀπιστεῖς, ἐρώ-
τησον αὐτούς· μᾶλλον δ' ἐγὼ τοῦθ' ὑπὲρ σοῦ
ποιήσω. πότερον ὑμῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
δοκεῖ μισθωτὸς Αἰσχίνης ἢ ξένος εἶναι Ἀλε-
ξάνδρου; ἀκούεις ἃ λέγουσι. βούλομαι τοί-
νυν ἤδη καὶ περὶ τῆς γραφῆς αὐτῆς ἀπολο-
γήσασθαι καὶ διεξελθεῖν τὰ πεπραγμένα ἐμαυ-
τῷ, ἵνα καίπερ εἰδὼς Αἰσχίνης, ὅμως ἀ-
κούσῃ δι' ἅ φημι καὶ τούτων τῶν προβεβου-
λευμένων καὶ πολλῷ μειζόνων ἔτι τούτων
δωρεῶν δίκαιος εἶναι τυγχάνειν. καί μοι
λέγε τὴν γραφὴν αὐτὴν λαβών. γραφή

Ἐπὶ Χαιρώνδου ἄρχοντος ἐλαφηβολιῶνος
ἕκτῃ ἱσταμένου, Αἰσχίνης Ἀτρομήτου Κο-
θωκίδης ἀπήνεγκε πρὸς τὸν ἄρχοντα—

παραγενόμενον κατὰ κτησιφῶντος τοῦ λεωσθέ-
νους ἀναφλυστίου· ὅτι ἔγραψε παράνομον
ψήφισμα ὡς ἄρα δεῖ στεφανοῦσθαι δημοσθέ-
νην δημοσθένους παιανιέα χρυσῷ στεφάνῳ·
καὶ ἀναγορεῦσαι ἐν τῷ θεάτρῳ διονυσίοις τοῖς
μεγάλοις τραγῳδοῖς καινοῖς, ὅτι στεφανοῖ ὁ
δῆμος δημοσθένην δημοσθένους παιανιέα,
χρυσῷ στεφάνῳ ἀρετῆς ἕνεκα καὶ εὐνοίας ἧς
ἔχων διατελεῖ εἴς τε τοὺς ἕλληνας ἅπαντας καὶ
τὸν δῆμον τῶν ἀθηναίων· καὶ ἀνδραγαθίας·
καὶ διότι διατελεῖ πράττων καὶ λέγων τὰ βέλτι-
στα τῷ δήμῳ· καὶ πρόθυμός ἐστι ποιεῖν, ὅ τι ἂν
δύνηται ἀγαθόν· ταῦτα πάντα ψευδῆ γράψας
καὶ παράνομα τῶν νόμων οὐκ ἐώντων· πρῶτον
μὲν ψευδεῖς γραφὰς εἰς τὰ δημόσια καταβάλ-
λεσθαι· εἶτα τὸν ὑπεύθυνον στεφανοῦν· ἔστι
δὲ δημοσθένης τειχοποιὸς καὶ ἐπὶ τῶν θεωρικῶν
τεταγμένος· ἔτι δὲ μὴ ἀναγορεύειν τὸν στέφα-
νον ἐν τῷ θεάτρῳ διονυσίοις τραγῳδιῶν τῇ
καινῇ· ἀλλ' ἐὰν μὲν ἡ βουλὴ στεφανοῖ ἐν τῷ βου-
λευτηρίῳ ἀνειπεῖν· ἂν δὲ ἡ πόλις ἐν πνυκὶ ἐν τῇ
ἐκκλησίᾳ τίμημα τάλαντα, ν̄· κλήτορες
κηφισοφῶν κηφισοφῶντος ῥαμνούσιος· κλέ-
ων κλέωνος κοθωκίδης: ἃ μὲν διώκει τοῦ
ψηφίσματος ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ταῦτ' ἐστίν·
ἐγὼ δὲ ἀπ' αὐτῶν τούτων πρῶτον οἶμαι,
δῆλον ὑμῖν ποιήσειν, ὅτι πάντα δικαίως
ἀπολογήσομαι· τὴν γὰρ αὐτὴν τούτῳ ποι-
ησάμενος τῶν γεγραμμένων τάξιν, περὶ
πάντων ἐρῶ καθ' ἕκαστον ἐφεξῆς· καὶ

στεφανῶσαι·

οὐδὲν ἧττον παραλείψω. τοῦ μὲν οὖν γράψαι πράττοντα καὶ λέγοντα τὰ βέλτιστά με τῷ δήμῳ διατελεῖν, καὶ πρόθυμον εἶναι ποιεῖν ὅ τι ἂν δύνωμαι ἀγαθόν, καὶ ἐπαινεῖν ἐπὶ τούτοις, ἐν τοῖς πεπολιτευμένοις τὴν κρίσιν ἀναγκαίαν νομίζω· ἀπὸ γὰρ τούτων ἐξεταζομένων εὑρεθήσεται εἴτ' ἀληθῆ περὶ ἐμοῦ γέγραφε Κτησιφῶν ταῦτα καὶ προσήκοντα, εἴτε καὶ ψευδῆ. τὸ δὲ μὴ προσγράψαντα, ἐπειδὰν τὰς εὐθύνας δῶ, στεφανοῦν, καὶ ἀνειπεῖν ἐν τῷ θεάτρῳ τὸν στέφανον κελεῦσαι, κοινωνεῖν μὲν ἡγοῦμαι καὶ τοῦτο τοῖς πεπολιτευμένοις· εἴτ' εἰμὶ ἄξιος τοῦ στεφάνου καὶ τῆς ἀναρρήσεως εἴτε καὶ μή· ἔτι μέντοι καὶ τοὺς νόμους δεικτέον εἶναί μοι δοκεῖ καθ' οὓς ταῦτα γράφειν ἐξῆν τούτῳ. οὑτωσὶ μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δικαίως καὶ ἁπλῶς τὴν ἀπολογίαν ἔγνωκα ποιήσασθαι· βαδιοῦμαι δ' ἐπ' αὐτὰ ἃ πέπρακταί μοι· καί με μηδεὶς ὑπολάβῃ ἀπαρτᾶν τὸν λόγον τῆς γραφῆς, ἐὰν εἰς Ἑλληνικὰς πράξεις καὶ λόγους ἐμπέσω· ὁ γὰρ διώκων τοῦ ψηφίσματος τὸ λέγειν καὶ πράττειν τὰ ἄριστά με καὶ γεγραμμένος ταῦτα ὡς οὐκ ἀληθῆ, οὗτός ἐστιν ὁ τοὺς περὶ ἁπάντων τῶν ἐμοὶ πεπολιτευμένων καὶ πεπραγμένων λόγους οἰκείους καὶ ἀναγκαίους τῇ γραφῇ πεποιηκώς. εἶτα καὶ πολλῶν προαιρέσεων οὐσῶν τῆς πολιτείας, τὴν περὶ τὰς Ἑλληνικὰς πράξεις εἱλόμην ἐγώ· ὥστε καὶ τὰς ἀποδείξεις ἐκ τούτων δίκαιός εἰμι ποιήσασθαι. ἃ μὲν οὖν πρὸ τοῦ πολιτεύεσθαι

καὶ δημηγορῶν ὑμῖν προὔλαβε καὶ κατέσχε φίλιππος,
ἐάσω· οὐδὲ γὰρ ἡγοῦμαι τούτων εἶναι πρὸς ἐμέ·
ἀλλ' ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐπὶ ταῦτα ἐπέστην ἐγὼ διακω-
λύειν, ταῦτα ἀναμνήσω· καὶ τούτων ὑφέξω λόγον·
τοσοῦτον ὑπειπὼν πλεονέκτημα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖ-
οι μέγα ὑπῆρχε φιλίππῳ· παρὰ γὰρ τοῖς ἕλλησιν οὐ τι-
σὶν, ἀλλὰ πᾶσιν ὁμοίως φορὰν προδοτῶν καὶ δω-
ροδόκων καὶ θεοῖς ἐχθρῶν ἀνθρώπων συνέβη γενέσθαι,
τοσαύτην ὅσην οὐδεὶς πω πρότερον μέμνηται
γεγονυῖαν· οὓς συναγωνιστὰς καὶ συνεργοὺς,
λαβὼν καὶ πρότερον κακῶς τοὺς ἕλληνας ἔχον-
τας πρὸς ἑαυτοὺς καὶ στασιαστικῶς, ἔτι χεῖρον διέ-
θηκε· τοὺς μὲν ἐξαπατῶν· τοῖς δὲ, διδούς· τοὺς
δὲ, πάντα τρόπον διαφθείρων· καὶ διέστησεν εἰς
μέρη πολλά· ἑνὸς τοῦ συμφέροντος ἅπασιν ὄν-
τος κωλύειν ἐκεῖνον μέγαν γίνεσθαι· ἐν τοιαύ-
τῃ δὲ καταστάσει καὶ ἔτι ἀγνοίᾳ τοῦ συνισταμέ-
νου καὶ φυομένου κακοῦ, τῶν ἁπάντων ἑλ-
λήνων ὄντων· δεῖ σκοπεῖν ὑμᾶς ἄνδρες ἀθηναῖ-
οι τί προσῆκον ἦν ἑλέσθαι πράττειν καὶ ποιεῖν
τὴν πόλιν· καὶ τούτων λόγον παρ' ἐμοῦ λαβεῖν·
ὁ γὰρ ἐνταῦθα ἑαυτὸν τάξας τῆς πολιτείας εἰμὶ
ἐγώ· πότερον αὐτὴν ἐχρῆν αἰσχίνη τὸ φρόνημα
ἀφεῖσαν καὶ τὴν ἀξίαν τὴν αὐτῆς, ἐν τῇ θετταλ-
λῶν καὶ δολόπων τάξει συγκατακτήσασθαι φιλίππῳ
τὴν τῶν ἑλλήνων ἀρχὴν, καὶ τὰ τῶν προγόνων
καλὰ καὶ δίκαια ἀναιρεῖν, ἢ τοῦτο μὲν μὴ ποιεῖν
δεινὸν γὰρ ὡς ἀληθῶς, ἃ δὲ ἑώρα συμβησόμενα
εἰ μηδεὶς κωλύσει καὶ προῃσθάνετο ἐκ πολλοῦ, ὡς
ταῦτα περιιδεῖν γιγνόμενα· ἀλλὰ νῦν ἔγωγ'

τὸν μάλιστα ἐπιτιμῶντα τοῖς πεπραγμένοις, ἤδη
ἂν ἐροίμην· τῆς ποίας μερίδος τὴν πόλιν γενέ-
σθαι ἐβούλετ' ἄν· πότερον τῆς συναιτίας τῶν
συμβεβηκότων τοῖς Ἕλλησι κακῶν καὶ αἰσχρῶν,
ἧς ἂν γιγνόμενα Θετταλοὺς καὶ τοὺς μετὰ του-
των εἴποι τις, ἢ τῆς περιεωρακυίας ταῦτα γι-
γνόμενα ἐπὶ τῇ τῆς ἰδίας πλεονεξίας ἐλπί-
δι· ἧς ἂν Ἀρκάδας καὶ Μεσσηνίους καὶ Ἀργεί-
θείημεν· ἀλλὰ καὶ τούτων πολλοί, μᾶλλον δὲ
πάντες χεῖρον ὑμῶν ἀπηλλάχασι· καὶ γὰρ εἰ μὲν
ὡς ἐκράτησε Φίλιππος ᾤχετ' εὐθέως ἀπιὼν
καὶ μετὰ ταῦτ' ἦγεν ἡσυχίαν, μήτε τῶν αὑτοῦ
συμμάχων, μήτε τῶν ἄλλων Ἑλλήνων μη-
δένα μηδὲν λυπήσας, ὅμως ἦν ἄν τις κατὰ τῶν
μὴ ἐναντιωθέντων οἷς ἔπραττεν ἐκεῖνος,
μέμψις καὶ κατηγορία· εἰ δ' ὁμοίως ἁπάν-
των τὸ ἀξίωμα τὴν ἡγεμονίαν τὴν ἐλευ-
θερίαν περιείλετο, μᾶλλον δὲ καὶ τὰς πολι-
τείας ὅσων ἐδύνατο, πῶς οὐχ ἁπάντων ἐν-
δοξότατα ὑμεῖς ἐβουλεύσασθε ἐμοὶ πεισθέν-
τες. ἀλλ' ἐκεῖσε ἐπανέρχομαι· τί τὴν πόλιν
Αἰσχίνη προσῆκε ποιεῖν· ἀρχὴν καὶ τυραννίδα
τῶν Ἑλλήνων ὁρῶσαν ἑαυτῷ κατασκευαζό-
μενον Φίλιππον; ἢ τί τὸν σύμβουλον ἔδει γρά-
φειν, ἢ λέγειν τὸν Ἀθήνησιν ἐμέ· καὶ γὰρ τοῦ-
το πλεῖστον διαφέρει· ὃς συνῄδειν ἐκ παντὸς
μὲν τοῦ χρόνου μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης
ἀφ' ἧς αὐτὸς ἐπὶ τὸ βῆμα ἀνέβην, ἀεὶ περὶ
πρωτείων καὶ τιμῆς καὶ δόξης ἀγωνιζομέ-
νην τὴν πατρίδα, καὶ πλείω σώματα καὶ

χρήματα ἀνηλωκυῖαν τὴν πόλιν ὑπὲρ φιλοτι-
μίας καὶ τῶν ἅπασι τοῖς Ἕλλησι συμφερόντων
ἢ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων· οἳ τὰ ὑπὲρ αὐτῶν ἀνη-
λώκασιν ἅπαντες. ἑώρων δ᾽ αὐτὸν τὸν Φίλιππον,
πρὸς ὃν ἦν ἡμῖν ὁ ἀγών, ὑπὲρ ἀρχῆς καὶ δυναστείας
τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκεκομμένον, τὴν κλεῖν κα-
τεαγότα, τὴν χεῖρα, τὸ σκέλος πεπηρωμένον·
πᾶν ὅ τι βουληθείη μέρος ἡ τύχη τοῦ σώματος
παρελέσθαι, τοῦτο ῥᾳδίως καὶ ἑτοίμως προ-
ϊέμενον· ὥστε τῷ λοιπῷ μετὰ τιμῆς καὶ δόξης
ζῆν. καὶ μὴν οὐδὲ τοῦτό γ᾽ οὐδεὶς ἂν εἰπεῖν τολμή-
σειεν, ὡς τῷ μὲν ἐν Πέλλῃ τραφέντι χωρίῳ ἀδόξῳ
τότε γ᾽ ὄντι καὶ μικρῷ τοσαύτην μεγαλοψυχίαν
προσῆκεν ἐγγενέσθαι, ὥστε τῆς τῶν Ἑλλήνων
ἀρχῆς ἐπιθυμῆσαι καὶ τοῦτ᾽ εἰς νοῦν ἐμβαλέσθαι·
ὑμῖν δ᾽ οὖσιν Ἀθηναίοις καὶ καθ᾽ ἡμέραν ἑκάστην
ἐν πᾶσι καὶ λόγοις καὶ θεωρήμασι τῆς τῶν προ-
γόνων ἀρετῆς ὑπομνήματα ὁρῶσι τοσαύτην
κακίαν ὑπάρξαι, ὥστε τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευ-
θερίας αὐτεπαγγέλτους ἐθελοντὰς παραχω-
ρῆσαι Φιλίππῳ. οὐδ᾽ ἂν εἷς ταῦτα φήσειεν. λοι-
πὸν τοίνυν ἦν καὶ ἀναγκαῖον ἅμα πᾶσιν οἷς ἐκεῖ-
νος ἔπραττεν ἀδικῶν ὑμᾶς, ἐναντιοῦσθαι δικαίως.
ταῦτ᾽ ἐποιεῖτε μὲν ὑμεῖς ἐξ ἀρχῆς εἰκότως
καὶ προσηκόντως. ἔγραφον δὲ καὶ συνεβού-
λευον καὶ ἐγὼ καθ᾽ οὓς ἐπολιτευόμην χρόνους,
ὁμολογῶ. ἀλλὰ τί ἐχρῆν με ποιεῖν; ἤδη γάρ
σ᾽ ἐρωτῶ, πάντα τἄλλα ἀφείς· Ἀμφίπολιν,
Πύδναν, Ποτίδαιαν, Ἁλόννησον· οὐδενὸς
τούτων μέμνημαι. Σέρριον δὲ καὶ Δορίσκον

ἀτυχ

καὶ τὴν πεπαρήθου πόρθησιν, καὶ ὅσ' ἄλλα τοιαῦθ'
ἡ πόλις ἠδίκητο, οὐδ' εἰ γέγονεν οἶδα. καίτοι με
σύ γ' ἔφησθα μετὰ ταῦτα λέγοντα εἰς ἔχθρ(αν)
ἐμβαλεῖν τουτουσί· εὐβούλου καὶ ἀριστοφῶν
τος καὶ διοπείθους τῶν περὶ τούτων ψηφισμά
των οὐκ ἐμῶν ὄντων, ὦ λέγων εὐχερῶς ὅ τι
ἂν βουληθῇς. οὐδὲ νῦν περὶ τούτων ἐρῶ. ἀλλ' ὁ τὴν
εὔβοιαν ἐκεῖνος σφετεριζόμενος καὶ κατασκευά
ζων ἐπιτείχισμα ἐπὶ τὴν ἀττικὴν καὶ μεγάροις ἐπι
χειρῶν· καὶ καταλαμβάνων ὠρεόν· καὶ κατασκά
πτων πορθμόν· καὶ καθιστὰς ἐν μὲν ὠρεῷ φιλιστί
δην τύραννον· ἐν δ' ἐρετρίᾳ κλείταρχον· καὶ τὸν
ἑλλήσποντον ὑφ' αὑτῷ ποιούμενος· καὶ βυζάν
τιον πολιορκῶν· καὶ πόλεις ἑλληνίδας τὰς
μὲν ἀναιρῶν, εἰς ἃς δὲ τοὺς φυγάδας κατάγων
πότερον πάντα ταῦτα ποιῶν ἠδίκει καὶ παρεσπόνδει
τε καὶ ἔλυε τὴν εἰρήνην, ἢ οὔ· καὶ πότερον
φανῆναί τινα τῶν ἑλλήνων τὸν ταῦτα κωλύ
σοντα ποιεῖν αὐτὸν ἐχρῆν, ἢ μή· εἰ μὲν γὰρ μὴ ἐ
χρῆν ἀλλὰ τὴν μυσῶν λείαν καλουμένην τὴν
ἑλλάδα οὖσαν ὀφθῆναι ζώντων ἀθηναίων καὶ ὄντων
οὔτων, περιείργασμαι μὲν, ἐγὼ περὶ τούτων εἰπ(ών)
περιείργασται δ' ἡ πόλις ἡ πεισθεῖσα μοι· ἔστω
δ' ἀδικήματα πάντα ἃ πέπρακται καὶ ἁμαρτήματ'
ἐμά· εἰ δ' ἔδει τούτων κωλυτὴν φανῆναι, τίνα
ἄλλον ἢ τὸν ἀθηναίων δῆμον προσῆκε γενέσθαι·
ταῦτα τοίνυν ἐπολιτευόμην ἐγώ· καὶ ὁρῶν κατα
δουλούμενον πάντας ἀνθρώπους, ἠναντιού
μην καὶ προλέγων καὶ διδάσκων μὴ προΐεσθαι
ταῦτα φιλίππῳ· καὶ μὴν τὴν εἰρήνην γ' ἐκεῖνος

ἔλυσε τὰ πλοῖα λαβών, οὐχ ἡ πόλις Αἰσχίνη·
φέρε δὴ αὐτὰ τὰ ψηφίσματα καὶ τὴν ἐπιστολὴν
τοῦ Φιλίππου· καὶ λέγε ἐφεξῆς· ἀπὸ γὰρ τούτων
ἐξεταζομένων, τίς τίνος αἴτιός ἐστι γενήσεται
φανερόν. Τοῦτο μέν τοι μὲν τὸ ψήφισμα, Εὔβου
λος ἔγραψεν, οὐκ ἐγώ· τὸ δ' ἐφεξῆς Ἀριστοφῶν·
εἶθ' Ἡγήσιππος· εἶτ' Ἀριστοφῶν πάλιν· εἶτα Φι
λοκράτης· εἶτα Κηφισοφῶν· εἶτα πάντες οἱ ἄλλοι·
ἐγὼ δ' οὐδὲν περὶ τούτων· λέγε τὸ ψήφισμα.
Ὥσπερ τοίνυν κἀγὼ ταῦτα δεικνύω τὰ ψηφίσμα
τα, οὕτω καὶ σὺ δεῖξον Αἰσχίνη ποῖον ἐγὼ γρά
ψας ψήφισμα, αἴτιός εἰμι τοῦ πολέμου· ἀλλ'
οὐκ ἂν ἔχοις· εἰ γὰρ εἶχες, οὐδὲν ἂν αὐτοῦ πρό
τερον νῦν παρέσχου· καὶ μὴν οὐδ' ὁ Φίλιππος
οὐδὲν αἰτιᾶταί με ὑπὲρ τοῦ πολέμου, ἑτέροις
ἐγκαλῶν· λέγε δ' αὐτὴν τὴν ἐπιστολὴν
τοῦ Φιλίππου. ἐνταῦθα οὐδαμοῦ Δημο
σθένην γέγραφεν· οὐδ' αἰτίαν οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ.
τί ποτ' οὖν τοῖς ἄλλοις ἐγκαλῶν τῶν ἐμοὶ πε
πραγμένων οὐχὶ μέμνηται· ὅτι τῶν ἀδική
μάτων ἂν ἐμέμνητο τῶν ἑαυτοῦ, εἴ τι περὶ
ἐμοῦ γέγραφε· τούτων γὰρ εἰχόμην ἐγώ,
καὶ τούτοις ἠναντιούμην· καὶ πρῶτον μὲν,
τὴν εἰς Πελοπόννησον πρεσβείαν ἔγραψα,
ὅτε πρῶτον ἐκεῖνος εἰς Πελοπόννησον παρε
δύετο· εἶτα τὴν εἰς Εὔβοιαν, ἡνίκα Εὐβοίας
ἥπτετο· εἶτα τὴν ἐπ' Ὠρεὸν ἔξοδον, οὐκέτι
πρεσβείαν· καὶ τὴν εἰς Ἐρέτριαν· ἐπειδὴ τυρά
ννους ἐκεῖνος ἐν ταύταις ταῖς πόλεσι κατέ
στησε· μετὰ ταῦτα δὲ, τοὺς ἀποστόλους ἅπαν

τὰς ἀπαγγελίας, καὶ ἡ Χερρόνησος ἐσώθη
καὶ Βυζάντιον καὶ πάντες οἱ σύμμαχοι. ἐξ ὧν
ὑμῖν μὲν τὰ κάλλιστα· ἔπαινοι δόξαι τιμαὶ
στέφανοι χάριτες παρὰ τῶν εὖ πεπονθότων ἐγι-
γνοντο. τῶν δ᾽ ἀδικουμένων τοῖς μὲν ὑμῖν
τότε πεισθεῖσιν ἡ σωτηρία περιεγένετο· τοῖς δ᾽ ὀλι-
γωρήσασι τὸ πολλάκις ὧν ὑμεῖς προείπατε
μεμνῆσθαι· καὶ νομίζειν ὑμᾶς μὴ μόνον
εὔνους αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ φρονίμους ἀνθρώπους
καὶ μάντεις εἶναι· πάντα γὰρ ἐκβέβηκεν ἃ προ-
είπατε αὐτοῖς. καὶ μὴν ὅτι πολλὰ μὲν ἂν χρή-
ματα ἔδωκε Φιλιστίδης ὥστ᾽ ἔχειν Ὠρεόν,
πολλὰ δὲ Κλείταρχος ὥστ᾽ ἔχειν Ἐρέτριαν.
πολλὰ δ᾽ αὐτὸς Φίλιππος ὥστε ταῦθ᾽ ὑπάρχειν ἐφ᾽
ὑμᾶς αὐτῷ· καὶ περὶ τῶν ἄλλων μηδὲν ἐλέγ-
χεσθαι· μηδ᾽ ἃ ποιῶν ἠδίκει μηδένα ἐξε-
τάζειν πανταχοῦ, οὐδεὶς ἀγνοεῖ· καὶ πάντων
ἥκιστα σύ· οἱ γὰρ παρὰ τοῦ Κλειτάρχου καὶ τοῦ
Φιλιστίδου τότε πρέσβεις, δεῦρ᾽ ἀφικνούμενοι
παρὰ σοί, καὶ σὺ προὐξένεις αὐτῶν· οὓς ἡ μὲν
πόλις ὡς ἐχθρούς, καὶ οὔτε δίκαια οὔτε συμ-
φέροντα λέγοντας ἀπήλασε· σοὶ δ᾽ ἦσαν φίλοι.
οὐ τοίνυν ἐπράχθη τούτων οὐδέν, ὦ βλασφη-
μῶν περὶ ἐμοῦ καὶ λέγων, ὡς σιωπῶ μὲν λα-
βών, βοῶ δ᾽ ἀναλώσας· ἀλλ᾽ οὐ σύ γε· ἀλλὰ βοᾷς
μὲν ἔχων· παύσει δέ, οὐδέποτε, ἐὰν μή σε
οὗτοι παύσωσιν ἀτιμώσαντες τήμερον· στεφα-
νωσάντων τοίνυν ὑμῶν ἐμὲ ἐπὶ τούτοις τότε
καὶ γράψαντος Ἀριστονίκου τὰς αὐτὰς συλλαβὰς
ἃς νυνὶ Κτησιφῶν γέγραφε· καὶ

ἀναρρηθῆναί τε ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ στεφάνου καὶ τοῦ
τοῦ κηρύγματος ἤδη μοι τούτου γιγνομένου, οὔτ'
ἀντεῖπεν αἰσχύνης παρὸν, οὔτε τὸν εἰπόντα ἐγρά-
ψατο· καί μοι λέγε καὶ τοῦτο τὸ ψήφισμα λαβών·
λέγε. ἔστιν οὖν ὅστις ὑμῶν οἶδέ τινα αἰσχύ-
νην τῇ πόλει συμβᾶσαν, διὰ τοῦτο τὸ ψήφισμα
ἢ χλευασμὸν ἢ γέλωτα, ἃ νῦν οὗτος ἔφη συμ-
βήσεσθαι ἂν ἐγὼ στεφανῶμαι; καὶ μὴν ὅταν ᾖ
νέα καὶ γνώριμα πᾶσι τὰ πράγματα, ἐάν τε κα-
λῶς ἔχῃ χάριτος τυγχάνει· ἐὰν θ' ὡς ἑτέρως τιμω-
ρίας. φαίνομαι τοίνυν ἐγὼ χάριτος τετυχηκὼς
τότε καὶ οὐ μέμψεως οὐδὲ τιμωρίας. οὐκοῦν
μέχρι μὲν τῶν χρόνων ἐκείνων ἐν οἷς ταῦτ' ἐπρά-
χθη, πάντας ἀνωμολόγημαι τοὺς χρόνους, τὰ
ἄριστα πράττειν τῇ πόλει τῷ νικᾶν ὅτ' ἐβουλεύε-
σθε λέγων καὶ γράφων, τῷ κατορθοῦσθαι τὰ
γραφέντα· καὶ στεφάνους ἐξ αὐτῶν τῇ πόλει καὶ
ἐμοὶ καὶ πᾶσιν ὑμῖν γενέσθαι· τὸ θυσίας τοῖς
θεοῖς καὶ προσόδους ὡς ἀγαθῶν τούτων ὄντων,
ὑμᾶς πεποιῆσθαι. ἐπειδὴ τοίνυν ἐκ τῆς Εὐ-
βοίας ὁ Φίλιππος ὑφ' ὑμῶν μὲν ἐξηλάθη
τοῖς ὅπλοις, τῇ δὲ πολιτείᾳ καὶ τοῖς ψηφίς-
μασι κἂν διαρραγῶσί τινες τούτων ὑπ' ἐμοῦ,
ἕτερον κατὰ τῆς πόλεως ἐπιτειχισμὸν ἐζήτει·
ὁρῶν δ' ὅτι σίτῳ πάντων ἀνθρώπων πλείστῳ χρώμεθ'
ἐπεισάκτῳ, βουλόμενος τῆς σιτοπομπίας κύρι-
ος γενέσθαι, παρελθὼν ἐπὶ Θρᾴκης Βυζαντίους συμ-
μάχους ὄντας αὐτῷ, τὸ μὲν πρῶτον ἠξίου συμ-
πολεμεῖν τὸν πρὸς ὑμᾶς πόλεμον· ὡς δ' οὐκ ἤθε-
λον οὐδ' ἐπὶ τούτοις ἔφασαν τὴν συμμαχίαν

πεποιῆσθαι λέγοντες ἀληθῆ· χαρακώματα βαλό-
μενος πρὸς τῇ πόλει, καὶ μηχανήματ' ἐπιστήσας,
ἐπολιόρκει. τούτων δὲ γιγνομένων ὅ τι μὲν προσῆκε
ποιεῖν ὑμᾶς, οὐκ ἐπερωτήσω· δῆλον γάρ ἐστιν ἅ-
πασιν. ἀλλὰ τίς ἦν ὁ βοηθήσας τοῖς Βυζαντίοις καὶ
σώσας αὐτούς· τίς ὁ κωλύσας τὸν Ἑλλήσποντον ἀλ-
λοτριωθῆναι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους· ὑμεῖς ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι. τὸ δ' ὑμεῖς ὅταν εἴπω, τὴν πό-
λιν λέγω. τίς δ' ὁ τῇ πόλει γράφων καὶ λέγων καὶ πράτ-
των, καὶ ἁπλῶς ἑαυτὸν εἰς τὰ πράγματ' ἀφειδῶς δοὺς·
ἐγώ. ἀλλὰ μὴν ἡλίκα ταῦτα ὠφέλησεν ἅπαντας,
οὐκ ἐκ λόγου δεῖ μαθεῖν· ἀλλ' ἔργῳ πεπείρασθε·
ὁ γὰρ τότ' ἐνστὰς πόλεμος ἄνευ τοῦ καλὴν δόξαν
ἐνεγκεῖν, ἐν πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν βίον ἀφθονωτέροις
καὶ εὐωνοτέροις, διῆγεν ὑμᾶς τῆς νῦν εἰρήνης,
ἣν οὗτοι κατὰ τῆς πατρίδος τηροῦσιν οἱ χρηστοί, ἐπὶ
ταῖς μελλούσαις ἐλπίσιν· ὧν διαμάρτοιεν καὶ
μὴ μετάσχοιεν ὧν ὑμεῖς οἱ τὰ βέλτιστα βουλό-
μενοι τοὺς θεοὺς αἰτεῖτε· μηδὲ μεταδοῖεν ὑμῖν,
ὧν αὐτοὶ προῄρηνται. λέγε δ' αὐτοῖς καὶ τοὺς Βυζαν-
τίων στεφάνους, καὶ τοὺς τῶν Περινθίων, οἷς ἐστε-
φάνουν ἐκ τούτων τὴν πόλιν. λέγε καὶ τοὺς παρὰ
τῶν ἐν Χερρονήσῳ στεφάνους. οὐκοῦν οὐ
μόνον τὸ Χερρόνησον καὶ Βυζάντιον σῶσαι, οὐ-
δὲ τὸ κωλῦσαι τὸν Ἑλλήσποντον ὑπὸ Φιλίππῳ
γενέσθαι τότε, οὐδὲ τὸ τιμηθῆναι τὴν πόλιν
ἐκ τούτων ἡ προαίρεσις ἡ ἐμὴ καὶ ἡ πολιτεία
διεπράξατο· ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ἔδειξεν ἀνθρώποις
τήν τε τῆς πόλεως καλοκαγαθίαν, καὶ τὴν
Φιλίππου κακίαν. ὁ μὲν γὰρ φίλος καὶ σύμμαχος

ὧν τοῖς βυζαντίοις, πολιορκουμένων αὐτοῖς ἑωρᾶτο
ὑπὸ πάντων· οὐ τί γὰρ οἴονται τὰν αἴσχιον ἢ μιαρώτερον·
ὑμᾶς δ᾽ οἱ καὶ μεμψάμενοι πολλὰ καὶ δίκαια ἂν
ἐκείνοις, ἃ τοῖς πρόσθεν ἠγνωμονήκεσαν εἰς ὑμᾶς
ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις· οὐ μόνον οὐ μνησικα-
κοῦντες οὐδὲ προϊέμενοι τοὺς ἀδικουμένους,
ἀλλὰ καὶ σῴζοντες ἐφαίνεσθε· ἐξ ὧν, δόξαν, εὔ-
νοιαν παρὰ πάντων ἐκτᾶσθε· καὶ μὴν ὅτι πολλοὺς
μὲν ἐστεφανώκατε ἤδη τῶν πολιτευομένων, ἅ-
παντες ἴσασι· δι᾽ ὅντινα δὲ ἄλλον ἡ πόλις ἐστεφά-
νωται, σύμβουλον λέγω καὶ ῥήτορα, πλὴν δι᾽ ἐμέ,
οὐδ᾽ ἂν εἷς ἔχοι εἰπεῖν· ἵνα τοίνυν καὶ τὰς βλασφη-
μίας ἃς κατὰ τῶν εὐβοέων καὶ τῶν βυζαντίων
ἐποιήσατο, εἴ τι δυσχερὲς αὐτοῖς ἐπέπρακτο
πρὸς ὑμᾶς ὑπομιμνήσκων, συκοφαντίας οὔ-
σας ἐπιδείξω· μὴ μόνον τῷ ψευδεῖς εἶναι, τοῦ-
το μὲν γὰρ ὑπάρχειν ὑμᾶς εἰδότας ἡγοῦμαι, ἀλλὰ
καὶ τῷ εἰ τὰ μάλιστα ἦσαν ἀληθεῖς, οὕτως ὡς ἐγὼ
κέχρημαι τοῖς πράγμασι συμφέρειν χρήσασθαι·
ἓν δὴ βούλομαι τῶν καθ᾽ ὑμᾶς πεπραγμέ-
νων καλῶν τῇ πόλει διεξελθεῖν, καὶ ταῦτ᾽
ἐν βραχέσι· καὶ γὰρ ἄνδρα ἰδίᾳ καὶ πόλιν
κοινῇ πρὸς τὰ κάλλιστα τῶν ὑπαρχόντων
ἀεὶ δεῖ τὰ λοιπὰ πειρᾶσθαι πράττειν· ὑμεῖς
τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι λακεδαιμονίων
γῆς καὶ θαλάσσης ἀρχόντων καὶ τὰ κύκλῳ
τῆς ἀττικῆς κατεχόντων, ἁρμοσταῖς καὶ φρου-
ραῖς, εὔβοιαν τάναγραν τὴν βοιωτίαν ἅπασαν·
μέγαρα· αἴγιναν κλεωνάς· τὰς ἄλλας νήσους·
οὐ ναῦς οὐ τείχη τῆς πόλεως τότε κεκτημένης·

ἐξηλάθη εἰς ἀμάρδον· καὶ πάλιν οὐ πολλαῖς ἡμέρ-
ναις ὕστερον ἀφορμῆς Κόρινθον· τοῦτό γε Ἀθηναίων πολλά-
κις ἐχόντων μνησικακῆσαι καὶ Κορινθίοις καὶ Θη-
βαίοις τῶν περὶ τὸν Δεκελεικὸν πόλεμον πραχθέν-
των, ἀλλ' οὐκ ἐποιοῦμεν τοῦτο οὐδὲ εἷς· καίτοι
τότε ταῦτα ἀμφότερα αἰσχύνη, οὔθ' ὅτε εὐεργε-
τοῦντες ἐποιοῦμεν, οὔτε ἀκίνδυνα ἑώρων· ἀλλ' οὐδὲ διὰ
ταῦτα προὔργου τοὺς κατασφάζοντας ἐφεῖσαν αὐτοῖς·
ἀλλ' ὑπὲρ ἀξίας καὶ τιμῆς ἤθελον τοῖς δημόταις
αὐτοῖς διδόναι· ὀρθῶς καὶ καλῶς βουλόμενοι·
πέρας μὲν γὰρ ἅπασιν ἀνθρώποις ἐστὶ τοῦ βίου θάνατος·
κἂν ἐν οἰκίσκῳ τις αὐτὸν καθείρξας τηρῇ· δεῖ δὲ
τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας ἐγχειρεῖν μὲν ἅπασιν ἀεὶ τοῖς
καλοῖς, τὴν ἀγαθὴν προβαλλομένους ἐλπίδα·
φέρειν δ' ὅ τι ἂν ὁ θεὸς διδῷ γενναίως. Ταῦτ' ἄρα ἐποί-
ουν οἱ ὑμέτεροι πρόγονοι· ταῦθ' ὑμῶν οἱ πρεσ-
βύτεροι· οἳ Λακεδαιμονίους οὐ φίλους ὄντας,
οὐδ' εὐεργέτας, ἀλλὰ πολλὰ τὴν πόλιν ἡμῶν
ἠδικηκότας καὶ μεγάλα· ἐπειδὴ Θηβαῖοι κρα-
τήσαντες ἐν Λεύκτροις, ἀνελεῖν ἐπεχείρουν,
διεκωλύσατε· οὐ φοβηθέντες τὴν τότε Θηβαί-
οις ῥώμην καὶ δόξαν ὑπάρχουσαν· οὐδ' ὑπὲρ οἷα
πεποιηκότων ἀνθρώπων κινδυνεύσετε διαλογισάμενοι.
καὶ γάρ τοι πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν ἐδείξατε ἐκ τού-
των, ὅτι κἂν ὁτιοῦν τις εἰς ὑμᾶς ἐξαμάρτῃ,
τούτου τὴν ὀργὴν εἰς τἄλλα ἔχετε· ἂν δ' ὑπὲρ σω-
τηρίας ἢ ἐλευθερίας κίνδυνός τις αὐτοὺς κατα-
λαμβάνῃ, οὔτε μνησικακήσετε, οὔθ' ὑπολο-
γιεῖσθε· καὶ οὐκ ἐπὶ τούτων μόνον οὕτως
ἐσχήκατε, ἀλλὰ πάλιν σφετεριζομένων Θη-

βαίων τὴν εὔβοιαν, οὐ περιείδετε· οὐδ' ὧν
ὑπὸ θεμίσωνος καὶ θεοδώρου περὶ ὠρωπὸν
ἠδίκησθε, ἀνεμνήσθητε· ἀλλ' ἐβοηθήσατε
καὶ τούτοις τῶν ἐθελοντῶν τριηράρχων τό-
τε πρώτων γενομένων τῇ πόλει· ὧν εἷς ἦν
ἐγώ· ἀλλ' οὔπω περὶ τούτων· καίτοι καλὸν μὲν
ἐποιήσατε καὶ τὸ σῶσαι τὴν νῆσον· πολλῷ
δ' ἔτι τούτου κάλλιον τὸ καταστάντας αὐτῆς κύριοι
καὶ τῶν σωμάτων καὶ τῶν πόλεων ἀποδοῦναι
ταῦτα δικαίως αὐτοῖς, τοῖς ἐξημαρτηκόσιν
εἰς ὑμᾶς, μηδὲν ὧν ἠδίκησθε ἐν οἷς ἐπιστεύθητε
ὑπολογισάμενοι· μυρία τοίνυν ἕτερα εἰπεῖν
ἔχων, παραλείπω· ναυμαχίας, ἐξόδους· πεζὰς
στρατείας· καὶ πάλαι γεγονυίας· καὶ νῦν ἐφ' ὑ-
μῶν αὐτῶν ἃς ἁπάσας ἡ πόλις τῆς τῶν ἄλλων
ἑλλήνων ἐλευθερίας καὶ σωτηρίας πεποι-
ηται· εἶτ' ἐγὼ τεθεωρηκὼς ἐν τοσούτοις καὶ
τοιούτοις τὴν πόλιν ὑπὲρ τῶν τοῖς ἄλλοις συμ-
φερόντων ἐθέλουσαν ἀγωνίζεσθαι, ὑπὲρ αὐ-
τῆς τρόπον τινὰ τῆς βουλευομένης, τί ἔμελλον
κελεύσειν· ἢ τί συμβουλεύσειν αὐτῇ ποιεῖν· μνη-
σικακεῖν νὴ δία πρὸς τοὺς βουλομένους σώζεσθαι·
καὶ προφάσεις αἰτεῖν δι' ἃς ἅπαντα προησόμεθα
τὰ συμφέροντα· καὶ τίς οὐκ ἂν ἀπέκτεινέ με
δικαίως, εἴ τι τῶν ὑπαρχόντων τῇ πόλει καλῶν
λόγῳ μόνον αἰσχύνειν ἐπεχείρησα· ἐπεὶ τό γε
ἔργον, οὐκ ἂν ἐποιήσατε ὑμεῖς ἀκριβῶς οἶδ' ἐγώ·
εἰ γὰρ ἐβούλεσθε, τί ἦν ἐμποδών· οὐκ ἐξῆν, οὐχ
ὑπῆρχον οἱ ταῦτ' ἐροῦντες οὗτοι· βούλομαι
τοίνυν ἐπανελθεῖν ἐφ' ἃ τούτων ἑξῆς ἐπολιτευόμην.

καὶ σκοπεῖτε ὡς τούτοις πάλιν αὖ, τί τῇ πόλει βελ-
τίστον ἐγώ· ὁρῶν γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὸ ναυτικὸν
ὑμῶν καταλυόμενον, καὶ τοὺς μὲν πλουσίους
ἀτελεῖς ἀπὸ μικρῶν ἀναλωμάτων γιγνομένους
τοὺς δὲ μέτρια ἢ μικρὰ κεκτημένους τῶν πολι-
τῶν τὰ ὄντα ἀπολλύντας· ἔτι δὲ ὑστερίζουσαν
τὴν πόλιν τῶν καιρῶν, ἔθηκα νόμον καθ' ὃν
τοὺς μὲν, τὰ δίκαια ποιεῖν ἠνάγκασα τοὺς πλου-
σίους· τοὺς δὲ πένητας ἔπαυσα ἀδικουμένους·
τῇ πόλει δὲ, ὅπερ ἦν χρησιμώτατον ἐν καιρῷ γί-
γνεσθαι τὰς παρασκευὰς ἐποίησα· καὶ γραφεὶς
τὸν ἀγῶνα τοῦτον εἰς ὑμᾶς εἰσῆλθον καὶ ἀπέ-
φυγον· καὶ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων ὁ
διώκων οὐκ ἔλαβε· καίτοι πόσα χρήματα,
τοὺς ἡγεμόνας τῶν συμμοριῶν ἢ τοὺς δευτέ-
ρους καὶ τρίτους οἴεσθέ μοι διδόναι· ὥστε μάλιστα
μὲν μὴ θεῖναι τὸν νόμον τοῦτον· εἰ δὲ μὴ
καταβάλλοντα ἐᾶν ἐν ὑπωμοσίᾳ· τοσαῦτα
ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅσα ὀκνήσαιμ' ἂν ἔγωγε
εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς· καὶ ταῦτα εἰκότως ἔπραττον
ἐκεῖνοι· ἦν μὲν γὰρ αὐτοῖς ἐκ μὲν τῶν προτέ-
ρων νόμων, συνεκκαίδεκα λειτουργεῖν· αὐτοῖς
μὲν μικρὰ καὶ οὐδὲν ἀναλίσκουσι· τοὺς δὲ ἀπό-
ρους τῶν πολιτῶν ἐπιτρίβουσιν· ἐκ δὲ τοῦ ἐ-
μοῦ νόμου τὸ γιγνόμενον, κατὰ τὴν οὐσίαν ἕ-
καστον τιθέναι· καὶ δυοῖν ἐφάνη τριήραρχος·
ὁ τῆς μιᾶς ἕκτος καὶ δέκατος πρότερον
συντελής· οὐ γὰρ τριηράρχους ἔτι ὠνόμαζον ἑαυ-
τοὺς, ἀλλὰ συντελεῖς· ὥστε δὴ ταῦτα λυθῆναι
καὶ μὴ τὰ δίκαια ποιεῖν ἀναγκασθῆναι, τί

αὐτὸ ὅτου ἠδίκουσαν· καί μοι λέγε πρῶτον
μὲν τὸ ψήφισμα καθ᾽ ὃ εἰσῆλθον τὴν γρα-
φήν· εἶτα τοὺς καταλόγους· τόν τε ἐκ τοῦ προ-
τέρου νόμου, καὶ κατὰ τὸν ἐμόν· λέγε·
φέρε δὴ καὶ τὸν καλὸν κατάλογον φέρ᾽ αὐτῷ
παρὰ τοῦτον, τὸν ἐκ τοῦ ἐμοῦ νόμου κατά-
λογον: ἆρα μικρὰ βοηθῆσαι τοῖς
πένησιν ὑμῖν δοκῶ, ἢ μικρὰ ἀναλῶσαι ἂν τὰ
ὑπὲρ τὸ δίκαιον οἱ πλούσιοι; οὐ τοίνυν
μόνον τῷ μὴ καθυφεῖναι ταῦτα σεμνύνομαι,
οὐδὲ τῷ γραφεὶς ἀποφυγεῖν, ἀλλὰ καὶ τῷ συμ-
φέροντα θεῖναι τὸν νόμον· καὶ τῷ πεῖραν ἔργῳ
δεδωκέναι· πάντα γὰρ τὸν πόλεμον τῶν ἀπο-
στόλων γιγνομένων κατὰ τὸν νόμον τὸν ἐμόν,
οὐχ ἱκετηρίαν ἔθηκε τριήραρχος οὐδεὶς πώ-
ποτε ὡς ἀδικούμενος παρ᾽ ὑμῖν· οὐκ ἐν Μουνυ-
χίᾳ ἐκαθέζετο· οὐχ ὑπὸ τῶν ἀποστολέων ἐδέ-
θη· οὐ τριήρης οὔτ᾽ ἔξω καταληφθεῖσα ἀπώλετο
τῇ πόλει, οὔτ᾽ αὐτοῦ ἀπελείφθη μὴ δυναμέ-
νη ἀνάγεσθαι· καίτοι κατὰ τοὺς προτέρους νό-
μους, ἅπαντα ταῦτα ἐγίγνετο· τὸ δ᾽ αἴτι-
ον ἐν τοῖς πένησιν ἦν τὸ λειτουργεῖν μὴ δύνασθαι·
πολλὰ δὴ ἀδύνατα συνέβαινεν· ἐγὼ
δ᾽ ἐκ τῶν ἀπόρων εἰς τοὺς εὐπόρους μετήνεγκα
τὰς τριηραρχίας· πάντ᾽ οὖν τὰ δέοντα
ἐγίγνετο· καὶ μὴν καὶ κατ᾽ αὐτὸ τοῦτ᾽ ἄξιός εἰμι
ἐπαίνου τυχεῖν· ὅτι πάντα τὰ τοιαῦτα προῃ-
ρούμην πολιτεύματα· ἀφ᾽ ὧν ἅμα δόξαι
καὶ τιμαὶ καὶ δυνάμεις συνέβαινον τῇ πό-
λει· βάσκανον δ᾽ οὐδὲν πικρὸν καὶ κακόηθες

οὐδὲν ἄξιον πολιτεύματος ἐμοῦ· οὐδὲ τῆς πρεσβ.
οὐδὲ τῆς πόλεως ἀνάξιον· ταὐτὸ τοίνυν
ἦθος ἔχων ἐν τοῖς κατὰ τὴν πρεσβείαν πο-
λιτεύμασι καὶ τοῖς ἄλλοις φανήσομαι·
οὔτε γὰρ ἐν τῇ πόλει τὰς παρὰ τῶν πλου-
σίων χάριτας μᾶλλον ἢ τὰ τῶν πολλῶν
δίκαια ἀπολομένων, οὔτ' ἐν τοῖς ἄλλοις τὰ
Φιλίππου δῶρα, καὶ τὴν ξενίαν ἠγάπησα
ἀντὶ τῶν κοινῇ πᾶσι τοῖς ἄλλοις συμφερόντων.
ἡγοῦμαι τοίνυν λοιπὸν εἶναί μοι περὶ τοῦ
κηρύγματος εἰπεῖν καὶ τῶν ἀναλωμάτων· τὸ γὰρ
ὡς τὰ ἄριστα τῇ ἐπρέσβευον καὶ διὰ παντὸς
εὔνους εἰμὶ καὶ πρόθυμος εὖ ποιεῖν ὑμᾶς,
ἱκανῶς ἐκ τῶν εἰρημένων δηλοῦν ἡγοῦ-
νομίζω· καίτοι τὰ μέγιστά γε τῶν πεπολιτευ-
μένων καὶ πεπραγμένων ἐμαυτῷ παραλείπω·
ὑπολαμβάνων πρῶτον μὲν ἐφεξῆς τοὺς
περὶ αὐτοῦ τοῦ παρανόμου λόγους ἀποδοῦναι
μοι δεῖν· εἶτα κἂν μηδὲν εἴπω περὶ τῶν λοιπῶν
πολιτευμάτων ὁμοίως παρ' ὑμῶν
ἑκάστου τὸ συνειδὸς ὑπάρχειν μοι· τῶν δὲ
λόγων οὓς οὗτος ἄνω καὶ κάτω ἀνακυκῶν
ἔλεγε περὶ τῶν πεπραγμένων νόμων, φὴν
οὔτε μὰ τοὺς θεοὺς ὑμᾶς οἶμαι μανθάνειν,
οὔτ' αὐτὸς ᾔδειν συνιέναι τοὺς πολ-
λοὺς αὐτῶν· ἁπλῶς δὲ τὴν ὀρθὴν περὶ τῶν
δικαίων ὁδὸν διαλέξομαι· τοσοῦτον γὰρ
δέω λέγειν ὡς οὐκ εἰμὶ ὑπεύθυνος, ὃ νῦν
οὗτος πολλάκις διέβαλλε καὶ διεσχυρίζετο,
ὥστε διὰ παντὸς τοῦ βίου ὑπεύθυνος εἶναι

ὁμολογῶ· ὧν ἕνεκα ἀνακεχώρηκα τῆς πολιτεί-
ας καὶ πραγμάτων, ὧν κἀν τοῖς μετὰ τῆς ἰδίας οὐ-
σίας ἐπαγγελλόμενος διὰ τοῦ δήμου,
οὐδὲ μίαν ἡμέραν ὑπαίθριος εἶναί φημι·
ἀκούεις αἰσχύνῃ; οὐδ' ἄλλον οὐδένα· οὐ-
δ' ἂν τοῦτον εἰκὸς ἄρχειν τῶν πόλεων τυχεῖν· τίς
γάρ ἐστιν ὁ νόμος τοσαύτης ἀδικίας καὶ μι-
σανθρωπίας μεστός, ὥστε τὸν δόντα, ἐπὶ τῶν
ἰδίων καὶ ποιήσαντα τὰ πράγματα φίλαργον καὶ
φιλόδωρον, τῆς χάριτος μὲν ἀποστερεῖν
εἰς τοὺς συκοφάντας δ' ἄγειν· καὶ τούτους
ἐπὶ τὰς Ἀθηναίας ὧν ἂν δωρεῶν ὑφίστασθαι·
οὐδὲ εἷς δήπου· ἀλλὰ φησὶν οὗτος δὴ ἐξ αὐτοῦ·
καρτερήσω καὶ ἀποπήσομαι· ἀλλ' οὐκ
ἔστιν, ἄνδρες Ἀθηναῖοι· ἀλλ' οὗτος ὁ συκο-
φαντῶν ὅτι ἐπὶ τοῦ θεωρικοῦ τότε τῶν ἐπι-
δῶκα τὰ χρήματα ἐπῄνεσαν αὐτόν φη-
σιν ἡ βουλὴ ὑπαίθριον ὄντα· οὐ περὶ τού-
του γε οὐδὲν ὧν ὑπαίθριος ἦν, ἀλλ'
ἐφ' οἷς ἔδωκα ὡς συκοφαντεῖ· ἀλλὰ καὶ
τάχ' ὁποῖος ἀσαφεῖ φησί· καὶ δι' αὐτό γε τοῦ-
το ὀρθῶς ἐπαινουμένου ὅτι τὰ ἀνηλω-
μένα ἐπέδωκα· καὶ οὐ λογιζόμενον·
ὁ μὲν γὰρ λογισμὸς δικαστῶν καὶ τῶν ἐ-
ξεταζόντων προσδεῖται· ἡ δὲ δωρεὰ
χάριτος· ἢ ἐπαίνου δίκαιον τυγχάνειν
ἐστί· διόπερ ταῦτα ἔγραψεν ὡς εἰ πλεῖον-
μου· ὁπότ' ὁ δοὺς ταῦτ' ἔχῃ, καὶ οὐ μόνον ἐν
τοῖς νόμοις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὑμετέροις
ἤθεσιν εὑρήσεις ἐγὼ ῥᾳδίως πολλαχό-

δείξω· πρῶτον μὲν γὰρ ναυσικλῆς στρατη-
γῶν ἐφ' οἷς ἀπὸ τῶν ἰδίων προεῖτο, πολλά-
κις ἐστεφάνωται ὑφ' ὑμῶν· ὅτε τὰς
ἀσπίδας διότιμος ἔδωκε· καὶ πάλιν χαρίδημος,
ἐστεφανοῦντο· οὗτος νεοπτόλεμος πολλῶν ἔρ-
γων ἐπιστάτης ὢν ἐφ' οἷς ἐπέδωκε τετίμηται·
σχέτλιον γὰρ ἂν εἴη τοῦτό γε, εἰ τῷ τινα ἀρχὴν
ἄρχοντι, ἢ διδόναι τὰ αὑτοῦ τῇ πόλει διὰ τὴν
ἀρχὴν μὴ ἐξέσται, ἢ τῶν δοθέντων ἀντὶ τοῦ
κομίσασθαι χάριν, εὐθύνας ὑφέξει· ὅτι τοί-
νυν ταῦτα ἀληθῆ λέγω τὰ ψηφίσματά μοι
τὰ τούτοις γεγενημένα, αὐτὰ λαβών, λέγε:-
Τούτων ἅπας αἰσχίνη, τῆς μὲν ἀρχῆς ἧς ἦρ-
χεν, ὑπεύθυνος ἦν, ἐφ' οἷς δ' ἐστεφανοῦτο οὐχ
ὑπεύθυνος, οὐκοῦν οὐδ' ἐγώ· ταὐτὰ γὰρ δίκαι'
ἐστί μοι περὶ τῶν αὐτῶν τοῖς ἄλλοις δήπου·
ἐπέδωκα, ἐπαινοῦμαι διὰ ταῦτα· οὐκ ὢν ὧν ἐπέ-
δωκα ὑπεύθυνος, ἦρχον καὶ δέδωκα εὐθύνας ἐκεί-
νων· οὐχ ὧν ἐπέδωκα· νὴ δία ἀλλὰ ἀδίκως
ἦρξα· εἶτα παρὼν ὅτε με εἰσῆγον οἱ λογισταὶ
οὐ κατηγόρεις· ἵνα τοίνυν ἴδητε ὅτι αὐτὸς
οὗτός μοι μαρτυρεῖ ἐφ' οἷς οὐχ ὑπεύθυνος
ἦν στεφανωθῆναι, λαβὼν ἀνάγνωθι τὸ ψή-
φισμα ὅλον τὸ γραφέν μοι· οἷς γὰρ οὐκ ἐγρά-
ψατο τοῦ προβουλεύματος, τούτοις ἃ διώ-
κει φανήσεται συκοφαντῶν. λέγε·
οὐκοῦν ἃ μὲν ἐπέδωκα ταῦτ' ἐστίν· ὧν
οὐδὲν γέγραψαι· ἃ δέ φησιν ἡ βουλὴ δεῖν ἀν-
τὶ τούτων γενέσθαι μοι, ταῦτ' ἐστὶν ἃ διώ-
κεις· τὸ λαβεῖν οὖν τὰ διδόμενα ἔννομον

εἶναι ὁμολογῶν, τὸ χαρίζεσθαι τοῦτ' ἀπολύεσθαι τῆς παρα-
νόμων γραφῆς. ὁ δὲ παμπόνηρος ἀνὴρ καὶ
θεοῖς ἐχθρὸς καὶ βάσκανος οὐ τοιοῦτος, ποῖος;
τίς; ἂν αὐτὴ προσθείη ὧν οὗτος τοιοῦτος. καὶ μὴν
περὶ τοῦ γε ἐν τῷ θεάτρῳ κηρύττεσθαι τὸ
μὲν μυριάκις μυρίους κεκηρῦχθαι παραλεί-
πω· καὶ τὸ πολλάκις αὐτὸς ἐστεφανῶσθαι
πρότερον. ἀλλὰ πρὸς θεῶν οὕτω σκαιὸς εἶ
καὶ ἀναίσθητος αἰσχίνη, ὥστε οὐ δύνασαι
λογίσασθαι ὅτι τῷ μὲν στεφανουμένῳ
τὸν αὐτὸν ἔχει ζῆλον ὁ στέφανος ὅπου ἂν ἀναρ-
ρηθῇ. τοῦ δὲ τῶν στεφανούντων ἕνεκα συμ-
φέροντος ἐν τῷ θεάτρῳ γίνεται τὸ κήρυγ-
μα. οἱ γὰρ ἀκούσαντες ἅπαντες εἰς τὸ ποι-
εῖν εὖ τὴν πόλιν προτρέπονται. καὶ τοὺς
ἀποδιδόντας τὴν χάριν μᾶλλον ἐπαινοῦ-
σι τοῦ στεφανουμένου. διόπερ τὸν νόμον
τοῦτον ἡ πόλις γέγραφε. λέγε δέ μοι αὐτὸν
τὸν νόμον λαβών. ἀκούεις αἰσχίνη τοῦ
νόμου λέγοντος σαφῶς, πλὴν ἐάν τινας
ὁ δῆμος ἢ ἡ βουλὴ ψηφίσηται. τούτους δὲ
ἀναγορευέτω. τί οὖν ταλαίπωρε συκο-
φαντεῖς. τί λόγους πλάττεις. τί σαυτὸν οὐκ
ἐλλεβορίζεις ἐπὶ τούτοις. ἀλλ' οὐδ' αἰσχύνῃ
φθόνου δίκην εἰσάγων, οὐκ ἀδικήματος λα-
βεῖν τιμωρίαν καὶ νόμους τοὺς μὲν μεταποιῶν
τῶν δὲ ἀφαιρῶν μέρη. οὓς ὅλους δίκαιον
ἦν ἀναγνωσθῆναι. τοῖς γε ὀμωμοκόσι κατὰ
τοὺς νόμους ψηφιεῖσθαι. εἶτα τοιαῦτα
ποιῶν λέγεις ἃ δεῖ προσεῖναι τῷ δημοτικῷ,

ὥσπερ ἀνδριάντα ἐκδοὺς κατὰ συγ-
γραφήν· εἶτ᾽ οὐκ ἔχοντα ἃ προσῆκεν ἐκ τῆς
συγγραφῆς κομιζόμενος· ἢ λόγῳ τοὺς δημοτι-
κούς, ἀλλ᾽ οὐ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς πολιτεύ-
μασι γιγνωσκομένους· καὶ βοᾷς ῥητὰ καὶ
ἄρρητα ὀνομάζων ὥσπερ ἐξ ἁμάξης· ἃ
σοὶ καὶ τῷ σῷ γένει πρόσεστιν οὐκ ἐμοί· καίτοι
τἄνδρες ἀθηναῖοι ἐγὼ λοιδορίαν κατηγορί-
ας τούτῳ διαφέρειν ἡγοῦμαι· τῷ τὴν μὲν κατηγο-
ρίαν, ἀδικήματ᾽ ἔχειν· ὧν ἐν τοῖς νόμοις εἰσὶν αἱ τι-
μωρίαι· τὴν δὲ λοιδορίαν, βλασφημίας,
ἃς κατὰ τὴν αὐτῶν φύσιν τοῖς ἐχθροῖς περὶ
ἀλλήλων συμβαίνει λέγειν· οἰκοδομῆσαι δὲ
τοὺς προγόνους ταυτὶ τὰ δικαστήρια ὑπείληφα
οὐχ ἵνα συλλέξαντες ὑμᾶς εἰς ταῦτα ἀπὸ
τῶν ἰδίων κακῶς τἀπόρρητα λέγωμεν
ἀλλήλους, ἀλλ᾽ ἵνα ἐξελέγχωμεν ἄν τις ἠδι-
κηκώς τι τυγχάνῃ τὴν πόλιν· ταῦτα τοίνυν
εἰδὼς αἰσχίνης, οὐδὲν ἧττον ἐμοῦ πομπεύειν
ἀντὶ τοῦ κατηγορεῖν εἵλετο· οὐ μὴν οὐδ᾽ ἐνταῦθα
ἔλαττον ἔχων δίκαιός ἐστιν ἀπελθεῖν· ἤδη δ᾽ ἐπὶ
ταῦτα πορεύσομαι, τοσοῦτον αὐτὸν ἐρωτήσας·
πότερόν σέ τις αἰσχίνη τῆς πόλεως ἐχθρὸν
ἢ ἐμὸν εἶναι φῇ· ἐμὸν δηλονότι· εἶτα οὗ μὲν
ἦν παρ᾽ ἐμοῦ δίκην κατὰ τοὺς νόμους ὑπὲρ
τούτων λαβεῖν, εἴπερ ἠδίκουν, ἐξέλιπες
ἐν ταῖς εὐθύναις, ἐν ταῖς γραφαῖς· ἐν ταῖς ἄλ-
λαις κρίσεσιν· οὗ δ᾽ ἐγὼ μὲν ἀθῷος ἅπασι τοῖς
νόμοις, τῷ χρόνῳ, τῇ προθεσμίᾳ, τῷ κεκρί-
σθαι περὶ πάντων πολλάκις πρότερον· τῷ

μὴ δὲ ποτ' ἂν ἐξελεγχθῆναι, μηδ' ὑμᾶς ἀδικεῖν,
τὴν πόλιν δ' ἐπὶ πλέον ἢ ἔλαττον ἀναγκαίων τοῦ,
γ' ὁ δημοσίᾳ πεπραγμένων μετ' ἐμοῦ αἰτιῶν
ἕξεις. ἐνταῦθα ἀπήντηκας; ὅρα μὴ τούτων
μὲν ἐχθρὸς ᾖς, ἐμὸς δὲ προσποιῇ. ἐπει-
δὴ τοίνυν ἡ μὲν εὐσεβὴς καὶ δικαία ψῆφος
ἅπασι δέδοται, δεῖ δή με, ὡς ἔοικε, καίπερ οὐ
φιλολοίδορον ὄντα, διὰ τὰς ὑπὸ τούτου βλα-
σφημίας εἰρημένας, ἀντὶ πολλῶν καὶ ψευ-
δῶν, αὐτὰ τὰ ἀναγκαιότατα εἰπεῖν
περὶ αὐτοῦ· καὶ δεῖξαι τίς ὤν, καὶ τίνων
ῥᾳδίως οὕτως ἄρχει τοῦ κακῶς λέγειν·
καὶ λόγους τινὰς διασύρει, αὐτὸς εἰρηκώς·
ἃ τίς οὐκ ἂν ὤκνησε τῶν μετρίων ἀνθρώπων
φθέγξασθαι· εἰ γὰρ Αἰακὸς ἢ Ῥαδάμανθυς
ἢ Μίνως ἦν ὁ κατηγορῶν, ἀλλ' οὐ σπερμολόγος
περίτριμμα ἀγορᾶς, ὄλεθρος· γραμματεύς,
οὐκ ἂν αὐτὸν οἶμαι τοιαῦτα εἰπεῖν· οὐδ' ἂν
οὕτως ἐπαχθεῖς λόγους πορίσασθαι, ὥσ-
περ ἐκ τραγῳδίας βοῶντα, ὦ γῆ καὶ ἥλιε
καὶ ἀρετή· καὶ τὰ τοιαῦτα· καὶ πάλιν σύνεσιν
καὶ παιδείαν ἐπικαλούμενον· ᾗ τὰ καλὰ
καὶ τὰ αἰσχρὰ διαγινώσκεται· ταῦτα γὰρ δή-
που θεν ἠκούετε τούτου λέγοντος· σοὶ δ' ἀρε-
τῆς, ὦ κάθαρμα, ἢ τοῖς σοῖς τίς μετουσία;
ἢ καλῶν ἢ μὴ τοιούτων τίς διάγνωσις; πό-
θεν ἢ πῶς ἀξιωθέντι; ποῦ δὲ παιδείας
σοι θέμις μνησθῆναι; ἧς τῶν μὲν ὡς ἀληθῶς
τετυχηκότων, οὐδ' ἂν εἷς εἴποι περὶ αὐτοῦ
τοιοῦτον οὐδέν· ἀλλὰ καὶ ἑτέρου λέγοντος

ἐρυθριάσειεν·

ἀπὸ τοῦ λαβεῖν ὑμᾶς φησὶ τ' εὐφανῶς ἢ ὁ δημοσίᾳ ἀπηλλάχθαι, ἀναγκαῖα τῆς πόλεως ἕξεις μαθεῖν ἢ ἐπὶ πλέον ἢ ἔλαττον, τουτέστιν ἢ μέρος τῆς δόξης, ἢ τὸ ὅλον.—

τοῖς δ' ἀπόλῃ φθέγγεσθαι μὲν ὡς ὑπέρ σου πρὸς ποίου
μελλήσεσθαι, ὑπάρχει ἀθλιωτάτῳ, τὸ τοὺς ἀπονοοῦντας
ἀλγεῖν ποιεῖν ὅταν λέγωσιν οὕτω δεινὰ περὶ τοιούτους
εἶναι περιέχειν· οὐκ ἀπορῶν δ' ὅτι χρὴ περὶ σοῦ καὶ
τῶν συνήθων εἰπεῖν, ἀπορῶ τοῦ πρώτου μνησθῶ· πότερ'
ὡς ὁ πατήρ σου Τρόμης ἐδούλευε παρ' Ἐλπίᾳ τῷ πρὸς τῷ
Θησείῳ διδάσκοντι γράμματα, χοίνικας παχείας
ἔχων καὶ ξύλον, ἢ ὡς ἡ μήτηρ σου τοῖς μεθημερινοῖς
γάμοις, ἐν τῷ κλεισίῳ τῷ πρὸς τῷ καλαμίτῃ ἥ-
ρωι χρωμένη τὸν καλὸν ἀνδριάντα καὶ τριταγω-
νιστὴν ἄκρον ἐξέθρεψεν· ἀλλὰ πάντες ἴσασι ταῦ-
τα κἂν μὴ λέγω· ἀλλ' ὡς ὁ τριηραύλης Φορμί-
ων ὁ Δίωνος τοῦ Φρεαρρίου δοῦλος ἀνέστησεν αὐτὴν
ἀπὸ ταύτης τῆς καλῆς ἐργασίας· ἀλλὰ νὴ τὸν
Δία καὶ τοὺς θεούς, ὀκνῶ μὴ περὶ σοῦ τὰ προσή-
κοντα λέγων, αὐτὸς οὐ προσήκοντας ἐμαυτῷ
δόξω προῃρῆσθαι λόγους· ταῦτα μὲν οὖν ἐάσω·
ἀπ' αὐτῶν δὲ ὧν αὐτὸς βεβίωκεν ἄρξομαι·
οὐδὲ γὰρ ὧν ἔτυχεν ἦν· ἀλλ' οἷς ὁ δῆμος κατα-
ρᾶται. ὀψὲ γάρ ποτε, ὀψὲ λέγω; χθὲς μὲν οὖν
καὶ πρῴην ἅμα Ἀθηναῖος καὶ ῥήτωρ γέγονε·
καὶ δύο συλλαβὰς προσθεὶς τὸν μὲν πατέρ' ἀντὶ
Τρόμητος ἐποίησεν Ἀτρόμητον· τὴν δὲ μητέρα, σε-
μνῶς Γλαυκοθέαν ὠνόμασεν· ἣν Ἔμπουσαν ἴσασιν
ἅπαντες καλουμένην· ἐκ τοῦ πάντα ποιεῖν
καὶ πάσχειν· δηλονότι ταύτης τῆς ἐπωνυ-
μίας τυχοῦσαν· πόθεν γὰρ ἄλλοθεν; ἀλλ'
ὅμως οὕτως ἀχάριστος εἶ καὶ πονηρὸς φύσει, ὥσ-
τε ἐλεύθερος ἐκ δούλου καὶ πλούσιος ἐκ
πτωχοῦ διὰ τούτους γεγονὼς οὐχ ὅπως χάριν

αὐτοῖς εὐχῆς· ἀλλὰ μισθώσας σαυτὸν κατὰ του-
τωνὶ πολιτεύῃ· καὶ περὶ ὧν μὲν ἐστί τις ἀμφι-
σβήτησις ὡς ἄρα ὑπὲρ τῆς πόλεως εἴρηκεν, ἐάσω·
ἃ δ' ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν φανερῶς ἐξηλέγχθη
πράττων, ταῦτα ἀναμνήσω. τίς γὰρ ὑμῶν
οὐκ οἶδε τὸν ἀποψηφισθέντα Ἀντιφῶντα, ὃς
ἐπαγγειλάμενος Φιλίππῳ τὰ νεώρια ἐμπρή-
σειν τὰ ὑμέτερα εἰς τὴν πόλιν ἦλθεν· ὃν λαβόν-
τος ἐμοῦ κεκρυμμένον ἐν Πειραιεῖ, καὶ κατα-
στήσαντος εἰς τὴν ἐκκλησίαν, βοῶν ὁ βάσκανος
οὗτος καὶ κεκραγὼς ὡς ἐν δημοκρατίᾳ δεινὰ
ποιῶ τοὺς ἠτυχηκότας τῶν πολιτῶν ὑβρί-
ζων καὶ ἐπ' οἰκίας βαδίζων ἄνευ ψηφίσματος
ἀφεθῆναι ἐποίησε· καὶ εἰ μὴ βουλὴ ἡ ἐξ Ἀρείου
πάγου τὸ πρᾶγμα αἰσθομένη, καὶ τὴν ὑμετέραν
ἄγνοιαν ἐν οὐ δέοντι συμβεβηκυῖαν ἰδοῦσα,
ἐπεζήτησε τὸν ἄνθρωπον, καὶ συλλαβοῦσα ἐπανή-
γαγεν ὡς ὑμᾶς, ἐξήρπαστο ἂν ὁ τοιοῦτος· καὶ τὸ
δοῦναι δίκην διαδὺς, ἐξεπέμπετ' ἂν ὑπὸ τοῦ σε-
μνολογοῦντος τουτουί· νῦν δ' ὑμεῖς στρεβλώσαν-
τες αὐτὸν, ἀπεκτείνατε· ὡς ἔδει γε καὶ τοῦτον·
τοιγαροῦν εἰδυῖα ταῦτα ἡ βουλὴ ἡ ἐξ Ἀρείου πά-
γου τὰ τότε τούτῳ πεπραγμένα, χειροτονησάν-
των αὐτὸν ὑμῶν σύνδικον ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ τοῦ
ἐν Δήλῳ ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀγνοίας ἀφ' ἧσπερ πολ-
λὰ προΐεσθε τῶν κοινῶν, ὡς προσείλεσθε, κἀκεί-
νην τοῦ πράγματος κυρίαν ἐποιήσατε, τοῦτον μὲν
εὐθὺς ἀπήλασεν ὡς προδότην· Ὑπερείδῃ δὲ λέ-
γειν προσέταξε· καὶ ταῦτα ἀπὸ τοῦ βωμοῦ φέ-
ρουσα τὴν ψῆφον ἔπραξε· καὶ οὐδεμία ψῆφος

ἢ γὰρ ἔχθη τῷ μιαρῷ τούτῳ· καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ
λέγω, κάλει τούτων τοὺς μάρτυρας :-
ηνοιω ὅτε τοῦ τούτου μέλλοντος λέγειν ἀπήλασεν
αὐτὸν ἡ βουλὴ καὶ προσέταξεν ἑτέρῳ, τότε καὶ
προδότην εἶναι καὶ κακόνουν ὑμῖν ἀπέφηνεν.
ἓν μὲν τοίνυν τοῦτο τοιοῦτο πολίτευμα τοῦ νε-
ανίου τούτου ὅμοιόν γε· οὐ γὰρ οἷς ἐμοῦ κατηγορεῖ·
ἕτερον δὲ ἀναμιμνήσκεσθε. ὅτε γὰρ Πύθω-
να Φίλιππος ἔπεμψε τὸν Βυζάντιον καὶ παρὰ
τῶν αὐτοῦ συμμάχων πάντων συνέπεμψε
πρέσβεις, ὡς ἐν αἰσχύνῃ ποιήσων τὴν πόλιν,
καὶ δείξων ἀδικοῦσαν, τότ' ἐγὼ μὲν τῷ Πύθω-
νι θρασυνομένῳ, καὶ πολλῷ ῥέοντι καθ' ὑμῶν,
οὐχ ὑπεχώρησα· ἀλλ' ἀναστὰς ἀντεῖπον·
καὶ τὰ τῆς πόλεως δίκαια, οὐχὶ προὔδωκα· ἀλλ'
ἀδικοῦντα Φίλιππον ἐξήλεγξα φανερῶς οὕτως ὥσ-
τε τοὺς ἐκείνου συμμάχους αὐτοὺς ἀνισταμένους
ὁμολογεῖν· οὗτος δὲ συνηγωνίζετο· καὶ τἀναν-
τία ἐμαρτύρει τῇ πατρίδι· καὶ ταῦτα ψευδῆ· καὶ οὐκ
ἀπέχρη ταῦτα· ἀλλὰ πάλιν μετὰ ταῦθ' ὕστερον Ἀναξί-
νῳ τῷ κατασκόπῳ συνιὼν εἰς τὴν Θράσωνος οἰκί-
αν, συνελήφθη· καίτοι ὅστις τῷ ὑπὸ τῶν πολε-
μίων πεμφθέντι μόνος μόνῳ συνῄει καὶ ἐκοι-
νολογεῖτο· οὗτος αὐτὸς ὑπῆρχε τῇ φύσει κατά-
σκοπος καὶ πολέμιος τῇ πατρίδι· καὶ ὅτι ταῦτ' ἀλη-
θῆ λέγω, κάλει μοι τούτων τοὺς μάρτυρας.
υρία τοίνυν ἕτερα εἰπεῖν ἔχων
περὶ αὐτοῦ, παραλείπω· καὶ γὰρ οὕτω πως ἔχει·
πολλὰ ἂν ἐγὼ ἔτι τούτων ἔχοιμι δεῖξαι
ὧν οὗτος κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, τοῖς μὲν

ἐχθροῖς ὑπῆρχε τοῦτον· ἐμοὶ δὲ ἐπηρεάζων ἄρ-
τι. ἀλλ' οὔ τι θετὰ ταῦτα παρ' ὑμῖν ἀσφαλῆ ἐστι μνή-
μην· οὐδὲν προσήκων ὀργήν· ἀλλὰ δίδοτε κατὰ τὴν
τινὶ φαύλῳ πολλὴν ἐξουσίαν τῷ βουλομένῳ
τὸν λέγοντά τι τῶν ὑμῖν συμφερόντων· ὑπο-
σκελίζειν καὶ συκοφαντεῖν τῆς ἐπὶ ταῖς λοιδο-
ρίαις ἡδονῆς καὶ χάριτος, τὸ τῆς πόλεως συμ-
φέρον ἀντικαταλλαττόμενοι. διόπερ ῥᾷόν ἐστι καὶ
ἀσφαλέστερον ἀεὶ τοῖς ἐχθροῖς ὑπηρετοῦντα μισθαρνεῖν
ἢ τὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἑλόμενον τάξιν πολιτεύεσθαι.
καὶ τὸ μὲν δὴ πρὸ τοῦ πολεμεῖν φανερῶς συναγω-
νίζεσθαι Φιλίππῳ δεινὸν μὲν αὐτό καὶ θεοὶ πῶς
γὰρ οὔ· κατὰ τῆς πατρίδος· δότε δ' εἰ βούλεσθε δότε αὐτῷ
τοῦτο· ἀλλ' ἐπειδὴ φανερῶς ἤδη τὰ πλοῖα ἐσεσύλητο,
Χερρόνησος ἐπορθεῖτο, ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ἐπορεύετ'
ἄνθρωπος· οὐκ ἔτ' ἐν ἀμφισβητησίμῳ τὰ πράγ-
ματα, ἀλλ' ἐνειστήκει πόλεμος· ὅ τι μὲν πώποτε
ἔπραξεν ὑπὲρ ὑμῶν ὁ βάσκανος οὑτοσὶ ἰαμβειο-
φάγος, οὐκ ἂν ἔχοι δεῖξαι· οὐδ' ἔστιν οὔτε μεῖζον οὔτ'
ἔλαττον ψήφισμα, οὐδὲν Αἰσχίνῃ περὶ τῶν συμ-
φερόντων τῇ πόλει· εἰ δέ φησι, νῦν δειξάτω ἐν
τῷ ἐμῷ ὕδατι· ἀλλ' οὐκ ἔστιν οὐδέν. καίτοι δυοῖν
ἀνάγκη αὐτὸν θάτερον· ἢ μηδὲν τοῖς πραττομένοις
ὑπ' ἐμοῦ τότε ἔχοντα ἐγκαλεῖν, μὴ γράφειν παρὰ
ταῦτ' ἕτερα, ἢ τὸ τῶν ἐχθρῶν συμφέρον ζητοῦντα,
μὴ φέρειν εἰς τὸ μέσον, τὰ τούτων ἀμείνω· ἆρ' οὖν
οὐδ' ἔλεγεν, ὥσπερ οὐδ' ἔγραφεν ἡνίκ' ἐργάσασθαι
τι δέοι κακὸν ὑμᾶς; οὐ μὲν οὖν ἦν εἰπεῖν ἑτέρῳ.
καὶ τὰ μὲν ἄλλα καὶ φέρειν ἠδύνατο ὡς ἔοικεν
ἡ πόλις καὶ ποιῶν οὗτος λανθάνειν· ἓν δ' ἐπεξειρ-

γάσατο ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοιοῦτον, ὃ πᾶσι τοῖς προτέροις ἐπέθηκε κολοφῶνα· περὶ οὗ τοὺς πολλοὺς ἀνηλώκασι λόγους· τὰ τῶν ἀμφισσέων (λοκρῶν) διεξιόντες δόγματα· ὡς διαστρέφοντες τἀληθῆ· τὸ δ' οὐ τοιοῦτόν ἐστι· πόθεν; πολλοῦ γε καὶ δεῖ· οὐδέποτ' ἐκνίψει σὺ τἀκεῖ πεπραγμένα σαυτῷ· οὐχ οὕτω πόλλ' ἐρεῖς· καλῶ δ' ἐναντίον ὑμῶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοὺς θεοὺς πάντας καὶ πάσας ὅσοι τὴν χώραν ἔχουσι τὴν ἀττικήν, καὶ τὸν ἀπόλλω τὸν πύθιον ὃς πατρῷός ἐστι τῇ πόλει· καὶ ἐπεύχομαι πᾶσι τούτοις, εἰ μὲν ἀληθῆ καὶ πρὸς ὑμᾶς εἴποιμι καὶ εἶπον τότε εὐθὺς ἐνταῦθα μου, ὅτε πρῶτον εἶδον τουτονὶ τὸν μιαρὸν τούτου τοῦ πράγματος ἁπτόμενον· ἔγνων γὰρ εὐθέως ἔγνων· εὐτυχίαν μοι δοῦναι καὶ σωτηρίαν· εἰ δὲ πρὸς ἔχθραν ἢ φιλονικίας ἰδίας ἕνεκα αἰτίαν ἐπάγω τούτῳ ψευδῆ, πάντων τῶν ἀγαθῶν ἀνόνητόν με ποιῆσαι· τί οὖν ταῦτα ἐπαρῶμαι καὶ διετεινάμην οὑτωσὶ σφοδρῶς; ὅτι καὶ γράμματα ἔχων ἐν τῷ δημοσίῳ κείμενα ἐξ ὧν ταῦτ' ἐπιδείξω σαφῶς· καὶ ὑμᾶς εἰδὼς τὰ πεπραγμένα μνημονεύσοντας ἐκεῖνο φοβοῦμαι μὴ τῶν εἰργασμένων αὐτῷ κακῶν, οὗτος ἐλάττων ὑποληφθῇ· ὅπερ πρότερον συνέβη ὅτε τοὺς ταλαιπώρους φωκέας ἐποίησεν ἀπολέσθαι τὰ ψευδῆ δεῦρ' ἀπαγγείλας· τὸν γὰρ ἐν ἀμφίσσῃ πόλεμον δι' ὃν εἰς ἐλάτειαν ἦλθε φίλιππος, καὶ δι' ὃν ᾑρέθη τῶν ἀμφικτυόνων ἡγεμών· ὃς ἅπαντα ἀνέτρεψε τὰ τῶν ἑλλήνων, οὗτός ἐστιν ὁ συγκατασκευάσας· καὶ πάντων εἷς ἀνὴρ τῶν μεγίστων αἴτιος κακῶν· καὶ τότ' εὐθὺς ἐμοῦ διαμαρτυρομένου καὶ βοῶντος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ

πόλεμον γὰρ εἰς τὴν ἀττικὴν εἰσάγεις αἰσχίνη· πόλεμον
ἀμφικτυονικόν· οἱ μὲν ἐκ παρασκευῆς ὡς
συγκαθήμενοι, οὐκ εἴων με λέγειν· οἱ δὲ θαυμά-
ζοντες καὶ κενὴν τὴν αἰτίαν τὴν ἰδίαν ἔχθραν ἐπά-
γειν με ὑπελάμβανον αὐτῷ· ἥτις δὲ ἡ φύσις
ἄνδρες ἀθηναῖοι γέγονε τούτων τῶν πραγ-
μάτων καὶ τίνος ἕνεκα ταῦτα συνεσκευάσθη
καὶ πῶς ἐπράχθη, νῦν ἀκούσατε· ἐπειδὴ τότε
ἐκωλύθητε καὶ αὐτὸ πρᾶγμα συντεθὲν ὄψεσθε
καὶ μεγάλα ὠφελήσεσθε πρὸς ἱστορίαν τῶν
κοινῶν, καὶ ὅση δεινότης ἦν ἐν τῷ φιλίππῳ
θεάσεσθε· οὐκ ἦν τοῦ πρὸς ὑμᾶς πολέμου,
πέρας οὐδ' ἀπαλλαγὴ φιλίππῳ, εἰ μὴ θηβαί-
ους καὶ θετταλοὺς ἐχθροὺς ποιήσειε τῇ πόλει·
ἀλλὰ καίπερ ἀθλίως καὶ κακῶς τῶν στρατηγῶν
τῶν ὑμετέρων πολεμούντων αὐτῷ, ὅμως
ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πολέμου καὶ τῶν λῃστῶν μυ-
ρία ἔπασχε κακά· οὔτε γὰρ ἐξήγετο τῶν
ἐκ τῆς χώρας γιγνομένων οὐδέν, οὔτ' εἰσή-
γετο ὧν ἐδεῖτο αὐτῷ· ἦν δ' οὔτ' ἐν τῇ θαλάττῃ
τότε κρείττων ὑμῶν, οὔτ' εἰς τὴν ἀττικὴν ἐλθεῖν
δυνατός· μήτε θετταλῶν ἀκολουθούντων
μήτε θηβαίων διιέντων· συνέβαινε δ' αὐτῷ
τῷ πολέμῳ κρατοῦντι τοὺς ὁποίους δή ποτε
ὑμεῖς ἐξεπέμπετε στρατηγούς· ἐῶ γὰρ τοῦ-
τό γε αὐτῇ τῇ φύσει τοῦ τόπου καὶ τῶν ὑ-
παρχόντων ἑκατέροις κακοπαθεῖν· εἰ μὲν οὖν
τῆς ἰδίας ἕνεκεν ἔχθρας ἢ τοὺς θετταλοὺς ἢ τοὺς
θηβαίους συμπείθοι βαδίζειν ἐφ' ὑμᾶς, οὐδέν' ἂν
ἡγεῖτο προσέξειν αὐτῷ τὸν νοῦν· ἂν δὲ τὰς ἐκεί-

μων ποιήσας προφάσεις λαβὼν ἡγεμὼν αἱρεθῇ,
ῥᾷον ἤλπιζε τὰ μὲν παρακρούσεσθαι, τὰ δὲ πεί-
σειν. τί οὖν ἐπιχειρεῖ; θεάσασθ' ὡς εὖ. πόλεμον ποι-
ποιῆσαι τοῖς ἀμφικτύοσι, καὶ περὶ τὴν πυλαίαν
ταραχήν. εἰς γὰρ ταῦτ' εὐθὺς αὐτοὺς ὑπελάμβανεν
αὐτοῦ δεήσεσθαι. εἰ μὲν τοίνυν τοῦτο τῶν παρ' ἑαυ-
τοῦ πεμπομένων ἱερομνημόνων ἢ τῶν ἐκείνου
συμμάχων εἰσηγοῖτό τις, ὑπόψεσθαι τὸ πρᾶγμα
ἐνόμιζε καὶ τοὺς θηβαίους καὶ τοὺς θετταλοὺς
καὶ ἅπαντας φυλάξεσθαι. ἂν δ' ἀθηναῖος ᾖ
καὶ παρ' ὑμῶν τῶν ὑπεναντίων ὁ τοῦτο ποιῶν,
εὐπόρως λήσειν. ὅπερ συνέβη. πῶς οὖν ταῦτα
ἐποίησε; μισθοῦται τουτονί. οὐδενὸς δὲ προει-
δότος οἶμαι τὸ πρᾶγμα οὐδὲ φυλάττοντος, ὥς-
περ εἴωθε τὰ τοιαῦτα παρ' ὑμῖν γίγνεσθαι, προβλη-
θεὶς πυλαγόρας οὗτος καὶ τριῶν ἢ τεττάρων
χειροτονησάντων αὐτόν, ἀνερρήθη. ὡς δὲ τὸ τῆς
πόλεως ἀξίωμα λαβὼν ἀφίκετο ἐς τοὺς ἀμ-
φικτύονας, πάντα τἆλλα ἀφεὶς καὶ παριδὼν
ἐπέραινεν ἐφ' οἷς ἐμισθώθη. καὶ λόγους εὐ-
προσώπους καὶ μύθους ὅθεν ἡ κιρραία χώρα
καθιερώθη συνθεὶς καὶ διεξελθὼν ἀνθρώπους
ἀπείρους λόγων καὶ τὸ μέλλον οὐ προορωμένους,
τοὺς ἱερομνήμονας, πείθει ψηφίσασθαι
περιελθεῖν τὴν χώραν. ἣν οἱ μὲν ἀμφισσεῖς
σφῶν αὐτῶν οὖσαν γεωργεῖν ἔφασαν. οὗτος
δὲ τῆς ἱερᾶς χώρας ᾐτιᾶτο εἶναι. οὐδεμίαν δί-
κην τῶν λοκρῶν ἐπαγόντων ἡμῖν. οὐδ' ἃ νῦν οὗτος
προφασίζεται λέγων οὐκ ἀληθῆ. γνώσεσθαι
δ' ἐκ τῶνδε. οὐκ ἐνῆν ἄνευ τοῦ προσκαλέσασθαι

δή που· τοῖς λοκροῖς δίκην κατὰ τῆς πόλεως
συντελέσασθαι· πῶς οὖν ἐκλήτευσαν ἡμᾶς·
ἀπὸ ποίας ἀρχῆς· εἰπὲ τὸν εἰδότα· δεῖξον· ἀλλ' οὐ
κ ἂν ἔχοις· ἀλλὰ κενῇ προφάσει ταύτῃ κατε-
χρῶ καὶ ψευδεῖ· περιιόντων τοίνυν τὴν χώραν
τῶν ἀμφικτυόνων κατὰ τὴν ὑφήγησιν τὴν τού
του, προσπεσόντες οἱ λοκροὶ, μικροῦ μὲν
ἅπαντας κατηκόντισαν· τινὰς δὲ, καὶ συνήρ
πασαν τῶν ἱερομνημόνων· ὡς δ' ἅπαξ ἐκ
τούτων ἐγκλήματα καὶ πόλεμος πρὸς τοὺς ἀμ
φισσεῖς ἐταράχθη, τὸ μὲν πρῶτον, ὁ κόττυφος
αὐτῶν τῶν ἀμφικτυόνων, ἤγαγε στρατιάν·
ὡς δὲ οἱ μὲν, οὐκ ἦλθον, οἱ δ' ἐλθόντες οὐδὲν
ἐποίουν, εἰς τὴν ἐπιοῦσαν πυλαίαν ἐπὶ τὸν
φίλιππον εὐθὺς ἡγεμόνα ἦγον οἱ κατεσκευασ
μένοι καὶ πάλαι πονηροὶ τῶν θετταλῶν
καὶ τῶν ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι· καὶ προφάσεις
εὐλόγους εἰλήφεσαν· ἢ γὰρ αὐτοὺς εἰσφέρειν
καὶ ξένους τρέφειν ἔφασαν δεῖν καὶ ζημι
οῦν τοὺς μὴ ταῦτα ποιοῦντας, ἢ ἐκεῖνον
αἱρεῖσθαι· τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν ᾑρέθη γὰρ ἐκ
τούτων ἡγεμών· καὶ μετὰ ταῦτα εὐθέως δύνα
μιν συλλέξας καὶ παρελθὼν ὡς ἐπὶ τὴν κιρ
ραίαν, ἐρρῶσθαι φράσας πολλὰ καὶ κιρραίοις
καὶ λοκροῖς, τὴν ἐλάτειαν καταλαμβάνει· εἰ
μὲν οὖν μὴ μετέγνωσαν εὐθὺς θηβαῖοι καὶ
μεθ' ἡμῶν ἐγένοντο, ὥσπερ χειμάρρους ἂν ἅ
παν τοῦτο τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν πόλιν εἰσέπεσε·
νῦν δὲ τό γ' ἐξαίφνης ἐπέσχον αὐτὸν ἐκεῖνοι·
μάλιστα μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι θεῶν τινος εὐνοί

πρὸς ὑμᾶς ἥκει· τὰ μέντοι καθ' ὅσον καθεῖργ' αὐτὸν
καὶ δι' ἐμέ. λέγε δή μοι τὰ δόγματα ταῦτα καὶ
τοὺς χρόνους ἐν οἷς ἕκαστα πέπρακται· ἵν' εἰδῆτε
ἡνίκα πράγματα ἡ μιαρὰ κεφαλὴ ταράξασα
δίκην οὐκ ἔδωκε. λέγε μοι τὰ δόγματα.

λαβὲ δὴ καὶ τοὺς
χρόνους ἐν οἷς ταῦτ' ἐγίγνετο· εἰσὶ γὰρ καθ' οὓς
ἐπυλαγόρησεν οὗτος. λέγε. μοι
τὴν ἐπιστολὴν ἣν ὡς οὐχ ὑπήκουον οἱ θηβαῖ-
οι, πέμπει πρὸς τοὺς ἐν πελοποννήσῳ συμ-
μάχους ὁ φίλιππος· ἵν' εἰδῆτε καὶ ἐκ ταύτης
σαφῶς ὅτι τὴν μὲν ἀληθῆ πρόφασιν τῶν
πραγμάτων, τὸ ταῦτ' ἐπὶ τὴν ἑλλάδα καὶ τοὺς
θηβαίους καὶ ὑμᾶς πράττειν ἀπεκρύπτετο· κοι-
νὰ δὲ καὶ τοῖς ἀμφικτύοσι δόξαντα ποιεῖν προ-
σεποιεῖτο· ὁ δὲ τὰς ἀφορμὰς ταύτας καὶ τὰς
προφάσεις παραδοὺς αὐτῷ, οὗτος ἦν. λέγε.

ὁρᾶθ' ὅτι φεύγει μὲν τὰς προφάσεις,
εἰς δὲ τὰς ἀμφικτυονικὰς καταφεύγει. τίς οὖν
ὁ ταῦτα συμπαρασκευάσας αὐτῷ. τίς ὁ τὰς
προφάσεις ταύτας ἐνδούς. τίς ὁ τῶν κακῶν
τῶν γεγενημένων μάλιστ' αἴτιος. οὐχ οὗτος.
μὴ τοίνυν λέγετ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, περι-
ιόντες ὡς ὑφ' ἑνὸς τοιαῦτα πέπονθεν ἡ ἑλ-
λάς ἀνδρός. οὐχ ὑφ' ἑνός, ἀλλ' ὑπὸ πολλῶν καὶ
πονηρῶν τῶν παρ' ἑκάστοις, ὦ γῆ καὶ θεοί· ὧν
εἷς οὗτος ἦν· ὃν εἰ μηδὲν εὐλαβηθέντα τἀ-
ληθὲς εἰπεῖν δέοι, οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι ἔγωγε
κοινὸν ἀλιτήριον τῶν μετὰ ταῦτα ἀπολωλό-
των ἁπάντων εἰπεῖν ἀνθρώπων· τόπων· πόλεων·

ὁ γὰρ τὸ σπέρμα παρασχών, οὗτος τῶν φυτῶν αἴτιος·
ὃν ὅπως ποτ' οὐκ εὐθὺς ἰδόντες ἀπεστράφητε,
θαυμάζω· πλὴν πολύ τι σκότος ἐστὶν ὡς ἔοικε
παρ' ὑμῖν πρὸ τῆς ἀληθείας· συμβέβηκε δή τοι
γνώμοι τῶν κατὰ τῆς πατρίδος τούτῳ πεπραγμέ-
νων ἁπτομένῳ, εἰς ἃ τούτοις ἐναντιούμενος,
αὐτὸς πεπολίτευμαι ἀφῖχθαι· ἃ πολλῶν μὲν
ἕνεκα εἰκότως ἀκούσαιτέ μου· μάλιστα δ' ὅτι αἰ-
σχρόν ἐστιν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι εἰ ἐγὼ μὲν τὰ ἔρ-
γα τῶν ὑπὲρ ὑμῶν πόνων ὑπέμεινα, ὑμᾶς δὲ
μὴ δὲ τοὺς λόγους αὐτῶν ἀνέξεσθε· ὁρῶν γὰρ
ἐγὼ θηβαίους σχεδὸν δὲ καὶ ὑμᾶς ὑπὸ τῶν τὰ φι-
λίππου πραττόντων καὶ διεφθαρμένων παρ'
ἑκατέροις· ὃ μὲν ἦν ἀμφοτέροις φοβερὸν καὶ
φυλακῆς πολλῆς δεόμενον τὸ τὸν φίλιππον
ἐᾶν αὐξάνεσθαι παρορῶντας, καὶ οὐδὲ καθ' ἓν
φυλαττομένους, εἰς ἔχθραν δὲ καὶ τὸ προσκρούειν
ἀλλήλοις ἑτοίμως ἔχοντας· ὅπως τοῦτο μὴ γε-
νήσεται παρατηρῶν διετέλουν· οὐκ ἀπὸ τῆς
ἐμαυτοῦ γνώμης μόνον ταῦτα συμφέρειν ὑπο-
λαμβάνων· ἀλλ' εἰδὼς ἀριστοφῶντα καὶ πάλιν
εὔβουλον πάντα τὸν χρόνον βουλομένους
πρᾶξαι ταύτην τὴν φιλίαν καὶ περὶ τῶν ἄλλων
πολλάκις ἀντιλέγοντας ἑαυτοῖς, τοῦτο ὁμο-
γνωμονοῦντας ἀεί· οὓς σὺ ζῶντας μὲν ὦ κίνα-
δος κολακεύων παρηκολούθεις· τεθνεώτων
δ' οὐκ αἰσχύνῃ κατηγορῶν ἃ περὶ θηβαίων κατη-
γορεῖς ἐμοί· ἐκείνων πολὺ μᾶλλον ἢ ἐμοῦ κα- ἐπιτιμᾷς ἐμοί.
τηγορεῖς τῶν πρότερον ἢ ἐγὼ ταύτην τὴν συμ-
μαχίαν δοκιμασάντων· ἀλλ' ἐκεῖσε ἐπάνειμι·

ὅτι τὸν ἐν ἀμφίσσῃ πόλεμον τούτου μὲν ποι-
ήσαντος, συνεξαναμένων δὲ τῶν ἄλλων τῶν
συνεργῶν αὐτῷ τὴν πρὸς τοὺς θηβαίους
ἔχθραν, συνέβη τὸν φίλιππον ἐλθεῖν ἐφ' ὑμᾶς·
οὗπερ ἕνεκα τὰς πόλεις οὗτοι συνέκρουον·
καὶ εἰ μὴ προεξανέστημεν μικρόν, οὐδ' ἀνα-
λαβεῖν αὐτοὺς ἂν ἠδυνήθημεν· οὕτω μέχρι
πόρρω προήγαγον οὗτοι τὸ πρᾶγμα. ἐν οἷς δὲ
ἦτε ἤδη τὰ πρὸς ἀλλήλους, τουτωνὶ τῶν ψη-
φισμάτων ἀκούσαντες, καὶ τῶν ἀποκρί-
σεων εἴσεσθε· καί μοι λέγε ταῦτα λαβών·
ψήφισμα. ἄγε δὴ καὶ τὰς ἀποκρίσεις.
οὕτω διαθεὶς ὁ φίλιππος τὰς πόλεις πρὸς ἀλ-
λήλας διὰ τούτων καὶ τούτοις ἐπαρθεὶς τοῖς
ψηφίσμασι καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν, ἧκεν ἔχων
τὴν δύναμιν, καὶ τὴν ἐλάτειαν κατέλαβεν·
ὡς οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτ' ἔτι συμπνευσόντων ὑμῶν
καὶ τῶν θηβαίων· ἀλλὰ μὴν τοῦτο τότε συμβάν-
τα ἐν τῇ πόλει θόρυβον, ἴστε μὲν ἅπαντες·
μικρὰ δ' ἀκούσατε ὅμως, αὐτὰ τὰ ἀναγκαι-
ότατα. ἑσπέρα μὲν γὰρ ἦν, ἧκε δ' ἀγγέλλων τις
ὡς τοὺς πρυτάνεις, ὡς ἐλάτεια κατείληπται·
καὶ μετὰ ταῦτα οἱ μὲν εὐθὺς ἐξαναστάντες
μεταξὺ δειπνοῦντες τούς τε ἐκ τῶν σκηνῶν
καὶ τῶν κατὰ τὴν ἀγορὰν ἐξεῖργον· καὶ τὰ γέρρα
ἐνεπίμπρασαν· οἱ δὲ τοὺς στρατηγοὺς μετεπέμ-
ποντο καὶ τὸν σαλπιγκτὴν ἐκάλουν· καὶ θο-
ρύβου πλήρης ἦν ἡ πόλις· τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἅμα
τῇ ἡμέρᾳ, οἱ μὲν πρυτάνεις τὴν βουλὴν ἐκά-
λουν εἰς τὸ βουλευτήριον· ὑμεῖς δ' εἰς τὴν ἐκ-

κλησίαν ἐπορεύεσθε· καὶ πρὶν ἐκείνην χρη-
ματίσαι καὶ προβουλεῦσαι, πᾶς ὁ δῆμος ἄ-
νω καθῆτο· καὶ μετὰ ταῦτα ὡς ἦλθεν ἡ βουλή·
καὶ ἀπήγγειλαν οἱ πρυτάνεις τὰ προσηγγελ-
μένα ἑαυτοῖς· καὶ τὸν ἥκοντα παρήγαγον,
κἀκεῖνος εἶπε· ἠρώτα μὲν ὁ κῆρυξ τίς ἀγο-
ρεύειν βούλεται· παρῄει δ' οὐδείς· πολλάκις
δὲ τοῦ κήρυκος ἐρωτῶντος, οὐδὲν μᾶλλον
ἀνίστατο οὐδείς· ἁπάντων μὲν τῶν στρατηγῶν,
παρόντων· ἁπάντων δὲ τῶν ῥητόρων· καλού-
σης δὲ τῆς κοινῆς πατρίδος φωνῆς τὸν ἐροῦνθ'
ὑπὲρ σωτηρίας. ἣν γὰρ ὁ κῆρυξ κατὰ τοὺς νόμους
φωνὴν ἀφίησι, ταύτην κοινὴν τῆς πατρίδος δίκαι-
ον ἐστὶν ἡγεῖσθαι· καίτοι εἰ μὲν τοὺς σωθῆναι
τὴν πόλιν βουλομένους παρελθεῖν ἔδει, πάν-
τες ἂν ὑμεῖς καὶ οἱ ἄλλοι ἀθηναῖοι ἀνα-
στάντες ἐπὶ τὸ βῆμα, ἐβαδίζετε· πάντες
γὰρ οἶδ' ὅτι σωθῆναι αὐτὴν ἐβούλεσθε·
εἰ δὲ τοὺς πλουσιωτάτους οἱ τριακόσιοι· εἰ δὲ
τοὺς ἀμφοτέρους ταῦτα καὶ εὔνους τῇ πόλει
καὶ πλουσίους, οἱ μετὰ ταῦτα τὰς μεγάλας,
ἐπιδόσεις ἐπιδόντες· καὶ γὰρ εὐνοίᾳ καὶ πλουτ
τοῦτ' ἐποίησαν· ἀλλ' ὡς ἔοικεν ἐκεῖνος ὁ και-
ρὸς καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη, οὐ μόνον εὔνουν
καὶ πλούσιον ἄνδρα ἐκάλει, ἀλλὰ καὶ παρη-
κολουθηκότα τοῖς πράγμασιν ἐξ ἀρχῆς· καὶ
συλλελογισμένον ὀρθῶς, τίνος εἵνεκα ταῦτ'
ἔπραττεν ὁ φίλιππος· καὶ τί βουλόμενος· ὁ
γὰρ μὴ ταῦτα εἰδὼς μήτ' ἐξητακὼς πόρρω, ος
θεν ἐπιμελῶς, οὔτ' εἰ εὔνους ἦν, οὔτ' εἰ πλούσι.

οὐδὲν μᾶλλον ἃ μέλλει ὅτι χρὴ ποιεῖν ᾐσθῆσθαι·
οὐδ᾽ ὑμῖν ἂν ἔχῃ συμβουλεύειν· ἐφάνην τοίνυν
οὗτος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐγώ· καὶ παρελθὼν
εἶπον εἰς ὑμᾶς ἅ μου δυοῖν ἕνεκ᾽ ἀκούσατε προ-
σέχοντες τὸν νοῦν· ἑνὸς μὲν ἵν᾽ εἰδῆτε ὅτι μόνος
τῶν λεγόντων καὶ πολιτευομένων ἐγὼ τὴν τῆς
εὐνοίας τάξιν ἐν τοῖς δεινοῖς οὐκ ἔλιπον· ἀλλὰ
καὶ λέγων καὶ γράφων ἐξηταζόμην τὰ δέοντα ὑπὲρ
ὑμῶν, ἐν αὐτοῖς τοῖς φοβεροῖς· ἑτέρου δὲ ὅ-
τι μικρὸν ἀναλώσαντες χρόνον, πολλῷ πρὸς
τὰ λοιπὰ τῆς πάσης πολιτείας ἔσεσθε ἐμπειρό-
τεροι· εἶπον τοίνυν ὅτι τοὺς μὲν ὡς ὑπαρχόν-
των Θηβαίων Φιλίππῳ λίαν θορυβου-
μένους, ἀγνοεῖν τὰ παρόντα πράγματα ἡγοῦμαι·
εὖ γὰρ οἶδ᾽ ὅτι εἰ τοῦθ᾽ οὕτως ἐτύγχανεν ἔχον, οὐκ
ἂν αὐτὸν ἠκούομεν ἐν Ἐλατείᾳ ὄντα, ἀλλ᾽ ἐπὶ
τοῖς ὁρίοις τοῖς ὑμετέροις· ὅτι μέντοι ἵνα
ἕτοιμα ποιήσηται τὰ ἐν Θήβαις ἥκει, σαφῶς
ἐπίσταμαι· ὡς δὲ ἔχει ταῦτα ἔφην, ἀκού-
σατέ μου· ἐκεῖνος ὅσους ἢ πεῖσαι χρήμασι Θη-
βαίων, ἢ ἐξαπατῆσαι ἐνῆν, ἅπαντας ηὐτρέ-
πισται· τοὺς δ᾽ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἀνθεστηκότας αὐτῷ καὶ
νῦν ἐναντιουμένους, οὐδαμῶς πεῖσαι δύναται·
τί οὖν βούλεται· καὶ τίνος ἕνεκα τὴν Ἐλάτειαν
κατείληφε· πλησίον δύναμιν δείξας καὶ παραστή-
σας τὰ ὅπλα, τοὺς μὲν ἑαυτοῦ φίλους θρασεῖς
ποιῆσαι καὶ ἐπᾶραι· τοὺς δ᾽ ἐναντιουμένους κα-
ταπλῆξαι· ἵν᾽ ἢ συγχωρήσωσι φοβηθέντες, ἃ
νῦν οὐκ ἐθέλουσιν ἢ βιασθῶσιν· εἰ μὲν οὖν προαιρη-
σόμεθα ἡμεῖς ἔφην ἐν τῷ παρόντι εἴ τι δύσκολον

πέπρακται θηβαίοις πρὸς ἡμᾶς, τοῦτον μεμνῆσθαι·
καὶ ἀπιστῆν αὐτοῖς, ὡς ἐν τῇ τῶν ἐχθρῶν οὖσι μερίδι·
πρῶτον μὲν ἃ ἂν εὔξαιτο φίλιππος ποιή-
σομεν· εἶτα φοβοῦμαι μὴ προσδεξαμένων τῶν
νῦν ἀνθεστηκότων αὐτῷ καὶ μιᾷ γνώμῃ πάντων
φιλιππισάντων ἐς τὴν ἀττικὴν ἔλθωσιν
ἀμφότεροι. ἂν μέντοι πεισθῆτέ μοι καὶ πρὸς τῷ
σκοπεῖν ἀλλὰ μὴ φιλονεικεῖν περὶ ὧν ἂν λέγω
γένησθε, οἶμαι καὶ τὰ δέοντα λέγειν δόξειν
καὶ τὸν ἐφεστηκότα κίνδυνον τῇ πόλει δια-
λύσειν· τί οὖν φημὶ δεῖν; πρῶτον μὲν, τὸν παρόντα
ἐπανεῖναι φόβον· εἶτα μεταθέσθαι καὶ φοβεῖσθαι
πάντας ὑπὲρ θηβαίων· πολὺ γὰρ τῶν δεινῶν εἰσιν ἐγ-
γυτέρω· καὶ προτέροις αὐτοῖς ὁ κίνδυνος· ἔπειτ᾽ ἐξελ-
θόντας ἐλευσινάδε τοὺς ἐν ἡλικίᾳ καὶ τοὺς ἱππέας
δεῖξαι πᾶσιν ὑμᾶς αὐτοὺς ἐν τοῖς ὅπλοις ὄντας· ἵνα
τοῖς ἐν θήβαις φρονοῦσι τὰ ὑμέτερα, ἐξ ἴσου γένηται
τὸ παρρησιάζεσθαι περὶ τῶν δικαίων· ἰδοῦσιν ὅτι
ὥσπερ τοῖς πωλοῦσι φιλίππῳ τὴν πατρίδα, πάρεσθ᾽
ἡ βοηθήσουσα δύναμις, ἐν ἐλατείᾳ, οὕτω τοῖς ὑπὲρ
τῆς ἐλευθερίας ἀγωνίζεσθαι βουλομένοις, ὑπάρ-
χεθ᾽ ὑμεῖς ἕτοιμοι καὶ βοηθήσετε, ἄν τις ἐπ᾽ αὐτοὺς
ἴῃ· μετὰ ταῦτα χειροτονῆσαι κελεύω δέκα πρέσβεις·
καὶ ποιῆσαι τούτους κυρίους μετὰ τῶν στρατηγῶν·
καὶ τοῦ πότε δεῖ ἐκεῖσε βαδίζειν· καὶ τῆς ἐξόδου.
ἐπειδὰν δ᾽ ἔλθωσιν οἱ πρέσβεις ἐς θήβας, πῶς χρή-
σασθαι τῷ πράγματι παραινῶ; τούτῳ πάνυ μοι
προσέχετε τὸν νοῦν· μὴ δεῖσθαι θηβαίων μηδὲν·
αἰσχρὸς γὰρ ὁ καιρός· ἀλλ᾽ ἐπαγγέλλεσθαι βοηθή-
σειν, ἂν κελεύωσιν· ὡς ἐκείνων ὄντων ἐν τοῖς

ἐσχάτοις κινδύνοις· ἡμῶν δὲ ἀνωτέρω ἔτι τὸ
μέλλον προορωμένων· ἵν' ἐὰν μὲν δέξωνται
ταῦτα καὶ πεισθῶσιν ἡμῖν, καὶ ἃ βουλόμεθα
ὦμεν διωκημένοι, καὶ μετὰ προσχήματος ἀξί-
ου τῆς πόλεως, ταῦτα πράξωμεν· ἐὰν δ' ἄρα μὴ
συμβῇ κατατυχεῖν, ἐκεῖνοι μὲν ἑαυτοῖς ἐγκαλῶσιν
ἐάν τι νῦν ἐξαμαρτῶσιν· ἡμῖν δὲ, μηδὲν αἰσχρὸν
μηδὲ ταπεινὸν ᾖ πεπραγμένον. Ταῦτα καὶ παρα-
πλήσια τούτοις εἰπὼν κατέβην· συνεπαινεσάν-
των δὲ πάντων καὶ οὐδενὸς εἰπόντος ἐναντίον
οὐδὲν, οὐκ εἶπον μὲν ταῦτα, οὐκ ἔγραψα δέ· οὐ-
δὲ ἔγραψα μὲν, οὐκ ἐπρέσβευσα δέ· οὐδὲ
ἐπρέσβευσα μὲν, οὐκ ἔπεισα δὲ Θηβαίους,
ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀρχῆς διὰ πάντων ἄχρι τῆς τελευ-
τῆς διεξῆλθον· καὶ ἔδωκα ἐμαυτὸν ὑμῖν ἁ-
πλῶς εἰς τοὺς περιεστηκότας τῇ πόλει κινδύνους.
καί μοι φέρε ἐπὶ τὸ ψήφισμα τὸ τότε γενόμενον.
καίτοι τίνα βούλει σε, Αἰσχίνη, καὶ τίνα ἐμαυ-
τὸν ἐκείνην τὴν ἡμέραν εἶναι θῶ· βούλει μαι
τὸν μὲν ὃν ἂν σὺ λοιδορούμενος καὶ διασύρων
ἐκάλεσας Βάτταλον· σὲ δὲ μηδὲ ἥρωα τὸν τυ-
χόντα, ἀλλὰ τούτων τινὰ τῶν ἀπὸ τῆς σκηνῆς
Κρεσφόντην ἢ Κρέοντα, ἢ ὃν ἐν Κολλυτῷ ποτε
Οἰνόμαον· κακοὺς κακῶς ὑποκρινόμενος ἐπά-
τριψας· τότε τοίνυν ἐγὼ κατ' ἐκεῖνον τὸν
καιρὸν ὁ Παιανιεὺς Βάτταλος Οἰνομάου
τοῦ Κοθωκίδου σοῦ πλείονος ἄξιος ὢν ἐ-
φάνην τῇ πατρίδι, σὺ μὲν γε οὐδὲν οὐδαμοῦ
χρήσιμος ἦσθα· ἐγὼ δὲ πάντα ὅσα προσῆκεν
τὸν ἀγαθὸν πολίτην, ἔπραττον. λέγε τὸ

ψήφισμα. τῆ τῶν περὶ Θή-

βας ἐγένετο πραγμάτων ἀρχὴ καὶ κατάστασις

πρώτη, τὰ πρὸ τούτων εἰς ἔχθραν καὶ μῖσος καὶ

ἀπιστίαν τῆς πόλεως ὑπηγμένων ὑπὸ τούτων. τῶν πόλεων

τοῦτο τὸ ψήφισμα τὸν τότε τῇ πόλει περιστάν-

τα κίνδυνον, παρελθεῖν ἐποίησεν ὥσπερ νέ-

φος. ἦν μὲν τοίνυν τοῦ δικαίου πολίτου,

τότε δεῖξαι πᾶσιν, εἴ τι τούτων εἶχεν ἄμεινον·

μὴ νῦν ἐπιτιμᾶν. ὁ γὰρ σύμβουλος καὶ ὁ συ-

κοφάντης, οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἐοικότες,

ἐν τούτῳ πλεῖστον ἀλλήλων διαφέρουσιν. ὁ μὲν

γὰρ πρὸ τῶν πραγμάτων γνώμην ἀποφαίνεται,

καὶ δίδωσιν αὑτὸν ὑπεύθυνον τοῖς πεισθεῖσι,

τῇ τύχῃ, τοῖς καιροῖς, τῷ βουλομένῳ. ὁ δὲ

σιγήσας ἡνίκ' ἔδει λέγειν, ἄν τι δύσκολον συμβῇ,

τοῦτο βασκαίνει. ἦν μὲν οὖν ὅπερ εἶπον, ἐκεῖ-

νος ὁ καιρὸς τοῦ γε φροντίζοντος ἀνδρὸς τῆς

πόλεως, καὶ τῶν δικαίων λόγων. ἐγὼ δὲ,

τοσαύτην ὑπερβολὴν ποιοῦμαι, ὥστε ἂν νῦν

ἔχῃ τις δεῖξαι τι βέλτιον, ἢ ὅλως εἴ τι ἄλλο ἐνῆν

πλὴν ὧν ἐγὼ προειλόμην, ἀδικεῖν ὁμολογῶ.

εἰ γάρ ἐσθ' ὅ τι τις νῦν ἑώρακεν, ὃ συνήνεγκεν

ἂν τότε πραχθέν, τοῦτ' ἐγώ φημι δεῖν ἐμὲ

μὴ λαθεῖν. εἰ δὲ μήτ' ἔστι μήτ' ἦν, μήτ' ἂν εἰπεῖν

ἔχοι μηδὲ εἷς μηδέπω καὶ τήμερον, τί τὸν μηδείς

σύμβουλον ἐχρῆν ποιεῖν. οὐ τῶν φαινομένων

καὶ ἐνόντων τὰ κράτιστα ἑλέσθαι; τοῦ-

το τοίνυν ἐποίησα, τοῦ κήρυκος ἐρωτῶν-

τος, Αἰσχίνη, τίς ἀγορεύειν βούλεται, οὐ

τίς αἰτιᾶσθαι περὶ τῶν παρεληλυθότων.

οὐδεὶς ἐπίσταται τὰ μέλλοντα εἰκάσαι·
σοῦ δ' ἀφώνου κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἐν
ταῖς ἐκκλησίαις καθημένου, ἐγὼ παρελ-
θὼν ἔλεγον. ἐπειδὴ δὲ οὔτε τότε ἀλλὰ νῦν
δεῖξον· εἰπὲ τίς ἢ λόγος, ὅντινα ἐχρῆν εὑρεῖν·
ἢ καιρὸς συμφέρων ὑπ' ἐμοῦ παρελείφθη τῇ
πόλει· τίς δὲ συμμαχία τίς πρᾶξις, ἐφ' ἣν
ἔδει με ἀγαγεῖν τουτουσί· ἀλλὰ μὴν τὸ παρε-
ληλυθὸς ἀεὶ παρ' ἅπασιν ἀφεῖται· καὶ οὐδεὶς
περὶ τούτου προτίθησιν οὐδαμοῦ βουλήν·
τὸ δὲ μέλλον ἢ τὸ παρόν, τὴν τοῦ συμβούλου γ
τάξιν ἀπαιτεῖ· τότε τοίνυν τὰ μὲν ἤμελλεν
ὡς ἐδόκει τῶν δεινῶν, τὰ δ' ἤδη παρῆν· ἐν οἷς
τὴν προαίρεσίν μου σκόπει τῆς πολιτείας.
μὴ τὰ συμβαίνοντα συκοφάντει· τὸ μὲν γὰρ
πέρας ὡς ἂν ὁ δαίμων βουληθῇ πάντων
γίνεται· ἡ δὲ προαίρεσις αὐτὴ τὴν τοῦ συμβου-
λου διάνοιαν ἀπαιτεῖ· μὴ δὴ τοῦτο ὡς ἀδίκημα δηλοῖ
ἐμὸν θῇς· εἰ κρατῆσαι συνέβη Φιλίππῳ τὴν
μάχην· ἐν γὰρ τῷ θεῷ τὸ τούτου τέλος ἦν·
οὐκ ἐν ἐμοί· ἀλλ' ὡς οὐχ ἅπαντα ὅσα ἐνῆν
κατ' ἀνθρώπινον λογισμὸν εἱλόμην· καὶ δικαίως ταῦ-
τα καὶ ἐπιμελῶς ἔπραξα· καὶ φιλοπόνως
ὑπὲρ δύναμιν, ἢ ὡς οὐ καλὰ καὶ τῆς πόλεως
ἄξια πράγματα ἐνεστησάμην καὶ ἀναγκαῖ-
α ταῦτά μοι δεῖξον· καὶ τότ' ἤδη κατηγόρει μου.
εἰ δ' ὁ συμβὰς σκηπτὸς ἢ χειμὼν μὴ μόνον ἡμῶν
ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν ἄλλων Ἑλλήνων μείζων
γέγονε, τί χρὴ ποιεῖν· ὥσπερ ἂν εἴ τις ναύκλη-
ρον πάντ' ἐπὶ σωτηρίᾳ πράξαντα καὶ κατασκευα

τασκευάσαντα τὸ πλοῖον ἀφ' ὧν ὑπελάμβανε σω-
θήσεσθαι, εἶτα χειμῶνι χρησάμενον καὶ πονησάν-
των αὐτῷ τῶν σκευῶν ἢ καὶ συντριβέντων ὅλως,
τῆς ναυαγίας αἰτιῷτο· ἀλλ' οὔτε ἐκυβέρνων
τὴν ναῦν φήσειεν ἄν, ὥσπερ οὐδ' ἐστρατήγουν ἐγώ·
οὐδὲ τῆς τύχης κύριος ἦν· ἀλλ' ἐκείνη τῶν πάντων·
ἀλλ' ἐκεῖνο λογίζου καὶ ὅρα, εἰ μετὰ θηβαίων ἡμῖν
ἀγωνιζομένοις οὕτως εἵμαρτο πρᾶξαι, τί χρῆν προσ-
δοκᾶν, εἰ μηδὲ τούτους ἔσχομεν συμμάχους, ἀλλὰ
φιλίππῳ προσέθεντο· ὑπὲρ οὗ τότ' ἐκεῖνος πάσας
ἀφῆκε φωνάς· καὶ εἰ νῦν τριῶν ἡμερῶν ὁδὸν ἀπὸ
τῆς ἀττικῆς τῆς μάχης γενομένης, τοσοῦτος
κίνδυνος καὶ φόβος περιέστη τὴν πόλιν, τί ἂν
εἴ που τῆς χώρας ταυτὸ τοῦτο πάθος συνέβη
προσδοκῆσαι χρῆν; ἆρ' οἶσθ' ὅτι νῦν μὲν στῆναι
καὶ συνελθεῖν, ἀναπνεῦσαι πολλὰ μία ἡμέρα
καὶ δύο καὶ τρεῖς ἔδοσαν τῶν εἰς σωτηρίαν τῇ πό-
λει· τότε δέ, οὐκ ἄξιον εἰπεῖν ἅ γε μηδὲ πεῖραν
ἔδωκε θεῶν τινος εὐνοίᾳ καὶ τῷ προβαλέσθαι
τὴν πόλιν ταύτην τὴν συμμαχίαν, ἧς σὺ κατη-
γορεῖς. ἔστι δὲ ταυτὶ πάντα μοι τὰ πολλὰ πρὸς
ὑμᾶς, ἄνδρες δικασταί· καὶ τοὺς περιεστηκότας
ἔξωθεν καὶ ἀκροωμένους· ἐπεὶ πρός γε τοῦτον [illegible]
αὐτὸν τὸν κατάπτυστον βραχὺς καὶ σαφὴς ἐξήρκει
λόγος· εἰ μὲν γὰρ ἦν σοὶ πρόδηλα τὰ μέλλοντα αἰ-
σχίνη μόνῳ τῶν ἄλλων, ὅτ' ἐβουλεύεθ' ἡ πό- ὡραῖον
λις περὶ τούτων, τότ' ἔδει προλέγειν· εἰ δὲ μὴ
προῄδεις, τῆς αὐτῆς ἀγνοίας ὑπεύθυνος εἶ
τοῖς ἄλλοις· ὥστε τί μᾶλλον ἐμοῦ σὺ ταῦτα
κατηγορεῖς ἢ ἐγὼ σοῦ· τοσοῦτον γὰρ ἐγὼ βελτίων σοῦ,

πολίτης γεγονὼς αὐτὸ τοῦτ' ἀλύπως, καὶ οὐ περὶ τῶν ἄλλων διαλέγομαι, ὅσον γ' ἐπ' ἐμοί, ἔδωκα ἐμαυτὸν εἰς τὰ πᾶσι δοκοῦντα συμφέρειν, οὐδένα κίνδυνον ὀκνήσας ἴδιον· οὐδ' ὑπολογισάμενος· σὺ δ' οὔθ' ἕτερα εἶπες βελτίω τούτου, οὐ γὰρ ἂν τούτοις ἐχρῶντο, οὐδ' εἰς ταῦτα χρήσιμον οὐδὲν σεαυτὸν παρέσχες· ὅπερ δ' ἂν ὁ φαυλότατος καὶ δυσμενέστατος ἄνθρωπος ποιήσειε τῇ πόλει, τοῦτο πεποιηκὼς εἶ ἐπὶ τοῖς συμβᾶσιν ἐξητάσθαι· καὶ ἅμα Ἀρίστρατος ἐν Νάξῳ, καὶ Ἀριστόλαος ἐν Θάσῳ· οἱ καθάπαξ ἐχθροὶ τῆς πόλεως τοὺς Ἀθηναίων κρίνουσι φίλους· καὶ Ἀθήνησιν Αἰσχίνης Δημοσθένους κατηγορεῖ· καίτοι ὅτῳ τὰ τῶν Ἑλλήνων ἀτυχήματα ἐνευδοκιμεῖν ἀπέκειτο, ἀπολωλέναι μᾶλλον οὗτός ἐστι δίκαιος, ἢ κατηγορεῖν ἑτέρου· καὶ ὅτῳ συνενηνόχασιν οἱ αὐτοὶ καιροὶ καὶ τοῖς τῆς πόλεως ἐχθροῖς, οὐκ ἔνι τοῦτον εὔνουν εἶναι τῇ πατρίδι· δηλοῖς δὲ ἐξ ὧν ζῇς καὶ ποιεῖς· καὶ πολιτεύῃ· καὶ πάλιν οὐ πολιτεύῃ· πράττεταί τι τῶν ὑμῖν δοκούντων συμφέρειν· ἄφωνος Αἰσχίνης· ἀντέκρουσέ τι καὶ γέγονεν οἷον οὐκ ἔδει· πάρεστιν Αἰσχίνης· ὥσπερ τὰ ῥήγματα καὶ τὰ σπάσματα, ὅταν τι κακὸν τὸ σῶμα λάβῃ, τότε κινεῖται· ἐπειδὴ δὲ πολλὰ τοῖς συμβεβηκόσιν ἔγκειται, βούλομαί τι καὶ παράδοξον εἰπεῖν· καί μου πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, μηδεὶς τὴν ὑπερβολὴν θαυμάσῃ· ἀλλὰ μετ' εὐνοίας ὃ λέγω θεωρησάτω. εἰ γὰρ ἦν ἅπασι πρόδηλα τὰ μέλλοντα γενήσεσθαι,

καὶ προῄδεσαν ἅπαντες· καὶ σὺ προὔλεγες καὶ
διεμαρτύρου βοῶν καὶ κεκραγώς, ὃς οὐδ᾽ ἐφθέγξω,
οὐδ᾽ οὕτως ἀποστατέον τῇ πόλει τούτων ἦν· εἴπερ
ἢ δόξης ἢ προγόνων, ἢ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος
εἶχε λόγον· νῦν μὲν γὰρ ἀποτυχεῖν δοκεῖ τῶν
πραγμάτων, ὃ πᾶσι κοινόν ἐστιν ἀνθρώποις, ὅταν
τῷ θεῷ ταῦτα δοκῇ· τότε δ᾽ ἀξιοῦσα προ
εστάναι τῶν ἄλλων· εἶτ᾽ ἀποστᾶσα τούτου,
Φιλίππῳ προδεδωκέναι πάντας ἂν ἔσχεν,
αἰτίαν· εἰ γὰρ ταῦτα προεῖτο ἀκονιτὶ περὶ ὧν
οὐδένα κίνδυνον ὅντιν᾽ οὐχ ὑπέμειναν
οἱ πρόγονοι, τίς οὐχὶ κατέπτυσεν ἂν σοῦ· μὴ
γὰρ τῆς πόλεώς γε, μηδ᾽ ἐμοῦ· τίσι δ᾽ ὀφθαλ
μοῖς πρὸς Διὸς ἑωρῶμεν ἂν τοὺς εἰς τὴν πό
λιν ἀνθρώπους ἀφικνουμένους· εἰ τὰ μὲν πράγ
ματα εἰς ὅπερ νυνὶ περιέστη, ἡγεμὼν δὲ καὶ
κύριος ᾑρέθη Φίλιππος ἁπάντων, τὸν δ᾽ ὑπὲρ
τοῦ μὴ γενέσθαι ταῦτα ἀγῶνα, ἕτεροι χωρὶς
ἡμῶν ἦσαν πεποιημένοι· καὶ ταῦτα μη
δεπώποτε τῆς πόλεως ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρό
νοις ἀσφάλειαν ἄδοξον μᾶλλον, ἢ τὸν ὑπὲρ
τῶν καλῶν κίνδυνον ᾑρημένης· τίς γὰρ
οὐκ οἶδεν Ἑλλήνων, τίς δὲ βαρβάρων ὅτι
καὶ παρὰ Θηβαίων καὶ παρὰ τῶν ἔτι τούτων
πρότερον ἰσχυρῶν γενομένων Λακεδαιμο
νίων, καὶ παρὰ τοῦ Περσῶν βασιλέως μετὰ
πολλῆς χάριτος τοῦτ᾽ ἂν ἀσμένως ἐδόθη τῇ
πόλει· ὅ τι βούλεται λαβούσῃ καὶ τὰ ἑαυτῆς
ἐχούσῃ τὸ κελευόμενον ποιεῖν· καὶ ἐᾶν ἕτε
ρον τῶν Ἑλλήνων προεστάναι· ἀλλ᾽ οὐκ ἦν

ταῦτα ὡς ἔοικε τοῖς ἀθηναίοις πάτρια· οὐδ᾽ ἀνε-
κτά· οὐδ᾽ ἔμφυτα· οὐδ᾽ ἐδυνήθη πώποτε τὴν
πόλιν οὐδεὶς ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου πεῖσαι τοῖς
ἰσχύουσι μὲν μὴ δίκαια δὲ πράττουσι προσθε-
μένην ἀσφαλῶς δουλεύειν, ἀλλ᾽ ἀγωνιζομένη
περὶ πρωτείων καὶ τιμῆς καὶ δόξης κινδυνεύουσα
πάντα τὸν αἰῶνα διατετέλεκε· καὶ ταῦθ᾽
οὕτω σεμνὰ καὶ προσήκοντα τοῖς ὑμετέροις
ἤθεσιν ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε εἶναι· ὥστε
καὶ τῶν προγόνων τοὺς ταῦτα πράξαντας,
μάλιστ᾽ ἐπαινεῖτε εἰκότως· τίς γὰρ οὐκ ἂν ἀγά-
σαιτο τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῆς ἀρετῆς, οἳ καὶ
τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν ἐκλιπεῖν, ὑπέμειναν,
εἰς τὰς τριήρεις ἐμβάντες, ὑπὲρ τοῦ μὴ τὸ κελευό-
μενον ποιῆσαι· τὸν μὲν ταῦτα συμβουλεύσαντα
θεμιστοκλέα στρατηγὸν ἑλόμενοι, τὸν δ᾽ ὑπα-
κούειν τοῖς ἐπιταττομένοις ἀποφηνάμενον
κύρσιλον, καταλιθώσαντες· οὐ μόνον αὐτόν,
ἀλλὰ καὶ αἱ γυναῖκες αἱ ὑμέτεραι τὴν γυναῖ-
κα αὐτοῦ· οὐ γὰρ ἐζήτουν οἱ τότε ἀθηναῖοι
οὔτε ῥήτορα οὔτε στρατηγόν, δι᾽ ὅτου δουλεύσου-
σιν εὐτυχῶς· ἀλλ᾽ οὐδὲ ζῆν ἠξίουν, εἰ μὴ μετ᾽
ἐλευθερίας αὐτοῖς ἐξέσται ποιεῖν· ἡγεῖτο γὰρ
αὐτῶν ἕκαστος, οὐχὶ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ μόνον
γεγενῆσθαι, ἀλλὰ καὶ τῇ πατρίδι· διαφέρει δὲ τί,
ὅτι ὁ μὲν τοῖς γονεῦσι μόνον γεγενῆσθαι νομί-
ζων, τὸν τῆς εἱμαρμένης καὶ τὸν αὐτόματον
θάνατον περιμένει· ὁ δὲ καὶ τῇ πατρίδι, ὑπὲρ τοῦ
μὴ ταύτην ἐπιδεῖν δουλεύουσαν ἀποθνήσκειν
ἐθελήσει· καὶ φοβερωτέρας ἡγήσεται τὰς ὕ-

βρεις καὶ τὰς ἀτιμίας, ἃς ἐν δουλευούσῃ τῇ πόλει
φέρειν ἀνάγκη. εἰ μὲν τοίνυν τοῦτ᾽ ἐπεχείρουν
λέγειν ὡς ἐγὼ προήγαγον ὑμᾶς ἄξια τῶν προ-
γόνων φρονεῖν, οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ ἂν εἰκότ-
ως ἐπιτιμήσειέ μοι· νῦν δ᾽ ἐγὼ μὲν ὑμετέρας τὰς τοι-
αύτας προαιρέσεις ἀποφαίνω, καὶ δείκνυμι ὅ-
τι καὶ πρὸ ἐμοῦ τοῦτ᾽ εἶχε τὸ φρόνημα ἡ πόλις.
τῆς μὲν τοι διακονίας τῆς ἐφ᾽ ἑκάστοις τῶν πε-
πραγμένων, καὶ ἐμαυτῷ μετεῖναί φημι. οὗ-
τος δὲ τῶν ὅλων κατηγορῶν καὶ κελεύων ὑμᾶς
ἐμοὶ πικρῶς ἔχειν, ὡς φόβων καὶ κινδύνων αἰ-
τίῳ τῇ πόλει γεγενημένῳ· τῆς μὲν εἰς τὸ π(αρὸν)
τιμῆς, ἐμὲ ἀποστερῆσαι γλίχεται· τὰ δ᾽ εἰς ἅπαν-
τα τὸν λοιπὸν χρόνον, ἐγκώμια ὑμῶν ἀφαι-
ρεῖται. εἰ γὰρ ὡς οὐ τὰ βέλτιστα ἐμοῦ πολιτευ-
σαμένου, τουδὶ καταψηφιεῖσθε, ἡμαρτηκέ-
ναι δόξετε, οὐ τῇ τῆς τύχης ἀγνωμοσύνῃ τὰ συμ-
βάντα παθεῖν· ἀλλ᾽ οὐκ ἔστιν οὐκ ἔστιν ὅπως ἡμάρ-
τετε ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸν ὑπὲρ τῆς ἁπάντων
ἐλευθερίας καὶ σωτηρίας κίνδυνον ἀράμενοι. οὐ
μὰ τοὺς ἐν Μαραθῶνι προκινδυνεύσαντας
τῶν προγόνων καὶ τοὺς ἐν Πλαταιαῖς παρα-
ταξαμένους. καὶ τοὺς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχή-
σαντας. καὶ τοὺς ἐπ᾽ Ἀρτεμισίῳ καὶ πολλοὺς
ἑτέρους τοὺς ἐν τοῖς δημοσίοις μνήμασι κειμέ-
νους ἀγαθοὺς ἄνδρας· οὓς ἅπαντας ὁμοίως ἡ
πόλις ἀξιώσασα τιμῆς, ἔθαψεν Αἰσχίνη· οὐχὶ
τοὺς κατορθώσαντας αὐτῶν, οὐδὲ τοὺς κρα-
τήσαντας μόνους, δικαίως. ὃ μὲν γὰρ ἦν ἀν-
δρῶν ἀγαθῶν ἔργον, ἅπασι πέπρακται· τῇ

τύχῃ δ᾽ ἣν ὁ δαίμων ἀπένειμεν ἑκάστοις, ταύτῃ
κέχρηνται. ἀλλ᾽ ὦ κατάρατε καὶ γραμματοκύ-
φων· σὺ μὲν τῆς παρὰ τουτωνὶ τιμῆς καὶ φιλαν-
θρωπίας ἐμὲ ἀποστερῆσαι βουλόμενος τρόπαια
καὶ μάχας καὶ παλαιὰ ἔργα λέγεις· ὧν τίνος
προσεδεῖτο ὁ παρὼν ἀγὼν οὑτοσί· ἐμὲ δὲ ὦ τρι-
ταγωνιστά, περὶ τῶν πρωτείων σύμβουλον τῇ πό-
λει παριόντα, τὸ τίνος φρόνημα λαβόντα ἀναβαίνειν
ἐπὶ τὸ βῆμα ἔδει· τὸ τοῦ τούτων ἀνάξια ἐροῦντος;
δικαίως μέντἂν ἀπέθανον· ἐπεὶ οὐδ᾽ ὑμᾶς,
ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἀπὸ τῆς αὐτῆς διανοίας δεῖ, τάς
τ᾽ ἰδίας δίκας καὶ τὰς δημοσίας κρίνειν· ἀλλὰ
τὰ μὲν τοῦ καθ᾽ ἡμέραν βίου συμβόλαια ἐπὶ τῶν
ἰδίων νόμων καὶ ἔργων σκοποῦντας· τὰς δὲ
κοινὰς προαιρέσεις, εἰς τὰ τῶν προγόνων ἀξι-
ώματα ἀποβλέποντας· καὶ παραλαμβάνειν,
γε ἅμα τῇ βακτηρίᾳ καὶ τῷ συμβόλῳ, τὸ φρό-
νημα τὸ τῆς πόλεως νομίζειν ἕκαστον ὑμῶν·
ὅταν τὰ δημόσια εἰσίητε κρινοῦντες, εἴπερ ἄ-
ξια ἐκείνων πράττειν οἴεσθε χρῆναι· ἀλλὰ γὰρ
ἐμπεσὼν εἰς τὰ πεπραγμένα τοῖς προγόνοις,
ὑμῶν, ἔστιν ἃ τῶν ψηφισμάτων παρέβην καὶ
τῶν πραχθέντων· ἐπανελθεῖν οὖν ὁπόθεν ἐνταῦ-
θα ἐξέβην βούλομαι· ὡς γὰρ ἀφικόμεθα εἰς,
τὰς Θήβας, κατελαμβάνομεν Φιλίππου καὶ
Θετταλῶν καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων παρόντας,
πρέσβεις· καὶ τοὺς ἡμετέρους φίλους ἐν φό-
βῳ· τοὺς δὲ ἐκείνου θρασεῖς· ὅτι δ᾽ οὐ νῦν ταῦτα,
λέγω τοῦ συμφέροντος ἕνεκα ἐμαυτῷ, λέγε
μοι τὴν ἐπιστολὴν, ἣν τότε ἐπέμψαμεν εὐθύς·

οἱ πρέσβεις. καίτοι τοσαύτῃ γ' ὑπερβολῇ συκο-
φαντίας οὗτος κέχρηται, ὥστε τὴν μὲν εἴ τι τὰ δέοντ᾿
ἐπράχθη, τὸν καιρὸν οὐκ ἐμέ φησιν αἴτιον γε-
γενῆσθαι· τῶν δ' ἐξ ἀτυχίας συμβάντων ἁπάν-
των, ἐμὲ καὶ τὴν ἐμὴν τύχην εἶναι αἰτίαν·
καὶ ὡς ἔοικεν ὁ σύμβουλος καὶ ῥήτωρ ἐγώ, τῶν
μὲν ἀπὸ λόγου καὶ τοῦ βουλεύσασθαι πραχθέντων
οὐδενὸς αὐτὸς συναίτιος εἶναι δοκῶ· τῶν
δ' ἐν τοῖς ὅπλοις καὶ κατὰ τὴν στρατηγίαν ἀτυ-
χηθέντων μόνος αἴτιος εἶναι. πῶς ἂν ὠμό-
τερος συκοφάντης γένοιτο ἢ καταρατότερος·
τούτου τὴν ἐπιστολὴν λέγε. ἐπιστολή

Ἐπειδὴ τοίνυν ἐποιήσαντο τὴν ἐκκλησίαν.
προσῆγον ἐκείνους προτέρους διὰ τὴν τῶν
συμμάχων τάξιν ἐκείνους ἔχειν. καὶ παρελ-
θόντες ἐδημηγόρουν. πολλὰ μὲν Φίλιππον
ἐγκωμιάζοντες· πολλὰ δ' ὑμῶν κατηγοροῦντες
ἅπανθ' ὅσα πώποτε ἐναντία ἐπράξατε Θηβαί-
οις ἀναμιμνήσκοντες. τὸ δ' οὖν κεφάλαιον
ἠξίουν ὧν μὲν εὖ πεπόνθεσαν ὑπὸ Φιλίππου,
χάριν αὐτοὺς ἀποδοῦναι· ὧν δ' ὑφ' ὑμῶν ἠδι-
κηνται, δίκην λαβεῖν. ὁποτέρως βούλονται,
ἢ διέντας αὐτοὺς ἐφ' ὑμᾶς, ἢ συνεμβαλόν-
τας εἰς τὴν Ἀττικήν. καὶ ἐδείκνυσαν ὡς ἐξ ὧν
μὲν αὐτοὶ συνεβούλευον τὰ ἐκ τῆς
Ἀττικῆς βοσκήματα καὶ ἀνδράποδα καὶ
τὰ ἄλλα ἀγαθὰ, εἰς τὴν Βοιωτίαν ἥξοντα. ἐκ
δ' ὧν ἡμᾶς ἐρεῖν ἔφασαν τὰ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ
διαρπασθησόμενα ὑπὸ τοῦ πολέμου. καὶ
ἄλλα πολλὰ πρὸς τούτοις. εἰς ταῦτα συντεί-

σιωπῶντα ἄλλως γοῦν· ἃ δὴ ὑμεῖς πρὸς ταῦτα
αὐτὰ ἀπαιτεῖν· τὰ μὲν προσήκοντα, ἀρχόμενοι ἀντὶ
παντὸς ἂν τιμήσαιμεν ἐν πᾶσι τοῦ βίου· ὑμᾶς
δὲ δέοι καὶ μὴ παραλείπειν τῶν καιρῶν,
ὥσπερ ἂν εἰ ἅπαξ καλῶς μὲν γεγενῆσθαι τῶν πραγ-
μάτων ἡγούμενοι, μάτην ὀχλοῦντας περὶ
τούτων λόγους ποιεῖσθε· ἃ δὲ δὴ ἐπῄνεσαν ἡμᾶς
καὶ ὑμῖν ἀπαγγεῖλαι, ἀκούσατε· ἀπόκρι-
σις Θηβαίων· ταῦτα τοίνυν ὦ κα-
λοὶ ὑμᾶς καὶ μετεπέμποντο· ἐξῆν τε ἐβο-
ηθῆσαι· ἵνα τὰ μάλιστα παραλίπω, οὕτως οἱ κη-
ὑμᾶς ἐδέχοντο, ὥστε τὰ ἔξω τῶν ὅπλων καὶ τῶν
ἵππων αὐτῶν εἰς τὰς οἰκίας καὶ τὸ ἄστυ δέξασθαι
στρατιὰν ἐπὶ παῖδας καὶ γυναῖκας· καὶ τὰ πάντα μὴ
ἐπιτάττειν· καίτοι τρία ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ πᾶσιν
αὐτοῖς ἔδειξαν ἐγκώμια Θηβαῖοι καθ' ὑμῶν
τὰ κάλλιστα· ἓν μὲν ἀνδρείας· ἕτερον δὲ δι-
καιοσύνης· τρίτον δὴ σωφροσύνης. καὶ
γὰρ τὸν ἀγῶνα μισθοῦ μᾶλλον ἢ πρὸς ὑμᾶς
ἑλόμενοι ποιήσασθαι, καὶ ἀμείνους εἶναι· καὶ
δικαιότεροι ἀξιοῦν ὑμᾶς ἔκριναν φίλους·
καὶ τὰ παρ' αὐτοῖς καὶ τὰ παρὰ πᾶσι δὲ, ἐν ὑμῖν
πλὴν ἐφύλαξαν παῖδας παῖδας καὶ γυναῖκ-
ας ἐφ' ὑμῖν ποιήσαντες. σωφροσύνης πίστιν
περὶ ὑμῶν ἔχοντες ἔδειξαν· ἐν οἷς ἅπασιν
ἄνδρας ἀθλίως ἔχοντας καίτοι γε ὑμᾶς ὀρθῶς ἐφά-
νησαν ἐγνωκότες· οὕτω γὰρ ἐς τὴν πόλιν εἰσελ-
θόντες τοὺς ἑπτὰ παῖδας οὐδεὶς οὐδένα οὐδὲ ἀδί-
κως ὑμῖν ἐνεκάλεσαν· οὕτω σωφρονικῶς
παρέσχετο ὑμᾶς αὐτοῖς. ὅθεν ἐς τὸ νῦν παρὰ τὰ

ξάμενοι τὰς πρώτας μάχας τήν τ' ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ
καὶ τὴν χειμερινήν, οὐκ ἀμέμπτους μόνον ὑ-
μᾶς αὐτούς, ἀλλὰ καὶ θαυμαστοὺς ἐδείξατε τῷ κόσ-
μῳ, ταῖς παρασκευαῖς, τῇ προθυμίᾳ· ἐφ' οἷς παρὰ
μὲν τῶν ἄλλων ὑμῖν ἐπαινοι· παρὰ
δὲ ὑμῶν, θυσίαι καὶ πομπαὶ τοῖς θεοῖς. καὶ ἔγω-
γε ἡδέως ἂν ἐροίμην Αἰσχίνην, ὅτε ταῦτ' ἐπρά-
ττετο καὶ ζήλου καὶ χαρᾶς καὶ ἐπαίνων ἡ πό-
λις μεστή, πότερον συνέθυε καὶ συνευφραίνετο
τοῖς πολλοῖς, ἢ λυπούμενος καὶ στένων καὶ δυσ-
μεναίνων ἐπὶ τοῖς κοινοῖς ἀγαθοῖς, οἴκοι καθῆτο.
εἰ μὲν γὰρ παρῆν καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἐξητάζετο,
πῶς οὐ δεινὰ ποιεῖ, μᾶλλον δ' οὐδ' ὅσια, εἰ ὧν ὡς
ἀρίστων αὐτὸς τοὺς θεοὺς ἐποιήσατο μάρτυρας,
ταῦθ' ὡς οὐκ ἄριστα νῦν ὑμᾶς ἀξιοῖ ψηφίσασθαι
τοὺς ὀμωμοκότας τοὺς θεούς. εἰ δὲ μὴ παρῆν,
πῶς οὐκ ἀπολωλέναι πολλάκις ἐστὶ δίκαιος,
εἰ ἐφ' οἷς ἔχαιρον οἱ ἄλλοι, ταῦτα ἐλυπεῖτο
ὁρῶν. λέγε δὴ καὶ ταῦτα τὰ ψηφίσματά μοι.

ψηφίσματα θυσιῶν

Οὐκοῦν ἡμεῖς
μὲν ἐν θυσίαις ἦμεν τότε. Θηβαῖοι δ' ἐν τῷ
δι' ἡμᾶς σεσῶσθαι νομίζειν. καὶ περιειστήκει τοῖς
βοηθείας δεήσεσθαι δοκοῦσιν, ἀφ' ὧν ἔπραττον
οὗτοι, αὐτοῖς βοηθεῖν ἑτέροις ἐξ ὧν ἐπείσθητέ μοι.
ἀλλὰ μὴν οἵας τότε ἠφίει φωνὰς ὁ Φίλιππος,
καὶ ἐν οἵαις ἦν ταραχαῖς ἐπὶ τούτοις, ἐκ τῶν ἐπι-
στολῶν τῶν ἐκείνου μαθήσεσθε, ὧν εἰς Πελοπό-
ννησον ἔπεμπε. καί μοι λέγε ταύτας λαβών,
ἵν' εἰδῆτε ὅτι ἡ ἐμὴ συνέχεια καὶ πλάνη καὶ
ταλαιπωρία καὶ τὰ πολλὰ ψηφίσματα, ἃ νῦν

οὔτε δι' οὗ ῥηθῇ τι ἀπηργάσθαι· καίτοι πολλοὶ παρ'
ὑμῖν ἄνδρες ἀθηναῖοι γεγόνασι ῥήτορες ἔνδοξοι
καὶ μεγάλοι πρὸ ἐμοῦ· καλλίστρατος ἐκεῖνος·
ἀριστοφῶν· καὶ κέφαλος· θρασύβουλος· ἕτεροι
μυρίοι· ἀλλ' ὅμως οὐδεὶς τούτων πώποτε διὰ
παντὸς ἔδωκεν ἑαυτὸν εἰς οὐδὲν τῇ πόλει·
ἀλλ' ὁ μὲν γράφων, οὐκ ἂν ἐπρέσβευσεν· ὁ δὲ πρε-
σβεύων, οὐκ ἂν ἔγραψεν· ὑπέλειπε γὰρ αὑτῶν
ἕκαστος ἑαυτῷ· ἅμα μὲν ῥᾳστώνην· ἅμα δ' εἴ
τι γένοιτ' ἀναφοράν· τί οὖν εἴποι τις ἄν· σὺ
τοσοῦτον ὑπερῆρας ῥώμῃ καὶ τόλμῃ τοὺς
ἄλλους, ὥστε πάντα ποιεῖν αὐτός· οὐ λέγω
ταῦτα· ἀλλ' οὕτως ἐπεπείσμην μέγαν εἶναι
τὸν κατειληφότα κίνδυνον τὴν πόλιν· ὥσ-
τε οὐκ ἐδόκει μοι χώραν οὐδὲ πρόνοιαν οὐδε-
μίαν τῆς ἰδίας ἀσφαλείας διδόναι· ἀλλ' ἀγα-
πητὸν εἶναι· εἰ μηδὲν παραλιπών τις ἃ δεῖ
πράξειεν· ἐπεπείσμην δ' ὑπὲρ ἐμαυτοῦ τυχὸν
μὲν ἀναισθητῶν· ὅμως δ' ἐπεπείσμην· μήτε
γράφοντα ἂν ἐμοῦ μηδένα γράψαι βέλτιον· μηδὲ
μήτε πράττοντα πρᾶξαι· μήτε πρεσβεύοντα
πρεσβεῦσαι προθυμότερον· μηδὲ δικαιότερον·
διὰ ταῦτα ἐν ἅπασιν ἐμαυτὸν ἔταττον· λέγε
τὰς ἐπιστολὰς φιλίππου:

Εἰς ταῦτα κατέστησε φίλιππον ἡ ἐμὴ πο-
λιτεία αἰσχίνη· ταύτην τὴν φωνὴν ἐκεῖνος
ἀφῆκε διὰ τῶν ἐμῶν, πολλοὺς καὶ θρασεῖς τὰ πρὸ τού-
των τῇ πόλει ἐπαιρόμενος λόγους· ἀνθ' ὧν δι-
καίως ἐστεφανούμην ὑπὸ τουτωνί· καὶ σὺ
παρών, οὐκ ἀντέλεγες· ὁ δὲ γραψάμενος

διώκων, τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων οὐκ
ἔλαβε. καί μοι λέγε ταῦτα τὰ ψηφίσματα τὰ
τότε μὲν ἀποφυγόντα· ὑπὸ τούτου δὲ οὐδὲ
γραφέντα. ψηφίσματα. ταυτὶ τὰ ψηφίσ-
ματα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὰς αὐτὰς συλλαβὰς
καὶ ταὐτὰ ῥήματα ἔχει ἅπερ πρότερον μὲν
ἀριστόνικος· νῦν δὲ κτησιφῶν γέγραφεν οὑ-
τοσί· καὶ ταῦτ' αἰσχίνης οὔτε ἐδίωξεν αὐτὸς,
οὔτε τῷ γραψαμένῳ συγκατηγόρησε· καί-
τοι τότε τὸν δημομέλη τὸν ταῦτα γράφον-
τα καὶ τὸν ὑπερείδην, εἴπερ ἀληθῆ μου νῦν
κατηγορεῖ, μᾶλλον ἂν εἰκότως ἢ τόνδε ἐδίωκε·
διὰ τί; ὅτι τούτῳ μὲν ἔξεστιν ἀνενεγκεῖν ἐπ' ἐκείνους
καὶ τὰς τῶν δικαστηρίων γνώσεις· καὶ τὸ
τοῦτον αὐτὸν ἐκείνων μὴ κατηγορηκέναι
ταὐτὰ γραψάντων ἅπερ οὗτος νυνί· καὶ
τὸ τοὺς νόμους μηκέτι ἐᾶν περὶ τῶν
οὕτω πραχθέντων κατηγορεῖν· καὶ πολ-
λὰ ἕτερα· τότε δὲ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἂν ἐ-
κρίνετο ἐφ' ἑαυτοῦ πρίν τι τούτων προλα-
βεῖν. ἀλλ' οὐκ ἦν οἶμαι τότε ἃ νυνὶ ποιεῖ
ἐκ παλαιῶν χρόνων καὶ ψηφισμάτων
πολλῶν ἐκλέξαντα· ἃ μήτε προῄδει μη-
δεὶς, μήτ' ἂν ᾠήθη τήμερον ῥηθῆναι
διαβάλλειν καὶ μεταθέντα τοὺς χρό-
νους καὶ προφάσεις ἀντὶ τῶν ἀληθῶν
ψευδεῖς μεταθέντα τοῖς πεπραγμένοις
δοκεῖν τι λέγειν· οὐκ ἦν τότε ταῦτα· ἀλλ'
ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας ἐγγὺς οὔσης τῶν
ἔργων ἔτι μεμνημένων ὑμῶν καὶ μό-

νον οὖν κἂν ταῖς χερσὶν ἔνδικα ἔχοντων π-
τες ἐπιγνοῦνται οἱ λόγοι· διὸ περὶ τοὺς περὶ αὐτ(ῶν)
ἐλέγχους φυγὼν, μετὰ ὕβρεως καὶ ῥητόρων
ἀγοραίων ὀνομάζων ὡς γάμοι δοκεῖ, καὶ οὐχὶ τῶν
περὶ πολιτευομένων ἐξέτασιν ποιήσειν
ὑμᾶς ὑπολαμβάνων· καὶ λόγου κρείττον
αὐτοῦ τὴν πόλιν ἐκφέροντος ἀναστάσαι·
γ τασσ. φίζελ καὶ φησὶ πρὸς ἡμᾶς· ἣς
μὲν ποθεν ἢ κατέχοντες δόξης περὶ
ἡμῶν, ἀμελήσαι, ὡς περὶ δεόμενοι ο-
μενοι περὶ τῶν χρημάτων λογίζεσθε,
καὶ κατασεσιωπήσθαι αἱ ψῆφοι, καὶ μηδὲν
περὶ ἡ συγχωρεῖ τῆς οὕτω καὶ νῦν τοῖς ἐκ
τοῦ λόγου φαινομένοις προσέχεσθαι·
θεάσασθε τοίνυν ὡς σαφῶς, ὡς ἔοικ(εν)
ἐστι φύσει πᾶν ὅ τι ἂν μὴ δικαίως ᾖ πεπραγ-
μένον· ἐν γὰρ αὐτοῦ τοῦ σοφοῦ τούτου παρα-
δείγματος, ὡμολόγηκεν ὑμᾶς ὑπάρχειν
ἐγνωσμένους, ἐμμεμένηκε γὰρ ὑπὲρ τῆς
πατρίδος· αὐτὸν δ᾽ ὑπὲρ Φιλίππου· οὐ γὰρ
ἂν μετέπεισεν ὑμᾶς Αἰσχίνης, μὴ τοιαύτης
οὔσης τῆς ὑπαρχούσης ὑπολήψεως περὶ
ἑκατέρου· καὶ μὴ πρότερον δὲ καὶ ἀλλ᾽ ἐγὼ
μετατεθεῖσθαι ταύτην τὴν δόξαν ἀξιῶν
ὑμᾶς, ἐγὼ δὲ διδάξω ῥᾳδίως οὕτω θεὰς τῆς
φύσεως· οὐ γὰρ ἐστὶν ὅ τι τῶν πραγμάτων οὕτ(ως)
λογισμός· ἀλλ᾽ ἀναμιμνήσκων ἅπαντα,
ἐν βραχεῖ συλλογίζεται ἅμα καὶ μαρτυρεῖ
τοῖς ἀκούουσιν ὑμῖν χρώμενος· ἢ γὰρ ἐμὴ
πολιτεία ἣς οὗτος κατηγορεῖ, ἀντὶ μὲν τ(οῦ)

θήβας μετὰ φιλίππου συνεμβαλεῖν εἰς τὴν χώραν
ὃ πάντες ᾤοντο ἔσεσθαι, μεθ' ἡμῶν παραταξα
μένους, ἐκεῖνον κωλύειν ἐποιήσαμεν· ἀντὶ δὲ
τοῦ ἐν τῇ ἀττικῇ τὸν πόλεμον εἶναι, ἑπτακό
σια στάδια ἀπὸ τῆς πόλεως ἐπὶ τοῖς βοιωτῶν ὁρί
οις γενέσθαι· ἀντὶ δὲ τοῦ τοὺς λῃστὰς ἡμᾶς φέρειν
καὶ ἄγειν ἐκ τῆς εὐβοίας, ἐν εἰρήνῃ τὴν ἀττικὴν
ἐκ θαλάττης εἶναι πάντα τὸν πόλεμον· ἀντὶ
δὲ τοῦ τὸν ἑλλήσποντον ἔχειν φίλιππον λαβόντα
βυζάντιον, συμπολεμεῖν τοὺς βυζαντίους μεθ'
ἡμῶν πρὸς ἐκεῖνον· ἆρά σοι ψήφοις ὅμοιος ὁ τῶν
ἔργων λογισμὸς φαίνεται; ἢ δεῖν ἀντανελεῖν
ταῦτα, ἀλλ' οὐχ ὅπως τὸν ἅπαντα χρόνον μνη
μονευθήσεται σκέψασθαι· καὶ οὐκέτι προσ
τίθημι, ὅτι τῆς μὲν ὠμότητος ἣν ἐν οἷς
καθάπαξ τινῶν κύριος κατέστη φίλιππος,
ἔστιν ἰδεῖν, ἑτέροις πειραθῆναι συνέβη·
τῆς δὲ φιλανθρωπίας ἣν τὰ λοιπὰ τῶν πραγμάτων
ἐκεῖνος περιβαλλόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐπλάτ
τετο, ὑμεῖς καλῶς ποιοῦντες τοὺς καρποὺς κε
κόμισθε· ἀλλ' ἐῶ ταῦτα· καὶ μὴν οὐδὲ τοῦτ'
εἰπεῖν ὀκνήσω, ὅτι ὁ τὸν ῥήτορα βουλόμενος
δικαίως ἐξετάζειν καὶ μὴ συκοφαντεῖν, οὐκ
ἂν οἷα σὺ νῦν ἔλεγες, τοιαῦτα κατηγόρει· παρα
δείγματα πλάττων καὶ ῥήματα καὶ σχήματα μι
μούμενος· πάνυ γὰρ παρὰ τοῦτο οὐχ ὁρᾷς γέ
γονε τὰ τῶν ἑλλήνων πράγματα· εἰ τουτὶ τὸ ῥῆ
μα, ἀλλὰ μὴ τουτὶ διελέχθην ἐγώ· ἢ δευρὶ τὴν
χεῖρα ἀλλὰ μὴ δευρὶ παρήνεγκα· ἀλλ' ἐπ' αὐτῶν
τῶν ἔργων ἂν ἐσκόπει τίνας εἶχεν ἀφορμὰς

ἡ πόλις· καὶ τίνας δυνάμεις, ὅτ' εἰς τὰ πράγματα
εἰσήειν, καὶ τίνας συνήγαγον αὐτῇ μετὰ ταῦτα
ἐπιστὰς ἐγώ· καὶ πῶς εἶχε τὰ τῶν ἐναντίων·
εἰ μὲν ἐλάττους ἐποίησα τὰς δυνάμεις, παρ' ἐ-
μοὶ τἀδίκημα ἂν ἐδείκνυεν ὄν· εἰ δὲ πολλῷ μεί-
ζους, οὐκ ἂν ἐσυκοφάντεις· ἐπειδὴ δὲ σὺ τοῦτο
πέφευγας, ἐγὼ ποιήσω· καὶ σκοπεῖτε εἰ δικαίως
χρήσομαι τῷ λόγῳ· δύναμιν μὲν τοίνυν εἶχεν ἡ πό-
λις τοὺς νησιώτας οὐχ ἅπαντας· ἀλλὰ τοὺς
ἀσθενεστάτους· οὔτε γὰρ Χίος, οὔτε Ῥόδος· οὔ-
τε Κέρκυρα μεθ' ἡμῶν ἦν· χρημάτων δὲ σύν-
ταξιν, εἰς πέντε καὶ τετταράκοντα τάλαντα·
καὶ ταῦτ' ἦν προεξειλεγμένα· ὁπλίτην δ' ἢ
ἱππέα, πλὴν τῶν οἰκείων, οὐδένα· ὃ δὲ πάντων
καὶ φοβερώτατον καὶ μάλιστ' ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν
οὗτοι παρεσκευάκεσαν τοὺς περιχώρους πάντας
ἔχθρας ἢ φιλίας ἐγγυτέρω· μεγαρεῖς· θηβαίους·
εὐβοέας· τὰ μὲν τῆς πόλεως οὕτως ὑπῆρχεν
ἔχοντα· καὶ οὐδεὶς ἂν ἔχοι παρὰ ταῦτα εἰπεῖν
ἄλλ' οὐδέν· τὰ δὲ τοῦ φιλίππου πρὸς ὃν ἦν ἡμῖν
ὁ ἀγών, σκέψασθε πῶς· πρῶτον μὲν ἦρχε τῶν
ἀκολουθούντων αὐτὸς αὐτοκράτωρ, τῶν εἰς τὸν
πόλεμον· ὃ μέγιστον ἐστὶν ἁπάντων· εἶθ' οὗτοι
τὰ ὅπλα εἶχον ἐν ταῖς χερσὶν ἀεί· ἔπειτα χρη-
μάτων εὐπόρει, καὶ ἔπραττεν ἃ δόξειεν αὐτῷ·
οὐ προλέγων ἐν τοῖς ψηφίσμασιν· οὐδ' ἐν τῷ
φανερῷ βουλευόμενος· οὐδ' ὑπὸ τῶν συκοφαν-
τούντων κρινόμενος· οὐδὲ γραφὰς φεύγων
παρανόμων· οὐδ' ὑπεύθυνος ὢν οὐδενί· ἀλλ'
ἁπλῶς αὐτὸς δεσπότης, ἡγεμών· κύριος πάντ[ων]·

ἐγὼ δὴ ὁ πρὸς τοῦτον ἀντιτεταγμένος, καὶ γὰρ
τοῦτο ἐξετάσαι δίκαιον, τίνος κύριος ἦν·
οὐδενός· αὐτὸ γὰρ τὸ δημηγορεῖν πρῶτον οὐ μό-
νον μετ' ἄλλων ἐγώ, ἐξ ἴσου προυτίθετε ὑμεῖς
τοῖς παρ' ἐκείνου μισθαρνοῦσι καὶ ἐμοί· ὅσα
οὗτοι περιεγένοιντο ἐμοῦ, πολλὰ δὲ ἐγίγνετο τοι-
αῦτα δι' ἣν ἑκάστοτε τύχοι πρόφασιν· ταῦθ' ὑπὲρ
τῶν ἐχθρῶν ἀπῄειτε βεβουλευμένοι· ἀλλ'
ὅμως ἐκ τοιούτων ἐλαττωμάτων, ἐγὼ συμ-
μαχίαν μὲν ἐποίησα ὑμῖν· Εὐβοέας, Ἀχαιούς,
Κορινθίους, Θηβαίους, Μεγαρέας, Λευκαδίους,
Κερκυραίους· ἀφ' ὧν μύριοι μέν, καὶ πεντακισ-
χίλιοι ξένοι· δισχίλιοι δὲ ἱππεῖς, ἄνευ τῶν πο-
λιτικῶν δυνάμεων συνήχθησαν· χρημάτων
δὲ ὅσον ἠδυνήθην ἐγώ, πλείστην συντέλειαν ἐποί-
ησα· εἰ δὲ λέγεις ἢ τὰ πρὸς Θηβαίους δίκαια αἰ-
σχίνη ἢ τὰ πρὸς Βυζαντίους, ἢ τὰ πρὸς Εὐβο-
ἢ περὶ τῶν ἴσων νυνὶ διαλέγῃ, πρῶτον μὲν
ἀγνοεῖς· ὅτι καὶ πρότερον τῶν ὑπὲρ τῶν Ἑλλή-
νων ἐκείνων ἀγωνισαμένων τριήρων τριακο-
σίων οὐσῶν τῶν πασῶν, διακοσίας ἡ πόλις
παρέσχετο· καὶ οὐκ ἐλαττοῦσθαι νομίζουσα
οὐδὲ κρίνουσα τοὺς ταῦτα συμβουλεύσαντας·
οὐδ' ἀγανακτοῦσα ἐπὶ τούτοις ἑωρᾶτο· αἰσχρὸν
γάρ· ἀλλὰ τοῖς θεοῖς ἔχουσα χάριν, εἰ κοινοῦ
κινδύνου τοῖς Ἕλλησι περιστάντος, αὐτὴ διπλα-
σίων τῶν ἄλλων, εἰς τὴν πάντων σωτηρίαν παρέσχετο·
εἶτα κενὰς χάριτας χαρίζῃ τουτοισὶ συκοφαν-
τῶν ἐμέ· τί γὰρ νῦν λέγεις οἷα ἐχρῆν πράττειν,
ἀλλ' οὐ τότε ὢν ἐν τῇ πόλει καὶ παρὼν ταῦτα ἔγραφες·

ἅπερ ἐνεδέχετο παρὰ τοὺς παρόντας καιρούς· ἐν οἷς οὐχ ὅσ' ἂν βουλώμεθα, ἀλλ' ὅσα δοίη τὰ πράγματα δεῖ δήπου δέχεσθαι· οὐ γὰρ ἀντωνούμενος καὶ ταχὺ τοὺς παρ' ἡμῶν ἀπελαυνομένους προσδεξόμενος καὶ χρήματα προσθήσων ὑπῆρχεν ἕτοιμος· ἀλλ' εἰ νῦν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις κατηγορίας ἔχω, τί ἂν οἴεσθε εἰ τότε ἐμοῦ περὶ τούτων ἀκριβολογουμένου ἀπῆλθον αἱ πόλεις καὶ προσέθεντο φιλίππῳ· καὶ ἅμα εὐβοίας καὶ θηβῶν καὶ βυζαντίου κύριος κατέστη, τί ποιεῖν ἂν ἢ τί λέγειν τοὺς ἀσεβεῖς ἀνθρώπους τουτουσί; οὐχ ὡς ἐξεδόθησαν, οὐχ ὡς ἀπηλάθησαν βουλόμενοι μεθ' ὑμῶν εἶναι; εἶτα τοῦ μὲν ἑλλησπόντου διὰ βυζαντίων ἐγκρατὴς καθέστηκε· καὶ τῆς σιτοπομπίας τῆς τῶν ἑλλήνων κύριος γέγονε· πόλεμος δ' ὅμορος καὶ βαρὺς εἰς τὴν ἀττικὴν διὰ θηβαίων κεκόμισται· ἄπλους δ' ἡ θάλαττα ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς εὐβοίας ὁρμωμένων λῃστῶν γέγονεν· οὐκ ἂν ταῦτ' ἔλεγον καὶ πολλά γε πρὸς τούτοις ἕτερα; πονηρὸν ἄνδρες ἀθηναῖοι πονηρὸν ὁ συκοφάντης· καὶ πανταχόθεν βάσκανον καὶ φιλαίτιον· τοῦτο δὲ καὶ φύσει κίναδος τἀνθρώπιόν ἐστιν· οὐδὲν ἐξ ἀρχῆς ὑγιὲς πεποιηκὸς οὐδ' ἐλεύθερον· αὐτοτραγικὸς πίθηκος, ἀρουραῖος, οἰνόμαος· παράσιτος ῥήτωρ· τί γὰρ ἡ σὴ δεινότης εἰς ὄνησιν ἥκει τῇ πατρίδι· νῦν ἡμῖν λέγεις περὶ τῶν παρεληλυθότων· ὥσπερ ἂν εἴ τις ἰατρὸς ἀσθενοῦσι μὲν τοῖς κάμνουσιν εἰσιὼν, μὴ λέγοι μηδὲ δεικνύοι δι' ὧν ἀποφεύξονται τὴν νόσον, ἐπειδὰν δὲ τελευτήσαι τις αὐτῶν, καὶ τὰ νό

μιζόμενα αὐτῷ φέροιτο· ἀκολουθῶν ἐπὶ τὸ μνῆ-
μα διεξίοι· εἰ τὸ καὶ τὸ ἐποίησεν ἄνθρωπος οὑτοσὶ, οὐκ
ἂν ἀπέθανεν· ἐμβρόντητε· εἶτα νῦν λέγεις; οὔτοι
νυνὶ οὐδὲ τὴν ἧτταν ᾗ ταύτῃ γαυριᾷς, ἐφ' ᾗ στέ-
νειν σε ὦ κατάρατε προσῆκεν· ἐν οὐδενὶ τῶν
παρ' ἐμοὶ γεγονυῖαν εὑρήσετε τῇ πόλει· οὕτω
δὲ λογίζεσθε· οὐδαμοῦ πώποτε ὅποι πρεσβευ-
τὴς ἐπέμφθην ὑφ' ὑμῶν ἐγώ, ἡττηθεὶς ἀπῆλθον
τῶν παρὰ Φιλίππου πρέσβεων· οὐκ ἐκ Θετ-
ταλίας, οὐκ ἐξ Ἀμβρακίας· οὐκ ἐξ Ἰλλυριῶν· οὐ παρὰ
τῶν Θρᾳκῶν βασιλέων· οὐκ ἐκ Βυζαντίου· οὐκ
ἄλλοθεν οὐδαμόθεν· οὐ τὰ τελευταῖα πρώην
ἐκ Θηβῶν· ἀλλ' ἐν οἷς κρατηθεῖεν οἱ πρέσβεις
αὐτοῦ τῷ λόγῳ, ταῦτα τοῖς ὅπλοις ἐπιὼν κατε-
στρέφετο· ταῦτ' οὖν ἀπαιτεῖς παρ' ἐμοῦ· καὶ οὐκ
αἰσχύνῃ τὸν αὐτὸν εἴς τε μαλακίαν σκώπτων,
καὶ τῆς Φιλίππου δυνάμεως ἀξιῶν ἕνα ὄντ'
ἐμὲ κρείττω γενέσθαι; καὶ ταῦτα τοῖς λόγοις· τίνος
γὰρ ἄλλου κύριος ἦν ἐγώ· οὐ γὰρ τῆς γ' ἑκάστου
ψυχῆς· οὐδὲ τῆς τύχης τῶν παραταξαμένων·
οὐδὲ τῆς στρατηγίας ἧς ἐμὲ ἀπαιτεῖς εὐθύνας·
οὕτως σκαιὸς εἶ· ἀλλὰ μὴν ὧν ἂν ὁ ῥήτωρ ὑπεύ-
θυνος εἴη, πᾶσαν ἐξέτασιν λαμβάνετε· οὐ παραι-
τοῦμαι· τίνα οὖν ἐστι ταῦτα; ἰδεῖν τὰ πράγματ'
ἀρχόμενα καὶ προαισθέσθαι· καὶ προειπεῖν τοῖς
ἄλλοις· ταῦτα πέπρακταί μοι· καὶ ἔτι τὰς ἑκα-
σταχοῦ βραδυτῆτας, ὄκνους· ἀγνοίας· φι-
λονεικίας· ἃ πολιτικὰ ταῖς πόλεσι πρόσεστιν,
ἃ πάσαις καὶ ἀναγκαῖα ἁμαρτήματα, ταῦθ' ὡς
εἰς ἐλάχιστον συστεῖλαι· καὶ τοὐναντίον εἰς ὁμόνοιαν

καὶ φιλίαν καὶ τοῦ τὰ δέοντα ποιεῖν ὁρμὴν προτρέ-
ψαι· καὶ ταῦτα πάντα μοι πεποίηται· καὶ οὐδεὶς
μή ποτε ἀνθρώπων εὕρῃ τὸ κατ᾽ ἐμὲ οὐδὲν ἐλλειφθέν·
εἰ τοίνυν ἔροιτό τις ὁντινοῦν ἀνθρώπων, τίσι τὰ πλεῖστα Φί-
λιππος ὧν κατέπραξε διῳκήσατο, πάντες ἂν
εἴποιεν τῷ στρατοπέδῳ· καὶ τῷ διδόναι καὶ δια-
φθείρειν τοὺς ἐπὶ τῶν πραγμάτων· οὐκοῦν τῶν
μὲν δυνάμεων, οὔτε κύριος οὔθ᾽ ἡγεμὼν ἦν ἐγώ·
ὥστε οὐδὲ ὁ λόγος τῶν κατὰ ταῦτα πραχθέντων
πρὸς ἐμέ· καὶ μὴν τῷ γε διαφθαρῆναι χρήμασιν
ἢ μὴ κεκράτηκα Φίλιππον· ὥσπερ γὰρ ὁ ὠνούμενος
νος νενίκηκε τὸν λαβόντα ἐὰν πρίηται, οὕτως
ὁ μὴ λαβὼν μηδὲ διαφθαρεὶς νενίκηκε τὸν ὠνού-
μενον· ὥστε ἀήττητος ἡ πόλις τὸ κατ᾽ ἐμέ· ἃ μὲν
τοίνυν ἐγὼ παρεσχόμην εἰς τὸ δικαίως τοιαῦτα
γράφειν, τοῦτον περὶ ἐμοῦ πρὸς πολλοῖς ἑτέροις,
ταῦτα καὶ παραπλήσια τούτοις ἐστίν· ἃ δ᾽ οἱ πάν-
τες ὑμεῖς ἴστε, ταῦτ᾽ ἤδη λέξω· μετὰ γὰρ τὴν
μάχην εὐθὺς ὁ δῆμος εἰδὼς καὶ ἑωρακὼς πάν-
τα ὅσα ἔπραττον ἐγώ, ἐν αὐτοῖς τοῖς φοβεροῖς
καιροῖς ἐμβεβηκώς, ἡνίκα οὐδ᾽ ἀγνωμονῆσαι
τι θαυμαστὸν ἦν τοὺς πολλοὺς πρὸς ἐμέ· πρῶ-
τον μέν, περὶ σωτηρίας τῆς πόλεως τὰς ἐμὰς γνώμας
ἐχειροτόνει· καὶ πάνθ᾽ ὅσα τῆς φυλακῆς ἕνεκεν
ἐπράττετο ἡ διάταξις τῶν φυλάκων· αἱ τάφροι·
τὰ εἰς τὰ τείχη χρήματα διὰ τῶν ἐμῶν ψηφισ-
μάτων ἐγίγνετο· ἔπειτα αἱρούμενος σιτώνην,
ἐκ πάντων ἐμὲ ἐχειροτόνησεν ὁ δῆμος· καὶ
μετὰ ταῦτα συστάντων οἷς ἦν ἐπιμελὲς κακῶς
ἐμὲ ποιεῖν, καὶ γραφὰς· εὐθύνας· εἰσαγγελίας

πάντα ταῦτα ὑπαρχόντων μοι, οὐ δι' ἐμαυτὸν
τόν γε πρῶτον, ἀλλὰ δι' ὧν μάλιστα ὑπελάμβα-
νον ἀγνοῆσαι ὑμᾶς ἂν· ἴστε γὰρ δή που καὶ με-
μνῆσθε ὅτι τοὺς πρώτους χρόνους καθ' ἑκάστην
ἡμέραν ἐκρινόμην ἐγώ· καὶ οὐδὲ ἀπόνοια τοσοῦ-
τοι πλείους· οὐδὲ συκοφαντία φιλοπράγμονος·
οὔτε διώκειν καὶ μελαγχολία μανία· οὔτε ἄλλ'
οὐδὲν ἀπείρατον ἦν τούτοις κατ' ἐμοῦ· ἐν τοίνυν
τούτοις πᾶσι μάλιστα μὲν διὰ τοὺς θεούς, δεύ-
τερον δὲ δι' ὑμᾶς καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας
Ἀθηναίους, ἐσῳζόμην δικαίως· τοῦτο γὰρ καὶ
ἀληθές ἐστι καὶ ὑπὲρ τῶν ὀμωμοκότων καὶ
ὑπὲρ τῶν τὰ αὐθόρμητα γνώντων δικαστῶν· οὐκοῦν
ἐν μὲν οἷς ἐκρινόμην ὅτι ἀπεψηφίζεσθέ
μου, καὶ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων τοῖς
διώκουσιν οὐ μετεδίδοτε, τότε ἐψηφίζεσθε
με τὰ ἄριστα πράττειν· ἐν οἷς δὲ τὰς γραφὰς
ἀπέφυγον, ἔννομα καὶ λέγειν καὶ γράφειν,
ἀπεδεικνύμην· ἐν οἷς δὲ τὰς εὐθύνας ἐπε-
σημαίνεσθε, δικαίως καὶ ἀδωροδοκήτως
πάντα πεπρᾶχθαί μοι προσωμολογεῖτε· τούτ-
ων οὖν οὕτως ἐχόντων, τί προσῆκον ἢ τί δίκαιον
ἦν τοῖς ὑπ' ἐμοῦ πεπραγμένοις θέσθαι ὄνομα
τὸν κλῆσιν φέροντα· οὐχ ὃ τὸν δῆμον ἑώρα τι-
θέμενον; οὐχ ὃ τοὺς ὀμωμοκότας δικα-
στάς; οὐχ ὃ τὴν ἀλήθειαν παρὰ πᾶσι βεβαι-
οῦσαν; γαί φησιν· ἀλλὰ τὸ τοῦ Κεφάλου καλὸν
τὸ μηδεμίαν γραφὴν φυγεῖν· καὶ νὴ Δία, εὔδαι-
μόν γε· ἀλλὰ τί μᾶλλον ὁ πολλάκις μὲν φυγὼν
μηδέποτε δὲ ἐξελεγχθεὶς ἀδικῶν, ἐν αἰτίᾳ

κατηγοροῦντ' ἂν διὰ τοῦτο δικαίως· καί τοι πρός γε
τοῦτον ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ τὸ τοῦ κεφάλου
καλὸν ἔστιν ἀπαγγέλλειν ἐμοί· οὐδεμίαν γὰρ πώποτε
ἐγράψατο μέν· οὐδ' ἐδίωξε γραφήν· ὥστε ὑπὸ σοῦ
γε ὡμολογῆσθαι μηδὲν ἧττον τοῦ κεφάλου χείρω
πολίτης· πολλαχόθεν μὲν τοίνυν ἄν τις ἴδοι
τὴν ἀγνωμοσύνην αὐτοῦ καὶ τὴν βασκανίαν·
οὐχ ἥκιστα δὲ, ἀφ' ὧν διελέχθη περὶ τῆς τύχης·
ἐγὼ δ' ὅλως μὲν, ὅστις ἄνθρωπος ὢν ἀνθρώπῳ τύχην προ
φέρει, παντελῶς ἀνόητον ἡγοῦμαι· ἣν γὰρ ὁ τὰ
βέλτιστα πράττειν νομίζων καὶ ἀρίστην ἔχειν
οἰόμενος, οὐκ οἶδεν εἰ μενεῖ τοιαύτη μέχρι τῆς
ἑσπέρας, πῶς χρὴ περὶ ταύτης λέγειν, ἢ πῶς
ὀνειδίζειν ἑτέρῳ· ἐπειδὴ δὲ οὗτος πρὸς πολλοῖς
ἄλλοις καὶ περὶ τούτων ὑπερηφάνως χρῆται
λόγῳ, σκέψασθε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ θεωρή
σατε, ὅσῳ καὶ ἀληθέστερον καὶ ἀνθρωπινώτερον ἐγὼ
περὶ τῆς τύχης τούτου διαλέξομαι· ἐγὼ τὴν
μὲν τῆς πόλεως τύχην ἀγαθὴν ἡγοῦμαι·
καὶ ταῦθ' ὁρῶ καὶ τὸν δία τὸν δωδωναῖον ὑμῖν,
καὶ τὸν ἀπόλλω τὸν πύθιον μαντευόμενον·
τὴν μέντοι τῶν ἀνθρώπων ἁπάντων, ἣ νῦν ἐπέ
χει, χαλεπὴν καὶ δεινήν· τίς γὰρ ἑλλήνων
ἢ τίς βαρβάρων οὐ πολλῶν κακῶν ἐν τῷ παρόν
τι καιρῷ πεπείραται· τὸ μὲν τοίνυν προελέ
σθαι τὰ κάλλιστα καὶ τὸ τῶν οἰηθέντων ἑλ
λήνων εἰ πρόοιντο ἡμᾶς ἐν εὐδαιμονίᾳ
διάξειν, αὐτῶν ἄμεινον πράττειν,
τῆς ἀγαθῆς τύχης τῆς πόλεως εἶναι τίθημι·
τὸ δὲ προσκροῦσαι καὶ μὴ πάνθ' ὅσα ἐβουλό

μάθῃ μὴ συμβῆναι τῆς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων τύ
χης· τὸ ἐπιβάλλον ἀφ᾽ ἧς μετειλήφαμεν νο
μίζω τὴν πόλιν· τὴν δ᾽ ἰδίαν τύχην τὴν ἐμὴν,
καὶ τὴν ἑνὸς ὑμῶν ἑκάστου, ἐν τοῖς ἰδίοις ἐξε-
τάζειν, δίκαιον ἡγοῦμαι νομίζω· ἐγὼ μὲν οὖν
οὕτω περὶ τῆς τύχης ἐξετάζειν ἀξιῶ ὀρ
θῶς καὶ δικαίως ὡς ἐμαυτῷ δοκῶ· νομίζω
δὲ καὶ ὑμῖν συνδοκεῖν· ὁ δὲ τὴν ἰδίαν τύχην
τὴν ἐμὴν τῆς κοινῆς τῆς πόλεως κυριω
τέραν εἶναι φησὶ τὴν μικρὰν καὶ φαύλην τῆς ἀγ
ἀγαθῆς καὶ μεγάλης· καὶ πῶς ἔνι τοῦτο γενέσθαι;
καὶ μὴν εἴ γε τὴν ἐμὴν τύχην πάντως ἐξε
τάζειν αἰσχίνη προαιρῇ, πρὸς τὴν σαυτοῦ
σκόπει· κἂν εὕρῃς τὴν ἐμὴν βελτίω τῆς
σῆς, παῦσαι λοιδορούμενος αὐτῇ· σκόπει
τοίνυν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς· καί μου πρὸς διὸς
καὶ θεῶν μηδεμίαν ψυχρότητα καταγνῷ
μηδείς· ἐγὼ γὰρ οὔτ᾽ εἴ τις πενίαν προπηλα-
κίζει νοῦν ἔχειν ἡγοῦμαι, οὔτ᾽ εἴ τις ἐν ἀφθόνοις
τραφεὶς ἐπὶ τούτῳ σεμνύνεται· ἀλλ᾽ ὑπὸ
τῆς τουτουὶ βλασφημίας καὶ συκοφαντίας
εἰς τοιούτους λόγους ἐμπίπτειν ἀναγκάζο-
μαι· οἷς ἐκ τῶν ἐνόντων ὡς ἂν δύνωμαι
μετριώτατα χρήσομαι· ἐμοὶ μὲν τοίνυν
ὑπῆρξεν αἰσχίνη παιδὶ μὲν ὄντι φοιτᾶν
εἰς τὰ προσήκοντα διδασκαλεῖα· καὶ ἔχειν
ὅσα χρὴ τὸν μηδὲν αἰσχρὸν ποιήσοντα δι᾽
ἔνδειαν· ἐξελθόντι δ᾽ ἐκ παίδων ἀκόλου
θα τούτοις πράττειν· χορηγεῖν· τριηραρχεῖν·
εἰσφέρειν· μηδεμιᾶς φιλοτιμίας μήτ᾽ ἰδί

μή τε δημοσίας ἀπολείπεσθαι· ἀλλὰ καὶ τῇ πόλει
καὶ τοῖς φίλοις χρήσιμον εἶναι· ἐπειδὴ δὲ
πρὸς τὰ κοινὰ προσῆλθον, ἔδοξέ μοι τοιαῦ-
τα πολιτεύματα ἑλέσθαι, ὥστε καὶ ὑπὸ τῆς πατρίδος
καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἑλλήνων πολλάκις ἐστεφα-
νῶσθαι· καὶ μηδὲ τοὺς ἐχθροὺς ὑμᾶς ὡς οὐ
καλά γε ἦν ἃ προειλόμην ἐπιχειρεῖν λέγειν·
ἐγὼ μὲν δή, τοιαύτῃ συμβεβίωκα τύχῃ καὶ
πολλὰ ἂν ἔχων ἕτερα εἰπεῖν περὶ αὐτῆς παρα-
λείπω· φυλαττόμενος τὸ λυπῆσαι τινὰ
ἐν οἷς σεμνύνομαι· σὺ δὲ ὁ σεμνὸς ἀνὴρ
καὶ διαπτύων τοὺς ἄλλους, σκόπει πρὸς
ταύτην, ποίᾳ τινὶ κέχρησαι τύχῃ· δι᾽ ἧς παῖς
μὲν ὤν, μετὰ πολλῆς ἐνδείας ἐτράφης· ἅμα τῷ
πατρὶ πρὸς τῷ διδασκαλείῳ προσεδρεύων τὸ μέλαν
τρίβων· καὶ τὰ βάθρα σπογγίζων· καὶ τὸ παιδα-
γωγεῖον κορῶν· οἰκέτου τάξιν, οὐκ ἐλευθέρου
παιδὸς ἔχων· ἀνὴρ δὲ γενόμενος τῇ μητρὶ τελού-
σῃ τὰς βίβλους ἀνεγίνωσκες καὶ τἄλλα συνε-
σκευωροῦ· τὴν μὲν νύκτα νεβρίζων· καὶ κρα-
τηρίζων καὶ καθαίρων τοὺς τελουμένους·
καὶ ἀπομάττων τῷ πηλῷ καὶ τοῖς πιτύροις·
καὶ ἀνιστὰς ἀπὸ τοῦ καθαρμοῦ καὶ κελεύων
λέγειν, ἔφυγον κακόν, εὗρον ἄμεινον· ἐπὶ τῷ
μηδένα πώποτε τηλικοῦτον ὀλολύξαι σεμνυ-
νόμενος· καὶ ἔγωγε νομίζω· μὴ γὰρ οἴεσθε
αὐτὸν φθέγγεσθαι μὲν οὕτως μέγα, ὀλολύζειν
δὲ οὐχ ὑπέρλαμπρον· ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις
τοὺς καλοὺς θιάσους ἄγων διὰ τῶν ὁδῶν,
τοὺς ἐστεφανωμένους τῷ μαράθῳ καὶ

τῇ λεύκῃ καὶ τοὺς ὄφεις τοὺς παρείας θλίβων· καὶ
ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς αἰωρῶν· καὶ βοῶν εὐοῖ
σαβοῖ· καὶ ἐπορχούμενος ὑῆς ἄττης ἄττης,
ὑῆς· ἔξαρχος καὶ προηγεμὼν· καὶ κιττοφό
ρος καὶ λικνοφόρος· καὶ τὰ τοιαῦτα ὑπὸ τῶν
γρᾳδίων προσαγορευόμενος· μισθὸν λαμβάνων
τούτων ἔνθρυπτα καὶ στρεπτοὺς καὶ νεήλατα·
ἐφ' οἷς τίς οὐκ ἂν ὡς ἀληθῶς αὑτὸν εὐδαιμονίσειε
καὶ τὴν αὑτοῦ τύχην· ἐπειδὴ δ' εἰς τοὺς δημό
τας ἐνεγράφης, πῶς δήποτε ἐῶ γὰρ τοῦτο
ἐπειδὴ γ' ἐνεγράφης, εὐθέως τὸ κάλλιστον,
τῶν ἔργων ἐξελέξω· ὑπογραμματεύειν
καὶ ὑπηρετεῖν τοῖς ἀρχαίοις· ὡς δ' ἀπηλ
λάγης ποτὲ καὶ τούτου πάντα ἃ τῶν ἄλλων,
κατηγορεῖς αὐτὸς ποιήσας, οὐ κατῄσχυνας μὰ Δί'
οὐδὲν τῶν προϋπηργμένων τοῖς μετὰ ταῦτα βίῳ·
ἀλλὰ μισθώσας σεαυτὸν τοῖς βαρυστόνοις ἐπι
καλουμένοις ἐκείνοις ὑποκριταῖς Σιμύλῳ,
καὶ Σωκράτει, ἐτριταγωνίστεις· σῦκα καὶ βό
τρυς· καὶ ἐλαίας συλλέγων· ὥσπερ ὀπωρώ
νης ἐκ τῶν ἀλλοτρίων χωρίων, πλείω λαμ
βάνων ἀπὸ τούτων τραύματα· ἢ τῶν ἀγώ,
νων οὓς ὑμεῖς περὶ τῆς ψυχῆς ἠγωνί,
ζεσθε· ἦν γὰρ ἄσπονδος ὑμῖν καὶ ἀκήρυ
κτος, ὁ πρὸς τοὺς θεατὰς πόλεμος· ὑφ' ὧν
τὰ πολλὰ τραύματα εἰληφὼς εἰκότως τοὺς
ἀπείρους τῶν τοιούτων κινδύνων ὡς δει
λοὺς σκώπτεις· ἀλλὰ γὰρ παρεὶς ὧν
πενίαν αἰτιάσαιτ' ἄν τις, πρὸς αὐτὰ
τὰ τοῦ τρόπου σου βαδιοῦμαι κατηγορήματα·

τοιαύτην γὰρ ἔχων πολιτείαν, ἐπειδή ποτε,
καὶ τοῦτ᾽ ἐπῆλθέ σοι ποιῆσαι, δι᾽ ἣν εὐτυχού-
σης μὲν τῆς πατρίδος, λαγὼ βίον ἔζης· δεδι-
ὼς καὶ τρέμων καὶ ἀεὶ πληγήσεσθαι προσ-
δοκῶν ἐφ᾽ οἷς αὑτῷ συνῄδεις ἀδικοῦντι·
ἐν οἷς δ᾽ ἠτύχησαν οἱ ἄλλοι, θρασὺς ὢν
ὑπὸ πάντων ὤφθης· καίτοι ὅστις χιλίων
πολιτῶν ἀποθανόντων ἐθάρρησε, τί
οὗτος παθεῖν ὑπὸ τῶν ζώντων δίκαιος
ἐστί· πολλὰ τοίνυν ἕτερα εἰπεῖν ἔχων περὶ
αὐτοῦ παραλείψω· οὐ γὰρ ὅσα ἂν δείξαιμι
προσόντα αἰσχρὰ τούτῳ καὶ ὀνείδη πάν-
τα οἶμαι δεῖν εὐχερῶς λέγειν· ἀλλ᾽ ὅσα
μηδέν ἐστιν αἰσχρὸν εἰπεῖν ἐμοί· ἐξέτα-
σον τοίνυν παρ᾽ ἄλληλα τὰ σοὶ κἀμοὶ
βεβιωμένα πρᾴως· καὶ μὴ πικρῶς αἰ-
σχίνη· εἶτ᾽ ἐρώτησον τουτουσί, τὴν ὁπο-
τέρου τύχην ἂν ἕλοιτο ἕκαστος αὐτῶν·
ἐδίδασκες γράμματα, ἐγὼ δ᾽ ἐφοίτων·
ἐτέλεις, ἐγὼ δ᾽ ἐτελούμην· ἐχόρευες,
ἐγὼ δ᾽ ἐχορήγουν· ἐγραμμάτευες, ἐγὼ δ᾽ ἠκ-
κλησίαζον· ἐτριταγωνίστεις, ἐγὼ δ᾽ ἐθε-
ώρουν· ἐξέπιπτες, ἐγὼ δ᾽ ἐσύριττον·
ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν πεπολίτευσαι πάν-
τα, ἐγὼ δ᾽ ὑπὲρ τῆς πατρίδος· ἐῶ τἄλλα·
ἀλλὰ νυνὶ τήμερον ἐγὼ μέν, ὑπὲρ τοῦ
στεφανωθῆναι δοκιμάζομαι· τὸ δὲ μη-
δ᾽ ὁτιοῦν ἀδικεῖν, ἀνωμολόγημαι· σοὶ
δὲ συκοφάντῃ μὲν εἶναι δοκεῖν ὑπάρ-
χει· κινδυνεύεις δέ, εἴτε δεῖ σε τοῦτο

ποιεῖν, ἢ τὴν δὴ πεπαῦσθαι, μὴ μεταλαβόντα
τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων. ἀγαθὴν δ᾽ οὐχ
ὁρᾷς τύχην συμβεβιωκὼς αἰσχίνη, τῆς ἐμῆς ὡς φαύ-
λης κατηγορεῖς. φέρε δὴ καὶ τὰς τῶν λῃτουρ-
γιῶν μαρτυρίας ὧν λελῃτούργηκα ὑμῖν ἀνα-
γνῶ πάσας. παρανάγνωθι δή μοι καὶ σὺ
τὰς ῥήσεις ἃς ἐλυμαίνου· ἥκω λιπὼν κευθ-
μῶνα καὶ σκότου πύλας. καὶ κακαγγελεῖν
μὴ ἴσθι, μὴ θέλοντά με. καὶ κακὸν κακῶς σε·
μάλιστα μὲν οἱ θεοί· ἔπειτα δὲ οὗτοι πάντ[ες]
ἀπολέσειαν, πονηρὸν ὄντα πολίτην. καὶ
προδότην. καὶ τριταγωνιστήν. λέγε τὰς
μαρτυρίας. μαρτυρίαι. ἐν μὲν τοίνυν
τοῖς πρὸς τὴν πόλιν τοιοῦτος, ἐν δὲ τοῖς
ἰδίοις εἰ μὴ πάντες ἴστε ὅτι κοινὸς, καὶ φι-
λάνθρωπος καὶ τοῖς δεομένοις ἐπαρκῶν,
σιωπῶ. καὶ οὐδὲν ἂν εἴποιμι. οὐδὲ παρασχοί-
μην ἂν περὶ τούτων, οὐδὲ μίαν μαρτυρί-
αν. οὔτ᾽ εἴ τινας ἐκ τῶν πολεμίων ἐλυσά-
μην, οὔτ᾽ εἴ τισι θυγατέρας ξυνεξέδωκα.
οὔτε τῶν τοιούτων οὐδέν. καὶ γὰρ, οὕτω πως
ὑπείληφα. ἐγὼ νομίζω τὸν μὲν εὖ παθόντα,
δεῖν μεμνῆσθαι τὸν πάντα χρόνον. τὸν δὲ εὖ
ποιήσαντα, εὐθὺς αὐτὸν ἐπιλελῆσθαι· εἰ
δεῖ, τὸν μὲν χρηστοῦ, τὸν δὲ μὴ μικροψύχου
ποιεῖν ἔργον ἀνθρώπου. τὸ δὲ τὰς ἰδίας εὐεργε-
σίας ὑπομιμνήσκειν καὶ λέγειν, μικροῦ
δεῖν, ὅμοιόν ἐστι τῷ ὀνειδίζειν. οὐδὲ ποιή-
σω τοιοῦτον οὐδὲν, οὐδὲ προαχθήσομαι,
ἀλλ᾽ ὅπως ποθ᾽ ὑπείλημμαι περὶ τούτων ἀρ-

παρ' ἐμοί. βούλομαι δὴ τῶν ἰδίων ἀπαλλαγεὶς
ἔτι μικρὰ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, περὶ τῶν κοινῶν.
ἐμὲ μὲν γὰρ ἔχει αἰσχύνη τῶν ὑπὸ τουτονὶ
τὸν ἥλιον ἁπάντων ἀνθρώπων, ὅστις ἀθῷος τῆς
φιλίππου πρότερον καὶ νῦν τῆς ἀλεξάνδρου
δυναστείας γέγονεν, ἢ τῶν ἑλλήνων ἢ τῶν
βαρβάρων, ἐγὼ συγχωρῶ σοι τὴν ἐμήν, εἴτε
τύχην εἴτε δυστυχίαν ὀνομάζειν βούλεταί,
τὴν αἰτίαν γεγενῆσθαι. ἃ δὲ καὶ τῶν μηδεπώ-
ποτε ἰδόντων ἐμέ, μηδὲ φωνὴν ἀκηκοότων
ἐμοῦ, πολλοὶ πολλὰ καὶ δεινὰ πεπόνθασι,
μὴ μόνον κατ' ἄνδρα, ἀλλὰ καὶ πόλεις ὅλαι
καὶ ἔθνη, πόσῳ δικαιότερον καὶ ἀληθέστερον
τῇ ἁπάντων ὡς ἔοικεν ἀνθρώπων τύχῃ κοι-
νῇ καὶ φοράν τινα πραγμάτων χαλεπὴν
καὶ οὐχ οἵαν ἔδει τούτων ἡγῆσθαι· σὺ τοι γνῶ
ταῦτα ἀφεὶς ἐμὲ τὸν παρὰ τούτοισι πεπολι-
τευμένον αἰτιᾷ· καὶ ταῦτ' εἰδὼς ὅτι καὶ ἐμὴ
τὸ ὅλον μέρος γε ἐπιβάλλει τῆς βλασφημίας
ἅπασι καὶ μάλιστα σοί. εἰ μὲν γὰρ ἐγὼ κατ' ἐ-
μαυτὸν αὐτοκράτωρ ὢν περὶ τῶν πραγμάτων
ἐβουλευόμην, ἦν ἂν τοῖς ἄλλοις ῥήτορσιν
ὑμῖν ἐμὲ αἰτιᾶσθαι. εἰ δὲ παρῆτε μὲν ἐν
ταῖς ἐκκλησίαις ἁπάσαις ἀεί, ἐν κοινῷ δὲ
τὸ συμφέρον ἡ πόλις προὐτίθει σκοπεῖν, πᾶσι
δὲ ταῦτ' ἐδόκει τότ' ἄριστ' εἶναι καὶ μάλιστα σοί.
οὐ γὰρ ἐπ' εὐνοίᾳ γ' ἐμοὶ παρεχώρεις ἐλπίδων,
καὶ ζήλου καὶ τιμῶν, ἃ πάντα προσῆν τοῖς τότε
πραττομένοις ὑπ' ἐμοῦ· ἀλλὰ τῆς ἀληθείας
ἡττώμενος, δηλονότι καὶ τῷ μηδὲν ἔχειν

ἐπῆν βέλτιον, πρὸς σοῦ καὶ δίκης, καὶ δυνατοὶ
ἧς, τούτοις μετ' ἐγκαλῶν, ὧν τότε οὐκ ἦν ἑλέσ-
θαι βελτίω. παρὰ μὲν τοίνυν τοῖς ἄλλοις ἔγω-
γε ὁρῶ πᾶσιν ἀνθρώποις διωρισμένα καὶ τεταγμέ-
να πως τὰ τοιαῦτα· ἀδικεῖ τις ἑκών· ὀργὴ
καὶ τιμωρία κατὰ τούτου· ἐξήμαρτέ τις ἄκων·
συγγνώμη ἀντὶ τῆς τιμωρίας τούτῳ· οὔτε ἀδι-
κῶν τις, οὔτε ἐξαμαρτάνων εἰς τὰ πᾶσι δοκοῦν-
τα συμφέρειν ἑαυτὸν δούς· οὐ κατώρθωσε μετὰ
πάντων, οὐκ ὀνειδίζειν οὐδὲ λοιδορεῖσθαι τῷ
τοιούτῳ δίκαιον· ἀλλὰ συναχθεσθαι· φανή-
σεται τοίνυν ταῦτα πάντα οὕτως, οὐ μόνον
ἐν τοῖς νόμοις ἀλλὰ καὶ ἡ φύσις αὐτὴ τοῖς ἀγρά-
φοις νόμοις καὶ τοῖς ἀνθρωπίνοις ἤθεσι διώρικεν·
Αἰσχίνης τοίνυν τοσοῦτον ὑπερβέβληκε
πάντας ἀνθρώπους ὠμότητι καὶ συκοφαντίᾳ ὥσ-
τε καὶ ὧν αὐτὸς ὡς ἀτυχημάτων ἐμέμνη,
ταῦτα ἐμοῦ κατηγορεῖ· καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις
ὥσπερ αὐτὸς ἁπλῶς καὶ μετ' εὐνοίας πάντας
εἰρηκὼς τοὺς λόγους, φυλάττειν ἐμὲ καὶ τηρεῖν
ἐκέλευεν· ὅπως μὴ παρακρούσωμαι μηδ'
ἐξαπατήσω· δεινὸν καὶ γόητα καὶ σοφιστὴν καὶ τὰ
τοιαῦτα ὀνομάζων· ὡς ἐὰν πρότερός τις
εἴπῃ τὰ προσόνθ' ἑαυτῷ περὶ ἄλλου, καὶ δὴ ταῦ-
τα οὕτως ἔχοντα· καὶ οὐκέτι τοὺς ἀκούοντας
σκεψομένους, τίς ποτε αὐτός ἐστιν ὁ ταῦτα
λέγων· ἐγὼ δὲ οἶδ' ὅτι γινώσκετε τοῦτον ἅ-
παντες· καὶ πολὺ τούτῳ μᾶλλον ἢ ἐμοὶ νομί-
ζετε ταῦτα προσεῖναι· καὶ ἐκεῖνο δὲ εὖ οἶδ' ὅτι
τὴν ἐμὴν δεινότητα· ἔστω γάρ· καίτοι ἔγωγε

ὅρῳ τῆς τῶν λεγόντων δυνάμεως, τοὺς ἀκού-
οντας τὸ πλεῖστον μέρος κυρίους κρίνοντας. ὡς γὰρ
ἂν ὑμεῖς ἀποδέξησθε καὶ πρὸς ἕκαστον ἔχητε
εὐνοίας, οὕτως ὁ λέγων ἔδοξε φρονεῖν. εἰ δ᾽
οὖν ἐστὶ καὶ παρ᾽ ἐμοί τις ἐμπειρία τοιαύτη,
ταύτην μὲν εὑρήσετε πάντες ἐπὶ τοῖς κοινοῖς
ἐξεταζομένην ὑπὲρ ὑμῶν ἀεί· καὶ οὐδαμοῦ
καθ᾽ ὑμῶν οὐδὲ ἰδίᾳ· τοῦ δὲ τούτου, τοὐναν-
τίον· οὐ μόνον τῷ λέγειν ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν,
ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἐλύπησέ τι τοῦτον, ἢ προσέ-
κρουσέ που, κατὰ τούτων· οὐ γὰρ αὐτῇ δικαίως,
οὐδ᾽ ἐφ᾽ ἃ συμφέρει τῇ πόλει χρῆται· οὔτε γὰρ
τὴν ὀργὴν, οὔτε τὴν ἔχθραν οὔτ᾽ ἄλλο οὐ- ὲν
δὲν τῶν τοιούτων τὸν καλὸν καὶ ἀγαθὸν πολίτ(ην)
δεῖ τοὺς ὑπὲρ τῶν κοινῶν εἰσεληλυθότας δικα-
στὰς, ἀξιοῦν αὑτῷ βεβαιοῦν· οὐδ᾽ ὑπὲρ τούτ(ων)
εἰς ὑμᾶς εἰσιέναι· ἀλλὰ μάλιστα μὲν, μὴ ἔχειν
ταῦτ᾽ ἐν τῇ φύσει· εἰ δ᾽ ἄρ᾽ ἀνάγκη πρᾴως καὶ
μετρίως διακείμενον ἔχειν· ἐν τίσιν οὖν σφο-
δρὸν εἶναι τὸν πολιτευόμενον καὶ τὸν ῥήτορα
δεῖ; ἐν οἷς τῶν ὅλων τι κινδυνεύεται τῇ πόλει·
καὶ ἐν οἷς πρὸς τοὺς ἐναντίους ἐστὶ τῷ δήμῳ,
ἐν τούτοις· ταῦτα γὰρ γενναίου καὶ ἀγαθοῦ πο-
λίτου· μηδενὸς δὲ ἀδικήματος πώποτε δημο-
σίου προσθήσω δὲ, μηδ᾽ ἰδίου δίκας ἀξι-
ώσαντα λαβεῖν παρ᾽ ἐμοῦ, μήθ᾽ ὑπὲρ τῆς πό-
λεως μήθ᾽ ὑπὲρ αὐτοῦ στεφάνου καὶ ἐπαίνου
κατηγορίαν νῦν ἥκειν συνεσκευασμένον· καὶ
τοσουτουσὶ λόγους ἀνηλωκέναι ἰδίας ἔχθρας
καὶ φθόνου καὶ μικροψυχίας ἐστὶ σημεῖον,

οὐδενὸς χρηστοῦ· τὸ δ' ἤδη καὶ τοὺς πρὸς ἐμὲ
αὐτὸν ἀγῶνας ἐάσαντα, νῦν ἐπὶ τόνδ' ἥ
κειν, πᾶσαν ἔχει κακίαν· καί μοι δοκεῖς
ἐκ τούτων Αἰσχίνη τῶν λόγων, ἐπίδειξίν
τινὰ φωνασκίας βουλόμενος ποιήσασθαι,
τοῦτον προελέσθαι τὸν ἀγῶνα, οὐκ ἀδικήμα
τος οὐδενὸς λαβεῖν τιμωρίαν· ἔστι δ' οὐχ ὁ λόγος
τοῦ ῥήτορος Αἰσχίνη τίμιος· οὐδ' ὁ τόνος τῆς
φωνῆς· ἀλλὰ τὸ ταὐτὰ προαιρεῖσθαι τοῖς πολ
λοῖς· καὶ τὸ τοὺς αὐτοὺς μισεῖν καὶ φιλεῖν, οὕσ
περ ἂν ἡ πατρίς· ὁ γὰρ οὕτως ἔχων τὴν ψυχήν, οὗ
τος ἐπ' εὐνοίᾳ πάντ' ἐρεῖ· ὁ δ' ἀφ' ὧν ἡ πόλις
προορᾶταί τινα κίνδυνον ἑαυτῇ τούτους
θεραπεύων οὐκ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ὁρμεῖ τοῖς
πολλοῖς· οὔκουν οὐδὲ τῆς ἀσφαλείας τὴν
αὐτὴν ἔχει προσδοκίαν· ἀλλ' ὁρᾷς· ἐγὼ ταὐ
τὰ γὰρ συμφέρονθ' ἑλόμην τουτοισί· καὶ οὐ
δὲν ἐξαίρετον· οὐδ' ἴδιον πεποίημαι· ἆρ'
οὖν οὐδὲ σύ· καὶ πῶς· ὃς εὐθέως μετὰ τὴν
μάχην πρεσβευτὴς ἐπορεύου πρὸς Φίλιππον.
ὃς ἦν τῶν ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις συμφορῶν
αἴτιος τῇ πατρίδι· καὶ ταῦτ' ἀρνούμενος πάν
τα τὸν ἔμπροσθεν χρόνον ταύτην τὴν χρεί
ὡς πάντες ἴσασι· καίτοι, τίς ὁ τὴν πόλιν ἐξα
πατῶν· οὐχ ὁ μὴ λέγων ἃ φρονεῖ; τῷ δ' ὁ κῆ
ρυξ καταρᾶται δικαίως, οὐ τῷ τοιούτῳ; τί δὲ
μεῖζον ἔχοι τις ἂν εἰπεῖν ἀδίκημα κατ' ἀνδρὸς
ῥήτορος· ἢ εἰ μὴ ταὐτὰ φρονεῖ καὶ λέγει· σὺ
τοίνυν οὗτος ηὑρέθης· εἶτα σὺ φθέγγῃ.
καὶ βλέπειν εἰς τὰ τούτων πρόσωπα τολμᾷς;

πότερον ᾤου χρῆναι γινώσκειν αὐτοὺς ὅτι σὺ εἶ, ἢ το-
σοῦτον ὕπνον καὶ λήθην ἅπαντας ἔχειν, ὥστε οὐ
μεμνῆσθαι τοὺς λόγους οὓς ἐδημηγόρεις ἐν τῷ δή-
μῳ καταρώμενος καὶ διομνύμενος μηδὲν εἶναι
σοὶ καὶ φιλίππῳ πρᾶγμα, ἀλλ' ἐμὲ τὴν αἰτίαν
σοι ταύτην ἐπάγειν, τῆς ἰδίας ἕνεκα ἔχθρας οὐκ
οὖσαν ἀληθῆ· ὡς δ' ἀπηγγέλθη τάχιστα ἡ μάχη,
οὐδὲν τούτων φροντίσας εὐθὺς ὡμολόγεις· καὶ
προσεποιοῦ φιλίαν καὶ ξενίαν εἶναί σοι πρὸς
αὐτόν, τῇ μισθαρνίᾳ ταῦτα μετατιθέμενος
τὰ ὀνόματα· ἐκ ποίας γὰρ ἴσης ἢ δικαίας προ-
φάσεως αἰσχίνῃ τῷ γλαυκοθέας τῆς τυμπα-
νιστρίας, ξένος ἢ φίλος ἢ γνώριμος ἦν φίλιππος;
ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ· ἀλλ' ἐμισθώθης ἐπὶ τῷ τὰ του-
τωνὶ συμφέροντα διαφθείρειν· ἀλλ' ὅμως οὕτω
φανερῶς αὐτὸς εἰλημμένος προδότης καὶ
κατὰ σαυτοῦ μηνυτὴς ἐπὶ τοῖς συμβᾶσι γεγο-
νὼς ἐμοὶ λοιδορῇ καὶ ὀνειδίζεις ταῦτα· ὧν πάν-
τας αἰτίους μᾶλλον εὑρήσεις, ἢ ἐμέ. πολ-
λὰ καὶ καλὰ καὶ μεγάλα ἡ πόλις αἰσχίνη,
καὶ προείλετο καὶ κατώρθωσε δι' ἐμοῦ, ὧν οὐκ
ἠμνημόνησε· σημεῖον δέ· χειροτονῶν γὰρ ὁ δῆμος
τὸν ἐροῦντα ἐπὶ τοῖς τετελευτηκόσι παρ' αὐτὰ
τὰ συμβάντα, οὐ σὲ ἐχειροτόνησε προβληθέντα
καίπερ εὔφωνον ὄντα· οὐδὲ δημάδην ἄρτι
πεποιηκότα τὴν εἰρήνην· οὐδ' ἡγήμονα· οὐδ'
ἄλλον ὑμῶν οὐδένα· ἀλλ' ἐμέ· καὶ παρελθόν-
τος σοῦ καὶ πυθοκλέους ὠμῶς καὶ ἀναιδῶς
ὦ ζεῦ καὶ θεοί, καὶ κατηγορούντων ἐμοῦ ταῦτα
ἃ καὶ σὺ λοιδορουμένων, ἔτι μᾶλλον ἐχειροτό-

μησαν ἐμέ· τὸ δ' αἴτιον, οὐκ ἀγνοεῖς μὲν, ὅμως,
δὲ φράσω σοι καὶ ἐρῶ· ἀμφότερα ἥ τε ἐκείνων
εὔνοιαν καὶ προθυμίαν· καὶ ἡ τὰ πράγματ'
ἐμπρᾶττον καὶ τὴν ὑμετέραν ἀδικίαν· ἀγνωμο-
νούντων τῶν πραγμάτων ἠρνῆσθε διομνύ-
μενοι, ταῦτ' ἔμοιγε ἔπταισεν ἡ πόλις ὡμολογή-
σατε· τοὺς οὖν ἐπὶ τοῖς κοινοῖς ἀτυχήμασιν
εὐφρονοῦν λαβόντας ἄδειαν, ἐχθροὺς μὲν
πάλαι· φανεροὺς δὲ, τότε ἡγήσατο αὐτοῖς γεγε-
νῆσθαι· ἅτε καὶ προσήκειν ὑπέλαβον τοὺς εὐφρον-
τας τότε ἐπὶ τοῖς τετελευτηκόσι καὶ τῶν ἐπαίνων
ἀρετῶν ὡς μισοῦντα, μηθ' ὁμορόφιον μηθ' ὁμό-
σπονδον γεγενημένον ἅμα τοῖς πρὸς ἐκείνους,
παραταξαμένοις· μηδὲ ἐπαινεῖν, κωμάζειν καὶ
παιωνίζειν ἐπὶ ταῖς τῶν ἀλλήλων συμφοραῖς
μετὰ τῶν αὐτοχείρων τοῦ φόνου, δι' ὑπερελθόντας
τιμᾶσθαι· καὶ μὴ δὲ τῇ φωνῇ δακρύειν ὑπο-
κρινομένοις τὴν ἐκείνων τύχην· ἀλλὰ τὴν ψυ-
χὴν συναλγεῖν· τοῦτο δὲ ἑώρων παρ' αὐτοῖς
καὶ παρ' ἐμοί· παρὰ δ' ὑμῖν οὔ· διὰ ταῦτα με
ἐχειροτόνησαν καὶ οὐχ ὑμᾶς· καὶ οὐχ ὁ μὲν
δῆμος οὕτως, οἱ δὲ τῶν τετελευτηκότων πατέρες
καὶ ἀδελφοὶ ὑπὸ τοῦ δήμου τὸ προαιρεθέντες ἐπὶ
τὰς ταφὰς ἄλλως πως· ἀλλὰ δέον ποιεῖν αὐτοὺς
τὸ περίδειπνον ὡς παρ' οἰκειοτάτοις τῶν τετε-
λευτηκότων· ὥσπερ τἄλλα ἔθει γίγνεσθαι,
τοῦτ' ἐποίησαν παρ' ἐμοί· εἰκότως· γέγονε μὲν
γὰρ ἕκαστος ἑκάστῳ μᾶλλον οἰκεῖος ἢ ἐμοῦ·
κοινὴ δὲ πᾶσιν, οὐδεὶς ἐπιτυχών· ὥσπερ τοὺς ἐ-
παίνους συνελθοῦσαι καὶ κατορθοῦσαι μάλιστα δι' ἐ-

φέρειν, οὐ τὸν καὶ παθόντ' ἂν μὴ τοῦ φαλ τῆς
ὑπὲρ ἁπάντων λύπης πλεῖστον μετέχει· λέγε
δ' αὐτῷ, τουτὶ τὸ ἐπίγραμμα ὃ δημοσίᾳ προει-
λετο ἡ πόλις αὐτοῖς ἐπιγράψαι· ἵν' εἰδῇς αἰσχίνη
καὶ ἐν αὐτῷ τούτῳ σεαυτὸν ἀγνώμονα ὄντα
καὶ συκοφάντην ὄντα καὶ μιαρόν· λέγε.

ἐπίγραμμα

Οἱ δὲ πάτρας ἕνεκα σφε-
τέρας, ἐς δῆριν ἔθεντο, Ὅπλα· καὶ ἀντι
παλων ὕβριν ἀπεσκέδασαν: Μαρνάμενοι
δ' ἀρετῆς καὶ δείματος οὐκ ἐσάωσαν, ψυχάς·
ἀλλ' ἀΐδην κοινὸν ἔθεντο βραβῆν, Οὕνεκεν
ἑλλήνων· ὡς μὴ ζυγὸν αὐχένι θέντες. Δου
λοσύνης στυγερὰν ἀμφὶς ἔχωσιν ὕβριν.
Γαῖα δὲ πατρὶς ἔχει κόλποις τῶν πλεῖστα καμόντων,
Σώματ' ἐπεὶ θνητοῖς ἐκ διὸς ἥδε κρίσις. Μη
δὲν ἁμαρτεῖν ἐστὶ θεῶν, καὶ πάντα κατορθοῦν,
ἐν βιοτῇ· μοῖραν δ' οὔτι φυγεῖν ἔπορεν: Ἀκούεις
αἰσχίνη καὶ ἐν αὐτῷ τούτῳ, ὡς τὸ μηδὲν ἁμαρ
τάνειν θεῶν ἐστι καὶ πάντα κατορθοῦν; οὐ τῷ συμ
βούλῳ τὴν τοῦ κατορθοῦν τοὺς ἀγωνιζομένους
ἀνέθηκε δύναμιν, ἀλλὰ τοῖς θεοῖς. Τί οὖν ὦ
κατάρατε ἐμοὶ περὶ τούτων λοιδορεῖ· καὶ λέγεις
ἃ σοὶ καὶ τοῖς σοῖς οἱ θεοὶ τρέψειαν εἰς κεφαλήν.
πολλὰ τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ ἄλλα
κατηγορηκότος αὐτοῦ καὶ κατεψευσμένου, ἓν
μάλιστ' ἐθαύμασα πάντων· ὅτι τῶν συμβεβη
κότων τῇ πόλει ἀναμιμνῄσκων, οὐχ ὡς ἂν εὔ
νους οὐδὲ δίκαιος πολίτης ἔσχε τὴν γνώμην,
οὐδ' ἐδάκρυσεν· οὐδ' ἔπαθε τοιοῦτον οὐδὲν
τῇ ψυχῇ· ἀλλ' ἐπάρας τὴν φωνὴν καὶ γεγηθώς

καὶ λαρυγγίζων, οὕτω μὲν ἐμοῦ κατηγορῶν δῆλον ὅτι·
δεῖγμα δὲ ἐξαφέρων καθ᾽ αὑτοῦ, ὅτι τοῖς γεγενη-
μένοις ἀνιαροῖς, οὐδὲν ὁμοίως ἔσχε τοῖς ἄλ-
λοις· καίτοι τὸν τῶν νόμων καὶ τῆς πολιτεί-
ας φάσκοντα φροντίζειν, ὥσπερ οὗτος νυνί· καὶ
εἰ μηδὲν ἄλλο τοῦτό γ᾽ ἔχειν δεῖ, τὸ ταὐτὰ λυπεῖσθαι
καὶ ταὐτὰ χαίρειν τοῖς πολλοῖς· καὶ μὴ τῇ προ-
αιρέσει τῶν κοινῶν ἐν τῷ τῶν ἐναντίων μέρει
τετάχθαι· ὃ σὺ νυνὶ πεποιηκὼς εἶ φανερός, ἐμὲ
πάντων αἴτιον· καὶ δι᾽ ἐμὲ εἰς πράγματα φάσκων
ἐμπεσεῖν τὴν πόλιν, οὐκ ἀπὸ τῆς ἐμῆς πολι-
τείας οὐδὲ προαιρέσεως ἀρξαμένων ὑμῶν
τοῖς Ἕλλησι βοηθεῖν· ἐπεὶ ἔμοιγ᾽ εἰ τοῦτο δοθείη
παρ᾽ ὑμῶν, δι᾽ ἐμὲ καὶ ὑμᾶς ἠναντιῶσθαι τῇ κατὰ
τῶν Ἑλλήνων ἀρχῇ πραττομένῃ, μείζων ἂν
δοθείη δωρεὰ συμπασῶν ὧν τοῖς ἄλλοις δεδώ-
κατε· ἀλλ᾽ οὔτ᾽ ἂν ἐγὼ ταῦτα φήσαιμι, ἀδικοίην
γὰρ ἂν ὑμᾶς, οὔτ᾽ ἂν ὑμεῖς εὖ οἶδ᾽ ὅτι συγχωρή-
σαιτε· οὗτός τ᾽ εἰ δίκαια ἐποίει, οὐκ ἂν ἕνεκα τῆς
πρὸς ἐμὲ ἔχθρας τὰ μέγιστα τῶν ὑμετέρων
καλῶν ἔβλαπτε καὶ διέβαλλεν· ἀλλὰ τί ταῦτ᾽
ἐπιτιμῶ, πολλῷ σχετλιώτερα ἄλλα κατηγορη-
κότος αὐτοῦ, καὶ κατεψευσμένου· ὃς γὰρ ἐμοῦ
φιλιππισμόν, ὦ γῆ καὶ θεοί, κατηγορεῖ, τί οὗτος
οὐκ ἂν εἴποι· καίτοι νὴ τὸν Ἡρακλέα καὶ πάν-
τας θεούς, εἴ γ᾽ ἐπ᾽ ἀληθείας δέοι σκοπεῖσθαι
τὸ καταψεύδεσθαι καὶ δι᾽ ἔχθραν τι λέγειν ἀνε-
λόντας ἐκ μέσου, τίνες ὡς ἀληθῶς εἰσὶν
οἷς ἂν εἰκότως καὶ δικαίως, τὴν τῶν γεγενημέ-
νων αἰτίαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἀναθεῖεν ἅπαντες,

τοὺς ὁμοίους τούτω παρ' ἑκάστη τῶν πόλεων
εὑρήσετ' ἄν, οὐ τοὺς ἐμοί· οἳ ὅτ' ἦν ἀσθενῆ τὰ φιλίπ-
που πράγματα καὶ κομιδῆ μικρά, πολλάκις
προλεγόντων ἡμῶν καὶ παρακαλούντων καὶ
διδασκόντων τὰ βέλτιστα, τῆς ἰδίας ἕνεκ' αἰσχρο-
κερδείας, τὰ κοινῆ συμφέροντα προΐεντο· τοὺς
ὑπάρχοντας ἕκαστοι πολίτας ἐξαπατῶντες καὶ
διαφθείροντες, ἕως δούλους ἐποίησαν θετταλοί.
δάοχος· κινέας· θρασύδαος· ἀρκάδες· κερ-
κιδᾶς· ἱερώνυμος· εὐκαμπίδας· ἀργεῖοι,
μύρτις· τελέδαμος· μνασέας· ἠλεῖοι, εὐξί-
θεος, κλεότιμος· ἀρίσταιχμος· μεσσήνιοι οἱ
φιλιάδου τοῦ θεοῖς ἐχθροῦ παῖδες· νέων καὶ
θρασύλοχος· σικυώνιοι, ἀρίστρατος· ἐπιχάρης·
κορίνθιοι, δείναρχος· δημάρετος· μεγαρεῖς,
πτοιόδωρος· ἕλιξος· πέριλλος· θηβαῖοι, τι-
μόλας· θεογείτων· ἀνεμοίτας· εὐβοεῖς, ἵππαρχος·
κλείταρχος· σωσίστρατος· ἐπιλείψει με λέγοντα
ἡ ἡμέρα τὰ τῶν προδοτῶν ὀνόματα· οὗτοι πάν-
τες εἰσὶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τῶν αὐτῶν βουλευμάτων
ἐν ταῖς αὑτῶν πατρίσιν· ὧνπερ οὗτοι παρ' ὑμῖν, ἄνθρω-
ποι μιαροὶ καὶ κόλακες· καὶ ἀλάστορες ἠκρωτηριασ-
μένοι τὰς ἑαυτῶν ἕκαστοι πατρίδας· τὴν ἐλευθερί-
αν προπεπωκότες, πρότερον μὲν φιλίππω, νῦν
δὲ ἀλεξάνδρω· τῆ γαστρὶ μετροῦντες καὶ τοῖς αἰ-
σχίστοις τὴν εὐδαιμονίαν· τὴν δὲ ἐλευθερίαν
καὶ τὸ μηδένα ἔχειν δεσπότην αὑτῶν, ἃ τοῖς προ-
τέροις ἕλλησιν ὅροι τῶν ἀγαθῶν ἦσαν· καὶ κα-
νόνες ἀνατετροφότες· ταύτης τοίνυν τῆς οὕτως
αἰσχρᾶς καὶ περιβοήτου συστάσεως καὶ κακί-

μᾶλλον δ' ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι προδόσει δὲ μὴ
ληφθῆν τῆς τῶν ἄλλων ἐλευθερίας, ἢ τὴν πόλις
παρὰ πᾶσιν αὐτοῖς ἀναίτιος γεγονέναι τῶν
ἐμῶν πολιτευμάτων· καὶ ἐγὼ παρ' ὑμῶν· τὰ
μέρη ταῦτα ποιας ἀρετῆς ἀξιῶ τιμᾶσθαι· ἐγὼ
δή σοι λέγω ὅτι τῶν πολιτευομένων παρὰ τοῖς
ἕλλησι διαφθαρέντων ἁπάντων, ἀρξαμένων
ἀπὸ σοῦ, πρότερον μὲν ὑπὸ φιλίππου· νῦν δ' ὑπ'
ἀλεξάνδρου, ἐμὲ οὔτε καιρὸς, οὔτε φιλανθρωπία
λόγων· οὔτ' ἐπαγγελιῶν μέγεθος· οὔτ' ἐλπὶς οὔτε
φόβος, οὔτ' ἄλλο οὐδὲν ἐπῆρεν· οὐδὲ προηγάγετο
ὧν ἔκρινα δικαίων καὶ συμφερόντων τῇ πατρίδι,
οὐδὲν προδοῦναι· οὐδ' ὅσα συμβεβούλευκα πώ
ποτε τουτοισὶ, ὁμοίως ὑμῖν· ὥσπερ ἂν τρυτάνη
ῥέπων ἐπὶ τὸ λῆμμα συμβεβούλευκα· ἀλλ' ἀπ'
ὀρθῆς καὶ δικαίας καὶ ἀδιαφθόρου τῆς ψυχῆς·
πάντα μοι πέπρακται· καὶ μεγίστων δὴ πραγμάτων
τῶν κατ' ἐμαυτὸν ἀνθρώπων προστὰς πάντα ὑγιῶς καὶ
δικαίως πεπολίτευμαι· διὰ ταῦτα ἀξιῶ τιμᾶσθαι·
τὸν δὲ τειχισμὸν τοῦτον ὅν σύ μου διέσυρες καὶ
τὴν ταφρείαν, ἄξια μὲν χάριτος καὶ ἐπαίνου
κρίνω· πῶς γὰρ οὔ· πόρρω μέντοι που τῶν ἐμαυ
τῷ πεπολιτευμένων τίθεμαι· οὐ γὰρ λίθοις ἐτει-
χισα τὴν πόλιν· οὐδὲ πλίνθοις ἐγώ· οὐδ' ἐπὶ τού
τοις μέγιστον τῶν ἐμαυτοῦ φρονῶ· ἀλλ' ἐὰν τὸν
ἐμὸν τειχισμὸν βούλῃ σκοπεῖν, εὑρήσεις ὅπλα·
καὶ πόλεις· καὶ τόπους· καὶ λιμένας· καὶ ναῦς·
καὶ πολλοὺς ἵππους; καὶ τοὺς ὑπὲρ τούτων ἀμυνου
μένους· ταῦτα προὐβαλόμην ἐγὼ πρὸ τῆς ἀττι
κῆς ὅσον ἦν ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ δυνατόν· καὶ τούτοις

: οὔτε χάρις·

ἐτείχισα τὴν χώραν· οὐχὶ τὸν κύκλον μόνον τοῦ
Πειραιῶς οὐδὲ τοῦ ἄστεως· οὐδέ γ' ἡττήθην ἐγὼ
τοῖς λογισμοῖς Φιλίππου· πολλοῦ γε καὶ δεῖ· οὐδὲ
ταῖς παρασκευαῖς· ἀλλ' οἱ τῶν συμμάχων στρατη-
γοὶ καὶ αἱ δυνάμεις τῇ τύχῃ· τίνες αἱ τούτων ἀπο-
δείξεις; ἐναργεῖς καὶ φανεραί· σκοπεῖτε δέ· τί
χρῆν τὸν εὔνουν πολίτην ποιεῖν· τί τὸν μετὰ
πάσης προνοίας καὶ προθυμίας καὶ δικαιοσύνης
ὑπὲρ τῆς πατρίδος πολιτευόμενον· οὐκ ἐκ μὲν
θαλάττης τὴν Εὔβοιαν προβαλέσθαι πρὸ τῆς
Ἀττικῆς, ἐκ δὲ τῆς μεσογείας τὴν Βοιωτίαν·
ἐκ δὲ τῶν πρὸς Πελοπόννησον τόπων τοὺς ὁμό-
ρους ταύτῃ; οὐ τὴν σιτοπομπίαν ὅπως παρὰ
πᾶσαν φιλίαν ἄχρι τοῦ Πειραιέως κομισθήσεται
προϊδέσθαι· καὶ τὰ μὲν σῶσαι τῶν ὑπαρχόν-
των ἐκπέμποντα βοηθείας καὶ λέγοντα
καὶ γράφοντα τοιαῦτα· τὴν Προκόννησον· τὴν
Χερρόνησον· τὴν Τένεδον· τὰ δ' ὅπως οἰκεῖα
καὶ σύμμαχα ὑπάρξῃ πρᾶξαι· τὸ Βυζάντιον· τὴν
Ἄβυδον· τὴν Εὔβοιαν· καὶ τῶν μὲν τοῖς ἐχθροῖς
ὑπαρχουσῶν δυνάμεων τὰς μεγίστας ἀφελεῖν,
ὧν δ' ἐνέλειπε τῇ πόλει ταῦτα προσθεῖναι·
ταῦτα τοίνυν ἅπαντα πέπρακται τοῖς ἐμοῖς
ψηφίσμασι καὶ τοῖς ἐμοῖς πολιτεύμασιν·
ἃ καὶ βεβουλευμέν', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐὰν
ἄνευ φθόνου τις βούληται σκοπεῖν, ὀρθῶς εὑ-
ρήσει· καὶ πεπραγμένα πάσῃ δικαιοσύνῃ·
καὶ τὸν ἑκάστου καιρὸν οὐ παρεθέντα· οὐδ' ἀγνο-
ηθέντα· οὐδὲ προεθέντα ὑπ' ἐμοῦ· καὶ ὅσα
εἰς ἑνὸς ἀνδρὸς δύναμιν καὶ λογισμὸν ἧκεν, οὐδὲ

ἀλλὰ φέρε· εἰ δ᾽ ἡ δαίμονός τινος ἢ τύχης ἰσχύς,
ἢ στρατηγῶν φαυλότης, ἢ τῶν προδιδόντων τὰς
πόλεις ὑμῶν κακία, ἢ πάντα ταῦτα ἅμα ἐλυ-
μαίνετο τοῖς ὅλοις ἕως ἀνέτρεψαν, τί Δημοσθέ-
νης ἀδικεῖ· εἰ οἷος ἐγὼ παρ᾽ ὑμῖν κατὰ τὴν ἐμοῦ
τάξιν, εἰ ἐν ἑκάστῃ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων εἷς ἐγένε-
το ἀνήρ, μᾶλλον δ᾽ εἰ ἕνα ἄνδρα μόνον Θετταλία,
καὶ ἕνα ἄνδρα Ἀρκαδία ταὐτὰ φρονοῦντ᾽ ἔσχον ἐ-
λούτατ. μοί, οὐδεὶς ἂν ἔξω Πυλῶν Ἑλλήνων, οὔτε τῶν εἴσω τοῖς
τοῖς παροῦσι κακοῖς ἐκέχρηντο· ἀλλὰ πάν-
τες ἂν ὄντες ἐλεύθεροι καὶ αὐτόνομοι, μετὰ
πάσης ἀδείας ἀσφαλῶς ἐν εὐδαιμονίᾳ τὰς ἑ-
αυτῶν ᾤκουν πατρίδας, τῶν τοσούτων καὶ τοιού-
των ἀγαθῶν, ὑμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις Ἀθηναίοις
ἔχοντες χάριν δι᾽ ἐμέ. ἵνα δ᾽ εἰδῆτε ὅτι πολλῷ
τοῖς λόγοις ἐλάττοσι χρῶμαι τῶν ἔργων, εὐλα-
βούμενος τὸν φθόνον, λέγε μοι ταυτί· καὶ ἀνά-
γνωθι λαβὼν τὸν ἀριθμὸν τῶν βοηθειῶν κατὰ
τὰ ἐμὰ ψηφίσματα·
ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα πράττειν Αἰσχίνη τὸν καλὸν
κἀγαθὸν πολίτην δεῖ· ὧν κατορθουμένων
μεγίστοις ἀναμφισβητήτως ὑπῆρχεν εἶναι
καὶ τὸ δικαίως προσῆν· ὡς ἑτέρως δὲ συμ-
βάντων, τὸ γοῦν εὐδοκιμεῖν περίεστι· καὶ τὸ μη-
δένα μέμφεσθαι τὴν πόλιν μηδὲ τὴν προαίρε-
σιν αὐτῆς· ἀλλὰ τὴν τύχην κακίζειν τὴν οὕτω
τὰ πράγματα κρίνασαν· οὐ μὰ Δί᾽ οὐκ ἀπο-
στάντα τῶν συμφερόντων τῇ πόλει· μισθώσαν-
τα αὑτὸν τοῖς ἐναντίοις, τοὺς ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν
καιρούς, ἀντὶ τῶν τῆς πατρίδος θεραπεύειν, οὐδὲ

τῶν μὲν πραγμάτων ἄξια τῆς πόλεως ὑποστάντ α
μεγάλην καὶ γραφὴν καὶ μνήμην ἐπὶ τούτων, βα-
σκαίνειν· ἂν δέ τις ἰδίᾳ τι λυπήσῃ, τοῦτο με-
μνῆσθαι ἀεὶ καὶ τηρεῖν· οὐδὲ γὰρ ἡσυχίαν αἰτιῶ ἄδι-
κον καὶ ὕπουλον, ὃ σὺ ποιεῖς πολλάκις· ἐστὶ
γὰρ ἐστὶν ἡσυχία δικαία καὶ συμφέρουσα τῇ
πόλει, ἣν οἱ πολλοὶ τῶν πολιτῶν ὑμᾶς ἀπαι-
τεῖτε· ἀλλ' οὐ ταύτην οὗτος αἰτιᾶται ἡσυχίαν·
πολλοῦ γε καὶ δεῖ· ἀλλὰ πρὸς ἃς τἀναντία σὺ ἐξη-
τεῖς πολιτείας, πολλάκις δοκεῖ, φυλάττει, ὁπη-
νίκα ἐξῆν ἐμμελῶς τοῦ συναγχοῦς λέγοντος, ἢ παρὰ
τῆς τύχης τι συμβαίνῃ καὶ ἐναντίωμα· ἢ
ἄλλο τι δύσκολον γέγονε· πολλὰ δὲ ταῦτ' ἵνα·
αἵ τε ἐπὶ τούτῳ τῷ καιρῷ ῥήτωρ ἐξαιφνῆς
ἐκ τῆς ἡσυχίας ὥσπερ ἀπὸ μηχανῆς φαίνῃ καὶ πε-
φωνασκηκὼς καὶ συμπεπληχὼς ῥήματα
καὶ λόγους, συνείρεις τούτους σαφῶς· καὶ ἀπνευ-
στί· οὓς κοινῇ μὲν οὐδεμίαν φέροντας οὐδ' ἀγα-
θοῦ κτῆσιν οὐδενός· συμφορὰν δὲ τῷ τυ-
χόντι τῶν πολιτῶν καὶ κοινὴν αἰσχύνην·
καίτοι ταύτης τῆς μελέτης καὶ τῆς ἐπιμε-
λείας αἰσχύνη, ὑπὲρ ὧν χρόνῳ δικαίως ἐπεγένετο,
καὶ τὰ τῆς πατρίδος συμφέροντα προῃρημένης,
τοὺς κατὰ πόλιν ἤδη γενναίους καὶ καλοὺς καὶ
πᾶσιν ὠφελίμους ἂν καὶ συμμαχίας πολέμων·
πόρους χρημάτων· ἐμπορίου κατάστασιν ἄλλων·
νόμων συμφερόντων θέσεις· τοῖς ἀποδημοῦσιν
ἐχθροῖς ἐναντιώματα· τούτων γὰρ ἁπάν-
των ὧν ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ἐξετάσεις· καὶ
ἴδωμεν ὁ παρελθὼν χρόνος πολλὰς ἀποδη-

ξεις· ἀνδρὶ καλῷ τε κἀγαθῷ· ἐν οἷς οὐδαμοῦ
σὺ φανήσῃ γεγονώς· οὐ πρῶτος· οὐ δεύτερος·
οὐ τρίτος· οὐ τέταρτος· οὐ πέμπτος· οὐχ ἕκτος·
οὐχ ὁποστοσοῦν· οὔκουν ἐπί γ' οἷς ἡ πατρὶς ηὐξά-
νετο· τίς γὰρ συμμαχία σοῦ πράξαντος γέ-
γονε τῇ πόλει· τίς δὲ βοήθεια ἢ κτῆσις εὐνοί-
ας ἢ δόξης· τίς δὲ πρεσβεία· τίς διακονία δι' ἣν ἡ
πόλις ἐντιμοτέρα γέγονε· τί τῶν οἰκείων ἢ
τῶν ἑλληνικῶν, καὶ ξενικῶν οἷς ἐφέστηκας
ἐπηνωρθώθη· ποῖαι τριήρεις· ποῖα βέλη·
ποῖοι νεώσοικοι· τίς ἐπισκευὴ τειχῶν· ποῖον
ἱππικόν· τί τῶν ἁπάντων σὺ χρήσιμος εἶ·
τίς ἢ τοῖς εὐπόροις ἢ τοῖς ἀπόροις πολιτικὴ καὶ
κοινὴ βοήθεια χρημάτων παρὰ σοῦ· οὐδεμία·
ἀλλ' ὦ τᾶν, εἰ μηδὲν τούτων εὔνοιά γε καὶ προ-
θυμία, ποῦ· πότε· ὅστις ὦ πάντων ἀδικώ-
τατε· οὐδ' ὅτε ἅπαντες ὅσοι πώποτ' ἐφθέγ-
ξαντ' ἐπὶ τοῦ βήματος εἰς σωτηρίαν ἐπεδίδοσαν, καὶ
τὸ τελευταῖον ἀριστόνικος τὸ συνειλεγμένον
ἀργύριον εἰς τὴν ἐπιτιμίαν· οὐδὲ τότε οὔτε
παρῆλθες οὔτ' ἐπέδωκας οὐδέν· οὐκ ἀπορῶν·
πῶς γάρ· ὅς γε κεκληρονόμηκας μὲν τῶν φίλω-
νος τοῦ κηδεστοῦ χρημάτων πλειόνων, ἢ πέντε
ταλάντων· διτάλαντον δ' εἶχες ἔρανον δωρε-
ὰν παρὰ τῶν ἡγεμόνων τῶν συμμοριῶν· ἐφ'
οἷς ἐλυμήνω τὸν τριηραρχικὸν νόμον· ἀλλ' ἵνα
μὴ λόγον ἐκ λόγου λέγων τοῦ παρόντος ἐμαυτὸν
ἐκκρούσω, παραλείψω ταῦτα· ἀλλ' ὅτι δ' οὐχὶ
δι' ἔνδειαν οὐκ ἐπέδωκας, ἐκ τούτων δῆλον· ἀλλὰ
φυλάττων τὸ μηδὲν ἐναντίον γενέσθαι παρὰ σοῦ

τούτοις, οἷς ἅπαντα πολῖται· ἐν πιστοῖς ὢν σὺ
νεανίας καὶ κομιδῇ λαμπρός·, κἂν ἐπὶ τὴν
κατὰ τούτων τι δέοι· ἐν τούτοις λαμπροφω-
νότατος μνημονικώτατος· ὑποκριτὴς ἄριστος·
τραγικὸς Θεοκρίνης· εἶτα τῶν πρότερον γεγε-
νημένων ἀγαθῶν ἀνδρῶν μέμνησαι καὶ καλῶς
ποιεῖς· οὐ μέντοι δίκαιον ἐστὶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
πρὸς τοὺς τετελευτηκότας εὔνοιαν ὑπάρχου-
σαν προλαβόντα παρ' ὑμῶν, πρὸς ἐκείνους
ἐξετάζειν καὶ παραβάλλειν, ἐμὲ τὸν νῦν
ζῶντα μεθ' ὑμῶν· τίς γὰρ οὐκ οἶδε τῶν πάντων
ὅτι τοῖς μὲν ζῶσι πᾶσιν, ὕπεστί τις ἢ πλείων
ἢ ἐλάττων φθόνος, τοὺς τεθνεῶτας δέ, οὐδὲ
τῶν ἐχθρῶν οὐδεὶς ἔτι μισεῖ· οὕτως οὖν ἐ-
χόντων τούτων τῇ φύσει, πρὸς τοὺς πρὸ ἐμαυτοῦ
νῦν ἐγὼ κρίνομαι καὶ θεωροῦμαι; μηδαμῶς·
οὔτε γὰρ δίκαιον οὔτε ἴσον αἰσχίνη· ἀλλὰ
πρὸς σὲ· καὶ ἄλλον εἴ τινα βούλει τῶν ταὐτά
σοι προῃρημένων καὶ ζώντων, κἀκεῖνο σκό-
πει· πότερον κάλλιον καὶ ἄμεινον τῇ πόλει
διὰ τὰς τῶν πρότερον εὐεργεσίας οὔσας ὑπερ-
μεγέθεις οὐ δὴ μὲν οὖν εἴποι τις ἄν, ἡλίκας
τὰς ἐπὶ τὸν παρόντα βίον γιγνομένας, εἰς
ἀχαριστίαν καὶ προπηλακισμὸν ἄγειν, ἢ πᾶ-
σιν ὅσοι τι μετ' εὐνοίας πράττουσι τῆς τούτων
τιμῆς καὶ φιλανθρωπίας μετεῖναι· καὶ μὴν εἰ καὶ
τοῦτ' ἄρα δεῖ με εἰπεῖν, ἡ μὲν ἐμὴ πολιτεία
καὶ προαίρεσις ἄν τις ὀρθῶς σκοπῇ ταῖς
τῶν τότε ἐπαινουμένων ὁμοία καὶ ταὐτὰ
βουλομένη φανήσεται· ἡ δὲ σή, ταῖς τῶν

τοὺς τοιούτους τότε συκοφαντουμένων· δῆλον γὰρ ὅτι καὶ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἦσαν τινὲς οἱ διασύροντες τοὺς ὄντας τότε· τοὺς δὲ πρότερον γεγενημένους ἐπῄνουν· βάσκανον πρᾶγμα· καὶ ταὐτὸ ποιοῦντες σοί· ἐπεὶ λέγεις ὡς οὐδέν εἰμι ὅμοιος ἐκείνοις ἐγώ· σὺ δ' ὅμοιος Αἰσχίνη; ὁ δ' ἀδελφὸς ὁ σός; ἄλλος δέ τις τῶν νῦν ῥητόρων; ἐγὼ μὲν γὰρ, οὐδένα φημί· ἀλλὰ πρὸς τοὺς ζῶντας ὦ χρηστέ, ἵνα μηδὲν ἄλλ' εἴπω, τὸν ζῶντα ἐξέταζε καὶ τοὺς καθ' αὑτόν, ὥσπερ τἆλλα πάντα· τοὺς ποιητάς· τοὺς χορούς· τοὺς ἀγωνιστάς· ὁ Φιλάμμων· οὐχ ὅτι Γλαύκου τοῦ Καρυστίου καὶ τινῶν ἑτέρων πρότερον γεγενημένων ἀθλητῶν, ἀσθενέστερος ἦν, ἀστεφάνωτος ἐκ τῆς Ὀλυμπίας ἀπῄει· ἀλλ' ὅτι τῶν εἰσελθόντων πρὸς αὐτὸν ἄριστα ἐμάχετο, ἐστεφανοῦτο· καὶ νικῶν, ἀνηγορεύετο· καὶ σὺ πρὸς τοὺς νῦν ὅρα με ῥήτορας πρὸς σεαυτόν, πρὸς ὅντινα βούλει τῶν ἁπάντων· οὐδένα ἐξίσταμαι· ὧν ὅτε μὲν τῇ πόλει τὰ βέλτιστα ἑλέσθαι παρῆν, ἐφαμίλλου, τῆς εἰς τὴν πατρίδα εὐνοίας, ἐν κοινῷ πᾶσι κειμένης, ἐγὼ κράτιστα λέγων ἐφαινόμην· καὶ τοῖς ἐμοῖς καὶ ψηφίσμασι καὶ νόμοις καὶ πρεσβείαις ἅπαντα διῳκεῖτο· ὑμῶν δέ, οὐδεὶς ἦν οὐδαμοῦ· πλὴν εἰ τούτοις ἐπηρεάσαι τι δέοι· ἐπειδὴ δέ, ἃ μήποτε ὤφελε συνέβη καὶ οὐκέτι συμβούλων, ἀλλὰ τῶν τοῖς ἐπιταττομένοις ὑπηρετούντων καὶ τῶν κατὰ τῆς πατρίδος μισθαρνεῖν ἑτοίμων, καὶ τῶν κολακεύειν

ἑτέρων βουλομένων ἐξέτασις ἦν, τηνικαῦ-
τα σὺ καὶ τούτων ἕκαστος ἐν τάξει· καὶ μέγας
καὶ λαμπρὸς ἱπποτρόφος· ἐγὼ δ' ἀσθενής·
ὁμολογῶ· ἀλλ' εὔνους μᾶλλον ὑμῶν τουτωνί.
δύο δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸν φύσει μέτριον
πολίτην δεῖ ἔχειν· οὕτω γάρ μοι περὶ ἐμαυτοῦ
λέγοντι ἀνεπιφθονώτατον εἰπεῖν· ἐν μὲν
ταῖς ἐξουσίαις, τὴν τοῦ γενναίου καὶ τὴν
τοῦ πρωτείου τῇ πόλει προαίρεσιν διαφυλά-
ττειν· ἐν παντὶ δὲ καιρῷ καὶ πράξει, τὴν εὔνοι-
αν· τούτου γὰρ ἡ φύσις κυρία· τοῦ δύνασθαι δὲ καὶ
ἰσχύειν ἕτερα. ταύτην τοίνυν παρ' ἐμοὶ μεμε-
νηκυῖαν εὑρήσετε ἁπλῶς. ὁρᾶτε δέ, οὐκ
ἐξαιτούμενος· οὐκ Ἀμφικτυονικὰς
δίκας ἐπαγόντων μοι· οὐκ ἀπειλούντων· οὐκ
ἐπαγγελλομένων· οὐχὶ τοὺς καταράτους
τούτους ὥσπερ θηρία μοι προσβαλόντων,
οὐδαμῶς ἐγὼ προδέδωκα τὴν εἰς ὑμᾶς εὔνοι-
αν. τὸ γὰρ ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς ὀρθὴν καὶ δικαίαν τὴν
ὁδὸν τῆς πολιτείας ἑλόμην· τὰς τιμάς· τὰς
δυναστείας· τὰς εὐδοξίας· τὰς τῆς πατρίδος θερα-
πεύειν· ταύτας αὔξειν· μετὰ τούτων εἶναι· οὐκ
ἐπὶ μὲν τοῖς ἑτέρων εὐτυχήμασι φαιδρὸς ἐγώ,
καὶ γεγηθὼς κατὰ τὴν ἀγορὰν περιέρχομαι·
τὴν δεξιὰν προτείνων καὶ εὐαγγελιζόμενος τού-
τοις, οὓς ἂν ἐκεῖσε ἀπαγγελεῖν οἴωμαι· τῶν
δὲ τῆς πόλεως ἀγαθῶν πεφρικὼς ἀκούω
καὶ στένων καὶ κύπτων εἰς τὴν γῆν, ὥσπερ οἱ
δυσσεβεῖς οὗτοι· οἳ τὴν μὲν πόλιν διασύρουσιν,
ὥσπερ οὐχ αὑτοὺς διασύροντες ὅταν τοῦτο

ποιῶσιν· ἔξω δὲ βλέπουσι· καὶ ἐνίοις ἀτυχη-
σάντων τῶν ἑλλήνων εὐτύχησαν ἕτεροι,
ταῦτ' ἐπαινοῦσι· καὶ ὅπως τὸν ἅπαντα χρό-
νον διαμενεῖ φασὶ δεῖν τηρεῖν· μὴ δῆτ' ὦ πάν-
τες θεοί, μηδεὶς ταῦθ' ὑμῶν ἐπινεύσειεν·
ἀλλὰ μάλιστα μὲν καὶ τούτοις βελτίω τινὰ νοῦν,
καὶ φρένας ἐνθείητε· εἰ δ' ἄρ' ἔχουσιν ἀνιάτως,
τούτους μὲν αὐτοὺς καθ' ἑαυτοὺς, ἐξώλεις καὶ
προώλεις ἐν γῇ καὶ θαλάττῃ ποιήσατε· ἡμῖν δὲ
τοῖς λοιποῖς, τὴν ταχίστην ἀπαλλαγὴν τῶν ἐπηρ-
τημένων φόβων δότε· καὶ σωτηρίαν ἀσφαλῆ·—

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA SALAMANCA

περὶ ... δυαρ... π ε ... τῷ

πολε Alum

περὶ στεφάνου

περὶ τῶν ἐν χερρονήσῳ

περὶ ἀλλονήσου

περὶ τῶν πρὸς ἀλέξανδρ(ον) συνθηκῶν

ὑπὲρ μεγαλοπολιτῶν

περὶ τῆς ῥοδίων ἐλευθερί(ας)

περὶ συμμοριῶν ἐλευθερί(ας)

περὶ συντάξεως

πρὸς τὴν φιλίππου ἐπιστολὴν

Ὀλυνθιακοὶ λόγοι τέσσαρες

Κατὰ τοῦ φιλίππου λόγοι τοσοῦτοι

περι...αμένοις π...ωμένοις

ξεφα

στατὴρ ν

S. Bartholomee	or.	Propicius esto	lib.	Kyrrieleyson
S. mathee	or.	Ab omni malo	lib.	Kyrrieleyson
S. symon	or.	Per crucem tuam	lib.	Kyrrieleyson
S. thadee	or.	Peccatores	te r.	Xristeleyson
S. iohs	or.	Ut pacem nobis donet	te r.	Xristeleyson
S. stephane	or.	Fili dei A	te r.	Xristeleyson
S. laurenti	or.	Agnus dei qui tollis mundi		Kyrrieleyson
S. uincenti	or.	Agnus dei qui tollis parce		Xpe audi nos
S. benigne	or.	Agnus dei qui tollis		Kyrrieleyson
Omnes sci	or.	dona nobis pacem		... quinquies uice dicantur

de sequitur ista or. Omps sempiterne ds spes unica. Concede q. s. ... ad ... or ... expleto procedat pontifex ad fontem benedicendum. et incip ... clerus letania. et procedant ante eum duobus cereis stauram ... ominis habens cantoribus quinquies uices & ista letania quinquies uices dicantur.

Completa aut ipsius letaniae ... fontis ... fiat silen ... dicat pontifex Dns uobiscum. Et cum spiritu tuo. Oremus. Gratias agim ... ubi omps ds. ad Adesto inuoco. Omps sempte. ad or. Adesto d ... tue laua. et finiunt istas or. usq: dum ueniat. Per omnia secula ... orum. am. Dns uobiscum. Et cum spiritu tuo. Sursum corda. Habe ... ad dnm. Gratias agamus dno deo nro. Dignum et iustum est.

... dignum et iustum est equum et salutare. Nos tibi semper et ubiq: ... gratias agere dne sce pat omps aeterne ds. Qui inuisibilem ... post completo pref. ... sonu. ... adle ... hec nob pcepta seruantib; Nunc uero fiunt. or ... modo ponunt cereos & insufflant in aqua. Tribus uicibus ... hoc modo. Deinde dic has or. Descendat in hanc plenitudine ... ntis. Tunc aspargere de ipsa aqua tam sup fontem quam sup circu ... stantes. & qui uoluerit accipiat de ipsa aq. accipiat in uasis suis. ... inde mittit se chrisma in modum crucis & commixta cum ipsa ... dic. Crismate aqua. Post tangit pectus & inter scapulas